

ยุทธศาสตร์ความมั่นคงทางทะเลของไทย
รองรับการขยายอิทธิพลทางทะเลของจีน
ในทะเลจีนใต้และมหาสมุทรอินเดีย

โดย

พลเรือโท ช่อฉัตร กระจ่าง
เจ้ากรมยุทธศึกษาทหารเรือ
กองทัพเรือ

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 59
ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช 2559-2560

บทคัดย่อ

เรื่อง ยุทธศาสตร์ความมั่นคงทางทะเลของไทยรองรับการขยายอิทธิพลทางทะเล
ของจีนในทะเลจีนใต้และมหาสมุทรอินเดีย

ลักษณะวิชา ยุทธศาสตร์

ผู้วิจัย พลเรือโท ช่อฉัตร กระจ่าง ร.น. หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ 59

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสมุทธานุภาพ ยุทธศาสตร์ แผนความมั่นคง นโยบาย และ แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการขยาย อิทธิพลทางทะเลของจีนในทะเลจีนใต้และมหาสมุทรอินเดีย เพื่อนำมาสู่ การวิเคราะห์ปัญหาความมั่นคงในทะเลจีนใต้และมหาสมุทรอินเดีย ตลอดจนสถานะแวดล้อมความมั่นคงทางทะเล ในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ตั้งแต่อดีต ปัจจุบัน และแนวโน้มในอนาคต รวมทั้งผลกระทบที่มีต่อประเทศไทยและ กองทัพเรือ เพื่อกำหนดยุทธศาสตร์ความมั่นคงทางทะเลของไทย รองรับการขยายอิทธิพลทางทะเลของจีนใน ทะเลจีนใต้และมหาสมุทรอินเดีย โดยนำแนวคิดไปเสริมยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แผนความมั่นคงแห่งชาติทาง ทะเล พ.ศ. 2558-2564 หรือ แผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล พ.ศ. อีกทั้งให้ได้มาซึ่ง ข้อคิดเห็นและ ข้อเสนอแนะในระดับนโยบาย ระดับปฏิบัติ ตลอดจนเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาความมั่นคงในทะเลจีนใต้และมหาสมุทรอินเดียนั้น จีนยังคงอ้าง กรรมสิทธิ์ในทะเลจีนใต้โดยอ้างอิงประวัติศาสตร์ และต้องการปกป้องและรักษาผลประโยชน์เหนือพื้นที่นี้ซึ่ง มีทรัพยากรจำนวนมาก อีกทั้งต้องการคุ้มครองเส้นทางการลำเลียงน้ำมันในมหาสมุทรอินเดียให้มีความมั่นคง และยั่งยืนเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจที่กำลังเจริญอย่างมาก ซึ่งส่งผลกระทบต่อประเทมหาอำนาจอื่น เช่น สหรัฐฯ และอินเดีย ซึ่งต่างก็มีอิทธิพลและผลประโยชน์อยู่ในพื้นที่ทั้งสองมาช้านานเช่นกัน ทั้งนี้หาก จีน สหรัฐฯ และ อินเดีย ซึ่งต่างเป็นพันธมิตรที่ดีกับประเทศไทย เกิดการกระทบกระทั่งกันเพื่อแย่งชิงและปกป้อง ผลประโยชน์ของตนเหนือพื้นที่ดังกล่าว จะส่งผลกระทบต่อประเทศไทยที่ใช้พื้นที่ทั้งสองในการขนส่ง ทรัพยากรของชาติ จึงจำเป็นต้องมียุทธศาสตร์ที่เหมาะสมรองรับ นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบว่า แผนความ มั่นคงแห่งชาติทางทะเล (พ.ศ.2558 - 2564) ที่มี 6 ยุทธศาสตร์เป็นยุทธศาสตร์เชิงรับ ทั้งนี้จากผลการวิจัยซึ่ง เป็นไปตามหลักวิชา ได้มาซึ่ง 5 ยุทธศาสตร์ใหม่ โดยเป็นยุทธศาสตร์เชิงรุก ทั้งนี้ยุทธศาสตร์ความมั่นคงทาง ทะเลรองรับการขยายอิทธิพลของจีนในทะเลจีนใต้และมหาสมุทรอินเดียที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ จึงมีทั้ง ยุทธศาสตร์เชิงรุกและเชิงรับรวม 11 ยุทธศาสตร์ (6 ยุทธศาสตร์เชิงรับ + 5 ยุทธศาสตร์เชิงรุก) อีกทั้งเอกสาร วิจัยฉบับนี้ มีทั้งข้อเสนอแนะทั้งเรื่องที่เป็นข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ข้อเสนอแนะระดับปฏิบัติการ และ ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไปด้วย ซึ่งนับได้ว่า เอกสารวิจัยฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อประเทศเป็นอย่างยิ่ง

คำนำ

ปัญหาความมั่นคงในทะเลจีนใต้ระหว่างมหาอำนาจจีนกับสหรัฐฯ กำลังเป็นที่จับตามองของรัฐบาล และรัฐบาลก็กำลังให้ความสำคัญเรื่องนี้อย่างมาก โดยเฉพาะการดำเนินนโยบายของจีนต่อทะเลจีนใต้ โดยเมื่อ 23-27 เม.ย. 2558 พลอากาศเอก สวี ฉีเลียง รองประธานคณะกรรมการทหารกลางแห่งชาติ สาธารณรัฐประชาชนจีน ได้เดินทางมาเยือนประเทศไทยและได้เข้าพบ พลเอกประวิตร วงษ์สุวรรณ รองนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม โดยมีสาระสำคัญการหารือว่า จีนยินดีสนับสนุนการเสริมสร้างความเป็นหุ้นส่วนเชิงยุทธศาสตร์ที่แน่นแฟ้นและรอบด้านระหว่างอาเซียนกับจีนในเชิงสร้างสรรค์ต่อไป สำหรับกรณีปัญหาสถานการณ์ทะเลจีนใต้นั้น ไทยยินดีที่ทุกประเทศที่เกี่ยวข้องต่างยึดมั่นในการร่วมมือกันเพื่อแสวงหาหนทางในการแก้ปัญหาโดยสันติวิธี และมั่นใจว่าประเด็นเรื่องทะเลจีนใต้จะไม่กระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างอาเซียนกับจีน นอกจากนี้ระหว่าง ระหว่างวันที่ 29 กันยายน – 2 ตุลาคม 2559 พลเอกประวิตร วงษ์สุวรรณฯ ยังได้เดินทางไปยังมลรัฐฮาวาย สหรัฐฯ เพื่อประชุมความมั่นคงทะเลจีนร่วมกับ รมว.กลาโหมอาเซียน-สหรัฐฯ โดยการประชุมครั้งนี้เป็นการประชุมด้านนโยบายความมั่นคง และความร่วมมือทางทะเล รวมทั้งหารือถึงปัญหาทะเลจีนใต้ เพื่อเสริมสร้างควมไว้เนื้อเชื่อใจ และป้องกันการเกิดเหตุการณ์ หรือความตึงเครียดในทะเลจีนใต้ ดังนั้นจึงเห็นได้ว่า รัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับเรื่องนี้มาก ถึงแม้ปัญหาในทะเลจีนใต้จะเป็นปัญหาระหว่างมหาอำนาจ ซึ่งจะเห็นได้ว่า ณ ปัจจุบัน จีน กับ สหรัฐฯ มีปัญหาไม่ลงรอยต่อการอ้างสิทธิการครอบครองพื้นที่ในทะเลจีนใต้ของจีน กับสิทธิการเดินเรืออย่างเสรีตามอนุสัญญาอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเลของสหรัฐฯ โดยสหรัฐฯ มีนโยบายให้ความสำคัญและกลับมาให้ความสนใจภูมิภาคเอเชียหรือ Pivot to Asia มีการเพิ่มกำลังทางเรือในพื้นที่ และมีนโยบายโดดเดี่ยวจีน ทั้งนี้ หากเกิดความไม่มั่นคง เกิดความขัดแย้ง หรือการกระทบกระทั่งระหว่างมหาอำนาจถึงขั้นการใช้กำลัง ย่อมส่งผลกระทบต่อประเทศไทยโดยตรงอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เพราะเป็นเส้นทางคมนาคมทางทะเลหลักของการค้าทางทะเลของไทย

เอกสารวิจัยฉบับนี้จะศึกษาวิเคราะห์ปัญหามันคงในทะเลจีนใต้และมหาสมุทรอินเดีย ตลอดจนสถานะแวดล้อมความมั่นคงทางทะเลในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ตั้งแต่อดีต ปัจจุบัน และแนวโน้มในอนาคต รวมทั้งผลกระทบที่มีต่อประเทศไทยและกองทัพเรือ ตลอดจนศึกษายุทธศาสตร์ นโยบาย พระราชบัญญัติ ทฤษฎี หลักการ และ แนวคิดที่เกี่ยวข้อง มากำหนดยุทธศาสตร์ความมั่นคงทางทะเลของไทย รองรับการพัฒนาสิทธิพลทางทะเลของจีนในทะเลจีนใต้ และมหาสมุทรอินเดีย เพื่อนำแนวคิดไปเสริมยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และแผนความมั่นคงแห่งชาติ

ก

ทางทะเล พ.ศ. 2558-2564 และเพื่อให้ได้มาซึ่ง ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะในระดับนโยบาย ระดับ ผู้ปฏิบัติ ตลอดจนเพื่อการวิจัยขยายผลต่อไป

รัฐบาลสามารถนำผลของการวิจัยนี้ไปปรับปรุงหรือใช้ประกอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) รัฐบาลจะได้ยุทธศาสตร์ความมั่นคงทางทะเลของไทย รองรับการพัฒนา อธิปไตยทางทะเลของจีนในทะเลจีนใต้และมหาสมุทรอินเดีย สภาพความมั่นคงแห่งชาติสามารถนำ ผลการวิจัยไปปรับปรุงแผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล พ.ศ. 2558-2564 (ผนวกเพิ่มเติม ปรับแต่ง หรือ แก้ไขให้สอดคล้อง) และกองทัพเรือสามารถนำผลการวิจัยไปเตรียมการและดำเนินการใน ส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป ทั้งนี้หากรัฐบาลได้ปรับปรุงปรับปรุงแผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล พ.ศ. 2558-2564 และหน่วยงานต่างๆ ดำเนินการตามข้อเสนอแนะเพื่อรองรับการพัฒนาอธิปไตยทางทะเล ของจีนในทะเลจีนใต้และมหาสมุทรอินเดียอย่างจริงจังตามผลของการวิจัยที่ได้นี้ ก็เชื่อมั่นและเป็น หลักประกันได้ว่าจะสามารถรองรับการพัฒนาอธิปไตยทางทะเลของจีนในทะเลจีนใต้และมหาสมุทร อินเดียได้อย่างแน่นอน

เอกสารวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ก็เพราะได้รับความกรุณาจากคณะอาจารย์ วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร และผู้ทรงคุณวุฒิจากสภาพความมั่นคงแห่งชาติ ที่กรุณาให้คำแนะนำ เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังขอขอบคุณข้าราชการของกรมยุทธศึกษา ทหารเรือหลายท่านที่กรุณาช่วยเหลือในการสืบค้นข้อมูล ให้การสนับสนุนในการสัมภาษณ์ การ เก็บรวบรวมข้อมูล และเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยนี้เป็นอย่างมาก นอกจากนี้ทั้งยังมีบุคคล อื่นๆ อีกจำนวนหนึ่งที่ทำให้การสนับสนุนแต่มีจากกล่าวได้ครบ ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณ และ ขอบคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย ซึ่งเอกสารวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยคิดว่าจะเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติอย่างยิ่ง

พลเรือโท

(ช่อฉัตร กระเทศ)

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ 59

ผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
คำนำ	ข
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญแผนภาพ	ช
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย	5
วิธีดำเนินการวิจัย	5
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	5
คำจำกัดความ	6
บทที่ 2 สมุทรทานุภาพ ยุทธศาสตร์ แผนความมั่นคง นโยบาย และ แนวคิด ที่เกี่ยวข้องกับการขยาย อิทธิพลทางทะเลของจีน ในทะเลจีนใต้และ มหาสมุทรอินเดีย	9
สมุทรทานุภาพ	10
ร่างกรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2579)	27
แผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล พ.ศ. 2558-2564	34
(ร่าง) พระราชบัญญัติการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล พ.ศ.	53
วิสัยทัศน์ China Dream และ นโยบาย One Belt One Road ของจีน	55
นโยบายการต่างประเทศของจีนต่อความขัดแย้งในทะเลจีนใต้	57
นโยบายการต่างประเทศของสหรัฐฯ ต่อความขัดแย้งในทะเลจีนใต้	61
นโยบายการต่างประเทศของจีนในการขยายอิทธิพลในมหาสมุทรอินเดีย	64
นโยบายด้านการต่างประเทศของไทย	66
นโยบายความร่วมมือด้านความมั่นคงทางทะเลของไทย	70
แนวคิด Cooperative Security Concept ในการสร้างความมั่นคงร่วมทางทะเล	73
สรุป	74

สารบัญ(ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3 ปัญหาความมั่นคงในทะเลจีนใต้และมหาสมุทรอินเดีย	76
ทะเลจีนใต้	76
มหาสมุทรอินเดีย	98
ผลกระทบของประเทศไทยต่อปัญหาความมั่นคงทางทะเลในทะเลจีนใต้และ- มหาสมุทรอินเดีย	102
สรุป	106
บทที่ 4 ยุทธศาสตร์ความมั่นคงทางทะเลของไทยรองรับการขยายอิทธิพล ทางทะเลของจีนในทะเลจีนใต้และมหาสมุทรอินเดีย	107
กรอบแนวคิดการวิจัย	109
วิธีการวิจัยอนาคตศึกษาด้วย Delphi Technique	114
การนำผลการวิจัยอนาคตศึกษาไปใช้ในขั้นการจัดทำยุทธศาสตร์ความมั่นคงทางทะเล	148
การจัดทำยุทธศาสตร์ความมั่นคงทางทะเล	148
การตรวจสอบอิทธิพลด้านการทหารและนโยบายระหว่างประเทศของประเทศ มหาอำนาจที่มีผลกระทบต่อแผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล (พ.ศ.2558 - 2564)	153
ข้อเสนอแนะในการขับเคลื่อน 5 ยุทธศาสตร์เชิงรุกจากผลการวิจัย	186
สรุป	188
บทที่ 5 สรุปและข้อเสนอแนะ	192
สรุป	192
ข้อเสนอแนะ	200
บรรณานุกรม	203
ภาคผนวก	210
ผนวก ก ร่างพระราชบัญญัติการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล พ.ศ.	211
ผนวก ข เกาะต่างๆ ในทะเลจีนใต้ที่ประเทศต่างๆ อ้างกรรมสิทธิ์	231
ผนวก ค แบบสอบถามคำถามปลายเปิดโครงการวิจัยแบบเดลฟาย	251
ผนวก ง แบบสอบถามคำถามปลายปิดโครงการวิจัยแบบเดลฟาย	258
ผนวก จ แนวคิดการสร้างความร่วมมือกันของอาเซียน	270
ผนวก ฉ ขยายความคำย่อภาษาอังกฤษ	282
ผนวก ช ตารางยุทธศาสตร์	287
ประวัติย่อผู้วิจัย	291

สารบัญตาราง

ตารางที่

	หน้า
4-1 ทีมผู้เชี่ยวชาญ และ ผู้วิจัย รวม 6 นาย จากกรมยุทธศึกษาทหารเรือ	118
4-2 ความเชี่ยวชาญ/ประสบการณ์การทำงานในเรื่องความมั่นคงของทีมผู้เชี่ยวชาญ รวม 5 นาย จากกรมยุทธศึกษาทหารเรือ	119
4-3 ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ในเรื่องความมั่นคงทางทะเล	122
4-4 ความหมายของการให้คะแนนในแต่ละข้อคำถามของผู้เชี่ยวชาญ	124
4-5 ความหมายของค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม	124
4-6 แสดงค่าความสอดคล้องของวัตถุประสงค์การวิจัยกับคำถาม	125
4-7 แสดงผลการตรวจสอบความสอดคล้องข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย	125
4-8 แสดงผลคำนวณโปรแกรม SPSS ในส่วนค่า Reliability แบบสอบถามการวิจัย	126
4-9 แสดงค่าการแปลค่ามัธยฐานแบบประมินผล	127
4-10 ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์กับระดับความสอดคล้องกันของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ	128
4-11 ค่าเฉลี่ยกับระดับความความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญว่าข้อความนั้นสามารถนำไปปฏิบัติได้ในระดับต่างๆ	129
4-12 ความสำคัญของตัวชี้วัดในการจะบ่งชี้การจะใช้กำลังทางทหารของสหรัฐฯ และจีนในพื้นที่ขัดแย้ง	130
4-13 ความเป็นไปได้ที่จะเกิดเหตุการณ์ขัดแย้ง พื้นที่ความขัดแย้งระดับสูงทางทะเลระหว่างประเทศจีนและประเทศสหรัฐฯ	131
4-14 ระดับผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจและความมั่นคงต่อประเทศ/องค์กรในภูมิภาคพื้นที่ทะเลจีนใต้	132
4-15 รูปแบบการใช้กำลังทางเรือของประเทมหาอำนาจและประเทศไทยในพื้นที่ความขัดแย้งทะเลจีนใต้	132
4-16 ประเภทการใช้กำลังทางเรือของประเทมหาอำนาจและไทยในพื้นที่ความขัดแย้งทะเลจีนใต้	134

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่

	หน้า
4-17 ระดับผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจและความมั่นคงต่อประเทศ/องค์กร ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้	135
4-18 การปฏิบัติการควบคุมและปฏิเสธการใช้ทะเลสนับสนุนนโยบาย ต่างประเทศพื้นที่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้	135
4-19 การใช้กำลังทางเรือของประเทมหาอำนาจและไทยในพื้นที่ความขัดแย้ง เอเชียตะวันออกเฉียงใต้	137
4-20 ระดับผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจและความมั่นคงต่อประเทศ/องค์กรใน ภูมิภาคมหาสมุทรอินเดีย	137
4-21 การควบคุม/ปฏิเสธการใช้ทะเลสนับสนุนนโยบายต่างประเทศ	138
4-22 การใช้กำลังทางเรือของประเทมหาอำนาจและไทยในพื้นที่ความขัดแย้ง ในพื้นที่มหาสมุทรอินเดีย	140
4-23 การจัดลำดับความสำคัญและเร่งด่วนของยุทธศาสตร์	141
4-24 ประเภทการใช้กำลังทางเรือของประเทมหาอำนาจและไทยในพื้นที่ความ ขัดแย้งทะเลจีนใต้	169
4-25 การใช้กำลังทางเรือของประเทมหาอำนาจและไทยในพื้นที่ความขัดแย้ง เอเชียตะวันออกเฉียงใต้	171
4-26 การใช้กำลังทางเรือของประเทมหาอำนาจและไทยในพื้นที่ความขัดแย้ง มหาสมุทรอินเดีย	172
4-27 ยุทธศาสตร์ใหม่ ในร่าง แผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล พ.ศ. (จากการวิจัย)	186
5-1 ยุทธศาสตร์ความมั่นคงทางทะเลของไทย รองรับการพัฒนาอทธิพลทางทะเล ของจีนในทะเลจีนใต้และมหาสมุทรอินเดีย (จากการวิจัย)	196

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่

	หน้า
2-1 แสดงที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของรัสเซีย ในช่วง 1857 – 1905	16
2-2 แสดงยุทธศาสตร์ Leapfrogging, หรือ Island-Hopping	22
2-3 แสดงประเทศไทยตั้งอยู่ตรงกลางระหว่างมหาสมุทรอินเดียกับมหาสมุทรแปซิฟิก (ทะเลจีนใต้)	35
2-4 พื้นที่เชื่อมต่อทับทางทะเลของไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน	43
2-5 แสดงแนวความคิด One Belt, One Road	57
2-6 แสดงพื้นที่ขัดแย้งบริเวณทะเลจีนใต้	61
2-7 การสร้างฐานส่งกำลังบำรุงของจีนตามยุทธศาสตร์ String of Pearls จากจีน-ทะเลจีนใต้-สู่-มหาสมุทรอินเดีย-สู่-ตะวันออกกลาง	65
3-1 เส้นประ 9 เส้นที่จีนลากเพื่ออ้างกรรมสิทธิ์พื้นที่ในทะเลจีนใต้	77
3-2 เส้นประ 10 เส้น (เส้นที่ 10 ในทะเลทางทิศตะวันออกของเกาะไต้หวัน)	78
3-3 การอ้างสิทธิ์พื้นที่ทับซ้อนทางทะเล ในทะเลจีนใต้	83
3-4 เส้นทางการคมนาคมหลักในทะเลจีนใต้	84
3-5 การแข่งขันของมหาอำนาจในมหาสมุทรอินเดีย	98
4-1 กระบวนการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติของ วปอ.	108
4-2 ความเชื่อมโยงสมุททานุภาพ (Mahan) และการจัดทำยุทธศาสตร์ตาม Bartlett Model	112
4-3 Possible Effects on The US and China in the Four Cases and the Overall & Leadership Cranfield University	113
4-4 การนำแนวคิดการวิจัยเชิงปฏิบัติการเข้ามากำหนดเป็นแผนงานและกรอบความคิดในการวิจัย	117
4-5 เปรียบเทียบยุทธศาสตร์เชิงรับของแผนมั่นคงทางทะเลกับยุทธศาสตร์เชิงรุกของผลการวิจัย	147
4-6 การจัดทำยุทธศาสตร์โดย Dr. Roger Darby. Centre for Defense Management & Leadership, Cranfield University	149
4-7 Level of Armed Conflict and Security Requirements	154

สารบัญแผนภาพ(ต่อ)

แผนภาพที่

	หน้า
4-8 แผนที่แสดงการวางฐานทัพของกองทัพสหรัฐฯ ในเขตเอเชียแปซิฟิก	161
4-9 แนวคิดการใช้/วางกำลังตามแผน Anti-access/Area denial (A2/D2) นโยบายสหรัฐฯ ต่อจีน	163
4-10 แผนที่แสดงเขตอำนาจทางทหารของจีน	164
4-11 China's anti-access area denial defensive layers โดย US Office of Naval Intelligence	165
4-12 แนวคิดการสร้างความมั่นคงร่วมกันของอาเซียน (ASEAN Cooperative Security)	175

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สถานการณ์ด้านความมั่นคงทางทะเลในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและหลากหลายทะเลเป็นสิ่งเชื่อมโยงทุกภูมิภาคเข้าด้วยกัน และมีผลกระทบกับทุกประเทศที่พึ่งพาทะเลในการพัฒนาเศรษฐกิจและความอยู่รอดของตนเช่นกัน โดยในพื้นที่ภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิกนั้น ทะเลจีนใต้และมหาสมุทรอินเดีย ถือได้ว่ามีความสำคัญมากที่สุด โดยมีการใช้ประโยชน์และมีการเปลี่ยนแปลงสถานการณ์ด้านความมั่นคงอยู่ตลอดเวลา โดยเฉพาะการขยายอิทธิพลและการปกป้องผลประโยชน์ของประเทศมหาอำนาจต่างๆ ที่มีอยู่ทั้งในและนอกภูมิภาค โดยเฉพาะจีน ทั้งนี้ประเทศไทยตั้งอยู่ตรงกึ่งกลางระหว่างทะเลจีนใต้และมหาสมุทรอินเดียย่อมหลีกเลี่ยงไม่ได้ต่อผลกระทบที่เกิดขึ้นในการขยายอิทธิพลและการปกป้องผลประโยชน์ทางทะเลของประเทศมหาอำนาจต่างๆ ที่กล่าวมา

ทะเลจีนใต้มีพื้นที่ประมาณ 3,500,000 ตารางกิโลเมตรเป็นพื้นที่ทางยุทธศาสตร์ที่มีความสำคัญต่อประเทศต่างๆ ในภูมิภาคอย่างมาก โดยเฉพาะประเทศมหาอำนาจอย่างสหรัฐฯ และจีนซึ่งทั้งสองประเทศต่างมีส่วนเกี่ยวข้องทั้งทางตรงและทางอ้อมในการรักษาผลประโยชน์ของตนในพื้นที่นี้ เนื่องจากทะเลจีนใต้เป็นพื้นที่ทางทะเลที่เชื่อมต่อระหว่างเอเชียตะวันออกเฉียงและมหาสมุทรแปซิฟิกตะวันตก น้ำมันและก๊าซธรรมชาติส่วนใหญ่จะถูกขนส่งจากแหล่งผลิตในตะวันออกเฉียงกลางผ่านมหาสมุทรอินเดียสู่ทะเลจีนใต้ไปยังชาติต่างๆ ในเอเชีย นอกจากนี้ทะเลจีนใต้นับเป็นพื้นที่ยุทธศาสตร์ที่สำคัญที่สุดแห่งหนึ่งของสหรัฐฯ ซึ่งถูกใช้เป็นเส้นทางคมนาคมทางยุทธศาสตร์ในการเคลื่อนย้ายกำลังและการวางกำลังทางทหาร ทั้งทางบก ทางเรือ และทางอากาศ จากฐานทัพต่างๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ไปยังฐานทัพต่างๆ ในมหาสมุทรอินเดีย และตะวันออกเฉียงกลาง เพื่อป้องปรามและปกป้องผลประโยชน์ของตน

ในด้านทรัพยากรทางทะเล ทะเลจีนใต้นับเป็นพื้นที่ที่มีแหล่งทรัพยากรสัตว์น้ำมากเป็นอันดับ 4 จากจำนวนทั้งหมด 19 แห่งของโลก และมีปริมาณน้ำมันสำรองประมาณ 11,000 ล้านบาร์เรล จึงส่งผลให้ชาติต่างๆ ในพื้นที่ทะเลจีนใต้ ประกอบด้วย จีน ใต้หวัน เวียดนาม ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย อินโดนีเซีย และบรูไน ต่างอ้างกรรมสิทธิ์ทับซ้อนเหนือพื้นที่ต่างๆ ในทะเลจีนใต้ โดยมี

พื้นฐานของการอ้างอยู่ 2 ประการ ได้แก่ การอ้างกรรมสิทธิ์ภายใต้อนุสัญญาระหว่างประเทศ ว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982 (UNCLOS) เช่นพื้นที่ที่อยู่ในทะเลอาณาเขตและเขตเศรษฐกิจจำเพาะของตน และการอ้างเหตุผลทางประวัติศาสตร์ (Historical Right) ซึ่งตลอดห้วงเวลาที่ผ่านมาการอ้างกรรมสิทธิ์เหนือพื้นที่ดังกล่าวของชาติต่างๆ ที่กล่าวมา ทำให้เกิดปัญหาการอ้างกรรมสิทธิ์ทับซ้อนเกิดความขัดแย้งและทวีความรุนแรงขึ้นจนถึงขั้นมีแนวโน้มที่จะเกิดการใช้กำลังทางเรือต่อกัน

จากประเด็นข้อขัดแย้งในทะเลจีนใต้ ประกอบกับความแข็งแกร่งของจีนด้านเศรษฐกิจและการทหาร จนก้าวขึ้นมาเป็นมหาอำนาจอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะความพยายามของจีนในการต่อต้านระบบโลกที่สหรัฐอเมริกาครองความเป็นเจ้า (Hegemony) อยู่เพียงประเทศเดียวหรือ Unipolar จนสถานการณ์โลกกำลังปรับเปลี่ยนกลายเป็นลักษณะหลายขั้วอำนาจ (Multipolar) อีกครั้ง ทำให้นโยบายต่างประเทศของสหรัฐฯ ต้องหันกลับมาให้ความสนใจภูมิภาคเอเชีย (Pivot to Asia) เพิ่มขึ้น โดยดำเนินนโยบายปิดล้อมจีน ด้วยการขยายและกระชับความสัมพันธ์กับประเทศต่างๆ ในภูมิภาคเอเชียเพื่อให้ได้มาซึ่งความไว้วางใจ โดยการปรับเปลี่ยนบทบาทด้วยการให้ความสำคัญใน 3 ด้าน ได้แก่ 1) การวางแผนทางทหารในการใช้กำลังท้องถิ่นของประเทศพันธมิตร ใน ก า ร ปี้ อ ง กั น ภัยคุกคาม 2) การดำเนินนโยบายต่างประเทศ 3) การปรับนโยบายทางเศรษฐกิจ โดยต้องการมีเสรีภาพในการเดินเรือโดยไม่มีอุปสรรคขัดขวางในพื้นที่และใช้พื้นที่ที่จีนมีอิทธิพลที่ยังแก้ปัญหาและตกลงกันระหว่างประเทศไม่ได้

สำหรับมหาสมุทรอินเดียมีพื้นที่ 70,560,000 ตารางกิโลเมตรนับเป็นพื้นที่ที่สำคัญที่สุดอีกพื้นที่หนึ่งในมุมมองของจีน มีทะเลแดงอ่าวเอเดนและ Horn of Africa ตั้งอยู่ทางตะวันตกของมหาสมุทรอินเดียเป็นพื้นที่ที่เส้นทางคมนาคมทางทะเลที่สำคัญของจีนพาดผ่านเพื่อลำเลียงน้ำมันจากตะวันออกกลางและขนส่งสินค้าจากยุโรปผ่านคลองสุเอซสู่ซึ่งน้ำมันและสินค้านับเป็นปัจจัยที่สำคัญมากในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจจีนที่กำลังเติบโตในอัตราที่สูงอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน แต่พื้นที่ดังกล่าวชุกชุมไปด้วยโจรสลัดที่คอยปล้นสะดมยึดคร่าและเรียกค่าไถ่เรือสินค้าของชาติต่างๆ รวมถึงของจีนด้วยจีนจึงมีความจำเป็นที่จะต้องขยายบทบาทของตนสู่มหาสมุทรอินเดียผ่านทางกองทัพเรือเพื่อคุ้มครองเส้นทางคมนาคมปกป้องและรักษาผลประโยชน์ของตนที่มีอยู่ในมหาสมุทรอินเดีย (จากยุโรปและตะวันออกกลาง) ให้มีความมั่นคงและยั่งยืน

จีนได้เห็นความสำคัญของเส้นทางยุทธศาสตร์นี้จึงจะต้องดำรงและรักษาไว้ให้ปลอดภัยให้ได้จึงได้เริ่มส่งกองเรือของตนออกปฏิบัติภารกิจพิทักษ์ทะเลไกลจากน่านน้ำภายในทะเลอาณาเขตและเขตเศรษฐกิจจำเพาะของตนเพื่อป้องกันและปราบปรามการกระทำอันเป็นโจรสลัดบริเวณอ่าวเอเดนและทะเลอาระเบียและได้ส่งกองเรือออกปฏิบัติภารกิจอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน

การดำเนินการดังกล่าวนับเป็นการสร้างภาพให้ประเทศต่างๆ ได้เห็นถึงความชอบธรรมของจีนในการส่งกองเรือของรบมาปฏิบัติภารกิจโพ้นทะเลในพื้นที่นี้

นอกจากเส้นทางคมนาคมทางทะเลในมหาสมุทรอินเดียที่ใช้ลำเลียงทรัพยากรและสินค้าอันมีค่าของจีนแล้วพม่าและปากีสถานก็นับเป็นระเบียบยุทธศาสตร์ (Strategic Corridor) ที่สำคัญที่ช่วยให้จีนมีทางออกสู่มหาสมุทรอินเดียและมีความมั่นคงที่จะก้าวไปสู่มหาสมุทรอินเดีย นอกจากนี้พม่ายังทำหน้าที่เป็นสะพานของทวีป (Continental Bridge) ระหว่างเอเชียใต้และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้รวมทั้งเป็นรัฐกันชน (Buffer State) ระหว่างจีนกับมหาอำนาจอื่นรอบๆ มหาสมุทรอินเดียอีกด้วยเช่น กับอินเดีย เป็นต้น

จากความจำเป็นในการพัฒนาเศรษฐกิจของจีนจีนจึงมุ่งมั่นที่จะเปลี่ยนจากการปฏิบัติการทางทหารในมหาสมุทรเดียวคือมหาสมุทรแปซิฟิกไปสู่การปฏิบัติการทางทหารในสองมหาสมุทรคือมหาสมุทรแปซิฟิกและมหาสมุทรอินเดียและได้กำหนดยุทธศาสตร์ทางทะเลต่างๆ เพื่อให้สอดคล้องกับการขยายอิทธิพล เช่น Far Sea Defence และ Nine Dash Lines เป็นต้น

การมีพันธมิตรในมหาสมุทรอินเดียและมีเส้นทางเศรษฐกิจต่างๆ สู่อินเดีย นอกเหนือจากทางทะเล จะช่วยให้จีนลดการพึ่งพิงคาบสมุทรมาลายูและช่องแคบมะละกา และสามารถหลีกเลี่ยงความเสี่ยงจากการถูกโจมตีโดยสหรัฐฯ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากเกิดเหตุการณ์ความขัดแย้งในช่องแคบไต้หวัน (Taiwan Strait) ได้

อย่างไรก็ตามจีนกำลังมองสิ่งท้าทายและความเสี่ยงในการใช้คาบสมุทรมาลายูและช่องแคบมะละกาเพราะการขนส่งพลังงานของจีนผ่านพื้นที่นี้ยังมีความมั่นคงไม่เพียงพอเพราะจีนยังมองเห็นความเหนือกว่าของขีดความสามารถทางทหารของสหรัฐฯ ต่อขีดความสามารถทางทหารของจีนในพื้นที่ทั้งนี้เส้นทางขนส่งต่างๆ ที่จีนกำลังสร้างในประเทศต่างๆ รอบมหาสมุทรอินเดียจะสามารถกระจายเส้นทางลำเลียงน้ำมันและปัจจัยอื่นๆ ที่จะสนับสนุนเศรษฐกิจของจีนให้รู้คหน้าและมั่นคงแทนการผ่านช่องแคบมะละกาได้ นอกจากนี้จีนยังจะต้องสร้างพันธมิตรในมหาสมุทรอินเดียเพื่อให้สามารถสนับสนุนการปฏิบัติการของจีนในการคุ้มครองเส้นทางคมนาคมในมหาสมุทรอินเดียได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืนต่อไปอีกด้วย

สำหรับประเทศไทย ถึงแม้จะไม่มีอาณาเขตทางทะเลในพื้นที่ที่มีปัญหาในทะเลจีนใต้โดยตรงแต่เส้นทางคมนาคมทางทะเลในการขนส่งสินค้าของไทยต้องเดินทางผ่านพื้นที่การขยายอิทธิพลของจีนในมหาสมุทรอินเดีย และการผ่านพื้นที่ขัดแย้งระหว่างมหาอำนาจและประเทศต่างๆ ในทะเลจีนใต้ ซึ่งหากปัญหาขยายตัวในอนาคต จนถึงขั้นการใช้กำลังทางเรือในพื้นที่ขัดแย้ง จะส่งผลกระทบต่อการขนส่งทางทะเลของไทยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ประกอบกับประเทศที่มีข้อขัดแย้งในทะเลจีนใต้จำนวนถึง 4 ประเทศ ได้แก่ เวียดนาม ฟิลิปปินส์ บรูไน และมาเลเซียก็เป็น

ประเทศสมาชิกในประชาคมอาเซียนทั้งสิ้น ซึ่งประเทศต่างๆ เหล่านี้ ต่างพยายามใช้องค์กรอาเซียนเข้ามาแก้ปัญหา โดยให้ไทยช่วยเป็นประเทศกลางในการไกล่เกลี่ยแก้ปัญหาดังกล่าวมาแล้วหลายครั้ง จึงทำให้ไทยต้องเข้าไปมีส่วนร่วมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ประกอบกับไทยมีความสัมพันธ์ที่ดีกับสหรัฐฯ ซึ่งเป็นคนละขั้วอำนาจกับจีนมาช้านาน โดยเฉพาะด้านการทหารที่มีการฝึกร่วมทางทะเลจำนวนมาก เช่น Cobra Gold, CARAT, MINEX/EODEX, PASSEX, SEA SIAM และอื่น ๆ ในขณะเดียวกันจีนก็พยายามเข้ามามีส่วนร่วมทั้งในด้านการเมืองระหว่างประเทศ เศรษฐกิจ และการทหารร่วมกับไทยเพิ่มมากขึ้น โดยเริ่มมีการฝึกทางทะเลกับไทยคือการฝึกร่วม BLUESTRIKE ประกอบกับสหรัฐฯ เป็นพันธมิตรกับไทยมาช้านาน และยกให้ไทยเป็นพันธมิตรนอกนาโต้ มีการช่วยเหลือทางทหารอย่างต่อเนื่อง มีอิทธิพลต่อการครอบครองและการจำหน่ายอาวุธยุทโธปกรณ์ให้ไทย ทำให้ไทยต้องพึ่งพาสหรัฐฯ เกือบจะตลอดเวลา ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งและน่าศึกษาอย่างมากในการที่ไทยต้องกำหนดยุทธศาสตร์ความมั่นคงทางทะเลต่อจีนให้เหมาะสม เพื่อรองรับการขยายอิทธิพลทางทะเลตามยุทธศาสตร์ของจีน และให้เกิดการสมดุลย์ในการต้องการเป็นพันธมิตรที่เหนียวแน่นกับไทยของสองมหาอำนาจสหรัฐฯ และ จีน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ปัญหามันคงในทะเลจีนใต้และมหาสมุทรอินเดีย ตลอดจนสถานะแวดล้อมความมั่นคงทางทะเลในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ตั้งแต่อดีต ปัจจุบัน และแนวโน้มในอนาคต รวมทั้งผลกระทบที่มีต่อประเทศไทยและกองทัพเรือ
2. เพื่อกำหนดยุทธศาสตร์ความมั่นคงทางทะเลของไทย รองรับการขยายอิทธิพลทางทะเลของจีนในทะเลจีนใต้และมหาสมุทรอินเดีย
3. ให้ได้ผลเพื่อนำแนวคิดไปเสริมยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และแผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล พ.ศ. 2558-2564
4. เพื่อให้ได้มาซึ่ง ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะในระดับนโยบาย ระดับผู้ปฏิบัติ ตลอดจนเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยนี้จะมุ่งเน้นการศึกษาวิเคราะห์การขยายบทบาทของเงินในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกในพื้นที่มหาสมุทรอินเดีย ทะเลจีนใต้ และบริเวณใกล้เคียง
2. การวิจัยนี้จะนำทฤษฎี หลักการ แนวคิด นโยบายและยุทธศาสตร์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งของไทยและต่างประเทศ มากำหนดยุทธศาสตร์ความมั่นคงทางทะเลของไทย รองรับการขยายอิทธิพลทางทะเลของเงินในทะเลจีนใต้และมหาสมุทรอินเดีย
3. ใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) ในการปรึกษาและวิจัยร่วมกับผู้เชี่ยวชาญของกองทัพเรือ เพื่อวิจัยอนาคต โดยจะทำการทำนาย เหตุการณ์ คาดคะเนหรือพยากรณ์เหตุการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง ที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต ประกอบการจัดทำยุทธศาสตร์ความมั่นคงทางทะเลของไทย รองรับการขยายอิทธิพลทางทะเลของเงินในทะเลจีนใต้และมหาสมุทรอินเดีย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ทำการวิจัยโดยดำเนินการวิจัยอนาคตศึกษาด้วย Delphi Technique ทำการวิเคราะห์และนำเสนอเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) จากการรวบรวมข้อมูลที่เป็นเอกสารแบบปฐมภูมิ (Primary Document) และเอกสารแบบทุติยภูมิ (Secondary Document) ที่ได้จากการศึกษา และจากการค้นคว้าจากตำรา หนังสือ บทความจากวารสารต่างๆ อินเทอร์เน็ตเอกสารทางราชการ เอกสารสิ่งพิมพ์ ทั้งภายในและต่างประเทศ รวมทั้งการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ต้องการนำไปสู่การกำหนดผลการวิจัย คือ ยุทธศาสตร์ความมั่นคงทางทะเลของไทย รองรับการขยายอิทธิพลทางทะเลของเงินในทะเลจีนใต้และมหาสมุทรอินเดีย รวมทั้งข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อไปในระดับนโยบาย ระดับผู้ปฏิบัติ ตลอดจนเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ทำให้ทราบยุทธศาสตร์ นโยบาย และแนวคิดที่เกี่ยวข้องของเงินใน การขยายอิทธิพลทางทะเลของเงินในทะเลจีนใต้และมหาสมุทรอินเดีย ว่ามีอะไรบ้างและเป็นอย่างไร
2. ทำให้ทราบปัญหาความมั่นคงในทะเลจีนใต้และมหาสมุทรอินเดีย ตลอดจนสถานะแวดล้อมความมั่นคงทางทะเลในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ตั้งแต่อดีต ปัจจุบัน และแนวโน้มในอนาคต รวมทั้งผลกระทบที่มีต่อประเทศไทยและกองทัพเรือ

3. ประเทศไทยจะมียุทธศาสตร์ความมั่นคงทางทะเลของไทย รองรับการพัฒนาอภิมหาสมุทรทางทะเลของจีนในทะเลจีนใต้และมหาสมุทรอินเดีย และสามารถใช้เป็นแนวทางในการกำหนดกิจกรรมความร่วมมือทางทะเลในกับประเทศมหาอำนาจ และประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาค

4. สามารถนำไปพัฒนาปรับปรุงแผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล (พ.ศ.2558 - 2564) ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นได้

คำจำกัดความ

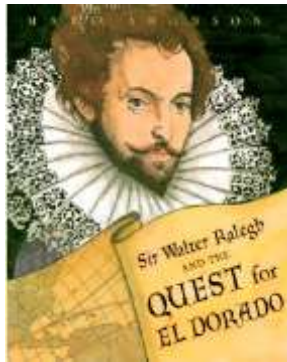
UNCLOS	หมายถึง United Nations Convention on the Law of the Sea หรืออนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล
Continental Bridge	หมายถึง สะพานแผ่นดิน หรือคือ แผ่นดินที่เชื่อมระหว่างแผ่นดินสองแผ่นดินเข้าด้วยกัน ในทางภูมิรัฐศาสตร์หมายถึงประเทศที่อยู่ระหว่างสองทวีปหรืออนุภูมิภาคที่ตามปกติแล้วแยกจากกันมาเชื่อมและเกิดปฏิสัมพันธ์กันทางความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ
Strategic Corridor	หมายถึง ระเบียงยุทธศาสตร์ มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการขยายตัวของพลังอำนาจแห่งชาติทุกสาขา ให้โอกาสการแข่งขันในเวทีโลกผ่านกลยุทธ์หลัก 3 ด้าน คือ สนับสนุนให้มีการเชื่อมโยงระหว่างกัน (Connectivity) เพื่อให้เกิดการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน (Competitiveness) โดยการรวมกลุ่มกันในอนุภูมิภาค (Community)
Buffer State	หมายถึง ประเทศที่ตั้งอยู่ระหว่างรัฐมหาอำนาจคู่แข่งหรือเป็นปราการระหว่างกัน ซึ่งสาเหตุของการคงอยู่มีเพื่อเป็นการป้องกันความขัดแย้งระหว่างรัฐมหาอำนาจด้วยกัน รัฐกันชนที่มีเอกราชอย่างแท้จริง มักจะดำเนินนโยบายต่างประเทศสายกลาง ซึ่งเป็นการป้องกันตนเองจากการตกเป็นรัฐบริวารความร่วมมือกันระหว่างรัฐกันชนเป็นส่วนหนึ่งของทฤษฎีการถ่วงดุลอำนาจซึ่งเข้าสู่อุทธศาสตร์และการคิดในเชิงการทูตของยุโรปในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 17

Pivot to Asia	<p>หมายถึง การหวนกลับมาเป็นพันธมิตรกับประเทศเอเชียของสหรัฐฯ ด้วยการส่งเสริมการรวมกลุ่มผ่านแนวทางจัดตั้งเขตการค้าเสรีจนถึงตลาดร่วม (หรือเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า ประชาคมเศรษฐกิจ) แนวนโยบายดังกล่าวของสหรัฐฯ จึงใช้ทุกวิถีทางผ่านกลไกทั้งทวิภาคีและพหุภาคี เช่น การเป็นสมาชิก East Asia Summit (การประชุมสุดยอดเอเชียตะวันออก) การส่งเสริม TPP ซึ่งก็ประสบความสำเร็จในระดับหนึ่งและ APEC ก็จะเป็นปัจจัยหนึ่งที่สหรัฐฯ จะใช้ในการตอกหมุดเอเชีย (Pivot to Asia)</p>
Far Sea Defence	<p>หมายถึง ยุทธศาสตร์การขยายอิทธิพลทางทะเลของจีน จากการเป็นกองเรือชายฝั่งสู่ การเป็นกองเรือทะเลลึกเพื่อปกป้องแผ่นดินใหญ่จากระยะโพ้นทะเล</p>
Nine Dash Lines	<p>หมายถึง เส้นที่ลากขึ้นเพื่อกำหนดอาณาเขตของจีน ในทะเลจีนใต้ ถือกำเนิดขึ้นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2490 หรือตั้งแต่สงครามโลกครั้งที่สองยุติลง ได้เพียง 2 ปี จัดทำโดยรัฐบาลชุด “ก๊กมินตั๋ง” ของจีนคณะชาติซึ่งยังครอบครองจีนแผ่นดินใหญ่อยู่ในขณะนั้น เส้นดังกล่าวเป็นแนวเส้น ที่ลากลงมาจากเกาะไหหลำ หรือ “ไหหลำ” ของจีนบริเวณอ่าวตังเกี๋ย ขนานกับชายฝั่ง เวียดนามมาจนถึงเกาะบอร์เนียวบริเวณรัฐ ซาราวักของมาเลเซีย แล้ววนกลับเลียบชายฝั่ง บรูไน ผ่านรัฐซาบฮ์ ตัดตรงเข้าไปในน่านน้ำ ของฟิลิปปินส์เลาะชายฝั่งของจังหวัด ปาลาวัน เรื่อยไปจนถึงเกาะลูซอน แล้วขึ้นไปสิ้นสุดที่ เกาะไต้หวัน</p>
Delphi Technique	<p>หมายถึง การวิจัยโดยใช้เทคนิคแบบเดลฟายพัฒนาโดยบริษัท RAND Corporation ในปี ค.ศ.1950 (T.T Macmillan:1976) และได้รับการยอมรับอย่างแพร่หลายว่าเป็นการวิจัยที่น่าเชื่อถือและสามารถนำไปใช้ในการตัดสินใจได้ดี โดยการวิจัยนี้เป็นวิธีสำรวจความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญในเรื่องที่ต้องการศึกษา เพื่อให้ได้คำตอบที่น่าเชื่อถือมากที่สุดโดยให้ผู้เชี่ยวชาญตอบคำถามที่มีลักษณะเดียวกันหลายครั้งเป็นวิธีการวินิจฉัยหรือตัดสินใจปัญหาต่างๆอย่างเป็นระบบ โดยไม่มีการเผชิญหน้ากัน</p>

โดยตรงของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ทำให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนสามารถแสดงความคิดเห็นของตนเองได้อย่างอิสระเต็มที่ นอกจากนี้ผู้เชี่ยวชาญยังมีโอกาสถกเถียงความคิดเห็นของตนอย่างรอบคอบทำให้ได้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือ เทคนิควิจัยเดลฟายจะทำการเก็บข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญอย่างน้อย 2 รอบ โดยทำการพิจารณาค่ามัธยฐาน (Median) และค่าพิสัยควอไทล์ (Interquartile Range :IR) ถ้าค่า IR แคบ แสดงว่าคำตอบที่วิเคราะห์ได้นั้นมีความเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่สอดคล้องกัน แต่ถ้าค่า IR กว้าง(มีค่ามาก) แสดงว่าคำตอบที่วิเคราะห์ได้นั้นมีความเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่ไม่สอดคล้องกัน (ต่างกัน) จำเป็นต้องส่งแบบสอบถามใหม่ให้ผู้เชี่ยวชาญตอบเป็นรอบที่สาม เพื่อแก้ไขและปรับปรุงคำตอบ โดยผลการวิจัยจะถูกสังเคราะห์เป็นประเด็นต่างๆ เพื่อสรุปผลตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษาตอบคำถามงานวิจัยและยืนยันกรอบแนวคิด จำนวนรอบของการรวบรวมข้อมูลโดยส่งแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญตอบ อย่างน้อยที่สุดสองรอบแต่ไม่เกินสี่รอบ (Jensen, 1996)

บทที่ 2

สมุทธานุภาพ ยุทธศาสตร์ แผนความมั่นคง นโยบาย และ แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการขยายอิทธิพลทางทะเลของจีน ในทะเลจีนใต้และมหาสมุทรอินเดีย

“Whosoever commands the sea commands the trade; whoever commands trade of the world commands the riches of the world, and consequently the world itself.”

– Sir Walter Raleigh, 1616.¹

การที่จะกำหนดยุทธศาสตร์ความมั่นคงทางทะเลของไทย รองรับการขยายอิทธิพลทางทะเลของจีนในทะเลจีนใต้และมหาสมุทรอินเดียให้ได้นั้น จำเป็นต้องศึกษาและดำเนินกรรวิธีที่ถูกต้องเพื่อให้ได้มาซึ่งยุทธศาสตร์ฯ ที่ตรง ถูกต้อง และใช้ปฏิบัติได้ ด้วยการศึกษ สมุทธานุภาพ ยุทธศาสตร์ แผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเลของไทย นโยบาย และแนวคิดที่เกี่ยวข้อง โดยต่อไปจะได้ศึกษาถึงวิวัฒนาการของสมุทธานุภาพ โดยพิจารณาจากทฤษฎีสมุทธานุภาพของอัลเฟรด เซเยอร์ มาฮาน เพื่อนำไปอธิบายการเกิดขึ้นของสมุทธานุภาพก่อนสงครามโลกครั้งที่ 1 การปรับตัวและนวัตกรรมของสมุทธานุภาพช่วงระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 1 และ 2 รวมทั้งการก้าวขึ้นมามีอำนาจเหนือมหาสมุทรแปซิฟิกในสงครามโลกครั้งที่ 2 ของสหรัฐฯ และการปิดล้อมสหภาพโซเวียตในช่วงสงครามเย็น นอกจากนี้จะได้ศึกษา ยุทธศาสตร์ชาติ แผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเลของไทย ตลอดจนการขยายอิทธิพลทางทะเลของจีน และนโยบายการต่างประเทศของสหรัฐฯ

¹ “Sea Power: Theory and Practice”. (Online). Available :

http://www.academia.edu/11334870/Sea_Power_Theory_and_Practice_ppt., 2560.

จีน อินเดีย และไทย เพื่อเป็นข้อมูลนำไปสู่การกำหนดยุทธศาสตร์ความมั่นคงทางทะเลของไทย ในการรองรับการขยายอิทธิพลทางทะเลของจีนในทะเลจีนใต้ และมหาสมุทรอินเดียต่อไป

สมุทรทานุภาพ

สมุทรทานุภาพ (Sea Power)² ถูกกำหนดมาจากแนวความคิดของ พลเรือตรี อัลเฟรด เซเยอร์ มาฮาน (Rear Admiral Alfred Thayer Mahan) ซึ่งถูกนำมาใช้ครั้งแรกในหนังสือ *The influence of Sea Power upon History 1660-1973* ซึ่ง พลเรือตรี อัลเฟรด เซเยอร์ มาฮาน เป็น นักยุทธศาสตร์ทางเรือผู้มีชื่อเสียง โดยท่านได้ทำการศึกษาและวิเคราะห์ประวัติศาสตร์ การก้าวขึ้นมาเป็นมหาอำนาจทางทะเลของประเทศอังกฤษ สรุปเป็นทฤษฎีสมุทรทานุภาพ แล้วเปรียบเทียบ ถึงขีดความสามารถของสหรัฐฯ ในการเป็นชาติมหาอำนาจทางทะเลด้วยปัจจัยสมุทรทานุภาพหลายๆ ปัจจัยซึ่งมีส่วนคล้ายคลึงกับประเทศอังกฤษ ทั้งนี้ความสำคัญของสมุทรทานุภาพถือหลักสำคัญว่า มหาอำนาจทางทะเลจะเหนือกว่ามหาอำนาจทางบกในเชิงภูมิรัฐศาสตร์ (Geopolitic) ซึ่งความจริง ในทฤษฎีนี้ได้รับการพิสูจน์ว่าเป็นความจริงและถูกต้องจากสงครามโลกทั้งสองครั้ง ซึ่งประเทศ ที่มีสมุทรทานุภาพที่เหนือกว่าจะเป็นผู้ชนะสงครามในที่สุด หากพิจารณา ความหมายของ สมุทรทานุภาพ อันเป็นการผสมคำระหว่าง สมุทร (ทะเล) กับ อานุภาพ (กำลังอำนาจ) ความหมาย โดยรวมของสมุทรทานุภาพ มีบริบทเช่นเดียวกับที่มาฮานได้ลิขิตไว้ก็คือ “อำนาจ กำลังอำนาจ หรือ ศักยภาพของชาติ (หรือรัฐใด รัฐหนึ่ง) จากการใช้ทะเลให้เกิดประโยชน์ตามที่ต้องการ”³ จากผลลัพธ์ ของสงครามโลกครั้งที่ 1 และ 2 จึงพิสูจน์ได้ว่า ทฤษฎีและหลักการของสมุทรทานุภาพที่ได้กำเนิด ขึ้นมากกว่า 100 ปีแล้ว ก็ยังสามารถนำมาปรับใช้ได้จนถึงปัจจุบัน เพราะทะเลยังคงเป็นเส้นทาง คมนาคมที่สำคัญของโลก แม้ว่าปัจจุบันการขนส่งทางอากาศจะมีบทบาทเพิ่มมากขึ้นก็ตาม แต่ก็ยังไม่สามารถทดแทนการขนส่งทางทะเลได้ และทะเลก็ยังเป็นแหล่งอาหารกับแหล่ง ทรัพยากรธรรมชาติอื่น ๆ ของมนุษย์ที่สำคัญ นอกจากนี้กำลังทางเรือก็ยังสามารถขยายอำนาจจาก ทะเลขึ้นสู่ฝั่ง (Power Projection Ashore) ได้คล้ายกับการขยายอำนาจของกำลังทางบก แต่ทั้งนี้ ทฤษฎีสมุทรทานุภาพ ไม่มีสูตรสำเร็จที่แน่นอน รัฐชายฝั่งจะต้องนำทฤษฎีมาประยุกต์ใช้ให้ เหมาะสมกับรัฐของตนเองด้วย

² Alfred Thayer Mahan. *The Influence of Sea Power upon History*, 1660-1783 (London: Dover Publications, 1987). p. 26-32.

³ พล.ร.อ.สามารถ จำปีรัตน์. “สมุทรทานุภาพ เนื้อหาความรู้ความหมายที่ทหารเรือไทย ควรรู้ให้แจ้ง ตอนที่ 2 สมุทรทานุภาพ”, *นาวิกศาสตร์*. พฤศจิกายน 2556. หน้า 11-13.

ศักยภาพหรือขนาดความยิ่งใหญ่ของสมุททานุภาพของประเทศที่แท้จริง ก็คือ เครื่องมือหรือกลไกที่จะขับเคลื่อนปัจจัยทั้งหมดดังกล่าว ในการที่จะใช้หรือแสวงหาประโยชน์จาก ทะเลได้อย่างเต็มที่⁴ เพื่อผลักดันให้เป็นพลังของสมุททานุภาพ ซึ่งเครื่องมือที่จัดได้ว่าเป็น องค์ประกอบของ สมุททานุภาพ (Components of Sea power) ได้แก่

1. **นาวิกานุภาพ (Naval Power)** เป็นเครื่องมือในการที่จะได้มา ซึ่งองค์ประกอบของการขยายดินแดนตามทฤษฎีและหลักการของสมุททานุภาพ รวมทั้งใช้ในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล อีกทั้งยังใช้ในการป้องปรามและแก้ไขความขัดแย้งด้วยกำลังอีกด้วย ปัจจุบันกำลังรบทางเรือมิได้มีเพียงเรือรบผิวน้ำ เช่น ในยุคของมาฮานเท่านั้น กำลังรบทางเรือหรือนาวิกานุภาพในปัจจุบันประกอบด้วยเรือรบ ทั้งเรือผิวน้ำ เรือดำน้ำ อากาศนาวิ และทหารนาวิกโยธิน

2. **กองเรือสินค้า (Merchant Fleet)** เป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างความเจริญให้กับระบบเศรษฐกิจของประเทศ ทั้งการค้าขายกับต่างประเทศและการค้าขายระหว่างเมืองท่าต่าง ๆ ภายในประเทศ ประเทศที่ไม่มีกองเรือสินค้าที่เข้มแข็ง ก็จะตกอยู่ในสถานะเสียเปรียบทางการค้า เพราะต้องเสียค่าระวางสินค้าให้กับเรือพาณิชย์ต่างชาติเป็นจำนวนไม่น้อย ในยามสงบ พาณิชย์นาวีเป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญของระบบเศรษฐกิจชาติ และในยามสงครามพาณิชย์นาวีก็จะเป็นกำลังสำคัญอีกเช่นกันที่จะสนับสนุนนาวิกานุภาพและการปฏิบัติการทางทหาร

3. **ฐานทัพและท่าเรือ (Naval Bases and Harbors)** เป็นฐานที่มั่น ที่หยุดพักผ่อนรับการส่งกำลังบำรุง (สำหรับกองเรือรบ) และขนถ่ายสินค้า (สำหรับเรือสินค้า) เป็นองค์ประกอบที่สำคัญอีกสิ่งหนึ่ง การขาดแคลนท่าเรือและอุปกรณ์อำนวยความสะดวกประจำท่าเรือ นั้น อาจเป็นอุปสรรคในการขนถ่าย และการค้าขายกับต่างประเทศและในประเทศได้ รวมทั้งลดทอนขีดความสามารถในการส่งกำลังบำรุง เพราะเรือสินค้า เรือรบ และคนประจำเรือไม่อาจจะปฏิบัติงานบนเรือในทะเลได้ต่อเนื่องตลอดไป นอกจากนี้ท่าเรือจะเป็นประตูเศรษฐกิจและสังคมวัฒนธรรมที่ประเทศชาติสามารถนำเศรษฐกิจ และวัฒนธรรมไปเผยแพร่ยังอีกประเทศหนึ่งได้ ท่าเรือจะดีหรือไม่ดี จะขึ้นอยู่กับ ขนาด ที่ตั้ง อุปกรณ์การขนถ่าย ลักษณะลมฟ้าอากาศ และเส้นทางคมนาคมจากท่าเรือสู่ตัวเมือง

4. **อู่สร้างเรือ/ซ่อมเรือ (Shipyards/Dockyards)** เป็นรากฐานทางอุตสาหกรรม สำหรับเสริมสร้างและบำรุงรักษากองเรือสินค้าและกองเรือรบของประเทศ รวมทั้งสิ่งอำนวยความสะดวกทั้งปวงที่ทำให้เรือมีความคงทนทะเล (Seaworthiness) และสามารถใช้งานได้อย่างดี

⁴ พล.ร.อ.สามารถ จำปีรัตน์. “สมุททานุภาพ เนื้อหาความรู้ความหมายที่ทหารเรือไทยควรรู้ให้แจ้ง ตอนจบ องค์ประกอบของสมุททานุภาพ”, นาวิกศาสตร์. ธันวาคม 2556, หน้า 9-10.

5. พาณิชยกรรมและการติดต่อระหว่างประเทศ (Commercial Establishments and Contacts) การที่ประเทศมีพาณิชยกรรมที่เข้มแข็งยังไม่เพียงพอที่จะทำให้การค้าขายร่ำรวยและเจริญรุ่งเรืองได้ การค้าขายจึงจำเป็นต้องมีสถาบันทางพาณิชยกรรมหรือสถาบันการค้าที่จะกำหนดนโยบาย กำกับ ดูแลการค้าขาย และหาตลาดที่จะนำสินค้าไปขายหรือไปซื้อสินค้ากับประเทศต่างๆ ด้วย สถาบันการค้าจึงนับเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่จะควบคุมให้มีการถ่ายเทสินค้าทั้งเข้าและออกอย่างมีประสิทธิภาพ

6. องค์บุคคล (Personnel) องค์บุคคลหรือคนเป็นองค์ประกอบสำคัญที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับองค์ประกอบอื่น ๆ ทั้งหมด อาทิ คนเป็นผู้ใช้และบำรุงรักษาเรือทั้งเรือรบและเรือพาณิชย์ เรือประมง เป็นต้น คนเป็นผู้บริหารและดำเนินกิจการท่าเรือ และสิ่งอำนวยความสะดวกทั้งปวง คนเป็นผู้สร้างและซ่อมเรือ รวมทั้งคนเป็นผู้บริหารและดำเนินกิจการสถาบันการค้าต่างๆ ดังนั้นการที่จะได้องค์บุคคลที่ดีที่จะเป็นกำลังในการพัฒนาและการใช้สมุทธานุภาพนั้น นอกจากจะเกิดจากการที่คนมีความคุ้นเคยกับทะเลหรือสิ่งแวดล้อมแล้ว การฝึกอบรม การสร้างแรงจูงใจคน จะทำให้เกิดความนิยมในอาชีพทางทะเล รวมทั้งอุตสาหกรรมทางทะเลที่เกี่ยวข้อง สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนมีส่วนทำให้ประเทศมีองค์บุคคลที่มีคุณสมบัติดีด้วย

ทั้งนี้ปัจจัยที่จะเสริมสร้างหรือเกื้อกูลต่อการพัฒนาสมุทธานุภาพ (Factors of Sea Power) ของแต่ละประเทศ ประกอบไปด้วยปัจจัยที่สำคัญ 6 ประการ คือ

1. ตำแหน่งที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ (Geographical Position) ภูมิศาสตร์ที่เกื้อกูลต่อการเป็นศูนย์กลางการคมนาคมทางทะเล การป้องกันประเทศ และการขยายอาณาบริเวณทางทะเล

2. สภาพภูมิประเทศ (Physical Conformation) ลักษณะของขอบฝั่ง แม่น้ำ กระแสน้ำ มีผลต่อการพัฒนาท่าเรือ และกำลังทางเรือในการ ป้องกันประเทศ นอกจากนี้ยังส่งผลต่อการพัฒนาสมุทธานุภาพของประเทศที่มีอ่าวลึก ระดับน้ำลึก แม่น้ำทางออกสู่ทะเลกว้างและร่องน้ำลึกเพียงพอ มีแนวขวางกั้นคลื่นลม ซึ่งสิ่งต่างๆ เหล่านี้เป็นศักยภาพในการที่จะพัฒนาเป็นท่าเรือที่ดีได้

3. ขอบเขตของดินแดน (Extent of Territory) ความยาวขอบฝั่งทะเลเป็นทั้งจุดอ่อนและจุดแข็งของประเทศที่ต้องได้รับการป้องกัน และต้องการกองทหารในการวางกำลัง แต่ในเชิงของสมุทธานุภาพหมายถึง ขอบฝั่งที่มีความยาวมาก รวมถึงจำนวนช่องทางเข้าออกจำนวนมาก จะถือว่าเป็นจุดแข็งต่อการใช้ทรัพยากรทางทะเล อีกทั้งประชากรมักชอบใช้ทะเลในการติดต่อกับโลกภายนอก แต่ยากแก่การป้องกันดินแดน

4. จำนวนประชากร (Numbers of Population) คุณลักษณะประชากรที่ส่งผลต่อการพัฒนาสมุทธานุภาพของประเทศ มีความสัมพันธ์โดยตรงกับความยาวของขอบฝั่ง ซึ่งมีได้หมายถึงจำนวนประชากรต่อพื้นที่ แต่หมายถึงประชากรที่มีอาชีพที่เกี่ยวกับทะเล อันได้แก่ คนที่ประกอบ

อาชีพเป็นทหารเรือ ทำงานบนเรือสินค้า เรือประมง ตู้ต่อเรือ และการบริการต่างๆที่เกี่ยวกับทางเรือ เป็นต้น ซึ่งคนเหล่านี้เป็นผู้ผลักดันให้เกิดสมุทธานุภาพ และสามารถใช้เป็นกำลังในการป้องกันประเทศทางทะเลได้

5. **อุปนิสัยของคนในชาติ (National Character)** แต่ละชาติมีมุมมองเกี่ยวกับทะเลแตกต่างกันไป บางชาติมีความผูกพันกับทะเลมาช้านานตั้งแต่อดีต เช่นชาติที่นิยมล่าอาณานิคม ชาติที่พึ่งพิงทรัพยากรจากทางทะเลเป็นหลัก ย่อมเห็นความสำคัญของทะเลมากกว่าชาติอื่นๆ

6. **คุณลักษณะของรัฐบาล (Character of the Government)** รัฐบาลเป็นผู้ควบคุมการพัฒนาสมุทธานุภาพ รัฐบาลจะต้องเข้าใจถึงวิธีการแสวงประโยชน์จากทะเลไปจนถึงการพัฒนาเครื่องมือไม่ว่าจะเป็นกองเรือพาณิชย์ และกำลังทางเรือ รวมทั้งต้องกำหนดยุทธศาสตร์ทะเลที่มีประสิทธิภาพด้วย

จากองค์ประกอบของสมุทธานุภาพและปัจจัยที่จะเสริมสร้างหรือเกื้อกูลต่อการพัฒนาสมุทธานุภาพ สังเกตได้ว่า มหาอำนาจทางทะเลได้ใช้เรือสินค้าหรือพาณิชย์นาวีของตนเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างความเจริญให้กับระบบเศรษฐกิจของประเทศ ทั้งการค้าขายกับต่างประเทศและการค้าขายระหว่างเมืองท่าต่างๆ ภายในประเทศ แต่ลำพังการมีกองเรือสินค้าที่มีจำนวนมากเพียงอย่างเดียวก็ไม่อาจจะดำเนินการได้โดยลำพัง จำเป็นต้องมีกำลังรบทางเรือหรือนาวิกานุภาพ (นาวิ + อาณูภาพ) ให้ความคุ้มครอง รวมทั้งต้องอาศัยองค์ประกอบอื่นๆ สนับสนุนด้วย เช่น ฐานทัพท่าเรือ สิ่งอำนวยความสะดวก ฉะนั้นจะเห็นได้ว่าองค์ประกอบต่างๆ ของสมุทธานุภาพและปัจจัยเสริมสร้างหรือเกื้อกูลต่อการพัฒนาสมุทธานุภาพตามที่กล่าวมาแล้ว มีความเกี่ยวพันกันอย่างใกล้ชิดและสนับสนุนซึ่งกันและกันอย่างแยกกันไม่ได้ เป็นส่วนเกื้อกูลโดยตรงที่จะทำให้ประเทศนั้นๆ มีสมุทธานุภาพที่เข้มแข็ง และเมื่อประเทศมีสมุทธานุภาพที่เข้มแข็งแล้ว ก็จะทำให้ประเทศนั้นสามารถแสวงหาผลประโยชน์ต่าง ๆ จากทะเลได้ ซึ่งจะนำความเจริญมั่งคั่งมาสู่ประเทศได้ในที่สุด

การเกิดขึ้นของสมุทธานุภาพก่อนสงครามโลกครั้งที่ 1

ในช่วงก่อนปี ค.ศ. 1914 คำว่าสมุทธานุภาพหรือ Sea Power ตามที่ถูบัญญัติขึ้นเป็นครั้งแรกโดย พลเรือตรี อัลเฟรด เทเยอร์ มาซาน (ค.ศ. 1840 - 1914) ถือได้ว่าเป็นยุคใหม่ของเทคโนโลยีทางทะเล โดยเรือรบรวมทั้งเรือสินค้า ได้พัฒนาขึ้นจากเรือไม้เป็นเรือกลไฟ และมีระวางบรรทุกเพิ่มมากขึ้น อาวุธปืนเรือที่ใช้ก็มีอำนาจการยิงที่รุนแรงขึ้น ซึ่งในห้วงนี้ ชาติที่มีการพัฒนาทางอุตสาหกรรมหนักจะเป็นชาติที่มีสมุทธานุภาพเหนือกว่าชาติอื่นๆ อย่างเห็นได้ชัด เช่น สหรัฐฯ เยอรมัน รัสเซีย ฝรั่งเศส และ ญี่ปุ่น ซึ่งประเทศต่างๆเหล่านี้มักใช้สมุทธานุภาพ ในการรักษาเส้นทางคมนาคมทางทะเลของตนเอง และใช้ในการกดดันหรือบีบบังคับชาติที่ด้อยกว่า ให้

ยินยอมในการทำสนธิสัญญาการค้า รวมทั้งยึดเอาดินแดนบางส่วนเป็นของตนเองในลักษณะการทูตเรือปืน (Gunboat Diplomacy)

ในส่วนการยุทธทางเรือที่สำคัญในช่วงนี้ จะเป็นการรบกันระหว่างชาติที่มีสมุททานุภาพใกล้เคียงกัน โดยจะยกกรณีศึกษาของ สงครามญี่ปุ่น- รัสเซีย⁵ ซึ่งมีมูลเหตุมาจากการเข้าไปตักตวงผลประโยชน์ของกลุ่มชาติตะวันตกบนดินแดนของจีน ก่อให้เกิดปฏิกิริยาต่อต้านจากชาวจีนผู้รักชาติ จนเกิดกบฏนักมวย โดยในปี ค.ศ. 1900 มหาอำนาจทั้งหลายประกอบด้วย อังกฤษ สหรัฐฯ ฝรั่งเศส รัสเซีย และญี่ปุ่น ได้ส่งกำลังเข้าไปช่วยรักษาความสงบในกรุงปักกิ่ง จนเมื่อเหตุการณ์สงบลง รัสเซียกลับไม่ยอมถอนทหารออกจากแมนจูเรีย และแสดงเจตนาอย่างชัดเจนว่าจะยึดครองแมนจูเรีย พร้อมทั้งยังเสนอให้ญี่ปุ่นยินยอมให้คาบสมุทรเกาหลีเป็นดินแดนที่เป็นกลาง ซึ่งญี่ปุ่นได้ปฏิเสธข้อเสนอดังกล่าว เพราะมองว่าจะเป็นการยอมรับการครอบครองแมนจูเรียของรัสเซียไปโดยปริยาย จึงได้เตรียมวางนโยบายแนวป้องกันประเทศโดยวิธีเข้าไปครอบครองดินแดนรอบๆ ริมฝั่งทะเลของประเทศ เพราะญี่ปุ่นมีความเห็นว่า วิธีนี้เป็นการป้องกันประเทศของตนให้พ้นจากการรุกรานของประเทศมหาอำนาจได้ดีที่สุด

ดังนั้นในปี ค.ศ. 1875 ญี่ปุ่นจึงเข้าไปครอบครองเกาะโอกาซาวารากันโต และหลังจากนั้นในปี ค.ศ. 1879 ญี่ปุ่นได้ผนวกเอาเกาะโอกินาวา มาเป็นดินแดนของตน ซึ่งการกระทำของญี่ปุ่นได้รับการคัดค้านจากจีน แต่ญี่ปุ่นก็ไม่สนใจ ยิ่งไปกว่านั้นญี่ปุ่นยังได้อ้างสิทธิเหนือหมู่เกาะคูริล และซาคาลิน โดยการอ้างสิทธิเหนือหมู่เกาะดังกล่าว เป็นเหตุให้ญี่ปุ่นต้องเผชิญหน้ากับรัสเซีย ซึ่งญี่ปุ่นประเมินว่าไม่สามารถขับไล่กำลังของรัสเซียออกจากแมนจูเรียได้ จึงมีแนวคิดที่จะยับยั้งไม่ให้รัสเซียรุกคืบเข้ามาในคาบสมุทรเกาหลีด้วยวิธีการทางการทูต แต่การเจรจาต่อรองกับรัสเซียไม่ประสบผลสำเร็จ

ในปี ค.ศ. 1902 ญี่ปุ่นจึงได้หันไปผูกมิตรกับอังกฤษที่มีผลประโยชน์ขัดแย้งกับการขยายอิทธิพลของรัสเซียในเอเชียตะวันออก และเร่งขยายขีดความสามารถทางทหาร โดยเฉพาะการเสริมสร้างกำลังทางเรือประเภทเรือรบหลักตามเป้าหมาย “กองเรือ 6 – 6”⁶ (เรือประจัญบาน 6 ลำ เรือลาดตระเวนหนัก 6 ลำ) เพราะมองว่ารัสเซียกำลังเป็นภัยคุกคามที่ยากจะหลีกเลี่ยงได้ต่อไป และมีความจำเป็นที่จะต้องทำสงคราม ญี่ปุ่นจึงได้เลือกพอร์ตอาเธอร์เป็นเป้าหมายแรกของสงคราม โดยประเมินว่าจำเป็นต้องทำลายกองเรือรัสเซียที่พอร์ตอาเธอร์ให้สิ้นซาก ก่อนที่กำลังทางเรือจากทะเล

⁵ พล.ร.อ. โกสุม กมลนาวิน. สมุททานุภาพ และ ประวัติการสงครามทางทะเล ตอนที่ 1 ว่าด้วยสมุททานุภาพ. สำนักพิมพ์ ม.ป.ท. , 2540. หน้า 111.

⁶ นายนาเวก หลวงสินธุสงครามชัย (สินธุ์ กมลนาวิน). “ประวัติการยุทธทางเรือ สงครามโลก ปี 1914-1918”. กองวิชาการ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ. 2497.

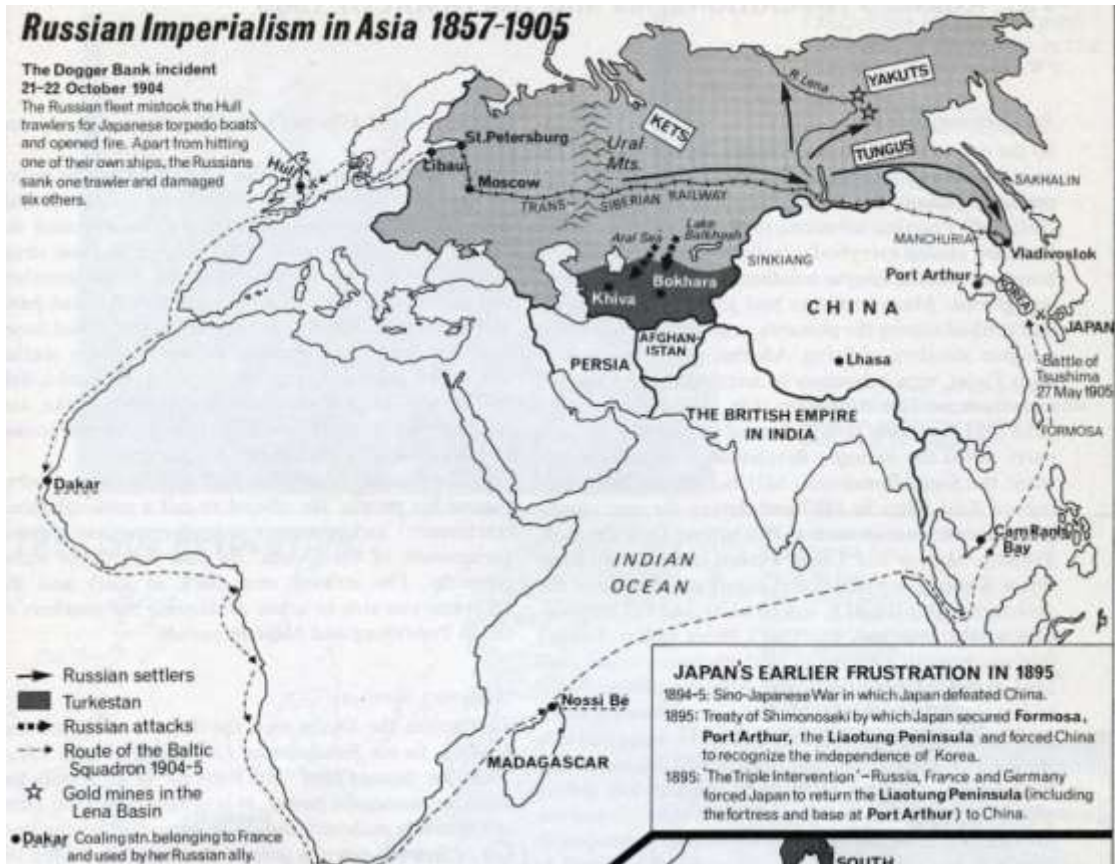
บอลติกของรัสเซียจะเดินทางมาสมทบ ซึ่งหากทำได้สำเร็จก็จะส่งผลกระทบต่อการรบทางบกอย่างยิ่งใหญ่ ทั้งยังเป็นเครื่องประกันความปลอดภัยของเส้นทางขนส่งลำเลียงทางทะเลที่จะช่วยในการสนับสนุน การส่งกำลังบำรุงแก่กำลังทางบกของญี่ปุ่นในแมนจูเรียด้วย⁷ ในการที่รัสเซียเลือกพอร์ตอาเซอร์ เป็นจุดรวมกำลังของเรือใหญ่ๆ นั้น ในมุมมองของสมุททานุภาพถือว่าผิดหลักการในส่วนของ ลักษณะภูมิประเทศ กล่าวคือลักษณะน้ำน้ำไม่เหมาะแก่การจัดตั้งเป็นฐานทัพ ท่าเรือ เพราะมีช่อง ออกช่องทางเดียวและตื้น ภายในท่าเรือเองก็ไม่มีที่มากพอในการจัดตั้งกระบวนเรือขนาดใหญ่ นอกจากนี้ที่ตั้งยังอยู่ภายในอ่าวลึกเกือบถึงก้นอ่าว ซึ่งกำลังเพิ่มเติมจากยุโรปที่จะมาเพิ่มเติมกำลัง อาวุธยุทโธปกรณ์ระหว่างทางได้อย่างง่ายดาย ในส่วนญี่ปุ่นนั้นได้เปรียบทางด้านภูมิประเทศ โดยมีเกาะ และฐานทัพเรือเรียงรายตลอดทางคล้ายกับสายโซ่ยาวประมาณ 2,000 ไมล์ นับจากคูริเล ลงมา จนถึงฟอร์โมซา ซึ่งปิดอ่าวทะเลเหลืองและช่องเกาหลี่ ลักษณะเดียวกับเกาะอังกฤษที่ปิดอ่าว เยอรมัน ดังนั้น จึงเป็นการยากที่รัสเซียจะเข้าเข้าโจมตีญี่ปุ่นได้

หลักยุทธศาสตร์ที่ญี่ปุ่นได้ตกลงในสภาการทหาร (WAR COUNCIL) คือ ต้องแย่ง อำนาจจากรัสเซียทางแมนจูเรียทางใต้ เพื่อตัดทางติดต่อมิให้รัสเซียส่งกำลังมาทางเกาหลี่ และต้อง ใช้กำลังทางบกในการทำลายกองทัพบกรัสเซียที่แมนจูเรีย กระทรวงทหารเรือญี่ปุ่นจึงต้องวางแผน คຸ້ມກັນการลำเลียงกำลังทางบก โดยกำหนดให้กองทัพเรือมีหน้าที่ที่จะต้องรักษาเส้นทางคมนาคม ทางทะเลไปถึงตำบลที่ยกพลขึ้นบก และต้องรักษาเส้นทางคมนาคมทางทะเลเหล่านี้ไว้ตลอด ครอบคลุม ที่ทหารบกยังคงปฏิบัติการอยู่ กล่าวคือ ต้องการที่จะครองทะเล เพื่อที่จะใช้ทะเลได้ตามต้องการ

ปัจจัยสำคัญในการส่งเสริมสมุททานุภาพหัวก่อนสงครามโลกครั้งที่ 1 ในสงคราม ญี่ปุ่น-รัสเซีย นี้ จะเห็นได้ว่า ตำบลที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ (Geographical Position) สภาพภูมิประเทศ (Physical Conformation) ขอบเขตของดินแดน (Extent of Territory) รวมทั้งนาวิกานุภาพ (Naval Power) เป็นส่วนสำคัญที่จะส่งเสริมสมุททานุภาพให้มีความเข้มแข็งเพื่อใช้ขับเคลื่อนพลัง อำนาจของชาติในการใช้ทะเลให้บรรลุวัตถุประสงค์ของชาติ ประเทศมหาอำนาจต่างๆ เริ่มเห็น ความสำคัญของสมุททานุภาพและมีการพัฒนาฐานทัพ ท่าเรือ และจัดตั้งกองเรือรบเพิ่มมากขึ้น

⁷ พล.ร.อ.ศิริ กระจ่างเนตร์. หลักการและอิทธิพลที่มีต่อสมุททานุภาพ ยุคกอลจักร และ ยุคปรมาณู. (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรมสารบรรณทหารเรือ, 2512). หน้า 70-74.

แผนที่ที่ 2-1 แสดงที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของรัสเซีย ในช่วง 1857 – 1905

ที่มา : ที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของรัสเซีย ในช่วง 1857 – 1905, ออนไลน์, 2560

การปรับตัวและนวัตกรรมของสมุททานุภาพระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 1 และ 2

การพัฒนาสมุททานุภาพของอังกฤษและเยอรมันก่อนสงครามโลกครั้งที่ 1

เดิมประเทศเยอรมันเป็นมหาอำนาจชั้นนำทางบก ต่อมามีความจำเป็นที่ต้องหาทางออกทะเล จึงได้กลายมาเป็นมหาอำนาจทางทะเลอีกประเทศหนึ่ง และเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ประเทศเยอรมันมีการพัฒนาสมุททานุภาพได้อย่างรวดเร็ว นโยบายของผู้นำประเทศในสมัยนั้นคือพระเจ้าไกเซอร์ เมื่อปี ค.ศ.1895 ได้ประทานพระราชโองการไว้ว่า “ความเจริญมั่งคั่งของเราในกาลภายหน้านั้นจะต้องอยู่กับทะเล เพราะเรามีทรัพยากรสมบัติเป็นจำนวนนับล้านติดอยู่กับทะเล ดังนั้นจึงต้องเป็นหน้าที่ของเราที่จะต้องระงับรักษาผลประโยชน์เหล่านั้นมิให้เสียหายได้ และการนี้ เรา

จะต้องมีกองทัพเรือที่ยิ่งใหญ่ไว้สำหรับทำการป้องกัน”⁸ ตั้งแต่นั้นมาพระเจ้าไกเซอร์ได้พยายามอย่างที่สุดที่จะทำให้พลเมืองเยอรมันหันมานิยมทะเล พระองค์ได้ทรงเสด็จประพาสทางเรืออย่างสม่ำเสมอ กับได้พยายามที่จะทรงเข้าแข่งขันการแล่นใบ นิพนธ์บทเพลงที่เกี่ยวกับทะเลและอื่นๆ อีกมาก ทั้งได้ทรงตั้งสมาคมทหารเรือขึ้นเพื่อเผยแพร่เกียรติคุณและความสำคัญของทางเรือ และในปี ค.ศ. 1897 เยอรมันได้มีการทดลองทดลองคิดที่เพิ่งคิดเสร็จ ซึ่งคลองนี้เป็นช่องทางคมนาคมระหว่างกองเรือในทะเลเหนือและทะเลบอลติคให้สามารถรวมกำลังกันได้เร็วยิ่งขึ้น นอกจากนี้ในปี ค.ศ. 1898 พระเจ้าไกเซอร์ได้เสร็จประพาสทะเลเมดิเตอร์เรเนียนและได้ทรงแวะเยี่ยมเมืองคอนสแตนติโนเปิลด้วย

จากการพัฒนานาวิกนุภาพของเยอรมันที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว จึงทำให้ในปี ค.ศ. 1908 พระเจ้าเอ็ดเวิร์ดแห่งอังกฤษได้เสร็จไปเยอรมันเพื่อขอร้องให้เยอรมันลดการสร้างกองทัพเรือ โดยได้รับสั่งว่า “กองทัพเรือสำหรับอังกฤษนั้น เป็นของจำเป็นโดยแท้ เพราะอังกฤษมีเมืองขึ้นมาก และการค้าขายก็กระจายอยู่ทั่วโลก แต่สำหรับเยอรมันนั้นกองทัพเรือยังไม่มีมีความจำเป็นมากนัก” แต่พระเจ้าไกเซอร์ได้ทรงมีพระราชดำรัสตอบว่า “เยอรมันไม่ได้มุ่งร้ายต่อใครเลย มีกองทัพเรือไว้เพื่อป้องกันผลประโยชน์เหมือนกันกับอังกฤษ และแผนการสร้างกองทัพเรือที่ฉันนั้นฉันไม่ได้เป็นผู้ตกลง แต่รัฐสภาเป็นผู้ดำริขึ้น เพราะฉะนั้นเมื่อสภาได้ลงมติกันแล้วฉันก็เลิกล้มเสียมิได้ และจะไม่ยอมลดงบประมาณการสร้างกองทัพเรือด้วย” ด้วยปัจจัยเหล่านี้จึงทำให้ประเทศอังกฤษต้องเพิ่มงบประมาณ และตั้งกฎเกณฑ์ในการต่อเรือใหม่เป็น “The Two Kiels to One Standard” ซึ่งหมายความว่า ถ้าเยอรมันเอาเรือลงน้ำ 1 ลำ อังกฤษจะต้องสร้างเรือที่มีอำนาจและใหญ่เท่ากันให้ได้อย่างน้อย 2 ลำ ถึงแม้ในที่สุดแล้วผลของสงครามฝ่ายอังกฤษจะได้รับชัยชนะ แต่ทางประเทศเยอรมันก็ได้วางรากฐานการพัฒนาสมุททานุภาพของประเทศไว้แล้ว ซึ่งส่งผลดีต่อเยอรมันจนถึงปัจจุบัน สรุปคือ ผู้นำประเทศ หรือคุณลักษณะของรัฐบาล (Character of the Government) เป็นปัจจัยที่มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการผลักดันและพัฒนาสมุททานุภาพในช่วงก่อนสงครามโลกครั้งที่ 1

สงครามโลกครั้งที่ 1 (1914 – 1918)

การลอบปลงพระชนม์ อาร์ช ดยุก ฟรันซ์ แฟร์ดีนันด์ แห่งออสเตรีย รัชทายาทแห่งจักรวรรดิออสเตรีย-ฮังการี เมื่อวันที่ 28 มิถุนายน ค.ศ. 1914 โดย กัฟริ โลปรีนชิป นักชาตินิยม

⁸ นายนาวาเอก หลวงสินธุสงครามชัย (สินธุ์ กมลนาวิน). “ประวัติการยุทธทางเรือ สงครามโลก ปี 1914-1918”. กองวิชาการ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ, 2497.

⁹ เรื่องเดียวกัน.

ยูโกสลาฟ เป็นชนวนเหตุของสงครามโลกครั้งที่ 1 ประเทศต่างๆ ได้ร่วมกันตั้งตนเป็นพันธมิตรและแบ่งเป็นฝ่ายหลายทศวรรษ ก่อนถูกดึงเข้ามาเกี่ยวข้องกับสงครามโลกครั้งที่ 1 ประกอบด้วยฝ่ายไตรภาคี Triple Alliance (เยอรมัน ออสเตรีย-ฮังการี และอิตาลี) และฝ่ายไตรพันธมิตร Triple Entente (อังกฤษ ฝรั่งเศส และรัสเซีย) นอกจากนี้สาเหตุหลักของสงคราม ยังมีผลมาจากการปฏิวัติอุตสาหกรรม การเกิดลัทธิจักรวรรดินิยม โดยชาติมหาอำนาจในยุโรปได้ขยายอำนาจและอิทธิพลออกไปสู่ดินแดนนอกทวีป การเกิดลัทธิชาตินิยมเป็นความรู้สึกและภูมิใจในชาติของตนอย่างรุนแรง ปรารถนาจะเห็นชาติของตนมีอำนาจยิ่งใหญ่เหนือชนชาติอื่น โดยการสร้างกองทัพให้เข้มแข็งเพื่อรุกรานชนชาติอื่น

สงครามโลกครั้งที่ 1 เริ่มขึ้นในยุโรป แต่ในเวลาต่อมาได้ขยายออกไปทั่วโลก ประเทศที่เป็นอาณานิคมจะต้องส่งวัตถุดิบ อาหาร และกำลังพลไปช่วยเหลือประเทศเจ้าอาณานิคม ซึ่งประเทศเจ้าอาณานิคมจำเป็นต้องได้มาซึ่งความสามารถในการป้องกันเส้นทางลำเลียงของฝ่ายตนให้ได้อย่างปลอดภัย และความสามารถในการขัดขวางมิให้ฝ่ายข้าศึกได้ใช้เส้นทางลำเลียงทางทะเลเพื่อสนับสนุนการดำเนินสงครามได้ สมุทธานุภาพในยุคนี้ เริ่มมีการเปลี่ยนศูนย์กลางอำนาจไปจากเดิม กล่าวคือจากที่ประเทศอังกฤษเป็นมหาอำนาจทางทะเลแต่เพียงผู้เดียว ซึ่งราชนาวิอังกฤษไม่เคยถูกท้าทายจากกำลังทางเรือประเทศอื่นมาก่อนเลยนับตั้งแต่ปี ค.ศ.1815 จนถึงต้นศตวรรษที่ 20 แต่ต่อมากลับมีภัยคุกคามใหม่จากการเติบโตของอำนาจทางทะเลของจักรพรรดินาวีแห่งเยอรมัน ภายใต้การนำอันเข้มแข็งของพลเรือเอก แอลเฟรด ฟอน ตีร์ปีตซ์ (Alfred von Tirpitz) ทั้งนี้ยุทธศาสตร์ทางทะเลของทั้งอังกฤษและเยอรมัน ต่างมีจุดมุ่งหมายเพื่อทำลายกองทัพเรือของฝ่ายตรงข้าม เป็นอันดับแรก แต่ต่างกันที่ประเทศอังกฤษ จะมีการบีบข้าศึกในทางเศรษฐกิจ โดยไม่ให้ข้าศึกสามารถใช้ทะเลได้ ในอันจะทำให้ข้าศึกต้องยอมแพ้ในที่สุด รวมทั้งป้องกันข้าศึกยกพลขึ้นบกที่เกาะอังกฤษและเมืองขึ้นต่างๆ ส่วนเยอรมันจะเน้นการโจมตีเรือของข้าศึกบริเวณน่านน้ำใกล้ขอบฝั่งของตนหรือในทะเลเหนือ และการตั้งรับการโจมตีของกองเรือใหญ่อังกฤษเพียงอย่างเดียว ทำให้มองข้ามความสำคัญในขีดความสามารถอื่นๆ ของกองทัพเรือ เช่น การก่อกวนทำลายเส้นทางคมนาคมทางทะเลของอังกฤษ หรือการยกพลขึ้นบก ดังนั้นความเหนือกว่าทางสมุทธานุภาพที่สำคัญที่ส่งผลให้อังกฤษเป็นฝ่ายได้เปรียบเยอรมันก็คือ ที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ โดยการมีฐานทัพเรือที่โดเวอร์ สกาปาโฟลว์ ยิบรอลต์ และสุเอซ ทำให้ประเทศอังกฤษสามารถควบคุมเส้นทางคมนาคมทางทะเลได้อย่างมีประสิทธิภาพ และใช้การปิดล้อมทางเศรษฐกิจต่อเยอรมัน ทางฝ่ายเยอรมันตอบโต้อังกฤษโดย

การใช้เรือดำน้ำโจมตีเรือรบและเรือสินค้า ซึ่งเชื่อว่าถ้าสามารถโจมตีเรือข้าศึกได้อย่างน้อยเดือนละ 600,000 ตัน จะทำให้ฝ่ายพันธมิตรไม่สามารถหาเรือมาทดแทนในอัตราที่เสียไปได้¹⁰

ผลของสงครามถึงแม้ฝ่ายเยอรมันจะจมเรือสินค้าอังกฤษได้เป็นจำนวนมาก แต่ส่วนใหญ่เป็นกองเรือสินค้าที่ไม่ได้มีเรือรบคุ้มกัน หรือเป็นเรือที่ไม่ได้ส่งผลสำคัญต่อสงครามมากนัก ในทางตรงกันข้ามการเสียชีวิตเรือดำน้ำของเยอรมันในสงคราม และไม่สามารถสร้างทดแทนได้ ทำให้เยอรมันมีเรือดำน้ำไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติการ ซึ่งการใช้เรือดำน้ำโจมตีเรือสินค้าสหรัฐฯ ยังทำให้สหรัฐฯ ที่วางตัวเป็นกลาง ต้องเข้าร่วมต่อสู้สงครามในที่สุด นอกจากนี้ในสงครามโลกครั้งที่ 1 ยังปรากฏว่า อิทธิพลของสมุททานุภาพส่งผลโดยตรงต่อการยุทธสะเทินน้ำสะเทินบกและการยุทธบนบก กล่าวคือ ฝ่ายที่มีกำลังที่เข้มแข็งพอที่จะครองทะเลได้นั้น จำจะต้องมีกำลังทางบกและการสนับสนุนการส่งกำลังบำรุงที่เข้มแข็ง พอที่จะทำสงครามบนดินแดนของข้าศึกต่อไปได้อย่างต่อเนื่อง ดังเช่น การยุทธสะเทินน้ำสะเทินบกที่ Gallipoli ที่ล้มเหลว การโจมตีของฝ่ายสัมพันธมิตรที่แหลมเฮลเลส (Cape Helles) อ่าวแอนแซก (Anzac Cove) และอ่าวเซฟลา (Suvla Bay) เนื่องจากถูกกำลังทางบกของอาณาจักรออตโตมันบนฝั่งต่อต้านอย่างหนักและขาดการสนับสนุนยุทธปัจจัยอย่างต่อเนื่อง

สงครามโลกครั้งที่ 2 (ค.ศ.1941 – 1945)

การเกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นผลจากความขัดแย้งของประชาชาติต่าง ๆ ที่สะสมมาก่อนเดือนสิงหาคม ค.ศ. 1939 อันเนื่องมาจากเศรษฐกิจตกต่ำ และความไม่พอใจในข้อบังคับบทลงโทษตามสนธิสัญญาสันติภาพหลังสงครามโลกครั้งที่ 1 ที่ประเทศชนะสงครามและประเทศแพ้สงครามต่างสูญเสียผลประโยชน์ โดยเฉพาะสนธิสัญญาแวร์ซายส์ที่เยอรมันไม่พอใจในสภาพที่ตนต้องถูกผูกมัดด้วยสัญญา และความล้มเหลวขององค์การสันนิบาตชาติในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งของนานาประเทศ ประเทศผู้ร่วมสงครามรวมตัวกันเป็นพันธมิตรทางทหารซึ่งแบ่งคู่สงครามออกเป็นสองฝ่ายคือ ฝ่ายสัมพันธมิตร (อังกฤษ รัสเซีย สหรัฐฯ) และฝ่ายอักษะ (เยอรมัน ญี่ปุ่น อิตาลี) ทั้งสองฝ่ายต่างมีการพัฒนาสมุททานุภาพของตนเองอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการพัฒนาทางเทคโนโลยีในการทำสงครามทางเรือเกือบทุกรูปแบบ แต่ที่ปรากฏให้เห็นอย่างเด่นชัด คือการพัฒนาเรือบรรทุกเครื่องบินและเรือดำน้ำ ถึงแม้ว่าในตอนต้นของสงคราม การทำสงครามทางอากาศจะประสบความสำเร็จเพียงเล็กน้อยก็ตาม แต่ปฏิบัติการบริเวณทะเลจีนใต้ มิดเวย์ และทะเลคอรัล ได้ทำให้เรือบรรทุกเครื่องบินก้าวขึ้นมามีบทบาทสำคัญแทนที่เรือประจัญบานในมหาสมุทรแอตแลนติกด้วย

¹⁰ เรื่องเดียวกัน.

เรือบรรทุกเครื่องบินได้รับการพิสูจน์ว่ามีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในระบบกองเรือคุ้มกันฝ่ายสัมพันธมิตร ทำให้ประสิทธิภาพและรัศมีในการป้องกันกองเรือเพิ่มขึ้นอย่างมาก และมีส่วนช่วยในการอุดช่องว่างในมหาสมุทรแอตแลนติกตอนกลาง ในส่วนของเรือดำน้ำซึ่งถูกพิสูจน์แล้วว่าเป็นอาวุธอันตรายประสิทธิภาพระหว่างสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง ได้มีการคาดการณ์ไว้ล่วงหน้าว่าจะมีบทบาทสำคัญในสงครามโลกครั้งที่ 2 ดังนั้นฝ่ายอังกฤษจึงมุ่งเน้นพัฒนาอุปกรณ์และยุทธวิธีในการปราบเรือดำน้ำ เช่น โซนาร์ และระบบคุ้มกันกองเรือ ในขณะที่เยอรมนีมุ่งเน้นไปยังการพัฒนาความสามารถในการรุก ด้วยการออกแบบเรือดำน้ำและพัฒนายุทธวิธีฝูงหมาป่า (Wolf Pack)

สำหรับการปฏิบัติการยุทธสะเทินน้ำสะเทินบก ในสงครามโลกครั้งที่ 2 ได้มีบทบาทสำคัญตลอดห่วงการทำสงครามไม่ว่าจะเป็นการยกพลขึ้นบกที่ Aleutian Islands Campaign, European Theatre, Mediterranean Theatre, South East Asia Theatre, South West Asia Theatre และ Pacific Ocean Areas เป็นต้น ซึ่งฝ่ายสัมพันธมิตรได้ศึกษาศาสตร์ Leapfrogging หรือ Island-Hopping ซึ่งเป็นแผนการวางกำลังในมหาสมุทรแปซิฟิก โดยเน้นโจมตีและยึดเกาะต่างๆ ที่อยู่ปูนยึดครอง โดยเฉพาะเกาะที่มีการป้องกันไม่ดีพอ หลังจากนั้นจะใช้เป็นฐานปฏิบัติการในการส่งกำลังบำรุง รวมทั้งพัฒนาให้เป็นสนามบินเพื่อใช้ในการยึดระยะปฏิบัติการในการยึดครองเกาะต่อไป จนเข้าใกล้ญี่ปุ่นให้มากที่สุดเพื่อที่จะสามารถใช้เครื่องบินทิ้งระเบิดต่อเป้าหมายสำคัญทางยุทธศาสตร์ในประเทศญี่ปุ่น สำหรับการยุทธสะเทินน้ำสะเทินบกในห้วงสงครามโลกครั้งที่ 2 นี้ มีการดัดแปลงยานลำเลียงจากเรือตู้ฟ่งให้เหมาะสมกับภูมิประเทศมากยิ่งขึ้น อาทิ เช่น เรือ LVT (Landing Vehicle, Tracked, Personnel), DUKW (รถหุ้มเกราะสะเทินน้ำสะเทินบก)

สำหรับการสนับสนุนทางอากาศได้เพิ่มเติมวิวัฒนาการการประสานการปฏิบัติกับกำลังทางอากาศใหม่ ซึ่งในระยะแรกๆ ของสงครามโลกครั้งที่ 2 การสนับสนุนทางอากาศและการควบคุมอากาศยานได้ก้าวหน้าขึ้นไปมาก โดยเน้นหนักไปที่การติดต่อสื่อสารระหว่างกำลังทางอากาศกับกำลังทางพื้นดิน และในตอนปลายของสงครามโลกครั้งที่ 2 ได้จัดให้มีระบบในการสนับสนุนทางอากาศสำหรับการยุทธสะเทินน้ำสะเทินบก เช่น การโจมตีที่หมายบนฝั่งก่อนการยกพลขึ้นบกและการคุ้มครองกระบวนเรือ นอกจากนี้ยังพบว่าปัจจัยต่างๆ เช่น การเลือกตำบลที่ยกพลขึ้นบก, การระดมยิงฝั่งก่อนการยกพล, การรักษาความลับหรือการลวง, การวางแผน นับว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การปฏิบัติการยุทธสะเทินน้ำสะเทินบกในช่วงสงครามโลกครั้งที่สองของฝ่ายสัมพันธมิตรประสบความสำเร็จ

การแย่งการครองทะเลเพื่อลดทอนสมุททานุภาพของฝ่ายตรงข้าม¹¹

ในตอนต้นของสงครามโลกครั้งที่ 2 เมื่อผลการเจรจาทางการเมืองระหว่างสหรัฐฯ และญี่ปุ่น เรื่องการสนองความต้องการน้ำมันเชื้อเพลิงให้แก่ญี่ปุ่นเพื่อใช้ในการรุกรานประเทศจีน ไม่สามารถตกลงกันได้ ญี่ปุ่นจึงเริ่มโจมตีกองเรือแปซิฟิกของสหรัฐฯ ที่ Pearl Harbour ด้วยการใช้อาวุธบินโจมตีที่ระเบิดจากเรือบรรทุกเครื่องบิน พร้อมกับประกาศสงครามกับสหรัฐฯ ทันที ซึ่งหลังจากที่ได้ทำลายกองเรือแปซิฟิกเรียบร้อยแล้ว ยุทธการต่อไปของญี่ปุ่นคือ การรุกไปทางใต้ มุ่งตรงไปยังฟิลิปปินส์และไทย โดยได้เริ่มยึดเกาะกวมและเกาะเวค เพื่อดำเนินการรุกต่อไปยัง สหพันธรัฐมลายูและหมู่เกาะอีสต์อินดีส์ของเนเธอร์แลนด์ เพื่อให้ได้มาซึ่งแหล่งผลิตน้ำมันและแร่ธาตุที่จะใช้ในการทำสงคราม นอกจากนี้ ญี่ปุ่นได้สร้างวงล้อมและเสริมแนววงกำลังป้องกันประเทศให้ครอบคลุมทั้งแหล่งทรัพยากรทางตอนใต้ที่ยึดครองได้ ตลอดจนเส้นทางคมนาคมทางทะเล ที่จะใช้ในการลำเลียงน้ำมันและวัตถุดิบที่จะนำมาใช้สำหรับอุตสาหกรรมในประเทศ ด้วยการเสริมสร้าง ปรับปรุงเกาะและพื้นที่ต่างๆที่เป็นจุดสำคัญทางยุทธศาสตร์ โดยให้เปลี่ยนสภาพเป็นฐานทัพอากาศและฐานทัพเรือ เช่น บริเวณทางตอนเหนือของเกาะนิวกินี หมู่เกาะบิสมาร์ก หมู่เกาะโซโลมอน และหมู่เกาะกิลเบิร์ต เป็นต้น ทั้งนี้การดำเนินการดังกล่าวเป็นการสนับสนุนให้ได้มาซึ่งการครองทะเลในมหาสมุทรแปซิฟิก และในทำนองเดียวกันวิธีการของสหรัฐฯ ในการตอบโต้ญี่ปุ่นก็คือ การแย่งการครองทะเล และการครองอากาศกลับคืนมาจากญี่ปุ่น ด้วยการบั่นทอน ทำลายกำลังรบทางเรือ และการลำเลียงขนส่งทางทะเล หรือคือการบั่นทอนสมุททานุภาพของฝ่ายตรงข้ามนั่นเอง ทั้งนี้การรุกรานก็ดำเนินไปยังพื้นที่ในประเทศญี่ปุ่นเพื่อ โจมตีและทำลายนั้น ยุทธศาสตร์ที่สหรัฐฯ ใช้คือ Leapfrogging หรือ Island-Hopping ด้วยการแย่งการครองทะเล ลิดรอนและทำลายกำลังทางเรือญี่ปุ่น หลังจากนั้นจะทำการยึดสนามบิน ท่าเรือ ตามเกาะต่างๆ ที่มีการป้องกันไม่ดีพอ แล้วสร้างสนามบิน เพื่อส่งกำลังทางอากาศสำหรับการทิ้งระเบิดประเทศญี่ปุ่น

การแย่งการครองทะเลนั้นแทบจะถือได้ว่าเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องนำมาพิจารณาประกอบการตัดสินใจในยุทธการทางเรือ ฝ่ายที่สามารถแย่งการครองทะเลได้หรือสามารถทำการครองทะเลได้โดยสมบูรณ์ก่อน ย่อมเป็นฝ่ายชนะในสงครามนั้นๆ ในที่สุดเสมอ

¹¹ พล.ร.อ.ศิริ กระจ่างเนตร. หลักการและอิทธิพลที่มีต่อสมุททานุภาพ ยุคกลจักร และยุคปรมาณู. (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรมสารบรรณทหารเรือ, 2512). หน้า 142.

แผนภาพที่ 2-2 แสดงยุทธศาสตร์ Leapfrogging, หรือ Island-Hopping

ที่มา : แสดงยุทธศาสตร์ Leapfrogging, หรือ Island-Hopping, ออนไลน์, 2560

กิจการพาณิชย์นาวีในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2

ในยามปกติ การประมาณความต้องการ และความจำเป็นในกิจการพาณิชย์นาวีของประเทศจะพิจารณาจากการค้าขายกับต่างประเทศ เพราะเมื่อประเทศใดมีธุรกิจเกี่ยวกับการค้าระหว่างประเทศเพิ่มขึ้น ก็จะทำให้เกิดความต้องการในการแลกเปลี่ยนอาหาร วัตถุดิบ และผลผลิตทางอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้น ดังนั้นสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ในการสนับสนุนกิจกรรมการพาณิชย์นาวี ก็จะต้องรองรับการขยายตัวด้วย เช่น การรถไฟและการทำเรือ และหากเมื่อเกิดสงคราม การลำเลียงทางทะเลจะต้องอาศัยความร่วมมือจากการพาณิชย์นาวีซึ่งจะต้องเตรียมไว้ตั้งแต่ยามปกติอยู่เสมอ เพราะเมื่อเกิดสงครามย่อมมีการระดมสรรพกำลังและมีความต้องการจัดหาระวางบรรทุกเพิ่มเติม นอกเหนือจากของกองทัพ ดังนั้นจึงต้องมีการประมาณการและเตรียมการ เพิ่มระวางให้เพียงพอไว้ล่วงหน้าตั้งแต่ภาวะปกติ มิฉะนั้นอาจเกิดผลเสียหายที่ร้ายแรงต่อการสงคราม

ในสงครามโลกครั้งที่ 2 ประเทศนอร์เวย์¹² เป็นประเทศที่มีกิจการพาณิชย์นาวีที่เข้มแข็ง เมื่อเปรียบเทียบกับตามสัดส่วนของพลเมืองและขนาดของประเทศซึ่งมีขนาดเล็กกว่าและจำนวนพลเมืองน้อยกว่าประเทศฝรั่งเศสและเยอรมันมาก แต่เมื่อเกิดภาวะสงคราม ประเทศนอร์เวย์

¹² เรื่องเดียวกัน.

สามารถสนับสนุนการขนส่งทางทะเลให้แก่ประเทศพันธมิตรได้เป็นจำนวนมาก โดยไม่มีผลกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศ ถึงแม้ว่านอร์เวย์จะมีกองเรือพาณิชย์อย่างมากมาย แต่กลับไม่มีกองทัพเรือที่เข้มแข็งพอที่จะคอยปกป้องกองเรือพาณิชย์ แต่นอร์เวย์ก็ยังคงสามารถดำเนินกิจการพาณิชย์นาวีได้อย่างต่อเนื่อง ก็เพราะได้อิทธิพลของนาวิกานุภาพของประเทศมหาอำนาจ ที่มุ่งหวังจะใช้ประโยชน์จากกองเรือพาณิชย์นาวีของนอร์เวย์ในยามสงคราม โดยได้ส่งเรือรบมาช่วยคุ้มกัน ซึ่งหากพิจารณาแล้วจะเห็นได้ว่าในห้วงสงครามโลกครั้งที่ 2 นาวิกานุภาพและกิจการพาณิชย์นาวี เป็นส่วนสำคัญต่อรากฐานความเข้มแข็งทางสมุทรานุภาพ ซึ่งมีส่วนเกื้อกูลซึ่งกันและกัน และมีความจำเป็นที่ต้องได้รับการเสริมสร้างควบคู่กันไปตั้งแต่ภาวะปกติ

การปิดล้อมสหภาพโซเวียตและสมุทรานุภาพในช่วงสงครามเย็น

สงครามเย็น เป็นสภาวะความตึงเครียดทางการเมืองและการทหารหลังสงครามโลกครั้งที่สองระหว่างประเทศในกลุ่มตะวันตก (สหรัฐฯ พันธมิตรนาโต้ ฯลฯ) และประเทศในกลุ่มตะวันออก (สหภาพโซเวียตและพันธมิตรในสนธิสัญญาออร์ซอ) สงครามเย็นเป็นภาวะอย่างหนึ่งที่ประเทศมหาอำนาจทั้ง 2 ฝ่ายต่างแข่งขันกัน โดยพยายามสร้างแสนยานุภาพทางการทหารของตนไว้ข่มขู่ฝ่ายตรงข้าม โดยประเทศมหาอำนาจจะไม่ทำสงครามกันโดยตรง แต่จะสนับสนุนให้ประเทศพันธมิตรของตนเข้าทำสงครามแทน หรือที่เรียกอีกอย่างหนึ่งว่าสงครามตัวแทน (Proxy War) สงครามเย็นซึ่งเกิดขึ้นในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่สอง ช่วงประมาณ ค.ศ.1945-1991 เป็นการต่อสู้กันระหว่างกลุ่มประเทศ 2 กลุ่ม ที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองและระบอบการเมืองที่ต่างกันระหว่างกลุ่มประเทศโลกเสรี นำโดยสหรัฐฯ และกลุ่มประเทศคอมมิวนิสต์นำโดยสหภาพโซเวียต

อาวุธทางยุทธศาสตร์ที่ทั้งสองฝ่ายแข่งขันกัน ได้แก่ ขีปนาวุธข้ามทวีปติดหัวรบนิวเคลียร์ ชนิดที่ยิงจากไซโลในพื้นดินไปสู่อวกาศ และตกกลับสู่ห้วงอากาศไปยังเป้าหมาย มีชื่อเรียกทั้งระบบว่า ICBM (Inter Continental Ballistic Missiles) มีทั้งระบบทำลายระบบป้องกัน และเรือดำน้ำนิวเคลียร์ติดขีปนาวุธ

ด้วยภูมิรัฐศาสตร์ของสหรัฐฯ ซึ่งมีลักษณะคล้ายเกาะที่มีพื้นน้ำล้อมรอบ หากเกิดสงครามกับประเทศพันธมิตร สหรัฐฯ จำเป็นต้องรักษาเส้นทางคมนาคมทางทะเลระหว่างสหรัฐฯ และประเทศพันธมิตรไว้ให้ได้ สำหรับสหภาพโซเวียต ตั้งแต่หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นต้นมาได้เพิ่มกำลังรบทางเรือ โดยเฉพาะเรือดำน้ำให้มีจำนวนมากขึ้นเป็นจำนวนกว่า 400 ลำ ซึ่งมากกว่าเรือดำน้ำของเยอรมันที่คุกคามการค้าเลียงของฝ่ายพันธมิตรในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 และสหภาพโซเวียตยังได้ทำการปรับปรุงระบบขับเคลื่อนเรือรบทุกประเภทให้มาใช้พลังงานปรมาณูหรือตัดแปลงเรือฟิวน้ำบางประเภทและเรือดำน้ำให้สามารถปล่อยขีปนาวุธระยะสั้นหรือระยะไกลได้ จากขีดความสามารถดังกล่าวของสหภาพโซเวียต นับว่าเป็นภัยคุกคามแก่สหรัฐฯ อย่างมาก

เนื่องจากจำนวนเมืองใหญ่ 50 เมืองของสหรัฐฯ ปรากฏว่ามีจำนวน 43 เมือง (85% ของอุตสาหกรรมประเทศทั้งหมด) มีที่ตั้งภายในรัศมี 500 ไมล์¹³ จากชายฝั่งทะเลทั้งสี่ โดยอยู่ในระยะยิงของจรวดจากเรือดำน้ำสหภาพโซเวียต ซึ่งไม่ต่างกับการที่สหรัฐฯ ที่ตั้งฐานทัพอากาศไว้นอกประเทศเพื่อเตรียมพร้อมในการใช้โจมตีสหภาพโซเวียต

สมุทรภาพจากอำนาจอาวุธปล่อยนำวิถีจากฐานยิงในทะเล

อำนาจอาวุธปล่อยนำวิถีจากฐานยิงในทะเลนั้นมีข้อดีอยู่หลายประการเมื่อเปรียบเทียบกับการยิงจากฐานยิงบนบก กล่าวคือ ฐานยิงอาวุธปล่อยในทะเลมีโอกาสรอดจากการโจมตีได้สูง เนื่องจากฐานยิงในทะเลสามารถเคลื่อนที่และซ่อนตัวได้ ส่วนฐานยิงบนบกต้องมีการติดตั้งประจำที่ และมีตำบลที่แน่นอน นอกจากนี้ในหลักของการคล่องตัว ยังถือว่าทะเลเป็นสิ่งอำนวยความสะดวกในการลำเลียงขนส่งสิ่งของ มีความคล่องตัวในการเคลื่อนที่และซ่อนพราง ได้ดีกว่าฐานยิงบนบก การมีฐานยิงอยู่ใต้น้ำ (เรือดำน้ำ) เป็นการเพิ่มศักยภาพในการซ่อนพรางสูง ทั้งนี้ที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของสหรัฐฯ มีส่วนสำคัญในการกำหนดกำลังรบ และกำหนดยุทธศาสตร์ทางเรือ ซึ่งมีส่วนสัมพันธ์ขึ้นกับนโยบายการเมือง ตลอดจนการจัดกำลังทางเรือทั้งยามปกติและในยามที่คาดว่าจะเกิดสงคราม ดังเช่น การจัดกำลังกองเรือที่ 7 ของสหรัฐฯ ที่ปฏิบัติการในมหาสมุทรแปซิฟิก โดยหลักการทั่วไปแล้ว อำนาจการโจมตีหลักของกำลังทางเรือสหรัฐฯ ขึ้นกับเรือบรรทุกเครื่องบิน ปฏิบัติการในเชิงรุก และทำหน้าที่เป็นฉากในการป้องกันกำลังฝ่ายตรงข้าม สนับสนุนกำลังรบยกพลขึ้นบกของทหารนาวิกโยธินหรือปฏิบัติการทำลายที่หมายบนบกโดยการยิงสนับสนุนด้วยอาวุธปล่อย หรือปืนใหญ่เรือ ส่วนเรือดำน้ำพลังนิวเคลียร์ซึ่งมีจรวดทางยุทธศาสตร์จะวางกำลังบริเวณน่านน้ำรอบสหภาพโซเวียต ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวนี้เองเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้สหรัฐฯ มีนาวิกานุภาพที่เหนือกว่าและเป็นปัจจัยส่วนหนึ่งที่ก่อให้เกิดความสำเร็จในการดำเนินสงครามป้องกันปราม หรือเป็นส่วนหนึ่งในการยับยั้งสงครามนิวเคลียร์ ในส่วนของสหภาพโซเวียตมีที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ส่วนใหญ่ของประเทศเป็นพื้นที่ทางบก ซึ่งมีแนวคิดโน้มเอียงและสอดคล้องกับทฤษฎีภูมิรัฐศาสตร์ของ Mackinder ที่ได้กล่าวไว้ว่าผู้ที่จะเป็นผู้ครอง Heart Land จะเป็นประเทศที่มีโอกาสก้าวไปสู่ความเป็นเจ้าโลกได้ ดังนั้นแนวความคิดทางยุทธศาสตร์ของสหภาพโซเวียตจึงไม่นิยมปรับปรุงนาวิกานุภาพด้วยการสร้างเรือบรรทุกเครื่องบิน และไม่แสวงหาทางเพิ่มพูนอำนาจทางทะเล นอกจากนี้ใช้การสร้างเรือดำน้ำจำนวนมากติดอาวุธนำวิถี อย่างไรก็ตามนาวิกานุภาพของสหภาพโซเวียตในขณะนั้นถือว่าเป็นอันดับ 2 ของโลก และเป็นรากฐานเบื้องต้นของแนวความคิดทางยุทธศาสตร์ทางเรือในยุคปัจจุบัน

¹³ เรื่องเดียวกัน.

สมุททานภาพในยุคโลกาภิวัตน์¹⁴

เมื่อสิ้นยุคสงครามเย็น แรง 4T อันประกอบด้วย การขนส่ง (Transportation) การสื่อสาร โทรคมนาคม (Telecommunication) โทรทัศน์ (Television) และการค้าขาย (Trade) ได้ผลักดันให้โลกก้าวเข้าสู่กระแสแห่งระบบโลกใหม่อย่างรวดเร็ว เรียกได้ว่าเป็นยุคโลกาภิวัตน์ ซึ่งก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงที่มีอิทธิพลเหนือแรงบังคับอื่น ผลสำคัญที่สุดประการหนึ่งของระบบโลกใหม่นี้ คือทำให้ตลาดโลกเชื่อมต่อกันเป็นตลาดเดียวกันโดยสิ้นเชิง และผู้ใดที่มองเห็นโอกาสจากความเป็นหนึ่งเดียวกันนี้ จะสามารถตัดดวงเอาความมั่งคั่งจากตลาดโลกไปได้อย่างมหาศาล ข้อสรุปสำคัญที่ได้คือ ใครก็ตามที่คิดจะวางยุทธศาสตร์ในการตัดดวงผลประโยชน์จากระบบโลกใหม่ จะจำกัดตนเองอยู่แต่เพียงเส้นเขตแดนของประเทศไม่ได้อีกต่อไป จะต้องมีวิสัยทัศน์มองโลกในลักษณะองค์รวมและต้องมีสมุททานภาพที่เข้มแข็ง ซึ่งลักษณะสำคัญของระบบโลกใหม่ก็คือ การกำจัดพรมแดนระหว่างประเทศออกไป และรวมตลาดของโลกเข้าเป็นหนึ่งเดียว เศรษฐกิจโลกจะกลายเป็นเรื่องธรรมดาสามัญที่ประชาคมโลก (Global Citizen) สามารถสัมผัสได้โดยไม่ยาก ธุรกรรมต่าง ๆ จะถูกเชื่อมเข้าหากัน เสริมแรงกัน ทุกแวดวงธุรกิจไม่ว่าจะเป็นอุตสาหกรรมเล็กใหญ่ต่างก็มุ่งหน้าเข้าสู่เวทีโลกเกือบหมดสิ้น ปรากฏการณ์นี้ ทำให้เกิดทั้งโอกาสและสิ่งท้าทายมากมายต่อประชาชนของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกที่ทุกมิติสังคมของตนจะถูกดึงเข้าหากันอย่างไม่มีทางหลีกเลี่ยงได้ ไม่ว่าจะเป็น ค่านิยม ความรู้ ความเชื่อ ทรัพยากร ตลาดเงินและตลาดทุน การเคลื่อนถิ่นเข้าหากันนี้ย่อมส่งผลให้เกิดทั้งแรงผลักดันและแรงเสียดทานในเวลาเดียวกัน

ถึงแม้ระบบโลกจะเปลี่ยนไปอย่างรวดเร็วอย่างไร แต่สมุททานภาพก็ยังคงเป็นเครื่องมือที่สำคัญยิ่งสำหรับมนุษย์ในการค้าขายทางทะเลอยู่จนถึงปัจจุบัน เมื่อพิจารณาในแง่เศรษฐกิจแล้วโลกาภิวัตน์ทำให้ตลาดโลกกลายเป็นตลาดเดียว ส่งผลให้ปริมาณการค้าขายระหว่างประเทศมีแนวโน้มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจากการศึกษาของสถาบัน Hamburg International Economics (HWWI)¹⁵ พบว่า ตั้งแต่ พ.ศ.2529 เป็นต้นมา ประเทศชั้นนำได้แสวงหาความมั่งคั่งจากการค้าขายระหว่างประเทศมีมูลค่าสูงถึง 8.975 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในจำนวนนี้เป็นมูลค่าใน

¹⁴ นาวาเอก ศุภชัย ปิณฑิโร และนาวาโท จเร โฉมเฉลา. “ระบบโลกสมุททานภาพกับโอกาสทางเศรษฐกิจ”. บทความประกอบการบรรยายงานวิชาการ 4 สถาบัน สถาบันวิชาการทหารเรือชั้นสูง, 2550. หน้า 2-5.

¹⁵ “Maritime Trade and Transport Logistics, HWWI, Perspective for maritime trade-cargo shipping and port economics”. (Strategy). 2030. p. 61-64.

การขนส่งทางทะเลร้อยละ 6 ปริมาณการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศทางทะเลต่อปีมีสูงถึง 6.78 พันล้านตัน ด้วยอัตราการเจริญเติบโตเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 3.7 ต่อปี

เพื่อตรวจสอบผลประโยชน์อันมหาศาลจากโอกาสทางเศรษฐกิจที่เติบโตอย่างต่อเนื่อง ชาติชั้นนำต่าง ๆ ได้เตรียมการเสริมสร้างสมรรถภาพของตนเองเพื่อรองรับการเติบโตทางเศรษฐกิจในยุคโลกาภิวัตน์ และหนึ่งในสมรรถภาพนั้นคือท่าเรือซึ่งเป็นที่รับและขนส่งสินค้า

กิจการท่าเรือที่มีความสำคัญและเชื่อมโยงต่อการขนส่งสินค้าในระบบเศรษฐกิจโลก นั้น ปัจจุบันมีท่าเรือระดับโลกที่สำคัญอยู่ 2 ท่า ตั้งอยู่ในทะเลเหนือ คือ ฮัมบวร์ก และ ร็อตเตอร์ดัม ซึ่งสองเมืองท่านี้ คิดระดับหนึ่งในสิบของท่าเรือที่ใหญ่ที่สุดในโลก และมี 6 ท่าเรือสำคัญอยู่ในเอเชียประกอบด้วย สิงคโปร์ ฮองกง เซี่ยงไฮ้ เล็นเจิ้น ปูซาน และ เกาซิง ในตะวันออกกลางมี 1 ท่าเรือ คือ ดูไบ และในสหรัฐฯ อีก 1 ท่าคือ ลอสแอนเจลิส และเมื่อพิจารณาถึงความได้เปรียบของท่าเรือ สิงคโปร์ แล้วพบว่าได้เปรียบทางด้านทางภูมิศาสตร์มากที่สุด เพราะอยู่ในช่องแคบมะละกา ซึ่งเป็นช่องแคบที่มีเส้นทางการเดินเรือผ่านมากที่สุดในโลกคิดเป็นร้อยละ 30 ของการขนส่งทางทะเลทั้งโลก มีเรือผ่านช่องแคบนี้มากกว่า 2,000 ลำต่อวัน ในขณะที่ท่าเรือฮองกงทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางสินค้าของเอเชียแปซิฟิกได้ ทำหน้าที่ในการรวบรวมสินค้าที่จะส่งทางเรือจากท่าเรือเล็กในภูมิภาคแล้วทำการส่งผ่านสายการเดินเรือขนาดใหญ่ไปยังภูมิภาคอื่นๆ ด้วยวิธีการนี้จะสามารถขนส่งสินค้าได้ในปริมาณที่มากด้วยค่าใช้จ่ายที่ต่ำลง ในขณะที่เดียวกันระยะเวลาในการขนส่งของเรือใหญ่ก็ลดลงด้วย เพราะเรือใหญ่ประเภทนี้ไม่จำเป็นต้องเข้าจอดทุกท่า นอกจากนี้แล้ว การขยายตัวของท่าเรือเล็นเจิ้น ซึ่งมีภูมิศาสตร์ที่ใกล้เคียงกับฮองกง ยังจะทำให้ท่าเรือสองแห่งนี้สามารถตั้งตัวเองเป็นศูนย์กลางท่าเรือนานาชาติในภูมิภาคนี้ได้ไม่ยาก สำหรับท่าเรือดูไบ เป็นท่าเรือที่อยู่ระหว่างยุโรปกับเอเชียมีอัตราการขยายตัวในลำดับ 3 และกำลังตั้งเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ ซึ่งจากการพยากรณ์ของธนาคารโลก อัตราการขยายตัวของท่าเรือของโลกจะมีแนวโน้มมุ่งไปทางการขยายตัวเพื่อรับมือกับสินค้าประเภทบรรจุคอนเทนเนอร์ โดยคาดว่าจะสูงถึงร้อยละ 620 นับจากปี พ.ศ. 2546 ไปจวบจนปี พ.ศ. 2573 ในขณะที่การรับมือกับสินค้าประเภทเทกองมีอัตราการขยายตัวเพียงร้อยละ 85 ส่วนสินค้าประเภทของเหลวมีอัตราการขยายตัวในราร้อยละ 10 ยิ่งไปกว่านั้น ชาติที่ประสบความสำเร็จในการตัดทวงความมั่งคั่งจากทะเลต่างก็หันมาเสริมสร้างกองเรือพาณิชย์ของตนทั้งสิ้น เมื่อพิจารณาถึงแนวโน้มของเรือสินค้า เมื่อ พ.ศ. 2545 พบว่าเรือสินค้าประเภทคอนเทนเนอร์มีอัตราการขยายตัวในปริมาณบรรทุกสูงมาก อยู่ในราร้อยละ 9 มีระวางบรรทุกรวมทั้งสิ้น 59 ล้านเดทเวทตัน ในขณะที่เรือสินค้าประเภทแท็งเกอร์ มีอัตราการขยายตัวในปริมาณบรรทกร้อยละ 2.3 มีระวางบรรทุกรวมทั้งสิ้น 272 ล้านเดทเวทตัน และเรือสินค้าประเภทเทกองอยู่ในราร้อยละ 2.3 มีระวางบรรทุกรวมทั้งสิ้น 230 ล้านเดทเวทตัน โดยประเทศที่เป็นเจ้าของเรือซึ่งปริมาณบรรทุก

มากที่สุดเป็นอันดับ 1 คือ กรีกรมีจำนวนเรือทั้งสิ้น 3,079 ลำ น้ำหนักบรรทุกรวม 142 ล้านเดเวเวตัน อันดับ 2 คือ ญี่ปุ่นมีจำนวนเรือทั้งสิ้น 2,655 ลำ น้ำหนักบรรทุกรวม 97 ล้านเดเวเวตัน อันดับ 3 คือ นอร์เวย์ มีจำนวนเรือทั้งสิ้น 1,269 ลำ น้ำหนักบรรทุกรวม 57 ล้านเดเวเวตัน อันดับ 4 คือ สหรัฐฯ มีจำนวนเรือทั้งสิ้น 1,038 ลำ น้ำหนักบรรทุกรวม 48 ล้านเดเวเวตัน อันดับ 5 คือ จีน มีจำนวนเรือทั้งสิ้น 1,951 ลำ น้ำหนักบรรทุกรวม 40 ล้านเดเวเวตัน อันดับ 6 คือ ฮังการี มีจำนวนเรือทั้งสิ้น 530 ลำ น้ำหนักบรรทุกรวม 35 ล้านเดเวเวตัน อันดับ 7 คือ เยอรมันนี มีจำนวนเรือทั้งสิ้น 1,779 ลำ น้ำหนักบรรทุกรวม 31 ล้านเดเวเวตัน อันดับ 8 คือ เกาหลีใต้ มีจำนวนเรือทั้งสิ้น 798 ลำ น้ำหนักบรรทุกรวม 25 ล้านเดเวเวตัน อันดับ 9 คือ สิงคโปร์ มีจำนวนเรือทั้งสิ้น 694 ลำ น้ำหนักบรรทุกรวม 19 ล้านเดเวเวตัน¹⁶ ยุคโลกาภิวัตน์เป็นยุคที่มีการพัฒนาด้านเศรษฐกิจเป็นอย่างมาก ประชาคมโลกหันมาสนใจกิจการทางทะเลเพิ่มมากขึ้นอย่างมีนัยยะสำคัญ การที่เส้นทางคมนาคมทางทะเลไม่มีความปลอดภัยไม่ได้ส่งผลกระทบต่อประเทศหนึ่งประเทศใดเท่านั้น แต่จะกระทบไปยังประเทศต่างๆอีกมากมาย เนื่องจากการดำเนินอุตสาหกรรมใดๆ ในปัจจุบัน มักจะต้องอาศัยทรัพยากร หรือ การผลิตชิ้นส่วนต่างๆ กระจายไปตามแต่ละประเทศ แล้วนำมาประกอบที่ส่วนกลางผูกพันเป็นวงจรลูกโซ่ ดังนั้นประเทศต่างๆ จึงได้เสริมสร้างกำลังทางเรือเพื่อรักษาเส้นทางคมนาคมทางทะเลของประเทศตัวเอง นอกจากนี้ยังมีการจัดตั้งกองเรือเฉพาะกิจ หรือศูนย์ปราบปรามโจรสลัดตามภูมิภาคต่างๆ ในลักษณะความร่วมมือระหว่างประเทศอีกด้วย

ร่างกรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2579)¹⁷

1. ความเป็นมา

คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2558 เห็นชอบให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ มีอำนาจหน้าที่ในการจัดทำร่างยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี เพื่อใช้ในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน และให้เสนอร่างยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี ให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบเพื่อใช้เป็นกรอบในการดำเนินงานใน

¹⁶ นาวาเอก ศูนย์ปิ่น โสมภีร์ และนาวาโท จเร โคมเฉลา. “ระบบโลกสมูททานุภาพกับโอกาสทางเศรษฐกิจ”. บทความประกอบการบรรยายงานวิชาการ 4 สถาบัน สถาบันวิชาการทหารเรือชั้นสูง, 2550.

¹⁷ สำนักนายกรัฐมนตรี. “ร่างกรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี” (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : http://planning.pn.psu.ac.th/plan_doc/procedure/docs_procedure/200_1498812458.pdf, 2560.

ระยะที่ 2 ของรัฐบาล (ปี 2558 -2559) และกรอบการปฏิรูปในระยะที่ 3 (ปี 2560 เป็นต้นไป) ทั้งนี้ คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติได้แต่งตั้งคณะกรรมการ 2 คณะ ได้แก่ (1) คณะอนุกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์และกรอบการปฏิรูปเพื่อจัดทำร่างกรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี และ (2) คณะอนุกรรมการจัดทำแผนปฏิบัติการตามแนวทางการปฏิรูปประเทศเพื่อจัดทำร่างแผนปฏิบัติการตามแนวทางการปฏิรูปประเทศ (Roadmap) ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี

คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติจะนำเสนอร่างกรอบยุทธศาสตร์ชาติเพื่อขอความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี และจะได้มีการรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนก่อนที่จะนำเสนอต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติให้ความเห็นชอบกรอบยุทธศาสตร์ชาติมาใช้เป็นกรอบในการกำหนดทิศทางในการบริหาร ประเทศภายในเดือนตุลาคม 2559 ซึ่งเป็นช่วงเวลาของการประกาศใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (ตุลาคม 2559 – กันยายน 2564) เพื่อที่หน่วยงานต่างๆ จะได้นำ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งเป็นแผนระยะ 5 ปีมาถ่ายทอดลงสู่แผนปฏิบัติการระดับกระทรวงและแผนพัฒนารายสาขาในระหว่างที่กลไกการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติตามร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่อยู่ระหว่างการดำเนินการ ซึ่งคาดว่าจะดำเนินการแล้วเสร็จภายในเดือนกรกฎาคม 2560

2. สาระสำคัญ

2.1 สภาพแวดล้อมในช่วงทศวรรษที่ผ่านมากระแสการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในโลกเป็นไปอย่างรวดเร็วและในหลากหลายมิติทำให้ภูมิทัศน์ของโลกเปลี่ยนแปลงไปอย่างมีนัยสำคัญ โดยก่อให้เกิดโอกาสทั้งในด้านเศรษฐกิจสังคมสิ่งแวดล้อมเทคโนโลยีและการเมืองของประเทศไทย แต่ขณะเดียวกันท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ ก็มีปัจจัยเสี่ยงและภัยคุกคามที่ต้องบริหารจัดการด้วยความยากลำบากมากขึ้น กระแสทุนนิยมและการเปลี่ยนแปลงภูมิทัศน์เศรษฐกิจของโลกได้ส่งผลให้โครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศไทยซึ่งเดิมมีโครงสร้างเศรษฐกิจในระบบ “เกษตรแบบพึ่งตนเอง” ต้องปรับตัวและเปลี่ยนไปเป็นระบบเศรษฐกิจที่ “พึ่งพาอุตสาหกรรมและการส่งออก” การพัฒนาในภาคเกษตรล่าช้ากว่าฐานการผลิตอื่นๆ ที่อาศัยเทคโนโลยีสมัยใหม่มากขึ้นตามลำดับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งภายใต้อิทธิพลของกระแสโลกาภิวัตน์และความก้าวหน้าอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีสารสนเทศ จึงมีปัญหาคอขวดด้านรายได้ระหว่างภาคการเกษตรกับภาคอุตสาหกรรมและระหว่างสังคมในเมืองและชนบทขยายวงกว้างขึ้นและปัญหาคอขวดกระจุกตัวในกลุ่มเกษตรกรรายย่อยและในภาคชนบท รวมทั้งโอกาสในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารองค์ความรู้แหล่งทุนและบริการทางสังคมที่มีคุณภาพสำหรับประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกลก็มีในวงแคบกว่า ในขณะที่การใช้เทคโนโลยีในภาคอุตสาหกรรมและบริการเองก็นับว่ายังอยู่ในกลุ่มประเทศที่ใช้เทคโนโลยีในระดับกลางๆ ซึ่งส่วนใหญ่ไม่สามารถ

พัฒนาได้เองภายในประเทศต้องนำเข้าจากต่างประเทศ โดยรวมประเทศไทยจึงยังใช้วัตถุดิบและแรงงานอย่างเข้มข้นในการเป็นจุดแข็งในการแข่งขันและขับเคลื่อนการเจริญเติบโต นอกจากนี้ในอีกด้านหนึ่งการเปลี่ยนแปลงภูมิทัศน์ของโลกและแรงขับเคลื่อนของเทคโนโลยีสมัยใหม่รวมทั้งความเชื่อมโยงอย่างใกล้ชิดของสังคมโลกได้ทำให้เกิดภัยคุกคามและความเสี่ยงด้านอื่นๆ ที่ซับซ้อนขึ้นอาทิการก่อการร้าย โรคระบาด เครือข่ายยาเสพติดข้ามชาติ และการก่อการร้ายอาชญากรรมข้ามชาติในรูปแบบต่างๆ ขณะที่การเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศโลกก็มีความผันผวนรุนแรงขึ้น ซึ่งล้วนแล้วเป็นความเสี่ยงในการดำรงชีวิตของประชาชนการบริหารจัดการทางธุรกิจและการบริหารราชการแผ่นดินของภาครัฐ นอกจากนี้ในช่วงต้นศตวรรษที่ 21 กระแสโลกาภิวัตน์ ได้ทำให้ภูมิทัศน์ทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของโลกเปลี่ยนแปลงจากเศรษฐกิจสังคมอุตสาหกรรมมุ่งสู่เศรษฐกิจสังคมดิจิทัล ในขณะที่โอกาสทางเศรษฐกิจขยายเพิ่มขึ้นแต่ช่องว่างทางสังคมก็ยิ่งกว้างขึ้นรวมถึงช่องว่างทางดิจิทัล (digital divide) ถ้าหากไม่สามารถลดลงก็จะยิ่งทำให้ความเหลื่อมล้ำทางรายได้และโอกาสทางเศรษฐกิจและสังคมมีความแตกต่างมากขึ้น ประกอบกับในอนาคต 20 ปีข้างหน้าสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกประเทศจะมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญในทุกมิติเงื่อนไขภายนอกที่สำคัญต่อการพัฒนาประเทศไทยในอนาคตได้แก่ กระแสโลกาภิวัตน์ที่เข้มข้นขึ้นอย่างต่อเนื่องและมีความเสี่ยงและท้าทายต่อการปรับตัวมากขึ้นจากการเคลื่อนย้ายอย่างเสรีและรวดเร็วของผู้คนเงินทุนข้อมูลข่าวสารองค์ความรู้และเทคโนโลยีและสินค้าและบริการ ขณะเดียวกันการรวมกลุ่มเศรษฐกิจในภูมิภาคนำไปสู่ความเชื่อมโยงทุกระบบในขณะที่ศูนย์รวมอำนาจทางเศรษฐกิจโลกเคลื่อนย้ายมาสู่เอเชีย

ภายใต้สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจโลกซึ่งในช่วงระยะ 10 ปีข้างหน้าจะยังคงได้รับผลกระทบจากปัจจัยสำคัญหลายประการทั้งปัญหาต่อเนื่องจากวิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจโลกในช่วงปี 2551 – 2552 และวิกฤติการณ์ในกลุ่มประเทศยูโรโซนที่ทำให้ระดับหนี้สาธารณะในประเทศต่างๆเพิ่มสูงขึ้นและกลายเป็นความเสี่ยงต่อความยั่งยืนทางการคลัง ขณะที่จะมีผลพวงต่อเนื่องจากการดำเนินมาตรการขยายปริมาณเงินขนาดใหญ่ในสหรัฐฯ ยุโรป และญี่ปุ่นซึ่งเป็นการเสี่ยงให้เกิดภาวะเงินเฟ้อได้เมื่อเศรษฐกิจฟื้นตัวเต็มที่ ดังนั้นภายใต้สถานการณ์ที่ตลาดโลกขยายตัวช้าแต่ประเทศต่างๆขยายกำลังการผลิตเพื่อยกระดับศักยภาพการผลิตการแข่งขันในตลาดโลกจะมีความรุนแรงขึ้นเงื่อนไขดังกล่าวเป็นความเสี่ยงสำหรับอนาคตของเศรษฐกิจไทยในระยะยาวหากประเทศไทยไม่เร่งปรับโครงสร้างเพื่อแก้ปัญหาจุดอ่อนและเสริมจุดแข็งให้สัมฤทธิ์ผล

ในด้านความมั่นคงของโลกก็กำลังก้าวเข้าสู่ช่วงเปลี่ยนผ่านที่สำคัญจากการปรับดุลอำนาจของสหรัฐฯ เพื่อพยายามคงบทบาทผู้นำโลกและเพื่อคานอิทธิพลและบทบาทของจีนและรัสเซียที่เพิ่มมากขึ้นในเอเชียและยุโรปนั้น น่าจะมีผลทำให้บรรยากาศด้านความมั่นคงของโลก

ในช่วงปี 2560 – ปี 2579 มีลักษณะผสมผสานกันทั้งความร่วมมือและความขัดแย้ง โดยขึ้นอยู่กับปัจจัยผลประโยชน์แห่งชาติ ทั้งในระดับทวิภาคีและพหุภาคีเป็นองค์ประกอบสำคัญในการกำหนดนโยบายของประเทศและกลุ่มประเทศสำหรับการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีอย่างรวดเร็วจะเป็นเงื่อนไขสำคัญสำหรับอนาคตของโลกและประเทศไทยเช่นกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่เป็นอัจฉริยะจะกระทบการดำรงชีวิตของคนและทำให้เกิดธุรกิจรูปแบบใหม่จึงจำเป็นต้องกำหนดยุทธศาสตร์ที่เหมาะสมเพื่อแก้ไขจุดอ่อนและเสริมจุดแข็งให้เอื้อต่อการพัฒนาประเทศเพื่อให้บรรลุซึ่งเป้าหมายการสร้างและรักษาไว้ซึ่งผลประโยชน์แห่งชาติในการที่จะให้ประเทศไทยมีความมั่นคงในทุกด้านคนในชาติมีคุณภาพชีวิตที่ดีและมั่งคั่ง และประเทศสามารถพัฒนาไปได้อย่างยั่งยืน ทั้งนี้สาระสำคัญของยุทธศาสตร์ชาติจะประกอบด้วยวิสัยทัศน์และเป้าหมายของชาติที่คนไทยทุกคนต้องการบรรลุร่วมกันรวมทั้งนโยบายแห่งชาติและมาตรการเฉพาะซึ่งเป็นแนวทางทิศทางและวิธีการที่ทุกองค์กรและคนไทยทุกคนต้องมุ่งดำเนินการไปพร้อมกันอย่างประสานสอดคล้องเพื่อให้บรรลุซึ่งสิ่งที่คนไทยทุกคนต้องการคือ **ประเทศไทยมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ในทุกสาขาของกำลังอำนาจแห่งชาติ** อันได้แก่ การเมืองภายในประเทศการเมืองต่างประเทศ เศรษฐกิจสังคมจิตวิทยาการทหารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การพลังงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

2.2 วิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”หรือเป็นคติพจน์ประจำชาติว่า “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน”

2.3 ยุทธศาสตร์ชาติ ในการที่จะบรรลุวิสัยทัศน์และทำให้ประเทศไทยพัฒนาไปสู่อนาคตที่พึงประสงค์นั้น จำเป็นจะต้องมีการวางแผนและกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาในระยะยาว และกำหนดแนวทางการพัฒนาของทุกภาคส่วนให้ขับเคลื่อนไปในทิศทางเดียวกัน ดังนั้น จึงจำเป็นต้องกำหนดยุทธศาสตร์ชาติในระยะยาว เพื่อถ่ายทอดแนวทางการพัฒนาสู่การปฏิบัติในแต่ละช่วงเวลาอย่างต่อเนื่องและมีการบูรณาการ และสร้างความเข้าใจถึงอนาคตของประเทศไทยร่วมกัน และเกิดการรวมพลังของทุกภาคส่วนในสังคมทั้งประชาชน เอกชน ประชาสังคมในการขับเคลื่อนการพัฒนาเพื่อการสร้างและรักษาไว้ซึ่งผลประโยชน์แห่งชาติซึ่งยุทธศาสตร์ชาติที่จะใช้เป็นกรอบแนวทางการพัฒนาในระยะ 20 ปีต่อจากนี้ไป ประกอบด้วย 6 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ 1. ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง 2. ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน 3. ยุทธศาสตร์การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน 4. ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างโอกาสความเสมอภาคและเท่าเทียมกันทางสังคม 5. ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และ

6. ยุทธศาสตร์ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ โดยมีสาระสำคัญของแต่ละยุทธศาสตร์ สรุปได้ดังนี้

2.3.1 ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง มีเป้าหมายทั้งในการสร้างเสถียรภาพภายในประเทศ ช่วยลดและป้องกันภัยคุกคามจากภายนอก รวมทั้งสร้างความเชื่อมั่นในกลุ่มประเทศอาเซียนและประชาคมโลกที่มีต่อประเทศไทย กรอบแนวทางที่ต้องให้ความสำคัญประกอบด้วย

2.3.1.1 การเสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักและการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

2.3.1.2 การปฏิรูปกลไกการบริหารประเทศและพัฒนาคมนาคม การเมืองขจัดคอร์รัปชันสร้างความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรม

2.3.1.3 การรักษาความมั่นคงภายในและความสงบเรียบร้อยภายใน ตลอดจนการบริหารจัดการความมั่นคงชายแดนและชายฝั่งทะเล

2.3.1.4 การพัฒนาระบบกลไกมาตรการและความร่วมมือระหว่างประเทศทุกระดับ และรักษาคุณภาพความสัมพันธ์กับประเทศมหาอำนาจ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาคมนาคมรูปแบบใหม่

2.3.1.5 การพัฒนาเสริมสร้างศักยภาพการผนึกกำลังป้องกันประเทศ การรักษาความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ สร้างความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านและมิตรประเทศ

2.3.1.6 การพัฒนาระบบการเตรียมพร้อมแห่งชาติและระบบบริหารจัดการภัยพิบัติ รักษาความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม

2.3.1.7 การปรับกระบวนการทำงานของกลไกที่เกี่ยวข้องจากแนวตั้งสู่แนวระนาบมากขึ้น

2.3.2 ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน เพื่อให้ประเทศไทยสามารถพัฒนาไปสู่การเป็นประเทศพัฒนาแล้ว ซึ่งจำเป็นต้องยกระดับผลิตภาพการผลิตและการใช้นวัตกรรมในการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันและการพัฒนาอย่างยั่งยืน ทั้งในสาขาอุตสาหกรรมเกษตรและบริการ การสร้างความมั่นคงและปลอดภัยด้านอาหาร การเพิ่มขีดความสามารถทางการค้าและการเป็นผู้ประกอบการ รวมทั้งการพัฒนาฐานเศรษฐกิจแห่งอนาคต ทั้งนี้ภายใต้กรอบการปฏิรูปและพัฒนาปัจจัยเชิงยุทธศาสตร์ทุกด้านอันได้แก่ โครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์ วิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและนวัตกรรม การพัฒนาทุนมนุษย์ และการบริหารจัดการทั้งในภาครัฐและภาคธุรกิจเอกชนกรอบแนวทางที่ต้องให้ความสำคัญ อาทิ

2.3.2.1 การพัฒนาสมรรถนะทางเศรษฐกิจ ได้แก่ การรักษาเสถียรภาพเศรษฐกิจและสร้างความเชื่อมั่น การส่งเสริมการค้าและการลงทุนที่อยู่บนการแข่งขันที่เป็นธรรม และรับผิดชอบต่อสังคม ตลอดจนการพัฒนาประเทศสู่ความเป็นชาติการค้า เพื่อให้ได้ประโยชน์จากห่วงโซ่มูลค่าในภูมิภาคและเป็นการยกระดับไปสู่ส่วนบนของห่วงโซ่มูลค่ามากขึ้น

2.3.2.2 การพัฒนาภาคการผลิตและบริการ บนฐานของการพัฒนานวัตกรรมและมีความเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยมีการใช้ดิจิทัลและการค้าที่เข้มข้น เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มและขยายกิจกรรมการผลิตและบริการ โดยมุ่งสู่ความเป็นเลิศในระดับโลกและในระดับภูมิภาค ในอุตสาหกรรมหลายสาขาและในภาคบริการที่หลากหลาย ตามรูปแบบการดำเนินชีวิตและการดำเนินธุรกิจที่เปลี่ยนไปรวมทั้งเป็นแหล่งอาหารคุณภาพสะอาดและปลอดภัยของโลก

2.3.2.3 การพัฒนาผู้ประกอบการและเศรษฐกิจชุมชน พัฒนาทักษะผู้ประกอบการ ยกระดับผลิตภาพแรงงาน และพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ผู้สากล และพัฒนาวิสาหกิจชุมชนและสถาบันเกษตรกร

2.3.2.4 การพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษและเมืองพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน และพัฒนาระบบเมืองศูนย์กลางความเจริญ จัดระบบผังเมืองที่มีประสิทธิภาพและมีส่วนร่วม มีการจัดการสิ่งแวดล้อมเมือง และโครงสร้างพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจที่สอดคล้องกับศักยภาพ

2.3.2.5 การลงทุนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในด้านการขนส่งด้านพลังงาน ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และการวิจัยและพัฒนา

2.3.2.6 การเชื่อมโยงกับภูมิภาคและเศรษฐกิจโลก สร้างความป็นหุ้นส่วนการพัฒนากับนานาชาติ ส่งเสริมความร่วมมือกับนานาชาติในการสร้างความมั่นคงด้านต่างๆ เพิ่มบทบาทของไทยในองค์กรระหว่างประเทศ รวมถึงสร้างองค์ความรู้ด้านการต่างประเทศ

2.3.3 ยุทธศาสตร์การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน เพื่อพัฒนาคนและสังคมไทย ให้เป็นรากฐานที่แข็งแกร่งของประเทศ มีความพร้อมทางกายใจสติปัญญา มีความเป็นสากลมีทักษะการคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล มีระเบียบวินัยเคารพกฎหมาย มีคุณธรรมจริยธรรมรู้คุณค่าความเป็นไทย มีครอบครัวที่มั่นคงกรอบแนวทางที่ต้องให้ความสำคัญเช่น

2.3.3.1 การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิตให้สนับสนุนการเจริญเติบโตของประเทศ

2.3.3.2. การยกระดับคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ ให้มีคุณภาพเท่าเทียมและทั่วถึง

2.3.3.3 การปลูกฝังระเบียบวินัย คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม ที่พึงประสงค์

2.3.3.4 การสร้างเสริมให้คนมีสุขภาวะที่ดี

2.3.3.5 การสร้างความอยู่ดีมีสุขของครอบครัวไทย เสริมสร้างบทบาทของสถาบันครอบครัวในการบ่มเพาะจิตใจให้เข้มแข็ง

2.3.4 ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างโอกาสความเสมอภาคและเท่าเทียมกันทางสังคม เพื่อเร่งกระจายโอกาสการพัฒนาและสร้างความมั่นคงให้ทั่วถึง ลดความเหลื่อมล้ำไปสู่สังคมที่เสมอภาคและเป็นธรรม กรอบแนวทางที่ต้องให้ความสำคัญ เช่น

2.3.4.1 การสร้างความมั่นคงและการลดความเหลื่อมล้ำทางด้านเศรษฐกิจและสังคม

2.3.4.2 การพัฒนาระบบบริการและระบบบริหารจัดการสุขภาพ

2.3.4.3 การสร้างสภาพแวดล้อมและนวัตกรรม ที่เอื้อต่อการดำรงชีวิตในสังคมสูงวัย

2.3.4.4 การสร้างความเข้มแข็งของสถาบันทางสังคมทุนทางวัฒนธรรมและความเข้มแข็งของชุมชน

2.3.4.5 การพัฒนาการสื่อสารมวลชนให้เป็นกลไกในการสนับสนุนการพัฒนา

2.3.5 ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เพื่อเร่งอนุรักษ์ฟื้นฟูและสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติ และมีความมั่นคงด้านน้ำ รวมทั้งมีความสามารถในการป้องกันผลกระทบและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยพิบัติธรรมชาติ และพัฒนามุ่งสู่การเป็นสังคมสีเขียว กรอบแนวทางที่ต้องให้ความสำคัญเช่น

2.3.5.1 การจัดระบบอนุรักษ์ฟื้นฟูและป้องกันการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ

2.3.5.2 การวางระบบบริหารจัดการน้ำให้มีประสิทธิภาพทั้ง 25 กลุ่มน้ำ เน้นการปรับระบบการบริหารจัดการอุทกภัยอย่างบูรณาการ

2.3.5.3 การพัฒนาและใช้พลังงานที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

2.3.5.4 การพัฒนาเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศและเมืองที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

2.3.5.5 การร่วมลดปัญหาโลกร้อนและปรับตัวให้พร้อมกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

2.3.5.6 การใช้เครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์และนโยบายการคลังเพื่อสิ่งแวดล้อม

2.3.6 ยุทธศาสตร์ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ เพื่อให้หน่วยงานภาครัฐมีขนาดที่เหมาะสมกับบทบาทภารกิจที่มีสมรรถนะสูง มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล กระจายบทบาทภารกิจไปสู่ท้องถิ่นอย่างเหมาะสม มีธรรมาภิบาล กรอบแนวทางที่ต้องให้ความสำคัญ เช่น

2.3.6.1 การปรับปรุงโครงสร้างบทบาทภารกิจของหน่วยงานภาครัฐให้มีขนาดที่เหมาะสม

2.3.6.2 การวางระบบบริหารราชการแบบบูรณาการ

2.3.6.3 การพัฒนาระบบบริหารจัดการกำลังคนและพัฒนาบุคลากร

ภาครัฐ

2.3.6.4 การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ

2.3.6.5 การปรับปรุงกฎหมายและระเบียบต่างๆ ให้ทันสมัยเป็นธรรม

และเป็นสากล

2.3.6.6 การพัฒนาระบบการให้บริการประชาชนของหน่วยงานภาครัฐ

2.3.6.7 การปรับปรุงการบริหารจัดการรายได้และรายจ่ายของภาครัฐ

แผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล พ.ศ. 2558-2564

คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อ 21 ต.ค.57 ให้ความเห็นชอบแผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล (พ.ศ.2558 - 2564) ตามที่สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติเสนอ ทั้งนี้ สามารถสรุปสาระสำคัญของแผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล (พ.ศ.2558 - 2564) ได้ดังนี้¹⁸

1. ความนำ

แผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล (พ.ศ.2558 - 2564) ได้กำหนดขึ้นให้เป็นแผนหลักสำหรับรองรับการดำเนินการของหน่วยงานภาครัฐและภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อรวมพลัง พิทักษ์ ปกป้องและรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล โดยมุ่งเน้นการสร้างเสถียรภาพ ความ

¹⁸ สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ. “แผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล พ.ศ. 2558-2564”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.nse.go.th/DooDownlond.nspx.,> 2560.

ปลอดภัย เสรีภาพ และสภาวะแวดล้อม ที่เอื้อต่อการดำเนินกิจกรรมทางทะเลของทุกภาคส่วนอย่างยั่งยืน ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินการตามแผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถขับเคลื่อนไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกันระหว่างมิติตามความมั่นคงทางทะเลกับมิติตามการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ จึงได้มีการเชื่อมโยงประเด็นยุทธศาสตร์ตามแผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล กับประเด็นยุทธศาสตร์ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555 - 2559) และกรอบทิศทางของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560 - 2564) เพื่อสนับสนุนการดำเนินการมุ่งสู่เป้าหมาย “ประเทศมั่นคง ประชาชนมั่งคั่ง” โดยอาศัย “ผลประโยชน์ของชาติทางทะเล” เป็นปัจจัยขับเคลื่อนที่สำคัญ

2. ความสำคัญของทะเล

แผนภาพที่ 2-3 แสดงประเทศไทยตั้งอยู่ตรงกลางระหว่างมหาสมุทรอินเดียกับมหาสมุทรแปซิฟิก (ทะเลจีนใต้)

ที่มา : แสดงประเทศไทยตั้งอยู่ตรงกลางระหว่างมหาสมุทรอินเดียกับมหาสมุทรแปซิฟิก, ออนไลน์, 2560

ประเทศไทยมีแผ่นดินติดกับทะเล 2 ด้าน คือ ด้านตะวันตกเป็นทะเลอันดามันและช่องแคบมะละกา ส่วนด้านตะวันออกเป็นอ่าวไทย มีพื้นที่เขตทางทะเล ประมาณ 320,000 ตารางกิโลเมตร มีความยาวชายฝั่งทะเลรวม 3,010 กิโลเมตร (ด้านอ่าวไทย 1,972.5 กิโลเมตร และด้านอันดามัน 1,037.5 กิโลเมตร) การแบ่งทะเลของไทยประกอบด้วยน่านน้ำภายใน (Internal Waters) ทะเลอาณาเขต (Territorial Sea) เขตต่อเนื่อง (Contiguous Zone) เขตไหล่ทวีป (Continental Shelf Zone) และเขตเศรษฐกิจจำเพาะ (Exclusive Economic Zone – EEZ) และเมื่อพิจารณาที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของประเทศไทยแล้วจะเห็นได้ว่าน่านน้ำอ่าวไทยมีลักษณะเป็นกึ่งปิด (Semi Enclosed Sea) ที่ล้อมล้อมด้วยน่านน้ำที่เป็นเขตเศรษฐกิจจำเพาะของประเทศต่าง ๆ ถึง 2 ชั้น ด้านอ่าวไทยชั้นใน คือ ประเทศกัมพูชา เวียดนาม และมาเลเซีย และชั้นนอก คือ ประเทศจีน อินโดนีเซีย และฟิลิปปินส์ส่วนทางด้านตะวันตก ในส่วนของพื้นที่ตอนเหนือของ ช่องแคบมะละกาถูกโอบล้อมด้วยน่านน้ำของประเทศมาเลเซีย และอินโดนีเซีย ส่วนพื้นที่ตอนบนในส่วนของทะเลอันดามันถูกโอบล้อมด้วยน่านน้ำของประเทศอินเดียและเมียนมา มีการประเมินว่าผลประโยชน์ทางทะเลของประเทศไทยมีไม่ต่ำกว่า 17.9 ล้านล้านบาทต่อปี (ข้อมูลตัวเลข ณ ปี 2555 และในปี 2557 ประมาณ 24 ล้านล้านบาทต่อปี ตามการประเมินยุทธศาสตร์ใน 10 ปีข้างหน้าของกองทัพเรือ) ทั้งนี้ในจำนวนดังกล่าว มูลค่าที่ตกอยู่ในมือคนไทยมีไม่ถึงร้อยละ 30 โดยกิจกรรมที่ทำให้เกิดมูลค่ามากที่สุดคือ การขนส่งทางทะเล และในห้วง 10 ปีข้างหน้า ผลประโยชน์ทางทะเลของประเทศไทยมีแนวโน้มมูลค่าเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ทะเลยังเป็นแหล่งอาหารที่สำคัญของคนไทย โดยประเทศไทยสามารถทำการประมงได้เป็นมูลค่ามหาศาลจนกลายเป็นสินค้าออกที่สำคัญอย่างหนึ่งของประเทศ (กองเรือประมงไทยเคยติดอันดับ 8 ของโลก) น่านน้ำไทยยังมีทรัพยากรทั้งน้ำมัน ก๊าซธรรมชาติ และแร่ธาตุ อีกทั้งทะเลยังเป็นเส้นทางลำเลียงขนส่งสินค้าประมาณร้อยละ 90 ของการค้าระหว่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสินค้าพลังงานอันได้แก่ น้ำมัน และก๊าซธรรมชาติ ที่ต้องนำเข้าจากต่างประเทศเป็นหลัก ซึ่งประเทศไทยจะสามารถใช้เส้นทางคมนาคมทางทะเลได้อย่างสะดวกและปลอดภัยก็ต่อเมื่อพื้นที่เขตทางทะเลของไทยและบริเวณใกล้เคียงปราศจากความขัดแย้งและภัยคุกคาม ตลอดจนทะเลไทยและบริเวณชายฝั่งยังมีภูมิประเทศที่สวยงาม เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจอย่างมหาศาล นอกจากนี้ผลประโยชน์ทางทะเลของประเทศไทยไม่จำกัดอยู่เฉพาะภายในพื้นที่เขตทางทะเลของประเทศไทยเท่านั้น หากยังรวมถึงทะเลหลวง และเขตทางทะเลของประเทศอื่นทั่วโลกที่สามารถทำความตกลงกันได้ นับได้ว่าทะเลเป็นแหล่งที่มาของกำลังอำนาจทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม จิตวิทยา ทหาร วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี พลังงาน และสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมความมั่นคงและความมั่งคั่งของชาติ ซึ่งในอนาคตพลังอำนาจของชาติที่มาจากทะเลจะยิ่งทวีความสำคัญมากขึ้น

3. สรุปสถานการณ์ความมั่นคงทางทะเล

จากการวิเคราะห์ในภาพรวม เพื่อสรุปสถานการณ์ความมั่นคงทางทะเล สามารถแบ่งได้เป็น 5 หัวข้อ ได้แก่ 1. สถานการณ์ความมั่นคงทางทะเลในระดับโลก 2. สถานการณ์ความมั่นคงทางทะเลในระดับภูมิภาค 3. สถานการณ์ความมั่นคงทางทะเลของอาเซียน 4. สถานการณ์ความมั่นคงทางทะเลของไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน และ 5. สถานการณ์ความมั่นคงทางทะเลของประเทศไทย โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

3.1 สถานการณ์ความมั่นคงทางทะเลในระดับโลก

ปัจจุบันนี้สังคมโลกได้เข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์ที่เทคโนโลยีอันเจริญก้าวหน้าได้เชื่อมโยงโลกเข้าด้วยกัน ทำให้โลกมีความใกล้ชิดกันมากขึ้น ความเป็นไปทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมของประเทศต่างๆ ได้ถูกทำให้เปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกันมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการขยายตัวของระบบทุนนิยมที่ทำให้ระบบเศรษฐกิจของโลกนอกจากเชื่อมโยงกันแล้วยังทำให้เกิดการเกิดขึ้นของประเทศหรือกลุ่มประเทศที่มีอำนาจทางเศรษฐกิจใหม่ ๆ ไม่ว่าจะเป็นจีน อินเดีย รัสเซีย บราซิล เกาหลีใต้ กลุ่มประเทศสหภาพยุโรป กลุ่มประเทศอาเซียน เป็นต้น ระบบโลกในปัจจุบันจึงเป็นระบบหลายขั้วอำนาจ (Multi - Polar System) ที่ประเทศที่มีศักยภาพต่างก็แข่งขัน ถ่วงดุล และร่วมมือซึ่งกันและกัน นอกจากนี้ โลกยุคโลกาภิวัตน์ยังส่งผลให้รูปแบบของภัยคุกคามได้เปลี่ยนแปลงไป ภัยคุกคามอันเกิดจากรัฐ กำลังทหาร หรือการเกิดสงครามขนาดใหญ่มีแนวโน้มลดลง ขณะที่การพัฒนาอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีการเดินทางและการติดต่อสื่อสารนอกจากทำให้รัฐต่าง ๆ มีศักยภาพลดลงในการบริหารจัดการด้านความมั่นคงแล้ว ยังทำให้เกิดภัยคุกคามมั่นคงรูปแบบใหม่ขึ้น ซึ่งครอบคลุมทั้งความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ความมั่นคงทางสังคม ความมั่นคงของมนุษย์ และความมั่นคงทางสิ่งแวดล้อม ที่เป็นภัยคุกคามที่มีลักษณะข้ามชาติและมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นอย่างมีนัยยะสำคัญ เช่น การก่อการร้าย การหลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย การค้ามนุษย์ การลักลอบขนส่งอาวุธ โจรสลัด ภัยต่อการเดินเรือ ปัญหาสิ่งแวดล้อมโลก ความมั่นคงทางด้านอาหาร ความมั่นคงทางพลังงาน ซึ่งส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของโลกและของแต่ละประเทศอย่างกว้างขวาง ทั้งนี้ ปัญหาความมั่นคงรูปแบบใหม่ ยังอาจนำไปสู่ปัญหาความขัดแย้งระหว่างประเทศได้อีกด้วย ภัยคุกคามรูปแบบใหม่จึงเป็นเรื่องที่ทำนายและต้องอาศัยการบริหารจัดการบริหารจัดการของภาครัฐที่สามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วได้

จากการวิเคราะห์สถานการณ์ความมั่นคงในระดับโลกพบว่า ภัยคุกคามความมั่นคงที่สำคัญที่ส่งผลกระทบต่ออย่างกว้างขวาง มีผลต่อแนวทางการบริหารจัดการของรัฐ และจะมีความเข้มข้นเพิ่มมากขึ้นในอนาคตก็คือ

1. การก่อการร้ายและอาชญากรรมข้ามชาติ การก่อการร้ายและอาชญากรรมข้ามชาติมีแนวโน้มขยายตัวขึ้นตามสภาพการเปลี่ยนแปลงทั้งการเมือง เศรษฐกิจและสังคม กลุ่มก่อการร้ายจะยังคงเป็นตัวแสดง (Actors) ที่สำคัญในเวทีการเมืองระดับโลก ท่ามกลางสถานการณ์ของโลกที่มีการพัฒนาอย่างรวดเร็วของอาวุธทำลายล้างสูง และการถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านอาวุธ จึงทำให้อภัยคุกคามอันเกิดจากความขัดแย้งทางด้านเชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรมมีความเข้มข้น รุนแรง และรวดเร็วมากขึ้น ด้วยเหตุนี้ เมื่อผนวกกับลักษณะของการบริหารจัดการความมั่นคงทางทะเลที่มีความยากลำบากในการควบคุมแล้ว ทะเลจึงเป็นได้ทั้งแหล่งซ่อนสมุขของบรรดาเหล่าผู้ก่อการร้าย เป็นทั้งเส้นทางเดินเรือ เส้นทางขนส่งอาวุธและเป้าหมายในการปฏิบัติการ ทั้งการที่ไม่สามารถระบุรูปแบบของภัยคุกคามของการก่อการร้ายที่ชัดเจนได้ว่าจะใช้อาวุธประเภทใด เวลา และสถานที่ใดในการปฏิบัติการ นอกจากนี้ กระแสโลกาภิวัตน์จะมีส่วนสนับสนุนสำคัญต่อปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ ทำให้ภัยคุกคามจากการก่อการร้ายและอาชญากรรมข้ามชาติเป็นภัยคุกคามหลักที่กระทบต่อความมั่นคงของโลกในปัจจุบัน

2. ปัญหาสิ่งแวดล้อมโลก กระแสโลกาภิวัตน์ที่มาพร้อมกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในแบบทุนนิยมที่เน้นการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และการมุ่งแสวงหากำไรสูงสุดเป็นหลัก ทำให้ธรรมชาติในฐานะที่เป็นทรัพยากร ถูกนำมาใช้อย่างมาก ขาดความรับผิดชอบ และไร้การควบคุม จนธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมอย่างรวดเร็ว และส่งผลให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมมากขึ้น ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศโลก (Climate Change) ที่ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศในพื้นที่ต่าง ๆ ทั่วโลก และที่สำคัญปัญหาสิ่งแวดล้อมยังส่งผลกระทบต่อชีวิตของมนุษย์ในทุกด้านอีกด้วย ไม่ว่าจะเป็นภัยพิบัติ การเปลี่ยนแปลงทางกายภาพของพื้นผิวโลก ความมั่นคงทางพลังงาน ความมั่นคงทางอาหาร รวมทั้งยังกระทบต่อภาคสังคม เช่น ปัญหาความยากจน การอพยพย้ายถิ่น และการแย่งชิงทรัพยากร และ

3. ความขัดแย้งทางเศรษฐกิจ การขยายตัวของประชากรโลก การแสวงหากำไรสูงสุดของระบบทุนนิยม และปัญหาสิ่งแวดล้อมโลกเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้ความขัดแย้งทางเศรษฐกิจมีความเข้มข้นมากขึ้น เช่น ความขัดแย้งจากการแย่งชิงตลาดและทรัพยากร ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ ที่สำคัญปัญหาจากความขัดแย้งทางเศรษฐกิจที่เพิ่มมากขึ้นอาจนำไปสู่ความขัดแย้งระหว่างประเทศและการเกิดขึ้นของภัยคุกคามรูปแบบใหม่ ๆ ได้ และยังส่งผลให้ความขัดแย้งระหว่างกลุ่มคนต่าง ๆ ภายในแต่ละประเทศมีความรุนแรงยิ่งขึ้นอีกด้วย

3.2 สถานการณ์ความมั่นคงทางทะเลในระดับภูมิภาค

ประเทศไทยตั้งอยู่ในภูมิภาคเอเชีย – แปซิฟิก มีอาณาเขตติดต่อกับมหาสมุทรแปซิฟิกมหาสมุทรอินเดียและช่องแคบมะละกา จึงนับได้ว่าประเทศไทยตั้งอยู่บนจุดยุทธศาสตร์ที่

สำคัญใน 2 แ่งมุม กล่าวคือ 1. เป็นแหล่งทรัพยากรทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต และ 2. เป็นเส้นทางเดินเรือที่สำคัญ ด้วยเหตุนี้มหาอำนาจต่าง ๆ จึงมุ่งที่จะรักษาและแผ่ขยายอิทธิพลของตนเองในพื้นที่ดังกล่าว คุณภาพและพลวัตด้านความมั่นคงทางทะเลในภูมิภาคเอเชีย - แปซิฟิก จึงขึ้นอยู่กับบทบาทและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในภูมิภาคกับประเทศมหาอำนาจเป็นสำคัญ

ในภูมิภาคเอเชีย - แปซิฟิก มีเส้นทางยุทธศาสตร์ด้านการขนส่งทางทะเลที่สำคัญอย่างยิ่ง ได้แก่ 1. **ช่องแคบฮอร์มุซ** เป็นเส้นทางผ่านเข้าออกช่องทางเดียวของรัฐในตะวันออกกลางที่ส่งน้ำมันเป็นสินค้าออก ความตึงเครียดใด ๆ ที่เกิดขึ้นบริเวณช่องแคบดังกล่าวจึงสร้างความอ่อนไหวต่อความมั่นคงและเศรษฐกิจของโลกอย่างมาก 2. **ช่องแคบมะละกา** เป็นเส้นทางขนส่งสินค้าและพลังงานของหลายประเทศในทวีปเอเชียรวมทั้งประเทศไทย มหาอำนาจต่าง ๆ รวมทั้งประเทศชายฝั่งช่องแคบจึงให้ความสำคัญต่อสถานการณ์ความมั่นคงในพื้นที่ดังกล่าว และ 3. **ทะเลจีนใต้** มีความสำคัญต่อประเทศเอเชียตะวันออกและสหรัฐฯ อย่างมาก เพราะเป็นแหล่งทรัพยากรและเส้นทางขนส่งพลังงานจากตะวันออกกลางไปจีน ญี่ปุ่น และภาคตะวันตกของสหรัฐฯ ทะเลจีนใต้ จึงเป็นพื้นที่ที่มีการแข่งขันและความขัดแย้งระหว่าง 2 มหาอำนาจ คือ จีน และสหรัฐฯ นอกจากนี้ การอ้างสิทธิเหนือหมู่เกาะสแปรตลีย์และพราเซลซึ่งเป็นแหล่งสำรองน้ำมัน ยังเป็นเหตุให้เกิดความขัดแย้งระหว่างประเทศจีน เวียดนาม ฟิลิปปินส์ บรูไน มาเลเซีย และไต้หวัน อีกด้วย

ในส่วนบทบาทของมหาอำนาจ สหรัฐฯ ยังคงให้ความสำคัญกับภาคเอเชีย - แปซิฟิก ในฐานะที่เป็นจุดยุทธศาสตร์ทั้งในด้านความมั่นคงและเศรษฐกิจ ขณะที่จีนมุ่งสร้างศักยภาพและเพิ่มบทบาทด้านความมั่นคงทางทะเลในภูมิภาคให้มีเสถียรภาพและเป็นประโยชน์ต่อจีนมากยิ่งขึ้น โดยมุ่งกระชับความสัมพันธ์กับประเทศในภูมิภาคเอเชีย - แปซิฟิก กลุ่มประเทศตะวันออกกลางและแอฟริกา ควบคู่ไปกับการส่งเสริมความร่วมมือกับนานาประเทศในระดับพหุภาคี ปัจจัยสำคัญที่ทำให้จีนสนใจภูมิภาคนี้อย่างมาก คือ การที่จีนต้องพึ่งพาการนำเข้าวัตถุดิบในการผลิตและพลังงานผ่านน่านน้ำเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และช่องแคบมะละกา ทั้งนี้ เศรษฐกิจของจีนต้องพึ่งพาน้ำมันจากต่างประเทศเกือบทั้งหมด โดยร้อยละ 80 ของน้ำมันที่ถูกบริโภคในจีนขนส่งผ่านมหาสมุทรอินเดีย ส่งผลให้จีนมุ่งค้นหาสมุทรอินเดียในทุกทางเพื่อสร้างความมั่นคงให้แก่เส้นทางขนส่งสินค้าและพลังงานของตน

การแข่งขันของมหาอำนาจในภูมิภาคเอเชีย - แปซิฟิก ยังต้องคำนึงถึงบทบาทของอีก 2 ประเทศที่สำคัญ คือ **ญี่ปุ่น** ซึ่งเป็นพันธมิตรใกล้ชิดกับสหรัฐฯ ได้เพิ่มบทบาทของตนเองในเวทีการเมืองและความมั่นคงระหว่างประเทศ ทั้งในระดับภูมิภาคและระดับโลกมากขึ้น โดยเฉพาะในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่มีความสำคัญต่อญี่ปุ่นทั้งด้านเศรษฐกิจและการเมือง เป็นแหล่งทรัพยากร แหล่งลงทุน ฐานการผลิต และตลาดที่สำคัญ แต่ในปัจจุบันอิทธิพลของจีนได้

แผ่ขยายลงมาในภูมิภาคนี้อย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ทำให้ญี่ปุ่นต้องแข่งขันอิทธิพลทางเศรษฐกิจ และความมั่นคงกับจีนในภูมิภาคนี้มากขึ้น เช่นเดียวกับประเทศอินเดีย ยังคงให้ความสำคัญกับนโยบายเสริมสร้างความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้านและประเทศในภูมิภาคอื่น ๆ โดยเฉพาะกับภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อินเดียใช้นโยบายมุ่งตะวันออก (Look East) เพื่อโคดเคียว ปากีสถานและถ่วงดุลอำนาจกับจีน โดยมองว่าการขยายอิทธิพลของจีนในภูมิภาคนี้เป็นการคุกคามอินเดียทั้งทางตรงและทางอ้อม นอกจากนี้ อินเดียยังมีนโยบายเร่งเปิดความสัมพันธ์กับมหาอำนาจอื่น ๆ โดยไม่เลือกฝ่าย เพื่อเสริมสร้างระบบหลายขั้วอำนาจขึ้นในโลกและเป็นการแสดงอิทธิพลในภูมิภาคเอเชียใต้และมหาสมุทรอินเดียและอินเดียจะยังคงใช้นโยบายมุ่งตะวันออกต่อไป ซึ่งให้ความสำคัญต่อการปฏิบัติการทางทะเลเชิงรุกและเสริมสร้างขีดความสามารถของกองทัพเรืออีกด้วย

3.3 สถานการณ์ความมั่นคงทางทะเลของอาเซียน

ความมั่นคงทางทะเลจัดเป็นองค์ประกอบหนึ่งในกรอบความร่วมมือของอาเซียนภายใต้เสาหลักประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน และได้มีการกำหนดแผนงานการจัดตั้งประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political – Security Community Blueprint) ปัจจุบันมีการส่งเสริมความร่วมมือทางทะเลในอาเซียนดำเนินการผ่านกรอบและกลไกต่าง ๆ เช่น การประชุมหารืออาเซียนว่าด้วยประเด็นทางทะเล (ASEAN Maritime Forum – AMF) และการประชุมรัฐมนตรีกลาโหมอาเซียน (ASEAN Defense Ministers Meeting – ADMM) เป็นต้น ทั้งนี้ในระบอบสถานการณ์ความมั่นคงทางทะเลของอาเซียนที่ต้องเฝ้าระวัง ได้แก่ 1) การอ้างสิทธิ์และแย่งชิงผลประโยชน์ในพื้นที่ทางทะเล 2) ความไม่แน่นอนของสถานการณ์ความขัดแย้งในทะเลจีนใต้ และการขาดความไว้วางใจกันของประเทศในภูมิภาค อาจเป็นปัจจัยหนึ่งที่ผลักดันให้ประเทศในภูมิภาคมีความจำเป็นต้องเสริมสร้างกำลังทางเรือของแต่ละประเทศ 3) ความปลอดภัยทางทะเลของอาเซียน โดยเฉพาะจากการก่อเหตุของโจรสลัด และการปล้นเรือโดยใช้อาวุธ เนื่องจากการขยายตัวของเศรษฐกิจอาเซียนอาจทำให้กลุ่มโจรสลัดเข้ามาก่อเหตุในพื้นที่ โดยเฉพาะบริเวณอื่นที่มีการเฝ้าระวังไม่เข้มงวด 4) การก่อการร้ายทางทะเล ขีดความสามารถของกลุ่มก่อการร้ายที่พัฒนาขึ้นและมีการเชื่อมโยงกัน อาจทำให้เสถียรภาพความมั่นคงทางทะเลในภูมิภาคเป็นอีกเป้าหมายหนึ่งที่จะถูกโจมตี

ยุทธศาสตร์ความมั่นคงทางทะเลของประเทศสมาชิกอาเซียนสามารถประเมินได้ดังนี้

1. สาธารณรัฐอินโดนีเซีย แบ่งภารกิจเป็น 2 ด้านคือ ด้านการป้องกัน และด้านการปราบปราม มีเป้าหมายสำคัญในการกำจัดความรุนแรงและการกระทำผิดทางทะเล ให้ความสำคัญปลอดภัยและความช่วยเหลือในการเดินเรือ การดูแลอาณาเขตทางทะเล การปกป้องคุ้มครองและ

อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางทะเล การต่อต้านและปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติ และการเสริมสร้างความเชื่อมั่นกับประเทศเพื่อนบ้านที่มีชายฝั่งและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย รวมทั้งมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับความเสี่ยงในภูมิภาค และการฝึกและตรวจการณ์ร่วมกัน

2. สาธารณรัฐสิงคโปร์ แบ่งภารกิจออกเป็น 3 ด้าน คือ การติดตามภัยคุกคาม การป้องปราบ และการตอบโต้ ซึ่งยุทธศาสตร์ความมั่นคงทางทะเลจะมุ่งเสริมสร้างขีดความสามารถของกองทัพเรือให้ทันสมัย และสร้างความร่วมมือกับประเทศในภูมิภาค รวมทั้งสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อทั้งสหรัฐฯ และจีน

3. ประเทศมาเลเซีย มีเป้าหมายเพื่อเป็นศูนย์กลางความร่วมมือระหว่างประเทศในภูมิภาคเอเชีย – แปซิฟิก ทั้งด้านการผลิตอาวุธ การพัฒนาระบบอิเล็กทรอนิกส์ และการถ่ายทอดเทคโนโลยี เสริมสร้างขีดความสามารถของกองทัพให้มีความสมดุลในทุกมิติ เช่น การคุ้มครองผลประโยชน์ของชาติทางทะเล การถ่วงดุลอำนาจทางทหาร

4. สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ ยังคงดำเนินยุทธศาสตร์ โดยให้ความสำคัญในการรักษาอธิปไตยเหนือดินแดนและเขตเศรษฐกิจจำเพาะซึ่งรวมถึงทะเลจีนใต้ การคุ้มครองทรัพยากรทางทะเล การรักษาความปลอดภัยและป้องกันภัยคุกคาม การปราบปรามอาชญากรรมทางทะเล

5. สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ดำเนินยุทธศาสตร์ความมั่นคงทางทะเลโดยมุ่งเน้นการพัฒนากองเรือให้ทันสมัยทั้งในเชิงป้องกันและเชิงรุก การต่อเรือได้เองภายในประเทศ การสร้างดุลอำนาจทางทะเลกับประเทศมหาอำนาจ การใช้แนวทางกฎหมายระหว่างประเทศหรือการเจรจาวิภาคีเพื่อระงับปัญหาพิพาททางทะเล และการร่วมมือกับประเทศอาเซียนในการแก้ปัญหาทางทะเล

6. บรูไนดารุสซาลาม บรูไนให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างขีดความสามารถของกองทัพให้ทันสมัยเพื่อรับมือกับภัยคุกคามต่าง ๆ เนื่องจากมีทรัพยากรน้ำมันบริเวณชายฝั่งทะเลอาณาเขต รวมทั้งทรัพยากรประมง มีการจัดตั้งคณะกรรมการด้านความมั่นคงทางทะเล ทำหน้าที่ประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับภัยคุกคามทางทะเล และจัดตั้งกองกำลังเฉพาะกิจ (Special Force) ซึ่งเป็นชุดปฏิบัติการระหว่างเจ้าหน้าที่กองทัพอากาศบรูไนไว้ปกป้องน่านน้ำ

7. สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา ให้ความสำคัญกับการพัฒนากองทัพอเรือให้ทันสมัย ด้วยการพัฒนาขีดความสามารถในการต่อเรือไว้ใช้ภายในประเทศควบคู่กับการรับความช่วยเหลือจากมิตรประเทศ เพื่อคุ้มครองผลประโยชน์แห่งชาติทางทะเล ซึ่งประกอบด้วยแหล่งน้ำมันก๊าซธรรมชาติ และแหล่งประมง นอกจากนี้ กองทัพอเรือเมียนมายังปรับปรุงโครงสร้างการส่ง

กำลังบำรุงทางทะเลด้วยการปรับปรุงสถานียทหารเรือตามเกาะต่าง ๆ ซึ่งปัจจุบันกองทัพเรือเมียนมา ยังคงพัฒนาขีดความสามารถอย่างต่อเนื่อง

8. ราชอาณาจักรกัมพูชา ยุทธศาสตร์ความมั่นคงทางทะเลของกัมพูชาเป็นไปในเชิงป้องกัน โดยมุ่งเน้นการจัดการประเด็นข้อพิพาททั้งทางบกและทางทะเลกับประเทศเพื่อนบ้านอย่างต่อเนื่อง มีการจัดตั้ง คณะกรรมการความมั่นคงทางทะเลแห่งชาติ (National Committee on Maritime Security – NCMS) มีภารกิจหลักคือ ส่งเสริมอำนาจอธิปไตยทางทะเลและบังคับกฎหมายทางทะเล โดยมีหลักการทำงาน คือ การรักษาความมั่นคงทางทะเล การปกป้องผลประโยชน์ในน่านน้ำของประเทศ การต่อต้านภัยคุกคามทางทะเล และการตอบสนองอย่างรวดเร็วต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในน่านน้ำ

3.4 สถานการณ์ความมั่นคงทางทะเลกับประเทศเพื่อนบ้าน

แนวโน้มในอนาคตอันใกล้ของประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จะรวมตัวกันใกล้ชิดมากขึ้น และจะเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียนใน พ.ศ.2558 ทั้งทางการเมืองและความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม อย่างไรก็ตามประเทศต่าง ๆ ยังคงมีความขัดแย้งในหลายด้าน รวมทั้งประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน โดยสถานการณ์ความขัดแย้งที่สำคัญที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางทะเลของไทยสามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. ด้านสาธารณรัฐอินโดนีเซีย อินโดนีเซียประกาศห้ามเรือประมงต่างชาติเข้าไปทำการประมงในน่านน้ำอินโดนีเซียโดยเด็ดขาด ยกเว้นเรือประมงที่จดทะเบียนกับบริษัทของอินโดนีเซียหรือร่วมทุนกับอินโดนีเซียเท่านั้น

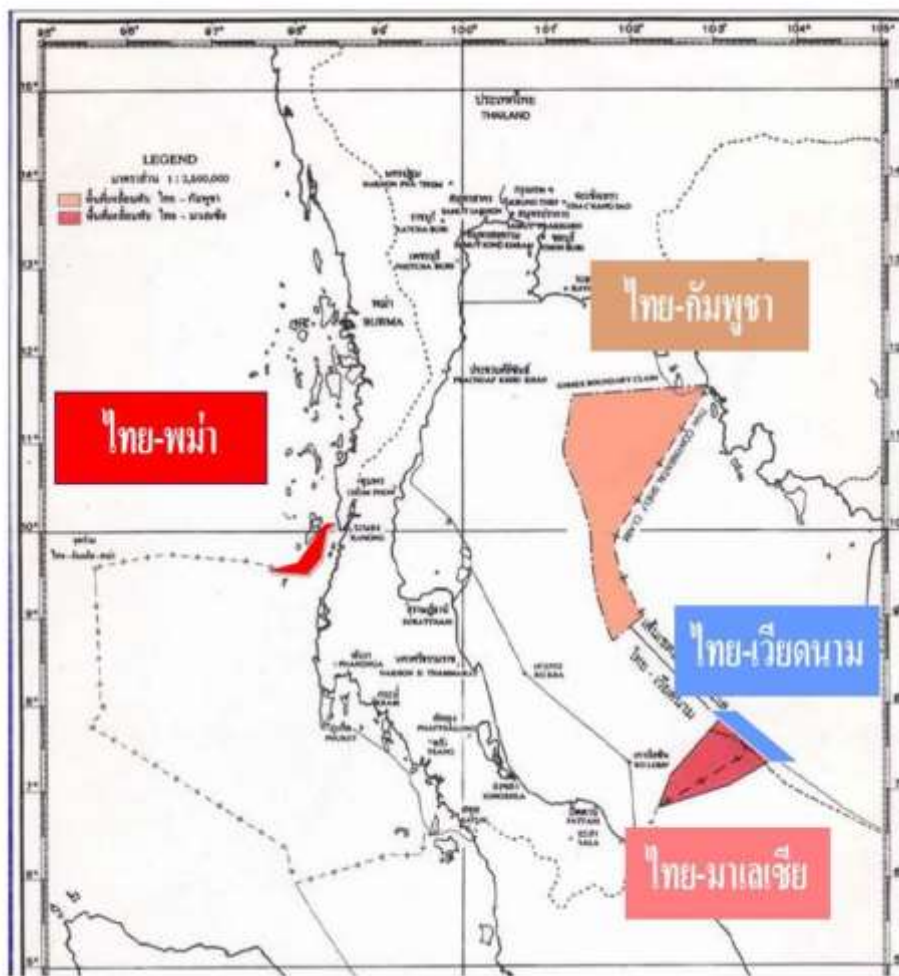
2. ด้านประเทศมาเลเซีย ปัญหาเขตแดนทางทะเลระหว่างไทยและมาเลเซีย คลื่นคลายมากขึ้นหลังจากมีการตกลงให้พื้นที่อ้างสิทธิ์ทับซ้อนเป็นเขตพัฒนาร่วม

3. ด้านสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม เวียดนามอนุญาตให้เรือประมงไทยเข้าไปทำประมงในลักษณะการเช่าเรือเข้าไปทำการประมง แต่ยังคงมีการลักลอบเข้าไปทำประมงโดยไม่ถูกต้องอยู่เสมอ อย่างไรก็ตามปัจจุบันพบว่ามีเรือประมงของเวียดนามรุกล้ำเข้ามาในพื้นที่ทางทะเลของไทยจำนวนมาก และ

4. ด้านสหพันธรัฐแห่งสหภาพเมียนมา ยังมีปัญหาเส้นเขตแดนทางทะเลที่ยังไม่สามารถตกลงกันได้ รวมไปถึงทะเลยังเป็นเส้นทางในการลักลอบขนส่งยาเสพติดและการหลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายอีกด้วย และในปัจจุบันเมียนมาได้ควบคุมการประมงมากขึ้นส่งผลให้เรือประมงต่างชาติไม่สามารถลักลอบเข้าไปทำการประมงในเขตเมียนมาได้เหมือนในอดีต

5. ด้านราชอาณาจักรกัมพูชา ความขัดแย้งเรื่องพื้นที่อ้างสิทธิทับซ้อนทางทะเลจะมีแนวโน้มเข้มข้นขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งบริเวณพื้นที่อ้างสิทธิทับซ้อนดังกล่าวเป็นบริเวณที่คาดว่าจะมีทรัพยากรทางพลังงานที่อุดมสมบูรณ์

แผนภาพที่ 2-4 พื้นที่เหลื่อมทับทางทะเลของไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน

ที่มา พื้นที่เหลื่อมทับทางทะเลของไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน, ออนไลน์, 2560

3.5 สถานการณ์ความมั่นคงในพื้นที่ทางทะเลของประเทศไทย

สถานการณ์ความมั่นคงและประเด็นปัญหาในพื้นที่ทางทะเลของประเทศไทย อาจแบ่งได้เป็น 3 กลุ่มที่สำคัญและสัมพันธ์กันคือ 1. กลุ่มปัญหาการบริหารจัดการของรัฐ 2. กลุ่มปัญหาที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม และ 3. กลุ่มปัญหาภัยคุกคามและอาชญากรรมข้ามชาติ

3.5.1 กลุ่มปัญหาการบริหารจัดการของรัฐ

การบริหารจัดการทางทะเลของหน่วยงานรัฐยังขาดประสิทธิภาพ ซึ่งเกิดมาจากหลายสาเหตุ ทั้งการขาดการประสานงานและบูรณาการระหว่างหน่วยงาน การขาดงบประมาณ กฎหมายหลายฉบับยังมีความล้าสมัยและมีความซ้ำซ้อน รวมไปถึงการขาดการตระหนักถึงความสำคัญของผลประโยชน์ของชาติทางทะเลของประชาชน และผู้ที่เกี่ยวข้อง การกำหนดนโยบายของชาติที่ผ่านมาจึงให้ความสำคัญกับทะเลน้อย ซึ่งปัญหาการบริหารจัดการของภาครัฐนี้ยังส่งผลต่อกลุ่มปัญหาอื่น ๆ ด้วย นอกจากนี้การขาดการให้ความสำคัญกับทะเลยังส่งผลให้เกิดการขาดการส่งเสริมโครงสร้างพื้นฐานทางทะเลและทรัพยากรทางทะเลหลัก (Maritime Critical Infrastructure and Key Resources) อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น ท่าเรือ และอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับทะเล อาทิ การต่อเรือ การซ่อมเรือ การขนส่งทางทะเล ฯลฯ อีกด้วย

3.5.2 กลุ่มปัญหาที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

จากการขาดประสิทธิภาพในการจัดการทางทะเลของภาครัฐ ประกอบกับการแสวงหาประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติจากทะเลอย่างขาดความรับผิดชอบและการควบคุม ส่งผลให้สิ่งแวดล้อมทางทะเลได้รับผลกระทบอย่างกว้างขวาง ความหลากหลายทางชีวภาพลดลงอย่างรวดเร็ว ทะเลกลายเป็นพื้นที่รับภาระต้นทุนทางสิ่งแวดล้อม ปัญหาที่เกิดขึ้นและส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมทางทะเลอย่างรุนแรง อาทิ การก่อกมลพิษทางทะเล การสร้างสิ่งปลูกสร้างที่ไม่คำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม การทำประมงอย่างขาดความรับผิดชอบ การประมงที่ผิดกฎหมาย ขาดการรายงานและไร้การควบคุม (Illegal Unreported and Unregulated Fishing – IUU) การขาดการควบคุมกิจการของภาคเอกชน ฯลฯ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องได้รับการแก้ไขอย่างรวดเร็ว ทั้งนี้ ความเสียหายทางสิ่งแวดล้อมที่ทำให้เกิดความเสื่อมโทรมของทรัพยากรทางทะเลนั้น ยังส่งผลให้เกิดความขัดแย้งทางสังคมด้วย เช่น ความขัดแย้งระหว่างธุรกิจเอกชนขนาดใหญ่ ธุรกิจเอกชนขนาดเล็ก และชุมชนท้องถิ่น ความขัดแย้งระหว่างผู้ประกอบการประมง ทั้งยังบีบให้ผู้ประกอบการประมงออกไปแสวงหาผลประโยชน์ในเขตประมงของประเทศอื่น อันนำไปสู่ปัญหาความขัดแย้งระหว่างประเทศอันเนื่องมาจากการประมงอีกด้วย

3.5.3 กลุ่มปัญหาภัยคุกคามและอาชญากรรมข้ามชาติ

จากการที่ทะเลเป็นพื้นที่ที่มีลักษณะเปิด ประกอบกับการขาดประสิทธิภาพในการควบคุมทะเล ทำให้ทะเลเป็นพื้นที่ที่มีการกระทำผิดกฎหมายมาก และหลาย

ประเด็นปัญหาที่มีลักษณะข้ามชาติ เช่น การลักลอบขนส่งสิ่งผิดกฎหมาย สินค้าหนีภาษี น้ำมันเถื่อน ยาเสพติด การค้ามนุษย์ การลักลอบขนส่งอาวุธ การหลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย การก่อการร้าย โจรสลัด จากสภาพการณ์ของปัญหาจึงจำเป็นต้องเป็นเร่งด่วนที่ภาครัฐจะต้องปรับตัว เพื่อให้การควบคุมทะเลเป็นไปได้ไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

4. วิสัยทัศน์ ผลประโยชน์ของชาติทะเล และวัตถุประสงค์ของชาติทางทะเล

4.1 วิสัยทัศน์

“ประเทศไทยสามารถปกป้อง รักษา และแสวงหาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล ได้อย่างสมดุลและยั่งยืนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้วยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายในการบริหารจัดการ และการบูรณาการการใช้พลังอำนาจของชาติในทุกด้านอย่างมีประสิทธิภาพ

4.2 ผลประโยชน์ของชาติทางทะเล

ผลประโยชน์ของชาติทางทะเล ตั้งอยู่บนพื้นฐานของการยอมรับและการคำนึงถึงผลประโยชน์ของทุกภาคส่วนในประเทศ ดังนั้น การกำหนดผลประโยชน์ของชาติทางทะเลจึงอยู่บนพื้นฐานการรับรู้ของสังคม โดยทั่วไปว่าเป็นเป้าหมายสูงสุดร่วมกันของทุกฝ่ายภายในชาติ เพื่อให้ประเทศมีความมั่นคง ประชาชนมีความมั่งคั่ง และสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมีเกียรติภูมิ และศักดิ์ศรีในเวทีระหว่างประเทศ ทั้งนี้ สามารถกำหนดผลประโยชน์ของชาติทางทะเลได้ ดังนี้

4.2.1 อำนาจอธิปไตย บูรณาภาพแห่งดินแดน สิทธิอธิปไตย และเขตอำนาจของชาติทางทะเล

4.2.2 ความมั่นคง ความสงบเรียบร้อย ความปลอดภัย และการมีสภาวะแวดล้อมที่เอื้อต่อการใช้ประโยชน์และการดำเนินกิจกรรมทางทะเล

4.2.3 ความเจริญรุ่งเรือง ความสมบูรณ์มั่งคั่งที่ยั่งยืนของชาติ และความอยู่ดีมีสุขของประชาชน อันเนื่องมาจากกิจกรรมทางทะเลในทุกมิติ

4.2.4 ผลประโยชน์สูงสุดและยั่งยืนจากทะเลและสิ่งที่เกี่ยวข้องกับทะเลในทุกมิติ ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว

4.2.5 การมีเกียรติ ศักดิ์ศรี และเป็นที่ยอมรับในประชาคมระหว่างประเทศด้านกิจกรรมทางทะเล

4.3 วัตถุประสงค์ของชาติทางทะเล

จากผลของการวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมด้านความมั่นคงทางทะเล สามารถกำหนดเป็นวัตถุประสงค์ของชาติทางทะเลได้ ดังนี้

4.3.1 เพื่อปกป้องและรักษาอำนาจอธิปไตย บูรณภาพแห่งดินแดน สิทธิอธิปไตย และเขตอำนาจของชาติทางทะเลจากภัยคุกคามทุกรูปแบบ

4.3.2 เพื่อคุ้มครองและรักษาชีวิต สิทธิ และทรัพย์สินของประชาชนที่ดำเนินกิจกรรม หรือมีความเกี่ยวข้องกับทะเลทั้งในและนอกน่านน้ำ

4.3.3 เพื่อจัดการและควบคุมการใช้ทะเลให้มีความสงบเรียบร้อย มีประสิทธิภาพเอื้อต่อการดำเนินกิจกรรมของทุกฝ่ายร่วมกันอย่างสมดุลและยั่งยืน ตลอดจนส่งเสริมศักยภาพในการแสวงหาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล

4.3.4 เพื่อปกป้อง รักษา และฟื้นฟูทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทางทะเล

4.3.5 เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เสริมสร้างองค์ความรู้ ความตระหนักรู้ ความสำคัญของทะเล และปลูกจิตสำนึกในการรักษาทรัพยากร ตลอดจนส่งเสริมการเข้ามามีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

4.3.6 เพื่อจัดทำและพัฒนากฎหมาย รวมทั้งการบริหารจัดการทางทะเลโดยองค์กรของรัฐ

5. ยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล

จากการประเมินสถานการณ์ภัยคุกคามความมั่นคงทางทะเล และการวิเคราะห์พลังอำนาจของชาติ เพื่อผนึกพลังภาคส่วนที่เกี่ยวข้องร่วมดำเนินการให้บรรลุวิสัยทัศน์ และผลประโยชน์ของชาติทางทะเล รวมทั้งกำหนดกรอบแนวทางดำเนินการให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของชาติทางทะเลดังกล่าว แผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเลฉบับนี้ จึงได้กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ดำเนินการที่สำคัญ รวม 6 ยุทธศาสตร์ ดังนี้

5.1 ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาศักยภาพความมั่นคงของชาติทางทะเล

มีแนวทางดำเนินการที่สำคัญ 5 แนวทาง ได้แก่

5.1.1 ใช้พลังอำนาจของชาติทั้งหมดในการจัดการกับภัยคุกคามที่เป็นรัฐ ด้วยแนวคิดเชิงป้องกันและป้องปราม โดยมุ่งเน้นการเป็นผู้นำในการสร้างความสัมพันธ์ ความเข้าใจ ความไว้วางใจระหว่างประเทศและความร่วมมือกับประเทศต่าง ๆ ตลอดจนใช้และแสวงหาโอกาสการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นโดยสันติวิธี เน้นการเจรจาทางการเมืองและการทูตเป็นหลัก ทั้งนี้ ในสถานการณ์ที่หลีกเลี่ยงการใช้กำลังไม่ได้ จะต้องมีความพร้อมและศักยภาพในการควบคุมและคลี่คลายสถานการณ์ไม่ให้นานปลายจนส่งผลกระทบต่อสิทธิและอธิปไตยของประเทศ (ผลประโยชน์ของชาติทางทะเลข้อที่ 1 และ 2)

5.1.2 เสริมสร้างและพัฒนากำลังทางเรือให้สอดคล้องกับพลังอำนาจอื่น ๆ ของชาติ โดยให้อยู่ในระดับที่เหมาะสมและเพียงพอต่อการเปลี่ยนแปลงของดุลกำลังในภูมิภาค ทั้งให้สอดคล้องกับความจำเป็นในการปฏิบัติการกิจและหน้าที่ในการป้องกันประเทศ และการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลให้มีความมั่นคงยั่งยืนรวมทั้งสนับสนุนการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมของชาติ (ผลประโยชน์ฯ ข้อที่ 1 2 3 และ 4)

5.1.3 พัฒนาความร่วมมือและความเข้าใจอันดีกับหน่วยงานทางทะเลของประเทศเพื่อนบ้านและมิตรประเทศในทุกระดับ สนับสนุนให้มีการฝึกการลาดตระเวนร่วม การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารทางทะเลและกิจกรรมอื่น ๆ ที่เอื้อให้เกิดช่องทางการติดต่อสื่อสาร และการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกัน รวมทั้งสนับสนุนภารกิจการรักษาสันติภาพที่เหมาะสม ทั้งในระดับภูมิภาคและในระดับ โลก โดยเฉพาะภายใต้กรอบของอาเซียนและองค์การสหประชาชาติ (ผลประโยชน์ฯ ข้อที่ 1 2 และ 5)

5.1.4 ส่งเสริมความสัมพันธ์ ความเข้าใจ ความไว้นื้อเชื่อใจระหว่างประเทศ และความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านทั้งในและนอกภูมิภาค เพื่อลดความขัดแย้งและแรงกดดันต่อการใช้กำลังและขีดความสามารถทางทหารโดยไม่จำเป็น รวมถึงแสดงบทบาทที่สร้างสรรค์ในการยุติความขัดแย้งระหว่างประเทศ (ผลประโยชน์ฯ ข้อที่ 1 2 และ 5)

5.1.5 สนับสนุนกำลังอำนาจแห่งชาติทั้งมวลในการเร่งรัดการแก้ไขปัญหาเขตแดนทางทะเลกับประเทศเพื่อนบ้านให้บรรลุผลโดยเร็ว โดยเน้นการเจรจาทางการเมืองและการทูต เพื่อให้สามารถตกลงแบ่งเขตแดนทางทะเลกันได้ทั้งหมดหรือให้เหลือพื้นที่ขัดแย้งน้อยที่สุด โดยพิจารณาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการจัดทำพื้นที่พัฒนาร่วมหรืออื่น ๆ บนพื้นฐานของการดำรงบูรณภาพแห่งดินแดนและความสัมพันธ์อันดีที่ยั่งยืนระหว่างประเทศ (ผลประโยชน์ฯ ข้อที่ 1 2 4 และ 5)

5.2 ยุทธศาสตร์ที่ 2 การคุ้มครองการใช้ประโยชน์จากทะเล

มีแนวทางดำเนินการที่สำคัญ 6 แนวทาง ได้แก่

5.2.1 เจรจาสร้างความสัมพันธ์ และความเข้าใจกับประเทศที่ใช้ความรุนแรง ในการบังคับใช้กฎหมาย เพื่อสร้างมาตรการและกลไกระหว่างประเทศในการระงับการกระทำอันรุนแรงที่จะเกิดกับเรือและประชาชนของประเทศไทย ตลอดจนเพื่อเป็นช่องทางในการคุ้มครอง และช่วยเหลือผู้ที่ได้รับความเดือดร้อน (ผลประโยชน์ของชาติทางทะเลข้อที่ 2 4 และ 5)

5.2.2 ดำเนินการทางการทูตและการทหารเพื่อสนับสนุนความร่วมมือระหว่างประเทศ ในการจัดการกับประเด็นปัญหาโจรสลัด พร้อมกับสนับสนุนเรือไทยและเรือที่

ขนส่งสินค้าไทยที่ต้องผ่านพื้นที่เสี่ยงภัยให้มีมาตรการในการป้องกันตนเองและใช้ประโยชน์จาก กองกำลังนาชาติที่อยู่ในพื้นที่ (ผลประโยชน์ฯ ข้อที่ 2 3 และ 5)

5.2.3 เสริมสร้างและพัฒนาระบบตรวจการณ์ เฝ้าตรวจติดตาม ควบคุมเรือ และพิสูจน์ทราบ เป้าหมายต่าง ๆ ทางทะเล ให้ได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ เพื่อปกป้องและ รักษาอำนาจอธิปไตย บูรณภาพแห่งดินแดนและสิทธิอธิปไตยทางทะเลจากภัยคุกคามทุกรูปแบบ รวมทั้งเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงในการควบคุมกิจกรรมทางทะเล การบังคับใช้กฎหมาย การให้ความคุ้มครอง และความปลอดภัย (ผลประโยชน์ฯ ข้อที่ 1 2 และ 4)

5.2.4 ในเรื่องภัยพิบัติ สาธารณภัย และภัยธรรมชาติ ให้มีการปรับปรุงและพัฒนาองค์กร กลไก เครื่องมือ ชีตความสามารถ ความร่วมมือระหว่างเจ้าหน้าที่รับกับประชาชน และความร่วมมือระหว่างประเทศ ตลอดจนการเชื่อมระบบฐานข้อมูลแบบบูรณาการ และการเตือนภัยล่วงหน้าในทุกระดับ เพื่อให้มีการติดตาม ค้นหา ช่วยเหลือ บรรเทา ฟื้นฟู และเยียวยา ผู้ประสบภัยทางทะเลอย่างมีประสิทธิภาพตามมาตรฐานสากล ตลอดจนสร้างและแสวงหากฎกติกา เพื่อประสานความร่วมมือกับนานาชาติประเทศ (ผลประโยชน์ฯ ข้อที่ 2 3 และ 4)

5.2.5 พัฒนาขีดความสามารถของประเทศในด้านการแลกเปลี่ยนข่าวสาร การข่าวกรอง การแจ้งเตือนภัยล่วงหน้า การตรวจการณ์ การสกัดกั้น ควบคุมกับการแสวงหาและ ใช้ประโยชน์จากความร่วมมือระหว่างประเทศ ในการรับมือกับภัยคุกคามความมั่นคงให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและทันต่อสถานการณ์ (ผลประโยชน์ฯ ข้อที่ 2 และ 5)

5.2.6 นำประเด็นเรื่องความมั่นคงและความปลอดภัยทางทะเลเข้าสู่เวที ระหว่างประเทศต่าง ๆ โดยเฉพาะความร่วมมือในกลุ่มประเทศอาเซียน เพื่อสนับสนุนการสร้าง มาตรการ เครื่องมือ และความร่วมมือด้านอื่น ๆ ในการให้ความช่วยเหลือทางทะเลร่วมกัน ตลอดจนการเตรียมความพร้อมของหน่วยงานของไทยในการเข้าไปมีส่วนร่วมในความร่วมมือนี้ (ผลประโยชน์ฯ ข้อที่ 2 3 และ 5)

5.3 ยุทธศาสตร์ที่ 3 การสร้างความสงบเรียบร้อย และส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากทะเล มีแนวทางดำเนินการที่สำคัญ 7 แนวทาง ได้แก่

5.3.1 ส่งเสริมให้มีการพัฒนา การอำนวยความสะดวก และการเชื่อมโยง เส้นทางคมนาคมทางทะเล ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศและความร่วมมือทั้งใน และระหว่างประเทศ (ผลประโยชน์ของชาติทางทะเลข้อที่ 3 4 และ 5)

5.3.2 ส่งเสริมความร่วมมือในการสร้างเครือข่ายคมนาคมขนส่ง การประมง และการท่องเที่ยวทางทะเลรวมถึงให้มีการบริหารจัดการ และใช้ประโยชน์จากทะเลอย่างมีประสิทธิภาพและความปลอดภัย (ผลประโยชน์ฯ ข้อที่ 3 และ 4)

5.3.3 ส่งเสริมและสนับสนุนกิจการพาณิชย์นาวี เพื่อเป็นการสร้างผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสนับสนุนภารกิจด้านความมั่นคงในภาวะไม่ปกติ โดยกำหนดให้มีกรอบมาตรฐานและการสร้างแรงจูงใจที่ชัดเจนและเหมาะสม อาทิ การส่งเสริมการลงทุน การลดภาษี เป็นต้น ตลอดจนมีการส่งเสริมการแสวงหาผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจทั้งในและนอกน่านน้ำที่มีทิศทาง ชัดเจน และมีประสิทธิภาพ (ผลประโยชน์ฯ ข้อที่ 3 และ 4)

5.3.4 การดำเนินกิจกรรมเพื่อแสวงหาประโยชน์จากทะเล ทั้งกิจกรรมของภาครัฐและกิจกรรมของภาคเอกชน จะต้องคำนึงถึงสิทธิ ความเป็นธรรม และวัฒนธรรมของชุมชนในพื้นที่ รวมทั้งการให้ความสำคัญในเรื่องผลกระทบที่มีต่อสิ่งแวดล้อมทางทะเล (ผลประโยชน์ฯ ข้อที่ 3 และ 4)

5.3.5 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลต้องจัดให้มีมาตรการเชิงป้องกัน และมาตรการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งอันเกิดจากการใช้ทรัพยากรทางทะเลอย่างสันติวิธีและเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย (ผลประโยชน์ฯ ข้อที่ 2 3 และ 4)

5.3.6 จดระเบียบการบริหารจัดการประโยชน์และการดำเนินกิจกรรมทางทะเลอย่างโปร่งใสมีประสิทธิภาพ เป็นธรรม สมดุล และยั่งยืน เพื่อให้การดำเนินการหรือกิจกรรมของทุกภาคส่วนในการแสวงหาประโยชน์จากทะเล เป็นไปด้วยความเรียบร้อย บนพื้นฐานของการเคารพสิทธิ มีความเป็นธรรมต่อชุมชนในพื้นที่และส่งผลกระทบเชิงลบน้อยที่สุดต่อสิ่งแวดล้อมทางทะเล (ผลประโยชน์ฯ ข้อที่ 2 3 และ 4)

5.3.7 ให้มีการกำหนดเขตพื้นที่ปกครองทางทะเล เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ (ผลประโยชน์ฯ ข้อที่ 2 3 และ 4)

5.4 ยุทธศาสตร์ที่ 4 การสร้างความสมดุลและยั่งยืนของทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทางทะเล มีแนวทางดำเนินการที่สำคัญ 7 แนวทาง ได้แก่

5.4.1 ผลักดันเรื่องการคำนึงถึงสิ่งแวดล้อมให้เป็นปัจจัยสำคัญในกระบวนการทางนโยบายยุทธศาสตร์ และการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับทะเล รวมทั้งมีมาตรการเชิงรุกในการสร้างความสมดุลและความยั่งยืน (ผลประโยชน์ของชาติทางทะเลข้อที่ 3 และ 4)

5.4.2 สนับสนุนและส่งเสริมให้ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการทางนโยบาย และการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของภาครัฐตามกฎหมายและรัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ (ผลประโยชน์ฯ ข้อที่ 3 และ 4)

5.4.3 สนับสนุนสิทธิชุมชนในการจัดการทรัพยากร และส่งเสริมให้ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเฝ้าระวัง และดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ของตน ตลอดจน

สร้างความตระหนักรู้ถึงผลกระทบจากการทำลายทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม (ผลประโยชน์ ๑ ข้อที่ 3 และ 4)

5.4.4. หน่วยงานและภาคส่วนต่าง ๆ ของรัฐที่เกี่ยวข้องและมีอำนาจหน้าที่จะต้องดำเนินการในการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด โปร่งใส และมีความเป็นธรรม เพื่อหยุดยั้งการสร้างผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมทางทะเล รวมทั้งสร้างขีดความสามารถในการจัดการมลพิษที่เกิดขึ้นได้อย่างทันทั่วทั้ง (ผลประโยชน์ ๑ ข้อที่ 2 3 และ 4)

5.4.5 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องมีมาตรการในการควบคุมการแสวงหาประโยชน์จากทะเลอย่างเข้มงวดทั้งจากหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน โดยเฉพาะธุรกิจที่แสวงหาผลประโยชน์จากทะเลต้องมีการจัดระเบียบและสร้างจิตสำนึก รวมถึงส่งเสริมให้มีการดำเนินการในลักษณะที่สมดุลต่อทั้งชุมชนและสิ่งแวดล้อม (ผลประโยชน์ ๑ ข้อที่ 3 และ 4)

5.4.6 หน่วยงานหรือองค์กรที่มีหน้าที่ดูแลสิ่งแวดล้อมทางทะเลต้องเร่งรัดดำเนินการให้มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมทางทะเลที่ชัดเจนและมีลักษณะบูรณาการตลอดจนมีมาตรการที่เด็ดขาดและเป็นธรรม (ผลประโยชน์ ๑ ข้อที่ 3 และ 4)

5.4.7 สร้างและใช้ประโยชน์จากความร่วมมือระหว่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรอบความร่วมมือของกลุ่มประเทศอาเซียน เอเปค และความร่วมมือภายใต้อนุสัญญาต่าง ๆ ซึ่งไทยเป็นรัฐภาคี เพื่อส่งเสริมความร่วมมือในการปกป้อง รักษา และฟื้นฟูทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทางทะเล (ผลประโยชน์ ๑ ข้อที่ 3 4 และ 5)

5.5 ยุทธศาสตร์ที่ 5 การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ องค์กรความรู้ และความตระหนักรู้ความสำคัญของทะเล

มีแนวทางดำเนินการที่สำคัญ 5 แนวทาง ได้แก่

5.5.1 ให้จัดตั้งองค์กร หรือสถาบันที่ทำหน้าที่ศึกษา ค้นคว้า วิจัย และจัดการความรู้เกี่ยวกับทะเล ในรูปแบบที่เหมาะสม เพื่อเป็นศูนย์กลางข้อมูลเชิงวิชาการทางทะเล สมุทรศาสตร์ ธรณีวิทยา ชีววิทยาทางทะเลและอูต้นิยมวิทยาทางทะเล รวมทั้งวิศวกรรมชายฝั่งและสิ่งแวดล้อม สำหรับใช้ประโยชน์ร่วมกันในการปกป้องและรักษาความมั่นคงของชาติ และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทางทะเลให้เกิดประโยชน์สูงสุดและมีความยั่งยืน (ผลประโยชน์ของชาติทางทะเลข้อที่ 2 3 4 และ 5)

5.5.2 รมรงค์ ให้ความรู้ การศึกษา และประชาสัมพันธ์กับประชาชนและผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียให้ตระหนักถึงความสำคัญและการใช้ประโยชน์จากทะเลอย่างยั่งยืนและเหมาะสม รวมทั้งเปิดโอกาสให้เข้ามามีส่วนร่วมในการปกป้องและรักษาความมั่นคงทางทะเล (ผลประโยชน์ ๑ ข้อที่ 2 3 และ 4)

5.5.3 เร่งรัดการพัฒนาบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญด้านการบริหารจัดการทางทะเลด้านนโยบายและยุทธศาสตร์ทางทะเล ด้านกฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับทางทะเล ด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทางทะเล และสาขาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับทางทะเลให้เพียงพอ รวมทั้งส่งเสริมให้บุคลากรที่มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวข้องกับการรักษาผลประโยชน์และความมั่นคงทางทะเลให้ได้รับการพัฒนาศักยภาพอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ทางทะเล (ผลประโยชน์ฯ ข้อที่ 1 2 3 4 และ 5)

5.5.4 เสริมสร้างศักยภาพของคน ชุมชน พื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลและเกาะแก่ง รวมทั้งพัฒนาและจัดตั้งอาสาสมัครในการปกป้องผลประโยชน์ของชาติทางทะเล ตลอดจนสร้างเครือข่ายข้อมูลข่าวสารภาคประชาชน เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติของหน่วยงานราชการในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล และเป็นเครือข่ายภาคประชาชนที่เข้มแข็งในการร่วมมือกันปกป้องดูแลสิทธิของคนและชุมชนในพื้นที่ (ผลประโยชน์ฯ ข้อที่ 2 3 และ 4)

5.5.5 ให้มีการศึกษาวิจัยทางวิชาการเพื่อเสริมสร้างองค์ความรู้ในมิติด้านความมั่นคงทางทะเล เพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนแผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเลไปสู่การปฏิบัติในทุกระดับ ทั้งนโยบายและในระดับปฏิบัติ โดยเฉพาะการศึกษาวิจัยผลกระทบที่มีต่อทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทางทะเลจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภูมิประเทศบริเวณชายฝั่ง รวมถึงผลกระทบจากการพัฒนาบริเวณชายฝั่งทะเล และเสนอมาตรการแก้ไข และปรับตัวให้ทันต่อสถานการณ์ (ผลประโยชน์ฯ ข้อที่ 2 3 และ 4)

5.6 ยุทธศาสตร์ที่ 6 การบริหารจัดการผลประโยชน์ของชาติทางทะเลโดยองค์กรของรัฐ

มีแนวทางดำเนินการที่สำคัญ 7 แนวทาง ได้แก่

5.6.1 ให้มีการดำเนินการเพื่อรองรับการเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982 รวมถึงให้มีการพิจารณาเข้าเป็นภาคีสันติสัญญาหรือความตกลงระหว่างประเทศอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับทะเลโดยเร็ว โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของชาติอย่างรอบคอบทุกด้าน (ผลประโยชน์ของชาติทางทะเลข้อที่ 1 2 3 4 และ 5)

5.6.2 ติดตามและเร่งรัดการพัฒนากฎ ระเบียบ แผน หรือกฎหมายภายในอื่น ๆ เพื่อรองรับและสนับสนุนสิทธิประโยชน์ของรัฐ และการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในพื้นที่ทางทะเล โดยให้สอดคล้องกับหลักกฎหมายและพันธกรณีระหว่างประเทศ รวมทั้งให้มีความสอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนไป (ผลประโยชน์ฯ ข้อที่ 1 2 3 4 และ 5)

5.6.3 ให้ส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำแผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเลไปปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเร่งดำเนินการจัดทำแผนงาน โครงการ และงบประมาณรองรับ รวมทั้งกำหนดมาตรการที่สำคัญ โดยประสานการดำเนินงาน และบูรณาการ

ร่วมกันระหว่างส่วนราชการและเครือข่ายที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นทางการ รวมทั้งให้มีการกำหนดการดำเนินการตามแผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล ในแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภายใต้การบริหารจัดการของคณะกรรมการบริหารงานกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ (ก.บ.ก.) และแผนพัฒนาจังหวัดภายใต้การบริหารจัดการของคณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ (ก.บ.จ.) ตลอดจนให้มีการเชื่อมโยงแผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเลกับแผนการบริหารราชการแผ่นดิน และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (ผลประโยชน์ฯ ข้อที่ 1 2 3 และ 4)

5.6.4 ให้จัดตั้งหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการดูแลและรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล ที่มีอำนาจตามกฎหมายในการสั่งการ และการบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ (ผลประโยชน์ฯ ข้อที่ 2 3 4 และ 5)

5.6.5 ให้หน่วยงานหรือองค์กรในระดับท้องถิ่น สนับสนุนด้วยการจัดทำแผนงาน โครงการและงบประมาณ เพื่อดำเนินการตามแผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล (ผลประโยชน์ฯ ข้อที่ 1 2 3 4 และ 5)

5.6.6 ให้มีภาคีเครือข่ายสนับสนุนการนำแผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล ไปปฏิบัติโดยให้ภาควิชาการ ภาคเอกชน และภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการ (ผลประโยชน์ฯ ข้อที่ 2 3 และ 4)

5.6.7 ให้มีกลไกและระบบการประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ โดยการสร้างดัชนีชี้วัดความสำเร็จ เพื่อติดตาม ประสานงาน ประเมินผล และปรับปรุงพัฒนาการปฏิบัติตามแผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเลอย่างต่อเนื่องเป็นรูปธรรม (ผลประโยชน์ฯ ข้อที่ 2 3 และ 4)

6. แนวทางการขับเคลื่อนแผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล (พ.ศ.2558 - 2564)

6.1 ระดับนโยบาย

ให้มีการแต่งตั้ง คณะกรรมการนโยบายและอำนวยการรักษาผลประโยชน์แห่งชาติทางทะเล (นอปท.) โดยมี รองนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นประธาน มีหน้าที่จัดทำนโยบาย/ยุทธศาสตร์ แผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล และอำนวยการ ประสานงาน และกำกับดูแลการปฏิบัติงาน ตลอดจนติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานของส่วนราชการและหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และมีการจัดตั้งคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องตามความจำเป็น

6.2 ระดับปฏิบัติทั้งในส่วนกลางและในพื้นที่เป้าหมาย

6.2.1 คณะอนุกรรมการประสานแผน ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติตามแผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล (พ.ศ.2558 - 2564) เป็นกลไกหลักรับผิดชอบการประสานแผนงบประมาณ และการติดตาม ประเมินผลในส่วนกลางระดับกระทรวง กรม และหน่วยงาน

ที่เกี่ยวข้อง โดยมี รองเลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติที่เลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ มอบหมาย เป็นประธาน มีหน้าที่ประสาน ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนปฏิบัติการ และ แผนการใช้จ่ายงบประมาณรองรับแผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล ตลอดจนการติดตามและ ประเมินผลการปฏิบัติของส่วนราชการและหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

6.2.2 ศูนย์ประสานการปฏิบัติในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล (ศรชล.) มีขอบเขตรับผิดชอบการดำเนินงานทั้งในส่วนกลาง และในพื้นที่เป้าหมาย ประกอบด้วย 6 หน่วยปฏิบัติหลัก ได้แก่ กองทัพเรือ กองบังคับการตำรวจน้ำ กรมศุลกากร กรมเจ้าท่า กรมประมง และกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง โดยมี กองทัพเรือเป็นเจ้าภาพในการบริหารจัดการ มีเสนาธิการทหารเรือ เป็นผู้อำนวยการ ศรชล. ทำหน้าที่ ประสานงาน และอำนวยความสะดวก สนับสนุนการปฏิบัติของหน่วยงานต่าง ๆ ที่ปฏิบัติงานในทะเล รวมทั้งการจัดตั้งหน่วยย่อยของ ศรชล. ได้แก่ ศรชล.เขต 1 – 3 เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการประสานการปฏิบัติในระดับพื้นที่เป้าหมาย

(ร่าง) พระราชบัญญัติการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล พ.ศ.¹⁹

ตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2557 มาตรา 39/2 ประกอบมาตรา 27 ได้บัญญัติให้สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศดำเนินการให้เกิด การปฏิรูปด้านต่างๆ ตามมาตรา 27 สืบต่อสภาพปฏิรูปแห่งชาติ โดยคำนึงถึงความสำคัญ เร่งด่วน และสัมฤทธิ์ผลของการปฏิรูปที่เหลืออยู่นั้น คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูป ทรัพยากรธรรมชาติ ในคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุขและ สิ่งแวดล้อม สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ได้ดำเนินการศึกษาและวิเคราะห์เพื่อจัดทำแผนการ ปฏิรูปด้านทรัพยากรธรรมชาติทั้งระยะสั้นและระยะยาว โดยมีประเด็นที่สำคัญประการหนึ่ง คือ การปฏิรูปการบริหารจัดการผลประโยชน์ของชาติทางทะเลแบบบูรณาการ ซึ่งได้กำหนด กิจกรรมให้มีการผลักดัน (ร่าง) พระราชบัญญัติการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล พ.ศ. เพื่อเป็นเครื่องมือหรือกลไกในการบริหารจัดการผลประโยชน์ของชาติทางทะเลแบบบูรณาการของ ประเทศอย่างมีประสิทธิภาพ บนพื้นฐานการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ผลประโยชน์ของชาติทางทะเลแบบบูรณาการอย่างเป็นรูปธรรม รวมทั้งเป็นการพยายามแก้ปัญหา หรืออุปสรรคในการดำเนินงานด้านการบริหารจัดการผลประโยชน์ของชาติทางทะเลแบบ บูรณาการตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันด้วย

¹⁹ คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปทรัพยากรธรรมชาติ

โดยที่ในปัจจุบันมีปัญหาเกี่ยวกับการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลจากภัยคุกคามทั้งภายในและภายนอกราชอาณาจักร ซึ่งภัยคุกคามดังกล่าวอยู่ในเขตทางทะเลอันมีลักษณะที่หลากหลาย มีความรุนแรง รวดเร็ว สลับซับซ้อนและประเทศไทยมีขอบเขตอำนาจอธิปไตยหรือสิทธิอธิปไตยที่จะต้องรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลไว้ รวมทั้งมีสิทธิหน้าที่อื่นตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศที่ประเทศไทยมีพันธกรณีจะต้องปฏิบัติตามอีกด้วย อันทำให้กฎหมายที่มีอยู่ในปัจจุบันไม่สามารถใช้บังคับในเขตทางทะเลที่อยู่ภายนอกราชอาณาจักร หรืออาจไม่ครอบคลุมถึงการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลที่มีอยู่อย่างมากมายในทุก ๆ ด้านทั้งความมั่นคง การเมือง เศรษฐกิจ การทหาร สังคม และวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ภัยคุกคามดังกล่าวมีความหลากหลายและความซับซ้อนเกินกว่าหน่วยงานของรัฐแห่งหนึ่งแห่งใดจะป้องกันหรือแก้ไขได้ มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับความร่วมมือจากทุก ๆ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและจะต้องมีหน่วยงานรับผิดชอบในการควบคุมหรือกำกับดูแล รวมทั้งต้องมียุทธศาสตร์ทางวิชาการเพื่อเป็นที่ปรึกษา จัดการความรู้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับผลประโยชน์ของชาติทางทะเลดังกล่าวอย่างยั่งยืน นอกจากนี้ การตอบสนองต่อภัยคุกคามที่มีความรุนแรงหรือส่งผลกระทบต่อประชาชนจำนวนมาก ยังต้องการความรวดเร็วในการแก้ไขปัญหาอย่างทันทั่วถึง ดังนั้นเพื่อดำรงไว้ซึ่งผลประโยชน์ของชาติทางทะเลอันมีอยู่ในทุก ๆ ด้านทั้งภายในและภายนอกราชอาณาจักรอันมีคุณค่ามหาศาลที่ไม่อาจประเมินได้ เพื่อให้สามารถป้องกันหรือแก้ไขภัยคุกคามทางทะเลดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งเพื่อบูรณาการและประสานการปฏิบัติงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในภาวะปกติและในภาวะไม่ปกติ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัติเพื่อกำหนดให้มีหน่วยปฏิบัติงานหลักเพื่อรับผิดชอบดำเนินการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลได้อย่างมีประสิทธิภาพทั้งในทางนโยบาย ยุทธศาสตร์ และวิชาการ ตลอดจนบูรณาการและประสานการปฏิบัติงานในเขตทางทะเลได้อย่างมีประสิทธิภาพ (รายละเอียด ร่าง พระราชบัญญัติการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล พ.ศ. ตามผนวก ก)

สรุปได้ว่า พ.ร.บ.การรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล พ.ศ. ... มีที่มาจากแผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล พ.ศ.2558-2564 ที่รัฐบาลประกาศใช้เมื่อไม่นานมา มีจุดมุ่งหมายเพื่อบูรณาการแก้ไขปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติ การรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลที่สำคัญ 4 ประการคือ²⁰

²⁰“การรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก :

1. มูลค่าทางด้านเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นทางทะเล และจากการประเมินผลประโยชน์ มีแนวโน้มสูงขึ้นเรื่อยๆ

2. ภัยคุกคามรูปแบบใหม่ อาทิ ลักลอบค้าสิ่งผิดกฎหมายทางทะเล การลักลอบเข้าเมือง การทำลายสภาพแวดล้อมทางทะเล และภัยพิบัติทางธรรมชาติต่างๆ ที่ทวีความรุนแรงมากขึ้น

3. การเข้าสู่ประชาคมอาเซียนที่จะส่งผลให้เปิดเสรีในการค้าและการดำเนินการต่างๆ ถือเป็นโอกาสและความท้าทาย ในการบริหารจัดการทางทะเลของประเทศไทย

4. การเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยเรื่องกฎหมายทะเลในปี ค.ศ. 1982 และการเข้าร่วมเป็นเจ้าของในช่องแคบมะละกา ส่งผลให้บทบาทและความรับผิดชอบของประเทศไทยในประชาคมระหว่างประเทศเพิ่มมากขึ้น

ทั้งนี้ พ.ร.บ.ผลประโยชน์แห่งชาติทางทะเลได้ผ่านความเห็นชอบของสภาความมั่นคงแห่งชาติ (สมช.) ซึ่งเตรียมเสนอเข้าที่ประชุมคณะรัฐมนตรีและสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ประกอบด้วย 38 มาตราแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มได้แก่²¹

1. เรื่องฝ่ายบริหาร คือ คณะกรรมการกำหนดนโยบายทะเลแห่งชาติ
2. คณะกรรมการจัดการความรู้และที่ปรึกษา ถือเป็นคลังสมองด้านทะเล
3. ศรชล.ที่มีการพัฒนาและเปลี่ยนจากของเดิมที่มีปัญหาเรื่องการประสานงาน ความไม่มีเอกภาพ

วิสัยทัศน์ China Dream และ นโยบาย One Belt One Road ของจีน

เมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน ปี พ.ศ.2555 หรือ ค.ศ. 2012 พรรคคอมมิวนิสต์แห่งสาธารณรัฐประชาชนจีนได้มีผู้นำสูงสุดคนใหม่อย่างเป็นทางการ คือ ดร.สี จิ้นผิง หลังจากนั้นได้เพียง 16 วัน เมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน ค.ศ. 2012 ประธานาธิบดีสี จิ้นผิง ในฐานะผู้นำคนใหม่ของพรรคคอมมิวนิสต์จีนได้ไปเยี่ยมชมนิทรรศการ “หนทางสู่ความเจริญรุ่งเรือง” ที่พิพิธภัณฑ์แห่งชาติจีนในกรุงปักกิ่ง และได้เอ่ยถึงคำว่า “ความฝันของจีน” โดยประธานาธิบดีสี จิ้นผิง ได้แสดงวิสัยทัศน์ในการนำพาประเทศจีนก้าวไปความยิ่งใหญ่ 2 ประการ ประกอบด้วย หนึ่ง คือการก้าวไปสู่ความเป็นสังคมที่มั่งคั่ง โดยประชากรทั้งในชุมชนเมืองและในชนบทมีมาตรฐานความเป็นอยู่ที่ดีภายในปี พ.ศ.2564 หรือ ค.ศ.2021 ซึ่งเป็นห้วงเวลาแห่งการครบรอบ 100 ปีของพรรคคอมมิวนิสต์จีน และสองคือ การก้าวไปสู่ความเป็นประเทศพัฒนาแล้วในปี พ.ศ.2592 หรือ ค.ศ. 2049 ซึ่งเป็นวาระครบรอบ 100 ปี ของการก่อตั้งสาธารณรัฐประชาชนจีน นักยุทธศาสตร์

²¹ เรื่องเดียวกัน.

ชาวตะวันตกหลายท่านได้ให้ความเห็นว่า วิสัยทัศน์ **China Dream** มีความสอดคล้องกับการพัฒนาสมุททานุภาพของจีนอย่างลงตัว โดยจีนได้วางเป้าหมายไว้ชัดเจนว่า ในปี พ.ศ.2563 กองกำลังทางเรือของจีนที่กำลังพัฒนาแสนยานุภาพอย่างมากในขณะนี้ จะสามารถจัดตั้ง "แนวห่วงโซ่ของเกาะชั้นที่หนึ่ง" (**First Island Chain**) เป็นแนวยาว ตั้งแต่ตอนเหนือของไต้หวันมาจรดประเทศฟิลิปปินส์และเกาะบอร์เนียว เพื่อเป็นก้าวแรกของการเป็นมหาอำนาจในมหาสมุทรแปซิฟิก ซึ่งในอนาคตอันใกล้นี้การก้าวไปสู่ "ความฝันของชนชาติจีน" ที่ สี จิ้นผิง วางแผนเอาไว้ มีกลไกสำคัญในการขับเคลื่อน 2 ประการประกอบด้วย 1. ความมั่งคั่งด้านเศรษฐกิจ และ 2. ความแข็งแกร่งด้านการทหาร ซึ่งในห้วงเวลาที่ผ่านมามีโลกสามารถสังเกตเห็นการพัฒนาเศรษฐกิจและแสนยานุภาพทางกองทัพของจีนแบบก้าวกระโดดได้อย่างชัดเจน²²

One Belt, One Road คือ นโยบายของประธานาธิบดี สี จิ้นผิง ซึ่งเป็นแนวคิดที่เติมเต็มวิสัยทัศน์ China Dream และถูกริเริ่มขึ้นจากการรวม 2 แนวคิดที่รัฐบาลจีนได้เคยประกาศไว้ก่อนหน้านี้ นั่นคือ "Silk Road Economic Belt" และ "21st Century Maritime Silk Road" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ความสำคัญของการเชื่อมโยงด้านโครงสร้างพื้นฐานการขนส่งและการติดต่อสื่อสารในภูมิภาค ที่มีผลต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและการเสริมสร้างความร่วมมือในการรวมกลุ่มอย่างมั่นคง และเพื่อการสร้างอำนาจและอิทธิพลทางเศรษฐกิจในเอเชีย เพื่อขยายต่อไปยังภูมิภาคใกล้เคียง

ความริเริ่ม One Belt, One Road ถือเป็นยุทธศาสตร์สำคัญของจีน ในการกระจายความเจริญทางเศรษฐกิจ ไปสู่ภาคใต้และภาคตะวันตกของจีน ที่ไม่มีทางออกสู่ทะเล และสร้างความมั่นคงทางพลังงาน และการเข้าถึงทรัพยากรผ่านการเชื่อมโยงเส้นทางการค้าระหว่างประเทศตามโครงการริเริ่มนี้ รัฐบาลปักกิ่งต้องการเชื่อมทางบกและทางทะเลจีน กับ 64 ชาติในทวีปเอเชีย แอฟริกา และยุโรป โดยมีการเชื่อมโยงใน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านการค้า ด้านนโยบาย ด้านการเงิน และด้านประชาชน โดยแผนเชื่อมโยงทางบก (Silk Road Economic Belt) จะขยายจากจีนผ่านภูมิภาคเอเชียกลางเข้าไปยังยุโรป ส่วนการเชื่อมโยงทางทะเล (Maritime Silk Road) จะเชื่อมเส้นทางเดินเรือจากจีนไปยังภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ภูมิภาคตะวันออกกลาง และทวีปแอฟริกา

ทั้งนี้ภูมิภาคอาเซียนเป็นจุดยุทธศาสตร์ที่สำคัญทางเศรษฐกิจและความมั่นคงสำหรับจีน ทั้งในแง่การเป็นแหล่งพลังงานและทรัพยากร ตลาด ฐานการผลิต และเส้นทางออกสู่ทะเล จึงไม่

²² พันเอก.ศ. นิโรจน์ ธรรมยศ. "นโยบาย "ความฝันของชนชาติจีน" (Chinese Dream) ของประธานาธิบดี สี จิ้นผิง". วารสารหลักเมือง. ปีที่ 23 (ฉบับที่ 281), กันยายน พ.ศ.2557. หน้า 32-35.

นำแปลกใจที่จีนพยายามเชื่อเชิญให้อาเซียนเข้าเป็นส่วนหนึ่งของ One Belt, One Road โดยริเริ่มความช่วยเหลือและความร่วมมือด้านต่างๆ กับอาเซียน

การรื้อฟื้นเส้นทางสายไหมทางทะเลจะเป็นโอกาสสำหรับอาเซียนในการแก้ปัญหาการเดินทางเรือในภูมิภาคอาเซียน เพราะปัจจุบันเส้นทางขนส่งทางทะเลในอาเซียนมีปัญหาหลายด้าน เช่น ภัยจากโจรสลัด ความคับคั่งของการเดินเรือในช่องแคบมะละกา การขาดประสิทธิภาพในการขนส่งต่อเนื่องหลายรูปแบบ และผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมจากการเดินเรือ เป็นต้น ซึ่งรัฐบาลจีนได้เข้าไปมีส่วนร่วมพัฒนาท่าเรือในหลายประเทศในอาเซียน และเอเชียใต้ และจัดตั้งกองทุนความร่วมมือทางทะเลระหว่างจีนและอาเซียน (China-ASEAN Maritime Cooperation Fund) เพื่อร่วมมือด้านการวิจัยทางทะเลและปกป้องสิ่งแวดล้อม การเดินเรือเพื่อความปลอดภัย การเชื่อมโยงเส้นทางเดินเรือ การค้นหาและการให้ความช่วยเหลือ ตลอดจนการต่อสู้กับภัยคุกคามข้ามชาติ แม้ความริเริ่ม One Belt, One Road ตั้งอยู่บนฐานของผลประโยชน์ร่วมกัน ระหว่างจีนและประเทศอื่นๆ แต่การผลักดันความร่วมมือเช่นนี้ ไม่ได้หมายความว่าไม่มีอุปสรรคเสียทีเดียว เพราะในอีกแง่หนึ่ง ยุทธศาสตร์นี้ของจีน อาจถูกมองว่าเป็นความพยายามแผ่ขยายอิทธิพลของจีน ทำให้หลายประเทศเกิดความวิตกกังวลและระมัดระวังในการร่วมมือกับจีน โดยเฉพาะปัญหาในทะเลจีนใต้ รวมทั้งการขยายอิทธิพลไปยังมหาสมุทรอินเดีย อาจเป็นอุปสรรคต่อความร่วมมือระหว่างจีนกับบางประเทศในอาเซียน และอาจทำให้ประเทศที่ขัดแย้งกับจีน หันไปพึ่งพาประเทศมหาอำนาจอื่น โดยเฉพาะสหรัฐฯ เพื่อสร้างอำนาจต่อรองกับจีน

แผนภาพที่ 2-5 แสดงแนวความคิด One Belt, One Road

ที่มา แสดงแนวความคิด One Belt, One Road, ออนไลน์ ,2560

นโยบายการต่างประเทศของจีนต่อความขัดแย้งในทะเลจีนใต้

ทะเลจีนใต้กล่าวได้ว่าเป็นเส้นทางจราจรทางทะเลที่คับคั่งที่สุดเป็นอันดับสองของโลก ประมาณกันว่าเกือบครึ่งหนึ่งของเรือบรรทุกสินค้าขนาดใหญ่ระดับซูเปอร์แทงเกอร์จะต้องเดินทางผ่านเส้นทางทะเลจีนใต้ นอกจากนี้ พื้นที่ในเขตทะเลจีนใต้ยังมีความสำคัญในเชิงยุทธศาสตร์ เนื่องจากคาดว่าในบริเวณนี้มีแหล่งน้ำมันและก๊าซธรรมชาติอุดมสมบูรณ์ และมีหลายประเทศที่ต้องใช้พลังงานจำนวนมากทะเลจีนใต้เป็นส่วนหนึ่งของมหาสมุทรแปซิฟิก โดยมีอาณาบริเวณจากทางด้านตะวันตกเฉียงใต้ ครอบคลุมจากประเทศสิงคโปร์ และช่องแคบมะละกา ไปจนถึงพื้นที่ทางด้านตะวันออกเฉียงเหนือ บริเวณช่องแคบไต้หวัน ในบริเวณพื้นที่ทั้งหมดนั้นมีทั้งแนวปะการัง หินโสโครก และเกาะเล็กเกาะน้อยประมาณ 200 เกาะ ในแนวหมู่เกาะสแปรตลีย์ (Spratly Islands) และหมู่เกาะพาราเซล (Paracel Islands) เกาะหรือโขดหินจำนวนมากเหล่านี้เป็นเพียงยอดแหลม โผล่ขึ้นมาจากทะเล และเป็นอุปสรรคในการเดินเรือ และไม่เหมาะแก่การตั้งถิ่นฐานใดๆ โดยพื้นที่รวมทั้งสิ้นของ หมู่เกาะสแปรตลีย์มีไม่ถึง 3 ตารางไมล์ ซึ่งเป็นเนื้อที่อันน้อยนิด แต่ทว่ามีความสำคัญทางด้านยุทธศาสตร์และการเมืองยิ่งนัก เพราะหากสามารถอ้างสิทธิการเป็นเจ้าของเหนือดินแดนดังกล่าวได้สำเร็จ ก็จะนำไปสู่การอ้างสิทธิเพิ่มเติมในน่านน้ำใกล้เคียง (รัศมี 200 ไมล์ทะเล) และย่อมรวมถึงทรัพยากรน้ำมันและก๊าซธรรมชาติอันมหาศาล ใต้ท้องทะเลอีกด้วย

ที่ผ่านมาการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีอัตราสูงที่สุดแห่งหนึ่งในโลก มีการคาดการณ์กันว่าในช่วงระยะเวลา 20 ปีจากนี้ไป การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จะดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง และการใช้พลังงานโดยเฉพาะน้ำมันจะเพิ่มขึ้นทุกปี เฉลี่ยร้อยละ 3 ต่อปี โดยที่เกือบครึ่งหนึ่งจะมาจากประเทศจีน ซึ่งจะทำให้ปริมาณการใช้น้ำมันเพิ่มขึ้นจาก ระดับ 12 ล้านบาร์เรลต่อวันในปี พ.ศ.2543 เป็นกว่า 20 ล้านบาร์เรลต่อวัน ภายในปี 2563²³ หรือเพิ่มขึ้นถึง 2 ใน 3 ของระดับการใช้พลังงานในปัจจุบัน

อย่างไรก็ตาม ความต้องการใช้น้ำมันที่เพิ่มสูงขึ้นนี้ ยังคงต้องพึ่งพาการนำเข้าน้ำมันจากแถบตะวันออกเฉียงกลางและแอฟริกา ซึ่งการขนส่งน้ำมัน รวมทั้งการขนส่งสินค้าอื่นๆ เข้าสู่ภูมิภาคนี้ ส่วนใหญ่จะต้องผ่านทางช่องแคบมะละกา แล้วต่อไปยังพื้นที่ส่วนอื่นของทะเลจีนใต้ ก่อนขนส่งต่อไปยังประเทศต่างๆ ในเอเชีย-แปซิฟิก ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสำคัญเชิงยุทธศาสตร์ ของทะเล

²³ “สำนักงานคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ”, วารสารนโยบายพลังงาน (ฉบับที่ 51), มกราคม-มีนาคม 2544. หน้า 76-77.

จีนได้ต่อภูมิภาคเป็นอย่างยิ่ง²⁴ ปัญหากรณีพิพาทเกี่ยวกับความขัดแย้งในทะเลจีนใต้ (การอ้างสิทธิเหนือหมู่เกาะสแปรตลีย์ และหมู่เกาะพาราเซล) เป็นประเด็นความขัดแย้งระหว่างประเทศที่มีรัฐคู่กรณีพิพาท 6 รัฐ คือสาธารณรัฐประชาชนจีน ฟิลิปปินส์ เวียดนาม มาเลเซียและบรูไน สาเหตุที่สำคัญที่ทำให้ความขัดแย้งไม่สามารถบรรลุข้อตกลงได้ เนื่องจากแต่ละรัฐต่างต้องการรักษาผลประโยชน์แห่งชาติเอาไว้ให้มากที่สุด โดยการอ้างเหตุผลต่างกัน ซึ่งจีนจะเน้นถึงการอ้างอิงเหตุผลประวัติศาสตร์ ส่วนประเทศอื่นๆ พยายามแสวงหาวิธีการในการกล่าวอ้างอธิปไตยเพื่อครอบครองหมู่เกาะที่ตนอ้างกรรมสิทธิ์จนกลายเป็นข้อพิพาทในภูมิภาค ทั้งนี้จีนเป็นประเทศที่มีศักยภาพมากที่สุดใน 6 ประเทศที่อ้างกรรมสิทธิ์ นอกจากนี้ความแตกต่างทางระบบการเมืองทำให้กลุ่มประเทศในอาเซียนไม่ไว้วางใจจีนและเกรงว่าจีนจะเป็นภัยคุกคามความมั่นคงต่อภูมิภาค

ที่ผ่านมา นโยบายการแก้ปัญหาของจีนคือเน้นการเจรจาในลักษณะทวิภาคี แต่ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543 เป็นต้นมา จีนได้ขยับสถานะจากการเป็นผู้มีส่วนร่วมกลายเป็นผู้กระทำเชิงรุกในสภาพแวดล้อมแบบพหุภาคี ซึ่งตระกระบือหลังของจีนก็คือการเข้าใจจีนและเข้าใจเจตนาที่ดีของจีน ซึ่งจะทำให้ประเทศต่าง ๆ ในเอเชียปรับเปลี่ยนการตระหนักถึงผลประโยชน์และพฤติกรรมไปในทิศทางที่จีนพึงพอใจ ในขณะที่เดียวกัน การพัฒนาและยอมรับแนวทางพหุภาคีที่ผ่านมา ได้มีการสร้างสถาบันรับรองซึ่งเป็นไปตามวิถีทางที่อาเซียนพึงพอใจเช่นกัน²⁵

การที่จีนยอมรับแนวทางพหุภาคีและการสร้างสถาบันรับรองความสัมพันธ์เชิงสันติสองประการนี้ก่อให้เกิดกรอบเชิงโครงสร้างที่ประกอบด้วยเวทีประชุม การเจรจา การมีแนวปฏิบัติเชิงการทูตที่เป็นที่ยอมรับร่วมกัน การสร้างสถาบันรับรอง เป็นส่วนสำคัญในการเกี่ยวข้องกับจีนของอาเซียน และจะช่วยเพิ่มหลักประกันของตนในด้านสันติภาพและเสถียรภาพของภูมิภาค กล่าวคือ พฤติกรรมของจีนดำเนินไปในทางสายกลางมากขึ้น อีกทั้งจีนเริ่มคุ้นเคยและอนุโลมตามการเกี่ยวพันในเวทีประชุมพหุภาคี ยิ่งกว่านั้น จีนยอมรับ “วิถีอาเซียน” ในฐานะหลักการทางการทูต และเริ่มคำนึงถึงผลประโยชน์ของประเทศเพื่อนบ้าน นี่คือการระบอบการที่ส่งผลสะท้อนซึ่งกันและกันระหว่าง “นโยบายการทูตแบบ soft power” ของจีน กับนโยบาย “การเกี่ยวพันเชิงสร้างสรรค์” ของอาเซียน อย่างไรก็ตามด้วยสภาวะแวดล้อมด้านความมั่นคงที่ไม่แน่นอนดังกล่าว ทำให้จีนได้เสนอแนวคิด “ความมั่นคงใหม่ (New Security Concept)” ต่อที่ประชุมอาเซียนว่าด้วยความร่วมมือด้านการเมืองและความมั่นคงแห่งเอเชีย-แปซิฟิกครั้งที่ 4 ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ประเทศมาเลเซียเมื่อ

²⁴ เรื่องเดียวกัน.

²⁵ Mikael Weissmann, Kyoto Review of Southeast Asia Chinese Soft Power and ASEAN'S Congtructive Engagement: The South China Sea. (Online). Available : <http://OKyotoreview.org/issve-15/Chinese-soft-power, 2014>.

พ.ศ.2540 ว่า แนวคิด “ความมั่นคงใหม่ (New Security Concept)” จะเน้นความเท่าเทียมกัน (Equality) การเจรจาหารือ (Dialogue Trust) ผลประโยชน์ร่วม (Mutual Benefit) และความร่วมมือ (Cooperation) โดยมีองค์ประกอบสำคัญ 3 ประการ²⁶ คือ

ประการที่ 1 ความมั่นคงร่วม (Common Security) จะแก้ปัญหาความขัดแย้งอย่างสันติวิธีซึ่งอาจเปรียบเทียบความมั่นคงร่วมเป็นวัตถุประสงค์ของแนวคิดความมั่นคงใหม่

ประการที่ 2 ความร่วมมือด้านความมั่นคง (Cooperative Security) จะมีมาตรการสร้างความไว้วางใจ (Confidence Building Measures) เช่น การพบปะพูดคุยปรึกษาหารือทางยุทธศาสตร์ การร่วมมือเพื่อความมั่นคงในภูมิภาค การร่วมมือกันแก้ปัญหาความมั่นคงในรูปแบบใหม่ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการรักษาสันติภาพ และการแลกเปลี่ยนทางการทหาร ฯลฯ ซึ่งเปรียบได้กับการเป็นแนวทาง (Approach) ของแนวคิดความมั่นคงใหม่

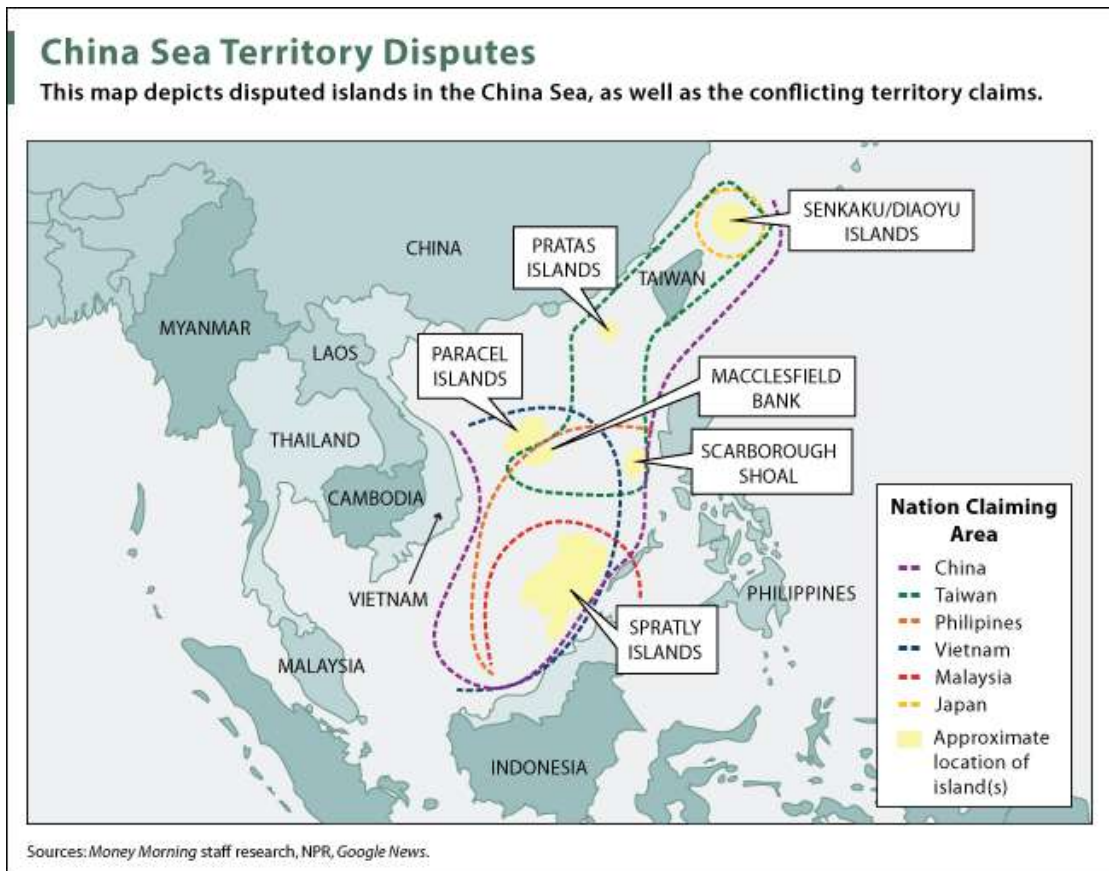
ประการที่ 3 การพัฒนาความมั่นคง (Development Security) ให้มีเสถียรภาพอย่างยั่งยืน ซึ่งเปรียบได้กับการมีรากฐานที่สำคัญ (Foundation)

ใน พ.ศ. 2550 สถานการณ์เปลี่ยนไปเมื่อจีนดำเนินนโยบายต่างประเทศที่แข็งกร้าวมากขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม ที่เห็นได้ชัดคือ จีนแผ่ขยายอิทธิพลทางทหารมากขึ้น ยื่นกรณการอ้างเขตอำนาจในทะเลจีนใต้ และดำเนินนโยบายแข็งกร้าวมากขึ้นในการบั่นทอนการอ้างสิทธิ์ของรัฐอื่น เหตุผลที่อยู่เบื้องหลังความเปลี่ยนแปลงนี้ สืบเนื่องมาจากศักยภาพของจีนที่พัฒนาไปอย่างรวดเร็ว ทุกๆด้าน และความเชื่อมั่นที่มีมากขึ้น ประกอบกับลัทธิชาตินิยมที่เข้มข้นและความคับข้องใจต่อการแทรกแซงจากภายนอกตั้งแต่อดีต ความชอบธรรมของนโยบาย soft power ของจีนจึงลดทอนลงไปอย่างมากในระยะหลัง ความชอบธรรมนี้ยังลดน้อยถอยลงใน พ.ศ. 2553 เมื่อมีการทำทลายทางการเมืองและการทหารระหว่างวอชิงตันกับปักกิ่ง จากกรณีที่จีนกล่าวถึงทะเลจีนใต้ว่าเป็น “ผลประโยชน์หลัก” ในลักษณะเดียวกับทิเบตและไต้หวัน รวมทั้งมีปฏิบัติการทางทหารในบริเวณพื้นที่นี้ด้วย ความตึงเครียดยิ่งเข้มข้นขึ้นเมื่อจีนยืนยันการอ้างสิทธิ์ของตนในเชิงรุกมากกว่าเดิม ประกอบกับหลังจากที่ศาลอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศที่กรุงเฮก มีคำวินิจฉัยปฏิเสธการกล่าวอ้างกรรมสิทธิ์ของจีนเหนือพื้นที่เกือบสามล้านห้าแสนตารางกิโลเมตรในทะเลจีนใต้ กองทัพจีนจึงได้แสดงท่าทีอย่างแข็งกร้าวมากขึ้น โดยผู้บัญชาการกองทัพเรือของจีนกล่าวว่า “จีนพร้อมจะตอบโต้การคุกคามใดๆ ในทะเลจีนใต้ และการก่อสร้างต่างๆ รอบหมู่เกาะ Spratly จะดำเนินต่อไป

²⁶ พันเอก ดร.ไชยสิทธิ์ ต้นดอยกุล. “รูปแบบของความสัมพันธ์ระหว่างจีนกับสหรัฐฯ และบทบาทของไทย”. ศูนย์วิจัยยุทธศาสตร์ไทย-จีน สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ 8 กันยายน 2557. หน้า 4-5.

รวมทั้งความพยายามใดๆ ที่จะบีบบังคับให้จีนยอมรับแรงกดดันก็จะไม่เป็นผลดี” ส่วนกองทัพอากาศของจีนก็ยืนยันว่า จะมีการบินซ้อมรบเหนือแนวสันทราย Scarborough Shoal ต่อไปอย่างต่อเนื่อง ซึ่งนโยบายแข็งกร้าวของจีนดังที่กล่าวมา อาจนำไปสู่การเผชิญหน้าของกำลังทหารกับประเทศคู่ขัดแย้งบริเวณทะเลจีนใต้ได้ในอนาคต โดยเฉพาะกับสหรัฐฯ

แผนภาพที่ 2- 6 แสดงพื้นที่ขัดแย้งบริเวณทะเลจีนใต้

ที่มา แสดงแนวความคิด One Belt, One Road, ออนไลน์, 2560

นโยบายการต่างประเทศของสหรัฐฯ ต่อความขัดแย้งในทะเลจีนใต้

ความขัดแย้งที่วิกฤตที่สุดในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และอาจลุกลามใหญ่โตจนอาจกลายเป็นสงครามในอนาคตได้ คือ ความขัดแย้งในทะเลจีนใต้ ซึ่งสหรัฐฯ ไม่ได้อ้างกรรมสิทธิ์หรือมีส่วนได้ส่วนเสียในทะเลจีนใต้ ดังนั้น ปัญหาในทะเลจีนใต้ จึงไม่น่าจะเป็นปัญหาระหว่างสหรัฐฯ กับจีน แต่เป็นปัญหาความขัดแย้งของจีนกับประเทศเพื่อนบ้าน อย่างไรก็ตาม ด้วยหลายเหตุผล ปัญหาดังกล่าวได้กลายมาเป็นปัญหาความขัดแย้งระหว่างสหรัฐฯ กับจีน

ที่ผ่านมาในอดีตอาเซียนแทบไม่ได้มีบทบาทอะไร จีนได้อ้างมาโดยตลอดว่า ปัญหานี้เป็นปัญหาทวิภาคีที่ต้องเจรจาผ่านทางทวิภาคีเท่านั้น อย่างไรก็ตาม ในปี พ.ศ.2535 อาเซียนได้จัดทำปฏิญญาเรียกร้องให้มีการแก้ปัญหาความขัดแย้งอย่างสันติวิธี นับเป็นก้าวแรกที่อาเซียนได้เข้ามาเกี่ยวข้องกับปัญหานี้ หลังจากนั้น อาเซียนได้กดดันจีนมากขึ้นเรื่อยๆ โดยให้เจรจากับอาเซียนทั้งกลุ่ม

ในช่วง พ.ศ.2540 เป็นช่วงที่จีนเปลี่ยนนโยบายใหม่ โดยเน้นการให้ความสำคัญกับประเทศในกลุ่มอาเซียน โดยจีนได้มียุทธศาสตร์เชิงรุกต่ออาเซียน และทำให้จีนใกล้ชิดกับอาเซียนเพิ่มขึ้นอย่างมาก โดยเฉพาะตั้งแต่การตกลงที่จะเจรจา FTA (Free Trade Area) อาเซียน-จีน

ในปี พ.ศ.2544 ความสัมพันธ์อาเซียนกับจีนก็ดีขึ้นเป็นลำดับ จีนจึงจำเป็นต้องเปลี่ยนท่าทีตนเองด้วยการยอมที่จะเจรจาเรื่องนี้กับอาเซียนทั้งกลุ่ม หลังจากนั้นจึงได้มีการเจรจาเจ้าหน้าที่อาวุโสอาเซียนกับจีนในเรื่องนี้ขึ้น ซึ่งในที่สุด ก็ได้นำไปสู่การจัดทำปฏิญญาปัญหาทะเลจีนใต้กับจีนขึ้นเมื่อปี พ.ศ.2545 โดยภาษาอังกฤษเรียกว่า Declaration on the Conduct of Parties in the South China Sea ซึ่งถือเป็นจุดเปลี่ยนครั้งสำคัญต่อปัญหานี้ และมีแนวโน้มว่าปัญหานี้จะคลี่คลายลง หลังจากนั้นได้มีการเจรจาต่อเพื่อจะจัดทำ Code of Conduct ซึ่งจะเป็นการกำหนดกติกาสำคัญในการแก้ปัญหาในทะเลจีนใต้

อย่างไรก็ตามในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมาสถานการณ์เริ่มเลวร้ายลง การเจรจา Code of Conduct ไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ซึ่งการผงาดขึ้นมาของจีนทางด้านเศรษฐกิจและการทหารอย่างรวดเร็ว ทำให้จีนมีความเชื่อมั่นและมีท่าทีที่แข็งกร้าวมากขึ้นเรื่อยๆ โดยเฉพาะต่อกรณีหมู่เกาะสแปรตลีย์ที่จีนยืนยันกรานมาตลอดว่าเป็นของจีน แต่ตัวแปรสำคัญที่อยู่เบื้องหลังความขัดแย้งครั้งใหม่ คือ สหรัฐฯ โดยยุทธศาสตร์ใหญ่ของสหรัฐฯ ในภูมิภาค คือ ยุทธศาสตร์ปิดล้อมจีน²⁷

สหรัฐฯ ได้มองว่าการก้าวขึ้นมาเป็นมหาอำนาจของจีนทั้งทางด้านเศรษฐกิจและการทหารอย่างรวดเร็ว จะส่งผลกระทบต่อสหรัฐฯ ในการที่จีนจะแย่งตำแหน่งมหาอำนาจในเอเชียจากสหรัฐฯ ทำให้ระบบพันธมิตรของสหรัฐฯ ในเอเชียอ่อนแอลง รวมทั้งการใช้อำนาจทางเศรษฐกิจของจีนดึงประเทศต่างๆ ในเอเชียให้ใกล้ชิดกับจีนมากยิ่งขึ้น โดยใช้เครื่องมือทางการค้าและก่อตั้งธนาคารเพื่อการลงทุน โครงสร้างพื้นฐานแห่งเอเชีย (Asian Infrastructure Investment Bank; AIIB) ขึ้นเพื่อการทำ FTA การลงทุน และการให้ความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจต่อประเทศในภูมิภาค สำหรับสหรัฐฯ ได้ดำเนินนโยบายขยายเครือข่ายทางการค้าในเอเชีย ด้วยการ ใช้ Trans-Pacific Partnership หรือ TPP ซึ่งเป็น FTA ในภูมิภาคที่สหรัฐฯ ผลักดันอยู่ ให้เป็นเครื่องมือทาง

²⁷ รศ.ดร.ประภัสสรณ์ เทพชาตรี. “ข้อเสนอบทบาทของอาเซียนในการแก้ปัญหาความขัดแย้งในทะเลจีนใต้”, ไทยโพสต์. ฉบับวันที่ 14 กรกฎาคม 2554.

ภูมิเศรษฐศาสตร์อีกอันหนึ่ง ซึ่ง TPP จะเป็นการแสดงให้เห็นว่า สหรัฐฯ มีความมุ่งมั่นที่จะแข่งขันทางด้านเศรษฐกิจในภูมิภาคกับจีน

สำหรับด้านการทหารนั้น สหรัฐฯ ได้ลงทุนเพื่อสร้างเสริมอำนาจทางทหารของตนเพื่อแข่งกับจีน และเพิ่มกองกำลังทั้งทางอากาศและทางทะเลเข้าไปในเขตทะเลจีนตะวันออกและทะเลจีนใต้ โดยเพิ่มความถี่ของการซ้อมรบทางทะเลกับประเทศต่างๆ ในทะเลจีนใต้ นอกจากนี้การต่อสู้กับจีนในอินเทอร์เน็ต หรือที่เรียกว่า Cyber Warfare ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา เครือข่ายทางอินเทอร์เน็ตของสหรัฐฯ ถูกจีนโจมตีอย่างหนัก ทั้งเครือข่ายของรัฐบาลและเอกชน ดังนั้นยุทธศาสตร์ใหม่ของสหรัฐฯ ต่อจีนจึงต้องมีมาตรการลงโทษจีนในเรื่องนี้ ซึ่งจุดเริ่มต้นอาจเป็นการลงโทษด้วยการเพิ่มภาษีสินค้าจีนที่ส่งออกมายังสหรัฐฯ นอกจากนี้ สหรัฐฯ ได้ตอบโต้จีนด้วยการเสริมสร้างความสามารถในเชิงรุกของสหรัฐฯ ในอินเทอร์เน็ต อย่างไรก็ตามยุทธศาสตร์ในการปิดล้อมจีนนั้น จะสำเร็จได้ ต้องได้ความร่วมมือจากพันธมิตรในภูมิภาคด้วย ซึ่งญี่ปุ่นถือว่าเป็นพันธมิตรที่สำคัญที่สุด สหรัฐฯ จึงมีมาตรการเพิ่มความสัมพันธ์ทางทหารกับญี่ปุ่น และเพิ่มขีดความสามารถของกองกำลังป้องกันตนเองของญี่ปุ่น โดยผ่านข้อตกลงแผนความร่วมมือด้านความมั่นคงฉบับใหม่ชื่อว่า “แผนความร่วมมือป้องกันประเทศสหรัฐฯ - ญี่ปุ่นด้านความมั่นคง” (Guidelines for U.S.-Japan Defense Cooperation) ซึ่งทั้ง 2 ประเทศจะร่วมกันรักษาระเบียบทางทะเลตามกฎหมายระหว่างประเทศ เช่น เสรีภาพในการเดินเรือ จัดให้มีการซ้อมรบอย่างต่อเนื่องช่วยเหลือด้านการส่งกำลังบำรุง ทั้งด้านการส่งเสบียง การดูแลรักษา การขนส่ง การพยาบาล ร่วมกันปกป้องทรัพย์สินของอีกฝ่าย²⁸ สำหรับเกาหลีใต้ก็เป็นพันธมิตรที่สำคัญอีกประเทศหนึ่งในการถ่วงดุลจีน ซึ่งสหรัฐฯ ได้ช่วยเสริมสร้างสมรรถนะทางทหารในคาบสมุทรเกาหลี โดยการส่งเครื่องบินทิ้งระเบิดยุทธศาสตร์ B-1 ไปประจำการในเกาหลีใต้ และเปิดฉากการเจรจาอย่างเป็นทางการกับเกาหลีใต้ เรื่องการติดตั้งระบบป้องกันขีปนาวุธ THAAD ท่ามกลางการคัดค้านอย่างรุนแรงของจีนและรัสเซีย สำหรับออสเตรเลียนั้นสหรัฐฯ ได้พัฒนาและใช้ฐานทัพเรือ Stirling ใกล้เคียงเมือง Perth เพื่อสนับสนุนการเพิ่มบทบาททางทะเลของสหรัฐฯ ในภูมิภาค นอกจากนี้ สหรัฐฯ ได้เพิ่มความร่วมมือทางทหารกับอินเดียอีกด้วย โดยเฉพาะระหว่างกองทัพเรือของทั้ง 2 ประเทศ โดยเน้นการช่วยเหลือเพื่อเสริมสร้างความสามารถของกองทัพเรืออินเดียในมหาสมุทรอินเดีย และบรรลุข้อตกลงด้านนิวเคลียร์ที่อนุญาตให้หน่วยงานต่างๆ ส่งออกเทคโนโลยีมายังอินเดียได้ สำหรับในส่วนของประเทศสมาชิกอาเซียนซึ่งเป็นเป้าหมายสำคัญของจีนในการขยายอิทธิพลนั้น สหรัฐฯ ได้กระชับความสัมพันธ์กับประเทศอาเซียนเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะทางด้านการทหาร ผ่านทางความ

²⁸ชาญชัย คุ้มปัญญา. “แผนความร่วมมือป้องกันประเทศสหรัฐฯ - ญี่ปุ่นคอตัมน์สถานการณ์โลก”, ไทยโพสต์. ปีที่ 19 (ฉบับที่ 6752) วันอาทิตย์ที่ 3 พฤษภาคม พ.ศ.2558.

ร่วมมือทางการทหารทั้งในกรอบทวิภาคีและพหุภาคี รวมถึงสนับสนุนประเทศที่มีความขัดแย้งในทะเลจีนใต้ ในการต่อรองกับจีนผ่านกรอบความร่วมมือต่างๆ²⁹

นโยบายการต่างประเทศของจีนในการขยายอิทธิพลในมหาสมุทรอินเดีย

มหาสมุทรอินเดียเป็นมหาสมุทรที่ใหญ่เป็นอันดับที่ 3 ของโลกรองลงมาจากมหาสมุทรแปซิฟิก และมหาสมุทรแอตแลนติก นับเป็นมหาสมุทรที่มีความสำคัญยิ่งของโลก มีที่ตั้งอยู่นอกชายฝั่งภาคใต้ด้านตะวันตกของไทย รายล้อมด้วยทวีปและอนุทวีปสำคัญของโลก ได้แก่ แอฟริกาใต้ แอฟริกาตะวันออก เอเชียใต้ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ออสเตรเลีย และแอนตาร์กติกา โดยมีประเทศต่างๆ รวมถึงอาณานิคมรายล้อมอยู่รวม 35 ประเทศ 8 อาณานิคม มีพื้นที่ประมาณ 68,556 ล้านตารางกิโลเมตร ใหญ่กว่าสหรัฐฯประมาณ 5.5 เท่า มีขอบฝั่งยาวประมาณ 66,526 กิโลเมตร มีทะเลน้อยใหญ่และพื้นที่สำคัญ ประกอบด้วย ทะเลอันดามัน ทะเลอาระเบีย ทะเลฟลอเรส Great Australian Bight อ่าวเอเดน อ่าวโอมาน อ่าวเปอร์เซีย ทะเลแดง ทะเลชวู ทะเลติมอร์ ช่องแคบโมแซมบิก อ่าวเบงกอล ช่องแคบมะละกา เป็นต้น³⁰ นอกจากนี้ มหาสมุทรอินเดียยังมีทรัพยากรที่สำคัญต่าง ๆ จำนวนมาก ตามพื้นที่ต่าง ๆ โดยเฉพาะน้ำมัน ได้แก่ ตะวันออกกลาง อ่าวเบงกอล และอินโดนีเซีย เป็นต้น โดยจะมีปริมาณน้ำมันจำนวนมหาศาลบริเวณตะวันออกกลาง ซึ่งเป็นที่ต้องการของโลกอย่างยิ่ง

การที่จีนจะบรรลุตาม นโยบาย One Belt One Road ได้นั้น การค้าระหว่างจีนกับยุโรป แอฟริกา และเอเชียใต้ ยังคงต้องอาศัยการขนส่งทางเรือเป็นหลัก โดยต้องใช้เส้นทางผ่านเข้าออกมหาสมุทรอินเดียทั้งสิ้น ทั้งนี้มหาสมุทรอินเดียมีช่องทางผ่านเข้าออก (Chokepoints) ที่สำคัญต่อจีนจำนวน 4 แห่งด้วยกัน คือ

1. ช่องแคบฮอร์มุซ (Strait of Hormuz) ตั้งอยู่ระหว่างโอมานกับอิหร่าน เชื่อมต่ออ่าวเปอร์เซีย อ่าวโอมาน และทะเลอาระเบียเข้าด้วยกัน
2. คลองสุเอซ (Suez Canal) ตั้งอยู่ในประเทศอียิปต์ เชื่อมต่อระหว่างทะเลแดงกับทะเลเมดิเตอร์เรเนียน และเชื่อมต่อระหว่างเอเชียกับยุโรป

²⁹ พันเอกดร.ไชยสิทธิ์ ต้นตยกุล. “รูปแบบของความสัมพันธ์ระหว่างจีนกับสหรัฐฯ และบทบาทของไทย”. ศูนย์วิจัยยุทธศาสตร์ไทย-จีน สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ 8 กันยายน 2557.

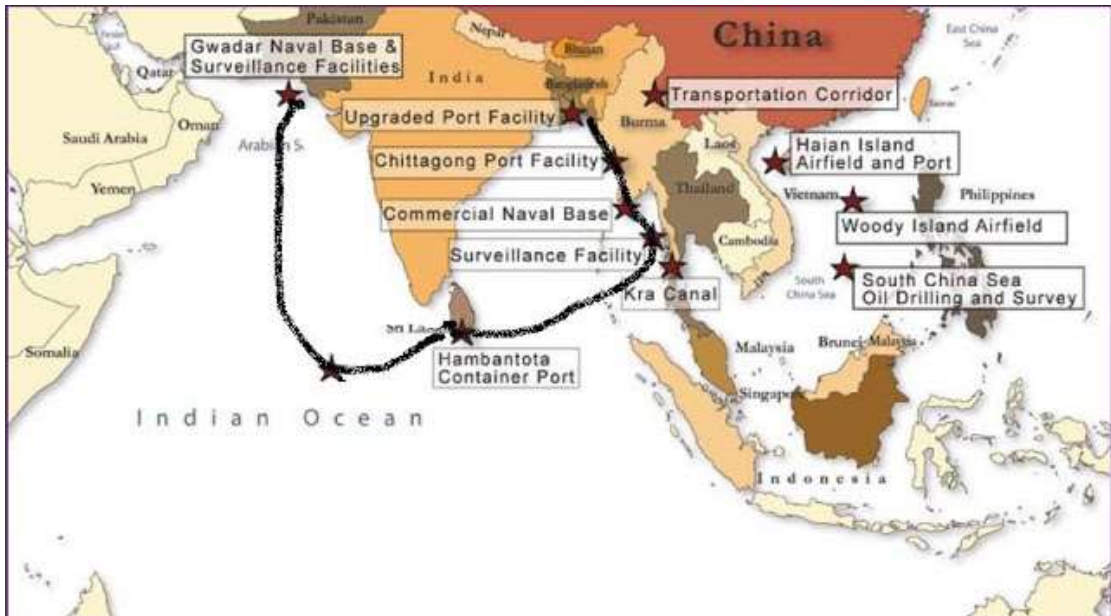
³⁰ พล.ร.ต. ช่อฉัตร กระเทศ. “China and India Ocean”, นวิกศาสตร์. ปีที่ 96 เล่ม 1, 2556. หน้า 8-10.

3. ช่องแคบบับเอลมันเดบ (Bab al-Mandab Channel) เป็นช่องแคบระหว่าง Horn of Africa กับตะวันออกกลาง นับเป็นจุดเชื่อมโยงทางยุทธศาสตร์ที่สำคัญอีกแห่งหนึ่ง เชื่อมต่อระหว่างทะเลเมดิเตอร์เรเนียน กับมหาสมุทรอินเดีย มีที่ตั้งอยู่ระหว่างเยเมน จิบูตี และอิริทรี และระหว่างทะเลแดงกับอ่าวเอเดน

4. ช่องแคบมะละกา (Strait of Malacca) ตั้งอยู่ระหว่างอินโดนีเซีย มาเลเซีย และสิงคโปร์ เป็นจุดเชื่อมต่อระหว่างมหาสมุทรอินเดีย ออกสู่ทะเลจีนใต้ และมหาสมุทรแปซิฟิก

ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา จีนไม่เคยวางกำลังทหารของตนในต่างประเทศเลย ซึ่งจีนก็ย้ำจุดยืนและใช้นโยบายนี้เสมอ เพื่อเป็นสิ่งพิสูจน์ว่าการพัฒนาประเทศของจีนนั้นเป็นไปอย่างสันติวิธี (China's Peaceful Development) อย่างไรก็ตาม การขยายตัวของจีนในเศรษฐกิจโลกและผลประโยชน์ทางการเมืองโลก มีผลทำให้จีนต้องพัฒนาและเตรียมกำลังทหารเพื่อปกป้องผลประโยชน์ โดยเฉพาะการที่จีนได้ส่งกำลังทางเรือ (People's Liberation Army Navy ; PLAN) ไปยังมหาสมุทรอินเดีย ณ อ่าวเอเดน เพื่อปกป้องเส้นทางการลำเลียงน้ำมัน เรือน้ำมัน และเรือค้าต่าง ๆ เพื่อให้หลุดพ้นจากการยึดครองของโจรสลัด รวมทั้งการส่งกำลังทหารเข้าร่วมรักษาสันติภาพในซูดานใต้ กว่า 3,000 นายในภารกิจ UNMISS (United Nations Mission in South Sudan)

แผนภาพที่ 2-7 การสร้างฐานส่งกำลังบำรุงของจีนตามยุทธศาสตร์ String of Pearls จากจีน-ทะเลจีนใต้-สู่มหาสมุทรอินเดีย-สู่ตะวันออกกลาง

ที่มา การสร้างฐานส่งกำลังบำรุงของจีนตามยุทธศาสตร์ String of Pearls จากจีน-ทะเลจีนใต้-สู่มหาสมุทรอินเดีย-สู่ตะวันออกกลาง, ออนไลน์, 2560

แต่ทว่าในปี พ.ศ.2559 จีนได้สร้างความตื่นตระหนกให้แก่หมู่ชาติตะวันตกด้วยการสร้างฐานส่งกำลังบำรุงแห่งแรกนอกประเทศใน จิบูตี โดยกระทรวงต่างประเทศจีนได้ให้สัมภาษณ์กับสื่อมวลชนถึงเหตุผลของการจะสร้างฐานส่งกำลังบำรุงนี้ว่า “จีนจะสร้างเพื่อสนับสนุนหน่วยเรือที่เข้าร่วมในการรักษาสันติภาพในอ่าวเอเดน และชายฝั่งประเทศโซมาเลีย” ซึ่งที่ผ่านมาเรือที่ปฏิบัติการกิจประสพปัญหาในการจัดพื้นที่พักผ่อนให้แก่กำลังพลและส่งกำลังบำรุงให้กับเรือการดำเนินการดังกล่าวของจีนถือว่าเป็นการพัฒนาสมุททานุภาพ รองรับการฟื้นฟูตามโครงการเส้นทางสายไหมทางทะเล ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของนโยบาย One Belt One Road อย่างไรก็ตามการดังกล่าวไม่ได้มีสาเหตุทางด้านการทหารอย่างเดียวกันนั้น แต่ยังเป็นการส่งสัญญาณว่าจีนกำลังพยายามจัดตั้งระบบการค้ำระหว่างประเทศและระบบในการรักษาความมั่นคงทางทะเลในแบบของจีนเอง ซึ่งในอนาคตจีนก็อาจจะมีฐานทัพนอกประเทศเพิ่มเติมเพื่อรักษาความมั่นคงบริเวณมหาสมุทรอินเดียอีกก็เป็นได้ สังเกตได้จากการสนับสนุนและผลักดันโครงการพัฒนาท่าเรือต่างๆ ในประเทศ ปากีสถาน บังคลาเทศ ศรีลังกา เมียนมาร์ และอินโดนีเซีย เป็นต้น

นโยบายด้านการต่างประเทศของไทย

ไทยกับจีน³¹ ไทยได้สถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตกับสาธารณรัฐประชาชนจีนเมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ.2518 ความสัมพันธ์ไทย-จีน ดำเนินมาอย่างราบรื่นบนพื้นฐานของความเสมอภาค เคารพซึ่งกันและกัน ไม่แทรกแซงกิจการภายในซึ่งกันและกัน และอยู่ภายใต้หลักการของผลประโยชน์ร่วมกันเพื่อธำรงไว้ซึ่งความมั่นคง สันติภาพ และเสถียรภาพของภูมิภาค และมีความร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดมาโดยตลอด โดยเฉพาะในช่วงสงครามกัมพูชาที่ทำให้ทั้งสองฝ่ายมีความไว้เนื้อเชื่อใจกันซึ่งขยายไปสู่ความร่วมมือทางการค้า เศรษฐกิจ และการลงทุนในอันดับต่อไปเมื่อสิ้นสุดสงครามเย็นและจีนได้สถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตกับอาเซียนทุกประเทศแล้ว ความสำคัญของไทยต่อจีนในทางยุทธศาสตร์ได้ลดลงไปจากเดิม ความสัมพันธ์ในปัจจุบันจึงหันไปเน้นด้านการค้าและเศรษฐกิจบนพื้นฐานของผลประโยชน์ต่างตอบแทนเป็นหลัก ไทยกับจีนไม่มีปัญหาหรือข้อขัดแย้งใดๆ ที่ตกทอดมาจากประวัติศาสตร์ การไปมาหาสู่ของผู้ในระดับสูงสุดก็เป็นไปอย่างดีเยี่ยม โดยเฉพาะการเสด็จฯ เยือนจีนอย่างเป็นทางการของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เมื่อเดือนตุลาคม พ.ศ.2543 การเสด็จฯ เยือนจีนของพระบรมวงศานุวงศ์ของไทยมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อการเสริมสร้างและกระชับความสัมพันธ์และความร่วมมือระหว่างสอง

³¹สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงปักกิ่ง “การเมือง”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก :<http://www.thaiembbeij.org/thaiembbeij/th/republic-of-china/thai-relations-china/,2560>.

ประเทศให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น รวมทั้งการส่งเสริมมิตรภาพและความเข้าใจระหว่างประชาชนของสองประเทศอีกด้วย นอกจากนี้ไทย-จีนยังมีการแลกเปลี่ยนการเยือนระหว่างผู้นำระดับสูงของรัฐบาลอย่างสม่ำเสมอ เห็นได้จากการเยือนไทยอย่างเป็นทางการของประธานาธิบดี จิ้นผิง (ขณะที่ยังคงดำรงตำแหน่งรองประธานาธิบดี) ระหว่างวันที่ 22 – 24 ธ.ค. 2554 และนายกรัฐมนตรีหลี เค่อเฉียง เดินทางเยือนไทยอย่างเป็นทางการระหว่างวันที่ 11 – 13 ต.ค. 2556 และเข้าร่วมการประชุมสุดยอดผู้นำแผนงานการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (GMS Summit) ครั้งที่ 5 ระหว่างวันที่ 19 – 20 ธ.ค. 2557 ตลอดจนการเยือนจีนอย่างเป็นทางการของนายกรัฐมนตรี ประยุทธ์ จันทร์โอชา ระหว่างวันที่ 22–23 ธ.ค. 2557 และเยือนจีนในโอกาสต่าง ๆ ได้แก่ เข้าร่วมการประชุมผู้นำกรอบความร่วมมือแม่โขง - ล้านช้าง ครั้งที่ 1 และการประชุม Boao Forum for Asia ระหว่างวันที่ 22 – 24 มี.ค. 2559 ณ มณฑลไห่หนาน และ เข้าร่วมการประชุมผู้นำ G20 ในฐานะประธานกลุ่ม G77 ระหว่างวันที่ 4 – 5 ก.ย. 2559 ณ นครหางโจว มณฑลเจ้อเจียง

ปัจจุบัน ความสัมพันธ์ไทย-จีนมีความใกล้ชิดกันมากขึ้นในทุกด้าน ทั้งกรอบทวิภาคี พหุภาคี และเวทีภูมิภาค เช่น ASEAN-China Annual Consultation, ASEAN+3, ARF (ASEAN Region Forum), ASEM เป็นต้น ไทยและจีนต่างเห็นพ้องที่จะมุ่งพัฒนาความสัมพันธ์และขยายความร่วมมือระหว่างกันให้กว้างขวางยิ่งขึ้น ในลักษณะของความเป็นหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์

ไทยกับสหรัฐฯ สืบเนื่องจากภัยคุกคามของลัทธิคอมมิวนิสต์ โดยเฉพาะจากจีนและสหภาพโซเวียต ทำให้ไทยและสหรัฐฯ ซึ่งเป็นประเทศประชาธิปไตย มีแนวความคิดสอดคล้องกัน ในการต่อต้านและปิดล้อมการแพร่ขยายของลัทธิคอมมิวนิสต์ ดังนั้น บรรยากาศการเผชิญหน้าระหว่างลัทธิคอมมิวนิสต์กับอุดมการณ์ประชาธิปไตย ทำให้สหรัฐฯ ให้ความสำคัญต่อประเทศไทย ในฐานะประเทศพันธมิตรและเป็นประเทศที่มีความสำคัญทางยุทธศาสตร์และเป็นตัวแทนของโลกเสรีในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ประกอบกับประเทศไทยได้ดำเนินนโยบายที่สอดคล้องตอบสนอง และสนับสนุนสหรัฐฯ เช่นกัน ซึ่งการจัดตั้งองค์การสนธิสัญญาป้องกันเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (South East Asia Treaty Organization: SEATO) ที่ผ่านมา ได้สะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์และความร่วมมือทางด้านความมั่นคงที่ใกล้ชิดระหว่างไทยกับสหรัฐฯ และตลอดระยะเวลาของสงครามเวียดนาม ไทยได้ให้ความร่วมมือกับสหรัฐฯ อย่างมาก ในขณะที่เดียวกันสหรัฐฯ ก็ได้ให้ความช่วยเหลือด้านความมั่นคงแก่ไทยเป็นจำนวนมากเช่นกัน นับได้ว่าทั้งสองประเทศต่างพึ่งพาอาศัยบนผลประโยชน์ร่วมกันมาโดยตลอด อย่างไรก็ตาม ภายหลังจากการที่สหรัฐฯ ได้ถอนกำลังทางทหารออกจากเวียดนาม ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับสหรัฐฯ ได้เปลี่ยนมาเป็นความร่วมมือด้านการเมืองมากยิ่งขึ้น อาทิ ความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาภัยพิบัติ โดยสหรัฐฯ ได้ให้ความสนับสนุนทางด้านการเมืองและความพยายามของประเทศอาเซียนในการแก้ไขปัญหาโดยวิถีทาง

การเมือง สำหรับความสัมพันธ์ทางด้านความมั่นคงและการทหารระหว่างไทยกับสหรัฐฯ ก็ยังคงดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง แต่มิได้อยู่ในระดับที่ใกล้ชิด อย่างไรก็ตาม สหรัฐฯ ยังคงมองเห็นว่าไทยยังคงเป็นพันธมิตรทางทหารที่สำคัญอยู่

ปัจจุบัน ความร่วมมือด้านการเมืองและความมั่นคงระหว่างไทย – สหรัฐฯ ยังดำเนินอยู่อย่างใกล้ชิด ทั้งความร่วมมือทางทหาร และความร่วมมือในกรอบการเมืองและความมั่นคงระหว่างประเทศ โดยเฉพาะในเวที ARF (ASEAN Regional Forum) ซึ่งประเทศไทยมีปฏิสัมพันธ์กับสหรัฐฯ ซึ่งเป็นคู่เจรจาด้วยดีเสมอมา นอกจากนี้ ความร่วมมือด้านการปราบปรามยาเสพติดยังถือเป็นสัญลักษณ์ที่สำคัญต่อความร่วมมือระหว่างกัน

นับตั้งแต่วันที่ 11 กันยายน 2544 เป็นต้นมา ความร่วมมือในการต่อต้านการก่อการร้ายเป็นประเด็นใหม่ในนโยบายด้านการต่างประเทศของสหรัฐฯ และเป็นปัจจัยสำคัญในการชี้วัดระดับความสัมพันธ์ในทุก ๆ ด้าน ระหว่างสหรัฐฯ กับประเทศต่าง ๆ ไทยได้ให้ความร่วมมือด้วยดีกับสหรัฐฯ และนานาประเทศในการต่อต้านการก่อการร้ายด้วยดีเสมอมา โดยเฉพาะการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร การเพิ่มมาตรการรักษาความปลอดภัย การตรวจคนเข้าเมือง ตลอดจนการสกัดเส้นทางการเงินของผู้ก่อการร้าย รวมทั้งการเร่งเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาาระหว่างประเทศในการต่อต้านการก่อการร้ายต่าง ๆ ซึ่งสหรัฐฯ พอใจในบทบาทที่สร้างสรรค์ต่อการแก้ไขปัญหาข้ามชาติต่าง ๆ รวมทั้งการป้องกันและการต่อต้านการก่อการร้ายอย่างแข็งขันของไทยอย่างมาก นอกจากนี้สหรัฐฯ ยังมีความต้องการในการใช้สนามบินในประเทศไทยเพื่อดำเนินกิจกรรมต่างๆ เช่น ในสมัยรัฐบาล นส.ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร หน่วยงานความมั่นคงสหรัฐฯ ได้เจรจากับฝ่ายไทยเพื่อขอใช้สนามบินอู่ตะเภาเป็นศูนย์ช่วยเหลือภัยพิบัติทางธรรมชาติและมนุษยธรรม รวมถึงองค์การบริหารการบินและอวกาศของสหรัฐฯ ก็จะขอใช้สนามบินอู่ตะเภา เพื่อร่วมศึกษา วิจัย สำนวณสภาพภูมิอากาศในเชิงอุตุนิยมวิทยา และในสมัยของ พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา สหรัฐฯ ได้ขอใช้สนามบินอู่ตะเภาและสนามบินภูเก็ต เป็นฐานสำรวจการโยกย้ายถิ่นฐานแบบไม่ปกติของชาวโรฮิงญาในมหาสมุทรอินเดีย แต่โครงการทั้งสองโครงการดังกล่าว ก็ถูกยกเลิกไปด้วยปัจจัยทางการเมือง ซึ่งหากไทยยอมให้สหรัฐฯ ใช้สนามบินอู่ตะเภา แม้ข้อดีที่ไทยจะได้รับคือ เรื่องงบประมาณและเทคโนโลยี แต่ข้อเสียจะมีมากกว่า ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อและสร้างความหวาดระแวงให้แก่กลุ่มต่อต้านสหรัฐฯ กลุ่มก่อการร้าย รวมถึงประเทศมหาอำนาจอย่างจีนที่เป็นคู่แข่งกับสหรัฐฯ ทุกๆ ด้าน

ไทยกับอินเดีย ไทยสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตกับอินเดียเมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2490 (ค.ศ. 1947) โดยเป็นระดับอัครราชทูตในระยะแรก ต่อมาเมื่อวันที่ 3 ตุลาคม 2494 ได้ยกระดับขึ้นเป็นระดับเอกอัครราชทูต ปัจจุบันประเทศไทยและประเทศอินเดียมีความสัมพันธ์อย่างแน่น

แพ้ในด้านการเมืองความมั่นคง เศรษฐกิจ วัฒนธรรม และศาสนา เพราะทั้งสองประเทศดำเนินนโยบายที่สอดคล้องกัน โดยอินเดียได้ริเริ่มนโยบายมองตะวันออก (Look East Policy) เพื่อขยายความสัมพันธ์และความร่วมมือกับภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และเอเชียตะวันออก³² รวมถึงออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ ซึ่งสอดคล้องกับการดำเนินนโยบายมุ่งตะวันตก (Look West Policy) ของไทย ซึ่งให้ความสำคัญกับอินเดียในฐานะมหาอำนาจและเป็นตลาดการค้าที่มีศักยภาพมากที่สุด ในภูมิภาคเอเชียใต้ อินเดียให้ความสำคัญกับความร่วมมือด้านความมั่นคง เพราะมีปัญหาคความขัดแย้งภายในประเทศ อันมีสาเหตุมาจากความแตกต่างทางด้านเผ่าพันธุ์ วรรณะ และการนับถือศาสนาของประชาชน รวมทั้งยังมีปัญหาขัดแย้งกับประเทศเพื่อนบ้านในเรื่องพรมแดน ปัญหาการเข้าเมืองผิดกฎหมาย อาชญากรรม และปัญหาการก่อการร้าย อันเนื่องมาจากความแตกต่างด้านศาสนาและข้อพิพาทเรื่องดินแดนด้วยอินเดียประสงค์จะร่วมมือกับประเทศไทยในด้านความมั่นคงมาโดยตลอด และพยายามผลักดันที่จะมีความร่วมมือด้านความมั่นคงในลักษณะถาวร (Institutionalized) กับไทย เนื่องจากในอดีต อินเดียเชื่อว่าไทยเป็นฐานหรือทางผ่านสำหรับกลุ่มต่อต้านรัฐบาลอินเดีย นอกจากนี้ ไทยยังเป็นประเทศเปิด และดำเนินนโยบายเป็นมิตรกับทุกประเทศ ไม่มีความขัดแย้งกับประเทศใด ตลอดจนการมีบทบาทนำของไทยในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และอาเซียน รวมทั้งเวทีการประชุมอาเซียนว่าด้วยความร่วมมือด้านการเมืองและความมั่นคงในภูมิภาคเอเชีย – แปซิฟิก (ASEAN Regional Forum – ARF) และมีบทบาทอย่างแข็งขันในความร่วมมือกับต่างประเทศ เพื่อต่อต้านการก่อการร้ายและอาชญากรรมข้ามชาติ รวมทั้งเมื่อต้นปี 2546 ได้มีการจัดตั้งคณะทำงานร่วมว่าด้วยความร่วมมือด้านความมั่นคง ไทย – อินเดีย (Thailand-India Joint Working Group on Security Cooperation – JWG) โดยฝ่ายไทยมีเลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ เป็นหัวหน้าคณะ และฝ่ายอินเดียมีปลัดกระทรวงการต่างประเทศ (รับผิดชอบด้านความมั่นคง) เป็นหัวหน้าคณะ เพื่อเป็นกลไกสำหรับการประสานความร่วมมือและแลกเปลี่ยนข้อมูลด้านความมั่นคงในสาขาต่างๆ ได้แก่ การข่าวกรอง การทหาร การแก้ไขปัญหาเสพผิด การปราบปรามการฟอกเงิน การต่อต้านการก่อการร้ายและการลักลอบขนอาวุธเถื่อน การแก้ไขปัญหาผู้หลบหนีเข้าเมือง โดยผิดกฎหมาย อาชญากรรมทางเศรษฐกิจและอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ รวมทั้งความร่วมมือตามข้อตกลงต่างๆ อาทิ สนธิสัญญาว่าด้วยความช่วยเหลือซึ่งกันและกันทางกฎหมายในเรื่องทางอาญา (สนธิสัญญาว่าด้วยการ โอนตัวนักโทษ) และสนธิสัญญาส่งผู้ร้ายข้ามแดน

³² สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงนิวเดลี. “ความสัมพันธ์ไทย-อินเดีย”. (ออนไลน์).

นโยบายความร่วมมือด้านความมั่นคงทางทะเลของไทย

ความร่วมมือด้านความมั่นคงทางทะเลระหว่างไทยกับจีน ประเด็นสำคัญจะอยู่ที่การฝึกระหว่าง ไทย และ จีน ซึ่งจะแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ การฝึกในลักษณะทวิภาคี และพหุภาคี

การฝึกในลักษณะทวิภาคีระหว่าง ไทย กับ ไทย.สปจ. ภายใต้ชื่อรหัสการฝึก Blue Strike ปัจจุบันได้ทำการฝึกมาแล้ว 3 ครั้ง โดยการฝึกครั้งที่ 1 คือ การฝึกผสม Blue Strike 2010 จัดขึ้นที่ประเทศไทยในช่วงปี 2553 มีกำลังพลที่เข้าร่วมฝึกฝ่ายละประมาณ 150 นาย การฝึกครั้งที่ 2 การฝึกผสม Blue Strike 2012 จัดขึ้นที่ สปจ. ในช่วงปี 2555 มีกำลังพลที่เข้าร่วมฝึกฝ่ายละประมาณ 120 นาย เป็นการฝึกขั้นพื้นฐานการฝึกในทะเลและการฝึกปฏิบัติการผสม การฝึกครั้งที่ 3 การฝึกผสม Blue Strike 2016 จัดขึ้นที่ประเทศไทย ในปี 2559 โดยมีการพัฒนาและยกระดับอย่างมีนัยสำคัญ โดยเฉพาะการเพิ่มขนาดของกำลังนาวิกโยธิน เป็นฝ่ายละประมาณ 500 นาย และมีกำลังทางเรือระดับเรือยกพลขึ้นบกขนาดใหญ่ รถยนต์เกราะ และกำลังทางอากาศยานของทั้ง 2 ฝ่าย เข้าร่วมฝึกด้วย ซึ่ง ไทย ยังคงจำกัดหัวข้อการฝึกให้อยู่ในระดับการปฏิบัติการขั้นพื้นฐาน และเน้นการสนธิกำลังเพื่อใช้ในภารกิจทางทหารนอกเหนือจากการทำสงครามเท่านั้น

การฝึกในลักษณะพหุภาคี ที่ผ่านมามี ไทย ได้มีการฝึกกับ ไทย.สปจ. ในลักษณะพหุภาคี จำนวน 3 รายการ ดังนี้

1. การฝึกผสม KOMODO ณ ประเทศอินโดนีเซีย ภายใต้หัวข้อฝึกเรื่อง Maritime Peace Keeping Operations and Humanitarian Assistance Disaster Reliefs
2. การฝึกร่วม/ผสม คอบร้าโกลด์ ณ ประเทศไทย ซึ่ง สปจ. เข้าร่วมเฉพาะในเรื่องการช่วยเหลือประชาชนและการส่งมอบทางการแพทย์ เนื่องจากสหรัฐฯ ที่เป็นเจ้าภาพร่วมยังคงไม่อนุญาตให้ฝ่าย สปจ. เข้าร่วมการฝึกเต็มรูปแบบ
3. การฝึกในกรอบรัฐมนตรีกลาโหมอาเซียน ASEAN Defense Ministry Meeting Plus: ADMM Plus ในการฝึกรหัส ASEAN Medicine and Humanitarian Assistance and Disaster Relief Exercise (AM - HEx 2016) ที่ประเทศไทย โดยเน้นการฝึกในเรื่องการช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม และการแพทย์ทหาร

ความร่วมมือด้านความมั่นคงทางทะเลระหว่างไทยกับสหรัฐฯ ประกอบไปด้วยการประชุมร่วมกันและในส่วนของกรฝึกร่วม/ผสม

การประชุม Maritime Cooperation Talks ร่วมกัน เพื่อให้ผู้บังคับบัญชาระดับสูงซึ่งเป็นผู้แทน ไทย ของทั้งสองฝ่าย ได้ร่วมประชุมหารือในเรื่องความมั่นคงทางทะเลในทุกมิติ และ

ความร่วมมือในด้านต่างๆ เช่น การปฏิบัติการและการฝึกซ้อม/ผสม การข่าว การส่งกำลังบำรุง การอบรมศึกษา และโครงการแลกเปลี่ยนกำลังพล รวมทั้งเรื่องอื่นๆ ที่ได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชา ซึ่งจะเป็นการเสริมสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือระหว่างกันเพื่อให้ผู้บังคับบัญชาระดับสูงซึ่งเป็นผู้แทน ทร. ของทั้งสองฝ่าย ได้ร่วมประชุมหารือในเรื่องความมั่นคงทางทะเลในทุกมิติ และความร่วมมือในด้านต่างๆ เช่น การปฏิบัติการและการฝึกซ้อม/ผสม การข่าว การส่งกำลังบำรุง การอบรมศึกษา และโครงการแลกเปลี่ยนกำลังพล รวมทั้งเรื่องอื่นๆ ที่ได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชา ซึ่งจะเป็นการเสริมสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือระหว่างกันอย่างประสานสอดคล้อง

ณ ปัจจุบัน การฝึกซ้อม/ผสม ทางทะเล กับกองทัพสหรัฐฯ ประกอบไปด้วยการฝึกต่างๆ ดังนี้

การฝึกซ้อม/ผสม COBRA GOLD ลักษณะการฝึก เป็นการฝึกปฏิบัติการร่วม/ผสมระหว่างกำลังทางบก กำลังทางเรือ และกำลังทางอากาศของกองทัพไทย กับกองทัพสหรัฐฯ โดย ทร. กับ ทร./นย.สหรัฐฯ จะทำการฝึกผสมยกพลขึ้นบก และการปฏิบัติการทางเรือในสาขาอื่นๆ

การฝึกผสม CARAT ลักษณะการฝึก เป็นการฝึกปฏิบัติการทางเรือสาขาต่าง ๆ อาทิ การฝึกปฏิบัติการผิวน้ำและปราบเรือดำน้ำ การฝึกสงครามทุ่นระเบิดการฝึกหน่วยสงครามพิเศษทางเรือ และการฝึกผสมยกพลขึ้นบก

การฝึกผสม SEACAT ลักษณะการฝึก เป็นการฝึกค้นหา สกัดกั้น และฝึกตรวจค้นเรือต้องสงสัย การฝึกอบรมการตรวจค้นเรือต้องสงสัย และการสังเกตการณ์บนเรือ/อากาศยานของกองทัพเรือสหรัฐฯ

การฝึกผสม SEA SURVEX ลักษณะการฝึก เป็นการฝึกบินลาดตระเวนทางทะเลด้วยเครื่องบินตรวจการณ์ระยะไกล

การฝึกผสมทางเรือในโอกาสที่เข้าแวะเยี่ยมประเทศไทย (PASSEX, CV PASSEX และ SUB PASSEX) ลักษณะการฝึกเป็นการฝึกเมื่อหมู่เรือบรรทุกเครื่องบินของกองทัพเรือสหรัฐฯ (CV PASSEX) หรือเรือดำน้ำ กองทัพเรือสหรัฐฯ (SUB PASSEX) เดินทางผ่านน่านน้ำหรือเข้าแวะเยี่ยมประเทศไทย โดย กองทัพเรือจะอนุมัติให้ กองเรือยุทธการปรับแผนการปฏิบัติงานของเรือและอากาศยานใน ท้าเรือภาคที่ 1,2 และ 3 เข้าร่วมการฝึกในเรื่องการปฏิบัติการรบผิวน้ำ การปฏิบัติการปราบเรือดำน้ำและการป้องกันภัยทางอากาศ

ความร่วมมือด้านความมั่นคงทางทะเลระหว่างไทยกับอินเดีย จัดให้มีการลาดตระเวนร่วมทางทะเล Coordinated Patrol (CORPAT) โดยกองทัพเรือทั้งสองประเทศจัดขึ้นปีละ 2 ครั้ง ผลัดกันเป็นเจ้าภาพ ณ เมืองท่าพอร์ตแบลร์ หมู่เกาะอันดามันและนิโคบาร์ สาธารณรัฐอินเดีย และ

ทัพเรือภาคที่ 3 กองทัพเรือ จว. กูเก็ต รวมทั้งจัดตั้ง โครงข่ายการติดต่อสื่อสารระหว่างกองทัพเรือทั้งสองประเทศ โดยมีความมุ่งหมายเพื่อเป็นช่องทางการติดต่อสื่อสารโดยตรงระหว่างกองทัพเรือทั้งสองประเทศ ในการร่วมกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในทะเล โดยเฉพาะการทำประมงรุกล้ำน่านน้ำ การช่วยเหลือผู้ประสบภัยในทะเล ในกรณีเกิดพายุในทะเลอันดามัน การอนุรักษ์และรักษา สภาพแวดล้อมทางทะเล และการแลกเปลี่ยนข่าวสารในการปราบปรามการกระทำผิดกฎหมายทางทะเล เช่น การปราบปรามยาเสพติด และโจรสลัด เป็นต้น

ความร่วมมือของอาเซียนในการรักษาความมั่นคงทางทะเลในภูมิภาค

ความร่วมมือทางทะเลระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน จะเน้นการแบ่งปันแลกเปลี่ยนข้อมูลและประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถ ส่งเสริมความไว้ใจระหว่างกัน เพื่อแก้ไขและป้องกันปัญหาภัยคุกคามที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงและผลประโยชน์ทางทะเลของประเทศสมาชิกอาเซียน ได้แก่ ปัญหาโจรสลัด การก่อการร้ายทางทะเล ปัญหาภัยพิบัติทางธรรมชาติปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติต่าง ๆ เช่น ยาเสพติด การค้าอาวุธ และการค้ามนุษย์ รวมทั้งส่งเสริมความร่วมมือด้านทรัพยากรทางทะเลการเพิ่มขีดความสามารถด้านการจัดการประมงเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน การรักษาสีงแวดล้อมทางทะเลการพัฒนาชายฝั่ง การอนุรักษ์แนวปะการัง ตลอดจนสนับสนุนแนวทางการแก้ไขปัญหาข้อพิพาททางทะเลโดยการเคารพกฎหมายระหว่างประเทศและกลไกในกรอบอาเซียน เช่น อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล (United Nations Convention on the Law of the Sea - UNCLOS) สนธิสัญญามิตรภาพและความร่วมมือในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Treaty of Amity and Cooperation in Southeast Asia - TAC) ปฏิญญาว่าด้วยการปฏิบัติของภาคีในทะเลจีนใต้ (Declaration on the Conduct of Parties in the South China Sea - DOC) ซึ่งกลไกสำคัญในการเสริมสร้างความมั่นคงและความร่วมมือทางทะเลระหว่างประเทศสมาชิกประชาคมอาเซียน ก็คือการประชุมอาเซียนว่าด้วยความร่วมมือด้านการเมือง และความมั่นคงในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก (ASEAN Regional Forum, ARF) ซึ่งเป็นเวทีการหารือด้านการเมือง ความมั่นคงเพียงเวทีเดียวในภูมิภาค ที่อาเซียนสามารถผลักดันประเด็นปัญหาด้านการเมืองและความมั่นคงในภูมิภาคเข้าสู่เวทีนี้เนื่องจากเป็นเวทีใหญ่ที่มีสมาชิกเข้าร่วมการประชุมกว่า 27 ประเทศ รวมถึงสหรัฐฯ รัสเซีย จีน และสหภาพยุโรป โดยประเทศที่เข้าร่วมได้มอบหมายให้อาเซียนมีบทบาทนำปัญหากรณีพิพาทเรื่องเขตแดนในทะเลจีนใต้ถึงแม้ ARF ยังไม่สามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างเป็นรูปธรรม แต่ก็มีความสำคัญในฐานะที่ช่วยผลักดันให้ประเด็นปัญหาต่าง ๆ ได้รับการหารือร่วมกัน

แนวคิด Cooperative Security Concept ในการสร้างความมั่นคงร่วมทางทะเล

แนวคิด Cooperative Security Concept³³ เป็นหลักการของการบรรลุจุดมุ่งหมายร่วมกันของทุกฝ่าย ผ่านความยินยอม (Consent) โดยหลีกเลี่ยงที่การที่จะใช้กำลังระหว่างกัน หรืออาจกล่าวได้ว่า Cooperative Security Concept เป็นกระบวนการของการหลีกเลี่ยงข้อขัดแย้งที่อาจนำไปสู่สงคราม ที่ผ่านมาในภูมิภาคอาเซียน ได้มีการใช้แนวความคิด Cooperative Security ในการสร้างความมั่นคงร่วมทางทะเล เช่น การจัดการลาดตระเวนร่วม และการประชุมตามกรอบความมั่นคงต่างๆ โดยมุ่งเน้นในมาตรการสร้างความไว้วางใจ (Confidence Building Measures) ความพยายามในการพัฒนาเครื่องมือสำหรับการทูตเชิงป้องกัน (Preventive Diplomacy) และการจัดการความขัดแย้ง (Conflict Management)³⁴

ปัญหาข้อพิพาทในทะเลจีนใต้³⁵ จีนตระหนักดีว่าหากไม่สามารถแก้ไขด้วยสันติวิธี ผลประโยชน์ของจีนทั้งทางการเมืองและเศรษฐกิจอาจได้รับผลกระทบ จีนจึงได้ปรับท่าทีให้เป็นที่ยอมรับของอาเซียนมากขึ้นด้วยการแสดงจุดยืนด้านการทหารอย่างสร้างสรรค์ อีกทั้งผลประโยชน์ด้านการเมืองและความมั่นคงอาเซียนมีความสำคัญต่อผลประโยชน์ทางด้านความมั่นคงของจีน ทั้งนี้พรมแดนจีนที่ติดต่อกันทำให้ประชาคมโลกเห็นว่าแม้จีนกับอาเซียนจะมีความแตกต่าง ทั้งลักษณะการปกครองและวัฒนธรรม แต่ก็สามารถอยู่ร่วมกันได้ นอกจากนี้จีนยังต้องการให้อาเซียนลดความหวาดระแวงในประเด็นความขัดแย้งในทะเลจีนใต้ จีนและอาเซียนต้องดำเนินนโยบายต่างประเทศด้วยการสร้างความเชื่อมั่น ความเป็นมิตร และความใกล้ชิดระหว่างกัน ผ่านกลไกความร่วมมือต่างๆ รวมทั้งการยกระดับเป้าหมายในความสัมพันธ์ของทั้งสองฝ่าย ด้วยคดีของการดำเนินนโยบายต่างประเทศ โดยอาศัยหลัก สันติภาพ เสรีภาพ และความมั่งคั่ง แนวโน้มการดำเนินนโยบายต่างประเทศของจีนยังคงพัฒนาความสัมพันธ์กับอาเซียนในเชิงสร้างสรรค์และมุ่งเน้นที่จะ

³³ Ashton Carter/William Perry/John D. Steinbrunner. A New Concept of Cooperative Security. (Washington D.C. Brookings Institution ,1992) p. 7.

³⁴ นาวาเอก วชิรพร วงศ์นครสว่าง. “ความร่วมมือด้านความมั่นคงทางทะเลในอาเซียน:ความท้าทายและความคาดหวัง”. นาวาวิชาการปัดภัยสาร. (ฉบับ ที่ 84) มิถุนายน-กันยายน 25550. หน้า 60.

³⁵ วายุน ศาลาอนุภูตกิจ. “นโยบายต่างประเทศของจีนในสมัยเลขาธิการพรรคและประธานาธิบดีจีนฝั่งต่อกรณีพิพาทเกี่ยวกับหมู่เกาะสแปรตลี้ระหว่าง ค.ศ. 2012 –2015” (วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, สาขา การเมืองการปกครอง, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2559). หน้า 932-933.

บูรณาการความร่วมมือที่มีความหลากหลาย อย่างไรก็ตามปัญหาความขัดแย้งในทะเลจีนใต้มีแนวโน้มเป็นปัญหาใหญ่จากการอ้างการรักษาอธิปไตยเหนืออาณาเขตและการอ้างกรรมสิทธิ์ทางออกที่ดีที่สุดในการแก้ไขปัญหาคือ ทุกประเทศที่ต่างยึดหลักผลประโยชน์แห่งชาติ (National Interest) ของตน ควรดำเนินนโยบายและแนวทางการแก้ไขข้อพิพาทร่วมกัน โดยมีแนวทางการแก้ไขแบบสันติวิธี ความร่วมมือระหว่างกันมากกว่าที่ต่างฝ่ายต่างแก่งแย่ง การอยู่ร่วมกันโดยสันติจะสร้างประโยชน์แก่แต่ละประเทศมากที่สุด รวมถึงความพยายามในการแสวงหาความร่วมมือเพื่อใช้ประโยชน์จากทรัพยากรในพื้นที่ทับซ้อน โดยมีอาเซียนเป็นหนึ่งในแกนสำคัญในการผลักดัน อย่างไรก็ตามถึงแม้จะยังไม่มียุทธศาสตร์รูปเรื่องอธิปไตย แต่การอาศัยกระบวนการเจรจาตามกรอบพหุภาคีก็จะสามารถสร้างประโยชน์ร่วมกัน และสามารถหลีกเลี่ยงการใช้กำลังต่อกันได้เช่น การทำประมง การใช้ทรัพยากรใต้ทะเล รวมถึงการให้ทหารหรือหน่วยงานความมั่นคงร่วมลาดตระเวนตรวจตราเหนือพื้นที่ทับซ้อนในทะเลจีนใต้ร่วมกัน เป็นต้น

สรุป

สมุททานุภาพ คือ ศักยภาพของชาติ ในการที่จะใช้ทะเลให้เกิดประโยชน์ตามที่ต้องการ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ประเทศต่างๆ ได้แสวงหา และพัฒนาสมุททานุภาพอย่างต่อเนื่อง ในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 1 และ 2 การพัฒนาสมุททานุภาพ โดยส่วนใหญ่จะมีความมุ่งหมายเพื่อแสวงหาและรักษาผลประโยชน์ของชาติผ่านการทำสงคราม เมื่อเข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์ ระบบเศรษฐกิจโลก และการผลิตทางอุตสาหกรรม มีความเชื่อมโยงซึ่งกันและกัน ไม่มีชาติหนึ่งชาติใดจะครอบครองแหล่งทรัพยากรรวมทั้งผลผลิตต่างๆ แต่เพียงผู้เดียว เส้นทางคมนาคมทางทะเลได้กลายมาเป็นส่วนสำคัญของระบบเศรษฐกิจ ซึ่งส่งผลให้สมุททานุภาพยังคงเป็นเครื่องมือที่สำคัญยิ่งสำหรับมนุษย์ในการค้าขายทางทะเลอยู่จนถึงปัจจุบัน ประเทศต่างๆ ได้ตระหนักถึงความสำคัญของสมุททานุภาพ จึงได้เสริมสร้างสมุททานุภาพเพื่อรองรับต่อการแข่งขันทางเศรษฐกิจในยุคโลกาภิวัตน์ และการรักษาเส้นทางคมนาคมทางทะเล รวมทั้งพัฒนาความร่วมมือระหว่างประเทศ ในการเสริมสร้างความมั่นคงทางทะเลของภูมิภาคจากภัยคุกคามต่างๆ บนพื้นฐาน Cooperative Security ที่พยายามหลีกเลี่ยงการใช้กำลัง ในการแก้ไขปัญหาข้อขัดแย้ง สำหรับประเทศไทยมีพื้นที่ติดทะเลทั้งสองด้านการใช้ประโยชน์จากทะเลจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งได้ถูกกำหนดไว้ในร่างกรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2579) และแผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล พ.ศ.2558-2564 โดยร่างกรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปีของไทย ได้กำหนดเป้าหมายไว้ว่า “ประเทศไทย มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนในทุกสาขาของกำลังอำนาจแห่งชาติ” ซึ่งในยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ได้กำหนดกรอบการพัฒนาสมุททานุภาพ ในการลงทุน

พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ในด้านการขนส่งด้านพลังงาน และแผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล (พ.ศ.2558 - 2564) ได้ให้ความสำคัญกับทะเล โดยกำหนดขึ้นให้เป็นแผนหลักสำหรับรองรับการดำเนินการของหน่วยงานภาครัฐและภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อสนับสนุนการดำเนินการมุ่งสู่เป้าหมาย “ประเทศมั่นคง ประชาชนมั่งคั่ง” โดยอาศัย “ผลประโยชน์ของชาติทางทะเล” เป็นปัจจัยขับเคลื่อนที่สำคัญ แต่เนื่องด้วยสถานการณ์ด้านความมั่นคงทางทะเลในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะการขยายอิทธิพลทางทะเลของจีนในทะเลจีนใต้และมหาสมุทรอินเดีย อย่างมีนัยยะสำคัญ ท่ามกลางความหวาดระแวงของประเทศมหาอำนาจอย่างสหรัฐฯ ที่เคยครองความเป็นจ้าว (Hegemony) แต่เพียงผู้เดียว และประเทศอินเดียที่จะได้รับผลกระทบโดยตรงบริเวณมหาสมุทรอินเดียจากการขยายอิทธิพลของจีน

อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาสมุทธานุภาพ ยุทธศาสตร์ แผนความมั่นคง นโยบาย และแนวคิดต่างๆ จะพบว่า มีสาระ ข้อมูล แนวทาง และแนวคิดที่เกี่ยวข้องจำนวนมากที่สามารถนำมาใช้เป็นองค์ประกอบในการจัดทำยุทธศาสตร์ความมั่นคงทางทะเลรองรับการขยายอิทธิพลทางทะเลของจีน ในทะเลจีนใต้และมหาสมุทรอินเดียต่อไปได้ แต่ก่อนที่จะสามารถกำหนดยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติทะเลฯ ให้ได้อย่างถูกต้องแม่นยำและสมบูรณ์นั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องศึกษา “ปัญหาความมั่นคงในทะเลจีนใต้และมหาสมุทรอินเดีย” ให้ได้เสียก่อน

บทที่ 3

ปัญหาความมั่นคงในทะเลจีนใต้และมหาสมุทรอินเดีย

ตามที่ได้ศึกษาสมุททานุภาพ ยุทธศาสตร์ แผนความมั่นคง นโยบาย และ แนวคิดต่างๆ จากบทที่แล้วพบว่า มีสาระ ข้อมูล แนวทาง และแนวคิดที่เกี่ยวข้องจำนวนมากที่สามารถนำมาใช้เป็นองค์ประกอบในการจัดทำยุทธศาสตร์ความมั่นคงทางทะเลรองรับการขยายอิทธิพลทางทะเลของจีน ในทะเลจีนใต้และมหาสมุทรอินเดียต่อไปได้ ซึ่งในบทนี้ก็จะได้นำข้อมูลต่างๆ ที่ได้มาร่วมพิจารณาและศึกษาปัญหาความมั่นคงในทะเลจีนใต้และมหาสมุทรอินเดียเช่นเดียวกัน โดยในบทนี้ จะได้กล่าวถึงภูมิรัฐศาสตร์ของทะเลจีนใต้และมหาสมุทรอินเดีย ตลอดจนปัญหาความมั่นคงที่เกิดขึ้นในทะเลจีนใต้และมหาสมุทรอินเดีย เพื่อนำไปประกอบการวิเคราะห์ให้ได้มาซึ่งยุทธศาสตร์ความมั่นคงทางทะเลของไทยรองรับการขยายอิทธิพลทางทะเลของจีนในทะเลจีนใต้และมหาสมุทรอินเดีย อย่างถูกต้อง สมบูรณ์ ครบถ้วนต่อไป

ทะเลจีนใต้

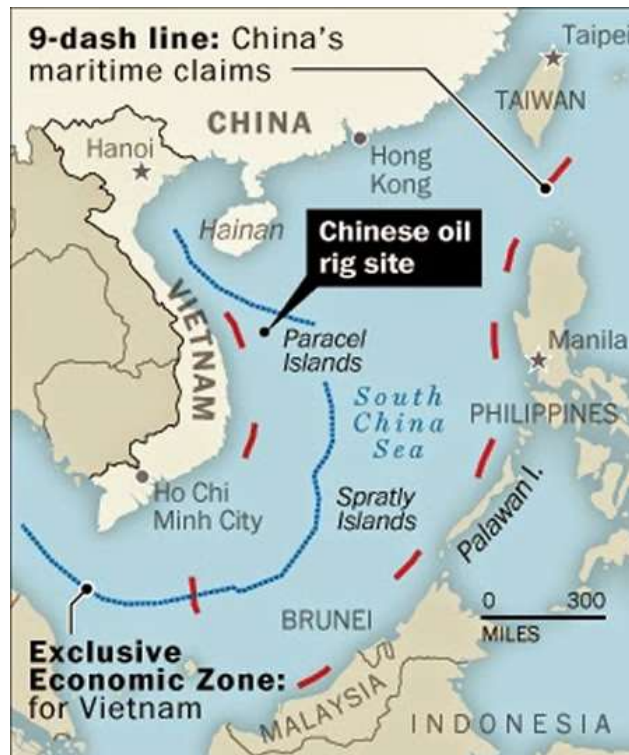
ภูมิรัฐศาสตร์ของทะเลจีนใต้

ทะเลจีนใต้ประกอบด้วยหมู่เกาะเล็กๆ หลายร้อยเกาะ มีพื้นที่ประมาณ 3.5 ล้านตารางกิโลเมตร อยู่ทางใต้ของจีนแผ่นดินใหญ่และเกาะไต้หวัน อยู่ทางตะวันตกของฟิลิปปินส์ อยู่ทางตะวันตกเฉียงเหนือของรัฐซาบฮ์และรัฐซาราวักของมาเลเซีย และบรูไน อยู่ทางเหนือของอินโดนีเซีย อยู่ทางตะวันออกเฉียงเหนือของคาบสมุทรมลายูและสิงคโปร์ และอยู่ทางตะวันออกของเวียดนาม¹ โดยจีนได้อ้างกรรมสิทธิ์เหนือทะเลจีนใต้เกือบทั้งหมด โดยได้อ้างหลักฐานทางประวัติศาสตร์ว่า แผนที่ในพงศาวดารจีนระบุว่า ทะเลจีนใต้เป็นของจีนมาตั้งแต่ 200 ปีก่อนคริสตกาล ส่วนเวียดนามอ้างกรรมสิทธิ์เหนือหมู่เกาะพาราเซล ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย บรูไน อ้าง

¹พนารัช ปริดากรณ์. “ข้อพิพาททะเลจีนใต้ระหว่างจีนและประเทศสมาชิกอาเซียน”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : http://www.asean thai.net/ ewt_news.php?nid=3222&filename=index, 2558.

กฎหมายทะเลในการกำหนดเขตหลายทวีปที่เป็นเขตเศรษฐกิจจำเพาะในทะเลจีนใต้จากแนวชายฝั่งของประเทศตน²

แผนภาพที่ 3-1 เส้นประ 9 เส้นที่จีนลากเพื่ออ้างกรรมสิทธิ์พื้นที่ในทะเลจีนใต้

ที่มา : China-Vietnam Conflict in The South China Sea, ออนไลน์, 2560.

เมื่อวันที่ 1 ธ.ค.2490 ในสมัยที่จีนยังเป็นสาธารณรัฐจีน ได้มีการลากเส้นประ 11 เส้นในทะเลจีนใต้ครอบคลุมพื้นที่ที่จีนอ้างสิทธิ์ในแผนที่ของประเทศจีน³ จากนั้นในปี พ.ศ.2492 เมื่อสาธารณรัฐประชาชนจีนก่อตั้งขึ้น รัฐบาลคอมมิวนิสต์จึงประกาศเป็นเจ้าของสิทธิทางทะเลตามที่ต้องการ โดยต่อมาในสมัยนายกรัฐมนตรี โจว เอ็นไหล จีนได้ยกเลิกเส้นประ 2 เส้น ที่ลากเข้าไปในอ่าวตังเกี๋ยคงเหลือ 9 เส้น เพื่อแสดงไมตรีจิตต่อเวียดนามเหนือ ซึ่งเป็นชาติคอมมิวนิสต์เพื่อน

² รัชฎญาทิพย์ ศรีพนา.“ทะเลจีนใต้”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้

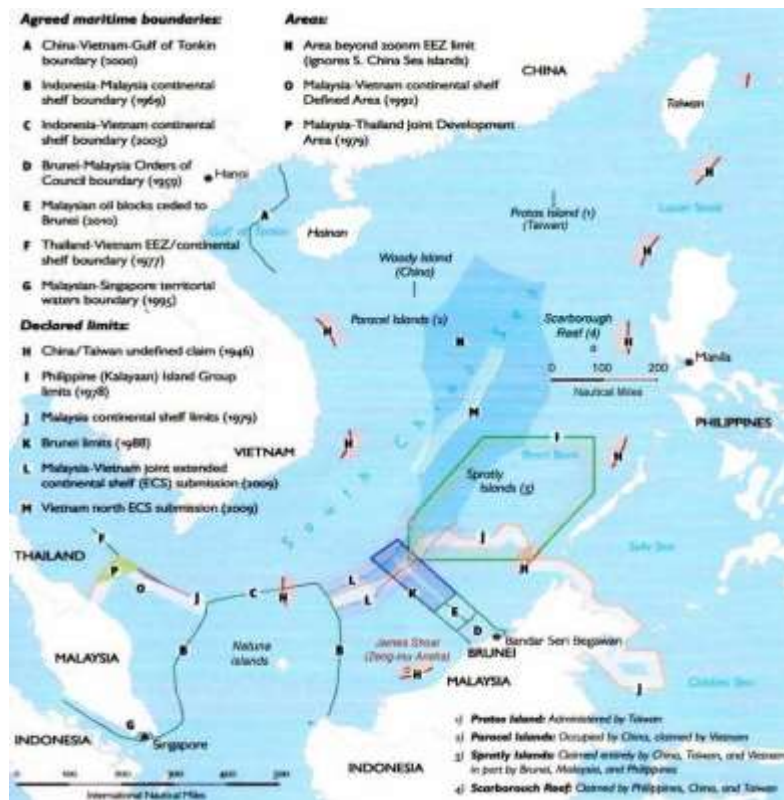
จาก :http://www.thaiworld.org/th/thailand_monitor/answer.php?question_id=1215, 2555.

³Hannah Beech. “Just Where Exactly Did China Get the South China Sea Nine-Dash Line From?” (Online). Available :<http://time.com/4412191/nine-dash-line-9-south-china-sea/>, 2016.

บ้าน จึงเป็นที่มาของข้อพิพาทในทะเลจีนใต้ ระหว่างจีนกับ 4 ชาติอาเซียน คือ ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย บรูไน เวียดนาม (ต่อมาเวียดนามมีข้อพิพาทกับจีนในการฝึกฝึสหภาพโซเวียตในขณะนั้น ซึ่งเป็นฝ่ายตรงข้ามกับจีน และต่อมามีการรวมชาติระหว่างเวียดนามเหนือและเวียดนามใต้) และมีได้หัวนร่วมอีกหนึ่งชาติ ก็คือแผนที่เส้นประ 9 เส้นของจีน (nine-dash line) ซึ่งจีนได้ลากครอบคลุมน่านน้ำในทะเลแห่งนี้ถึงร้อยละ 90 จากแผ่นดินใหญ่ไกลออกไปถึง 2,000 กิโลเมตร กระทั่งล้ำเข้าไปในน่านน้ำของฟิลิปปินส์ มาเลเซีย และเวียดนาม ประมาณ 200 – 300 กิโลเมตร

ในปี พ.ศ.2535 จีนได้ให้สัตยาบันต่อ UNCLOS แต่นับตั้งแต่จีนให้สัตยาบันฯ จนถึงขณะนี้ จีนยังไม่เคยมีการยื่นเรื่องการอ้างกรรมสิทธิ์ภายในเส้นประ 9 เส้นอย่างเป็นทางการเลย อย่างไรก็ตามจีนได้ปักปันเขตแดนเพิ่ม โดยรวมหมู่เกาะ สันดอน แนวปะการังเข้ามา รวมทั้งสร้างเกาะเทียม โดยจีนเข้าควบคุมแนวปะการัง 7 แห่งจากทั้งหมดราว 200 แห่งในหมู่เกาะสแปรตลีย์ ในช่วง พ.ศ.2523 – 2533 และควบคุมสันดอนสการ์โบโร ในปี พ.ศ.2555 ตลอดจนลากเส้นประเส้นที่ 10 เข้าไปยังทะเลทางทิศตะวันออกของเกาะไต้หวัน ในปี พ.ศ.2556 อีกด้วย สำหรับไต้หวัน ยังคงยึดถือสิทธิตามประวัติศาสตร์ในทะเลจีนใต้ และคงฐานทัพบนหมู่เกาะ ปราตัส (Pratas Islands) รวมทั้งเกาะไท่ผิง ซึ่งเป็นเกาะขนาดใหญ่ที่สุดในหมู่เกาะสแปรตลีย์ไว้

แผนที่ที่ 3-2 เส้นประ 10 เส้น (เส้นที่ 10 ในทะเลทางทิศตะวันออกของเกาะไต้หวัน)

ที่มา : Agreed Maritime Boundaries, Online, 2560.

สำหรับภูมิรัฐศาสตร์ของทะเลจีนใต้ มีลักษณะเป็นหมู่เกาะประมาณ 287 เกาะ ประกอบด้วยหมู่เกาะหลัก 3 หมู่เกาะและกลุ่มเกาะขนาดเล็ก 2 กลุ่มตามขนาด⁴ เกาะต่างๆ ตาม ผนวก ข คือ

1. หมู่เกาะสแปรตลีย์ (Spratleys Islands) หรือหนานซา (Nansha) ในภาษาจีน และ เจื่องซา (Truong Sa) ในภาษาเวียดนาม ตั้งอยู่ใจกลางทะเลจีนใต้ เป็นหมู่เกาะที่ใหญ่ที่สุด มีพื้นที่ประมาณ 729,000 ตารางกิโลเมตร หรือคิดเป็นร้อยละ 38 ของพื้นที่ทะเลจีนใต้ โดยประเทศที่อ้างอธิปไตยทั้งหมู่เกาะคือ จีน ไต้หวัน เวียดนาม ส่วนมาเลเซียและบรูไน ได้อ้างสิทธิอธิปไตยเพียงบางส่วน

หมู่เกาะนี้มีความสำคัญทางยุทธศาสตร์คือ อยู่ใกล้เส้นทางคมนาคมหลักที่จะเป็นทางผ่านระหว่างมหาสมุทรอินเดีย (ผ่านช่องแคบมะละกา) กับมหาสมุทรแปซิฟิก และเป็นแหล่งทรัพยากรที่สำคัญทางเศรษฐกิจ ซึ่งจากการสำรวจของบริษัทจินคาดว่ามี ปริมาณสำรองก๊าซธรรมชาติจำนวนมากถึง 25 ล้านคิวบิก และน้ำมันดิบประมาณ 105 ล้านบาร์เรล ดังนั้นหากประเทศใดได้กรรมสิทธิ์เหนือหมู่เกาะนี้ทั้งหมด ย่อมจะมีอาณาเขตทางทะเล (Maritime Zones) ที่กว้างออกไปอีก 200 ไมล์ทะเล ซึ่งเป็นพื้นที่มหาศาลเกือบครอบคลุมพื้นที่ทะเลจีนใต้ทั้งหมด

2. หมู่เกาะปราตัส (Pratas Islands) หรือดงซา (Dongsha Islands) ในภาษาจีน ซึ่ง ไต้หวันครอบครองอยู่ และจีนก็อ้างว่าตนเองมีสิทธิครอบครองด้วยเช่นกัน

3. หมู่เกาะพาราเซล (Paracel Islands) หรือซีซา (Xisha Islands) ในภาษาจีน และฮวงซา (Hoang Sa Islands) ในภาษาเวียดนาม ประเทศที่อ้างอธิปไตยเหนือหมู่เกาะพาราเซล ได้แก่ จีน ไต้หวัน และเวียดนาม โดยปัจจุบันหมู่เกาะพาราเซลอยู่ภายใต้อำนาจการบริหารของไหหนาน (Hainan) ของจีน โดยในอดีตเวียดนามเคยครอบครองหมู่เกาะพาราเซล แต่ต้องสูญเสียให้กับจีน หลังกรณีพิพาทกันในปี ค.ศ. 1974

4. แมคเคลแบงก์ (Macclesfield Bank) หรือจงซา (Zhongsha Island) ในภาษาจีน อ้างสิทธิโดยจีน ไต้หวัน และฟิลิปปินส์ มีพื้นที่ประมาณ 6,448 ตารางกิโลเมตร ตั้งอยู่ทางตะวันออกของหมู่เกาะพาราเซล ทางตะวันตกเฉียงใต้ของหมู่เกาะปราตัส และทางเหนือของหมู่เกาะสแปรตลีย์

5. สกาโบโร โชล (Scarborough Shoal) หรือปานาตัก โชล (Panatag Shoal) ในภาษาตากาล็อก อ้างสิทธิโดยจีน ไต้หวัน และ ฟิลิปปินส์ โดยสกาโบโร โชล ตั้งอยู่ระหว่างแมคเคลแบงก์ กับเกาะลูซอน ของฟิลิปปินส์

⁴ นาวาเอก ชีระยุทธ นอบน้อม, “ปัญหาทะเลจีนใต้กับผลกระทบด้านความมั่นคงของไทย” บทความทางวิชาการ นักศึกษาวิทยาลัยการทัพเรือ รุ่นที่ 45. 2556, หน้า 1.

จะเห็นได้ว่าในทะเลจีนใต้มีถึง 6 ประเทศคือ จีน เวียดนาม ฟิลิปปินส์ ไต้หวัน มาเลเซีย และบรูไน ที่อ้างกรรมสิทธิ์หรือยื่นอำนาจอธิปไตยของตนเหนือพื้นที่ดังกล่าว จนเกิดเป็นพื้นที่ทับซ้อนหลายแห่ง ในขณะที่หลายพื้นที่ของทะเลจีนใต้ ก็มีหลายประเทศที่อ้างสิทธิ์หรืออำนาจอธิปไตย⁵

ทะเลจีนใต้นั้นเป็นทะเลเปิด และเป็นส่วนหนึ่งของมหาสมุทรแปซิฟิก ครอบคลุมอาณาบริเวณตั้งแต่ประเทศสิงคโปร์ไปจนถึงช่องแคบไต้หวัน รวมทั้งอ่าวตังเกี๋ยและอ่าวไทย ทะเลจีนใต้เป็นเส้นทางการจราจรทางทะเลที่คับคั่งมาก มีเรือบรรทุกสินค้าขนาดใหญ่ใช้เส้นทางในทะเลจีนใต้ จึงจัดได้ว่าเป็นเส้นทางขนส่งทางเรือที่สำคัญที่สุดแห่งหนึ่งของโลก นอกจากนั้น และเป็นที่เชื่อได้ว่าใต้พื้นทะเลมีน้ำมันและแก๊สธรรมชาติสำรองขนาดใหญ่ตามที่กล่าวมา ทำให้เป็นประเด็นที่เป็นมูลเหตุเบื้องต้นของปัญหา คือเรื่องการอ้างกรรมสิทธิ์ของทะเลอาณาเขตและหมู่เกาะต่างๆ ในทะเลจีนใต้

ทรัพยากรสำคัญในทะเลจีนใต้⁶

ทะเลจีนใต้มีความสำคัญทั้งทางด้านยุทธศาสตร์ ความมั่นคง และเศรษฐกิจ โดยในเรื่องความมั่นคงนั้น ทะเลจีนใต้นับเป็นทางผ่านของเส้นทางเดินเรือที่สำคัญเป็นอันดับ 2 ของโลก คือประมาณร้อยละ 25 ของการขนส่งทางทะเลในโลกร สำหรับทางด้านยุทธศาสตร์ หากประเทศใดสามารถควบคุมทะเลจีนใต้ได้ ก็จะสามารถควบคุมเส้นทางการเดินเรือ ควบคุมยุทธศาสตร์ทางทะเล สกัดกั้นการขยายอิทธิพลทางทะเลของมหาอำนาจอื่น และจะสามารถขยายอิทธิพลทางทหารครอบงำเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จนถึงช่องแคบมะละกา นอกจากนี้ ทะเลจีนใต้ยังเป็นจุดยุทธศาสตร์ที่สำคัญในเกมส์ถ่วงดุลอำนาจของมหาอำนาจต่างๆ โดยเฉพาะระหว่าง สหรัฐฯ กับ จีน โดยสหรัฐฯ ใช้ความขัดแย้งทะเลจีนใต้เป็นข้ออ้างในการถ่วงดุลจีนและปิดล้อมจีน ส่วนทางด้านเศรษฐกิจ มีการคาดกันว่า มีทรัพยากรน้ำมันและก๊าซธรรมชาติมหาศาลในบริเวณดังกล่าวด้วยความสำคัญดังกล่าวตามที่กล่าวมา ประเทศต่างๆ ในภูมิภาค 6 ประเทศ (จีน ไต้หวัน เวียดนาม มาเลเซีย บรูไน และฟิลิปปินส์) จึงอ้างสิทธิ์ในทะเลจีนใต้

ปัจจุบันเรือจำนวน 60,000 ลำ แล่นผ่านทะเลจีนใต้ในแต่ละปี เป็นเส้นทางผ่านของเกือบครึ่งหนึ่งของการขนส่งทางทะเลของโลก (ในแง่ของระวางน้ำหนัก) เป็นเส้นทางผ่านของ

⁵ มณฑล ยศสมศักดิ์. “การขยายบทบาททางทหารของจีน ในทะเลจีนใต้”. อุตสาหกรรมความมั่นคงศึกษา (ฉบับที่ 132-133), พฤศจิกายน 2556. หน้า 19-21

⁶ รัญญาทิพย์ ศรีพนา. “ทะเลจีนใต้”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก:

http://www.thaiworld.org/th/thailand_monitor/answer.php?question_id=1215 , 2012.

1 ใน 3 ของการค้าทางทะเลของโลก เป็นเส้นทางลำเลียงน้ำมันดิบ ร้อยละ 80 ของจีน ร้อยละ 66 ของเกาหลีใต้ และร้อยละ 60 ของญี่ปุ่น⁷ ทะเลจีนใต้ยังเป็นเส้นทางลำเลียงก๊าซธรรมชาติเหลวจำนวน 1 ใน 3 ของจำนวนก๊าซธรรมชาติของโลก ทะเลจีนใต้ยังมีความสำคัญต่อการนำเข้าส่งออกของประเทศนอกภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อย่างเช่นอินเดียด้วยเช่นกัน โดยร้อยละ 50 ของการนำเข้าและส่งออกของอินเดียต้องผ่านทะเลจีนใต้ ยิ่งกว่านั้นทะเลจีนใต้ยังมีความสำคัญต่อความมั่นคงทางพลังงานของอินเดีย ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งที่กำหนดจุดยืนของอินเดียต่อทะเลจีนใต้ ดังที่ว่า “ความขัดแย้งต้องแก้ไขอย่างสันติวิธี บนพื้นฐานของกฎหมายระหว่างประเทศ”⁸

ทะเลจีนใต้เป็นแหล่งน้ำมันดิบและก๊าซธรรมชาติแหล่งใหญ่แหล่งหนึ่ง และกระจายอยู่ทั่วบริเวณ โดยมีแหล่งน้ำมันขนาดใหญ่พบอยู่ในเขตซาบาหลี (บรูไน/มาเลเซีย) นามโกนเซิน (ทางใต้ของเวียดนาม) ซาราวัก (อินโดนีเซีย) และมาลัมปายา (ฟิลิปปินส์) โดยการสำรวจน้ำมันได้เริ่มขึ้นนับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1973 เป็นต้นมา ในช่วงที่มีวิกฤตการณ์น้ำมัน ประเทศผู้อ้างกรรมสิทธิ์ในพื้นที่ดังกล่าว เช่น จีน ได้ทำการสำรวจน้ำมันโดยการร่วมทุนกับต่างประเทศ โดยในปี 2006 China National Offshore Oil Company (CNOOC) ร่วมมือกับบริษัท Husky Energy ของแคนาดาทำการสำรวจและค้นพบแหล่งก๊าซธรรมชาติแห่งใหม่ ซึ่งจีนคาดว่า มีน้ำมันสำรองในจำนวนถึง 210 พันล้านบาร์เรล และมีก๊าซธรรมชาติในจำนวน 266 ล้านล้านลูกบาศก์ฟุตในทะเลจีนใต้ ทะเลจีนใต้ยังเป็นแหล่งสัตว์น้ำ และมีความหลากหลายทางชีวภาพทางทะเล มีจำนวนสัตว์น้ำ 1 ใน 3 ของโลก นอกจากนี้จีนเคยอ้างหลักฐานทางประวัติศาสตร์ว่า ทะเลจีนใต้เป็นทะเลสาปทางใต้ของจีนและชาวประมงจีนมักจะเข้ามาทำประมงในพื้นที่นี้ ทะเลจีนใต้ยังเป็นทั้งเส้นทางผ่านและเป็นที่เพาะพันธุ์ของปลาทูน่าครีบน้ำเงิน เป็นพื้นที่อุดมสมบูรณ์สำหรับการประมงเพื่อการพาณิชย์ โดยผลผลิตการประมงมีปริมาณประมาณร้อยละ 8 ของผลผลิตประมงของโลก โดยทะเลจีนใต้สามารถให้ผลผลิตในอัตรา 7 ล้านตันต่อปี ด้วยมูลค่าประมาณ 6.5 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ

⁷ เรื่องเดียวกัน.

⁸ เรื่องเดียวกัน.

ปัญหาความมั่นคงทางทะเลและการอ้างกรรมสิทธิ์เหนือพื้นที่ทับซ้อนในทะเลจีนใต้

การอ้างสิทธิ์พื้นที่ทางทะเลบริเวณหมู่เกาะสแปรตลีย์⁹ ตามที่กล่าวมาแล้ว หมู่เกาะสแปรตลีย์¹⁰ ประกอบด้วยหมู่เกาะเล็ก ๆ หลายร้อยเกาะ มีพื้นที่ประมาณ 3,500,000 ตารางกิโลเมตร หมู่เกาะดังกล่าว มีความสำคัญทั้งทางด้านยุทธศาสตร์ ความมั่นคง และเศรษฐกิจ สำหรับความสำคัญด้านความมั่นคงนั้น หมู่เกาะสแปรตลีย์เป็นทางผ่านของเส้นทางการเดินเรือที่สำคัญเป็นอันดับ 2 ของโลก คือ คิดเป็นประมาณร้อยละ 25 ของการขนส่งทางทะเลในโลก และถือเป็นเส้นทางการเดินเรือที่สำคัญต่อจีนมาก เพราะเป็นเส้นทางลำเลียงส่งน้ำมันจากตะวันออกกลางมายังจีน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 80 ของน้ำมันที่จีนนำเข้า เช่นเดียวกับญี่ปุ่น ที่ใช้เส้นทางนี้นำเข้าน้ำมันถึงร้อยละ 60 ดังนั้นประเทศต่าง ๆ รวมทั้งสหรัฐฯ จึงอ้างมาโดยตลอดเพื่อสิทธิ ความชอบธรรม และไม่ยอมรับอำนาจอธิปไตยที่จีนกล่าวอ้างเหนือหมู่เกาะสแปรตลีย์ว่า ความสำคัญของหมู่เกาะสแปรตลีย์ คือ เรื่องของเสรีภาพในการเดินเรือ และความมั่นคงปลอดภัยของเส้นทางการเดินเรือ สำหรับความสำคัญทางยุทธศาสตร์นั้น หากประเทศใดสามารถอ้างกรรมสิทธิ์มีอธิปไตยเหนือหมู่เกาะสแปรตลีย์ได้ จะสามารถควบคุมเส้นทางการเดินเรือ และควบคุมยุทธศาสตร์ทางทะเลในทะเลจีนใต้ให้ได้ โดยจะสามารถกดดันจีน ญี่ปุ่น ได้ทุกวัน เกาหลีใต้ และหากจีนเข้าควบคุมบริเวณดังกล่าวได้ จะสามารถสกัดกั้นการขยายอิทธิพลทางทะเลของอินเดียและสหรัฐฯ ได้อย่างสิ้นเชิง และสามารถขยายอิทธิพลเข้าสู่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้จนถึงช่องแคบมะละกาได้ นอกจากนี้ทะเลจีนใต้ยังมีความสำคัญต่อการเคลื่อนกำลังทางยุทธศาสตร์ของมหาอำนาจ เช่น สหรัฐฯ โดยกองกำลังภาคพื้นแปซิฟิก (US Pacific Command) ในลักษณะที่เป็นเส้นทางที่สั้นที่สุดที่เชื่อมโยงระหว่างมหาสมุทรแปซิฟิกและมหาสมุทรอินเดียอีกด้วย

⁹ หมู่เกาะสแปรตลีย์ (Spratly) เป็นหมู่เกาะที่ตั้งอยู่ในทะเลจีนใต้ในบริเวณติดต่อกับหรือใกล้กับหลายประเทศ คือ ตั้งอยู่ทางตอนใต้ของเกาะไหหลำของจีน อยู่นอกชายฝั่งด้านตะวันออกของชายฝั่งเวียดนาม อยู่ฝั่งตะวันตกของฟิลิปปินส์ และอยู่ทางตอนเหนือของบรูไนและมาเลเซีย

¹⁰ สุรชัย สิริไกร. “ปัญหาหมู่เกาะพาราเซลและสแปรตลีย์ในทะเลจีนใต้”, เอเชียปริทัศน์. ปีที่ 14 (ฉบับที่ 1), มกราคม – เมษายน 2536, หน้า 48 – 50.

แผนภาพที่ 3-3 การอ้างสิทธิ์พื้นที่ทับซ้อนทางทะเล ในทะเลจีนใต้

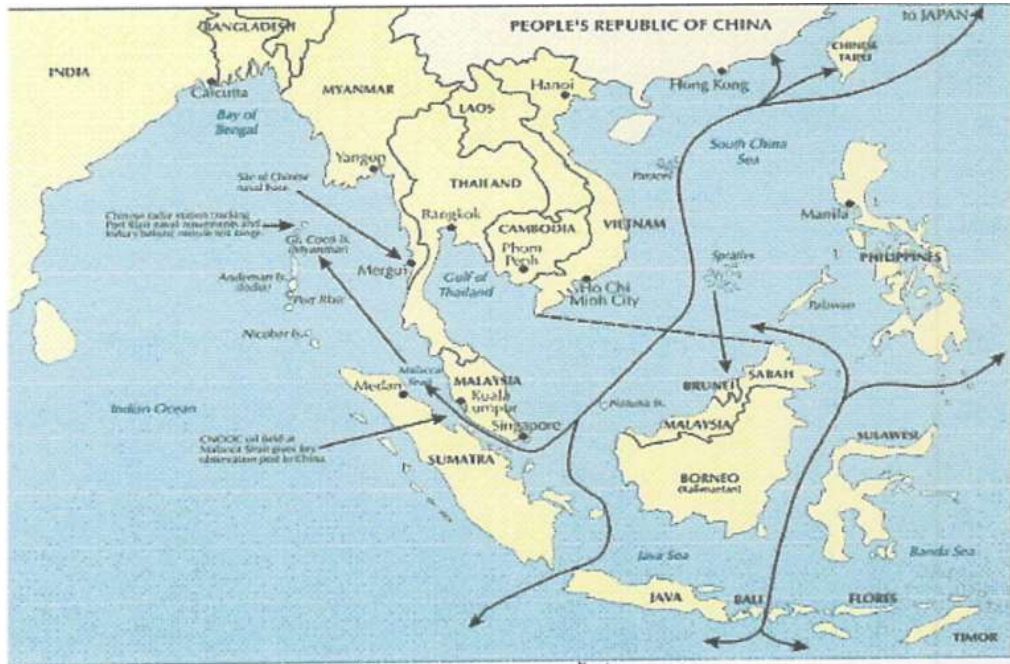

ที่มา : การอ้างสิทธิ์พื้นที่ทับซ้อนทางทะเล ในทะเลจีนใต้, ออนไลน์, 2560

หมู่เกาะสแปรตลีย์ยังเป็นจุดยุทธศาสตร์สำคัญในเกมถ่วงดุลอำนาจระหว่างมหาอำนาจต่าง ๆ โดยทั้งสหรัฐฯ และญี่ปุ่นมียุทธศาสตร์ในการใช้ความขัดแย้งในหมู่เกาะสแปรตลีย์เป็นข้ออ้างในการเข้าแทรกแซงเพื่อถ่วงดุลอำนาจกับจีน สำหรับความสำคัญทางด้านเศรษฐกิจนั้นก็สำคัญเป็นอย่างยิ่ง โดยทางกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและเหมืองแร่ของจีน (Ministry of Geological Resources and Meeting) คาดคะเนปริมาณน้ำมันในพื้นที่ว่ามีปริมาณ 213 ล้านบาร์เรล ขณะที่ข้อมูลจากสหรัฐฯ (US Energy Information Administration : EIA) ประมาณการว่าปริมาณน้ำมันทั้งที่ค้นพบแล้วและยังไม่ค้นพบมีเพียง 28 ล้านบาร์เรล สำหรับปริมาณก๊าซธรรมชาติก็มีข้อมูลใกล้เคียงกับที่บริษัทของจีนได้สำรวจไว้ โดยประมาณการว่ามีอยู่ระหว่าง 25.5 ถึง 56.6 ล้านลูกบาศก์เมตร ในส่วนทรัพยากรประมง ก็นับได้ว่าเป็นแหล่งทรัพยากรสัตว์น้ำที่สำคัญ ซึ่งมีสัดส่วนการจับสัตว์น้ำถึงร้อยละ 10 ของปริมาณการจับสัตว์น้ำทั่วโลก ¹¹

¹¹ นาวาเอก ดุลยวัฒน์ เชาว์นดี. “ปัญหาข้อพิพาทหมู่เกาะในทะเลจีนใต้”. (เอกสารประกอบการสัมมนาในการประชุมสัมมนาทางวิชาการด้านความมั่นคงทางทะเลของ ศยร.), 2556. หน้า 1 – 3.

แผนภาพที่ 3-4 เส้นทางคมนาคมหลักในทะเลจีนใต้

ที่มา : เส้นทางคมนาคมหลักในทะเลจีนใต้, ออนไลน์, 2560

ด้วยเหตุนี้ประเทศที่อ้างกรรมสิทธิ์รวมทั้งมหาอำนาจก็จะต้องเข้าไปปักดวงผลประโยชน์ รวมทั้งขูดเจาะน้ำมันและก๊าซธรรมชาติในบริเวณดังกล่าว ทั้งนี้ความขัดแย้งในหมู่เกาะสแปรตลีย์ มีตัวแสดงที่เป็นรัฐมหาอำนาจเข้ามาเกี่ยวข้อง ประกอบด้วยตัวแสดงที่อ้างสิทธิ์เหนือหมู่เกาะสแปรตลีย์ คือ จีน และตัวแสดงที่มีใช้คู่พิพาทโดยตรงคือ สหรัฐฯ อินเดีย ญี่ปุ่น โดยแต่ละตัวแสดงต่างมีผลประโยชน์ เจตนา และการเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับความขัดแย้งและความสัมพันธ์ระหว่างกัน ดังนี้

จีน อ้างเหตุผลทางประวัติศาสตร์ของพื้นที่ภายในเส้นประ 9 เส้น (Nine Dash Line) โดยจีนได้อ้างหมู่เกาะนี้อยู่ภายใต้การปกครองของจีน (Chinese Administration) เป็นชาติแรก ปัจจุบันจีนได้ขึ้นไปครอบครองและสร้างสิ่งปลูกสร้างบนเกาะ (โขดหิน) Fiery Cross Reef และ Mischief Reef ซึ่งจากการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วของจีน จนก้าวมาเป็นประเทศที่มีอิทธิพลทางด้านเศรษฐกิจและการเมือง จีนจึงต้องพึ่งพาการขนส่งพลังงานและสินค้าทางทะเล ประเด็นความมั่นคงปลอดภัยของเส้นทางเดินเรือจึงเป็นผลประโยชน์ทางทะเลที่สำคัญของจีน ดังนั้นการได้มาซึ่งสิทธิในการครอบครองเหนือพื้นที่ขัดแย้งที่เป็นเส้นทางเดินเรือที่สำคัญลำดับ 2 ของโลก จึงเป็นเป้าหมายที่สำคัญอย่างหนึ่งของจีน ดังเห็นได้จาก พลเรือตรี ยิน โจว ประธานกรรมาธิการด้านการข่าวสารกองทัพเรือจีนระบุว่า "ยุทธศาสตร์ความมั่นคงทางทะเลของจีน

ครอบคลุมความมั่นคง การพัฒนาและการจัดการปัญหาความขัดแย้งทางทะเล โดยมีเป้าหมายที่สำคัญ คือการรักษาความมั่นคง เส้นทางขนส่ง และกรณีการเกิดกรณีข้อพิพาททางทะเล"¹² เพื่อให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าว จีนจึงให้ความสำคัญเร่งด่วนในการพัฒนาขีดความสามารถทางการทหาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งกองทัพเรือ นอกจากนั้นพื้นที่ที่ขัดแย้งนี้ ยังมีความสำคัญในด้านทรัพยากร และการกำหนดเขตแดนระหว่างประเทศ และยังมีผลต่อจีน โดยเป็นจุดยุทธศาสตร์ในการต่อต้านการขยายอิทธิพลของมหาอำนาจอื่นในภูมิภาคนี้ เพราะจะสามารถตรวจการณ์ความเคลื่อนไหวของเรือรบของชาติต่างๆ ได้เป็นอย่างดี และยังเป็นการป้องกันไม่ให้เวียดนามหรือมหาอำนาจอื่นตั้งฐานทัพในบริเวณนี้ได้

สหรัฐฯ ซึ่งมีได้เป็นประเทศในภูมิภาค แต่มีความหวาดระแวงเรื่องความมั่นคงของจีนที่กำลังกลายเป็นมหาอำนาจทางเศรษฐกิจ โดยในขณะที่จีนผงาดขึ้นมา อำนาจของสหรัฐฯ ก็ตกต่ำลงเรื่อย ๆ ทำให้สหรัฐฯ มองว่าจีนเป็นภัยคุกคามที่สำคัญ และกำลังที่จะขึ้นมาเป็นมหาอำนาจแทนตน ส่วนในระดับภูมิภาค สหรัฐฯ มองว่าเป้าหมายหลักประการหนึ่งของจีน คือการสร้างเขตอิทธิพลของตนในภูมิภาคเอเชียตะวันออก และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และในระยะยาวก็จะเป็นก้าวขึ้นมาเป็นมหาอำนาจของโลก ซึ่งจะเปลี่ยนแปลงระบบโลกไปเป็นระบบหลายขั้วอำนาจอีกครั้ง ด้วยเหตุนี้ สหรัฐฯ จึงมีการกำหนดยุทธศาสตร์เพื่อจำกัดการขยายอำนาจของจีนในหลายมิติ ดังที่สามารถสังเกตเห็นได้จากนโยบายยุคสมัยรัฐบาลของนายบารัค โอบามา ตามยุทธศาสตร์ Pivot to Asia โดยมีจุดมุ่งหมายเชิงยุทธศาสตร์ 2 ประการ ได้แก่ การมุ่งปิดล้อมจำกัดขอบเขตความเคลื่อนไหวของจีนในทะเลจีนใต้ และการพิทักษ์คุ้มครองเส้นทางเดินเรือในอาณาบริเวณแปซิฟิกตะวันตก ซึ่งเป็นเส้นทางหลักสำหรับการค้าและการขนส่งพลังงานของโลก และเป็นผลประโยชน์ของสหรัฐฯ และยังได้ขยายขอบเขตการปิดล้อมครอบคลุมไปยังมิติด้านเศรษฐกิจ ผ่านความตกลงหุ้นส่วนยุทธศาสตร์ทางเศรษฐกิจระหว่างมหาสมุทรแปซิฟิก (Trans-Pacific Strategic Economic Partnership Agreement : TPP)

อินเดีย เป็นอีกประเทศหนึ่งที่มีได้มีข้อพิพาทและผลประโยชน์แห่งชาติของตนในภูมิภาคอาเซียนมากขึ้น แต่จากการที่อินเดียมียุทธศาสตร์ Look East และเปลี่ยนเป็น Act East มีสาเหตุมาจากการดำเนินยุทธศาสตร์ของจีนในการขยายอิทธิพลของตนเองเข้าไปในพื้นที่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้และเอเชียใต้มากยิ่งขึ้น เช่น การสนับสนุนด้านการทหารและเศรษฐกิจแบบให้เปล่าหรือดอกเบี้ยต่ำแก่เมียนมาร์ การพัฒนาความร่วมมือด้านการฐานทัพและท่าเรือในศรีลังกา

¹² สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ, “จีนเสริมสร้างศักยภาพของกองทัพเรือเพื่อรองรับผลประโยชน์ทางทะเล”, 2554.

และการสร้างถนนเชื่อมต่อไปยังประเทศปากีสถาน ซึ่งสิ่งเหล่านี้ได้สร้างความหวาดระแวงด้านความมั่นคงให้กับอินเดียที่มีความต้องการเป็นประเทศมหาอำนาจในเอเชียและของโลกอีกประเทศหนึ่ง และจากการรับบริการสนับสนุนด้านต่าง ๆ จากสหรัฐฯ ในหลายปีที่ผ่านมา ทำให้อินเดียเริ่มก้าวเข้ามามีบทบาทในทะเลจีนใต้ ผ่านทางข้อตกลงสัมปทานสำรวจน้ำมันและก๊าซธรรมชาติของบริษัท ONGC (Oil and Natural Gas Co.,Ltd.) ของอินเดียกับประเทศเวียดนาม อันเป็นประเด็นที่อินเดีย ใช้ในการส่งกำลังทางเรือเข้าปฏิบัติการในทะเลจีนใต้โดยอ้าง “เพื่อการรักษาผลประโยชน์ของชาติ”

ญี่ปุ่น ซึ่งเป็นพันธมิตรที่สำคัญของสหรัฐฯ และเป็นประเทศที่มีความขัดแย้งกับจีน จากภูมิหลังทางประวัติศาสตร์ และความขัดแย้งในการอ้างอธิปไตยเหนือเกาะเตียวหยู หรือ เกาะเซนกากู ดังนั้นการแผ่อิทธิพลของจีนเข้ามาในทะเลจีนใต้และอาเซียน จึงส่งผลกระทบต่อญี่ปุ่นในเรื่องความมั่นคงทางการขนส่งทางทะเล เนื่องจากการขนส่งพลังงานของญี่ปุ่นกว่าร้อยละ 60 ใช้เส้นทางผ่านช่องแคบมะละกาและผ่านพื้นที่พิพาท ดังนั้นญี่ปุ่นจึงมีความพยายามในการกระชับความสัมพันธ์กับประเทศต่าง ๆ ในอาเซียนที่มีอยู่เดิม กับพยายามสร้างความสัมพันธ์กับชาติอื่น ๆ ของอาเซียนเพิ่มเติม เช่น การส่งหมู่เรือฝึกนักเรียนทำการนายทหารของกองกำลังป้องกันตนเองทางทะเลของญี่ปุ่นเดินทางเยี่ยมเมืองท่าประเทศเวียดนามและเมียนมา และการช่วยเหลือยุทธโศปกรณ์ที่ปลดระวางแล้วให้กับฟิลิปปินส์และเวียดนาม ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการให้ความสำคัญกับอาเซียนในการถ่วงดุลอำนาจกับจีน โดยอ้างวัตถุประสงค์ในการผดุงไว้ซึ่งผลประโยชน์แห่งชาติ

ด้วยความสำคัญของหมู่เกาะสแปรตลีย์ดังกล่าวข้างต้น ประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคหลายประเทศจึงต่างแย่งกันอ้างกรรมสิทธิ์เหนือหมู่เกาะดังกล่าว โดยจีนและไต้หวันได้อ้างกรรมสิทธิ์เหนือหมู่เกาะเกือบทั้งหมด โดยจีนอ้างหลักฐานทางประวัติศาสตร์ว่า แผนที่ในพงศาวดารได้ระบุหมู่เกาะสแปรตลีย์เป็นของจีนมาตั้งแต่ 200 ปีก่อนคริสตกาล ส่วนรัฐอาเซียนที่มีส่วนเกี่ยวข้องประกอบด้วย เวียดนามได้อ้างกรรมสิทธิ์เหนือหมู่เกาะพาราเซล ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของหมู่เกาะสแปรตลีย์ ฟิลิปปินส์ได้อ้างว่านักเดินเรือชาวฟิลิปปินส์เป็นคนค้นพบหมู่เกาะสแปรตลีย์ และได้อ้างอธิปไตยเป็นบางส่วนมาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1971 ในส่วนของมาเลเซียและบรูไน ได้อ้างกฎหมายทะเลในการกำหนดเขตไหล่ทวีปที่เป็นเขตเศรษฐกิจจำเพาะเป็นบางส่วนในหมู่เกาะสแปรตลีย์ อย่างไรก็ตาม การอ้างอธิปไตยของรัฐต่าง ๆ เหล่านี้ ตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศแล้วยังไม่มีข้อสรุป โดยการอ้างอธิปไตยมีน้ำหนักไม่มากพอ ทั้งนี้เพราะไม่มีการใช้อำนาจอธิปไตยอย่างสงบและนานพอ โดยไม่มีการโต้แย้งจากรัฐอื่น ดังนั้นเมื่อไม่ได้ข้อสรุปในเรื่องอำนาจอธิปไตย ความขัดแย้งจึงเกิดขึ้นอย่างยืดเยื้อ ต่างฝ่ายต่างอ้างกรรมสิทธิ์ ถึงขั้นมีการทำสงครามกันในปี ค.ศ. 1974 และปี ค.ศ. 1988 โดยจีนได้รบกับเวียดนาม เพื่อแย่งชิงหมู่เกาะพาราเซล นอกจากนี้ จีนกับฟิลิปปินส์ยังมีการขัดแย้งกันจนเกือบถึงขั้นกลายเป็นสงครามหลายครั้ง ต่อมาในปี ค.ศ. 1992

อาเซียนได้ประกาศปฏิญญาการแก้ไขปัญหาหมู่เกาะสแปรตลีย์อย่างสันติวิธี และได้เรียกร้องให้จีนยอมรับปฏิญญาดังกล่าว แต่จีนก็มีท่าทีแข็งกร้าวมาโดยตลอด และอ้างกรรมสิทธิ์อธิปไตยเด็ดขาดเหนือหมู่เกาะสแปรตลีย์ อย่างไรก็ตามในระยะเวลา 10 ปีที่ผ่านมา จีนดำเนินนโยบายในเชิงรุกเพื่อเอาใจอาเซียน โดยยอมทำปฏิญญา Code of Conduct เพื่อแก้ไขปัญหอย่างสันติวิธีในปี ค.ศ. 2002¹³ เมื่อมีการทำปฏิญญาดังกล่าว ก็ดูเหมือนมีแนวโน้มว่าปัญหานี้จะทุเลาเบาบางลง

กล่าวโดยสรุป การปะทุขึ้นของปัญหาความขัดแย้งสแปรตลีย์รอบใหม่ครั้งนี้ และการตอบโต้ของจีนอย่างก้าวร้าวในลักษณะนี้ ทำให้สมาชิกของอาเซียนมีความเห็นและจุดยืนที่แตกต่างกันไป โดยสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่มีปัญหาข้อขัดแย้งกับจีน คือ เวียดนาม ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย และบรูไน ได้พยายามใช้เวทีพหุภาคีเป็นกลไกในการเจรจา กับพยายามสร้างความสัมพันธ์กับชาติมหาอำนาจนอกภูมิภาคในด้านต่าง ๆ เพื่อถ่วงดุลอำนาจกับจีน กลุ่มที่สอง คือ กลุ่มประเทศที่มีผลประโยชน์ร่วมกันกับจีน เช่น พม่า กัมพูชา ลาว ซึ่งมักแสดงออกอย่างชัดเจนในการสนับสนุนการดำเนินการของจีน และกลุ่มสุดท้ายคือ กลุ่มประเทศที่ไม่มีส่วนได้ส่วนเสียโดยตรง เช่น ไทย สิงคโปร์ และอินโดนีเซีย ซึ่งจะดำเนินนโยบายอยู่บนพื้นฐานของผลประโยชน์ของชาติตนเองเป็นหลัก ด้วยเหตุนี้ปฏิกิริยา และท่าทีของจีนในอนาคตจะมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความหวาดระแวงของประเทศในภูมิภาคฯ และส่งผลกระทบต่อความร่วมมือของรัฐสมาชิกอาเซียน

แนวโน้มของความขัดแย้งระหว่างจีนกับสหรัฐฯ ในทะเลจีนใต้

ในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมาสถานการณ์เริ่มเปลี่ยนแปลง ปัจจัยสำคัญคือ การผงาดขึ้นมาของจีน และจีนกำลังจะกลายเป็นประเทศมหาอำนาจทางเศรษฐกิจอันดับ 1 ของโลก การผงาดขึ้นมาของจีนอย่างรวดเร็ว ทำให้จีนมีความมั่นใจในกำลังอำนาจแห่งชาติของตนมากขึ้นเรื่อย ๆ เป็นสาเหตุให้นโยบายต่างประเทศ และท่าทีของจีนเริ่มก้าวร้าวมากขึ้น ทำให้ท่าทีของจีนต่อปัญหาหมู่เกาะสแปรตลีย์เปลี่ยนไปในลักษณะแข็งกร้าวมากขึ้น ดังนี้

- จีนได้เริ่มคุกคามบริษัทขุดเจาะน้ำมันตะวันตกที่เข้าไปสำรวจน้ำมันในหมู่เกาะสแปรตลีย์

¹³ จีน และประเทศสมาชิกอาเซียน ได้ร่วมแถลงการณ์แนวทางปฏิบัติในทะเลจีนใต้ ณ กรุงพนมเปญ เพื่อแก้ไขความขัดแย้งในทะเลจีนใต้โดยสันติวิธี จะร่วมกันส่งเสริมสันติภาพและความมั่นคง และแก้ไขข้อขัดแย้งต่าง ๆ โดยการปรึกษาหารือกัน

- จีนได้เพิ่มกองทัพเรือเข้าไปในหมู่เกาะสแปรตลีย์มากขึ้น เรือรบจีนได้ข่มขู่เรือของประเทศอื่น ในปี ค.ศ. 2009 มีเหตุการณ์เผชิญหน้ากับเรือรบสหรัฐฯ และเดือนมีนาคม ค.ศ. 2010 ก็มีการเผชิญหน้ากันอีกครั้งหนึ่ง ระหว่างเรือรบจีนกับเรือรบสหรัฐฯ

- จีนได้ประกาศห้ามเรือประมงของประเทศอื่น เข้าไปจับปลาในเขตหมู่เกาะสแปรตลีย์ที่จีนอ้างกรรมสิทธิ์ และได้มีการจับกุมชาวประมงเวียดนามอยู่หลายครั้ง

- คณะทำงานระหว่างอาเซียนกับจีน เพื่อที่จะร่างข้อตกลง Code of Conduct ก็ติดขัดไม่มีความคืบหน้า

- ในช่วงเดือนมีนาคม พ.ศ.2553 จีนได้ประกาศว่า หมู่เกาะสแปรตลีย์เป็นผลประโยชน์หลักของจีน ซึ่งภาษาอังกฤษใช้คำว่า Core Interest ซึ่งการประกาศของจีนทำให้ประเทศอาเซียน และสหรัฐฯ ตื่นตระหนก

- จีนได้เปลี่ยนท่าทีจากที่เคยยอมรับที่จะเจรจาปัญหานี้ ในเวทีพหุภาคีโดยเฉพาะกับอาเซียน แต่ในช่วงที่ผ่านมา จีนได้ปรับเปลี่ยนท่าทีไปสู่ท่าทีดั้งเดิมของจีน คือมองว่าปัญหานี้เป็นปัญหา ทวิภาคีที่จะต้องเจรจาเฉพาะคู่ขัดแย้งเท่านั้น

สถานการณ์ปัจจุบันจากพัฒนาการของปัญหาที่เริ่มทรุดหนักลง ในที่สุดก็มาปะทุขึ้นในระหว่างการประชุม ARF ที่กรุงฮานอย เมื่อปลายเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2553 โดยประเทศที่จุดชนวนการปะทุของปัญหาค้างใหม่ คือ สหรัฐฯ กล่าวคือในระหว่างการประชุมนาง Hillary Clinton รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของสหรัฐฯ ได้ประกาศท่าทีของสหรัฐฯ ในเรื่องความขัดแย้งนี้ ซึ่งเป็นท่าทีที่เปลี่ยนแปลงไปจากในอดีต ซึ่งสหรัฐฯ พยายามไม่เข้ามายุ่งกับเรื่องนี้โดยตรง แต่นาง Clinton กลับประกาศว่าสหรัฐฯ ถือว่าเรื่องนี้เป็นเรื่องสำคัญมาก และสหรัฐฯ จะเข้ามามีบทบาทในการแก้ปัญหา โดยสหรัฐฯ สนับสนุนกระบวนการทางการทูตและการเจรจา และไม่เห็นด้วยกับการใช้กำลังในการแก้ปัญหา นาง Clinton ยังเน้นด้วยว่าการเจรจาจะต้องเป็นการเจรจาแบบพหุภาคี ท่าทีของสหรัฐฯ ในครั้งนี้ถือเป็นการแสดงบทบาทที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา หรือมองอีกนัยหนึ่งคือ สหรัฐฯ กำลังดำเนินการตามยุทธศาสตร์ในภูมิภาค คือ การปิดล้อมและการสกัดกั้นอิทธิพลของจีน โดยสาเหตุอีกประการหนึ่งก็คือการที่รัฐบาลของประธานาธิบดี บารัค โอบามา ได้พยายามปฏิสัมพันธ์กับจีน แต่กลับไม่ประสบความสำเร็จ สหรัฐฯ จึงน่าจะเปลี่ยนมาเป็นยุทธศาสตร์แข็งกร้าวต่อจีน โดยเฉพาะยุทธศาสตร์ปิดล้อมจีนทางการทหาร หลังจากที่สหรัฐฯ เปิดประเด็นเรื่องนี้ในเวทีการประชุม ARF และประเทศสมาชิกอื่น ๆ เช่น เวียดนาม ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย และบรูไน ซึ่งเป็นรัฐอาเซียนที่ขัดแย้งกับจีนโดยตรงก็ให้ความเห็นในแนวทางที่สอดคล้องกันกับสหรัฐฯ นอกจากนั้น อินโดนีเซีย ออสเตรเลีย ญี่ปุ่น และสหภาพยุโรป (European Union: EU) ก็เข้าร่วมกับสหรัฐฯ ในการหารือในเรื่องนี้ด้วย สำหรับทางฝ่ายจีนนั้นแสดง

ท่าทีที่ไม่พอใจอย่างมากที่สหรัฐฯ ได้เปิดประเด็นเอาเรื่องนี้มาโจมตีตนเองในเวที ARF ซึ่งต่อมา
รัฐบาลจีนได้ออกแถลงการณ์โจมตีสหรัฐฯ ว่าการที่นาง Clinton กล่าวในที่ประชุม ARF นั้น ถือ
เป็นการโจมตีจีน (attack on China) และมองว่าสหรัฐฯ ไม่ควรแทรกแซงในเรื่องนี้ และไม่เห็นด้วย
ที่จะให้เรื่องนี้กลายเป็นประเด็นปัญหาระหว่างประเทศ หลังจากนั้นทางกองทัพจีนได้จัดการซ้อมรบ
โดยมีการนำเรือรบออกมาซ้อมรบในบริเวณหมู่เกาะสแปรตลีย์ และได้ประกาศจุดยืนอย่างแข็งกร้าว
ว่าจีนมีอธิปไตยเหนือหมู่เกาะสแปรตลีย์อย่างเด็ดขาด

ปฏิกริยาของจีนได้ทำให้เกิดปฏิกริยาถูกโซ่เข้าไปสู่การกระชับความสัมพันธ์ทาง
ทหารระหว่างสหรัฐฯ กับเวียดนามอย่างเข้มข้น โดยได้มีความเคลื่อนไหวความร่วมมือทางทหาร
ระหว่างสหรัฐฯ กับเวียดนาม ซึ่งน่าจะเป็นการตอบสนองต่อการซ้อมรบของจีนในหมู่เกาะ
สแปรตลีย์ อาทิเช่น การส่งเรือรบของสหรัฐฯ ชื่อว่า USS John McCain ไปจอดเทียบท่าที่ท่าเรือ
เมืองดานัง และเข้าร่วมภารกิจกับกองทัพเรือเวียดนาม นับเป็นครั้งแรกที่จะมีการปฏิบัติการร่วม
ระหว่างกองทัพเรือสหรัฐฯ กับเวียดนาม และต่อมาได้ส่งเรือบรรทุกเครื่องบินชื่อ USS George
Washington ก็ได้ไปจอดเทียบท่าที่เมืองดานัง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการเฉลิมฉลองครบรอบ 15 ปี
ของการสถาปนาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของทั้งสอง

สหรัฐฯ มีความมุ่งหมายในการดำเนินยุทธศาสตร์การปิดล้อมจีน โดยการเข้าปรับ
สมดุลใหม่ โดยให้ความสนใจกับเอเชียมากยิ่งขึ้น เพื่อดำรงความเป็นมหาอำนาจและขัดขวางการ
ขยายอิทธิพลของจีน ผ่านการใช้กำลังอำนาจแห่งชาติด้านการทหาร ในช่วงก่อนเกิดเหตุการณ์ใน
วันที่ 11 กันยายน ค.ศ. 2001 ยุทธศาสตร์ของสหรัฐฯ ต่อเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ออกมามีเป้าหมายหลักคือ
การถ่วงดุลอำนาจจีน เป้าหมายที่สำคัญที่สุดของสหรัฐฯ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ คือการ
ปิดล้อมจีน แต่การปิดล้อมจีนนั้นไม่ใช่การปิดล้อมจีนอย่างเต็มรูปแบบ เพราะสหรัฐฯ ยังมี
ผลประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจที่มาวางอยู่ สหรัฐฯ นั้นมองว่าจีนมีศักยภาพมากขึ้นเรื่อยๆ ในการ
ที่จะเป็นคู่แข่งเป็นศัตรูและจะมาแย่งความเป็นอันดับหนึ่งของสหรัฐฯ ในอนาคต ถ้าดูจากสถิติ
ต่าง ๆ จะเห็นได้อย่างชัดเจนว่าภายในปี ค.ศ. 2024 หรืออาจจะเร็วกว่านั้นจีนจะกลายเป็นประเทศที่
มีขนาดเศรษฐกิจที่ใหญ่ที่สุดในโลก¹⁴ เพราะฉะนั้นนโยบายหลักของสหรัฐฯ ที่จะนำไปสู่นโยบาย
ในเรื่องอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นโยบายต่อคาบสมุทรเกาหลี นโยบายต่อญี่ปุ่น ต่อไต้หวัน นโยบายต่อ
อาเซียนนั้นโยงไปสู่เป้าหมายเดียวกัน คือเป้าหมายในการถ่วงดุลอำนาจจีน อย่งไรก็ตามหลังเกิด
เหตุการณ์ 11 กันยายน ค.ศ. 2001 สหรัฐฯ ได้เข้าสู่เกมของการทำสงครามต่อต้านการก่อการร้าย

¹⁴ “China to Become World’s Largest Economy in 2024”. Reports IHS Economics.
2014. p.1-2.

โดยเห็นได้ว่าอาเซียนเองต้องริบจัดทำปฏิญญาในเรื่องต่อต้านการก่อการร้ายในการประชุมสุดยอดอาเซียนที่บรูไน ในปลายปี ค.ศ. 2001 หลังจากนั้นสหรัฐฯ ได้กลับเข้ามาในภูมิภาคฯ อีกครั้ง โดยส่งทหารเข้าไปในฟิลิปปินส์และกระชับความสัมพันธ์ทางการทหารกับประเทศในภูมิภาคฯ โดยมีเป้าหมาย 3 ประการ คือ 1) สหรัฐฯ จะได้เข้ามาทำลายเครือข่ายการก่อการร้ายในภูมิภาคฯ 2) จะใช้โอกาสดังกล่าวนี้ขยายบทบาททางการทหารในภูมิภาคฯ และ 3) คือการที่จะถ่วงดุลอำนาจและปิดล้อมจีน โดยจากการที่ประธานาธิบดี George H. W. Bush เดินทางมาเยือนเอเชีย ในปี ค.ศ. 2002 และได้กล่าวสุนทรพจน์ที่ประเทศญี่ปุ่นอย่างชัดเจนว่า “สหรัฐฯ ขณะนี้กำลังสร้างความสมดุลในเรื่องของการปิดล้อมจีนและการต่อต้านการก่อการร้าย” โดยมี 6 ประเด็นที่ประกาศเป็นประเด็นนโยบายที่สหรัฐฯ ดำเนินมาโดยตลอด ดังนี้¹⁵

- การจะคงกองกำลังทหารในภูมิภาคนี้ไว้
- สหรัฐฯ จะปกป้องคุ้มครองพันธมิตรของสหรัฐฯ ในภูมิภาคฯ ที่สำคัญ คือ ออสเตรเลีย ฟิลิปปินส์ และไทย
- การต่อต้านการรุกรานต่อเกาหลีใต้ คือการสร้างภาพเกาหลีเหนือให้กลับมาเป็นผู้ร้ายใหม่
- พันธมิตรระหว่างสหรัฐฯ กับญี่ปุ่นนั้น คือ เสาหลักของความสัมพันธ์ของสหรัฐฯ ด้านความมั่นคงในภูมิภาค
- สหรัฐฯ มีพันธกิจที่จะปกป้องได้หวั่น
- สหรัฐฯ จะยินดีถ้าจีนจะมีเสถียรภาพและมีสันติภาพกับเพื่อนบ้าน

ในปัจจุบันสหรัฐฯ กำลังดำเนินนโยบายในเชิงรุกอย่างหนัก ที่เห็นชัดเจนที่สุดคือการดำเนินนโยบายเน้นทางการทหารในภูมิภาคซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์เป้าหมายหลักของสหรัฐฯ ดังกล่าวข้างต้น ได้แก่ 1) การครองความเป็นเจ้า 2) ปิดล้อมจีน และ 3) การต่อต้านการก่อการร้าย โดยมี การเดินทางเยือนประเทศในเอเชียหลายครั้ง ซึ่งทุกครั้งจะมีการพูดคุยในประเด็นเรื่องการทหารเมื่อคราวไปเยือนญี่ปุ่นก็มีการพูดคุยในเรื่องการเน้นความเป็นพันธมิตรทางทหารและที่ฟิลิปปินส์ก็ได้กล่าวว่าจะช่วยปรับโครงสร้างกองทัพฟิลิปปินส์ และมอบสถานะการเป็นพันธมิตรนอก NATO ให้ซึ่งสหรัฐฯ ได้มอบสถานะนี้ให้ญี่ปุ่น เกาหลีใต้และออสเตรเลียไปก่อนหน้านี้ ทั้งยังขอให้ฟิลิปปินส์สนับสนุนสหรัฐฯ ในการส่งกองกำลังไปช่วยในอิรัก สำหรับไทยนั้นในการเยือนกรุงเทพฯ ของประธานาธิบดีจอร์จ ดับเบิลยู เชน บุช ในปี ค.ศ. 2008 ได้กล่าวสุนทรพจน์ที่กองบัญชาการกองทัพบก และได้มอบสถานะพันธมิตรนอก NATO ให้ไทย

¹⁵ “Bush predicts ‘Pacific century,’” The Nation February 20, The Nation. 2002 :

เช่นเดียวกันนอกจากนี้สหรัฐฯ ยังสนับสนุนมหาอำนาจในภูมิภาคเช่น ญี่ปุ่น และอินเดีย ให้เข้ามามีบทบาทเพิ่มขึ้นในภูมิภาค ไม่ว่าจะเป็นการสนับสนุนนโยบาย Act East ของอินเดีย และการสนับสนุนให้กองกำลังป้องกันตนเองของญี่ปุ่นให้การสนับสนุนยุทธโศภณที่ปลดระวางประจำการแล้วกับชาติที่มีข้อขัดแย้งกับจีน เช่น เวียดนาม และฟิลิปปินส์ กับส่งเสริมความร่วมมือในการฝึกการปฏิบัติการทางทหารกับชาติอาเซียนในพื้นที่ขัดแย้งอีกด้วย

หลังจากที่ประธานาธิบดี โดนัลด์ ทรัมป์สาบานตนเข้ารับตำแหน่ง สถานการณ์เรื่องข้อพิพาททะเลจีนใต้ก็ดูจะมีความตึงเครียดมากขึ้น เมื่อทางการสาธารณรัฐประชาชนจีนเริ่มวางกำลังทหารไว้แถวหมู่เกาะสแปรตลีย์ ซึ่งเป็นพื้นที่หนึ่งในข้อพิพาททางทะเลระหว่างจีนกับหลายประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ นอกจากนี้อีกไม่กี่วันถัดมายังมีกรณีที่จีนค้นพบเรือได้นำไร้คนขับ (UUV) ของสหรัฐฯ ในทะเลจีนใต้ ในขณะที่เรือกำลังแล่นออกจากชายฝั่งฟิลิปปินส์ ซึ่งอยู่ภายนอกเส้นประที่จีนใช้อ้างอาณาเขตของตัวเอง

ปีเตอร์ เลย์ตัน นักวิชาการแลกเปลี่ยนที่สถาบันกริฟฟิธเอเชีย มหาวิทยาลัยกริฟฟิธ ผู้ศึกษาเรื่องยุทธศาสตร์ได้เขียนบทความเกี่ยวกับเรื่องนี้ในวารสารอีสต์เอเชียฟอรัม¹⁶ ระบุว่าเหตุการณ์การยึดเรือของสหรัฐฯ นั้น เป็นการกระทำที่มันเฉยต่อข้อตกลงระหว่างสหรัฐฯ-จีน ที่ตั้งขึ้นเพื่อหลีกเลี่ยงความขัดแย้งทางทะเล นอกจากนี้ยังกระตุ้นให้เกิดการตอบโต้ทางวาจาจากผู้นำสหรัฐฯ ทางทวีเตอร์เป็นครั้งแรกในประเด็นเรื่องทะเลจีนใต้ ซึ่งข้อความจากทวีเตอร์ของทรัมป์ถูกมองว่าสหรัฐฯ มีท่าทีแข็งกร้าวมากขึ้นต่อกรณีข้อพิพาททะเลจีนใต้ ขณะที่ก่อนหน้านี้ฝ่ายจีนมีท่าทีรุกร้ามาก่อนหลังจากที่สีจิ้นผิงขึ้นเป็นประธานาธิบดี เลย์ตันวิเคราะห์ว่าทรัมป์พยายามจะเน้นความสัมพันธ์ระหว่างสหรัฐฯ-จีน ไปในทางด้าน "การทำข้อตกลงด้วย" เพราะต้องการได้ประโยชน์ในระยะสั้นต่อตัวเองเท่านั้น วิธีการเช่นนี้อาจจะดึงดูดชาวเงินบางคนได้ในฐานะที่พวกเขา มองทรัมป์ว่าเป็น "นักธุรกิจผู้เอาผลประโยชน์ทางการค้ามาก่อนทุกสิ่งทุกอย่าง" เรื่องนี้อาจจะเปรียบเทียบกับช่วงที่จีนใช้หมู่เกาะเซนกาคุ/เดียวหยู ที่มีข้อพิพาทกับญี่ปุ่นเป็นเครื่องมือต่อรองกับญี่ปุ่น อย่างไรก็ตามการต่อรองกับญี่ปุ่นนี้กระทำอยู่ภายใต้กรอบทางการทูต ขณะที่เลย์ตันมองว่าวิธีการของทรัมป์ต่างออกไปใน 5 เหตุผลดังนี้

เหตุผลแรกคือ ทรัมป์ไม่ได้เปิดเผยเจตนาที่แท้จริงของตัวเองให้เห็นชัดๆ เขาใช้วิธีการระบุผ่านทวีเตอร์ในเชิงที่ทำให้คนตีความไปได้หลายแบบ ซึ่งเป็นยุทธวิธีเดียวกับที่ทางการจีนใช้

¹⁶“ปีเตอร์ เลย์ตัน”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก:

กับทำที่ต่อประเด็นทะเลจีนใต้ การยึดเรือไร้คนบังคับ UUV นั้นก็ดูเหมือนว่าเป็นการที่สีจิ้นผิงโต้ตอบสิ่งที่เขาจินตนาการเองว่าทรัมป์ต้องการอะไรซึ่งอาจจะไม่ตรงกับเจตนาที่แท้จริงของทรัมป์ก็ได้

เหตุผลที่สองคือ ทรัมป์ทวิตสิ่งต่างๆ ออกมาเร็วกว่าระบบการตัดสินใจของรัฐบาลจีน และทวิตออกมาในหลายประเด็นจนทำให้ระบบของจีนที่มีลักษณะรวมศูนย์การตัดสินใจตามไม่ทัน ทำให้รูปการณ์ออกมาดูเหมือนว่าทรัมป์กำลังนำไปล่วงหน้าในแง่นี้ เรื่องนี้อาจจะสร้างความประหลาดใจให้ชาวจีนแผ่นดินใหญ่เองที่คุ้นเคยกับการที่ทางการจีนเป็นฝ่ายกำหนดวาระเองเกี่ยวกับประเด็นทะเลจีนใต้ ข่ายเหอ นักวิจัยด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและความมั่นคงเคยประเมินว่า ผู้นำจีนอาจจะยอมเสี่ยงในประเด็นนี้ถ้าหากพวกเขาารู้สึกว่าชาวจีนในประเทศกำลังสูญเสียความเคารพนับถือพวกเขา ซึ่งการตัดสินใจนี้อาจจะส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพทางการเมืองเอง เลย์ตันระบุว่าในกรณีข้อความทวิตเตอร์ของทรัมป์นั้น เหล่าผู้นำจีนอาจจะตีความแบบยกระดับสถานการณ์ไปเองเวลาที่พวกเขาารู้สึกสับสนหรือกังวลและอาจจะตัดสินใจได้ไม่ดีในเรื่องนี้เมื่อรู้สึกกดดันจากการทวิตต่างๆ ของทรัมป์

เหตุผลที่สามคือ สำหรับทั้งทรัมป์และสีจิ้นผิงต่างก็ให้ความสำคัญกับประเด็นภายในประเทศมากกว่าทั้งคู่ อย่างการสร้างงานและการเติบโตทางเศรษฐกิจเพื่อที่พวกเขาจะรักษาฐานอำนาจในประเทศเอาไว้ ทั้งคู่ยังเหมือนกันตรงที่อาศัยหาประโยชน์จากอารมณ์ความรู้สึกแบบชาตินิยมอย่างไม่บันยะบันยังถ้ามีโอกาส ดังนั้นประเด็นความขัดแย้งทะเลจีนใต้จึงมีโอกาสถูกนำมาโยงกับประเด็นภายในประเทศ เลย์ตันระบุว่าสำหรับสีจิ้นผิงแล้วพื้นที่ทะเลจีนใต้มีความสำคัญต่อ "ความฝันแบบจีน" ของเขาแต่มีความสำคัญน้อยกว่าสำหรับสหรัฐฯ อาจจะมีความเป็นไปได้ที่ทรัมป์จะยอมแลกเป้าหมายภายในประเทศของประชาชนอเมริกันส่วนใหญ่หรือมองว่าเขตทะเลจีนใต้เป็นเรื่องอ่อนไหวเป็นพิเศษสำหรับจีนจนพยายามจะใช้มันเพื่อกดดันหาผลประโยชน์จากเรื่องอื่น

เหตุผลที่สี่คือ กรณีการเล่นการเมืองกับประเด็นทะเลจีนใต้จะเป็นที่สนใจของสาธารณชนซึ่งต่างจากในอดีต เพราะตอนนี้สื่อต่างๆ ก็ตามทวิตเตอร์ของทรัมป์ พวกสื่อใหญ่ก็พากันตีความไปว่าทรัมป์กำลังพูดถึงเรื่องอะไร ตัวทรัมป์เองก็พยายามเล่นบทผู้นำเข้มแข็งที่ให้ "สหรัฐฯ มาก่อน" ใช้วิธีแบบเด็กชอบรังแกคนในการพยายามบงการสภาองเกรสที่ตัดสินใจช้าในขณะที่ทำให้มีภาพลักษณ์เหมือนพยายามเรียกร้องความสนใจจากสาธารณชนอยู่ตลอดเวลา เลย์ตันระบุว่าในการนี้เองทำให้ทรัมป์รู้สึกไม่สบายใจที่โดนเปิดโปงเรื่องกระบวนการตัดสินใจที่ไม่มีโครงสร้างระบบอะไรเลย ปลอ่ยให้รัฐมนตรีระดับใหญ่ๆ ที่มีอำนาจทำตามใจชอบและโต้แย้งประเด็นต่างๆ ตามใจตัวเอง ขณะที่สีจิ้นผิงจะใช้วิธีเดียวกันได้ยาก ประชาชนในสหรัฐฯ และอาจจะรวมถึงส่วน

ใหญ่ในโลกจะมองว่าจีนเป็นประเทศปิด ไม่โปร่งใส เข้าถึงไม่ได้ และถูกทิ้งให้ตามไม่ทันในทุกเรื่อง ขณะที่การตัดสินใจต่างๆ ของทรัมป์จะถูกนำเสนอต่อชาวโลกเสมอรวมถึงการตัดสินใจที่ผิดพลาดด้วย

เหตุผลสุดท้ายคือ ยุทธวิธีของทรัมป์จะไม่เพียงแค่ส่งผลถึงจีนแต่ยังส่งผลถึงพันธมิตรของสหรัฐฯ ด้วย รวมถึงในพื้นที่ของทวีตเตอร์ ดังนั้นจึงต้องมีการคิดประเมินและเตรียมพร้อมล่วงหน้า และอาจจะต้องฟื้นฟูวิธีคิดแบบการมองอนาคตเพื่อไว้หลายแนวทาง กลยุทธ์หลักขององค์กร (Grand Strategy) และการจัดการความเสี่ยง (Risk Management) มาใช้อีกครั้ง เพราะความมาเร็ว-ไปเร็ว ในการแสดงออกของทรัมป์ ทำให้เลยต้นระบุนว่า "การจัดการกับช่วงทรัมป์เป็นประธานาธิบดีอย่างดีที่สุดน่าจะมองว่าเป็นการดำเนินงานปฏิบัติการภายใต้สภาพที่ต้องบริหารจัดการวิกฤตอยู่ตลอดเวลา"

แนวโน้มของความขัดแย้งระหว่างจีนกับประเทศต่างๆ ที่อ้างกรรมสิทธิ์ทับซ้อนในทะเลจีนใต้¹⁷

ตั้งแต่ในช่วงทศวรรษที่ 1970 พื้นที่ทะเลจีนใต้ได้เกิดความขัดแย้งและข้อพิพาทจากการแย่งชิงกรรมสิทธิ์ในการครอบครองดินแดนที่รุนแรงมากขึ้นจากความสำคัญของทะเลจีนใต้ ทั้งในแง่ของทางยุทธศาสตร์ในการเป็นเส้นทางคมนาคมทางทะเลและเส้นทางเคลื่อนย้ายกำลังของสหรัฐฯ จากฐานทัพในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ไปยังพื้นที่ปฏิบัติการในตะวันออกเฉียงและมหาสมุทรอินเดีย การเป็นแหล่งทรัพยากรธรรมชาติทั้งน้ำมันดิบและก๊าซธรรมชาติ รวมทั้งการเป็นแหล่งทรัพยากรของสิ่งมีชีวิตในทะเล ทำให้ชาติต่าง ๆ อ้างกรรมสิทธิ์เหนือพื้นที่ในทะเลจีนใต้จำนวนรวมทั้งสิ้น 7 ประเทศ ตามที่เคยกล่าวมาแล้วในตอนต้น ได้แก่ จีน ใต้หวัน เวียดนาม ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย อินโดนีเซีย และบรูไน นอกจากนี้ จากการที่จีนได้ออกกฎหมายภายในประเทศใช้และกำหนดพื้นที่ในการอ้างสิทธิ์เหนือพื้นที่ทับซ้อนในทะเลจีนใต้ โดยใช้การลากเส้นผ่านตำบลที่สมมุติที่มีการอ้างอิงจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ (9 Dash Lines) ในปี ค.ศ. 2013¹⁸ ทำให้ปัญหาการอ้างกรรมสิทธิ์ฯ ทวีความตึงเครียดและเป็นประเด็นสำคัญที่มีความละเอียดอ่อนต่อการนำไปสู่

¹⁷ มณฑล ยศสมศักดิ์. “การขยายบทบาททางทหารของจีนในทะเลจีนใต้ (China’s Military Expansion in the South China Sea)”, จุลสารความมั่นคงศึกษา (ฉบับที่ 132 – 133) . พฤศจิกายน 2556, หน้า 30-39.

¹⁸ Jeffrey A. Bader 2014. ‘The U.S. and China’s Nine - Dash Line : Ending the Ambiguity’, (Online). Available : <http://www.brookings.edu/research/opinions/2014/02/06-us-china-nine-dash-line-bader>

ความขัดแย้งระดับสูง (Flash Point) ซึ่งทั่วโลก กำลังให้ความสนใจเป็นอย่างยิ่ง โดยพื้นฐานของการอ้างกรรมสิทธิ์ฯ ทับซ้อนกันของทั้ง 7 ชาติ ตั้งอยู่บนพื้นฐานอ้างอิง 2 ประการตามที่ได้กล่าวมาแล้ว ได้แก่ การอ้างกรรมสิทธิ์ฯ ภายใต้อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล (UNCLOS 1982) และการอ้างกรรมสิทธิ์ภายใต้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ (Historical Right) โดยมี รายละเอียดการอ้างกรรมสิทธิ์เหนือพื้นที่ทับซ้อน โดยสามารถสรุปเหตุผลและพื้นที่ในการอ้างกรรมสิทธิ์ฯ ของแต่ละชาติ (ผนวก ข) ได้ดังนี้

1. จีน จีนอ้างกรรมสิทธิ์เหนือพื้นที่ทับซ้อนในทะเลจีนใต้โดยอ้างสิทธิ์ทางประวัติศาสตร์ (Historical Rights) เหนือหมู่เกาะสแปรตลีย์ว่าเป็นของจีนมาตั้งแต่สมัยโบราณ โดยอ้างอิงจากหลักฐานที่ปรากฏในประวัติศาสตร์ว่า จีนเป็นประเทศแรกที่ค้นพบและมีการสำรวจหมู่เกาะสแปรตลีย์ ตั้งแต่สมัยราชวงศ์ชิง (ค.ศ. 1644 - 1911) ต่อมาญี่ปุ่นได้ทำการรุกรานจีนโดยยึดหมู่เกาะสแปรตลีย์เกือบทั้งหมด ซึ่งนอกจากนี้ยังอ้างว่า แผนที่โลกที่พิมพ์โดยเวียดนามเหนือในปี ค.ศ. 1960 และ ค.ศ. 1972 และแผนที่ของโซเวียตที่พิมพ์ในปี ค.ศ. 1972 และ ค.ศ. 1975 ได้ระบุว่าหมู่เกาะ สแปรตลีย์เป็นของจีน¹⁹ ซึ่งในปัจจุบันจีนได้ทำการครอบครองเกาะต่าง ๆ ในหมู่เกาะสแปรตลีย์จำนวน 8 - 9 เกาะ โดย ได้ขึ้นไปปลูกสิ่งก่อสร้างบนเกาะที่สำคัญได้แก่ Fiery Cross Reef และ Mischief Reef²⁰ อีกทั้งยังคงให้ สัมปทานแก่บริษัทน้ำมันของสหรัฐฯ ในการสำรวจทรัพยากรน้ำมันและก๊าซธรรมชาติในบริเวณของหมู่ เกาะทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของทะเลจีนใต้ อันเป็นบริเวณเดียวกับพื้นที่ที่เวียดนามทำการอ้างสิทธิ์ นอกจากนี้ยังคงมีการก่อสร้างสถานีสื่อสาร รวมทั้งสิ่งปลูกสร้างทางการทหาร เพื่อเป็นการแสดงถึงอำนาจอธิปไตยของจีนในพื้นที่ดังกล่าว

2. ไต้หวัน ไต้หวันอ้างกรรมสิทธิ์เหนือพื้นที่ทับซ้อนในทะเลจีนใต้โดยอ้างสิทธิ์ทางประวัติศาสตร์ (Historical Rights) เช่นเดียวกับจีน และมีการอ้างว่าระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 ญี่ปุ่นได้ให้สิทธิ์ไต้หวัน ในการดูแลหมู่เกาะสแปรตลีย์ ทั้งนี้ไต้หวันได้ประกาศครอบครองเกาะที่มีขนาดใหญ่ที่สุด มีชื่อว่า เกาะ Itu Aba²¹ โดยไต้หวันได้ส่งทหารไปประจำการอยู่บนเกาะนี้ตั้งแต่ ค.ศ. 1956 มีการก่อสร้างฐานทัพและสิ่งอำนวยความสะดวก รวมทั้งมีสถานีเรดาห์เพื่อทำการตรวจ

¹⁹ จันตรี สิ้นสุภฤกษ์. “กรณีพิพาทหมู่เกาะสแปรตลีย์ : ทักษะทางกฎหมายและการเมือง”. จุดสารความมั่นคงศึกษา, (ฉบับที่ 127 – 128), ก.ค. - ส.ค. 2556 . หน้า 10.

²⁰ Global Security, “South China Sea/Spratly Islands”. (Online). Available : <http://www.globalsecurity.org/military/world/war/spratly.htm>

²¹ Kaye Stuart B. “The Spratly Islands Dispute : A Legal Background”. Maritime Studies, No.102, September/October 1998. P. 19.

การณ้ครอบคลุ่พื้นที่ทางทะเลและทางอากาศ โดยในปัจจุบันนโยบายของไต้หวันต่อปัญหาการอ้างกรรมสิทธิ์เหนือพื้นที่ทับซ้อนในทะเลจีนใต้ ตั้งอยู่บนพื้นฐานของการแก้ไข้ปัญหาโดยสันติวิธี²²

3. ฟิลิปปินส์ ฟิลิปปินส์เคยอ้างกรรมสิทธิ์เหนือหมู่เกาะสแปรตลีย์ด้วยเหตุผลทางภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์ เนื่องจากเป็นหมู่เกาะที่ตั้งอยู่ใกล้ฟิลิปปินส์ โดยหลังจากสงครามโลกครั้งที่ 2 ในปี ค.ศ. 1947 รัฐบาลฟิลิปปินส์ได้ประกาศว่าเกาะต่างๆ ที่ญี่ปุ่นเคยครอบครองในทะเลจีนใต้ได้มอบให้กับฟิลิปปินส์ทั้งหมด และจากหลักฐานการค้นพบหมู่เกาะและโหนดหินประมาณ 50 เกาะ ของ Thomas Cloma นักสำรวจชาวฟิลิปปินส์ ในปี ค.ศ. 1947²³ แต่ภายหลังจากปี ค.ศ. 2009 ฟิลิปปินส์ได้มีการอ้างอาณาเขตทางทะเล (EEZ) ตาม UNCLOS 1982 ซึ่งขยายพื้นที่ครอบคลุมหมู่เกาะจำนวน 80 หมู่เกาะในพื้นที่ทะเลจีนใต้ ซึ่งปัจจุบันฟิลิปปินส์ได้ส่งกำลังทหารเข้าไปประจำการอยู่บนเกาะจำนวน 8 เกาะ²⁴ รวมทั้งมีความพยายามก่อสร้างสิ่งปลูกสร้าง ท่าเรือและสนามบินตามหมู่เกาะที่ตนเองครอบครองอยู่

4. เวียดนาม เวียดนามได้เคยอ้างกรรมสิทธิ์เหนือหมู่เกาะสแปรตลีย์ โดยใช้หลักฐานทางประวัติศาสตร์ในการครอบครองตั้งแต่ช่วงของราชวงศ์ญวน (Nguyen Dynasty) ช่วงศตวรรษที่ 17 - 19 แต่ภายหลังการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจของเวียดนามในปี ค.ศ. 1980 ส่งผลให้รัฐบาลคอมมิวนิสต์ของเวียดนามกำหนด นโยบายในการปฏิรูปประเทศที่มีชื่อว่า “Doi Moi” จึงทำให้เวียดนามมีการตื่นตัวในด้านการรักษาผลประโยชน์แห่งชาติทางทะเล และได้เปลี่ยนแปลงการอ้างกรรมสิทธิ์เหนือพื้นที่ทับซ้อนบริเวณทะเลจีนใต้จากการใช้หลักฐานทางประวัติศาสตร์มาเป็น การอ้างอิงโดยใช้หลักของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วย กฎหมายทะเล ค.ศ. 1982 เพื่อใช้ในการอ้างอาณาเขตทางทะเล (EEZ) ของตน²⁵ ทั้งนี้ตลอดช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา เวียดนามได้ส่งกำลังทหารเข้าไปประจำการตามเกาะต่างๆ ในทะเลจีนใต้ โดยใน ปี ค.ศ. 1999 ได้ขยายการครอบครองเกาะได้ถึง 27 เกาะ²⁶ โดยส่วนใหญ่จะเป็นการครอบครอง เกาะที่อยู่ทางด้านตะวันตกใกล้กับชายฝั่ง

²² Rowan, J.P. ‘The U.S.-Japan security alliance, ASEAN, and the South China Sea dispute’. *Asian Survey*. vol. 45, issue. 3, 2005. p. 417.

²³ Rowan, J.P. op.cit, p. 421.

²⁴ จันตรี สิ้นศุกฤกษ์. เรื่องเดิม. หน้า 8.

²⁵ Do Thanh Hai, เอกสารบรรยายสรุปเรื่อง “Vietnam’s evolving claims in The South China Sea”, Australian National University, p. 28.

²⁶ Christopher C. Joyner. “The Spratly Islands Dispute in the South China Sea Problems, Policies, and Prospects for Diplomatic Accommodation”. p.61.

ของเวียดนาม นอกจากนี้เวียดนามยังมีโครงการในการสร้างเกาะเทียมขึ้นบริเวณทะเลจีนใต้อย่างต่อเนื่องอีกด้วย

5. **มาเลเซีย** มาเลเซียได้อ้างกรรมสิทธิ์เหนือหมู่เกาะสแปรตลีย์ด้วยการอ้างสิทธิ์ตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล (UNCLOS 1982) ซึ่งมาเลเซียได้ประกาศเขตแดนทางทะเล ได้แก่ เขตไหล่ทวีปในปี ค.ศ.1979 และเขตเศรษฐกิจจำเพาะในปี ค.ศ.1980 ซึ่งขยายอาณาเขตทางทะเลครอบคลุมหมู่เกาะสแปรตลีย์จำนวน 12 เกาะ และได้สิทธิครอบครองภายหลังจากอังกฤษเคยครอบครองเกาะด้วยการส่งกำลังทหารเข้าไปประจำอยู่ที่หมู่เกาะสแปรตลีย์จำนวน 3 เกาะ²⁷ อีกทั้งในปี ค.ศ.1983 รัฐบาลมาเลเซียได้สร้างที่พักอาศัยและส่งกำลังทหารเข้าไปประจำการที่เกาะ Swallow Reef จำนวน 70 คน²⁸ หลังจากนั้น ได้ทำการครอบครองเกาะ โขดหิน และปะการัง โดยรอบ รวมทั้งมีการให้สัมปทานน้ำมันแก่วัฒนกิจจากสหรัฐฯ อีกทั้งมีการสร้างสนามบินเพื่อเพิ่มขีดความสามารถของการตรวจการณ์กำลังทางเรือและทางอากาศในทะเลของฝ่ายตรงข้าม

6. **บรูไน** บรูไนได้อ้างกรรมสิทธิ์เหนือหมู่เกาะสแปรตลีย์ตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล (UNCLOS 1982) โดยบรูไนอ้างสิทธิ์เฉพาะที่เป็นโขดหินจำนวน 2 แห่ง ได้แก่ Louisa Reef และ Rifleman Reef โดยบรูไนอ้างว่า Louisa Reef อยู่ในเขตไหล่ทวีป 350 ไมล์ทะเลของตนเอง ซึ่งในปี ค.ศ.1992 บรูไนได้ประกาศพื้นที่ทำการประมงไว้ที่ระยะ 200 ไมล์ทะเลจากชายฝั่ง²⁹ อย่างไรก็ตาม บรูไนถือว่าเป็นเพียงประเทศเดียวที่ยังมิได้ส่งทหารขึ้นไปประจำการบนเกาะที่ตนครอบครอง แต่ได้เตรียมการหากเกิดปัญหาความรุนแรงขึ้น โดยมีการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีทางการทหารทั้งกำลังทางเรือและกำลังทางอากาศอย่างต่อเนื่องเพื่อใช้สำหรับปกป้องอธิปไตยของตนเอง

7. **อินโดนีเซีย** อินโดนีเซียอ้างกรรมสิทธิ์เหนือพื้นที่บางส่วนทางด้านใต้ของทะเลจีนใต้บนพื้นฐานของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล (UNCLOS 1982) และไม่มีส่วนในการอ้างกรรมสิทธิ์ฯ ในพื้นที่ของหมู่เกาะสแปรตลีย์และพาราเซล แม้ว่าในการอ้างกรรมสิทธิ์ฯ ของอินโดนีเซียจะตั้งอยู่บนพื้นฐานของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล (UNCLOS 1982)

²⁷ Christopher C. Joyner. op.cit. p.63

²⁸ J. Ashley Roach, “Malaysia and Brunei : An Analysis of their Claims in the South China Sea”, CNA Analysis and Solution. 2014, p. 10.

²⁹ จันตรี สิ้นศุภฤกษ์. เรื่องเดิม. หน้า 9.

ก็ตาม แต่พื้นที่ดังกล่าวบางส่วนไปทับซ้อนกับพื้นที่อ้างกรรมสิทธิ์ฯ ของประเทศจีนซึ่งจีนได้อ้างกรรมสิทธิ์ฯ เกือบทั้งทะเลจีนใต้³⁰

จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นได้ว่า ประเทศต่างๆ ที่อ้างกรรมสิทธิ์เหนือพื้นที่ทับซ้อนในทะเลจีนใต้ ทั้ง 7 ประเทศ ประกอบด้วย จีน ใต้หวัน เวียดนาม ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย อินโดนีเซีย และบรูไน นั้น มีพื้นฐาน การอ้างกรรมสิทธิ์ฯ 2 ส่วน ได้แก่ การอ้างกรรมสิทธิ์ฯ ภายใต้อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล (UNCLOS 1982) และการอ้างกรรมสิทธิ์ภายใต้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ (Historical Right) ซึ่งจะเห็นได้ว่ามีชาติในอาเซียนจำนวน 5 ประเทศ เข้าไปมีส่วนร่วมกับความขัดแย้งดังกล่าว อีกทั้งในอดีตยังมีการใช้กำลังต่อกันเพื่อแย่งกรรมสิทธิ์ฯ เหนือดินแดนในพื้นที่ดังกล่าว จากสถานการณ์ที่พัฒนาต่อเนื่องจากอดีตจนถึงปัจจุบันส่งผลให้จีนครอบครองเกาะต่าง ๆ ในทะเลจีนใต้จำนวน 14 เกาะ เวียดนามจำนวน 22 เกาะ ฟิลิปปินส์จำนวน 11 เกาะ และมาเลเซียจำนวน 10 เกาะ ทั้งนี้ หากพิจารณาจากความสำคัญของทะเลจีนใต้ทั้งในแง่ของยุทธศาสตร์ ในฐานะเป็นเส้นทางคมนาคมทางทะเลหลักและเส้นทางมีเคลื่อนย้ายกำลังทหารของสหรัฐฯ การเป็นแหล่งทรัพยากรทั้งน้ำมันดิบและก๊าซธรรมชาติ รวมถึงสิ่งมีชีวิตในทะเล ประกอบกับในปัจจุบันจีนได้มีการพัฒนาประเทศทั้งด้านเศรษฐกิจและทางการทหาร ทำให้ทะเลจีนใต้มีความสำคัญอย่างมากต่อจีนทั้งในทางยุทธศาสตร์และในการพัฒนาประเทศ รวมทั้งเป็นองค์ประกอบในการก้าวขึ้นมาเป็นชาติมหาอำนาจด้วย ซึ่งภายหลังจากที่จีนได้มีการปรับเปลี่ยนนโยบายต่างประเทศเกี่ยวกับปัญหาการอ้างกรรมสิทธิ์ในทะเลจีนใต้ จึงหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะส่งผลต่อชาติต่าง ๆ ในอาเซียนที่อ้างกรรมสิทธิ์ในทะเลจีนใต้ และปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาสำคัญที่สหรัฐฯ ในฐานะที่เป็นชาติมหาอำนาจหนึ่งเดียวในช่วงที่ผ่านมาไม่สามารถเพิกเฉยได้เช่นเดียวกัน โดยจีนได้ตระหนักถึงความสำคัญในเรื่องนี้ จึงได้พัฒนากำลังรบของตนอย่างต่อเนื่องควบคู่กับการพัฒนาเศรษฐกิจ พร้อมทั้งมีนโยบายในการขยายอำนาจทางทะเลที่ครอบคลุมพื้นที่ต่างๆ โดยเฉพาะในทะเลจีนใต้ตามที่ตนได้อ้างกรรมสิทธิ์ไว้ ซึ่งอยู่ในพื้นที่ First Island Chain โดยในปัจจุบันจีนมีขีดความสามารถในการปฏิบัติการครอบคลุมพื้นที่ดังกล่าวอีกด้วย³¹

³⁰ Rowan, J.P. loc.cit.

³¹ มณฑล ยศสมศักดิ์. “การขยายบทบาททางทหารของจีน ในทะเลจีนใต้”, อุตสาหกรรมความมั่นคงศึกษา. (ฉบับที่ 132-133), พฤศจิกายน 2556. หน้า 39-47.

มหาสมุทรอินเดีย

1. ภูมิรัฐศาสตร์ของมหาสมุทรอินเดีย³²

แผนภาพที่ 3-5 การแข่งขันของมหาอำนาจในมหาสมุทรอินเดีย

ที่มา : การแข่งขันของมหาอำนาจในมหาสมุทรอินเดีย, ออนไลน์, 2560

มหาสมุทรอินเดียเป็นมหาสมุทรที่มีขนาดใหญ่เป็นอันดับ 3 ของโลก มีพื้นที่ประมาณร้อยละ 20 ของพื้นน้ำของโลก โดยทางเหนือมีอาณาเขตติดกับทวีปเอเชีย ทางตะวันออกติดกับคาบสมุทรมาลาและประเทศออสเตรเลีย ทางตะวันตกติดกับคาบสมุทรอาหรับและทวีปแอฟริกา นับเป็นมหาสมุทรที่มีความสำคัญยิ่งของโลก มีที่ตั้งอยู่นอกชายฝั่งภาคใต้ด้านตะวันตกของไทย

³² พลเรือตรี ช่อฉัตร กระเทศ. "CHINA and the INDIAN OCEAN", นาวิกศาสตร์ ปีที่ 96 เล่มที่ 1 ม.ค. 2556 .หน้า 8-9.

รายล้อมด้วยทวีปและอนุทวีปสำคัญของโลก ได้แก่ แอฟริกาใต้ แอฟริกาตะวันออก เอเชียใต้ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ออสเตรเลีย และแอนตาร์กติกา โดยมีประเทศต่างๆ รวมถึงอาณานิคมรายล้อมอยู่รวม 35 ประเทศ 8 อาณานิคมมีพื้นที่ประมาณ 68,556 ล้านตารางกิโลเมตร ใหญ่กว่าสหรัฐฯ ประมาณ 5.5 เท่า มีขอบฝั่งยาวประมาณ 66,526 กิโลเมตร มีทะเลน้อยใหญ่และพื้นที่สำคัญประกอบด้วย ทะเลอันดามัน ทะเลอาระเบีย ทะเลฟลอเรส Great Australian Bight อ่าวเอเดน อ่าวโอมาน อ่าวเปอร์เซีย ทะเลแดง ทะเลชวู ทะเลติมอร์ ช่องแคบโมแซมบิก อ่าวเบงกอล ช่องแคบมะละกา เป็นต้น

มหาสมุทรอินเดียรายล้อมไปด้วยประเทศต่าง ๆ ที่เป็นทั้งคู่ค้า พันธมิตร อีกทั้งบางคู่เคยมีกรณีพิพาทกันมาในอดีต และมากกว่าครึ่งหนึ่งของความขัดแย้งและการสู้รบบนโลกในปัจจุบันปรากฏอยู่ในภูมิภาคมหาสมุทรอินเดีย จากการที่มหาสมุทรอินเดียยังมีความสำคัญในเชิงยุทธศาสตร์ ประเทศต่างๆ จึงได้บรรจุความสำคัญของมหาสมุทรอินเดียไว้ในยุทธศาสตร์ของตนด้วย โดยเฉพาะปัจจัยและสถานะแวดล้อมในการประกอบการประเมิน ยุทธศาสตร์ เช่น การทะยานขึ้นของศักยภาพและอำนาจของจีนและอินเดียในมหาสมุทรอินเดีย การอาจเผชิญหน้ากันทางนิวเคลียร์ระหว่างอินเดียและปากีสถาน การแทรกแซงของสหรัฐฯ ในอิรักและอัฟกานิสถาน การก่อการร้าย และอุบัติการณ์การกระทำอันเป็นโจรสลัดทั้งในและรอบ ๆ Horn of Africa ตลอดจนการบริหารจัดการบนทรัพยากรประมงที่ค่อย ๆ ลดน้อยลงไปทุกที นอกจากนี้มหาสมุทรอินเดียยังมีทรัพยากรที่สำคัญต่างๆ จำนวนมาก โดยเฉพาะน้ำมัน ได้แก่ ตะวันออกกลาง อ่าวเบงกอล และอินโดนีเซีย เป็นต้น โดยจะมีปริมาณน้ำมันจำนวนมหาศาลบริเวณตะวันออกกลาง ซึ่งเป็นที่ต้องการของโลกอย่างยิ่ง ทั้งนี้ในปัจจุบัน โลกมีอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ค่อนข้างสูง โดยเฉพาะจีนที่มีอัตราการเจริญเติบโตสูงที่สุดของโลก ถึงร้อยละ 9.4 ในปี 2011 เมื่อเทียบกับสหรัฐฯ ที่มีการเจริญเติบโตเพียง 2.3 เท่านั้น

2. ทรัพยากรสำคัญในมหาสมุทรอินเดีย³³

มหาสมุทรอินเดียอุดมไปด้วยทรัพยากรมีค่าต่าง ๆ ที่มีอยู่ทั้งบนบกและในทะเล นับตั้งแต่ชายฝั่งทะเลอาณาเขต เขตเศรษฐกิจจำเพาะของรัฐต่างๆ ออกไปจนถึงทะเลหลวง ทรัพยากรที่สำคัญของมหาสมุทรอินเดียได้แก่ น้ำมันในตะวันออกกลางรอบๆอ่าวเปอร์เซีย ก้อนแมงกานีส (Manganese nodules) ที่กระจายอยู่ทั่วไปในมหาสมุทรอินเดีย หินฟอสเฟต (Guano or Phosphatized Rock) บริเวณเกาะมาดากัสการ์และทางตะวันตกของออสเตรเลีย แร่ฟอสฟอไรท์

³³ พลเรือตรี ช่อฉัตร กระจุก. "จีนกับมหาสมุทรอินเดีย", อุตสาหกรรมมั่นคงศึกษาปีที่ 5. (ฉบับที่ 115-116). ตุลาคม – พฤศจิกายน. หน้า 2-5.

(Phosphorite) บริเวณชายฝั่งแอฟริกาใต้ เยเมน และโอมาน นอกจากนี้ยังมีแหล่งแร่สำคัญต่างๆ จำนวนมากที่ขุดเจาะอยู่บริเวณเขตเศรษฐกิจจำเพาะของประเทศต่างๆ ในมหาสมุทรอินเดีย เช่น Chromite (Cr), Ilmenite (Il, หรือ Titanium), Tin (Sn), Iron (Fe), Monazite (M) และ Zircon (Zr) เป็นต้น จากทรัพยากรสำคัญต่างๆ ที่มีอยู่ในมหาสมุทรอินเดีย น้ำมันนับว่ามีความสำคัญที่สุดและเป็นที่ต้องการของประเทศต่างๆ โดยตะวันออกกลางนับเป็นพื้นที่และแหล่งที่มีน้ำมันสำรองมากเป็นอันดับหนึ่งของโลก มีปริมาณน้ำมันสำรองรวมของประเทศต่างๆ ในพื้นที่จำนวนมากถึงร้อยละ 56 ของปริมาณน้ำมันสำรองทั่วโลก

3. ปัญหาความมั่นคงทางทะเลในมหาสมุทรอินเดีย³⁴

การค้าน้ำมันของโลกส่วนใหญ่จะใช้การขนส่งลำเลียงทางมหาสมุทรอินเดีย ก่อนที่เรือจะออกสู่ทะเลเปิด เรือเหล่านี้จะต้องแล่นผ่านช่องแคบหรือช่องทางบังคับต่าง ๆ เช่น คลองสุเอซที่อยู่ระหว่างอียิปต์และซาอุดีอาระเบีย ช่องแคบฮอร์มุซที่เป็นเส้นแบ่งระหว่างอ่าวเปอร์เซียกับทะเลอาหรับ และช่องแคบมะละกาที่เชื่อมต่อทะเลอันดามันกับทะเลจีนใต้ในมหาสมุทรแปซิฟิก เส้นทางเดินเรือเหล่านี้นำมาซึ่งความท้าทายด้านความมั่นคงต่างๆ นับตั้งแต่การปล้นสะดมทางน้ำ ไปจนถึงข้อพิพาทเกี่ยวกับอาณาเขตในภูมิภาคมหาสมุทรอินเดียอันเป็นพื้นที่ที่มีผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติโดยรวม 6.5 ล้านล้านเหรียญสหรัฐ³⁴ (ประมาณ 213 ล้านล้านบาท) และประชากรจำนวน 2,600 ล้านคนเป็นกลไกสำคัญของเศรษฐกิจโลก มหาสมุทรที่มีขนาดใหญ่เป็นอันดับสามของโลกแห่งนี้ครอบคลุมไปถึงอาณาเขตของประเทศต่างๆ ที่อุดมไปด้วยทรัพยากรในแอฟริกาและตะวันออกกลาง ซึ่งเป็นเส้นทางขนส่งสำคัญรอบสิงคโปร์และอินโดนีเซียและชายฝั่งตะวันตกของออสเตรเลีย

การรักษาความมั่นคงในภูมิภาคมหาสมุทรอินเดียและการดำรงเสถียรภาพของเส้นทางเดินเรือและรัฐชายฝั่งคือปัจจัยที่สำคัญต่ออนาคตของภูมิภาค “ความมั่นคงของภูมิภาคมหาสมุทรอินเดียในภายภาคหน้ามีความสำคัญต่อเสถียรภาพและความเจริญรุ่งเรืองของโลกมากขึ้นเรื่อยๆ เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่สำคัญและขยายขอบเขตมากขึ้นในด้านการแข่งขันทางภูมิยุทธศาสตร์ ความทะเยอทะยานทางเศรษฐกิจ การแข่งขันทางด้านทรัพยากร การจัดการสิ่งแวดล้อม ความท้าทายด้านการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงทางด้านประชากร”

นายไมเคิล เลสเตอร์นจ์ ศาสตราจารย์จากวิทยาลัยความมั่นคงแห่งชาติ สังกัดมหาวิทยาลัยแห่งชาติออสเตรเลียกล่าวในการประชุมว่าด้วยความร่วมมือระหว่างกองทัพเรือ

³⁴ “ปัญหาความมั่นคงทางทะเลในมหาสมุทรอินเดีย”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก:

ในภูมิภาคมหาสมุทรอินเดียเมื่อเดือนมีนาคม พ.ศ. 2557 โดยกล่าวว่า “การค้า การแข่งขันทางด้านทรัพยากรธรรมชาติ เช่น น้ำมันและก๊าซตลอดจนกิจกรรมของกองทัพเรือจะยังคงเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ และบรรดารัฐชายฝั่งจะต้องร่วมมือกันเพื่อให้เกิดเสถียรภาพในภูมิภาค การเจรจาเรื่องความมั่นคงและความร่วมมือในมิติใหม่ในประเด็นที่เกี่ยวกับมหาสมุทรอินเดียเป็นสิ่งจำเป็นอย่างเห็นได้ชัด”

สมาคมความร่วมมือแห่งภูมิภาคมหาสมุทรอินเดีย ซึ่งเป็นองค์กรที่ประกอบด้วยสมาชิก 20 ประเทศที่พยายามสนับสนุนความร่วมมือในระดับภูมิภาคระบุว่า ความมั่นคงทางทะเลข้อพิพาทเกี่ยวกับอาณาเขต ภัยพิบัติทางธรรมชาติและการแข่งขันระหว่างอินเดียและจีนที่เพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ นั้น เป็นความท้าทายด้านความมั่นคงที่สำคัญของภูมิภาค สมาคมความร่วมมือแห่งภูมิภาคมหาสมุทรอินเดียยืนยันว่า ความปลอดภัยทางทะเลยังคงเป็นความท้าทายอันยิ่งใหญ่ที่สุด เนื่องจากมหาสมุทรอินเดียมีบทบาทสำคัญในการเชื่อมต่อระหว่างตะวันออกและตะวันตก และเส้นทางเดินเรือไปยังมหาสมุทรแปซิฟิกที่เพิ่มจำนวนขึ้นอย่างมากมาในขณะนี้ยังช่วยส่งเสริมการค้าและเศรษฐกิจของโลกอีกด้วย “ภูมิภาคมหาสมุทรอินเดียเป็นศูนย์กลางการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและภูมิยุทธศาสตร์ครั้งยิ่งใหญ่ของโลกที่กำลังดำเนินอยู่ในขณะนี้” นายโมฮัน มาลิก ศาสตราจารย์ประจำศูนย์ความมั่นคงศึกษาเอเชียแปซิฟิกในรัฐฮาวายกล่าวกับ ฟอรัม “ในปัจจุบัน การปฏิสัมพันธ์เชิงลึกและการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันทำให้ภูมิภาคนี้เชื่อมโยงกับมหาสมุทรแปซิฟิกตะวันตกอย่างแยกกันไม่ออก ไม่ว่าจะในด้านความมั่นคงทางพลังงาน การแพร่กระจายนิวเคลียร์ การค้าและตลาด หรือในแง่การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและความมั่นคงทางทะเล” การส่งออกน้ำมันของโลกร้อยละ 80 จะลำเลียงผ่านเส้นทางบังคับต่าง ๆ ในภูมิภาคมหาสมุทรอินเดีย โดยมีการลำเลียงน้ำมันดิบประมาณ 17 ล้านบาร์เรลต่อวันผ่านทางช่องแคบฮอร์มุซ และ 15.2 ล้านบาร์เรลต่อวันผ่านทางช่องแคบมะละกา ตามรายงานของสำนักงานบริหารข้อมูลพลังงานของสหรัฐฯ การโจมตีของโจรสลัดที่มุ่งเป้าไปที่เรือขนส่งเหล่านี้ยังคงเป็นภัยคุกคามที่ยิ่งใหญ่ที่สุดต่อการเคลื่อนที่อย่างเสรีในมหาสมุทรตามที่สมาคมความร่วมมือแห่งภูมิภาคมหาสมุทรอินเดียระบุ การโจมตีของโจรสลัดในช่องทางบังคับหลัก ๆ สามแห่งในภูมิภาคมหาสมุทรอินเดียได้เพิ่มจำนวนขึ้นในปี พ.ศ. 2557

ในสภาวะปัจจุบันการแก่งแย่งชิงพลังงานธรรมชาติและวัตถุดิบต่างๆ เพื่อการอุตสาหกรรมกลายเป็นประเด็นสำคัญที่มหาอำนาจต่างๆ ถือเป็นสิ่งสำคัญที่สุดในบรรดาผลประโยชน์แห่งชาติของตน มหาสมุทรอินเดียจึงกลายเป็นภูมิภาคที่สำคัญยิ่ง เนื่องจากเป็นแหล่งวัตถุดิบและแหล่งพลังงานธรรมชาติ เช่น ประเทศต่างๆ ในทวีปแอฟริกา และสหภาพเมียนมาร์ เป็นต้น อีกทั้งยังเป็นเส้นทางเข้าสู่แหล่งพลังงานที่สำคัญที่สุดของโลกคือ ตะวันออกกลาง รวมถึงการใช้ภูมิภาคนี้เป็นเส้นทางในการลำเลียงขนส่งพลังงาน และวัตถุดิบต่างๆ จึงเป็นสาเหตุให้

ประเทศมหาอำนาจทั้งหลาย พยายามขยายสมุทธานุภาพของตนเข้ามาในมหาสมุทรอินเดียมากยิ่งขึ้น ในจำนวนนี้รวมถึงจีน ซึ่งอินเดียเองก็เล็งเห็นถึงความพยายามของมหาอำนาจในครั้งนี้ ประกอบกับการที่อินเดียประสบความสำเร็จทางด้านเศรษฐกิจอย่างสูง จึงมีโครงการ พัฒนากองทัพเรือ เพื่อมุ่งไปสู่การเป็นกองทัพเรือน้ำลึก (Blue Navy) อย่างแท้จริง รองรับกับสิ่งท้าทายใหม่ที่กำลังเกิดขึ้นอยู่ในขณะนี้ ความพยายามในการขยายอิทธิพลในภูมิภาคเช่นนี้ ทำให้ดุลยแห่งอำนาจในภูมิภาคนี้มีการเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างมากในช่วงเวลาปัจจุบัน

ผลกระทบของประเทศไทยต่อปัญหาความมั่นคงทางทะเลในทะเลจีนใต้และมหาสมุทรอินเดีย

1. ทะเลจีนใต้ จากการศึกษาเกี่ยวกับภูมิศาสตร์รัฐศาสตร์และความสำคัญของทะเลจีนใต้ เป็นจุดยุทธศาสตร์ในภูมิภาคทะเลจีนใต้ เป็นเส้นทางที่เชื่อมต่อระหว่างมหาสมุทรแปซิฟิกกับมหาสมุทรอินเดีย ซึ่งเป็นเส้นทางเดินเรือที่มีความสำคัญเป็นอันดับ 2 ของโลก และเส้นทางการบินที่สำคัญ โดยมีหมู่เกาะสแปรตลีย์กั้นขวางอยู่ รวมทั้งหมู่เกาะสแปรตลีย์ได้สำรวจพบแหล่งทรัพยากรที่มากมายจนอาจกล่าวได้ว่าเป็นอ่าวเปอร์เซียแห่งที่ 2 เป็นแหล่งประมงที่สำคัญ หากประเทศใดได้ครอบครองก็จะสามารถครอบครองแหล่งทรัพยากรและควบคุมเส้นทางเดินเรือ น่านฟ้าเหนือทะเลจีนใต้ ซึ่งหมู่เกาะดังกล่าวมีประเทศต่างๆอ้างสิทธิ์ได้แก่จีน ใต้หวัน เวียดนาม ฟิลิปปินส์ บรูไนและมาเลเซีย ซึ่งจีนได้ประกาศในการครอบครองหมู่เกาะดังกล่าว ทำให้เกิดปัญหาการอ้างสิทธิ์ทับซ้อนกับประเทศที่อ้างสิทธิ์อื่น จนทำให้เกิดผลกระทบด้านความมั่นคงกับจีน โดยเฉพาะ เวียดนาม ฟิลิปปินส์ และมาเลเซีย ซึ่งประเทศในอาเซียนเหล่านี้ ได้ชักนำสหรัฐฯ เข้ามามีบทบาทเพื่อสร้างสมดุลกับจีน จนทำให้จีนไม่พอใจและแสดงความแข็งกร้าวมากขึ้น สำหรับในกรณีที่จีนและประเทศที่อ้างสิทธิ์ได้สร้างเกาะเทียม และประกาศว่าเกาะเทียมดังกล่าวมีสภาพเป็นเกาะมาก่อน ทำให้สามารถประกาศน่านน้ำอาณาเขต เขตต่อเนื่อง เขตเศรษฐกิจจำเพาะ และไหล่ทวีป รวมทั้งน่านฟ้าได้ ซึ่งเป็นไปตามกฎหมายทะเล 1982 ประเทศที่อ้างสิทธิ์ต่างๆ ได้ดำเนินการเช่นเดียวกันคือ สร้างก่อสร้างบนเกาะเทียม และมีแนวโน้มนำไปใช้ในการทหาร เช่น สนามบินขนาดใหญ่ อาคารต่างๆ ล้วนแล้วแต่บ่งชี้ในทางการเป็นฐานทัพหน้ามากกว่าที่จะใช้สำรวจทรัพยากรหรือการประมง ส่งผลกระทบต่อประเทศต่างๆ โดยเฉพาะ สหรัฐฯ ญี่ปุ่น และชาติต่างๆ ที่จำเป็นต้องใช้เส้นทางคมนาคมนี้ ไม่สามารถทำการเดินเรือและทำการบินได้อย่างเสรี ภายใต้เงื่อนไขกฎหมายระหว่างประเทศ ทั้งนี้หากเกิดการปะทะกันบริเวณหมู่เกาะที่อ้างสิทธิ์ทับซ้อน ซึ่งมีโอกาสเป็นไปได้สูง เนื่องจากการแย่งชิงหมู่เกาะและการประกาศน่านน้ำอาณาเขต เขตต่อเนื่อง เขตเศรษฐกิจจำเพาะ และไหล่ทวีป รวมทั้ง น่านฟ้า ของเกาะต่างๆ ประเทศที่อ้างสิทธิ์ ทำให้เกิดการเหลื่อมทับกัน อาจจะ

ส่งผลกระทบต่อกระทั้งกันและทำให้ไม่สามารถเดินเรือและทำการบินภายใต้กฎหมายระหว่างประเทศได้โดยเสรี ซึ่งเส้นทางคมนาคมของไทยในการขนส่งสินค้าเข้า-ออกประเทศจะต้องผ่านหมู่เกาะสแปรตลีย์ในทะเลจีนใต้ ซึ่งหากเกิดปัญหาการอ้างสิทธิ์ทับซ้อนบริเวณหมู่เกาะสแปรตลีย์ในทะเลจีนใต้แล้ว ก็จะส่งผลกระทบต่อเส้นทางคมนาคมทางทะเลของไทยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

ปัญหาการอ้างกรรมสิทธิ์เหนือพื้นที่ทับซ้อนในทะเลจีนใต้ มีชาติมหาอำนาจทั้งสหรัฐฯ และจีน รวมทั้งชาติสมาชิกอาเซียน ประกอบด้วย มาเลเซีย อินโดนีเซีย บรูไน เวียดนาม และฟิลิปปินส์ เข้ามาเกี่ยวข้อง โดยสหรัฐฯ ถือว่าเป็นชาติพันธมิตรทางสนธิสัญญากับประเทศไทย (Treaty Alliance) และมีความสัมพันธ์ทางการเมือง เศรษฐกิจ การทหาร และการทูตมาอย่างยาวนาน ส่วนจีนเป็นชาติที่ก้าวขึ้นมาเป็นชาติที่มีอิทธิพลในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้อย่างมาก ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง การทหาร และการทูต โดยจีนได้ให้ความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจแก่ประเทศต่างๆ ในกลุ่มอาเซียนรวมทั้งไทย ตั้งแต่วิกฤตเศรษฐกิจในปี พ.ศ.2540 และจากปัญหาการอ้างกรรมสิทธิ์เหนือพื้นที่ทับซ้อนในทะเลจีนใต้ ส่งผลให้จีนจำเป็นที่จะต้องดำเนินนโยบายกระชับความสัมพันธ์กับประเทศสมาชิกอาเซียนที่ไม่ได้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ทะเลจีนใต้ เช่น การระดมเงินทุนจำนวนมหาศาลเพื่อเข้าไปลงทุนในระบบสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานในประเทศเมียนมาร์ ได้แก่ การสร้างถนน โรงไฟฟ้า และท่าเรือ เป็นต้น ซึ่งการดำเนินนโยบายดังกล่าวถือว่าประสบความสำเร็จ เนื่องจากที่ผ่านมาในการจัดประชุมประจำปีของประเทศสมาชิกอาเซียน ไม่สามารถบรรลุข้อตกลงที่จะทำให้ชาติสมาชิกอาเซียนใช้เวทีการร่วมมือด้านการเมืองและความมั่นคงในภูมิภาคเอเชีย - แปซิฟิก (ASEAN Regional Forum: ARF) ในการเจรจาต่อรองกับจีนในปัญหาความขัดแย้ง ที่เกิดขึ้นระหว่างจีนกับประเทศสมาชิกอาเซียนได้เพราะจีนให้ผลประโยชน์ ขณะเดียวกันสหรัฐฯ ซึ่งเคยเป็นชาติมหาอำนาจที่มีอิทธิพลสูงสุดในภูมิภาค (Regional Hegemon) ได้มีการปรับเปลี่ยนนโยบายปรับสมดุลคู่เอเชีย (Pivot to Asia หรือ Rebalancing Asia) และพร้อมที่จะเข้าแทรกแซงปัญหาการอ้างกรรมสิทธิ์เหนือพื้นที่ทับซ้อนในทะเลจีนใต้ หากเกิดกรณีพิพาทระหว่างจีนและประเทศในอาเซียนซึ่งอ้างกรรมสิทธิ์ฯ ซึ่งสหรัฐฯ ได้เสริมสร้างความร่วมมือและให้ความช่วยเหลือทางทหารกับชาติสมาชิกอาเซียนที่อ้างกรรมสิทธิ์ฯ เรียบร้อยแล้ว อีกทั้งสหรัฐฯ ได้จัดการซ้อมรบประจำปีภายใต้รหัสการฝึก “Southeast Asian Cooperation and Training: SEACAT” กับประเทศสมาชิกอาเซียนขึ้น เพื่อเป็นการแสดงออกถึงความพร้อมรับสถานการณ์ความขัดแย้งในภูมิภาคที่อาจจะเกิดขึ้นในทะเลจีนใต้ โดยในส่วนของประเทศไทยนั้น ในแต่ละปี สหรัฐฯ ได้จัดให้มีการฝึกร่วม/ผสมกับกองทัพไทยอย่างต่อเนื่อง เช่น การฝึกร่วม/ผสมทางการทหารระดับพหุภาคี ภายใต้รหัส “Cobra Gold” เพื่อกระชับความสัมพันธ์ไม่ให้ห่างเหิน

ประเทศไทยในฐานะที่เป็นชาติซึ่งไม่มีส่วนได้ส่วนเสียกับปัญหาการอ้างกรรมสิทธิ์ทับซ้อนในทะเลจีนใต้ ตกอยู่ในสถานะกับดักทางด้านความมั่นคง (Security Dilemma) ที่จะต้องระมัดระวังในการดำเนินนโยบายระหว่างประเทศอย่างมาก ซึ่งทั้งชาติมหาอำนาจอย่างสหรัฐฯ และจีน รวมทั้งชาติสมาชิกอาเซียนที่เป็นชาติอ้างกรรมสิทธิ์ ล้วนมีความสัมพันธ์อันดีกับประเทศไทยทั้งสิ้น อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยมีกรอบความร่วมมือแบบพหุภาคีด้านความมั่นคงทางทะเลและการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารทางทะเลในกรอบอาเซียนและอาเซียนกับชาติมหาอำนาจในภูมิภาคเอเชียและโอเชียเนีย (ASEAN+จีน ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ ออสเตรเลีย อินเดีย และนิวซีแลนด์) ประกอบด้วย การประชุมความมั่นคงแห่งภูมิภาคอาเซียน (ASEAN Regional Forum: ARF) การประชุมความมั่นคงทางทะเลแห่งภูมิภาคอาเซียน (ASEAN Maritime Forum: AMF) ดังนั้น ประเทศไทยในอาเซียนที่ไม่มีส่วนได้ส่วนเสียโดยตรงและไทย ควรวางตัวเป็นกลาง และพยายามเรียกร้องให้มีการแก้ไขปัญหาโดยสันติวิธีตาม Code of Conduct ที่จีนและอาเซียนได้เคยให้ความเห็นชอบร่วมกันไว้แล้ว ซึ่งจะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาในอนาคตอย่างเป็นรูปธรรม โดยใช้การทูตแบบไม่เข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง แต่ประเทศไทยควรใช้บทบาทในการเป็นผู้ประสานงานระหว่างอาเซียนกับจีน ในการสนับสนุนการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งโดยสันติวิธีบนพื้นฐานของกฎหมายระหว่างประเทศ รวมทั้ง สนับสนุนการเสริมสร้างความสามัคคีและความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของอาเซียน และประเทศไทยควรเสนอความคิดเห็นด้วยความเป็นกลางและโปร่งใส เพื่อก่อให้เกิดความไว้วางใจซึ่งกันและกันระหว่างอาเซียนและชาติมหาอำนาจ ทั้งสหรัฐฯ และจีนต่อไป

2. มหาสมุทรอินเดีย จากการศึกษาเกี่ยวกับภูมิศาสตร์รัฐศาสตร์และความสำคัญของมหาสมุทรอินเดีย ประเด็นด้านความมั่นคงทางพลังงานและเศรษฐกิจนั้นนับว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับประเทศไทย หากเกิดความขัดแย้งหรือกรณีพิพาทขึ้นในมหาสมุทรอินเดียย่อมก่อให้เกิดผลกระทบในด้านการคมนาคมขนส่งทางทะเลในพื้นที่ ซึ่งจะส่งผลกระทบในด้านเศรษฐกิจของประเทศไทยที่ต้องพึ่งพาการนำเข้าพลังงานจากตะวันออกกลางเป็นหลัก นอกจากนี้ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่ผ่านมาก็มีการเข้าใจผิดที่เรือของกองทัพเรืออินเดียได้มีการใช้อาวุธกับเรือประมงของไทยที่เข้าใจว่าเป็นเรือโจรสลัดมาแล้วบริเวณอ่าวเอเดน นอกชายฝั่งโซมาเลีย การดำเนินนโยบายต่างประเทศของประเทศไทยจึงเป็นเรื่องสำคัญที่สามารถป้องกันไม่ให้ฝ่ายไทยเป็นฝ่ายเสียประโยชน์

เส้นทางคมนาคมทางทะเลในมหาสมุทรอินเดียมีความสำคัญต่อประเทศไทย 2 ประการคือ 1. การเป็นเส้นทางลำเลียงขนส่งทางทหารเพื่อสร้างความมั่นคงให้แก่ประเทศ เนื่องจากลักษณะภูมิศาสตร์ที่ทำให้ประเทศไทยมีข้อเสียเปรียบในการป้องกันประเทศที่ต้องเคลื่อนย้ายกำลังทางเรืออ้อมคาบสมุทรมาลายูผ่านช่องแคบมะละกาไปสู่ทะเลอีกด้านหนึ่งเพื่อ

สนับสนุนการปฏิบัติการซึ่งกันและกัน และ 2. การเป็นเส้นทางลำเลียงขนส่งทางเศรษฐกิจเพื่อสร้างความมั่งคั่งและพัฒนาประเทศเนื่องจากประเทศไทยต้องพึ่งพาการนำเข้าพลังงานจากต่างประเทศ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นรัฐชายฝั่งที่อยู่ในมหาสมุทรอินเดีย นอกจากนี้ชาวประมงไทยก็ยังใช้มหาสมุทรอินเดียในการทำประมงนอกน่านน้ำเป็นจำนวนมาก ส่วนภัยคุกคามจากโจรสลัดนั้น พบว่าในมหาสมุทรอินเดียมีพื้นที่ที่มีโจรสลัดชุกชุมอยู่ในบริเวณอ่าวเอเดนนอกชายฝั่งโซมาเลียซึ่งครอบคลุมช่องแคบบับเอลมันเดบ (Bab el Mandeb) ที่เชื่อมต่อกับเส้นทางคมนาคมเข้าและออกด้านใต้ของทะเลแดง รวมทั้งมีโจรสลัดอยู่ในบริเวณช่องแคบมะละกา ซึ่งได้สร้างความสูญเสียทางเศรษฐกิจให้แก่รัฐชายฝั่งทั้งหลายที่ต้องเผชิญกับภัยคุกคามจากโจรสลัดเป็นมูลค่ามหาศาล ทำให้รัฐชายฝั่งที่มีผลประโยชน์ในการใช้เส้นทางคมนาคมทางทะเลในมหาสมุทรอินเดียร่วมมือกันป้องกันและปราบปรามโจรสลัดในพื้นที่ดังกล่าวอย่างใกล้ชิดมากขึ้น ประเทศไทยก็เป็นรัฐชายฝั่งที่มีผลประโยชน์ในการใช้เส้นทางคมนาคมทางทะเลในมหาสมุทรอินเดียด้วยเช่นกัน ด้วยเหตุนี้ประเทศไทยจึงได้จัดกำลังทางเรือไปร่วมปฏิบัติการกับกองกำลังเฉพาะกิจนานาชาติ 151 ในบริเวณอ่าวเอเดนตั้งแต่ พ.ศ. 2553 และได้ให้ความร่วมมือกับ มาเลเซีย อินโดนีเซีย และสิงคโปร์ ในการจัดกำลังทางเรือร่วมลาดตระเวนในบริเวณช่องแคบมะละกาที่อยู่ในอาณาเขตทางทะเลของประเทศไทย รวมทั้งจัดอากาศยานร่วมลาดตระเวนเหนือช่องแคบมะละกาตั้งแต่ พ.ศ. 2551 เป็นต้นมา นอกจากนี้ประเทศไทยยังได้เข้าร่วมในความตกลงร่วมมือกันแห่งภูมิภาคในการต่อสู้โจรสลัดและกลุ่มโจรสลัดอาวูชในเอเชีย (The Regional Cooperation Agreement on Combating Piracy and Armed Robbery against Ships in Asia; ReCAAP) ซึ่งเป็นความร่วมมือเพื่อต่อต้านโจรสลัดและกลุ่มโจรสลัดอาวูชที่เกิดขึ้นเป็นครั้งแรกในทวีปเอเชียใน พ.ศ. 2547 อีกด้วย

การดำเนินนโยบายด้านการทหารจากนโยบายมองตะวันออก (Look East) ของอินเดียในปัจจุบัน ไทยกับอินเดียได้มีการทำข้อตกลงในเรื่องความร่วมมือทางทหาร โดยเฉพาะทางทะเลได้มีการจัดตั้งคณะทำงานร่วมด้านความมั่นคงระหว่างกองทัพเรือไทยและกองทัพเรืออินเดียขึ้น โดยมีสาระสำคัญคือ การจัดการลาดตระเวนร่วมกันทางทะเล การจัดตั้งข่ายการติดต่อสื่อสารเพื่อเป็นช่องทางติดต่อสื่อสารในการร่วมกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในทะเล โดยเฉพาะการทำประมงรุกล้ำน่านน้ำ การช่วยเหลือผู้ประสบภัยในทะเล การอนุรักษ์และรักษาสภาพแวดล้อมทางทะเลและการแลกเปลี่ยนข่าวสารในการปราบปรามการกระทำผิดกฎหมายทางทะเล เช่น การปราบปรามยาเสพติดและโจรสลัด เป็นต้น นอกจากนี้ยังดำเนินการร่วมกันในการต่อต้านการก่อร้าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งความร่วมมือในการแลกเปลี่ยนข่าวกรองเกี่ยวกับสถานการณ์ความมั่นคงในระดับภูมิภาคและระดับโลก ผลกระทบจากการทำข้อตกลงร่วมกันดังกล่าวหากพิจารณาว่าเป็นโอกาสของไทย ความร่วมมือทางทหารก็จะเป็นการช่วยให้ไทยสามารถขยายขีดความสามารถและเพิ่มประสิทธิภาพในการพัฒนาองค์บุคคล องค์วัตถุและองค์ยุทธวิธีทางการทหารอีกทางหนึ่ง

สรุป

จากการศึกษาปัญหาการขยายอิทธิพลของจีนในทะเลจีนใต้และมหาสมุทรอินเดีย ประกอบกับการขยายอำนาจของจีนในพื้นที่ดังกล่าวซึ่งมีความสำคัญต่อจีนทั้งทางด้านประวัติศาสตร์ ประโยชน์จากการประกาศอาณาเขตต่อเนื่องจากพื้นที่ที่ครอบครองและทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ที่มีจำนวนมหาศาล ซึ่งการขยายอิทธิพลของจีนกระทบกระเทือนต่อสิทธิการเดินเรือตามอนุสัญญาประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982 ของประเทศมหาอำนาจอื่นเช่น สหรัฐฯ และ อินเดีย ตลอดจนประเทศต่างๆ ที่มีการอ้างพื้นที่ทับซ้อนในทะเลจีนใต้ ได้แก่ เวียดนาม ฟิลิปปินส์ ไต้หวัน มาเลเซีย และบรูไน ทั้งนี้หากเกิดการกระทบกระทั่งอย่างชิงผลประโยชน์ในทรัพยากรธรรมชาติ พื้นที่ และสิทธิการเดินเรืออย่างเสรี ย่อมส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางทะเลของไทย ตลอดจนเส้นทางคมนาคมทางทะเลที่สำคัญที่ไทยต้องพึ่งพาการนำเข้ากว่าร้อยละ 80 นอกจากนี้จีนยังได้วางเครือข่ายและพันธมิตรไว้ในมหาสมุทรอินเดียเพื่อเป็นหลักประกันในความปลอดภัยของจีนในการลำเลียงน้ำมันซึ่งเป็นฐานเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศ และนอกจากจีนแล้ว สหรัฐฯ ก็ให้ความสำคัญในพื้นที่นี้เช่นกันโดยมีการตั้งฐานทัพไว้กลางมหาสมุทรอินเดียที่ Diego Garcia และอินเดียก็เป็นอีกมหาอำนาจหนึ่งที่มีที่ตั้งอยู่กึ่งกลางมหาสมุทรอินเดียและมีประวัติศาสตร์กระทบกระทั่งกับจีนมาช้านาน โดยเฉพาะเรื่องทิเบต ทั้งนี้การที่ประเทศมหาอำนาจแผ่ขยายอิทธิพลและมีปัญหาต่อกันทั้งสองพื้นที่ คือ จีน สหรัฐฯ และ อินเดีย อีกทั้งประเทศต่างๆ ในอาเซียน ต่างล้วนแต่เป็นมิตรที่ดีกับประเทศไทยทั้งสิ้น ประเทศไทยจึงไม่ควรและไม่สามารณิ่งเฉยต่อไปได้ โดยควรใช้วิธีการป้องกันมากกว่าการตามแก้ไข ดังนั้นประเทศไทยต้องมีความระมัดระวังในการดำเนินนโยบายต่างประเทศอย่างมากและต้องเดินหน้าด้วยความรอบคอบ ประเทศไทยจึงมีความจำเป็นต้องกำหนดยุทธศาสตร์ความมั่นคงทางทะเลของไทยรองรับการขยายอิทธิพล ทางทะเลของจีนในทะเลจีนใต้และมหาสมุทรอินเดีย เพื่อให้ประเทศไทยยังคงสามารถรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลตามที่ระบุไว้ในร่างกรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2579) ว่า “ประเทศไทยมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ในทุกสาขาของกำลังอำนาจแห่งชาติ” สืบไป

บทที่ 4

ยุทธศาสตร์ความมั่นคงทางทะเลของไทยรองรับการขยายอิทธิพลทางทะเลของจีนในทะเลจีนใต้และมหาสมุทรอินเดีย

“It is said that if you know your enemies and know yourself, you will not be imperiled in a hundred battles; if you do not know your enemies but do know yourself, you will win one and lose one; if you do not know your enemies nor yourself, you will be imperiled in every single battle.” by Sun Tzu¹

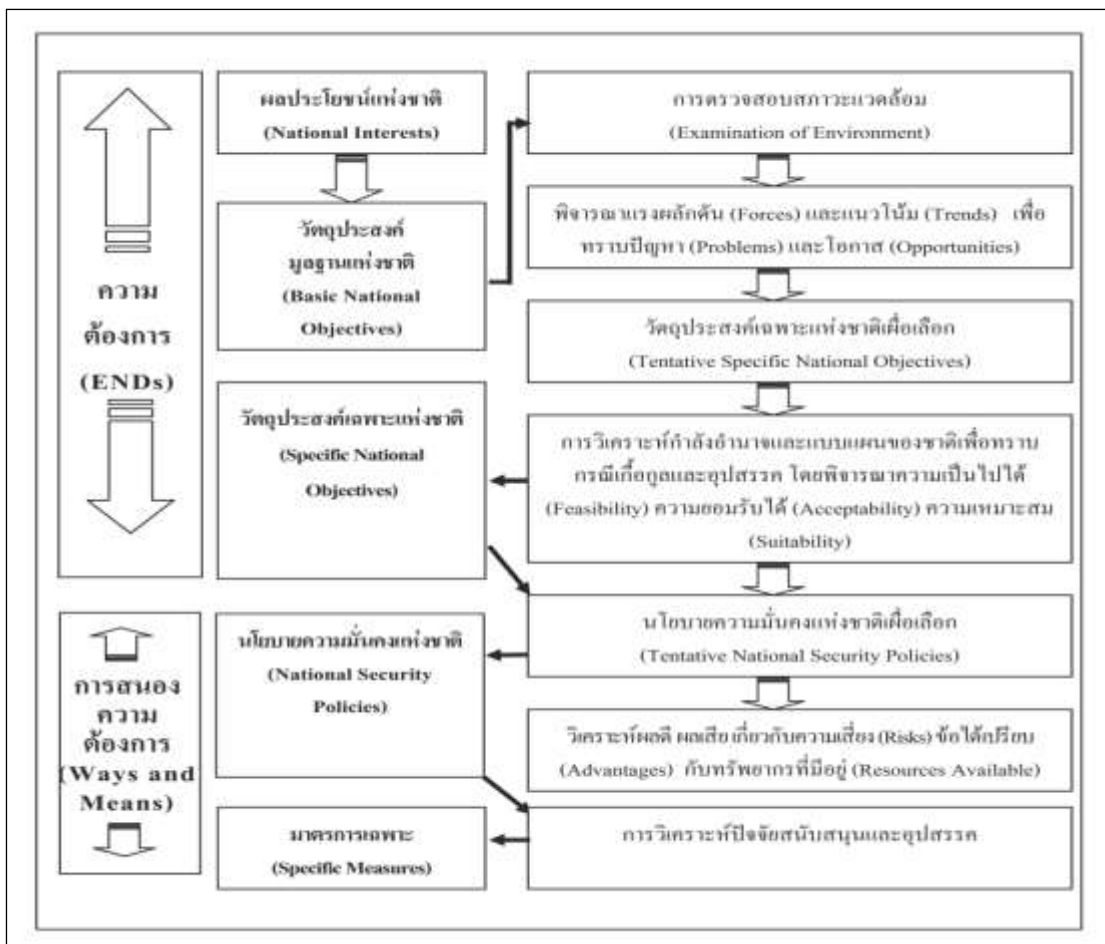
จุดมุ่งหมายสูงสุดในการบริหารประเทศของรัฐบาลทุกประเทศ² คือ การรักษาไว้ซึ่งเป้าหมายชาติที่มักจะถูกกล่าวถึงในรูปของผลประโยชน์แห่งชาติ โดยมียุทธศาสตร์ชาติ (National Strategy) ซึ่งเป็นกระบวนการที่ให้ได้มาถึงเป้าหมายของชาติ โดยใช้กำลังอำนาจแห่งชาติ (National Power) ด้านต่าง ๆ เป็นเครื่องมือเพื่อให้บรรลุผลตามที่ต้องการ ยุทธศาสตร์ชาติจึงเป็นกระบวนการที่มีการจัด และใช้เครื่องมือกำลังอำนาจแห่งชาติทุกด้าน เพื่อให้บรรลุผลประโยชน์แห่งชาติ การกำหนดยุทธศาสตร์ชาติได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมในห้วงระยะเวลาและสถานการณ์แวดล้อมทั้งภายในและ

¹ Chow-Hou Wee , Snn Zi of War (Chapter 13: Attack by Stratagem) by Sun Tzu, USA : Pearson Education Asia, 2003.

² วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร. “เอกสาร วปอ. หมายเลข 009 คู่มือเรื่อง การพัฒนายุทธศาสตร์ชาติ ประจำปีการศึกษา 2554- 2555”. (เอกสารประกอบการเรียนการสอน). 2554.

ต่างประเทศ จึงมีความสำคัญ รวมทั้งการใช้กำลังอำนาจแห่งชาติและแบบแผนของชาติที่มีอยู่ จะทำให้ประเทศมีขีดความสามารถที่จะรักษาไว้ซึ่งผลประโยชน์แห่งชาติได้อย่างเป็นรูปธรรม และเป็นไปในทิศทางที่ต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพ หรือมีปัญหาข้อขัดข้องน้อยที่สุด ดังนั้นยุทธศาสตร์ชาติจึงไม่ใช่สิ่งที่จะกำหนดขึ้นมาได้เองตามความต้องการ หรือความคิดเห็นโดยปราศจากหลักการที่เป็นขั้นตอน สามารถตรวจสอบและอ้างอิงได้ด้วยเหตุและผล ทั้งนี้ยุทธศาสตร์ความมั่นคงทางทะเล (Maritime Security Strategy) เป็นหนึ่งในยุทธศาสตร์ชาติแต่เกี่ยวข้องกับการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลที่มีแนวคิดในการใช้เครื่องมือคือ สมุทธานุภาพ (Sea Power) ซึ่งคือ พลังอำนาจแห่งชาติหรือศักยภาพของชาติ ในการที่จะใช้ทะเลให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการแสวงหาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลตามต้องการ

แผนภาพที่ 4-1 กระบวนการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติของ วปอ.

ที่มา: คู่มือการพัฒนายุทธศาสตร์ชาติ วปอ.

กรอบแนวคิดการวิจัย

ยุทธศาสตร์ (Strategy) เป็นเทคนิคที่ใช้อยู่ในกิจการทหารมีหลักฐานอยู่ในตำราพิชัยสงคราม “ซุนวู” ของจีนที่ได้รวบรวมหลักการวางแผนยุทธศาสตร์ทางการทหารไว้ ปัจจุบันแนวทางการจัดทำยุทธศาสตร์นี้ได้แพร่หลายทั้งด้านกิจการทหารและธุรกิจ โดยมีนักวิชาการด้านความมั่นคงและด้านบริหารได้ให้นิยามยุทธศาสตร์ไว้ดังนี้

1. พลเอก เอกชัย ศรีวิลาศ สำนักสันติวิธีและธรรมาภิบาล สถาบันพระปกเกล้า ได้ให้นิยามความหมายของยุทธศาสตร์ คือ **“ศาสตร์และศิลป์ในการพัฒนาและใช้กำลังอำนาจแห่งชาติให้บรรลุวัตถุประสงค์ของชาติและเพื่อรักษาผลประโยชน์แห่งชาติ”**³

2. **Dr. Roger Darby**, Centre for Defense Management & Leadership Cranfield University, UK Defense Academy of the United Kingdom ให้นิยามของยุทธศาสตร์และขั้นตอนการจัดทำยุทธศาสตร์ ในการบรรยายหลักสูตร MDWSC ณ. สปท. เมื่อ 16 พ.ย. 2559 ว่า **“Strategy is the direction and scope of an organization over the long term which achieves advantage in a changing environment through its configuration of resources and competences with the aim of fulfilling stakeholder expectations.”** A simpler way of thinking about strategy is to consider it as the Way and Means. Having determined the goals of the organization (the End), a strategy is then needed to achieve them. In other words - How to get to the End.⁴

3. **Henry C. Bartlett “A Model of Strategic Development”**⁵ ยุทธศาสตร์ของ Bartlett Model หมายถึง วิธีการ (Ways) ที่จะนำกำลังอำนาจ (Power) มาใช้ให้บรรลุวัตถุประสงค์ (Objective) ที่กำหนดไว้ ยุทธศาสตร์เป็นตัวเชื่อมระหว่างเครื่องมือ (Means) กับ จุดมุ่งหมาย (Ends) แต่เครื่องมือและจุดมุ่งหมายมักจะไม่เหมาะสมกัน การที่จะหาวิธีการที่สามารถใช้เครื่องมือที่มีอยู่อย่างจำกัด เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมาย จึงต้องค้นหาวิธีการที่เหมาะสม

³ พลเอก เอกชัย ศรีวิลาศ. “โครงสร้าง กระบวนการกำหนดและพัฒนายุทธศาสตร์ทหาร”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <https://www.slideshare.net/tarayasri/ss-44058741>, 2559.

⁴ Darby, Dr. Roger. บรรยายเรื่อง “Strategic Management : Theorayand Concept” ณ สปท. เมื่อ 16 พ.ย. 2559.

⁵ Henry C. Bartlett, G. Paul Homan, Jr., and Timothy E. Somes. The Art of Strategy and Force Planning. 4th ed. (Newport, RI: Naval War College Press, 2004). p.25.

4. Alfred Thayer Mahan “The Influence of Sea Power” กล่าวถึงปัจจัยที่สำคัญของชาติ 6 ประการ ที่ได้เปรียบในการใช้สมุทธานุภาพในการพัฒนาและรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล ตามที่กล่าวไว้ในบทที่ 2 ได้แก่⁶

4.1 ตำแหน่งที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ (Geographical Position) ภูมิศาสตร์ที่เกื้อกูลต่อการเป็นศูนย์กลางการคมนาคมทางทะเล การป้องกันประเทศ และการขยายอาณาบริเวณทางทะเล

4.2 สภาพภูมิประเทศ (Physical Conformation) ลักษณะของขอบฝั่ง แม่น้ำ กระแสน้ำ มีผลต่อการพัฒนาท่าเรือ และกำลังทางเรือในการป้องกันประเทศ นอกจากนี้ยังส่งผลต่อการพัฒนาสมุทธานุภาพของประเทศที่มีอ่าวลึก ระดับน้ำลึก แม่น้ำทางออกสู่ทะเลกว้างและร่องน้ำลึกเพียงพอ มีแนวขวางกั้นคลื่นลม ซึ่งสิ่งต่างๆ เหล่านี้เป็นศักยภาพในการที่จะพัฒนาเป็นท่าเรือที่ดีได้

4.3 ขอบเขตของดินแดน (Extent of Territory) ความยาวของขอบฝั่งทะเลเป็นทั้งจุดอ่อนและจุดแข็งของประเทศที่ต้องได้รับการป้องกัน และต้องการกองทหารในการวางกำลัง แต่ในเชิงของสมุทธานุภาพหมายถึง ขอบฝั่งที่มีความยาวมาก รวมถึงจำนวนช่องทางเข้าออกจำนวนมาก จะถือว่าเป็นจุดแข็งง่ายต่อการใช้ทรัพยากรทางทะเล อีกทั้งประชากรมักชอบใช้ทะเลในการติดต่อกับโลกภายนอก แต่ยากแก่การป้องกันดินแดน

4.4 จำนวนประชากร (Numbers of Population) คุณลักษณะประชากรที่ส่งผลต่อการพัฒนาสมุทธานุภาพของประเทศ มีความสัมพันธ์โดยตรงกับความยาวของขอบฝั่ง ซึ่งมีได้หมายถึงจำนวนประชากรต่อพื้นที่ แต่หมายถึงประชากรที่มีอาชีพที่เกี่ยวกับทะเล อันได้แก่ คนที่ประกอบอาชีพเป็นทหารเรือ ทำงานบนเรือสินค้า เรือประมง อยู่ต่อเรือ และการบริการต่างๆ ที่เกี่ยวกับทางเรือ เป็นต้น ซึ่งคนเหล่านี้เป็นผู้ผลักดันให้เกิดสมุทธานุภาพ และสามารถใช้เป็นกำลังในการป้องกันประเทศทางทะเลได้

4.5 อุปนิสัยของคนในชาติ (National Character) แต่ละชาติมีมุมมองเกี่ยวกับทะเลแตกต่างกันไป บางชาติมีความผูกพันกับทะเลมาช้านานตั้งแต่อดีต เช่นชาติที่นิยมล่าอาณานิคม ชาติที่พึ่งพิงทรัพยากรจากทางทะเลเป็นหลัก ย่อมเห็นความสำคัญของทะเลมากกว่าชาติอื่นๆ

4.6 คุณลักษณะของรัฐบาล (Character of the Government) รัฐบาลเป็นผู้ควบคุมการพัฒนาสมุทธานุภาพ รัฐบาลจะต้องเข้าใจถึงวิธีการแสวงประโยชน์จากทะเลไปจนถึงการพัฒนา

⁶ Alfred Thayer Mahan, *The Influence of Sea Power Upon History: 1660–1783*. 12nd

เครื่องมือไม่ว่าจะเป็นกองเรือพาณิชย์ และกำลังทางเรือ รวมทั้งต้องกำหนดยุทธศาสตร์ทะเลที่มีประสิทธิภาพด้วย

กล่าวโดยสรุป ยุทธศาสตร์ หมายถึง ทิศทางหรือแนวทางปฏิบัติตามพันธกิจและภารกิจ (Mission) ให้สัมฤทธิ์ผลตามวิสัยทัศน์ (Vision) และเป้าประสงค์ขององค์กร (Corporate Goal) ยุทธศาสตร์ที่ดีนั้น จะต้องถูกกำหนดขึ้นตามวิสัยทัศน์ขององค์กร อันเป็นผลผลิตทางความคิดร่วมกันของสมาชิกในองค์กรที่ได้ทำงานร่วมกันหรือจะทำงานร่วมกัน โดยวิสัยทัศน์นี้เป็นความเห็นพ้องต้องกันว่าเป็นจุดหมายปลายทางที่องค์กรประสงค์จะไปให้ถึง และวิสัยทัศน์นี้มีการแปลงออกมาเป็นวัตถุประสงค์ (Objective) ที่เป็นรูปธรรม และสามารถวัดได้ ทั้งนี้้องค์กรสามารถใช้ยุทธศาสตร์เป็นกรอบในการประเมินผลงานประจำปีงบประมาณ ยิ่งไปกว่านั้น้องค์กรยังสามารถใช้ยุทธศาสตร์เป็นกรอบในการจัดทำแผนปฏิบัติการ (Action Plan) เพื่อการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีได้อีกด้วย ยุทธศาสตร์ของหน่วยงานภาครัฐคือ กระบวนการตัดสินใจอย่างเป็นระบบในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัด รวมถึงการกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติเพื่อบรรลุเป้าประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ อันเป็นผลประโยชน์ของส่วนรวม หรือประโยชน์สาธารณะ (Public Interest) เป็นการสนองตอบต่อปัญหาและความต้องการของประชาชนอีกด้วย

เอกสารวิจัยฉบับนี้เขียนบนพื้นฐานของการนำแนวคิดยุทธศาสตร์ทะเล (Maritime Security Strategy) ที่มุ่งเน้นในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล โดยการนำทฤษฎีสุมทาทานุภาพ (Sea Power) มาเป็นเครื่องมือโดยจะเน้นเรื่องการวิเคราะห์การนำศักยภาพความได้เปรียบของภูมิรัฐศาสตร์ (Geopolitics) ของประเทศไทยมากำหนดยุทธศาสตร์ความมั่นคงในการรักษาดุลยภาพความมั่นคงกับประเทศมหาอำนาจ ซึ่งใกล้เคียงกับแนวคิดการกำหนดยุทธศาสตร์ชาติวปอ. ที่มุ่งเน้นในการรักษาผลประโยชน์ของชาติ โดยนำพลังอำนาจแห่งชาติ (National Power) มาเป็นเครื่องมือ ซึ่งทั้งสองแนวคิดมี กรอบแนวคิดและขั้นตอนการจัดทำที่ใกล้เคียงกันที่มุ่งไปเน้นทั้งเรื่องการรักษาผลประโยชน์แห่งชาติ และความมั่นคงของชาติ

แผนภาพที่ 4-2 ความเชื่อมโยงสมุททานุภาพ (Mahan) และการจัดทำยุทธศาสตร์ตาม Bartlett Model⁷

ที่มา: “ASEAN: Maritime Security Strategy for the 21st Century”, วปอ.จีน, 2016

งานวิจัยเรื่องยุทธศาสตร์ความมั่นคงทางทะเลของไทย เพื่อรองรับการขยายอิทธิพลทางทะเลของจีนในทะเลจีนใต้และมหาสมุทรอินเดียฉบับนี้ ทางผู้วิจัยได้ใช้เทคนิคอนาคตศึกษา (Futurism Studies) ซึ่งเป็นแนวทางการศึกษาอนาคตของ RAND Corporation ที่วิเคราะห์ปัญหาจีน-สหรัฐฯ เรื่อง War with China⁸ (แจกจ่ายในปี ค.ศ.2016) ว่าด้วยการจำลองสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างสหรัฐฯ กับจีน ซึ่งนอกจากจะส่งผลกระทบต่อผลประโยชน์แห่งชาติของสหรัฐฯ แล้วยังมีผลกระทบต่อผลประโยชน์ของประเทศต่างๆ ในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง และการทหารนั้น ผลการวิจัยแบ่งผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับเป็น 4 ลักษณะ คือ

1. กรณีสั้นแต่รุนแรง (Brief, Severe)
2. กรณีนานและรุนแรง (Long, Severe)

⁷ Captain Pisutsak Sreechumpol. “ASEAN: Maritime Security Strategy for the 21st Century”. National Defense University of PLA, People's Republic of China, 2016.

⁸ David C. Gompert, Astrid Stuth Cevallos, Cristina L. Garafola. War with China Thinking through the unthinkable. RAND Corporation, California, USA, p.10-30.

3. กรณีสั้นแต่ไม่รุนแรง (Brief, Mild)

4. กรณีนานแต่ไม่รุนแรง (Long, Mild)

แผนภาพที่ 4-3 Possible Effects on The US and China in the Four Cases and the Overall & Leadership Cranfield University

Table 3.7
Possible Effects on the United States and China in the Four Cases and Overall

	Military	Economic	Political	International	General
Brief, mild	Minor losses on both sides.	China: Broad but brief disruption of trade, consumption, and energy. United States: Brief disruption of trade with China.	China: Little elite or public opposition. The PLA favors intensified attacks but does not openly challenge the regime. Separatists see greater opportunity, but the regime and its internal security apparatus neutralize it. United States: Pressure from both sides: doves demanding cessation, and hawks demanding stepped-up strikes.	Regional and global pressure on both sides to end conflict.	Brief but serious economic disruption, asymmetrically harming China.
Brief, severe	2015 China: U.S. counterforce capabilities take a major toll early and throughout. United States: Chinese A2AD takes a major early toll but then less as degraded by U.S. strikes. 2025 China: Increased U.S. losses reduce strike threat to Chinese forces. United States: Improved and less vulnerable Chinese A2AD produces increased U.S. losses.	China: Shock to global trade, with aftershocks to consumption, energy supply. Difficult recovery. United States: Brief economic disruption, confined to trade with and investment in China. Quick recovery.	China: Elite and public supportive. The PLA is satisfied. Early support is stronger in 2025 with better military results. United States: Doves too weak to prevent strong U.S. military action. Hawks constrain U.S. ability to agree to terms for early cessation.	Regional and global shock. Pressure on both sides to end conflict. Warnings and military preparations by Japan and other East Asian states. Russia voices support for China and NATO for the United States.	Major military losses and economic costs for both, but asymmetrically harming China. Gap in expected losses less unfavorable to China in 2025 than in 2015.

62 War with China: Thinking Through the Unthinkable

Table 3.7—Continued

	Military	Economic	Political	International	General
Long, mild	Modest losses of aircraft or ships on both sides.	China: Serious compounding damage to trade, consumption, and energy supply. Slow and difficult recovery. United States: Significant economic harm from disrupted trade with and investment in China. Slow recovery.	China: Elite, public, and PLA impatience grow but do not threaten the regime. Separatists try to exploit conditions. The regime becomes more oppressive and less legitimate, but not in danger. United States: Hawks claim that politicians are tying the military's hands.	NATO support elsewhere enables the United States to concentrate more forces in Western Pacific.	Economic costs more harmful to China. Domestic dissatisfaction grows in both states. International responses favor the United States.
Long, severe	2015 China: U.S. strike capabilities, though somewhat degraded by A2AD, take a major toll on Chinese forces. Extensive damage to war-related infrastructure. Computer and satellite degradation. United States: Chinese A2AD takes a major toll on U.S. forces early but less as degraded by U.S. strikes. 2025 China: Improved A2AD reduces losses somewhat, though still greater than U.S. losses. Increased cyber and satellite losses. United States: Improved and less vulnerable Chinese A2AD produces increased U.S. losses early and throughout. Increased cyber and satellite losses.	U.S. GDP falls by 5–10 percent in one year. China's GDP falls by 25–35 percent in one year. Escalating cyberwar aggravates turmoil in both economies.	China: Mounting military losses and economic damage weaken state legitimacy and increase dissent and unrest. Separatist activities intensify and lead to greater repression. While internal strains do not imperil the state, they tax it severely at a time of costly war. United States: Mounting losses and economic costs divide the country, impair prosecution of war, and make continuity of effort hostage to political change.	Japanese and other East Asian countries enter in support of the United States. China is concerned that India could exploit the situation on the frontier. NATO limits Russia exploitation.	Major losses. Reduction in the military capabilities of both sides. Asymmetrically severe economic costs (including cyber and space), for China. Possible Chinese domestic instability. International response favors the United States.

Weighing the Costs: Military, Economic, Political, and International 63

ที่มา : War with China - Integrates the four categories of effects on both states

ทั้งนี้ผลการวิจัยอนาคตศึกษาเรื่อง War with China ของ RAND Corporation นั้น มีวัตถุประสงค์ของวิจัยเพื่อหาผลกระทบต่อผลประโยชน์และบทบาทการเมืองระหว่างประเทศของ สหรัฐฯ เป็นหลัก แต่เอกสารงานวิจัยเรื่องยุทธศาสตร์ความมั่นคงทางทะเลของไทย เพื่อรองรับการ ขยายอิทธิพลทางทะเลของจีนในทะเลจีนใต้และมหาสมุทรอินเดียฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์ของ งานวิจัยเพื่อวิเคราะห์ผลกระทบของสถานการณ์ขัดแย้งสหรัฐ-จีนในพื้นที่ผลประโยชน์ทางทะเล ของไทยและนำเสนอยุทธศาสตร์เชิงรุกเพื่อแก้ปัญหาการขยายอิทธิพลทางทะเลของจีนในทะเล จีนใต้และมหาสมุทรอินเดีย

การวิจัยอนาคตศึกษา (Futurism Studies) ในการวิจัยครั้งนี้จะใช้เทคนิคแบบ เดลฟาย (Delphi Technique) ร่วมกับเทคนิคการสร้างภาพอนาคต (Future Scenario Writing) โดยได้ ดำเนินการวิจัยอนาคตศึกษาในเดือน เม.ย.60 ซึ่งเป็นในห้วงการฝึกกองทัพเรือปี 2560 โดยผู้วิจัย ร่วมการฝึกด้วยในฐานะของหัวหน้าส่วนควบคุมและประเมินผลในการฝึกกองทัพเรือ ซึ่งการฝึกในปี นี้ ผู้บัญชาการทหารเรือได้กำหนดให้นำผลการฝึกไปใช้เป็นข้อมูลในการจัดทำยุทธศาสตร์ กองทัพเรือรองรับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปีและปรับปรุงแผนป้องกันประเทศ โดยการฝึกมีการจำลอง ภาพสถานการณ์ความขัดแย้งในอนาคตและมีการฝึกทดสอบการอำนวยความสะดวกเพื่อตรวจสอบ จิตความสามารถและความพร้อมรบของกองทัพเรือตามแผนป้องกันประเทศ ในขณะเดียวกัน ยังมีการทดสอบการปฏิบัติของ ศรชล. ในการรักษาและคุ้มครองผลประโยชน์ของชาติทางทะเลด้วย

วิธีการวิจัยอนาคตศึกษาด้วย Delphi Technique^{9,10}

ระเบียบวิธีการวิจัย

การศึกษาเรื่อง “ยุทธศาสตร์ความมั่นคงทางทะเลของไทย รองรับการพัฒนาอิทธิพล ทางทะเลของจีนในทะเลจีนใต้และมหาสมุทรอินเดีย” เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ทำการวิจัยโดยใช้การวิจัยอนาคต (Futures Research) (เทียนฉาย กิระนันท์ : 2537 ได้ให้ ความหมายว่า การวิจัยเชิงอนาคต เป็นงานวิจัยที่จำเป็นอย่างยิ่งในการวางแผนและกำหนดนโยบาย ตลอดจนแนวทางการดำเนินงานในอนาคต โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะการทำนาย เหตุการณ์

⁹ Thomas T. Macmillan, “The Delphi Technique”. California Junior Colleges Press,1971. p.27-28.

¹⁰ Jensen, C., “The Delphi in Depth: Power Technique from the Experts,” Mc Grew-Hill Berkley, Singapore, 1996. p.10-40.

คาดคะเน หรือพยากรณ์เหตุการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง ที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต ทั้งนี้ต้องอิงพื้นฐานข้อมูลและข้อค้นพบที่จะได้จากการวิจัย เพื่อค้นหาและอาจจะต้องอิงกับข้อมูลในระยะเวลาหนึ่งที่ผ่านมานในอดีตด้วย เพื่อที่จะสามารถวาดภาพพิจารณาถึงแนวโน้มที่จะเกิดเหตุการณ์หนึ่งๆ ในอนาคต) โดยได้เลือก 2 เทคนิคการวิจัยอนาคตศึกษา (นาตยา ปีลันธนานนท์ : 2526) ดังนี้

เทคนิคที่ 1 เทคนิคการสร้างภาพสถานการณ์ในอนาคต Scenario Technique เป็นการเขียนเรื่องอนาคตในเชิงสร้างสรรค์ที่เป็นไปได้ กระบวนการสร้าง Scenario จะทำให้ได้แนวทางในการตรวจสอบอนาคตและการตัดสินใจในแนวทางต่างๆ

เทคนิคที่ 2 เทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) วิธีนี้เป็นการศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความคาดหวังเรื่องอนาคตจากบุคคลที่เราเห็นว่าเป็นผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาใดวิชาหนึ่ง เป็นการศึกษาอนาคตที่เป็นอิสระที่จะสร้างอนาคตใหม่ โดยไม่ต้องคำนึงถึงแนวโน้มที่เป็นมาในอดีตและปัจจุบัน ผลที่ได้จากการใช้วิธีการศึกษานี้ ช่วยให้ง่ายต่อการตัดสินใจมากขึ้นเพราะสามารถนำไปทดแทนการตัดสินใจทางเลือกอื่นๆ ได้

ผู้ร่วมทำการวิจัยครั้งนี้ คือผู้เชี่ยวชาญด้านความมั่นคงและการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลของกองทัพเรือจำนวน 20 คน ซึ่งเป็นปริมาณที่ทำให้เกิดความคลาดเคลื่อนของข้อมูลน้อย (A. Griffin and J. Hauser : 1992) ใช้เทคนิคการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) ควบคู่ไปกับใช้โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ (Questionnaire)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ปัญหาความขัดแย้งในทะเลจีนใต้และมหาสมุทรอินเดีย ตลอดจนสถานะแวดล้อมความมั่นคงทางทะเลในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ตั้งแต่ อดีต ปัจจุบัน และแนวโน้มในอนาคต รวมทั้งผลกระทบที่มีต่อประเทศไทยและกองทัพเรือ
2. เพื่อศึกษา หลักการ ทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ รวมทั้งนโยบายและยุทธศาสตร์ องค์กร และกลไกเกี่ยวกับความมั่นคงทางทะเลในภูมิภาคเป็นอย่างไร
3. เพื่อกำหนดยุทธศาสตร์ความมั่นคงทางทะเลของไทยรองรับการขยายอิทธิพลทางทะเลของจีนในทะเลจีนใต้และมหาสมุทรอินเดีย และการถ่วงดุลการตัดสินใจในการพึ่งพามหาอำนาจต่างๆ

กลุ่มที่ศึกษา

กลุ่มที่ศึกษาที่ใช้ในการวิจัยด้วยเทคนิคการวิจัยอนาคตแบบเดลฟายครั้งนี้ ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) มีคุณสมบัติต้องเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านความมั่นคงทางทะเลและการป้องกันประเทศทางทะเล ได้แก่ นักการทหารที่มีประสบการณ์ในภารกิจการรักษาอธิปไตยในการป้องกันประเทศทางทะเล การบังคับใช้กฎหมายในการรักษาผลประโยชน์

ของชาติทางทะเล มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานไม่ต่ำกว่า 15 ปี และ นักวิชาการด้านความมั่นคงทางทะเลของกองทัพเรือที่มีคุณวุฒิระดับปริญญาโทในสาขาความมั่นคง รวมทั้งสิ้น 20 นาย ที่เข้าร่วมการฝึกกองทัพเรือในห้วงเดือน มี.ค.-พ.ค.60

ระยะเวลาในการทำวิจัย

ดำเนินการในห้วงการฝึกกองทัพเรือระหว่างเดือน มี.ค.- พ.ค.60

วิธีวิจัยโดยใช้เทคนิคแบบเดลฟาย (Delphi Technique)

การวิจัยโดยใช้เทคนิคแบบเดลฟายพัฒนาโดยบริษัท RAND Corporation ในปี ค.ศ. 1950 (T.T Macmillan:1976) และได้รับการยอมรับอย่างแพร่หลายว่าเป็นการวิจัยที่น่าเชื่อถือและสามารถนำไปใช้ในการตัดสินใจได้ดี โดยการวิจัยนี้ เป็นวิธีสำรวจความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญในเรื่องที่ต้องการศึกษา เพื่อให้ได้คำตอบที่น่าเชื่อถือมากที่สุด โดยให้ผู้เชี่ยวชาญตอบคำถามที่มีลักษณะเดียวกันหลายครั้ง เป็นวิธีการวิจัยหรือตัดสินใจปัญหาต่างๆ อย่างเป็นระบบ โดยไม่มีการเผชิญหน้ากันโดยตรงของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ทำให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนสามารถแสดงความคิดเห็นของตนเองได้อย่างอิสระเต็มที่ นอกจากนี้ผู้เชี่ยวชาญยังมีโอกาสถ่วงถ่วงความคิดเห็นของตนอย่างรอบคอบทำให้ได้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือ เทคนิควิจัยเดลฟายจะทำการเก็บข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญอย่างน้อย 2 รอบ โดยทำการพิจารณาค่ามัธยฐาน (Median) และค่าพิสัยควอไทล์ (Interquartile Range :IR) ถ้าค่า IR แคบ แสดงว่าคำตอบที่วิเคราะห์ได้นั้นมีความเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่สอดคล้องกัน แต่ถ้าค่า IR กว้าง (มีค่ามาก) แสดงว่าคำตอบที่วิเคราะห์ได้นั้นมีความเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่ไม่สอดคล้องกัน จำเป็นต้องส่งแบบสอบถามใหม่ให้ผู้เชี่ยวชาญตอบเป็นรอบที่ 3 เพื่อแก้ไขและปรับปรุงคำตอบโดยผลการวิจัยจะถูกสังเคราะห์เป็นประเด็นต่างๆ เพื่อสรุปผลตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษาตอบคำถามงานวิจัยและยืนยันกรอบแนวคิด จำนวนรอบของการรวบรวมข้อมูลโดยส่งแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญตอบอย่างน้อยที่สุด 2 รอบแต่ไม่เกิน 4 รอบ

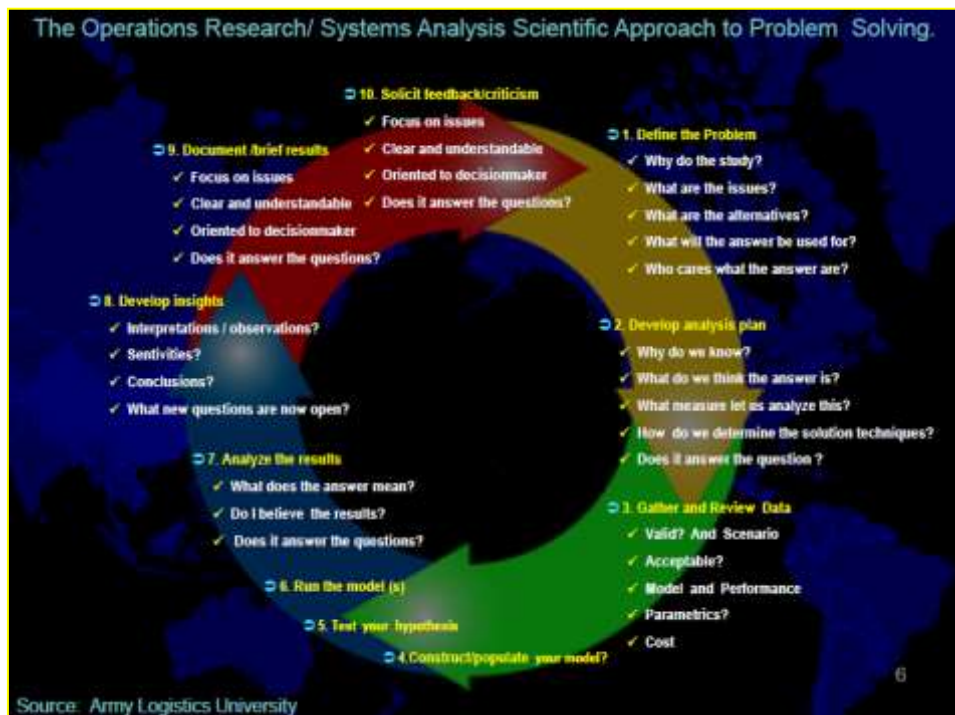
ขั้นตอนการวิจัย

1. ขั้นตอนการวิจัยที่ 1: การเตรียมการวิจัยภาคสนามในห้วง มี.ค.- เม.ย. 60 ทบทวนวรรณกรรมและการศึกษา/วิเคราะห์สรุปสถานการณ์ปัจจุบัน และการคาดการณ์แนวโน้ม (Trend Projection) ทำการศึกษาทฤษฎี แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนติดตามและวิเคราะห์สถานการณ์การขัดแย้งในพื้นที่ผลประโยชน์ทางทะเลของไทย เส้นทางขนส่งทางทะเลที่ไทยใช้ในการขนส่งน้ำมัน ก๊าซและสินค้านำเข้า-ส่งออกประเทศ ได้แก่ เส้นทางในทะเลจีนใต้ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และมหาสมุทรอินเดีย โดยนำค่าสถิติ วิเคราะห์ทำทีนโยบายของประเทศมหาอำนาจ เช่น การเพิ่มเติมกำลังการเสริมสร้างฐานทัพในพื้นที่ผลประโยชน์จีน สหรัฐฯ และ

อินเดีย ผลผลิตที่ได้จากผลการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นนี้ ได้แก่ บทที่ 2 ปัญหาความมั่นคงในทะเลจีนใต้และมหาสมุทรอินเดีย และบทที่ 3 สมุทรทานุภาพ ยุทธศาสตร์ แผนความมั่นคงนโยบาย และ แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการขยาย อิทธิพลทางทะเลของจีน ในทะเลจีนใต้และมหาสมุทรอินเดีย เป็นข้อมูลในเรื่องทฤษฎีหลักการด้านความมั่นคงทางทะเลที่จะใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยต่อไป

1.1 ออกแบบแผนงานและเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้หารือกับผู้เชี่ยวชาญทางด้านสถิติ ในการออกแบบสอบถามและวางแผนการวิจัย ตลอดจนพิจารณาในเรื่องคำถามการวิจัยให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยโดยนำข้อมูลผลการศึกษาจากข้อมูลจากเอกสาร บทความในเรื่องด้านความมั่นคงทางทะเลแผนป้องกันประเทศ ทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อการวิจัยเพื่อนำมาสร้างเป็นคำถามในแบบสอบถามตามกรอบแนวคิดและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในการทำวิจัย **ผลผลิตที่ได้คือ** การนำแนวคิดการวิจัยเชิงปฏิบัติการเข้ามากำหนดเป็นแผนงานและกรอบความคิดในการวิจัย การออกแบบแบบสอบถามแบบปลายเปิด (ผนวก ค) ในขั้นการเตรียมการของผู้วิจัยเพื่อใช้สัมมนากับผู้เชี่ยวชาญ

แผนภาพที่ 4-4 การนำแนวคิดการวิจัยเชิงปฏิบัติการเข้ามากำหนดเป็นแผนงานและกรอบความคิดในการวิจัย

1.2 การสัมมนาร่วมกับผู้เชี่ยวชาญในกรมยุทธศึกษาทหารเรือ ผู้วิจัยได้จัดให้มีการประชุมสัมมนาแบบการระดมความคิด (Brain Storm) ของทีมนักวิจัยกองทัพเรือ ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญในเรื่องนโยบายด้านการทหารและความมั่นคงทางทะเลของประเทศจีนต่อประเทศไทย รวม 5 นาย และผู้เชี่ยวชาญในเรื่องสถิติการวิจัย (รวม 6 นาย) เพื่อสร้างเครื่องมือที่จะใช้ในการวิจัยในห้วงการฝึกกองทัพเรือ ได้แก่ แบบสอบถาม โปรแกรมการระดมความคิด (Brain Storm) และ กำหนดแผนงานการวิจัยด้วยเทคนิคแบบเดลฟาย โดยมีรายชื่อ ดังนี้

ตารางที่ 4-1 ทีมผู้เชี่ยวชาญ และ ผู้วิจัย รวม 6 นาย จากกรมยุทธศึกษาทหารเรือ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ	ประวัติการศึกษาและผลงานวิชาการ
1. น.อ.อุงเงิน จงรักขอบ	<u>การศึกษา</u> รร.นายเรือ รร.สช.ทร. วทร. หลักสูตรเสนาธิการทหารอินโดนีเซีย หลักสูตร Defense and Strategic Studies วปอ.จีน <u>ผลงานวิชาการ</u> เอกสารประจำภาค วทร. ดีเด่นเรื่อง การพัฒนายุทธศาสตร์กองทัพเรือในอีก 20 ปี ข้างหน้า และเป็นนักเขียนบทความความมั่นคงในวารสารนาวิกานุสารณ์
2. น.อ. พิสุทธิศักดิ์ ศรีชุมพล	<u>การศึกษา</u> รร.นายเรือ รร.สช.ทร. (ที่ 1 เกียรตินิยม) รบ.มสช ป.โท MBA ม.เกษตรศาสตร์ ป.โท Military Science ม.ป้องกันประเทศจีน หลักสูตร Defense and Strategic Studies วปอ.จีน หลักสูตร Emergency Management และ หลักสูตร Command and Staff Operations Law ออสเตรเลีย หลักสูตร Naval Junior Officer สิงคโปร์ (ที่ 7) หลักสูตรการรบผิวน้ำ สหรัฐฯ (ที่ 2) หลักสูตรปราบเรือดำน้ำ ทร.สหรัฐฯ <u>ผลงานวิชาการ</u> เอกสารยอดเยี่ยมงาน International Security Symposium วปอ.จีน เอกสารปริญาโทจีน เรื่อง Maritime Security Strategy of ASEAN in 21 st Century เอกสาร ทร. การศึกษาแนวทางรับสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ของกองทัพเรือ แนวเสนอเรื่องเพื่อขอจัดตั้งทหารพรานนาวิกโยธินภาคใต้ เอกสารวิจัย รร.เสนาธิการทหารเรือมชช เรื่องการต่อต้านอาวุธนำวิถีที่นำวิถีด้วยเรดาร์
3. น.ท.สุรเชษฐ์ บรรจงจิต	<u>การศึกษา</u> รร.นายเรือ รร.สช.ทร. International Mine Warfare Officer และ Maritime Air Surveillance ออสเตรเลีย หลักสูตรเสนาธิการทหารจีน ป.โท Military Studies รร.สช.ทร.จีน <u>ผลงานวิชาการ</u> เอกสารปริญาโท เรื่อง The Efficiency Role of Royal Thai Navy's Counter Piracy Operation in Gulf of Aden

ตารางที่ 4-1 ทีมผู้เชี่ยวชาญ และ ผู้วิจัย รวม 6 นาย จากกรมยุทธศึกษาทหารเรือ (ต่อ)

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ	ประวัติการศึกษาและผลงานวิชาการ
4. น.ท.มณฑล ขศสมศักดิ์	<u>การศึกษา</u> รร.นายเรือ รร.สช.ทร. ปริญญาโท ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หลักสูตรเสนาธิการทหารร่วมออสเตรเลีย <u>ผลงานวิชาการ</u> ปริญญาโท ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เรื่อง การขยายบทบาททางทหารของจีน ในทะเลจีนใต้
5. น.ท.ศิริภัทร อริยเดช	<u>การศึกษา</u> รร.นายเรือ รร.สช.ทร. หลักสูตรเสนาธิการทหารเรือจีน ป.โท Military studies จีน หลักสูตร Peace Operations Training Institute ได้แก่ Logistical Support to UN Peacekeeping Operations, Commanding United Nations Peacekeeping Operations, Peacekeeping and International Conflict Resolution. <u>ผลงานวิชาการ</u> เอกสารวิจัย รร.สช.ทร.จีน เรื่อง A Study on Royal Thai Navy peace operations in ASEAN และSecuring Sea lane of communication (SLOCs) and maintain maritime security in ASEAN
6. น.อ.ญ.อรัญญา ศรีชัย	<u>การศึกษา</u> ป.ตรี สถิติ ม.เชียงใหม่ ป.โท สถิติ ม.เกษตรศาสตร์ ป.โท วัดและประเมินผล ม.Southern Connecticut State สหรัฐฯ ป.เอก สถิติประยุกต์และวิจัย ม. Northern Colorado สหรัฐฯ ปัจจุบันเป็นอาจารย์พิเศษสอนวิชาการระเบียบวิธีวิจัยในหลักสูตร ป.โท สาขาบริหารกิจการทางทะเล จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4-2 ความเชี่ยวชาญ/ประสบการณ์การทำงานในเรื่องความมั่นคงของทีมผู้เชี่ยวชาญ
รวม 5 นาย จากกรมยุทธศึกษาทหารเรือ

รายชื่อ ผู้เชี่ยวชาญ	ความเชี่ยวชาญ/ประสบการณ์การทำงานในเรื่องความมั่นคง					
	ประชุม ความ มั่นคง	ยุทธศาสตร์ นโยบาย	การรักษา สันติภาพ	ราชการ สนาม/ ทะเล	ฝึกร่วม/ผสม	การบังคับใช้ กฎหมายทะเล
น.อ.อุงเงิน ฯ	✓	✓	✓	✓	✓	✓
น.อ.พิสุทธิ์ศักดิ์ ฯ	✓	✓	2 ครั้ง	✓	✓	✓
น.ท.สุรเชษฐ์ ฯ	✓	✓	✓	✓	✓	✓
น.ท.มณฑล ฯ	✓	✓	✓	✓	✓	✓
น.ท.ศิริภัทร ฯ	✓	✓	2 ครั้ง	✓	✓	✓

1.4 การพัฒนาแบบสอบถามแบบปลายเปิด (Open – Ended Questions) โดยการนำภาพสถานการณ์ความขัดแย้งจากผลการศึกษาและแบบสอบถามเบื้องต้นที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น ในลักษณะคำถามปลายเปิดให้กับผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 นาย ได้แสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่ในเรื่องการกำหนดภาพสถานการณ์ความขัดแย้งทางทะเลของ จีนกับสหรัฐฯ และ จีนกับอินเดีย ที่อาจจะ

เกิดขึ้นในพื้นที่ผลประโยชน์ของไทยในทะเลจีนใต้ มหาสมุทรอินเดียและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อะไรคือแรงขับให้เกิดปัญหา (Driving Force) และอะไรคือตัวชี้วัดของการเกิดแนวโน้มสถานการณ์ขัดแย้งของประเทมหาอำนาจในพื้นที่เส้นทางขนส่งสินค้าสำคัญของไทยและการแก้ปัญหาในระดับนโยบายและยุทธศาสตร์ ข้อมูลที่ได้จากการเตรียมการในขั้นนี้ที่สำคัญคือ การเขียนภาพอนาคต (Scenario Writing) เป็นการสำรวจความเป็นไปได้ของอนาคตว่าประเทมหาอำนาจมีแนวโน้มจะมีการใช้กำลังในพื้นที่ไหน จะมีผลกระทบอะไรกับไทย ซึ่งในการวิเคราะห์แนวโน้มและจำลองภาพสถานการณ์ความขัดแย้งทางทะเลทั้งที่อาจจะเกิดขึ้นจากประเทศในภูมิภาคนี้และที่มีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นจากการที่ประเทมหาอำนาจได้แก่ จีน สหรัฐฯ และอินเดีย ใช้กำลังทางทหารระหว่างกัน เพื่อรักษาบทบาทในการเมืองระหว่างประเทศในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก หรือชาติมหาอำนาจกับชาติในอาเซียน ในกรณีแย่งชิงผลประโยชน์และอำนาจจือปโตยทางทะเล เช่น ในกรณี จีนกับอาเซียนกับปัญหาทะเลจีนใต้ หรือพม่ากับอินเดีย พม่ากับบังคลาเทศในมหาสมุทรอินเดีย หรือกรณีอาจจะเป็นกรณี Proxy War หรือ การขัดแย้งแต่ประเทมหาอำนาจใช้ประเทศที่สามในการทดสอบหรือประลองกำลังทางทหารหรือทดสอบท่าทีแต่ละฝ่าย

คำตอบจากคำถามปลายเปิดพิจารณาตามลำดับความสำคัญของแนวคิดและจำนวนร้อยละของข้อเสนอแนะตามหลักการ วิเคราะห์เนื้อหา (Contents Analysis) ความคิดเห็นและข้อเสนอที่ตรงกัน ร้อยละ 70 จะถูกเลือกไว้แล้วสรุปเป็นภาพสถานการณ์และข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาเพื่อใช้ในการจัดทำแบบสอบถามปลายปิดต่อไป

รูปแบบของแบบสอบถามปลายเปิด รายละเอียดตามผนวก ค มี 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพผู้เชี่ยวชาญด้านนโยบายและยุทธศาสตร์ของประเทจีนต่อประเทไทยและความมั่นคงทางทะเล 5 นาย และนักสถิติ 1 นาย จากกรมยุทธศึกษาทหารเรือ ประกอบด้วยเพศ ระดับการศึกษา หน่วยงานสังกัด ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ในเรื่องความมั่นคงทางทะเล

ตอนที่ 2 เป็นคำถามสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในเรื่องการเขียนภาพอนาคต (Scenario Writing) เพื่อกำหนดภาพสถานการณ์ความขัดแย้งทางทะเลของ จีนกับสหรัฐฯ หรือ จีนกับอินเดีย ที่อาจจะเกิดขึ้นในพื้นที่ผลประโยชน์ของไทยในทะเลจีนใต้ มหาสมุทรอินเดีย เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อะไรคือแรงขับให้เกิดปัญหา (Driving Force) และ อะไรคือตัวชี้วัดของการเกิดแนวโน้มสถานการณ์ขัดแย้งของประเทมหาอำนาจในพื้นที่เส้นทางขนส่งสินค้าและน้ำมันของไทย และการแก้ปัญหาในระดับนโยบาย โดยคำถามในแบบสอบถามมี 3 คำถามหลัก ได้แก่

คำถามที่ 1 ตัวชี้วัดสำคัญในการจะบ่งชี้การจะใช้กำลังทางทหารของประเทมหาอำนาจในพื้นที่ผลประโยชน์ทางทะเลและอาณาเขตทางทะเลของประเทไทย คืออะไร?

คำถามที่ 2 ภาพสถานการณ์ความขัดแย้งของประเศมหาอำนาจในพื้นที่ผลประโยชน์ทางทะเลของไทย ตลอดจนถึงลักษณะเหตุการณ์และผลกระทบที่มีต่อผลประโยชน์ของชาติทางทะเลของประเทศไทยเป็นอย่างไร? กรณีเกิดการขัดแย้งในพื้นที่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ กรณีเกิดการขัดแย้งในมหาสมุทรอินเดีย และ กรณีเกิดการขัดแย้งในพื้นที่ทะเลจีนใต้

คำถามที่ 3 ผลการวิเคราะห์ภาพสถานการณ์ความขัดแย้งของประเศมหาอำนาจในพื้นที่ผลประโยชน์ทางทะเลและอาณาเขตทางทะเลของประเทศไทย โดยเฉพาะเส้นทางขนส่งทางทะเลที่ประเทศไทยใช้ในการขนส่งน้ำมัน ก๊าซและสินค้านำเข้า-ส่งออกประเทศในข้อ 2 นั้น ท่านคิดว่าแนวทางในการดำเนินนโยบายความมั่นคงทางทะเลของประเทศไทยในการตอบโต้ต่อนโยบาย (Pivot to Asia ของสหรัฐฯ Look East ของอินเดีย และ One Belt One Road จีน) และ สถานการณ์การใช้กำลังทางเรือของประเศมหาอำนาจในพื้นที่ผลประโยชน์ทางทะเลและอาณาเขตทางทะเลของประเทศไทย ควรมีอะไรบ้าง? ทั้งในระดับรัฐบาล ศูนย์อำนวยการในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล และ กองทัพเรือ

1.5 การสร้างแบบสอบถามแบบปลายปิด (Close – Ended Questions) (ผนวก ง)

คำตอบจากแบบสอบถามปลายเปิดจากผู้เชี่ยวชาญได้นำมาวิเคราะห์ จัดประเภท หมวดหมู่ปัญหา และแนวทางการแก้ปัญหา คือ ภาพสถานการณ์และพื้นที่ที่มีแนวโน้มความขัดแย้ง การกำหนดยุทธศาสตร์ วัตถุประสงค์ และกิจกรรม ให้ง่ายแก่การเข้าใจ หลังจากนั้นผู้วิจัยได้พัฒนาให้เป็นแบบสอบถามที่มีคำถามประเภทปลายปิด (Close – Ended Questions) ซึ่งเป็นแบบให้เรียงลำดับความสำคัญ (Rating Scale แบบให้คะแนน 1-5 ซึ่งลักษณะคำถามเป็นการถามความคิดเห็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ของการตัดสินใจ โดยแบ่งออกมา 5 ระดับ ตามแนวทางของไลเคิร์ต (Likert's Scale) ประกอบด้วย ข้อความที่เป็นการให้ความสำคัญในการตัดสินใจต่อปัจจัยในแต่ละด้าน โดยแต่ละข้อคำถามจะมีตอบเป็นความคิดเห็นให้เลือก 5 ระดับ คือ มากที่สุด มากปานกลาง น้อย น้อยที่สุด ซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนนในแต่ละระดับดังนี้ เห็นด้วยมากที่สุด 5 คะแนน เห็นด้วยมาก 4 คะแนน เห็นด้วยปานกลาง 3 คะแนน เห็นด้วยน้อย 2 คะแนน และ เห็นด้วยน้อยที่สุด 1 คะแนน

รูปแบบแบบสอบถามคำถามปลายปิด รายละเอียดตามผนวก ง มี 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพของผู้เชี่ยวชาญ ด้านความมั่นคงและการป้องกันประเทศทางทะเล ได้แก่ นักการทหารที่มีประสบการณ์ในการกิจการรักษาอธิปไตยในการป้องกันประเทศ

ทางทะเล การบังคับใช้กฎหมายในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล และนักวิชาการของ กองทัพเรือ ที่มีคุณวุฒิระดับปริญญาโทในสาขาความมั่นคงทางทะเลและทีมนักวิจัยจาก กรมยุทธศึกษาทหารเรือรวม 20 นายที่เข้าร่วมการฝึกกองทัพเรือในห้วงเดือน มี.ค.-พ.ค.60 ข้อมูล สถานภาพประกอบด้วยเพศอายุ ระดับการศึกษา หน่วยงานสังกัด ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ ในเรื่องความมั่นคงทางทะเล สรุปได้ดังนี้

1. เพศ ชาย 20 นาย อายุระหว่าง 40-55 ปี
2. การศึกษาสูงสุด ปริญญาตรี 15 นาย ปริญญาโท 4 นาย ปริญญาเอก 1 นาย
3. หน่วยงาน และประสบการณ์ในเรื่องความมั่นคงทางทะเล มีดังนี้

ตารางที่ 4-3 ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ในเรื่องความมั่นคงทางทะเล

หน่วยงาน (จำนวน)	ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ในเรื่องความมั่นคงทางทะเล						
	ประชุม เรื่องความ มั่นคง	ยุทธศาสตร์	นโยบาย และ แผน	ราชการ ทะเล	ฝึก ร่วม/ ผสม	รักษา ผลประโยชน์ ของชาติทาง ทะเล	การบังคับใช้ กฎหมาย ทะเล
สปก.ทร. (2)	(1)	(1)	(2)	(2)	(2)	(2)	(2)
ทรภ. (3)	(1)	(1)	(3)	(3)	(2)	(3)	(2)
ศยร.๑ (2)	(2)	(2)	(2)	(2)	(1)	(2)	(2)
ฝวก. ยศ.ทร.(5)	(2)	(1)	(4)	(5)	(3)	(3)	(4)
กร. (3)	(1)	(1)	(3)	(3)	(3)	(3)	(3)
ร.ล.จักรี๑ (1)			(1)	(1)	(1)	(1)	(1)
กฝร.กร.(2)	(1)	(1)	(2)	(2)	(2)	(2)	(2)
ยท.ทร. (2)	(2)	(2)	(2)	(2)	(2)	(2)	(2)

หมายเหตุ ความหมายคำย่อของหน่วยมีดังนี้ **สปก.ทร.** คือ ศูนย์ปฏิบัติการกองทัพเรือ **ทรภ.** คือ ท้าเรือภาค **ศยร.๑** คือ ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ทหารเรือ **ฝวก.ยศ.ทร.** คือ ฝ่ายวิชาการ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ **กร.** คือ กองเรือยุทธการ **สรชล.** คือ ศูนย์ประสานงานในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล **ร.ล.จักรี๑** คือ เรือหลวงจักรีนฤเบศร กองเรือบรรทุกเฮลิคอปเตอร์ **กฝร.กร.** คือ กองการฝึกกองเรือยุทธการ และ **ยท.ทร.** คือ กรมยุทธการทหารเรือ

ตอนที่ 2 คำถามปลายปิด ที่สร้างขึ้นจากแบบสอบถามปลายเปิด ซึ่งเป็นคำถามถามความคิดเห็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ของการตัดสินใจ โดยแบ่งออกมา 5 ระดับตามแนวทางของไลเคิร์ต (Likert's Scale) คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด ซึ่งมีเกณฑ์

การให้คะแนนในแต่ละระดับดังนี้ เห็นด้วยมากที่สุด 5 คะแนน เห็นด้วยมาก 4 คะแนน เห็นด้วยปานกลาง 3 คะแนน เห็นด้วยน้อย 2 คะแนน และ เห็นด้วยน้อยที่สุด 1 คะแนน คำถามในแบบสอบถามมี 4 คำถามหลัก ได้แก่

คำถามที่ 1 ความสำคัญของตัวชี้วัดในการจะบ่งชี้การจะใช้กำลังทางทหารของสหรัฐฯ และจีนในพื้นที่ผลประโยชน์ทางทะเลและอาณาเขตทางทะเลของประเทศไทย

คำถามที่ 2 ความเป็นไปได้ที่จะเกิดของสถานการณ์การขัดแย้งระดับสูงระหว่างของสหรัฐฯ และจีนที่มีการใช้กำลังทางเรือเข้าปะทะกันในพื้นที่ผลประโยชน์ทางทะเลของไทย

คำถามที่ 3 ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อระบบเศรษฐกิจและความมั่นคงของไทย กรณีสหรัฐฯ และจีนมีการใช้กำลังทางเรือเข้าปะทะกันในพื้นที่ผลประโยชน์ทางทะเลของไทย

คำถามที่ 4 จากกรอบแนวนโยบายแผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเลข้างต้น เรียงลำดับความสำคัญของนโยบายความมั่นคงทางทะเล/ยุทธศาสตร์ของประเทศไทยที่ยั่งยืน สามารถใช้ในการตอบโต้ ต่อยุทธศาสตร์ Pivot to Asia ของสหรัฐฯ ยุทธศาสตร์ Look East ของอินเดีย และยุทธศาสตร์ One Belt One Road ของจีน ในทุกสถานการณ์ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นตั้งแต่ระดับสถานการณ์ปกติ ระดับความขัดแย้งระดับต่ำ จนถึงระดับความขัดแย้งระดับสูงที่มีการใช้กำลังทางเรือเข้าปะทะกันของประเทศมหาอำนาจในพื้นที่ผลประโยชน์ทางทะเลของประเทศไทย

1.6 การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้จะเป็นแบบสอบถามโดยมีวิธีการทดสอบความถูกต้องและความเชื่อมั่นของคำถามในแบบสอบถามดังนี้

1.6.1 การตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC : Index of Item-Objective Congruence) ค่า IOC ตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม (Questionnaire) รายข้อ (item) ว่าครอบคลุมเนื้อหาตรงตามวัตถุประสงค์ของการหาค่าตามตัวแปรเพื่อเก็บข้อมูลหรือไม่ที่เรียกว่าหาความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ค่า IOC ใช้ดุลยพินิจของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 นายให้ความเห็นว่าข้อคำถามแต่ละข้อนั้นสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ในการวิจัยหรือไม่ กรณีในการพิจารณาข้อคำถาม มีดังนี้

ตารางที่ 4-4 ความหมายของการให้คะแนนในแต่ละข้อคำถามของผู้เชี่ยวชาญ

ผลการให้คะแนนแต่ละข้อคำถาม	ความหมาย
ให้คะแนน +1	แน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์

ให้คะแนน 0	ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์
ให้คะแนน -1	แน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์

เมื่อให้คะแนนเรียบร้อยแล้วก็มาบวกคะแนนของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนในแต่ละข้อหารด้วยจำนวนของผู้เชี่ยวชาญ กรณีนี้มี 5 คน ก็หารคะแนนรวมด้วย 5 เป็น ค่า IOC ของข้อคำถาม (item) เช่น ข้อคำถามข้อ 1 ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน แต่ละท่าน ให้คะแนนมา คือ +1 ทั้ง 5 ท่าน การหาค่า IOC คือ ผลรวมของคะแนนในข้อ 1 โดยการบวก $1+1+1+1+1$ เท่ากับ 5 คะแนน แล้วนำมาหารด้วยจำนวนผู้เชี่ยวชาญ คือ ผลรวมคะแนน/จำนวนผู้เชี่ยวชาญ เท่ากับ $5/5 = 1.00$ จากนั้นนำผลไปเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้จากผลการหาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม IOC แสดงว่า ข้อคำถามมีความเที่ยงตรงสูงนำไปใช้ได้ ส่วนข้ออื่น ๆ ที่เหลือก็ทำหลักการเดียวกันทั้งหมดทุกข้อ ค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้ สรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 4-5 ความหมายของค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม

ผลการให้คะแนนทั้ง 5 ท่าน	ความหมายของค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม
ได้ 5 คะแนน = 1.00	มีค่าความเที่ยงตรงมากที่สุด ใช้ได้
ได้ 4 คะแนน = 0.8	มีค่าความเที่ยงตรงมาก ใช้ได้
ได้ 3 คะแนน = 0.6	มีค่าความเที่ยงตรงปานกลาง ใช้ได้
ได้ 2 คะแนน = 0.4	มีค่าความเที่ยงตรงต่ำกว่า 0.50 คือน้อยต่ำกว่าเกณฑ์ยอมรับยังใช้ไม่ได้ ต้องปรับปรุง
ได้ 1 คะแนน = 0.2	ค่าความเที่ยงตรงต่ำกว่า 0.50 คือน้อยมากต่ำกว่าเกณฑ์ยอมรับยังใช้ไม่ได้

ในการวิจัยขั้นนี้ผู้วิจัย ได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอกับผู้เชี่ยวชาญในกรมยุทธศึกษาทหารเรือเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา (Content Validity) และข้อบกพร่องของข้อคำถามเพื่อให้มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์โดยการทำ IOC (Index of Item-Objective Congruence) โดยผู้วิจัยจะเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ที่มีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 0.8 เนื่องจากข้อคำถามที่ผ่านเกณฑ์ต้องมีเสียงส่วนใหญ่แน่ใจว่าตรงตามวัตถุประสงค์ จำนวนผู้เชี่ยวชาญ 5 คน เสียงส่วนใหญ่คืออย่างน้อย 4 หรือ คะแนนต้องเป็นอย่างน้อย 4/5 หรือ 0.8 เป็นค่า IOC ต่ำสุดที่ให้ข้อคำถามนั้นผ่านเกณฑ์ ถ้าไม่ผ่านเกณฑ์ผู้วิจัยจะตัดข้อคำถามนั้นออกไปจากแบบสอบถาม

สรุปความสอดคล้องวัตถุประสงค์การวิจัยกับคำถามในแบบสอบถามการวิจัย มีดังนี้

ตารางที่ 4-6 แสดงค่าความสอดคล้องของวัตถุประสงค์การวิจัยกับคำถาม

วัตถุประสงค์การวิจัย	จำนวนคำถาม
----------------------	------------

เพื่อศึกษาวิเคราะห์ปัญหาความขัดแย้งในทะเลจีนใต้ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้และมหาสมุทรอินเดีย ผลกระทบที่มีต่อประเทศไทยและกองทัพเรือ	1 คำถามหลัก 4 คำถามย่อย
เพื่อศึกษาหลักการ ทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ รวมทั้งนโยบายและยุทธศาสตร์องค์กรและกลไกเกี่ยวกับความมั่นคงทางทะเลในภูมิภาคเป็นอย่างไร	1 คำถามหลัก 1 คำถามย่อย
เพื่อกำหนดยุทธศาสตร์ความมั่นคงทางทะเลของไทยรองรับการขยายอิทธิพลทางทะเลของจีนในทะเลจีนใต้และมหาสมุทรอินเดีย และการถ่วงดุลการตัดสินใจในการพึ่งพามหาอำนาจต่างๆ	1 คำถามหลัก

ผลการตรวจสอบความสอดคล้องข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย (IOC) ของแบบสอบถามฉบับที่ 2 แบบปลายปิด มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 0.96 แสดงว่าคำถามในแบบประเมินจะสามารถสร้างคำตอบที่นำไปสู่ผลการวิจัยที่บรรลุวัตถุประสงค์การวิจัยได้อย่างเป็นรูปธรรมและแสดงถึงว่าแบบสอบถามเป็นแบบสอบถามที่มีประสิทธิภาพในการหาคำตอบการวิจัย สรุปผลรายละเอียด ค่า IOC ในแบบสอบถาม มีดังนี้

ตารางที่ 4-7 แสดงผลการตรวจสอบความสอดคล้องข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

คำถาม	ค่า IOC
ความสำคัญของตัวชี้วัดในการจะบ่งชี้การจะใช้กำลังทางทหารของสหรัฐฯ และจีนในพื้นที่ผลประโยชน์ทางทะเลและอาณาเขตทางทะเลของประเทศไทย	0.8
ความเป็นไปได้ที่จะเกิดของสถานการณ์การขัดแย้งระดับสูงระหว่างของสหรัฐฯ และจีนที่มีการใช้กำลังทางเรือเข้าปะทะกันในพื้นที่ผลประโยชน์ทางทะเลของไทย	1.00
ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อระบบเศรษฐกิจและความมั่นคงของไทย กรณีสหรัฐฯ และจีนมีการใช้กำลังทางเรือเข้าปะทะกันในพื้นที่ผลประโยชน์ทางทะเลของไทย	1.00
ความสำคัญของนโยบายความมั่นคงทางทะเล/ยุทธศาสตร์ของประเทศไทยที่ยั่งยืนสามารถใช้ในการตอบโต้ต่อนโยบาย (Pivot to Asia ของสหรัฐฯ Look East ของอินเดีย และ One Belt One Road จีน) ในทุกสถานการณ์ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นตั้งแต่ระดับสถานการณ์ปกติ ระดับความขัดแย้งระดับต่ำ จนถึงระดับความขัดแย้งระดับสูงที่มีการใช้กำลังทางเรือเข้าปะทะกันของประเทมหาอำนาจในพื้นที่ที่เป็นเส้นทาง SLOC หรือพื้นที่ผลประโยชน์ทางทะเลของประเทศไทย	1.00

1.6.2 การทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม Cronbach's alpha การวัดคุณภาพความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบสอบถามว่าแต่ละข้อคำถามสอดคล้องกันหรือไม่ เป็นการวัดการสอดคล้องภายใน (Internal Consistency) หรือเรียกว่า การหาค่า Cronbach's alpha (ครอนแบคอัลฟา) เป็นการหาค่า "สัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น" (Coefficient of Reliability) ซึ่งค่ายิ่งสูง

ยังดี โดยปกติในการวิจัยทางสังคมศาสตร์ เกณฑ์ยอมรับอยู่ที่ 0.7 ขึ้นไป ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองทำ Pre-test ใ้กับกลุ่มตัวอย่างคือ ผู้เชี่ยวชาญที่เข้าร่วมการฝึกกองทัพเรือในห้วง เม.ย.60 จำนวน 20 ชุด เพื่อทำการทดสอบความน่าเชื่อถือ (Reliability test) ตามวิธีการของ Cronbach ได้ค่า Cronbach's alpha = 0.984 ถือว่าผ่านเกณฑ์ยอมรับการวัดคุณภาพความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ผลคำนวณโปรแกรม SPSS ในส่วนค่า Reliability มีดังนี้

ตารางที่ 4-8 แสดงผลคำนวณโปรแกรม SPSS ในส่วนค่า Reliability แบบสอบถามการวิจัย

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	20	100.0
	Excluded	0	.0
	Total	20	100.0

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
0.984	80

a. List wise deletion based on all variables in the procedure.

2. ขั้นตอนการวิจัยที่ 2: การวิจัยอนาคตศึกษา (Futurism Studies)

ดำเนินการในห้วงการฝึกกองทัพเรือเดือน พ.ค.60 สรุปขั้นตอน มีดังนี้

2.1 ขั้นการแจกแบบสอบถามแบบปลายปิด (Close – Ended Questions) รอบที่ 1

ที่ได้มีการตรวจสอบความน่าเชื่อถือเรียบร้อยแล้วในข้อ 1 ใ้กับ ผู้เชี่ยวชาญด้านความมั่นคงและการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลของกองทัพเรือ และนักการทหารที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติราชการภารกิจการป้องกันประเทศทางทะเล ที่เข้าร่วมการฝึกกองทัพเรือในห้วงเดือน มี.ค.-เม.ย. 60 จำนวน 20 นาย

2.2 ขั้นพัฒนาแบบสอบถามและดำเนินการตามขั้นตอนการวิจัยเดลฟาย ในการนำ

ผลสำรวจจากแบบสอบถามครั้งที่ 1 มาวิเคราะห์หาค่ามัธยฐาน (Median) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) คุณลักษณะข้อมูลจากนั้นจะพัฒนาแบบสอบถามครั้งที่ 2 โดยมีการระบุค่าสถิติทั้ง 2 ประเภทไว้ในแบบสอบถามที่แจกครั้งที่ 2 พร้อมรายละเอียดว่าผู้เชี่ยวชาญคนนั้นมีความเห็นอยู่จุดใดในหรือนอกพิสัย แล้วส่งแบบสอบถามให้ผู้ตอบ (ผู้เชี่ยวชาญ) ตอบคำถามในรอบที่ 2 พร้อมทั้งให้แสดงเหตุผลประกอบด้วย ขั้นพัฒนาแบบสอบถามรอบที่ 3 เมื่อวิเคราะห์แล้วพบว่าแบบสอบถามรอบที่ 2 ยังมีผู้ตอบนอกพิสัยให้แสดงค่าสถิติทั้งสองค่าไว้ในแบบสอบถามครั้งต่อไป พร้อมทั้งความเห็นขัดแย้งและสนับสนุนของผู้ตอบเช่นเดิม และถามย้ำผู้ตอบนอกพิสัยว่า

เพราะเหตุใดจึงยอมรับความเห็นส่วนใหญ่ไม่ได้และสำรวจความคิดเห็นครั้งสุดท้ายครั้งที่ 3 โดยผลลัพธ์จะมาหาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคำตอบแต่ละข้อว่ามีความเหมาะสมหรือไม่ เพื่อกำหนดเป็นค่าตัวแทนคำตอบของกลุ่มในผลการศึกษารื่อง ยุทธศาสตร์ความมั่นคงทางทะเลของประเทศไทย รองรับการขยายอิทธิพลทางทะเลของจีนในทะเลจีนใต้และมหาสมุทรอินเดีย

2.3 ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติและสรุปผลการวิจัย

สถิติบรรยาย (Descriptive Statistics) คือ สถิติที่ใช้ในการศึกษาข้อเท็จจริงจากกลุ่มข้อมูลที่รวบรวมมาได้ เพื่อให้ทราบรายละเอียดเกี่ยวกับลักษณะของข้อมูลกลุ่มนั้น การวิจัยครั้งนี้ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรม SPSS for Windows เวอร์ชัน 9 เพื่อหาค่าทางสถิติ ได้แก่

2.3.1 การวัดแนวโน้มเข้าสู่ส่วนกลาง (Central Tendency) เป็นการคำนวณค่ากลางของข้อมูลว่าอยู่ที่ใด ในการวิจัยนี้การวัดจะใช้วิธีการหาค่า 2 ประเภท ได้แก่

2.3.1.1 ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) คือ ค่าที่ได้จากผลรวมของคะแนน หรือค่าที่ได้ทั้งหมดหารด้วยจำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้ในการสรุปผลลัพธ์ที่ได้จากแบบสอบถาม

2.3.1.2 ค่ามัธยฐาน (Median) เพื่อใช้วิเคราะห์แบบสอบถามระหว่างการทำวิจัยแบบ เดลฟาย คือ ค่าในตำแหน่งกึ่งกลางของการแจกแจง เป็นค่าในตำแหน่งที่แบ่งข้อมูลออกเป็นสองส่วนเท่าๆกัน คือ มากกว่ามัธยฐานร้อยละ 50 น้อยกว่ามัธยฐานร้อยละ 50 ก็คือ ค่าของข้อมูล ณ ตำแหน่งที่ $(n+1)/2$ เมื่อเรียงลำดับข้อมูลแล้ว ในกรณีที่จำนวนข้อมูลเป็นเลขคี่ มัธยฐานคือค่าของข้อมูลที่อยู่กึ่งกลาง แต่ถ้าจำนวนข้อมูลเป็น เลขคู่ มัธยฐานจะเท่ากับค่าเฉลี่ยของ 2 จำนวนที่อยู่ตรงกลาง สำหรับในการวิจัยครั้งนี้กำหนดเกณฑ์ในการพิจารณาไว้ดังนี้

ตารางที่ 4-9 แสดงค่าการแปลค่ามัธยฐานแบบประเมินผล

ค่ามัธยฐาน (Median)	แสดงว่าข้อความนั้นผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยในระดับ
4.50-4.49	มากที่สุด
3.50-4.49	มาก
2.50-3.49	ปานกลาง
1.50-2.49	น้อย
1.00-1.49	น้อยที่สุด

หมายเหตุ ในการวิจัยนี้การพิจารณาข้อความเพื่อนำไปกำหนดเป็นยุทธศาสตร์ความมั่นคงทางทะเลของประเทศไทยรองรับการขยายอิทธิพลทางทะเลของจีนในทะเลจีนใต้และมหาสมุทรอินเดีย จะใช้ข้อความที่มีค่ามัธยฐานตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป (แสดงว่าข้อความนั้นผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยในระดับมาก)

2.3.2 การวัดการกระจาย (Measure of Variation) ของข้อมูลเพื่อใช้ในการวิเคราะห์แบบสอบถามระหว่างการทำวิจัยแบบเคสฟาย การพิจารณาหรือสรุปลักษณะของข้อมูลโดยใช้ค่ากลางหรือค่าเฉลี่ยเพียงอย่างเดียว อาจทำให้ไม่ทราบถึงลักษณะของข้อมูลได้ชัดเจน เนื่องจากข้อมูลที่มีค่ากลางเท่ากันแต่ลักษณะของข้อมูลต่างกัน นั่นคือมีการกระจายของข้อมูลไม่เหมือนกัน ดังนั้นในการเปรียบเทียบข้อมูลหลายๆชุด ควรจะพิจารณาค่าเฉลี่ยและการและการกระจายของข้อมูลควบคู่ไป การวัดการกระจายที่ใช้ในการวิจัยนี้ได้แก่ ส่วนเบี่ยงเบนควอไทล์หรือส่วนพิสัยระหว่างควอไทล์ คือ ผลต่างระหว่างควอไทล์ที่ 3 กับควอไทล์ที่ 1 ถ้าค่าพิสัยระหว่างควอไทล์แคบแสดงว่าคำตอบที่วิเคราะห์ได้นั้นมีความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญสอดคล้องกัน (ประเทือง เพ็ชรรัตน์, 2530 : 40) สรุปว่าค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range: IR) เป็นการพิจารณาความสอดคล้องกันของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ทั้ง 20 นาย โดยกำหนดเกณฑ์ค่าความสอดคล้องไว้ดังนี้

ตารางที่ 4-10 ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์กับระดับความสอดคล้องกันของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์	ระดับความสอดคล้องกันของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
0.00-0.5	ความสอดคล้องกันของความคิดเห็นในระดับสูงมากที่สุด
0.51-1.00	ความสอดคล้องกันของความคิดเห็นในระดับสูงมาก
1.01-1.99	ความสอดคล้องกันของความคิดเห็นในระดับปานกลาง
2.00-2.99	ความสอดคล้องกันของความคิดเห็นในระดับต่ำ
สูงกว่า 3.00	ไม่มีความสอดคล้องกันของความคิดเห็น

หมายเหตุ ในการวิจัยครั้งนี้ การพิจารณาข้อความเพื่อนำไปกำหนดเป็นยุทธศาสตร์ความมั่นคงทางทะเลของไทยรองรับการขยายอิทธิพลทางทะเลของจีนในทะเลจีนใต้และมหาสมุทรอินเดียที่เหมาะสม สามารถแก้ปัญหาเรื่องอิทธิพลของประเทศมหาอำนาจต่อผลประโยชน์ของชาติทางทะเลที่มีประสิทธิภาพและอย่างเป็นรูปธรรม จะใช้ข้อความที่มีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) น้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.50 ซึ่งถือว่าข้อความนั้นมีความสอดคล้องกันสูง

2.3.3 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ 20 นาย ในการตรวจสอบความเหมาะสมในการนำไปสรุปผลการวิจัยเรื่อง ยุทธศาสตร์ความมั่นคงทางทะเลของไทย รองรับการขยายอิทธิพลทางทะเลของจีนในทะเลจีนใต้และมหาสมุทรอินเดีย โดยใช้ค่าเฉลี่ยเป็นรายชื่อ โดยมีเกณฑ์ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ย ไว้ดังนี้

ตารางที่ 4-11 ค่าเฉลี่ยกับระดับความความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญว่าข้อความนั้นสามารถนำไปปฏิบัติได้ในระดับต่างๆ

ค่าเฉลี่ย	ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าข้อความสามารถนำไปปฏิบัติได้ในระดับ
4.50-5.00	มากที่สุด
3.50-4.49	มาก
2.50-3.49	ปานกลาง
1.50-2.49	น้อย
1.00-1.49	น้อยที่สุด

หมายเหตุ ในการวิจัยครั้งนี้การพิจารณาข้อความเพื่อนำไปกำหนดเป็นยุทธศาสตร์ความมั่นคงทางทะเลของไทยรองรับการขยายอิทธิพลทางทะเลของจีนในทะเลจีนใต้และมหาสมุทรอินเดียที่เหมาะสมสามารถแก้ปัญหาเรื่องอิทธิพลของประเทศมหาอำนาจต่อผลประโยชน์ของชาติทางทะเลที่มีประสิทธิภาพและอย่างเป็นรูปธรรม จะใช้ข้อความคะแนนรวมของผู้เชี่ยวชาญที่มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป ซึ่งถือว่าข้อความนั้นสามารถนำไปกำหนดเป็นยุทธศาสตร์ความมั่นคงทางทะเลได้เป็นรูปธรรมและมีประสิทธิภาพมากที่สุด

3. ขั้นตอนการวิจัยที่ 3: สรุปผลวิเคราะห์คำตอบแบบสอบถามผู้เชี่ยวชาญรอบที่ 3

ผลคะแนนรวมของคำตอบแบบสอบถามของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 20 คนในการส่งแบบสอบถามในรอบที่ 3 ได้นำผลคะแนนมาวิเคราะห์ผลทางสถิติเพื่อนำไปกำหนดเป็นยุทธศาสตร์ความมั่นคงทางทะเลของไทยรองรับการขยายอิทธิพลทางทะเลของจีนในทะเลจีนใต้และมหาสมุทรอินเดียที่มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และสามารถแก้ปัญหาเรื่องอิทธิพลของประเทศมหาอำนาจต่อผลประโยชน์ของชาติทางทะเลที่มีประสิทธิภาพได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยในการวิจัยครั้งนี้ได้มีการกำหนดเกณฑ์ค่าต่างๆทางสถิติในการวิจัยแบบเดลฟาย สรุปได้ดังนี้

1. ข้อความที่มีค่ามัธยฐาน ตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไปแสดงว่าผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยในระดับมาก
2. ข้อความที่มีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) ตั้งแต่ 1.50 ลงมาซึ่งถือว่าข้อความนั้นมีความสอดคล้องกันสูง
3. ข้อความคะแนนรวมของผู้เชี่ยวชาญที่มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป ซึ่งถือว่าข้อความนั้นสามารถนำไปกำหนดเป็นยุทธศาสตร์ความมั่นคงทางทะเลได้เป็นรูปธรรมและมีประสิทธิภาพมากที่สุด

หมายเหตุ ตัวเลขในตารางคือ จำนวนรวมของผู้เชี่ยวชาญที่เลือกในข้อนั้น (มากที่สุดถึงน้อยที่สุด)และการนำข้อความ/คำตอบจากแบบสอบถามการวิจัยไปใช้ในการวิเคราะห์สรุปผลการวิจัยนั้นจะใช้ค่าสถิติที่มีค่าสรุปได้ดังนี้ $Med \geq 3.5, IR \leq 1.5, Mean \geq 3.5$ โดยข้อความที่ผ่านเกณฑ์จะใช้ “ข้อความเน้น”

คำถามที่ 1 ความสำคัญของตัวชี้วัดในการจะบ่งชี้การจะใช้กำลังทางทหารของสหรัฐฯ และเงินในพื้นที่ผลประโยชน์ทางทะเลและอาณาเขตทางทะเลของประเทศไทย

ตารางที่ 4-12 ความสำคัญของตัวชี้วัดในการจะบ่งชี้การจะใช้กำลังทางทหารของสหรัฐฯ และเงินในพื้นที่ขัดแย้ง

ตัวชี้วัดในการจะบ่งชี้การจะใช้กำลังทางทหารของสหรัฐฯ และเงินในพื้นที่ขัดแย้ง	ความสำคัญของตัวชี้วัด				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. การตัดสินใจของตัวผู้นำประเทศ Med 5, IR 0.25, Mean 4.75	15	5			
2. การเตรียมความพร้อมรบ Med 4, IR 0.0, Mean 3.9	1	16	3		
3. ผลประโยชน์ทางทะเลที่ไม่ลงตัว Med 3, IR 0.0, Mean 2.85			17	3	
4. ความได้เปรียบในการดำเนินนโยบายต่างประเทศ Med 4, IR 0.0, Mean 3.9	1	16	3		
5. Proxy War หรือ Limiting War สิ่งที่จะได้หลังสงคราม Med 1, IR 0.0, Mean 1.1				2	18

สรุปผลจากแบบสอบถามคำถามที่ 1 ความสำคัญของตัวชี้วัด ในการจะบ่งชี้การจะใช้กำลังทางทหารของสหรัฐฯ และเงินในพื้นที่ผลประโยชน์ทางทะเลและอาณาเขตทางทะเลของประเทศไทย ผลสรุปข้อคิดเห็นผู้ตอบแบบสอบถาม ความสำคัญตัวชี้วัดข้อบ่งชี้ในการจะใช้กำลังทางทหาร มีดังนี้

อันดับที่ 1 การตัดสินใจของตัวผู้นำประเทศ

อันดับที่ 2 การเตรียมความพร้อมเพื่อรบ - ขยายฐานทัพและกำลังทางเรือในพื้นที่ขัดแย้ง

อันดับที่ 3 ความได้เปรียบในการดำเนินนโยบายต่างประเทศ

คำถามที่ 2 ความเป็นไปได้ที่จะเกิดของสถานการณ์การขัดแย้งระดับสูงระหว่างของ
สหรัฐฯ และจีนที่มีการใช้กำลังทางเรือเข้าปะทะกันในพื้นที่ผลประโยชน์ทางทะเลของไทย

ตารางที่ 4-13 ความเป็นไปได้ที่จะเกิดเหตุการณ์ขัดแย้ง พื้นที่ความขัดแย้งระดับสูงทางทะเลระหว่าง
ประเทศจีนและประเทศสหรัฐฯ

พื้นที่ความขัดแย้งระดับสูงทางทะเลระหว่างประเทศจีน และประเทศสหรัฐฯ	ความเป็นไปได้ที่จะเกิดเหตุการณ์ขัดแย้ง				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
กรณีการเกิดความขัดแย้งและมีการใช้กำลังทหารในพื้นที่ ทะเลจีนใต้ Med 5, IR 0.0 , Mean 4.9	18	2			
กรณีการเกิดความขัดแย้งและมีการใช้กำลังทหารในพื้นที่ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ Med 4, IR 0.0 , Mean 3.95	1	17	2		
กรณีการเกิดความขัดแย้งและมีการใช้กำลังทหารใน มหาสมุทรอินเดีย Med 3, IR 0.0 , Mean 2.85			17	3	

สรุปผลจากแบบสอบถามคำถามที่ 2 เรียงลำดับโอกาสที่จะเกิดของสถานการณ์ความ
ขัดแย้งระดับสูงของสหรัฐฯ และจีนที่มีการใช้กำลังทางเรือเข้าปะทะกันในพื้นที่ผลประโยชน์
ทางทะเลของไทย ผลสรุปข้อคิดเห็นผู้ตอบแบบสอบถาม เรียงลำดับโอกาสการเกิดเหตุการณ์
ขัดแย้งระหว่างประเทศมหาอำนาจ จีนและสหรัฐฯ จากมากไปน้อย (อันดับที่ 1 – 3) มีดังนี้

อันดับที่ 1 การขัดแย้งในพื้นที่ทะเลจีนใต้

อันดับที่ 2 การขัดแย้งในพื้นที่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้

อันดับที่ 3 การขัดแย้งในมหาสมุทรอินเดีย

คำถามที่ 3 ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อระบบเศรษฐกิจและความมั่นคงของไทย กรณี
สหรัฐฯ และจีนมีการใช้กำลังทางเรือเข้าปะทะกันในพื้นที่ผลประโยชน์ทางทะเลของไทย

**3.1 กรณีเกิดการขัดแย้งและมีการใช้กำลังทางทหารของประเทศจีนและประเทศ
สหรัฐฯ ในพื้นที่ทะเลจีนใต้**

ตารางที่ 4-14 ระดับผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจและความมั่นคงต่อประเทศ/องค์กรในภูมิภาค
พื้นที่ทะเลจีนใต้

ผลกระทบต่อประเทศ/องค์กรในภูมิภาค	ระดับผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจและความมั่นคง				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ประเทศไทย Med 5, IR 0.0 , Mean 4.75	18	2			
ประชาคมอาเซียน Med 5, IR 0.0 , Mean 4.9	17	3			

3.2 รูปแบบการใช้กำลังทางเรือของประเทศมหาอำนาจและประเทศไทยในพื้นที่ความขัดแย้งในพื้นที่ทะเลจีนใต้

ตารางที่ 4-15 รูปแบบการใช้กำลังทางเรือของประเทศมหาอำนาจและประเทศไทยในพื้นที่ความขัดแย้งทะเลจีนใต้

ประเทศ	การปฏิบัติการควบคุม/ปฏิเสธการใช้ทะเลเพื่อกดดันทางการทูต				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ไทย Med 1, IR 0.0 , Mean 1.0					20
สหรัฐฯ Med 5, IR 0.0 , Mean 4.9	18	2			
จีน Med 5, IR 0.0 , Mean 4.95	19	1			
อินเดีย Med 1, IR 0.0 , Mean 1.0					20
ประเทศ	การปฏิบัติการการคอนวอยเรือสินค้าและน้ำมันในเส้นทาง SLOC				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ไทย Med 5, IR 0.0 , Mean 4.9	18	2			
สหรัฐฯ Med 5, IR 0.25 , Mean 4.75	15	5			
จีน Med 5, IR 0.0 , Mean 4.95	19	1			
อินเดีย Med 4, IR 0.25 , Mean 4.25		5	15		

ตารางที่ 4-15 รูปแบบการใช้กำลังทางเรือของประเทศมหาอำนาจและประเทศไทยในพื้นที่ความขัดแย้งทะเลจีนใต้(ต่อ)

ประเทศ	การปฏิบัติการปิดกั้น Blockage ฐานทัพและท่าเรือฝ่ายตรงข้าม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด

			กลาง		
ไทย Med 1, IR 0.0 , Mean 1.0					20
สหรัฐ ^๑ Med 5, IR 0.0 , Mean 5.0	18	2			
จีน Med 5, IR 0.0 , Mean 5.0	19	1			
อินเดีย Med 1, IR 0.0 , Mean 1.0					20
ประเทศ	การปฏิบัติการทางเรือเพื่อการป้องกันและใช้กำลังเพื่อแสดงอำนาจอธิปไตยเขตแดนทางทะเลและ/หรือสิทธิในการเดินเรือตามกฎหมายทะเล				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ไทย Med 2, IR 0.0 , Mean 2.0				20	
สหรัฐ ^๑ Med 5, IR 0.0 , Mean 5.0	20				
จีน Med 5, IR 0.0 , Mean 5.0	20				
อินเดีย Med 3, IR 0.0 , Mean 2.85		1	15	4	
ประเทศ	สงครามจำกัดเพื่อยึดครองพื้นที่พิพาททางทะเล				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ไทย Med 1, IR 0 , Mean 1					20
สหรัฐ ^๑ Med 5, IR 0 , Mean 4.9	18	2			
จีน Med 5, IR 0 , Mean 4.9	18	2			
อินเดีย Med 1, IR 0 , Mean 1.05				1	19

สรุปผลแบบสอบถามคำถามที่ 3.1 และ 3.2 กรณีเกิดการขัดแย้งในพื้นที่ทะเลจีนใต้

1. ผลกระทบต่อผลประโยชน์ของชาติทางทะเลของไทย ระดับผลกระทบมากที่สุด

เหตุผล เพราะ เส้นทางขนส่งสินค้าส่งออกของไทยไปประเทศจีน เกาหลีและญี่ปุ่น ผ่านพื้นที่ที่มีการปฏิบัติการทางทหารของกลุ่มขัดแย้งโดยตรง

2. ผลกระทบต่อความมั่นคงทางทะเลของประชาคมอาเซียน ระดับผลกระทบ มาก

ที่สุด

เหตุผล เพราะ ประเทศสมาชิกอาเซียนเป็นประเทศที่มีปัญหาเขตแดนทางทะเลกับจีนอาจจะถูกประเทศจีนใช้มาตรการทั้งการทหารและมาตรการเศรษฐกิจบังคับและกดดันประเทศที่มีปัญหาเกี่ยวกับประเทศจีน ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจของประชาคมอาเซียนในภาพรวมของทุกประเทศไปด้วย

3. ประเภทการใช้กำลังทางเรือของประเทศมหาอำนาจและไทยในพื้นที่ความขัดแย้งในกรณีมีการเกิดการขัดแย้งมีการปฏิบัติการทางเรือในพื้นที่ทะเลจีนใต้

ตารางที่ 4-16 ประเภทการใช้กำลังทางเรือของประเทศมหาอำนาจและไทยในพื้นที่ความขัดแย้งทะเลจีนใต้

ประเทศ	ประเภทการใช้กำลังทางเรือของประเทศมหาอำนาจและไทยในพื้นที่ความขัดแย้งทะเลจีนใต้
สหรัฐฯ	การควบคุมทะเลหรือการปฏิเสธการใช้ทะเลเพื่อกดดันทางการทูตและนโยบายต่างประเทศ การคอนวอยเรือสินค้าและน้ำมันในเส้นทาง SLOC สากล การปฏิบัติการปิดกั้น Blockage ฐานทัพและท่าเรือฝ่ายตรงข้าม การป้องปรามและใช้กำลังเพื่อแสดงอำนาจอธิปไตยเขตแดนทางทะเลและ/หรือสิทธิในการเดินเรือตามกฎหมายทะเล สงครามจำกัดเพื่อยึดครองพื้นที่พิพาททางทะเล
จีน	การปฏิเสธการใช้ทะเลเพื่อกดดันทางการทูตและนโยบายต่างประเทศ การคอนวอยเรือสินค้าและน้ำมันในเส้นทาง SLOC สากล การปิดกั้น Blockage ฐานทัพและท่าเรือฝ่ายตรงข้าม การป้องปรามและใช้กำลังเพื่อแสดงอำนาจอธิปไตยเขตแดนทางทะเลและ/หรือสิทธิในการเดินเรือตามกฎหมายทะเล สงครามจำกัดเพื่อยึดครองพื้นที่พิพาททางทะเล
ไทย	การคอนวอยเรือสินค้าและน้ำมันในเส้นทาง SLOC สากล
อินเดีย	การคอนวอยเรือสินค้าและน้ำมัน ในเส้นทาง SLOC สากล

3.3 กรณีเกิดการขัดแย้งมีการใช้กำลังทางทหารของจีนและสหรัฐฯ ในพื้นที่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ตารางที่ 4-17 ระดับผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจและความมั่นคงต่อประเทศ/องค์กรในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ผลกระทบต่อประเทศ/องค์กรในภูมิภาค	ระดับผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจและความมั่นคง
----------------------------------	--

	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ประเทศไทย Med 5, IR 0.0 , Mean 5.0	18	2			
ประชาคมอาเซียน Med 5, IR 0.0 , Mean 5.0	17	3			

3.4 รูปแบบของการใช้กำลังทางเรือของประเทศมหาอำนาจและประเทศไทยในพื้นที่ความขัดแย้งในพื้นที่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ตารางที่ 4-18 การปฏิบัติการควบคุมและปฏิเสธการใช้ทะเลสนับสนุนนโยบายต่างประเทศพื้นที่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ประเทศ	การปฏิบัติการควบคุมและปฏิเสธการใช้ทะเลสนับสนุนนโยบายต่างประเทศ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ไทย Med 4, IR 0 , Mean 4.15	3	17			
สหรัฐฯ Med 2, IR 0 , Mean 2.0			2	17	1
จีน Med 2, IR 0 , Mean 1.95			1	18	2
อินเดีย Med 2, IR 0 , Mean 1.2				4	16
ประเทศ	การคอนวอยเรือสินค้าและน้ำมันในเส้นทาง SLOC สากล				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ไทย Med 5, IR 0 , Mean 5.0	20				
สหรัฐฯ Med 3, IR 0 , Mean 2.9		2	15	3	
จีน Med 3, IR 0 , Mean 3.0		3	14	3	
อินเดีย Med 2, IR 0 , Mean 2.2			16	4	

ตารางที่ 4-18 การปฏิบัติการควบคุมและปฏิเสธการใช้ทะเลสนับสนุนนโยบายต่างประเทศพื้นที่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้(ต่อ)

ประเทศ	การปิดกั้น Blockage ฐานทัพและท่าเรือฝ่ายตรงข้าม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด

ไทย Med 2, IR 0 , Mean 1.85				17	3
สหรัฐฯ Med 2, IR 0 , Mean 2			1	18	1
จีน Med 1, IR 0.25 , Mean 1.25				6	14
อินเดีย Med 1, IR 0 , Mean 1.1				2	18
ประเทศ	การปฏิบัติการทางเรือเพื่อการป้องกันและใช้กำลังเพื่อแสดงอำนาจอธิปไตยเขตแดนทางทะเลและ/หรือสิทธิในการเดินเรือตามกฎหมายทะเล				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ไทย Med 5, IR 0 , Mean 4.9	18	2			
สหรัฐฯ Med 4, IR 0 , Mean 4.1	3	15	2		
จีน Med 4, IR 0, Mean 3.85	1	17	2		
อินเดีย Med 3, IR 0 , Mean 3.05		2	17	1	
ประเทศ	สงครามจำกัดเพื่อยึดครองพื้นที่พิพาททางทะเล				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ไทย Med 5, IR 0 , Mean 5	15	5			
สหรัฐฯ Med 2, IR 0 , Mean 2				17	3
จีน Med 2, IR 0 , Mean 2.05				18	2
อินเดีย Med 2, IR 0 , Mean 2.15			2	16	2

สรุปผลแบบสอบถามคำถามที่ 3.3 และ 3.4 กรณีเกิดการขัดแย้งในพื้นที่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้

- ผลกระทบต่อผลประโยชน์ของชาติทางทะเลของไทย ระดับผลกระทบ มากที่สุด
เหตุผล เพราะ พื้นที่ทะเลที่เป็นผลประโยชน์ทางทะเลของประเทศไทยและเส้นทางขนส่งสินค้านำเข้า-ส่งออกของไทยเป็นพื้นที่ที่มีการปฏิบัติการทางทหารของกลุ่มขัดแย้ง โดยเฉพาะกรณีถูกปิดอ่าวไทย จะมีผลกระทบรุนแรงต่ออธิปไตย และการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลของประเทศไทย
- ผลกระทบต่อความมั่นคงทางทะเลของประชาคมอาเซียน ระดับผลกระทบ มากที่สุด
เหตุผล เพราะ พื้นที่ทะเลที่เป็นผลประโยชน์ทางทะเลของประเทศสมาชิกอาเซียนเป็นพื้นที่ที่มีการปฏิบัติการทางทหารของกลุ่มขัดแย้ง มีผลทั้งอำนาจอธิปไตย สิทธิอธิปไตยและการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลของประชาคมอาเซียนในภาพรวม

3. ประเภทการใช้กำลังทางเรือของประเทศมหาอำนาจและไทยในพื้นที่ความขัดแย้ง
ในกรณีเกิดการขัดแย้งในพื้นที่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ตารางที่ 4-19 การใช้กำลังทางเรือของประเทศมหาอำนาจและไทยในพื้นที่ความขัดแย้งเอเชีย
ตะวันออกเฉียงใต้

ประเทศ	การใช้กำลังทางเรือของประเทศมหาอำนาจและไทยในพื้นที่ความขัดแย้งในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
สหรัฐฯ	การป้องปรามและใช้กำลังเพื่อแสดงสิทธิในการเดินเรือตามกฎหมายทะเล
จีน	การป้องปรามและใช้กำลังเพื่อแสดงสิทธิในการเดินเรือตามกฎหมายทะเล
ไทย	การควบคุมและปฏิเสธการใช้ทะเลสนับสนุนนโยบายต่างประเทศ การคอนวอยเรือสินค้าและน้ำมันในเส้นทาง SLOC สากล การป้องปรามและใช้กำลังเพื่อแสดงอำนาจอิทธิพลเขตแดนทางทะเลและ/หรือสิทธิในการ เดินเรือตามกฎหมายทะเล สงครามจำกัดเพื่อยึดครองพื้นที่พิพาททางทะเล
อินเดีย	การป้องปรามและใช้กำลังเพื่อแสดงสิทธิในการเดินเรือตามกฎหมายทะเล

3.5 กรณีเกิดการขัดแย้งมีการใช้กำลังทางทหารของจีนและสหรัฐฯ ในพื้นที่
มหาสมุทรอินเดีย

ตารางที่ 4-20 ระดับผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจและความมั่นคงต่อประเทศ/องค์กรในภูมิภาค
มหาสมุทรอินเดีย

ผลกระทบต่อประเทศ/องค์กรในภูมิภาค	ระดับผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจและความมั่นคง				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ประเทศไทย Med 5, IR 0 , Mean 4.8	18	2			
ประชาคมอาเซียน Med 5, IR 0 , Mean 4.75	17	3			

3.6 รูปแบบของการใช้กำลังทางเรือของประเทศมหาอำนาจและประเทศไทยในพื้นที่
ความขัดแย้งในพื้นที่มหาสมุทรอินเดีย

ตารางที่ 4-21 การควบคุม/ปฏิเสธการใช้ทะเลสนับสนุนนโยบายต่างประเทศ

ประเทศ	การควบคุม/ปฏิเสธการใช้ทะเลสนับสนุนนโยบาย
--------	--

	ต่างประเทศ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ไทย Med 5, IR 0 , Mean 4.9	17	3			
สหรัฐฯ Med 4, IR 0.25 , Mean 3.7		15	4	1	
จีน Med 3, IR 0.25 , Mean 2.7		16	4	1	
อินเดีย Med 5, IR 0 , Mean 4.95	19	1			
ประเทศ	การคอนวอยเรือสินค้าและน้ำมันในเส้นทาง SLOC สากล				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ไทย Med 5, IR 0 , Mean 5	20				
สหรัฐฯ Med 4, IR 0 , Mean 4	2	15	3		
จีน Med 4, IR 0 , Mean 3.95		17	3		
อินเดีย Med 5, IR 0 , Mean 5	20				
ประเทศ	การปิดกั้น Blockage ฐานทัพและท่าเรือฝ่ายตรงข้าม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ไทย Med 3, IR 0 , Mean 3.1		3	17		
สหรัฐฯ Med 3, IR 0 , Mean 2.95			18	2	
จีน Med 3, IR 0 , Mean 3.05		3	16	2	
อินเดีย Med 4, IR 0 , Mean 3.95	1	17	2		
ประเทศ	การป้องปรามและใช้กำลังเพื่อแสดงอำนาจอธิปไตยเขตแดนทางทะเลและ/หรือสิทธิในการเดินเรือตามกฎหมายทะเล				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ไทย Med 5, IR 0 , Mean 5	20				
สหรัฐฯ Med 4, IR 0 , Mean 4.15	3	17			
จีน Med 4, IR 0 , Mean 3.8		16	4		
อินเดีย Med 5, IR 0 , Mean 5	20				

ตารางที่ 4-21 การควบคุม/ปฏิเสธการใช้ทะเลสนับสนุนนโยบายต่างประเทศ(ต่อ)

ประเทศ	สงครามจำกัดเพื่อยึดครองพื้นที่พิพาททางทะเล				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ไทย Med 4, IR 0 , Mean 3.9		16	4		
สหรัฐฯ Med 4, IR 0 , Mean 4.05	1	17	2		
จีน Med 4, IR 0.25 , Mean 3.7		5	15	1	

อินเดีย Med 5, IR 0 , Mean 5	20				
------------------------------	----	--	--	--	--

**สรุปผลจากแบบสอบถามคำถามที่ 3.5 และ 3.6 กรณีเกิดการขัดแย้งในพื้นที่
มหาสมุทรอินเดีย**

1. ผลกระทบต่อผลประโยชน์ของชาติทางทะเลของประเทศไทย ระดับผลกระทบมากที่สุด

เหตุผล เพราะ พื้นที่ทะเลที่เป็นผลประโยชน์ทางทะเลของประเทศไทย และเส้นทางขนส่งสินค้านำเข้า-ส่งออกของไทยเป็นพื้นที่ที่มีการปฏิบัติการทางทหารของกลุ่มขัดแย้งในมหาสมุทรอินเดียจะมีผลกระทบทั้งอำนาจอธิปไตย สิทธิอธิปไตยและการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลของประเทศไทย อีกทั้งจะมีผลกระทบต่อระบบพลังงานของประเทศเพราะเส้นทางขนส่งน้ำมันเข้าประเทศของไทยผ่านพื้นที่ที่มีการปฏิบัติการทางทหาร

2. ผลกระทบต่อความมั่นคงทางทะเลของประชาคมอาเซียน ระดับผลกระทบมากที่สุด

เหตุผล เพราะ พื้นที่ทะเลที่เป็นผลประโยชน์ทางทะเลของประเทศสมาชิกอาเซียนเป็นพื้นที่ที่มีการปฏิบัติการทางทหารของกลุ่มขัดแย้ง มีผลทั้งอำนาจอธิปไตย สิทธิอธิปไตยและการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลของประชาคมอาเซียนในภาพรวม อีกทั้งจะมีผลกระทบต่อระบบพลังงานของประเทศอาเซียนเพราะเส้นทางขนส่งน้ำมันผ่านพื้นที่ที่มีการปฏิบัติการทางทหาร

3. ประเภทของการใช้กำลังทางเรือของประเทศมหาอำนาจและไทยในพื้นที่ความขัดแย้งในพื้นที่มหาสมุทรอินเดีย

ตารางที่ 4-22 การใช้กำลังทางเรือของประเทศมหาอำนาจและไทยในพื้นที่ความขัดแย้งในพื้นที่มหาสมุทรอินเดีย

ประเทศ	การใช้กำลังทางเรือของประเทศมหาอำนาจและไทยในพื้นที่ความขัดแย้งในพื้นที่มหาสมุทรอินเดีย
สหรัฐฯ	การควบคุมหรือปฏิเสธการใช้ทะเลสนับสนุนนโยบายต่างประเทศ การคอนวอยเรือสินค้าและน้ำมันในเส้นทาง SLOC สากล การป้องปรามและใช้กำลังเพื่อแสดงอำนาจอธิปไตยเขตแดนทางทะเลและ/หรือสิทธิใน

	การเดินทางเรือตามกฎหมายทะเล สงครามจำกัดเพื่อยึดครองพื้นที่พิพาททางทะเล
จีน	การควบคุมหรือปฏิเสธการใช้ทะเลสนับสนุนนโยบายต่างประเทศ การคอนวอยเรือสินค้าและน้ำมันในเส้นทาง SLOC สากล การป้องปรามและใช้กำลังเพื่อแสดงอำนาจอิทธิพลโดยเขตแดนทางทะเลและ/หรือสิทธิในการเดินทางเรือตามกฎหมายทะเล สงครามจำกัดเพื่อยึดครองพื้นที่พิพาททางทะเล
ไทย	การควบคุมหรือปฏิเสธการใช้ทะเลสนับสนุนนโยบายต่างประเทศ การคอนวอยเรือสินค้าและน้ำมันในเส้นทาง SLOC สากล การป้องปรามและใช้กำลังเพื่อแสดงอำนาจอิทธิพลโดยเขตแดนทางทะเลและ/หรือสิทธิในการเดินทางเรือตามกฎหมายทะเล สงครามจำกัดเพื่อยึดครองพื้นที่พิพาททางทะเล
อินเดีย	การควบคุมหรือปฏิเสธการใช้ทะเลสนับสนุนนโยบายต่างประเทศ การคอนวอยเรือสินค้าและน้ำมันในเส้นทาง SLOC สากล การปิดกั้น Blockage ฐานทัพทำเรือฝ้ายตรงข้าม การป้องปรามและใช้กำลังเพื่อแสดงอำนาจอิทธิพลโดยเขตแดนทางทะเลและ/หรือสิทธิในการเดินทางเรือตามกฎหมายทะเล สงครามจำกัดเพื่อยึดครองพื้นที่พิพาททางทะเล

คำถามที่ 4 จากแนวโน้มนโยบายแผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล กรุณาเรียงลำดับความสำคัญของนโยบายความมั่นคงทางทะเล/ยุทธศาสตร์ของประเทศไทยที่ยั่งยืนสามารถใช้ในการตอบโต้ต่อนโยบาย (Pivot to Asia ของสหรัฐฯ, Look East ของอินเดีย และ One Belt One Road จีน) ในทุกสถานการณ์ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นตั้งแต่ระดับสถานการณ์ปกติ ระดับความขัดแย้งระดับต่ำ จนถึงระดับความขัดแย้งระดับสูงที่มีการใช้กำลังทางเรือเข้าปะทะกันของประเทศมหาอำนาจในพื้นที่ผลประโยชน์ทางทะเลของประเทศไทย

ตารางที่ 4-23 การจัดลำดับความสำคัญและเร่งด่วนของยุทธศาสตร์

ยุทธศาสตร์	การจัดลำดับความสำคัญและเร่งด่วนของยุทธศาสตร์				
	อันดับ 1	อันดับ 2	อันดับ 3	อันดับ 4	อันดับ 5
ยุทธศาสตร์ การเพิ่มขีดความสามารถของกองทัพเรือในการปฏิบัติการร่วมกับชาติในอาเซียนและกับประเทศมหาอำนาจเพื่อคุ้มครองเส้นทางขนส่งทางทะเลและผลประโยชน์ร่วมในทะเลจีนใต้และมหาสมุทรอินเดีย ค่าสถิติ Med 5, IR 0 , Mean 5 ลำดับความสำคัญที่ 1	20				

<p>ยุทธศาสตร์ การทูตทางเรือแบบเชิงรุก ได้แก่ กิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้บังคับบัญชาระดับสูงของจีน สหรัฐฯ อินเดียและประเทศต่างๆ ใน ASEAN ให้มากขึ้น และถึ่ยิ่งขึ้น ได้แก่ กิจกรรมแลกเปลี่ยนการเยือนของผู้บังคับบัญชา</p> <p>ค่าสถิติ Med 2, IR 0 , Mean 2 ลำดับความสำคัญที่ 4</p>				19	1
<p>ยุทธศาสตร์ การสร้างความร่วมมือด้านความมั่นคงทางทะเลกับอาเซียนในการรักษาผลประโยชน์ร่วมทางทะเลและการรักษาคุณอำนาจกับประเทศมหาอำนาจ เช่น การจัดตั้ง กองกำลังอาเซียน</p> <p>ค่าสถิติ Med 1, IR 0 , Mean 1 ลำดับความสำคัญที่ 5</p>					20
<p>ยุทธศาสตร์ การเพิ่มขีดความสามารถโครงสร้างพื้นฐานทางทะเลและทรัพยากรทางทะเลที่สำคัญ (Maritime Critical Infrastructure and Key Resources) ของไทยเพื่อรองรับการขยายตัวของระบบเศรษฐกิจของจีน</p> <p>ค่าสถิติ Med 3, IR 0 , Mean 3 ลำดับความสำคัญที่ 3</p>			18		
<p>ยุทธศาสตร์ การพัฒนาศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลเป็นหน่วยงานหลักในการรักษาและคุ้มครองผลประโยชน์ของชาติทางทะเล (Maritime National Interests) ให้เอื้อต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องทางทะเลรองรับระบบเศรษฐกิจที่ “มั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืน” ของประเทศ</p> <p>ค่าสถิติ Med 4, IR 0, Mean 4.95 ลำดับความสำคัญที่ 2</p>	1	19			

สรุปผลจากแบบสอบถามคำถามที่ 4 จากแนวนโยบายแผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล สามารถเรียงลำดับความสำคัญของยุทธศาสตร์ของประเทศไทยที่ยั่งยืนสามารถใช้ในการตอบโต้ต่อนโยบาย Pivot to Asia ของสหรัฐฯ Look East ของอินเดีย และ One Belt One Road ของจีน ทั้งในสถานการณ์ปกติ การขัดแย้งระดับต่ำ จนถึง การขัดแย้งระดับสูงในสถานการณ์ที่มีการใช้กำลังทางเรือเข้าปะทะกันของประเทศมหาอำนาจในพื้นที่ผลประโยชน์ทางทะเลและอาณาเขตทางทะเลของประเทศไทย ผลสรุปมีดังนี้

ระดับความสำคัญอันดับที่ 1 คือ ยุทธศาสตร์การเพิ่มขีดความสามารถกองทัพเรือในการปฏิบัติงานร่วมกับชาติอาเซียนและกับประเทศมหาอำนาจเพื่อคุ้มครองเส้นทางขนส่งทาง

ทะเลและผลประโยชน์ร่วมในทะเลจีนใต้และมหาสมุทรอินเดีย การนำยุทธศาสตร์ไปใช้ให้เหมาะสมกับระดับสถานการณ์ สามารถใช้ได้กับสถานการณ์ปกติจนถึงระดับความขัดแย้งระดับสูง

ระดับความสำคัญอันดับที่ 2 คือ ยุทธศาสตร์การพัฒนาศูนย์อำนาจการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลเพื่อการรักษาและคุ้มครองผลประโยชน์ของชาติทางทะเล (Maritime National Interests) เพื่อให้เอื้อต่อการทำกิจกรรมทางทะเลและพัฒนาอุตสาหกรรมทางทะเลเพื่อระบบเศรษฐกิจที่ “มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน” ของประเทศ การนำยุทธศาสตร์ไปใช้ให้เหมาะสมกับระดับสถานการณ์ สามารถใช้ได้กับสถานการณ์ปกติจนถึงระดับความขัดแย้งระดับสูง

ระดับความสำคัญอันดับที่ 3 คือ ยุทธศาสตร์การเพิ่มขีดความสามารถโครงสร้างพื้นฐานทางทะเลและทรัพยากรทางทะเลที่สำคัญ (Maritime Critical Infrastructure and Key Resources) ของไทยเพื่อรองรับการขยายตัวของระบบเศรษฐกิจของจีน การนำยุทธศาสตร์ไปใช้ให้เหมาะสมกับระดับสถานการณ์ สามารถใช้ได้กับสถานการณ์ปกติจนถึงระดับความขัดแย้งระดับต่ำ

ระดับความสำคัญอันดับที่ 4 คือ ยุทธศาสตร์การทูตและการทูตทางเรือ (Diplomacy and Naval Diplomacy) แบบเชิงรุก ได้แก่ กิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้บังคับบัญชาระดับสูงของจีน สหรัฐฯ อินเดียและประเทศต่างๆ ใน ASEAN ให้มากและถี่ยิ่งขึ้น โดยเฉพาะ กิจกรรมการแลกเปลี่ยนการเยี่ยมชมเยือนของผู้บังคับบัญชาระดับสูง เพื่อสร้างมิตรภาพและความไว้วางใจ และถ่วงดุลอำนาจ ซึ่งสามารถใช้ได้กับสถานการณ์ปกติจนถึงระดับความขัดแย้งระดับปานกลาง

ระดับความสำคัญอันดับที่ 5 คือ ยุทธศาสตร์การสร้างความร่วมมือด้านความมั่นคงทางทะเลกับอาเซียนในการรักษาผลประโยชน์ร่วมทางทะเล และการรักษาดุลอำนาจกับประเทศมหาอำนาจ เช่น การจัดตั้งกองกำลังอาเซียน สามารถใช้ได้กับสถานการณ์ปกติจนถึงระดับความขัดแย้งระดับสูง

ข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ วปอ.

การตรวจสอบความถูกต้องของผลการวิจัยและกระบวนการวิจัย โดยผู้ทรงคุณวุฒิของ วปอ. จำนวน 4 ท่าน เมื่อวันที่ 9 มิถุนายน 2560 ณ วปอ. ดังมีรายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ ดังนี้

1. นางสาว ชลิดา โชไชย ที่ปรึกษาด้านนโยบายและยุทธศาสตร์ความมั่นคง สมช. และอาจารย์ที่ปรึกษาประจำกลุ่มยุทธศาสตร์
2. พล.อ.นิวัติ สุขงกฎ ที่ปรึกษา วปอ.สพท.บก.ทท.
3. พ.อ.โสภณ ศิริงาม ผู้อำนวยการกองยุทธศาสตร์และความมั่นคง วปอ.สพท.บก.ทท.
4. พ.อ.ศักดิ์สิทธิ์ แสงชนินทร์ ผู้อำนวยการกองการเมืองและการทหาร วปอ.สพท.บก.ทท.

ผู้วิจัยได้ชี้แจงผลการวิจัยในเรื่อง ยุทธศาสตร์ความมั่นคงทางทะเลของไทย รองรับการขยายอิทธิพลทางทะเลของจีนในทะเลจีนใต้และมหาสมุทรอินเดียต่อผู้ทรงคุณวุฒิ วปอ. ซึ่งถือเป็นผู้เชี่ยวชาญในเรื่องนโยบายยุทธศาสตร์และกระบวนการวิจัย ซึ่งเป็นขั้นตอนหนึ่งในแผนงานการวิจัยของผู้วิจัย โดยคณะผู้ทรงคุณวุฒิได้กรุณาได้ให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาปรับปรุงเอกสารวิจัยตามแนวทางของผู้ทรงคุณวุฒิ วปอ. เรียบร้อยแล้ว สรุปข้อแนะนำและข้อสังเกตที่สำคัญ มีดังนี้

1. เวลาเสนอแนะ เราจะเสนอแนะการทำงานด้วยตัวเราภาคส่วนหนึ่งของรัฐฝ่ายเดียวไม่ได้ การดึงเอาการสนับสนุนและความร่วมจากเอกชนและภาคประชาสังคมเข้ามาอยู่ในการทำงานของเราทั้งในภาวะปกติ การตั้งรับ และไม่ปกติ สถานการณ์การเชิงรุก ถ้าใช้การสนับสนุนความร่วมมือ โดยเฉพาะกิจกรรมทางทะเล เนื่องจากเอกชนมีความก้าวหน้า มีเครื่องมือ ที่เราสามารถนำมาใช้ประโยชน์ ทั้งในอุ้งต่อเรือ ท่าเรือ เป็นต้น

2. รมว กลาโหม ตั้งให้วิเคราะห์ เรื่องทะเลจีนใต้ที่มีผลกระทบต่อนโยบายและความมั่นคงของเราและการใช้อู่ตะเภาในเชิงพาณิชย์

3. อยากให้มีนักศึกษา วปอ. ทำเรื่องในทำนองนี้ให้มาก ในการศึกษาระดับของมหาวิทยาลัยป้องกันประเทศทั่วโลก จะทำวิจัยในลักษณะอย่างนี้ ศึกษายุทธศาสตร์ทางด้านความมั่นคงในภาพรวมหรือจุดย่อย ซึ่งเป็นงานวิจัยที่อยู่ในระดับมาตรฐาน

4. ในส่วนที่อยากเพิ่มเติมของระเบียบวิธีวิจัยได้แก่ (1) ยังไม่เห็นทั้งหมด (2) ในบางเรื่องยังไม่เข้ากับระเบียบวิธีวิจัยของ วปอ. เช่น วัตถุประสงค์ ปรับ โดยดูจากคู่มือการวิจัยของ วปอ.

5. การตอบวัตถุประสงค์ เนื้อหาดีแล้วเพื่อให้ง่ายต่อการเข้าใจ ศึกษา ตั้งวัตถุประสงค์ที่ 1 ตอบแบบนี้ ตั้งวัตถุประสงค์ที่ 2 ตอบแบบนี้ ให้ชัดเจน

6. เรื่องข้อเสนอแนะ ปรับโดยข้อเสนอแนะมี 3 ข้อย่อย ประกอบด้วย (1) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย จะทำอย่างไรที่จะอำนวยต่อยุทธศาสตร์ทั้ง 5 ประการ สามารถขับเคลื่อนไปได้ คู่ความสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรม (2) ข้อเสนอแนะระดับปฏิบัติ เช่น เพิ่ม/ลดหน่วยงาน เพิ่มกำลังพลและขีดความสามารถ รวมทั้งมีคู่มือ หลักวิชาการ (3) ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป เพื่อจะทำให้งานวิจัยนี้ ผลของงานวิจัยนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น หรือมีงานวิจัยอื่นมาเพิ่มเพื่อจะได้เสริมกัน

7. ข้อสังเกต อาจจะเสนอแนะยุทธศาสตร์แห่งชาติเพื่อความมั่นคงในภาพรวม เพื่อจะมาเสริมยุทธศาสตร์ของท่าน และถ้านายยุทธศาสตร์ของท่านมาใช้ปฏิบัติจะต้องใช้เวลาอีก

นานใหม่กว่าจะใช้ได้อย่างเป็นรูปธรรมและเกี่ยวข้องกับกฎหมายอะไรบ้างหรือเปล่าที่จะต้องมี การแก้ไขเพิ่มเติม ก่อนที่จะนำไปสู่การปฏิบัติ

ข้อเสนอแนะที่สำคัญของผู้เชี่ยวชาญจากการวิจัยแบบเดลฟาย

1. ผลการวิเคราะห์แนวโน้มของสถานการณ์ความมั่นคงทางทะเล และอิทธิพลของ ประเทศมหาอำนาจในศตวรรษที่ 21 พบว่าปัญหาวิกฤตจะเกิดจากการที่ประเทศมหาอำนาจ ได้แก่ จีน สหรัฐฯ และอินเดีย จะพยายามรักษาผลประโยชน์ของชาติตนในภูมิภาคนี้ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อ ฐานแรงอย่างยิ่งต่อประเทศไทยซึ่งมีที่ตั้งประเทศเป็นจุดศูนย์กลางภูมิภาคอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

2. ผลการวิเคราะห์ยุทธศาสตร์ในแผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเลของ สมช. พบว่า 6 ยุทธศาสตร์ในแผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเลของ สมช. เป็นยุทธศาสตร์ที่ใช้ได้ในสถานการณ์ ปกติจนถึงการเกิดเหตุการณ์ขัดแย้งทางทะเลระดับต่ำและเฉพาะในอาณาเขตทะเลของประเทศไทย แต่ไม่ใช่ยุทธศาสตร์ที่สามารถใช้ได้เมื่อเกิดเหตุการณ์ขัดแย้งทางทะเลระดับสูง ที่มีการใช้กำลังทาง ทหารในพื้นที่ทะเลอาณาเขตและพื้นที่ผลประโยชน์ทางทะเล โดยเฉพาะเส้นทางขนส่งน้ำมันและ สิ้นค้าของประเทศไทย ปัญหาอีกประการคือ เป็นยุทธศาสตร์เชิงรับที่มีมุมมองของการใช้ ผลประโยชน์ทางทะเลในเขตของประเทศไทย แต่ไม่ใช่ยุทธศาสตร์เชิงรุก ที่สามารถคุ้มครอง ผลประโยชน์ทางทะเลในเขตเศรษฐกิจจำเพาะต่อเนื่องไปยังทะเลหลวง โดยเฉพาะการคุ้มครองกอง เรือประมงไทย และเส้นทางขนส่งทางทะเลทั้งสินค้าและพลังงาน ซึ่งหากประเทศไทยไม่มีกองเรือ รบไปคุ้มครองกองเรือสินค้าและขนส่งพลังงานเหล่านี้ในสถานการณ์วิกฤตแล้ว จะส่งผลถึงระบบ เศรษฐกิจและความมั่นคงพลังงานประเทศ ทั้งเรื่องไฟฟ้า น้ำมัน ที่เป็นปัจจัยผลิตสำคัญและกระทบ ต่อความเป็นอยู่ของประชาชนในประเทศ

3. ปัจจัยสำคัญหรือที่มาของปัญหาความไม่ปลอดภัยของเส้นทางขนส่งทางทะเลที่ สำคัญในปัจจุบันที่ควบคุมยาก หรือ ประเทศไทยไม่มีขีดความสามารถของกองกำลังทางเรือที่ เพียงพอในการจัดการปัญหาตามลำพังและมีความเสี่ยงมาก ได้แก่ ปัญหาที่มาจากการขยายอิทธิพล ของประเทศมหาอำนาจ จีน อินเดีย สหรัฐฯ ในทะเลจีนใต้และมหาสมุทรอินเดีย ที่มีพลังอำนาจ เหนือกว่าไทยทุกด้าน

4. สรุปรูปภาพรวมผลกระทบต่อประเทศไทย ประเทศไทยจะไม่มีอาณาเขตทางทะเลติด กับพื้นที่ที่มีปัญหาโดยตรง แต่เส้นทางคมนาคมทางทะเลในการขนส่งสินค้าของไทยต้อง เดินทางผ่านพื้นที่การขยายอิทธิพลของและพื้นที่ขัดแย้งระหว่างมหาอำนาจ ในอนาคตหากปัญหา เหล่านี้ขยายตัวจนถึงขั้นการใช้กำลังทางเรือในพื้นที่ขัดแย้ง จะส่งผลกระทบต่อทางทะเล ของไทยโดยตรงอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ พื้นที่ที่มีแนวโน้มจะเกิดการใช้กำลังทางทหารระหว่าง ประเทศจีนกับสหรัฐฯ คือ ทะเลจีนใต้ ซึ่งจีนก็ยังมีกรณีพิพาทเรื่องเส้นเขตแดนทางทะเลในทะเลจีน

ได้กับประเทศสมาชิกในประชาคมอาเซียน ได้แก่ เวียดนาม พิลิปปินส์ บรูไน และมาเลเซีย ทั้งนี้ ประเทศในอาเซียนที่มีกรณีพิพาทกับจีน ต่างพยายามให้อังกฤษอาเซียนโดยให้ไทยเป็นประเทศ กลางในการไกล่เกลี่ยแก้ปัญหาดังกล่าวและทำให้ไทยต้องเข้าไปมีส่วนร่วมในความขัดแย้งโดย ปริยาย ทั้งนี้ประเทศไทยมีความสัมพันธ์ที่ดีกับสหรัฐฯ มาช้านาน โดยเฉพาะด้านการทหาร มีการ ฝึกร่วมทางทะเล เช่น การฝึก Cobra Gold การฝึก CARAT ขณะที่จีนก็พยายามเข้ามามีส่วนร่วมทั้ง ในด้านการเมืองระหว่างประเทศ เศรษฐกิจ และการทหารร่วมกับไทยเพิ่มมากขึ้น มีการฝึกทางทะเล กับไทยคือการฝึกร่วม Blue Strike เช่นกัน ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการที่ไทยต้องกำหนด ยุทธศาสตร์ความมั่นคงทางทะเลต่อจีนให้เหมาะสม เพื่อรองรับการขยายอิทธิพลทางทะเลตาม ยุทธศาสตร์ของของจีนและมหาอำนาจ

5. ยุทธศาสตร์ความมั่นคงทางทะเลของไทย รองรับการพัฒนาอิทธิพลทางทะเลของ จีนในทะเลจีนใต้และมหาสมุทรอินเดีย และมหาอำนาจ ที่ได้จากการวิเคราะห์วิจัยนั้น เป็น ยุทธศาสตร์ใหม่ เพื่อจะได้ผนวก หรือ แก้ไข เพิ่มเติม แผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล พ.ศ.2558- 2564 และ ร่างกรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ.2560-2579) โดยเป็นยุทธศาสตร์ในการสร้าง คุลยอำนาจในการรักษาผลประโยชน์ทางทะเลร่วมกันระหว่างไทยกับประเทศมหาอำนาจทั้งสาม ประเทศ ได้แก่ จีน สหรัฐฯ และ อินเดีย ได้กำหนดเป็นยุทธศาสตร์เชิงรุกที่สามารถคุ้มครอง ผลประโยชน์ทางทะเลในเขตเศรษฐกิจจำเพาะต่อเนื่องไปยังทะเลหลวงเพิ่มเติมจากแผนความมั่นคง แห่งชาติทางทะเล (พ.ศ.2558 - 2564) นั้น จะเป็นแนวทางที่สามารถรองรับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ใน การดำเนินการมุ่งสู่เป้าหมาย “ประเทศมั่นคง ประชาชนมั่งคั่ง” โดยอาศัย “ผลประโยชน์ของชาติ ทางทะเล” เป็นปัจจัยขับเคลื่อนที่สำคัญ

6. ผลการศึกษาวิจัยเรื่องยุทธศาสตร์ความมั่นคงทางทะเลของไทย รองรับการพัฒนา อิทธิพลทางทะเลของจีนในทะเลจีนใต้และมหาสมุทรอินเดีย สามารถใช้ข้อได้เปรียบในเรื่อง ภูมิรัฐศาสตร์ของไทยและจุดเด่นในเรื่องลักษณะประเทศ มีชายฝั่งยาวเชื่อมต่อทั้งฝั่งแปซิฟิกและ มหาสมุทรอินเดียและเป็นศูนย์กลางของชาติในอาเซียนด้านการขนส่งทางบก ทางทะเล ทางอากาศ มีที่ตั้งศูนย์กลางในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่ติดกับประเทศจีนทางเหนือและอินเดียทางตะวันตก ซึ่งสามารถที่จะเสริมสร้างสมุทธานุภาพเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศโดยใช้ทะเลได้ง่าย และ สามารถนำสมุทธานุภาพนำไปใช้ในการต่อรองและการสร้างผลประโยชน์ร่วมกันกับทั้งสามประเทศ มหาอำนาจและอาเซียนได้ เพื่อการลดบรรยากาการขัดแย้งกันของประเทศมหาอำนาจและนำ ประเทศมหาอำนาจ ประชาคมอาเซียนและประเทศไทยไปสู่บรรยากาการสร้างสภาวะแวดล้อม ความมั่นคงทางทะเลเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจของทุกประเทศบนพื้นฐานทุกชาติได้ประโยชน์ร่วมกัน และไม่เอาเปรียบซึ่งกันและกัน (Win-Win Situation)

7. ยุทธศาสตร์ความมั่นคงทางทะเลของไทย รองรับการขยายอิทธิพลทางทะเลของจีนในทะเลจีนใต้และมหาสมุทรอินเดีย วัตถุประสงค์ จัดทำขึ้นเพื่อใช้ผนวกเพิ่มเติม 6 ยุทธศาสตร์หลักที่มีอยู่เดิมในแผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล พ.ศ. 2558-2564 ได้แก่

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาศักยภาพความมั่นคงของชาติทางทะเล

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การคุ้มครองการใช้ประโยชน์จากทะเล

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การสร้างความสงบเรียบร้อย ส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากทะเล

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การสร้างความสมดุลยั่งยืนของทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทางทะเล

ยุทธศาสตร์ที่ 5 การพัฒนาองค์ความรู้ และความตระหนักรู้ความสำคัญของทะเล

ยุทธศาสตร์ที่ 6 การบริหารจัดการผลประโยชน์ของชาติทางทะเลโดยองค์กรของรัฐ

8. หน่วยงานที่ควรทำหน้าที่รับผิดชอบ 5 ยุทธศาสตร์ที่เสนอตามเอกสารวิจัยฉบับนี้ คือ ศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล หรือ ศรชล. และกองทัพเรือ ซึ่งจะทำหน้าที่ในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จในการสร้างดุลยภาพด้านความมั่นคงทางทะเลบนพื้นฐานผลประโยชน์ของไทยและอาเซียนกับประเทศมหาอำนาจ 5 ยุทธศาสตร์ที่จากผลการวิจัยฉบับนี้ ได้แก่

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การเพิ่มขีดความสามารถกองทัพเรือในการปฏิบัติงานร่วมกับชาติอาเซียนและกับประเทศมหาอำนาจเพื่อคุ้มครองเส้นทางขนส่งทางทะเลและผลประโยชน์ร่วมในทะเลจีนใต้และมหาสมุทรอินเดีย

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล เพื่อการรักษาและคุ้มครองผลประโยชน์ของชาติทางทะเล เพื่อให้เอื้อต่อการทำกิจกรรมทางทะเลและพัฒนาอุตสาหกรรมทางทะเลเพื่อระบบเศรษฐกิจที่ “มั่นคง มั่งคั่ง และ ยั่งยืน” ของประเทศ

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การเพิ่มขีดความสามารถของโครงสร้างพื้นฐานทางทะเลและทรัพยากรทางทะเลหลัก (Maritime Critical Infrastructure and Key Resources) ของไทยรองรับการขยายตัวทางเศรษฐกิจของจีนจากนโยบาย One Belt One Road

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การทูตและการทูตทางเรือ (Diplomacy and Naval Diplomacy) แบบเชิงรุก ได้แก่ กิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้บังคับบัญชาระดับสูงของจีน สหรัฐฯ อินเดีย และประเทศต่างๆ ใน ASEAN ให้มากและถี่ยิ่งขึ้น โดยเฉพาะ กิจกรรมการแลกเปลี่ยนการเยี่ยมชมเยือนของผู้บังคับบัญชาระดับสูง เพื่อสร้างมิตรภาพและความไว้วางใจ และถ่วงดุลอำนาจ ซึ่งสามารถใช้ได้กับสถานการณ์ปกติจนถึงระดับความขัดแย้งระดับปานกลาง

ยุทธศาสตร์ที่ 5 ยุทธศาสตร์การสร้างความร่วมมือด้านความมั่นคงทางทะเลกับอาเซียนในการรักษาผลประโยชน์ร่วมทางทะเลและการรักษาคุณอำนาจกับประเทศมหาอำนาจ เช่น กองกำลังอาเซียน

แผนภาพที่ 4-5 เปรียบเทียบยุทธศาสตร์เชิงรับของแผนมั่นคงทางทะเลกับยุทธศาสตร์เชิงรุกของผลการวิจัย

เปรียบเทียบยุทธศาสตร์ตามแผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล พ.ศ. 2558-2564 กับยุทธศาสตร์ใหม่ที่ได้จากการวิจัย	
<p>เดิม - เชิงรับ</p> <ul style="list-style-type: none"> • ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การพัฒนาศักยภาพความมั่นคงของชาติทางทะเล • ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การคุ้มครองการใช้ประโยชน์จากทะเล • ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การสร้างความสงบเรียบร้อยและส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากทะเล • ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การสร้างความสมดุลและยั่งยืนของทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทางทะเล • ยุทธศาสตร์ที่ ๕ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ องค์ความรู้ และความตระหนักรู้ความสำคัญของทะเล • ยุทธศาสตร์ที่ ๖ การบริหารจัดการผลประโยชน์ของชาติทางทะเลโดยองค์กรของรัฐ 	<p>ใหม่เพิ่มเติม- เชิงรุก (ผลจากการวิจัย)</p> <ul style="list-style-type: none"> • ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การเพิ่มขีดความสามารถกองทัพเรือในการปฏิบัติงานร่วมกับชาติอาเซียนและกับประเทศมหาอำนาจ • ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การพัฒนาศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล • ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การเพิ่มขีดความสามารถของโครงสร้างพื้นฐานทางทะเลและทรัพยากรทางทะเลหลักของประเทศ • ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การทูตทางเรือ Naval Diplomacy แบบเชิงรุก • ยุทธศาสตร์ที่ ๕ การสร้างความร่วมมือกับอาเซียนในการจัดตั้งกองกำลังอาเซียนทางทะเลเพื่อรักษาผลประโยชน์ร่วมทางทะเลและการรักษาคุณอำนาจกับประเทศมหาอำนาจ

การนำผลการวิจัยอนาคตศึกษาไปใช้ในขั้นการจัดทำยุทธศาสตร์ความมั่นคงทางทะเล

ผลวิธีดำเนินการวิจัยอนาคตศึกษาด้วยเทคนิคแบบ Delphi Technique ของผู้เชี่ยวชาญและข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ วปอ. **จะนำมาทบทวนอีกครั้ง** ในขั้นตอนการจัดทำยุทธศาสตร์ความมั่นคงทางทะเล โดยใช้หลักการวิเคราะห์เนื้อหา (Contents Analysis) ความคิดเห็นและข้อเสนอที่ตรงกันร้อยละ 70 จะถูกเลือกนำมาพิจารณาอีกครั้งในขั้นตอนนี้ แล้วสรุปเป็นภาพสถานการณ์และข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาและนำมาทบทวน วิเคราะห์ สังเคราะห์ ในแต่ละขั้นตอนการจัดทำยุทธศาสตร์อีกครั้ง ตั้งแต่การตรวจสอบทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและ

ความมั่นคงทางทะเล การตรวจสอบสภาพอนาคตสถานการณ์วิกฤตใน 3 พื้นที่ คือทะเลจีนใต้ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้และมหาสมุทรอินเดีย การตรวจสอบแนวโน้มสภาพแวดล้อมความมั่นคงทางทะเล นโยบายต่างประเทศและการลงทุนของประเทศ จีน สหรัฐฯ และอินเดียในประเทศไทย สรุปปัญหาและสรุปหนทางทางแก้ปัญหาคือจัดทำยุทธศาสตร์เชิงรุกเพื่อสนับสนุนยุทธศาสตร์เชิงรับของแผนมั่นคงแห่งชาติทางทะเลตามขั้นตอนตรวจสอบวัตถุประสงค์ (End) การกำหนดยุทธศาสตร์ (Ways) และการหาเครื่องมือ (Means) ตลอดจนข้อเสนอแนะในการกำหนดวิธีการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ เพื่อให้หน่วยงานของรัฐบาลที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปใช้ในการกำหนดยุทธศาสตร์นโยบายและแผนงานได้อย่างเป็นรูปธรรมมากที่สุด เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของประเทศอย่าง “มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน”ตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี

การจัดทำยุทธศาสตร์ความมั่นคงทางทะเล

กระบวนการการจัดทำยุทธศาสตร์ความมั่นคงทางทะเลของไทยในการวิจัยครั้งนี้ จะยึดขั้นตอนกระบวนการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติของ วปอ.เป็นหลัก โดยจะผสมผสานแนวคิดการกำหนดยุทธศาสตร์ของ Bartlett Model กับการใช้สมุททานุภาพและกำลังอำนาจแห่งชาติเป็นเครื่องมือของยุทธศาสตร์ และหลักการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์หรือขั้นตอน Strategic Analysis และ การเลือก ทบทวนตรวจสอบยุทธศาสตร์หรือขั้นตอนการตรวจสอบความเสี่ยง ความเป็นไปได้ และการเลือกยุทธศาสตร์ที่เหมาะสมหรือ Strategic Choice จะใช้หลักการของ Dr. Roger Darby , Centre for Defense Management & Leadership Cranfield University, UK Defense Academy of the United Kingdom

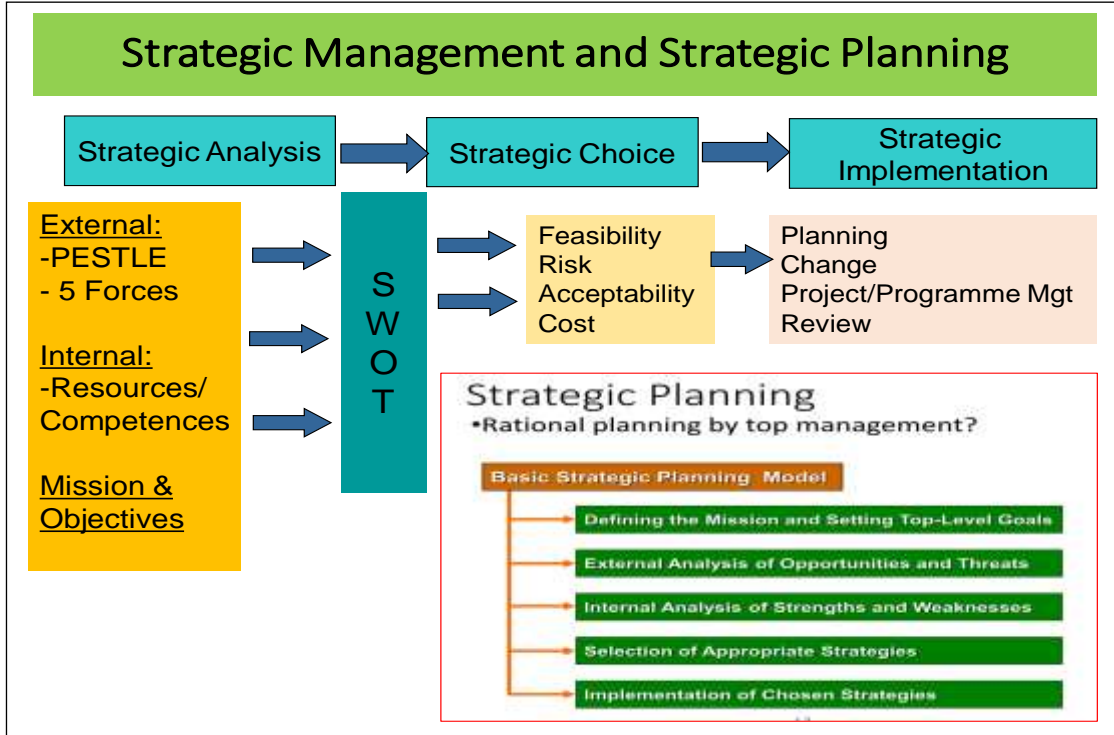
สรุปขั้นตอนการจัดทำยุทธศาสตร์ฯ ในการวิจัยครั้งนี้ มีดังนี้

1. ขั้นที่ 1 การจัดวางทิศทางยุทธศาสตร์ความมั่นคงทางทะเลของประเทศ

จะใช้ข้อมูลตามแผนมั่นคงแห่งชาติทางทะเล (พ.ศ.2558 – 2564) ของ สมช. เป็นหลัก รายละเอียดอยู่ในบทที่ 2 ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ (Vision) ภารกิจ (Mission) เป้าประสงค์ขององค์การ (Corporate Goal) วัตถุประสงค์ (Objectives) ดัชนีชี้วัดผลงานระดับองค์การ และ การพิจารณาหนทางแก้ปัญหาหรือยุทธศาสตร์ (Strategy)

2. ขั้นที่ 2 สรุปผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ (Strategic Analysis) การวางแผน และการบริหารจัดการจัดทำยุทธศาสตร์

แผนภาพที่ 4-6 การจัดทำยุทธศาสตร์ โดย Dr. Roger Darby, Centre for Defense Management & Leadership, Cranfield University

ที่มา : Darby, Dr.Roger. บรรยายเรื่อง Strategic Management, 2017.

เริ่มต้นจากการวิเคราะห์ปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายในด้วยวิธี PESTLE ควบคู่ไปกับการพิจารณานโยบายและแผนการพัฒนาศรษฐกิจของประเทศ ร่วมกับแผนความมั่นคงทางทะเล ตลอดจนศักยภาพของสมุททานุภาพของไทยในปัจจุบันในการรองรับแรงขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ที่สำคัญ (Driving Forces) คือ การขยายอิทธิพลทางด้านเศรษฐกิจจากนโยบาย One Belt One Road และการขยายความร่วมมือทางการทหารของจีนกับไทย โดยใช้ข้อมูลและสาระสำคัญจาก บทที่ 2 สมุททานุภาพ ยุทธศาสตร์ แผนความมั่นคง นโยบาย และแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการขยายอิทธิพลทางทะเลของจีนในทะเลจีนใต้ และมหาสมุทรอินเดีย และ บทที่ 3 ปัญหาความมั่นคงในทะเลจีนใต้และมหาสมุทรอินเดีย ประกอบกับการนำเอาองค์ประกอบของสมุททานุภาพและภูมิรัฐศาสตร์ของประเทศมาทำการวิเคราะห์จุดแข็ง (Strengths) จุดอ่อน (Weakness) โอกาส (Opportunities) และภัยคุกคาม (Threats) ของประเทศ หรือที่เรียกกันว่าการทำ SWOT Analysis ร่วมกับการนำผลการวิจัยอนาคตศึกษา (Futurism Studies) ด้วยเทคนิคแบบเดลฟาย (Delphi Technique) ร่วมกับเทคนิคการเขียนภาพอนาคต (Scenario Writing) สรุปเป็นแนวโน้มของสถานการณ์การขัดแย้งของประเทศมหาอำนาจ ได้แก่ จีน สหรัฐฯ และอินเดีย ในพื้นที่ผลประโยชน์ของประเทศไทย

3. ขั้นที่ 3 การกำหนดยุทธศาสตร์ความมั่นคงทางทะเลของไทยรองรับการขยายอิทธิพลทางทะเลของจีนในทะเลจีนใต้และมหาสมุทรอินเดีย เป็นการนำข้อมูลสรุปผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ (Strategic Analysis) ตรวจสอบกับวัตถุประสงค์การวิจัยในบทที่ 1 และข้อมูลจากการวิจัยอนาคตศึกษาด้วยเทคนิคแบบเดลฟายร่วมกับเทคนิคการสร้างภาพอนาคต ที่มีการตรวจสอบความเหมาะสม ความเป็นไปได้จริง และประสิทธิภาพของยุทธศาสตร์ที่เรียกว่า Strategic Choice and Selection สรุปเป็นแนวทางการแก้ปัญหาการขยายอิทธิพลทางทะเลของจีนในทะเลจีนใต้และมหาสมุทรอินเดีย คือ **ยุทธศาสตร์ความมั่นคงทางทะเลของไทยใหม่ที่จะได้จากการวิจัยไว้ใช้สำหรับในสถานการณ์วิกฤต** (ซึ่งต้องดำเนินการตั้งแต่สถานการณ์ปกติ) ที่มีการใช้กำลังทหารของประเทศมหาอำนาจในทะเลหลวงที่มีผลประโยชน์ของชาติทางทะเลของไทยอยู่ได้แก่ เส้นทางขนส่งทางทะเลของไทย พื้นที่สัมปทานการประมง และพื้นที่สัมปทานการขุดเจาะก๊าซธรรมชาติ รวมทั้งจะเป็นยุทธศาสตร์ที่สามารถปรับ/นำไปใช้ในการสร้างความได้เปรียบทางการทหารเพื่อสนับสนุนการดำเนินนโยบายต่างประเทศของไทยในการทวงสิทธิการแสวงประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ (สัตว์น้ำ น้ำมัน ก๊าซธรรมชาติ) ของไทยในพื้นที่ที่ล้อมทับทางทะเลกับประเทศคู่กรณี เช่น พื้นที่ล้อมทับระหว่างไทยกับกัมพูชาในอ่าวไทย) เพิ่มเติมจากยุทธศาสตร์ความมั่นคงทางทะเลของไทยเชิงรับตามแผนมั่นคงแห่งชาติทางทะเล (พ.ศ. 2558 - 2564) ของสมช. (สถานการณ์ปกติในเขตแดนทางทะเลของไทยจากทะเลอาณาเขตจนถึงเขตเศรษฐกิจจำเพาะของไทย) เพื่อให้ยุทธศาสตร์ฯ ที่ได้ถูกกำหนดขึ้นใหม่มีความเป็นรูปธรรม ปฏิบัติได้จริง อันจะนำไปสู่การบรรลุวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าประสงค์ของประเทศในการรักษาอำนาจ/สิทธิอธิปไตยและการผลประโยชน์ของชาติทางทะเล

4. ขั้นที่ 4 การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ให้บรรลุวัตถุประสงค์ของชาติที่กำหนดไว้

เป็นการนำเสนอแนวคิดในการกำหนดหน่วยรับผิดชอบและแผนงานรองรับยุทธศาสตร์ที่จำเป็นและควรจะมีในการดำเนินยุทธศาสตร์ในลักษณะการสร้างดุลยภาพกับประเทศมหาอำนาจโดยการนำศักยภาพของสมุททานุภาพและกำลังอำนาจแห่งชาติด้านต่างๆ มาเป็นเครื่องมือและแนวทางในการนำไปใช้ในการกำหนดในยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ได้แก่

4.1 การกำหนดวัตถุประสงค์ (Objective) ในแต่ละประเด็นยุทธศาสตร์ พร้อมทั้งหน่วยงานที่รับผิดชอบและหน่วยงานสนับสนุน

4.2 กำหนดดัชนีชี้วัดผลงานระดับองค์กรและระดับหน่วยงาน (Strategic Plan's KPIs)

4.3 การกำหนดยุทธวิธี (Tactics) หรือแผนงานในการปฏิบัติ และการกำหนดเป้าหมาย (Targets) ของแต่ละกิจกรรม (Activities) พร้อมกับดัชนีชี้วัดผลงานระดับแผนปฏิบัติการ (Action Plan's KPIs) โดยในข้อ 5.3 นี้จะไม่กล่าวถึง เนื่องจากเป็นระดับของหน่วยปฏิบัติการเป็นผู้ดำเนินการ

ขั้นที่ 1 การจัดวางทิศทางยุทธศาสตร์ความมั่นคงทางทะเลของประเทศ แผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล พ.ศ. 2558 - 2564¹¹

คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อ 21 ต.ค.57 ให้ความเห็นชอบแผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล (พ.ศ.2558 - 2564) ตามที่สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติเสนอ ทั้งนี้แผนฯ ได้กำหนดขึ้นให้เป็นแผนหลัก เพื่อรองรับการดำเนินการของหน่วยงานภาครัฐและภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อรวมพลังพิทักษ์ ปกป้อง และรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล โดยมุ่งเน้นการสร้างเสถียรภาพ ความปลอดภัย เสรีภาพ และสภาวะแวดล้อม ที่เอื้อต่อการดำเนินกิจกรรมทางทะเลของทุกภาคส่วนอย่างยั่งยืน ทั้งนี้เพื่อให้การดำเนินการตามแผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถขับเคลื่อนไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกันระหว่างมิติความมั่นคงทางทะเลกับมิติการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ จึงได้มีการเชื่อมโยงประเด็นยุทธศาสตร์ตามแผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล (พ.ศ.2558 - 2564) กับประเด็นยุทธศาสตร์ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555 - 2559) และกรอบทิศทางของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560 - 2564) เพื่อสนับสนุนการดำเนินการมุ่งสู่เป้าหมาย “ประเทศมั่นคง ประชาชนมั่งคั่ง” โดยอาศัย “ผลประโยชน์ของชาติทางทะเล” เป็นปัจจัยขับเคลื่อนที่สำคัญ

วิสัยทัศน์ ผลประโยชน์ของชาติ วัตถุประสงค์และยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล (เชิงรับ) ตามแผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล พ.ศ. 2558 - 2564

วิสัยทัศน์ (Vision) “ประเทศไทยสามารถปกป้อง รักษา และแสวงหาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล ได้อย่างสมดุลและยั่งยืนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้วยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายในการบริหารจัดการ และการบูรณาการการใช้พลังอำนาจของชาติในทุกด้านอย่างมีประสิทธิภาพ”

ผลประโยชน์ของชาติทางทะเล เพื่อให้ประเทศมีความมั่นคง ประชาชนมีความมั่งคั่ง และสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมีเกียรติภูมิและศักดิ์ศรีในเวทีระหว่างประเทศ มีดังนี้

¹¹ สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ. “แผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล พ.ศ. 2558

1. อำนาจอธิปไตย บูรณภาพแห่งดินแดน สิทธิอธิปไตย และเขตอำนาจของชาติทางทะเล
2. ความมั่นคง ความสงบเรียบร้อย ความปลอดภัย และการมีสภาวะแวดล้อมที่เอื้อต่อการใช้ประโยชน์และการดำเนินกิจกรรมทางทะเล
3. ความเจริญรุ่งเรือง ความสมบูรณ์มั่งคั่งที่ยั่งยืนของชาติ และความอยู่ดีมีสุขของประชาชน อันเนื่องมาจากกิจกรรมทางทะเลในทุกมิติ
4. ผลประโยชน์สูงสุดและยั่งยืนจากทะเลและสิ่งที่เกี่ยวข้องกับทะเลในทุกมิติ ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว
5. การมีเกียรติ ศักดิ์ศรี เป็นที่ยอมรับในประชาคมระหว่างประเทศด้านกิจกรรมทางทะเล

วัตถุประสงค์ของชาติทางทะเล ดังนี้

1. เพื่อปกป้องและรักษาอำนาจอธิปไตย บูรณภาพแห่งดินแดน สิทธิอธิปไตย และเขตอำนาจของชาติทางทะเลจากภัยคุกคามทุกรูปแบบ
 2. เพื่อคุ้มครองและรักษาชีวิต สิทธิ และทรัพย์สินของประชาชนที่ดำเนินกิจกรรมหรือมีความเกี่ยวข้องกับทะเลทั้งในและนอกน่านน้ำ
 3. เพื่อจัดการและควบคุมการใช้ทะเลให้มีความสงบเรียบร้อย มีประสิทธิภาพเอื้อต่อการดำเนินกิจกรรมของทุกฝ่ายร่วมกันอย่างสมดุลและยั่งยืน ตลอดจนส่งเสริมศักยภาพในการแสวงหาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล
 4. เพื่อปกป้อง รักษา และฟื้นฟูทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทางทะเล
 5. เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เสริมสร้างองค์ความรู้ ความตระหนักรู้ความสำคัญของทะเล และปลูกจิตสำนึกในการรักษาทรัพยากร ตลอดจนส่งเสริมการเข้ามามีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน
 6. เพื่อจัดทำและพัฒนากฎหมาย รวมทั้งการบริหารจัดการทางทะเล โดยองค์กรของรัฐ
- ยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล** รวม 6 ยุทธศาสตร์ ซึ่งพิจารณาแล้วเป็นเชิงรับ มีดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาศักยภาพความมั่นคงของชาติทางทะเล

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การคุ้มครองการใช้ประโยชน์จากทะเล

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การสร้างความสงบเรียบร้อย และส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากทะเล

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การสร้างความสมดุลและยั่งยืนของทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทางทะเล

ยุทธศาสตร์ที่ 5 การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และความตระหนักรู้ความสำคัญของ

ทะเล

ยุทธศาสตร์ที่ 6 การบริหารจัดการผลประโยชน์ของชาติทางทะเลโดยองค์กรของรัฐ

การตรวจสอบอิทธิพลด้านการทหารและนโยบายระหว่างประเทศของประเทศมหาอำนาจที่มีผลกระทบต่อแผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล (พ.ศ.2558 - 2564)

จากการตรวจสอบสถานะแวดล้อมความมั่นคงทางทะเล ในห้วง ๑๐ ปีข้างหน้าในประเด็นแนวโน้มของภัยคุกคาม พบว่าภัยคุกคามรูปแบบเดิม (Traditional threats) หรือภัยคุกคามตามแบบ (Conventional threats) ที่กระทำโดยรัฐต่อรัฐ ต่ออำนาจอธิปไตยและบูรณภาพเหนือดินแดนของรัฐ ซึ่งเป็นภัยคุกคามทางทหาร (Military threats) ของประเทศไทยที่ต้องใช้แผนป้องกันประเทศ(ทางทะเล) นั้นลดน้อยลงอันเนื่องมาจากการรวมกลุ่มของประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) ทำให้อาเซียนมีกลไกที่มีประสิทธิภาพในการแก้ไขปัญหาในระดับทวีปของประเทศไทยที่ขัดแย้งกันและเหตุผลที่การรวมกลุ่มของประชาคมอาเซียนทำให้อาเซียนมีผลประโยชน์ร่วมกัน (Common Interests) มากขึ้นรูปแบบการแก้ไขปัญหาการขัดแย้งจึงจะใช้มาตรการทางการทูตและการเจรจามากกว่ามาตรการทางทหารซึ่งจะมีผลกระทบต่อผลประโยชน์ของชาติตนเองด้วย อย่างไรก็ตามภัยคุกคามทางทหารที่มีโอกาสจะเกิดขึ้นสูงในพื้นที่ที่เป็นผลประโยชน์ทางทะเลของประเทศไทยจะมาจากปัญหาการขัดแย้งกันจากสองประเทศมหาอำนาจ คือ สหรัฐและจีนโดยเฉพาะมีแนวโน้มจะเกิดขึ้นสูงในเส้นทางขนส่งสินค้าและระบบพลังงานของไทยในทะเลจีนใต้ และมหาสมุทรอินเดียต่อเนื่องไปถึงตะวันออกกลาง ซึ่งจะมีผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจและระบบพลังงานของประเทศไทยอย่างรุนแรงเนื่องจากประเทศไทยใช้การขนส่งทางทะเลเป็นหลัก (ประมาณร้อยละ ๘๐ของระบบขนส่งทั้งหมด)ในการขนส่งน้ำมันและสินค้านำเข้า-ส่งออก ซึ่งในกรณีแผนในการแก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบต่อการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลของประเทศ ไทยจะใช้แผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล (พ.ศ.2558 - 2564) เป็นหลัก ซึ่งจากการตรวจสอบในรายละเอียดของแผนฯพบว่ายุทธศาสตร์ทั้ง ๖ ยุทธศาสตร์ของแผนฯนี้พบว่ายังไม่สามารถนำมาแก้ไขปัญหาเพื่อคุ้มครองเรือขนส่งสินค้าและเรือน้ำมันที่เดินเรือผ่านในพื้นที่เหตุการณ์ขัดแย้งระดับสูงที่อาจจะมีการใช้อาวุธหรือการควบคุมทะเลโดยกำลังทางเรือของประเทศมหาอำนาจได้แก่ประเทศจีนและประเทศสหรัฐ เช่น ในพื้นที่ทะเลจีนใต้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

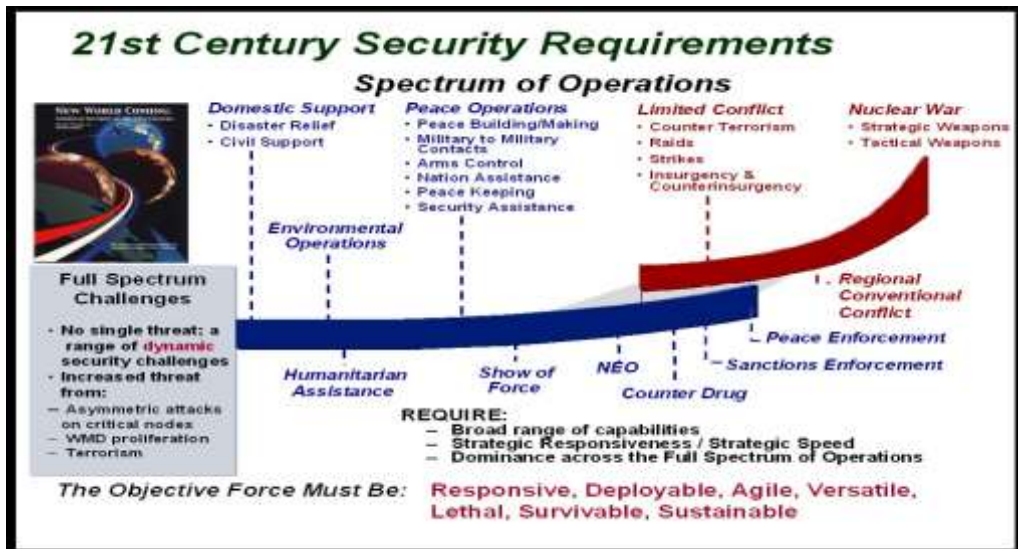
แผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล (พ.ศ.2558 - 2564)

จึงเป็นที่มาของงานวิจัยนี้โดยตรง คือ เรื่องอิทธิพลของประเทศมหาอำนาจได้แก่ จีน สหรัฐฯ และอินเดีย ต่อพื้นที่ผลประโยชน์ทางทะเลของไทย ประเทศไทย พบว่าโดยเป็นปัญหา

วิกฤตที่เกิดขึ้นจากประศมหออำนาจได้แก่อิน สหรัรัฐฯ และอินเดีย จะพยายมรักษาผลประโยชน์ของชาติตนในภูมิภาคนี้ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อประเทศไทยที่มีที่ตั้งประเทศเป็นจุดศูนย์กลางภูมิภาคอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ หากมีการกระทบกระทั่งกัน จนทำให้ใช้กำลังทางทหาร

นอกจากนี้แล้วจากผลการตรวจสอบแผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล (พ.ศ.2558 - 2564) ในประเด็นภัยคุกคามรูปแบบอื่นที่มีใช้คุกคามทางทหาร (Non-Traditional threats) ที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงทางทะเลของประเทศไทย พบปัญหาที่สองคือเรื่องการบริหารสาธารณภัยขนาดใหญ่ที่เกิดขึ้นในทะเลในประเด็นการขาดหน่วยงานรับผิดชอบหลักในการบริหารสถานการณ์วิกฤตที่เกิดขึ้นจากภัยพิบัติธรรมชาติ เช่น สึนามิ ภัยจากไต้ฝุ่น ภัยจากสงคราม และภัยที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมในทะเล เช่น น้ำมันรั่วไหลจากเรือน้ำมันขนาดใหญ่หรือท่อในทะเล และการที่ยังไม่มีการแบ่งเขตพื้นที่ความรับผิดชอบของจังหวัดชายทะเลของไทย (ยกเว้นอ่าวไทยรูปตัว ก) ซึ่งจะไม่ขอกกล่าวลงในรายละเอียดในการวิจัยนี้ แต่จะเสนอแนะเพื่อการวิจัย ครั้งต่อไป

แผนภาพที่ 4-7 Level of Armed Conflict and Security Requirements

ที่ประเทศไทยได้พัฒนาประเทศโดยอาศัยการค้าระหว่างประเทศมา โดยตลอด มีการนำเข้าและส่งออกสินค้าเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว มีมูลค่ามากกว่าร้อยละ 80 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) การขนส่งสินค้าทั้งขาเข้าและขาออกของไทยส่วนใหญ่เป็นการขนส่งทางทะเล ดังนั้น การขนส่งสินค้าทางทะเลจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการแข่งขันทางการค้าในตลาดโลก อย่างไรก็ตาม 6 ยุทธศาสตร์สำคัญเพื่อขับเคลื่อนความสำเร็จและเป้าหมายของแผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล พ.ศ. 2558 - 2564 นั้น เป็นเพียงยุทธศาสตร์ที่สามารถขับเคลื่อนและมีผลในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลได้เพียงในสถานการณ์ปกติ

จนถึงการเกิดเหตุการณ์ขัดแย้งทางทะเลระดับต่ำในภูมิภาคเท่านั้น แต่ไม่ใช่ยุทธศาสตร์ที่สามารถใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพเมื่อเกิดเหตุการณ์ขัดแย้งทางทะเลระดับสูงที่มีการใช้กำลังทางทหารและที่สำคัญ เป็นยุทธศาสตร์เชิงรับที่มีมุมมองของการใช้ผลประโยชน์ทางทะเลในเขตแดนทางทะเลของประเทศไทยที่มีมูลค่าผลประโยชน์ทางทะเลจากข้อมูล ณ ปี 2557 ตามการประเมินยุทธศาสตร์กองทัพเรือมีไม่ต่ำกว่า 24 ล้านล้านบาทต่อปี¹² อย่างไรก็ตามมูลค่าตัวเลขนี้ ยังไม่นับรวมการแสวงหาผลประโยชน์ของประเทศไทยในทะเลหลวง ได้แก่ การที่กองเรือประมงไทยได้รับสัมปทานการประมงที่แอฟริกา มูลค่าของกองเรือสินค้าเพื่อการนำเข้า-ส่งออกประเทศ และกองเรือขนส่งพลังงาน (น้ำมัน ก๊าซธรรมชาติ ถ่านหินเพื่อผลิตไฟฟ้า ฯลฯ) ของประเทศไทยที่ใช้เส้นทางขนส่งทางทะเล (Sea Lane of Communication : SLOC) เป็นหลัก ซึ่งหากนำมูลค่าของปลาที่ถูกจับโดยกองเรือประมงไทยที่ได้รับสัมปทานในทะเลหลวง มูลค่าของสินค้าในคอนเทนเนอร์ของเรือสินค้านำเข้า-ส่งออกและมูลค่าน้ำมัน ก๊าซธรรมชาติ และถ่านหินผลิตไฟฟ้าของเรือขนส่งพลังงาน มาคิดร่วมกับมูลค่าการแสวงหาผลประโยชน์ของชาติในเขตแดนทางทะเลของประเทศไทยที่มีมูลค่า 24 ล้านล้านบาทต่อปี จะมีมูลค่ารวมสูงถึง 40 ล้านล้านบาทต่อปี (โดยคิดจากปริมาณสินค้าส่งออก มูลค่าน้ำมัน ก๊าซธรรมชาติ ถ่านหินเพื่อผลิตไฟฟ้าที่นำเข้าประเทศ) ดังนั้นประเทศไทยจึงมีความจำเป็นที่ต้องใช้ยุทธศาสตร์เชิงรุก ที่สามารถคุ้มครองผลประโยชน์ทางทะเลในเขตเศรษฐกิจจำเพาะต่อเนื่องไปยังทะเลหลวงครอบคลุมถึงเส้นทางขนส่งสินค้าและระบบพลังงานของไทย ได้แก่ เส้นทางแรก คือเส้นทางขนส่งน้ำมันและสินค้าจากตะวันออกกลางมาหาสมุทรอินเดีย เข้าสู่ช่องแคบมะละกาและผ่านเข้าประเทศไทย เส้นทางที่สอง คือเส้นทางการค้าระหว่างไทยกับอินเดียและประเทศในอาเซียน เส้นทางที่สาม คือเส้นทางจากไทยไปทะเลจีนใต้เข้าประเทศจีน เกาหลี ญี่ปุ่น และ เส้นทางที่สี่ คือเส้นทางจากไทยไปมหาสมุทรแปซิฟิกเพื่อเข้าสู่สหรัฐฯ ซึ่งหากเส้นทางเหล่านี้ประเทศไทยไม่มีกองเรือรบไปคุ้มครองคอนวอยในสถานการณ์วิกฤตแล้ว จะส่งผลถึงระบบเศรษฐกิจและความมั่นคงพลังงานประเทศทั้งเรื่องไฟฟ้า น้ำมัน ที่เป็นปัจจัยผลิตสำคัญและความเป็นอยู่ของประชาชนในประเทศ ทั้งนี้ปัจจัยสำคัญหรือที่มาของปัญหาความไม่ปลอดภัยของเส้นทางขนส่งทางทะเลที่สำคัญในปัจจุบันที่ควบคุมยากหรือประเทศไทยไม่มีขีดความสามารถกองกำลังทางเรือที่เพียงพอในการจัดการปัญหาตามลำพังและมีความเสี่ยงมาก ได้แก่ ปัญหาที่มาจาก การขยายอิทธิพลของประเทศมหาอำนาจ จีน อินเดีย สหรัฐฯ ที่มีพลังอำนาจแห่งชาติทุกด้านสูงและมากกว่าไทย ดังนั้นเมื่อศึกษาในรายละเอียดที่กำหนดเป็นแผนงาน 6 ยุทธศาสตร์หลักของแผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล พ.ศ. 2558 - 2564 แล้วยังไม่สามารถเห็นทิศทาง

¹² กองทัพเรือ, “ยุทธศาสตร์กองทัพเรือ พ.ศ.2558 – 2567”

ความสำเร็จของแผนในการสร้างดุลอำนาจในการรักษาผลประโยชน์ทางทะเลร่วมกันระหว่างไทยกับประเทศมหาอำนาจทั้งสามประเทศในสถานการณ์วิกฤตที่มีการใช้กำลังทางทหารของประเทศมหาอำนาจในเส้นทางขนส่งสินค้าและน้ำมันในการนำเข้า-ส่งออกของประเทศไทยหรือพื้นที่ทะเลหลวงที่เป็นพื้นที่ผลประโยชน์ทางทะเลของไทย ทั้งที่ประเทศไทยสามารถใช้ข้อได้เปรียบในเรื่องภูมิรัฐศาสตร์ของไทยและจุดเด่นในเรื่องลักษณะประเทศ ที่มีชายฝั่งยาวเชื่อมต่อกับฝั่งแปซิฟิก (ทะเลจีนใต้) และมหาสมุทรอินเดีย อีกทั้งประเทศไทยยังเป็นศูนย์กลางของชาติในประชาคมอาเซียนด้านการขนส่งทางบก ทางทะเล และทางอากาศ อีกทั้งยังมีที่ตั้งศูนย์กลางในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่ทางเหนือติดกับประเทศจีน และทางตะวันตกติดกับประเทศอินเดีย ซึ่งสามารถเสริมสร้างสมุททานุภาพเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศโดยใช้ทะเลได้ง่าย และสามารถนำพลังอำนาจสมุททานุภาพนำไปใช้ในการต่อรองและการสร้างผลประโยชน์ร่วมกันกับทั้งสามประเทศมหาอำนาจและอาเซียนได้ เพื่อการลดบรรยากาศการขัดแย้งกันของประเทศมหาอำนาจที่อาจจะนำไปสู่สงครามในลักษณะสงครามตัวแทน (Proxy War) เช่น เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในประเทศตะวันออกเฉียงใต้อีกในปัจจุบัน ทั้งนี้เพื่อนำประเทศมหาอำนาจ ประชาคมอาเซียน และไทย ไปสู่บรรยากาศการสร้างสถานะแวดล้อมความมั่นคงทางทะเลเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจของทุกประเทศบนพื้นฐานทุกชาติได้ประโยชน์ร่วมกันและไม่เอาเปรียบซึ่งกันและกัน (Win-Win Situation)

ขั้นที่ 2 สรุปผลวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ (Strategic Analysis)

ภูมิรัฐศาสตร์ของไทยและผลกระทบต่อการดำเนินนโยบายของประเทศมหาอำนาจในทะเลจีนใต้และมหาสมุทรอินเดีย

วัตถุประสงค์ เอกสารวิจัยเรื่องยุทธศาสตร์ความมั่นคงทางทะเลของไทยรองรับการขยายอิทธิพลทางทะเลของจีนในทะเลจีนใต้และมหาสมุทรอินเดียฉบับนี้ จัดทำขึ้นเพื่อแก้ปัญหาในเรื่องอิทธิพลของประเทศจีน และมหาอำนาจที่มีผลต่อแผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล พ.ศ. 2558 - 2564 ตามเหตุผลการวิเคราะห์ข้อบกพร่องของแผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเลข้างต้น (6 ยุทธศาสตร์เชิงรับ) เพื่อให้สามารถใช้เป็นแผน/ยุทธศาสตร์ความมั่นคงที่สามารถรองรับได้ทั้งในสถานการณ์ปกติ สถานการณ์ขัดแย้งระดับต่ำจนถึงสถานการณ์ขัดแย้งระดับสูงในพื้นที่ผลประโยชน์ทางทะเลของไทย โดยเฉพาะเส้นทางขนส่งทางทะเลที่ประเทศไทยใช้ในการขนส่งน้ำมัน ก๊าซธรรมชาติ และสินค้านำเข้า-ส่งออกประเทศ ได้แก่เส้นทางในทะเลจีนใต้ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และมหาสมุทรอินเดีย ดังนั้นเอกสารวิจัยฉบับนี้ คือการกำหนดนโยบายเฉพาะ/ยุทธศาสตร์เพื่อเติมจากแผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล พ.ศ. 2558 - 2564 เพื่อใช้ในการดำเนินนโยบายกับประเทศ

มหาอำนาจ ในสถานการณ์ปกติ สถานการณ์ขัดแย้งระดับต่ำจนถึงสถานการณ์ขัดแย้งระดับสูงในพื้นที่ผลประโยชน์ทางทะเลของไทย ดังนั้นสาระสำคัญได้แก่ วิสัยทัศน์ (Vision) ภารกิจ (Mission) เป้าประสงค์ (Goal) วัตถุประสงค์ ผลประโยชน์ของชาติ ในแผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล พ.ศ. 2558 - 2564 จึงสามารถใช้ในยุทธศาสตร์ความมั่นคงทางทะเลของไทยรองรับการขยายอิทธิพลทางทะเลของจีนในทะเลจีนใต้และมหาสมุทรอินเดียฉบับนี้ แต่สิ่งที่แตกต่างและต้องวิเคราะห์เพิ่มเติมคือการวิเคราะห์เชิงลึกในเรื่องแนวคิดทางยุทธศาสตร์และนโยบายของประเทศมหาอำนาจที่มีอิทธิพลและผลกระทบที่รุนแรงต่อผลประโยชน์ทางทะเลของไทย ได้แก่ จีน อินเดีย และสหรัฐฯ ตลอดจนการทำนายภาพสถานการณ์ความขัดแย้งในพื้นที่ผลประโยชน์ทางทะเลของไทย อันเนื่องมาจากการใช้กำลังทางทหารของประเทศมหาอำนาจ เพื่อที่สามารถกำหนดออกมาเป็นยุทธศาสตร์ความมั่นคงทางทะเลของไทยรองรับการขยายอิทธิพลทางทะเลของจีนในทะเลจีนใต้และมหาสมุทรอินเดีย

ภูมิรัฐศาสตร์ของไทยผลกระทบที่สำคัญต่อเศรษฐกิจ ความมั่นคงและการเมืองระหว่างประเทศ

ประเทศไทยมีแผ่นดินติดกับทะเล 2 ด้าน คือ ด้านตะวันตกเป็นทะเลอันดามันและช่องแคบมะละกา ส่วนด้านตะวันออกเป็นอ่าวไทย มีพื้นที่อาณาเขตทางทะเล ประมาณ 320,000 ตารางกิโลเมตร มีความยาวชายฝั่งทะเลรวม 3,010 กิโลเมตร โดยผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจนั้นทะเลเป็นแหล่งอาหารที่สำคัญของคนไทย น่านน้ำไทยยังมีทรัพยากรทั้งน้ำมัน ก๊าซธรรมชาติ แร่ธาตุ และทรัพยากรสัตว์น้ำ อีกทั้งทะเลยังเป็นเส้นทางลำเลียงขนส่งสินค้าประมาณร้อยละ 90 ของการค้าระหว่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสินค้าพลังงานอันได้แก่ น้ำมัน และก๊าซธรรมชาติที่ต้องนำเข้าจากต่างประเทศเป็นหลัก มีการประเมินว่าผลประโยชน์ทางทะเลของประเทศไทยมีไม่ต่ำกว่า 24 ล้านล้านบาทต่อปี (ข้อมูลตัวเลข ณ ปี 2557)¹³ และในห้วง 10 ปีข้างหน้า ผลประโยชน์ทางทะเลของประเทศไทยมีแนวโน้มมูลค่าเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ผลกระทบต่อความมั่นคงและการเมืองระหว่างประเทศ มีดังนี้

ผลกระทบจากชาติในอาเซียน เมื่อพิจารณาที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของประเทศไทยแล้ว จะเห็นได้ว่าน่านน้ำอ่าวไทยมีลักษณะเป็นกึ่งปิด (Semi Enclosed Sea) ที่ล้อมล้อมด้วยน่านน้ำที่เป็น

¹³ สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ. “รายงานคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ เรื่อง การพัฒนากลไกการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง: การผลักดันร่างพระราชบัญญัติการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล”. (รายงาน. 2559).

เขตเศรษฐกิจจำเพาะของประเทศต่างๆ ถึง 2 ชั้น กล่าวคือ ด้านอ่าวไทยชั้นใน คือ ประเทศกัมพูชา เวียดนาม และมาเลเซีย และชั้นนอก คือ ประเทศจีน อินโดนีเซีย และฟิลิปปินส์ ส่วนทางด้าน ตะวันตก ในส่วนของพื้นที่ตอนเหนือของช่องแคบมะละกาถูกโอบล้อมด้วยน่านน้ำของประเทศ มาเลเซีย และอินโดนีเซีย ส่วนพื้นที่ตอนบนในส่วนของทะเลอันดามันถูกโอบล้อมด้วยน่านน้ำของ ประเทศอินเดียและประเทศเมียนมา ข้อได้เปรียบคือประเทศไทยมีศักยภาพในการเป็นจุดศูนย์กลาง ในการเดินเรือในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้หากมีการพัฒนาสมุทธานุภาพอย่างจริงจังทั้งฝั่ง อันดามันและอ่าวไทย ได้แก่ เขตพัฒนาเศรษฐกิจอุตสาหกรรมชายฝั่งที่มีระบบเชื่อมต่อระบบคมนาคมทางทะเลกับทางบกหรือทางอากาศ เช่น โครงการ “ระเบียงเขตเศรษฐกิจภาคตะวันออก”¹⁴ หรือ Eastern Economic Corridor อันจะเป็นโครงการที่มีความสำคัญยิ่งกับอนาคตของประเทศไทย และอาเซียน และการมีบทบาทในการคุ้มครองเส้นทาง SLOC ส่วนข้อเสียเปรียบ คือประเทศไทยมี ข้อจำกัดในการเคลื่อนกำลังทางเรือจากอ่าวไทยไปทะเลอันดามัน และการที่อาจจะถูกปิดอ่าวไทยได้ โดยง่าย ทำให้เรือสินค้าและเรือน้ำมันที่ใช้เส้นทางขนส่งทางทะเลไม่สามารถนำเรือผ่านได้ จะทำให้ประเทศไทยขาดพลังงาน และมีผลกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศอย่างรุนแรง

ผลกระทบจากชาติมหาอำนาจ ประเทศไทยตั้งอยู่ในภูมิภาคเอเชีย - แปซิฟิก มีอาณาเขตติดต่อกับมหาสมุทรแปซิฟิก มหาสมุทรอินเดีย และช่องแคบมะละกา จึงตั้งอยู่บนจุดยุทธศาสตร์โลก เนื่องจาก 1) เป็นแหล่งทรัพยากรทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต และ 2) เป็นเส้นทางเดินเรือที่สำคัญของโลก โดยเฉพาะช่องแคบมะละกา ทะเลจีนใต้ และช่องแคบฮอร์มุซ ดังนั้นมหาอำนาจจึงมุ่งที่จะรักษา และแผ่ขยายอิทธิพลของตนเองต่อประเทศไทยและภูมิภาคนี้ คุณภาพและพลวัตด้านความมั่นคงทางทะเลในภูมิภาคเอเชีย - แปซิฟิก จึงขึ้นอยู่กับบทบาทและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในภูมิภาคกับประเทศมหาอำนาจเป็นสำคัญ

สหรัฐฯให้ความสำคัญต่อประเทศไทยในฐานะ Non-NATO Allied¹⁵ ที่เป็นจุดยุทธศาสตร์ที่มีผลกระทบต่อผลประโยชน์สหรัฐฯ ทั้งในแง่มิติความมั่นคงและมิติเศรษฐกิจ สำหรับภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้นั้น สหรัฐฯมองว่า จีนได้พยายามเชื่อมต่อเครือข่ายเส้นทางทางบกในเขตพัฒนาเศรษฐกิจจีนทางใต้และตะวันตก ให้เชื่อมต่อกับระบบเครือข่ายขนส่งทางบกของ

¹⁴ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, “รายงานแผนงานพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (พ.ศ. 2560-2564)”.(รายงาน 2559).

¹⁵ กระทรวงการต่างประเทศ, “โครงการศึกษาพัฒนาแนวทางการดำเนินยุทธศาสตร์ไทยต่อสหรัฐฯ อย่างเต็มรูปแบบ (US Watch)”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก :

<http://uswatch.mfa.go.th/uswatch/th/relationship/history/,2559>.

อาเซียน เพื่อให้สามารถออกสู่ทะเลได้ ตลอดจนการขนส่งทางทะเลร้อยละ 80 ของจีน จะเป็นการขนส่งน้ำมัน นำเข้าผ่านมหาสมุทรอินเดีย และผ่านน่านน้ำเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และช่องแคบมะละกา จีนจึงพยายามมุ่งสร้างศักยภาพด้านการทหาร ณ จุดยุทธศาสตร์นี้ โดยการเพิ่มบทบาทด้านความมั่นคงทางทะเลเพื่อรักษาผลประโยชน์ของชาติจีน และบทบาทในการเมืองระหว่างประเทศในฐานะประเทศมหาอำนาจประเทศหนึ่ง เห็นได้ชัดจากการดำเนินนโยบายในทะเลจีนใต้ ทั้งนี้ เนื่องจากระบบเศรษฐกิจจีนมีอัตราการเจริญเติบโตที่สูงมากจึงมีความต้องการพลังงาน ได้แก่ น้ำมัน ตลอดจนเส้นทางระบบขนส่งที่ทันสมัยรวดเร็วปลอดภัยและประหยัดต้นทุน ดังนั้น ระบบขนส่งทางทะเลจึงเป็นคำตอบ เห็นได้ชัดเจนจากนโยบาย “เส้นทางสายไหม One Belt One Road” ของจีน ที่มีธนาคาร AIB สนับสนุนเรื่องการลงทุนสร้างระบบเครือข่ายการขนส่งทางบก (Belt) ที่เชื่อมต่อกับระบบขนส่งทางทะเล (Road) ของจีน

ญี่ปุ่น ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่มีความสำคัญต่อญี่ปุ่นทั้งด้านเศรษฐกิจและการเมือง เป็นแหล่งทรัพยากร แหล่งลงทุน ฐานการผลิต และตลาดที่สำคัญ ดังนั้นเมื่ออิทธิพลของจีนได้แผ่ขยายลงมาในภูมิภาคนี้ ทำให้ญี่ปุ่นต้องพยายามแข่งขันกับจีนในการรักษาอิทธิพลทางเศรษฐกิจและความมั่นคงในภูมิภาคนี้มากขึ้น โดยเฉพาะเส้นทางทางการค้าเลี้ยงน้ำมันจากตะวันออกเฉียงกลาง ซึ่งต้องผ่านเขตอิทธิพลของจีนในมหาสมุทรอินเดียและทะเลจีนใต้

อินเดีย ใช้นโยบายมุ่งตะวันออก (Look East) เพื่อโคดเคียวปากีสถานซึ่งเป็นศัตรูกันมาช้านาน และถ่วงดุลอำนาจกับจีน โดยมองว่าการขยายอิทธิพลของจีนในภูมิภาคนี้เป็นการคุกคามอินเดียทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยพยายามปฏิบัติการทางทะเลเชิงรุกเพื่อแสดงอิทธิพลในภูมิภาคเอเชียใต้และมหาสมุทรอินเดีย

สรุปผลการศึกษารวบรวมข้อมูลแบบการเขียนภาพอนาคต (Scenario Writing)

การเขียนภาพอนาคต (Scenario Writing) แนวโน้มหรือภาพสถานการณ์ขัดแย้งทางทะเลในพื้นที่ผลประโยชน์ทางทะเลของไทย สรุปได้ดังนี้

1. แผนยุทธศาสตร์ทหารสหรัฐฯ ในศตวรรษที่ 21 โลกยังคงถูกครอบงำด้วยการจัดระเบียบความมั่นคงจากสหรัฐฯ ซึ่งยังคงเป็นมหาอำนาจทางการทหาร (Supreme Military Power) อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาแบ่งเขตภูมิรัฐศาสตร์โลกออกเป็นขั้วอนุภูมิภาคต่างๆ จะพบว่าอำนาจทางการทหารของสหรัฐฯ ขาดความทัดเทียมกันในแต่ละห้วงอาณาบริเวณ โดยอนุทวีปละตินพร้อมย่านทะเลแคริบเบียน ยังคงเป็นเขตปริมณฑลอำนาจของสหรัฐฯ แต่ประเทศเดียว แต่เขตทวีปเอเชีย-แปซิฟิกที่ประกอบด้วยภูมิภาคเอเชียตะวันออก เอเชียใต้ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และออสเตรเลีย-โอเชียเนีย นั้นปรากฏว่า อิทธิพลสหรัฐฯ ถูกท้าทายอย่างไม่หยุดยั้งจากการก้าวขึ้นมาเป็นผู้นำใหม่ทางเศรษฐกิจโลกและการเร่งพัฒนากำลังอำนาจทางการทหารของจีน จนเริ่มทำให้ระบบโครงสร้าง

อำนาจสหรัฐฯ ในภูมิภาคนี้ลดลง และอาจมีได้ทั้งช่วงห่างจากจีนมากขึ้นในมิติของอำนาจกำลังรบเชิงเปรียบเทียบ ยุทธศาสตร์สหรัฐฯ ในปัจจุบันจึงเร่งปรับแนวนโยบายด้านความมั่นคงแนวใหม่เพื่อเป็นการรักษาผลประโยชน์ของสหรัฐฯ ในเวทีเอเชียแปซิฟิก ซึ่งถือเป็นสนามแข่งขันที่เต็มไปด้วยการก่อรูปของหลายขั้วอำนาจ (Multipolar) ไม่ว่าจะเป็น จีน อินเดีย ญี่ปุ่น เกาหลีเหนือ เกาหลีใต้ ไต้หวัน ออสเตรเลียและอาเซียน ทำให้นโยบายต่างประเทศของมหาอำนาจเช่นสหรัฐฯ ต้องหันกลับมาให้ความสนใจภูมิภาคเอเชีย (Pivot to Asia) เพิ่มขึ้น โดยดำเนินนโยบายปิดล้อมจีน ด้วยการขยายและกระชับความสัมพันธ์กับประเทศต่างๆ ในภูมิภาคเอเชียเพื่อให้ได้มาซึ่งความไว้วางใจ โดยปรับเปลี่ยนบทบาทให้ความสำคัญใน 3 ด้าน ได้แก่

1. มีแผนทางการทหารในการใช้กำลังท้องถิ่นของประเทศพันธมิตรในการป้องกันภัยคุกคาม
2. การดำเนินนโยบายต่างประเทศ
3. การปรับนโยบายทางเศรษฐกิจ โดยต้องการมีเสรีภาพในการเดินเรือในพื้นที่ที่จีนมีอิทธิพลโดยไม่มีอุปสรรคขัดขวาง

แผนภาพที่ 4-8 แผนที่แสดงการวางฐานทัพของกองทัพสหรัฐฯ ในเขตเอเชียแปซิฟิก

ที่มา : แผนที่แสดงการวางฐานทัพของกองทัพสหรัฐฯ ในเขตเอเชียแปซิฟิก, ออนไลน์, 2560

ผลการวิเคราะห์การวางกำลังทหารสหรัฐฯในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก แผนการวางกำลังทหารสหรัฐฯ ได้แก่ การเพิ่มกำลังพลและอาวุธยุทโธปกรณ์ในเขตเอเชียแปซิฟิกให้ได้อัตราร้อยละ 60 ในปี ค.ศ.2020¹⁶ ซึ่งจะเป็นไปในรูปแบบการสร้างเครือข่ายพันธมิตรทางทหารแบบทวิภาคีผ่านการสถาปนาแนวสายโซ่ยุทธศาสตร์ (Strategic Chain) ที่ไล่เรียงตั้งแต่ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ ไต้หวัน ฟิลิปปินส์ เวียดนาม ไทย อินโดนีเซีย ออสเตรเลีย มาเลเซีย สิงคโปร์ และแม้กระทั่งหมู่เกาะในอ่าวเบงกอลซึ่งเป็นประตูเชื่อมโยงไปยังพม่าและอินเดีย ล่าสุดสหรัฐฯได้ขยายฐานทัพที่เมือง

¹⁶ Center for Strategic and International Studies (CSIS) .“U.S. Force Posture Strategy in the Asia Pacific Region: An Independent Assessment” (2012).

คาร์วินของออสเตรเลีย เพื่อให้มีกองนาวิกโยธินประจำการอยู่อย่างน้อย 2,500 นาย ก่อนที่จะส่งมอบยุทโธปกรณ์ เช่น เครื่องบินรบและเครื่องบินทิ้งระเบิด ไปยังฐานทัพดังกล่าวในอีก 5-6 ปีข้างหน้า ซึ่งจะทำให้ฐานบัญชาการคาร์วิน กลายเป็นฐานทัพส่งกำลังบำรุงขนาดใหญ่ที่ช่วยให้กำลังพลสหรัฐฯ สามารถขยายแนวปฏิบัติการเข้าถึงเอเชียได้อย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมกันนั้นยังมีการย้ายฐานทัพจากเกาะโอกินาวาของญี่ปุ่นเข้าไปยังเกาะกวมเพื่อผลักดันให้กวมแปลงสภาพเป็นจุดส่งกำลังบำรุงหลักทางทะเลระหว่างกองบัญชาการภาคแปซิฟิกที่เมืองโฮโนลูลูของฮาวาย กับเขตพิพาททะเลจีนใต้ที่ครอบคลุมคู่แข่งหลักอย่าง จีน ใต้หวัน เวียดนามและฟิลิปปินส์ ซึ่งกระทรวงกลาโหมสหรัฐฯ ได้ลงทุนด้วยเงินกว่า 1.25 แสนล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในการขยายฐานทัพสหรัฐฯ เดิมในเกาะกวมให้เป็นขนาดมหึมาเพื่อรองรับการขยายกำลังทางเรือของสหรัฐฯ เพื่อคานอำนาจทางทะเลของจีนที่สะสมขีดความสามารถทางการรบเป็นอย่างมากในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา การขยายฐานทัพบนเกาะกวมในครั้งนี้ประกอบด้วยท่าเรือสำหรับเรือบรรทุกเครื่องบินพลังงานนิวเคลียร์ ระบบอาวุธปล่อยนำวิถีป้องกันภัยทางอากาศ ระบบการฝึกซ้อมต่างๆ รวมไปถึงการขยายฐานทัพอากาศแอนเดอร์สันบนเกาะกวม ซึ่งเป็นฐานทัพอากาศหน้าในมหาสมุทรแปซิฟิกของสหรัฐฯ ซึ่งมีเครื่องบินทิ้งระเบิดหลักแบบต่างๆ ทั้งบี 1 บี 2 และ บี 52 ประจำการอยู่ เมื่อการขยายฐานทัพสำเร็จจะเป็นการลงทุนเพื่อการขยายฐานทัพที่ใหญ่ที่สุดในเขตมหาสมุทรแปซิฟิกนับตั้งแต่ครั้งสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นต้นมา ส่วนพื้นที่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้นั้น สหรัฐฯ ได้ส่งเรือโจมตีชายฝั่งเข้าไปยังสิงคโปร์เพื่อการฝึก ผลัดเปลี่ยนกำลังพล และการส่งกำลังบำรุงในเขตช่องแคบมะละกา ประกอบกับการเตรียมสร้างคลังแสงพร้อมกับการส่งกองกำลังผสมปฏิบัติการพิเศษเข้าไปประจำการในฟิลิปปินส์อีกประมาณ 500 นาย เพื่อสนับสนุนกองเรือฟิลิปปินส์ในการคานอำนาจจีนในพื้นที่ทะเลจีนใต้ ขณะที่ความสัมพันธ์ทางยุทธศาสตร์กับเวียดนาม ก็นับว่ามีการกระชับความสัมพันธ์ที่แน่นมากขึ้นเป็นพิเศษ โดยเฉพาะการที่สหรัฐฯ หันมาใช้ฐานทัพเรือที่อ่าวคัมรานเพื่อวางกำลังทางเรือและจัดตั้งสถานีข่าวกรองทางารสื่อสาร (Signal Intelligence / SIGINT) เพื่อตรวจจับความเคลื่อนไหวทางทหารของจีน พร้อมเตรียมเช่าอดีตฐานทัพเรือหรือฐานบินอีกบางแห่งในเขตเวียดนามตอนใต้ ซึ่งทหารสหรัฐฯ เคยใช้ปฏิบัติการในช่วงสงครามเย็น ส่วนกรณีของประเทศไทยนั้น เป็นที่ทราบกันดีว่าสนามบินทหารเรืออู่ตะเภา สัตหีบ หรือแม้แต่ฐานบินกองทัพอากาศที่นครราชสีมา ถือเป็นฐานบินยุทธศาสตร์ที่ส่งผลต่อการขยายแสนยานุภาพของสหรัฐฯ สมัยสงครามเย็นมาก่อน ทั้งในอ่าวไทยและภาคพื้นอนุทวีปอินโดจีน ซึ่งคงปฏิเสธมิได้ว่าภูมิรัฐศาสตร์ไทย ยังคงมีความสำคัญเสมอต่ออำนาจกำลังรบของทหารและยุทธศาสตร์ของสหรัฐฯ ในภูมิภาคอาเซียน

สรุปว่าการปรับลำดับที่การวางกำลังของกองทัพสหรัฐฯ ในภูมิภาคนี้คาดการณ์ได้ว่า เอเชียและอาเซียนในศตวรรษที่ 21 อาจกลายเป็นพื้นที่ปฏิบัติการทางทหารขนาดใหญ่ที่ทำให้ ทหารสหรัฐฯ สามารถใช้กำลังเข้าแทรกซึมในทุกพื้นที่ได้อย่างรวดเร็วเพื่อรักษาผลประโยชน์ของ ชาตินและความมั่นคงประจำภูมิภาคได้อย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับแผนพัฒนากองทัพ สหรัฐฯ ระหว่างห้วงปี ค.ศ.2011 - 2015 ที่กำหนดให้โครงสร้างกำลังรบสหรัฐฯ จะประกอบไปด้วยเรือบรรทุกเครื่องบินใหม่จำนวน 10 - 11 ลำ กองเรือผิวน้ำขนาดใหญ่ 84 - 88 ลำ เรือรบ สะเทินน้ำสะเทินบก 29 - 31 ลำ ตลอดจน กองบินทิ้งระเบิดระยะไกล จำนวน 5 กองบิน และ กองบินครองอากาศขนาดใหญ่อีกราวๆ 6 กองบิน

แผนภาพที่ 4-9 แนวคิดการใช้/วางกำลังตามแผน Anti-access/Area denial (A2/D2) ตามนโยบาย สหรัฐฯ ต่อจีน

ที่มา : แนวคิดการใช้/วางกำลังตามแผน Anti-access/Area denial (A2/D2) นโยบายสหรัฐฯ ต่อจีน, ออนไลน์, 2560

2. แผนยุทธศาสตร์ทหารจีน ในศตวรรษที่ 21 จากแผนการเพิ่มนาวิกานุภาพและ เวหาานุภาพของสหรัฐฯ ย่อมเป็นที่แน่ชัดว่าจะส่งผลกระทบต่อปรับเปลี่ยนนโยบาย กลาโหมของมหาอำนาจยักษ์ใหญ่อ่างจีน โดยล่าสุด กองทัพปลดแอกประชาชนจีนได้ทำการ สถาปนาแนววงแหวนทหาร จำนวนทั้งสิ้น 3 ชั้น (ซึ่งเรียกกันในหมู่นักเสนาธิการจีนว่า กลุ่มแนว สายโซ่หมู่เกาะ Island Chains) เพื่อป้องกันแนวพรมแดนยุทธศาสตร์ทางทะเลจากการ โจมตีก่อควน ของกองเรือรบสหรัฐฯ

แผนภาพที่ 4-10 แผนที่แสดงเขตอำนาจทางทหารของจีน

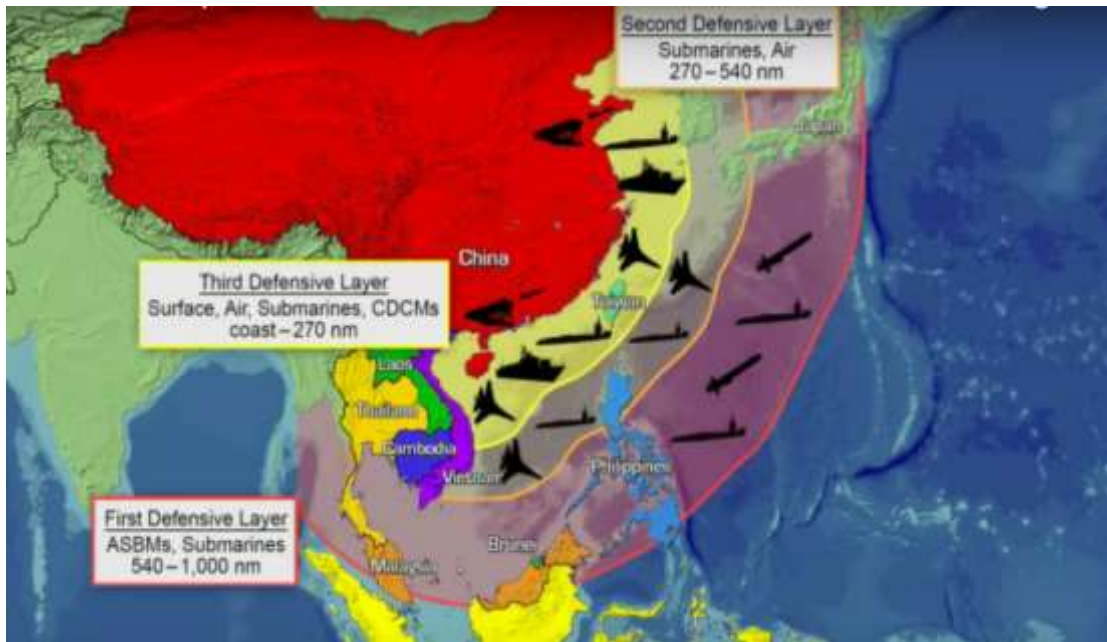

ที่มา : Wen Liu, From Pivot to Rebalance: The Weight of Words in U.S. Asia Policy, context China.com

แผนที่แสดงเขตอำนาจทางทหารของจีน โดยสัญลักษณ์เรือสีแดงแสดงกองเรือรบจีน ส่วนสัญลักษณ์เรือสีเหลืองแสดงกองเรือรบสหรัฐฯ-ญี่ปุ่น-เกาหลีใต้ ในขณะที่เขตพื้นที่สีฟ้าอ่อนแสดงจุดพิพาทเขตแดนระหว่างจีนกับชาติอาเซียนในทะเลจีนใต้ โดยวงแหวนแรกจะตีระแนงจากญี่ปุ่น มาที่ไต้หวันและฟิลิปปินส์ ส่วนวงที่สองจะกวาดไล่จากหมู่เกาะชุกคารินแถบชายแดนญี่ปุ่น-รัสเซีย เข้าไปถึงเขตหมู่เกาะแปซิฟิกด้านตะวันตก ขณะที่วงสุดท้ายนั้นจะกินแนวปริมณฑลที่แตะจากอลาสก้าของสหรัฐฯ แล้วขยับขึ้นไปจนถึงเขตน้ำแข็งขั้วโลกแอนตาร์กติก โดยอาจกล่าวได้ว่า การขยายแนวปริมณฑลทหารของจีนเพื่อตอบโต้พฤติกรรมสหรัฐฯ ได้ทำให้ผืนน้ำที่ห้อมล้อมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้อย่างหมู่เกาะสแปรตลีย์และพาราเซลล์ ถูกผนวกให้เข้าไปอยู่ในข่ายวงแหวนชั้นที่หนึ่งของจีน ซึ่งถือเป็นโซนมูมิรัฐศาสตร์ที่ส่งผลกระทบอย่างยิ่งยวดต่อบูรณาภาพเขตแดนและระบบความมั่นคงทางยุทธศาสตร์ของจีน ดังนั้น การรุกคืบทางการทหารของกองทัพสหรัฐฯ ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งกระตุ้นให้เกิดการได้กลับทางยุทธศาสตร์ขนานใหญ่จากจีน ได้ทำให้ภูมิภาคอาเซียน ถูกกำหนดให้เป็นพื้นที่การประลองกำลังและอำนาจทางการทหารของสองขั้วอำนาจทางการเมืองโลกอย่างชัดเจน ขณะเดียวกันการขาดระบบกองกำลังร่วมประจำอาเซียน (กองกำลังผสมทหารของประเทศต่างๆ ในอาเซียน) ผสมผสานกับการทำสนธิสัญญาทางทหารแบบทวิภาคีระหว่างชาติสมาชิกอาเซียนกับรัฐมหาอำนาจอื่นๆ อย่างสหรัฐฯ ย่อมกลายเป็นตัวแปรหลักที่ทำให้ดุลกำลังทางทหารของอาเซียน ยังต้องตกอยู่ใต้การครอบงำ คุ่มครอง และหา

ผลประโยชน์เป็นการตอบแทนจากรัฐมหาอำนาจที่ทรงกำลังมากกว่า เช่น การให้ความช่วยเหลือจากสหรัฐฯ ต่อกองทัพฟิลิปปินส์และเวียดนามเพื่อถ่วงดุล และกานอิทธิพลจีน

แผนภาพที่ 4-11 China's anti-access area denial defensive layers โดย US Office of Naval Intelligence

ที่มา : China's anti-access area denial defensive layers โดย US Office of Naval Intelligence, ออนไลน์, 2560

3. สถานการณ์ในมหาสมุทรอินเดีย ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา จีนได้พัฒนากองทัพเรือ โดยเฉพาะการสร้างกองเรือทะเลลึก (Blue Water Navy) สำหรับปฏิบัติการในทะเลลึกหรือไกลฝั่ง ได้มากขึ้น รวมทั้งการต่อเรือดำน้ำพลังงานนิวเคลียร์ รวมไปถึงการจัดหาเรือบรรทุกเครื่องบินพลังงานนิวเคลียร์เข้ามาประจำการ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการรบในพื้นที่เศรษฐกิจของจีน โดยเฉพาะในทะเลจีนใต้ ซึ่งจีนต้องใช้เป็นเส้นทางเดินเรือที่สำคัญในการนำเข้าน้ำมันและส่งออกสินค้า ทำให้จีนขยายการสร้างฐานทัพเรือในประเทศต่างๆ ที่เป็นพันธมิตร โดยเฉพาะในมหาสมุทรอินเดีย ตามยุทธศาสตร์ “String of Pearls” (ดูภาพที่ 2-7 การสร้างฐานส่งกำลังบำรุงของจีนตามยุทธศาสตร์ String of Pearls จากจีน-ทะเลจีนใต้-สู่-มหาสมุทรอินเดีย-สู่-ตะวันออกกลาง หน้า 65) อย่างเช่น ท่าเรือฮัมบันโตตา (Hambantota) ในศรีลังกา หรือในท่าเรือกวาดา (Gwadar) ในปากีสถาน ซึ่งล้วนอยู่ในเส้นทางเดินเรือมายังจีนทั้งสิ้น ทำให้สหรัฐฯ ได้ดำเนินการลงทุนเพื่อ

ปรับปรุงฐานทัพบนเกาะเคอโกการ์เซีย กลางมหาสมุทรอินเดียมูลค่า 5,000 ล้านบาท ทำให้สามารถซ่อมบำรุงเรือดำน้ำนิวเคลียร์ได้ ซึ่งฐานทัพนี้อยู่ห่างจากศรีลังกาเพียง 700 ไมล์ และยังเป็นฐานทัพส่วนหน้าในการเป็นหัวหอกของการโจมตีอิรักและอัฟกานิสถาน (ดูภาพที่ 3-3 การอ้างสิทธิ์พื้นที่ทับซ้อนทางทะเล ในทะเลจีนใต้ หน้า 83) ถือว่าเป็นการกระชับวงล้อมพื้นที่ของการขยายแสนยานุภาพทางทะเลของจีนได้อย่างชะงัดยิ่งนัก และนั่นอาจทำให้ในอนาคตจีนและสหรัฐฯ อาจจะมีการใช้กำลังทางทหาร โดยตรง หรือสงครามตัวแทน (Proxy War) ระหว่างกันเหมือนครั้งสงครามเย็นในอดีตที่เคยเกิดระหว่างสหรัฐฯ และสหภาพโซเวียต (รัสเซีย)

4. ผลประโยชน์ร่วมของไทย อาเซียน กับประเทศจีนและสหรัฐฯ ในทะเลจีนใต้และมหาสมุทรอินเดีย สถานการณ์ด้านความมั่นคงทางทะเลในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วและมีผลกระทบกับทุกประเทศที่พึ่งพาทะเลในการพัฒนาเศรษฐกิจและความอยู่รอดของตน โดยเฉพาะภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิกนั้น ทะเลจีนใต้และมหาสมุทรอินเดีย ถือได้ว่ามีความสำคัญมากที่สุด เพราะเป็นพื้นที่สำคัญต่อยุทธศาสตร์การวางและใช้กำลังของโลก โดยเฉพาะสหรัฐฯ ใช้เป็นเส้นทางคมนาคมทางทะเลในการเคลื่อนย้ายกำลังและการวางกำลังทางทหาร ทั้งทางบก ทางเรือ และทางอากาศ จากฐานทัพต่างๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ไปยังฐานทัพต่างๆ ในมหาสมุทรอินเดีย และตะวันออกกลาง ดังนั้นตำบลที่ตั้งทางภูมิรัฐศาสตร์ (Geo-Politics) ของประเทศไทยที่มีผลกระทบโดยตรงกับระบบขนส่งทางทะเลของโลกระหว่างทะเลจีนใต้และมหาสมุทรอินเดียจึงเป็นจุดสนใจในการดำเนินนโยบายในการขยายอิทธิพลของจีนและการปกป้องผลประโยชน์ของประเทศมหาอำนาจ ได้แก่ สหรัฐฯ รัสเซีย ญี่ปุ่นที่มีในภูมิภาค โดยเฉพาะ ทะเลจีนใต้ ซึ่งเป็นพื้นที่ทางทะเลที่เชื่อมระหว่างเอเชียตะวันออกเฉียงและมหาสมุทรแปซิฟิกตะวันตก น้ำมันและก๊าซธรรมชาติส่วนใหญ่ถูกขนส่งจากแหล่งผลิตในตะวันออกกลางผ่านมหาสมุทรอินเดียสู่ทะเลจีนใต้ไปยังชาติต่างๆ ในเอเชีย นอกจากนี้ทะเลจีนใต้นับเป็นพื้นที่ยุทธศาสตร์ที่สำคัญที่สุดแห่งหนึ่งของ ในด้านทรัพยากรทางทะเล ทะเลจีนใต้นับเป็นพื้นที่ที่มีแหล่งทรัพยากรสัตว์น้ำมากเป็นอันดับ 4 จากจำนวนทั้งหมด 19 แห่งของโลก และมีทรัพยากรน้ำมันจำนวนประมาณ 11,000 ล้านบาร์เรล จึงส่งผลให้ชาติต่างๆ ประกอบด้วย จีน ไต้หวัน เวียดนาม ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย อินโดนีเซีย และบรูไน อ้างกรรมสิทธิ์ทับซ้อนเหนือพื้นที่ต่างๆ ในทะเลจีนใต้ โดยการอ้างกรรมสิทธิ์นั้นมีพื้นฐานของการอ้างอยู่ 2 เหตุผล ได้แก่ การอ้างกรรมสิทธิ์ภายใต้อนุสัญญาระหว่างประเทศ ว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ.1982 (UNCLOS) และการอ้างเหตุผลทางประวัติศาสตร์ (Historical Right) ซึ่งตลอดห้วงเวลาที่ผ่านมา การอ้างกรรมสิทธิ์เหนือพื้นที่ดังกล่าวของชาติต่างๆ ทำให้ปัญหาความขัดแย้งทวีความรุนแรงจนถึงขั้นมีแนวโน้มที่จะเกิดการใช้กำลังทางเรือต่อกันจากประเด็นข้อขัดแย้งในทะเลจีนใต้

สำหรับมหาสมุทรอินเดียที่มีพื้นที่ 70,560,000 ตารางกิโลเมตรนั้น ทะเลแดง อ่าวเอเดน และ Horn of Africa ซึ่งตั้งอยู่ทางตะวันตกของมหาสมุทรอินเดีย นับเป็นพื้นที่ที่สำคัญที่สุดอีกพื้นที่หนึ่งในมุมมองของจีน เป็นพื้นที่ที่เส้นทางคมนาคมทางทะเลที่สำคัญของจีนพาดผ่าน เพื่อลำเลียงน้ำมันจากตะวันออกกลางและขนส่งสินค้าจากยุโรปผ่านคลองสุเอซสู่จีน ซึ่งน้ำมันและสินค้า นับเป็นปัจจัยที่สำคัญมากในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจจีนที่กำลังเติบโตอย่างต่อเนื่องในอัตราที่สูง จีนจึงมีความจำเป็นที่จะต้องขยายบทบาทของตนสู่มหาสมุทรอินเดียผ่านทางกองทัพเรือเพื่อคุ้มครองเส้นทางคมนาคม ปกป้อง และรักษาผลประโยชน์ของตนที่มีอยู่ในมหาสมุทรอินเดียให้มีความมั่นคงและยั่งยืน นอกจากนี้เส้นทางคมนาคมทางทะเลในมหาสมุทรอินเดียที่ใช้ลำเลียงทรัพยากรและสินค้าอันมีค่าของจีนแล้ว พม่าและปากีสถานนับเป็นระเบียบยุทธศาสตร์ (Strategic Corridor) ที่สำคัญที่ช่วยให้จีนมีทางออกสู่มหาสมุทรอินเดีย และมีความมั่นคงที่จะก้าวไปใช้มหาสมุทรอินเดีย นอกจากนี้ พม่ายังทำหน้าที่เป็น สะพานของทวีป (Continental Bridge) ระหว่างเอเชียใต้และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ รวมทั้งเป็น 2 รัฐกันชน (Buffer State) ระหว่างจีนกับมหาอำนาจ อื่น รอบๆ มหาสมุทรอินเดียอีกด้วย เช่น อินเดีย เป็นต้น จากความจำเป็นในการพัฒนาเศรษฐกิจของจีน จีนจึงมุ่งมั่นที่จะเปลี่ยนจากการปฏิบัติการทางทหารในมหาสมุทรเดียว คือ มหาสมุทรแปซิฟิก ไปสู่การปฏิบัติการทางทหารในสองมหาสมุทร คือ มหาสมุทรแปซิฟิกและมหาสมุทรอินเดีย ซึ่งก็ได้กำหนดยุทธศาสตร์ทางทะเล Far Sea Defense และ Nine Dash Lines เป็นต้น

สรุปผลการศึกษาวิจัยอนาคตแบบเดลฟายเทคนิค

ภาพสถานการณ์การขัดแย้งของประเทศมหาอำนาจในพื้นที่ผลประโยชน์ทางทะเลของไทยสรุปผลการศึกษาโดยใช้เทคนิควิธีการวิจัยแบบเดลฟาย (แบบสอบถามแบบปลายเปิด ตามผนวก ค และ แบบสอบถามปลายปิด ตามผนวก ง สรุปได้ดังนี้

คำถามที่ 1 ความสำคัญของตัวชี้วัดในการจะบ่งชี้การจะใช้กำลังทางทหารของสหรัฐฯ และจีนในพื้นที่ผลประโยชน์ทางทะเลและอาณาเขตทางทะเลของประเทศไทย สรุปผลข้อคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญที่ให้ลำดับความสำคัญของตัวชี้วัดข้อบ่งชี้ในการจะใช้กำลังทางทหารมีดังนี้

อันดับที่ 1 การตัดสินใจของตัวผู้นำประเทศ

อันดับที่ 2 การเตรียมความพร้อมเพื่อรบ เช่น ขยายฐานทัพและกำลังทางเรือในพื้นที่ขัดแย้ง

อันดับที่ 3 ความได้เปรียบในการดำเนินนโยบายต่างประเทศ

คำถามที่ 2 ความเป็นไปได้ที่จะเกิดของสถานการณ์การขัดแย้งระดับสูงระหว่างสหรัฐฯ และจีนที่มีการใช้กำลังทางเรือเข้าปะทะกันในพื้นที่ผลประโยชน์ทางทะเลของไทย สรุปผลข้อคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ โอกาสที่จะเกิดของสถานการณ์การขัดแย้งระดับสูงของของสหรัฐฯ และจีนที่มีการใช้กำลังทางเรือเข้าปะทะกันในพื้นที่ผลประโยชน์ทางทะเลของไทย เรียงลำดับโอกาสการเกิดเหตุการณ์ขัดแย้งระหว่างประเทศมหาอำนาจ จีนและสหรัฐฯ จากมากไปน้อย มีดังนี้

อันดับที่ 1 การขัดแย้งในพื้นที่ทะเลจีนใต้

อันดับที่ 2 การขัดแย้งในพื้นที่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้

อันดับที่ 3 การขัดแย้งในมหาสมุทรอินเดีย

คำถามที่ 3 ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อระบบเศรษฐกิจและความมั่นคงทางทะเลของไทยกรณีสหรัฐฯและจีนมีการใช้กำลังทางเรือเข้าปะทะกันในพื้นที่ผลประโยชน์ทางทะเลของไทย มีดังนี้

กรณีที่ 1 สถานการณ์การขัดแย้งและมีการใช้กำลังทางทหารของจีนและสหรัฐฯในพื้นที่ทะเลจีนใต้

ลักษณะการขัดแย้งของคู่สงคราม/คู่กรณี มีดังนี้

1. การใช้กำลังทางทหารระหว่างจีนกับสหรัฐฯ โดยตรงในทะเลจีนใต้ วัตถุประสงค์ของจีนเป็นการพยายามแสดงให้เห็นถึงสิทธิอธิปไตยของอาณาเขตทางทะเลตามอ้างหลักเกณฑ์ประวัติศาสตร์ของประเทศจีน ส่วนสหรัฐฯ เป็นการเป็นในลักษณะการประลองกำลังทางการทหารและการพยายามสร้างสิทธิในการผ่านน่านน้ำสากลตลอดจนการแสดงบทบาทประเทศมหาอำนาจเดียวของโลก

2. สงครามตัวแทน (Proxy War) ที่อาจจะทำให้เกิดสงครามจำกัด (Limited War) ระหว่างเกาหลีเหนือซึ่งมีจีนสนับสนุนกับเกาหลีใต้ที่มีสหรัฐฯ สนับสนุน

3. สงครามจำกัดระหว่างชาติในอาเซียนที่มีปัญหาเรื่องเขตแดนทางทะเลกับจีน ได้แก่ ฟิลิปปินส์และเวียดนามซึ่งมีสหรัฐฯ สนับสนุนกับจีน

4. สงครามจำกัดระหว่างไต้หวันซึ่งมีสหรัฐฯ สนับสนุนกับจีน

ผลสรุปคำตอบจากแบบสอบถาม

1. ผลกระทบต่อผลประโยชน์ของชาติทางทะเลของไทย ระดับผลกระทบ **มากที่สุด**
เหตุผล เพราะ ประเทศไทยใช้เส้นทางขนส่งสินค้านำเข้า-ส่งออกไป เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (จีน เกาหลี และญี่ปุ่น) ตลอดจนถึงเส้นทางไปสหรัฐฯ ผ่านทางมหาสมุทรแปซิฟิก ซึ่งจะผ่านพื้นที่ขัดแย้งที่มีการปฏิบัติการทางทหารซึ่งจะทำให้มีผลกระทบต่อการค้าและระบบเศรษฐกิจไทยได้

2. ผลกระทบต่อความมั่นคงทางทะเลประชาคมอาเซียน ระดับผลกระทบ **มากที่สุด**

เหตุผล เพราะ ประเทศสมาชิกอาเซียนเป็นประเทศที่มีปัญหาเขตแดนทางทะเลกับจีนอาจจะถูกประเทศจีนใช้มาตรการทั้งการทหารและมาตรการเศรษฐกิจบังคับและกดดันประเทศที่มีปัญหาเกี่ยวกับประเทศจีน ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจของประชาคมอาเซียนในภาพรวมของทุกประเทศไปด้วย

3. ประเภทการใช้กำลังทางเรือของประเทศมหาอำนาจและไทยในพื้นที่ความขัดแย้งในกรณีมีการเกิดการขัดแย้งมีการปฏิบัติการทางเรือในพื้นที่ทะเลจีนใต้

ตารางที่ 4-24 ประเภทการใช้กำลังทางเรือของประเทศมหาอำนาจและไทยในพื้นที่ความขัดแย้งทะเลจีนใต้

ประเทศ	ประเภทการใช้กำลังทางเรือของประเทศมหาอำนาจและไทยในพื้นที่ความขัดแย้งทะเลจีนใต้
สหรัฐฯ	การควบคุมทะเลหรือการปฏิเสธการใช้ทะเลเพื่อกดดันทางการทูตและนโยบายต่างประเทศ การคอนวอยเรือสินค้าและน้ำมันในเส้นทาง SLOC สากล การปฏิบัติการปิดกั้น Blockage ฐานทัพและท่าเรือฝ่ายตรงข้าม การป้องปรามและใช้กำลังเพื่อแสดงอำนาจธิปไตยเขตแดนทางทะเลและ/หรือสิทธิในการเดินเรือตามกฎหมายทะเล การปฏิบัติการแบบสงครามจำกัดเพื่อยึดครองพื้นที่พิพาททางทะเล
จีน	การควบคุมทะเลหรือการปฏิเสธการใช้ทะเลเพื่อกดดันทางการทูตและนโยบายต่างประเทศ การคอนวอยเรือสินค้าและน้ำมันในเส้นทาง SLOC สากล การปฏิบัติการปิดกั้น Blockage ฐานทัพและท่าเรือฝ่ายตรงข้าม การป้องปรามและใช้กำลังเพื่อแสดงอำนาจธิปไตยเขตแดนทางทะเลและ/หรือสิทธิในการเดินเรือตามกฎหมายทะเล การปฏิบัติการแบบสงครามจำกัดเพื่อยึดครองพื้นที่พิพาททางทะเล
ไทย	การคอนวอยเรือสินค้าและน้ำมันในเส้นทาง SLOC สากล
อินเดีย	การคอนวอยเรือสินค้าและน้ำมัน ในเส้นทาง SLOC สากล

กรณีที่ 2 สถานการณ์การขัดแย้งและมีการใช้กำลังทางทหารของจีนและสหรัฐฯ ในพื้นที่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ลักษณะการขัดแย้งของกลุ่มสงคราม/คู่กรณี มีดังนี้

1. กรณีเกิดการขัดแย้งในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้กรณีช่องแคบมะละกาและช่องแคบ ลอมบอร์ก ผลกระทบต่อไทย คือ ประเทศไทยใช้ช่องแคบมะละกาเป็นเส้นทางขนส่งน้ำมันขนส่งสินค้าและการเคลื่อนกำลังของกองทัพเรือจากอ่าวไทยไปทะเลอันดามันและมหาสมุทรอินเดีย พื้นที่ขัดแย้งนี้จะทำให้มีผลกระทบต่อการค้า/ระบบเศรษฐกิจและความมั่นคงทางพลังงานของไทยได้ตลอดจนปัจจุบันกองทัพเรือมีการส่งกำลังไป ลาดตระเวนร่วม 4 ชาติ (ไทย อินโดนีเซีย มาเลเซีย และ สิงคโปร์) ในช่องแคบมะละกา จึงหลีกเลี่ยงไม่ได้ในการเข้าสู่พื้นที่การรบ/การใช้กำลังทางทหารซึ่งลักษณะของการขัดแย้งของกลุ่มสงคราม/คู่กรณี คือมีการใช้กำลังทางทหารระหว่างจีน กับ สหรัฐฯ

2. กรณีเกิดการขัดแย้งในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้กรณีไทยกับกัมพูชา ไทยกับเวียดนาม ไทยกับพม่า โดยมีประเทศจีน/สหรัฐฯ ให้การสนับสนุนประเทศคู่ขัดแย้งไทย อันเนื่องมาจากกรณีการแย่งชิงผลประโยชน์ทางทะเลโดยเฉพาะแหล่งประมง แร่ธาตุ น้ำมัน และก๊าซธรรมชาติ ตลอดจนการใช้กำลังทางเรือในลักษณะการแสดงสิทธิ์ในพื้นที่เสื่อมทับอาณาเขตทางทะเลของประเทศ ซึ่งกรณีนี้อาจจะเกิดมากที่สุดคือไทยกับกัมพูชา ในกรณีพื้นที่เสื่อมทับในอ่าวไทยที่มีก๊าซธรรมชาติและน้ำมันมาก หากประเทศจีนหรือสหรัฐฯ ให้การสนับสนุนไทยหรือกัมพูชาในการขูดเจาะน้ำมันขึ้นมาใช้ ก็อาจจะเป็นชนวนให้เกิดสงครามจำกัดระหว่างประเทศไทยกับประเทศกัมพูชาในพื้นที่เสื่อมทับสองประเทศที่มีน้ำมันและก๊าซธรรมชาติ

ผลสรุปคำตอบจากแบบสอบถาม

1. ผลกระทบต่อผลประโยชน์ของชาติทางทะเลของไทย ระดับผลกระทบ **มากที่สุด**
เหตุผล เพราะ พื้นที่ทะเลที่เป็นผลประโยชน์ทางทะเลของประเทศไทยและเส้นทางขนส่งสินค้านำเข้า-ส่งออกของไทยเป็นพื้นที่ที่มีการปฏิบัติการทางทหารของกลุ่มขัดแย้ง โดยเฉพาะกรณีถูกปิดอ่าวไทย จะมีผลกระทบรุนแรงต่ออริปไตย และการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลของประเทศไทย

2. ผลกระทบต่อความมั่นคงทางทะเลของประชาคมอาเซียน ระดับผลกระทบ **มากที่สุด**
เหตุผล เพราะ พื้นที่ทะเลที่เป็นผลประโยชน์ทางทะเลของประเทศสมาชิกอาเซียนเป็นพื้นที่ที่มีการปฏิบัติการทางทหารของกลุ่มขัดแย้ง มีผลทั้งอำนาจอริปไตย สิทธิอริปไตยและการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลของประชาคมอาเซียนในภาพรวม

3. ประเภทการใช้กำลังทางเรือของประเทศมหาอำนาจและไทยในพื้นที่ความขัดแย้ง ในกรณีเกิดการขัดแย้งในพื้นที่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ตารางที่ 4-25 การใช้กำลังทางเรือของประเทศมหาอำนาจและไทยในพื้นที่ความขัดแย้งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ประเทศ	การใช้กำลังทางเรือของประเทศมหาอำนาจและไทยในพื้นที่ความขัดแย้งในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
สหรัฐฯ	การป้องปรามและใช้กำลังเพื่อแสดงสิทธิในการเดินเรือตามกฎหมายทะเล
จีน	การป้องปรามและใช้กำลังเพื่อแสดงสิทธิในการเดินเรือตามกฎหมายทะเล
ไทย	การควบคุมและปฏิเสธการใช้ทะเลสนับสนุนนโยบายต่างประเทศ การคอนวอยเรือสินค้าและน้ำมันในเส้นทาง SLOC สากล การป้องปรามและใช้กำลังเพื่อแสดงอำนาจอิทธิพลโดยเขตแดนทางทะเลและ/หรือสิทธิในการเดินเรือตามกฎหมายทะเล การปฏิบัติการแบบสงครามจำกัดเพื่อยึดครองพื้นที่พิพาททางทะเล
อินเดีย	การปฏิบัติการทางเรือเพื่อการป้องปรามและใช้กำลังเพื่อแสดงสิทธิในการเดินเรือตามกฎหมายทะเล

กรณีที่ 3 สถานการณ์การขัดแย้งและมีกำลังทางทหารของจีนและสหรัฐฯในพื้นที่มหาสมุทรอินเดีย

ลักษณะการขัดแย้งของกลุ่มสงคราม/คู่กรณี มีดังนี้

1. กรณีเกิดการขัดแย้งในมหาสมุทรอินเดีย-อ่าวเอเดน ผลกระทบต่อไทย คือ ประเทศไทยใช้เส้นทางขนส่งน้ำมันจากตะวันออกกลางผ่านทางมหาสมุทรอินเดีย กองเรือประมงในทะเลหลวงที่มีสัมปทานกับชาติในแอฟริกา และกองเรือสินค้านำเข้า-ส่งออกเอเชียใต้และตะวันออกกลาง ซึ่งเป็นพื้นที่ขัดแย้งซึ่งจะทำให้มีผลกระทบต่อการค้า/ระบบเศรษฐกิจและความมั่นคงทางพลังงานของไทยได้ ซึ่งลักษณะของการขัดแย้งของคู่กรณี อาจจะได้แก่ การใช้กำลังทางทหารระหว่างจีนกับอินเดีย การใช้กำลังทางทหารระหว่างอินเดียบกับปากีสถาน และอินเดียบกับศรีลังกาหรืออินเดียบกับบังคลาเทศ และ การใช้กำลังทางทหารระหว่างจีนกับสหรัฐฯ (ต่อเนื่องจากตะวันออกกลาง)

ผลสรุปคำตอบจากแบบสอบถาม

1. ผลกระทบต่อผลประโยชน์ของชาติทางทะเลของไทย ระดับผลกระทบ **มากที่สุด** เหตุผล เพราะ พื้นที่ทะเลที่เป็นผลประโยชน์ทางทะเลของประเทศไทย และเส้นทางขนส่งสินค้านำเข้า-ส่งออกของไทยเป็นพื้นที่ที่มีการปฏิบัติการทางทหารของกลุ่มขัดแย้งในมหาสมุทรอินเดียจะมีผลกระทบทั้งอำนาจอิทธิพล สิทธิอิทธิพลและการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลของประเทศไทย อีกทั้งจะมีผลกระทบต่อระบบพลังงานของประเทศเพราะเส้นทางขนส่งน้ำมันเข้าประเทศของไทยผ่านพื้นที่ที่มีการปฏิบัติการทางทหาร

2. ผลกระทบต่อความมั่นคงทางทะเลของประชาคมอาเซียน ระดับผลกระทบมากที่สุด

เหตุผล เพราะ พื้นที่ทะเลที่เป็นผลประโยชน์ทางทะเลของประเทศสมาชิกอาเซียน เป็นพื้นที่ที่มีการปฏิบัติการทางทหารของกลุ่มขัดแย้ง มีผลทั้งอำนาจอธิปไตย สิทธิอธิปไตยและการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลของประชาคมอาเซียนในภาพรวมอีกทั้งจะมีผลต่อระบบพลังงานของประเทศอาเซียนเพราะเส้นทางขนส่งน้ำมันผ่านพื้นที่ที่มีการปฏิบัติการทางทหาร

3. ประเภทของการใช้กำลังทางเรือของประเทศมหาอำนาจและไทยในพื้นที่ความขัดแย้งในพื้นที่มหาสมุทรอินเดีย

ตารางที่ 4-26 การใช้กำลังทางเรือของประเทศมหาอำนาจและไทยในพื้นที่ความขัดแย้งมหาสมุทรอินเดีย

ประเทศ	การใช้กำลังทางเรือของประเทศมหาอำนาจและไทยในพื้นที่ความขัดแย้งในพื้นที่มหาสมุทรอินเดีย
สหรัฐฯ	การควบคุมหรือปฏิเสธการใช้ทะเลสนับสนุนนโยบายต่างประเทศ การคอนวอยเรือสินค้าและน้ำมันในเส้นทาง SLOC สากล การป้องปรามและใช้กำลังเพื่อแสดงอำนาจอธิปไตยเขตแดนทางทะเลและ/หรือสิทธิในการเดินเรือตามกฎหมายทะเล การปฏิบัติการแบบสงครามจำกัดเพื่อยึดครองพื้นที่พิพาททางทะเล
จีน	การปฏิบัติการควบคุมหรือปฏิเสธการใช้ทะเลสนับสนุนนโยบายต่างประเทศ การปฏิบัติการการคอนวอยเรือสินค้าและน้ำมันในเส้นทาง SLOC สากล การปฏิบัติการทางเรือเพื่อการป้องปรามและใช้กำลังเพื่อแสดงอำนาจอธิปไตยเขตแดนทางทะเลและ/หรือสิทธิในการเดินเรือตามกฎหมายทะเล การปฏิบัติการแบบสงครามจำกัดเพื่อยึดครองพื้นที่พิพาททางทะเล
ไทย	การควบคุมหรือปฏิเสธการใช้ทะเลสนับสนุนนโยบายต่างประเทศ การคอนวอยเรือสินค้าและน้ำมันในเส้นทาง SLOC สากล การป้องปรามและใช้กำลังเพื่อแสดงอำนาจอธิปไตยเขตแดนทางทะเลและ/หรือสิทธิในการเดินเรือตามกฎหมายทะเล การปฏิบัติการแบบสงครามจำกัดเพื่อยึดครองพื้นที่พิพาททางทะเล
อินเดีย	การควบคุมหรือปฏิเสธการใช้ทะเลสนับสนุนนโยบายต่างประเทศ การการคอนวอยเรือสินค้าและน้ำมันในเส้นทาง SLOC สากล การปิดกั้น Blockage ฐานทัพท่าเรือฝ่ายตรงข้าม การป้องปรามและใช้กำลังเพื่อแสดงอำนาจอธิปไตยเขตแดนทางทะเลและ/หรือสิทธิในการเดินเรือตามกฎหมายทะเล การปฏิบัติการแบบสงครามจำกัดเพื่อยึดครองพื้นที่พิพาททางทะเล

สรุปผลกระทบจากการใช้กำลังทางทหารของประเทศมหาอำนาจในเส้นทางขนส่งทางทะเลและพื้นที่ผลประโยชน์ทางทะเลของไทย ทั้งในทะเลอาณาเขต เขตต่อเนื่อง เขตเศรษฐกิจจำเพาะ จนถึงทะเลหลวง โดยสรุปภาพรวมผลกระทบต่อประเทศไทย ถึงแม้ประเทศไทยส่วนใหญ่จะไม่มีอาณาเขตทางทะเลในพื้นที่ที่มีปัญหาโดยตรง แต่เส้นทางคมนาคมทางทะเลในการขนส่งสินค้าของไทยต้องเดินทางผ่านพื้นที่การขยายอิทธิพลของจีนในมหาสมุทรอินเดีย และการผ่านพื้นที่ขัดแย้งระหว่างมหาอำนาจและประเทศต่างๆ ในทะเลจีนใต้ ซึ่งในอนาคตหากปัญหาเหล่านี้ขยายตัว จนถึงขั้นการใช้กำลังทางเรือในพื้นที่ขัดแย้ง จะส่งผลกระทบต่อทางทะเลของไทยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ทั้งนี้ ผลการศึกษาสถานการณ์ที่สำคัญมีแนวโน้มจะเกิดการใช้กำลังทางทหารระหว่างประเทศจีนกับสหรัฐฯ คือ ทะเลจีนใต้ ซึ่งจีนก็ยังมีกรณีพิพาทเรื่องเส้นเขตแดนทางทะเลในทะเลจีนใต้กับประเทศสมาชิกในประชาคมอาเซียน ได้แก่ เวียดนาม ฟิลิปปินส์ บรูไน และมาเลเซีย ซึ่งต่างได้พยายามใช้อุบายการอาเซียนโดยให้ไทยเป็นประเทศกลางในการไกล่เกลี่ยแก้ปัญหาดังกล่าวมาแล้ว หลายครั้ง จึงทำให้ไทยต้องเข้าไปมีส่วนร่วมโดยปริยาย ประกอบกับไทยมีความสัมพันธ์ที่ดีกับสหรัฐฯ มาช้านาน โดยเฉพาะด้านการทหารที่มีการฝึกซ้อมทางทะเลจำนวนมาก เช่น Cobra Gold, CARAT ขณะที่จีนก็พยายามเข้ามามีส่วนร่วมทั้งในด้านการเมืองระหว่างประเทศ เศรษฐกิจ และการทหารร่วมกับไทยเพิ่มมากขึ้น โดยเริ่มมีการฝึกทางทะเลกับไทยคือการฝึกซ้อม BLUE STRIKE เช่นกัน

ขั้นที่ 3 การกำหนดยุทธศาสตร์ความมั่นคงทางทะเลของไทยรองรับการขยายอิทธิพลทางทะเลของจีนในทะเลจีนใต้และมหาสมุทรอินเดีย

ผลการวิจัยข้างต้น จึงเป็นข้อเสนอประเด็นยุทธศาสตร์เพิ่มเติมในแผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล พ.ศ. 2558-2564 เพื่อปิดจุดอ่อนในการดำเนินนโยบายต่างประเทศของไทยต่อประเทศจีนในการรักษาผลประโยชน์ของชาติและความมั่นคงทางทะเลของไทยและการรักษาคุลยอำนาจมหาอำนาจทั้งสามชาติ ได้แก่ จีน อินเดีย สหรัฐฯ ในภูมิภาคนี้ไว้เพื่อให้เอื้อต่อระบบขนส่งทางทะเลของโลก รายละเอียดดังนี้

1. ทำไม่เลือกดำเนินยุทธศาสตร์กับจีน

อิทธิพลของจีนต่อไทยยุทธศาสตร์ China Dream และ One Belt One Road ของจีนที่กำลังมุ่งเน้นการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างมากจนรุดหน้าเป็นอันดับที่หนึ่งของโลกแซงหน้าสหรัฐฯ ในขณะที่เดียวกันก็ขยายขีดความสามารถทางทหาร ซึ่งแต่เดิมจีนมีนโยบายที่จะ “ไม่แทรกแซง (non-interference)” จากการที่จีนไม่มีฐานทัพทางทหารในต่างแดน จีนจึงได้ใช้เป็นข้ออ้างในสถานะของตนเสมอว่า จีนไม่มีนโยบายก้าวก้าวประเทศใด และไม่มีพันธมิตรทางทหาร แต่ในปัจจุบันสถานการณ์ได้เปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะในมหาสมุทรอินเดีย จีนจึงเดินทางสู่การขยายขีด

ความสามารถทั้งทางด้านเศรษฐกิจและการทหารสู่มหาสมุทรอินเดียและทะเลจีนใต้ โดยที่จีนจะเน้นด้านเศรษฐกิจเป็นหลัก แต่ขณะเดียวกันก็เพิ่มศักยภาพด้านการทหารเช่นกัน อีกทั้งการสร้างพันธมิตรและการพึ่งพาท่ออกันกับประเทศต่างๆ ริมขอบมหาสมุทร อินเดียและทะเลจีนใต้ เพื่อสนับสนุนการขยายตัวทางเศรษฐกิจให้ได้อย่างต่อเนื่องและมั่นคง โดยเฉพาะพยายามรักษาสถานะและนโยบายเดิมให้ได้มาซึ่งทรัพยากรอย่างต่อเนื่องไม่ขาดตอนและยังคงการอ้างกรรมสิทธิ์เหนือเกาะและหมู่เกาะต่างๆ ในทะเลจีนใต้

2. วิธีการสร้างดุลภาพอำนาจของไทยกับประเทศมหาอำนาจ

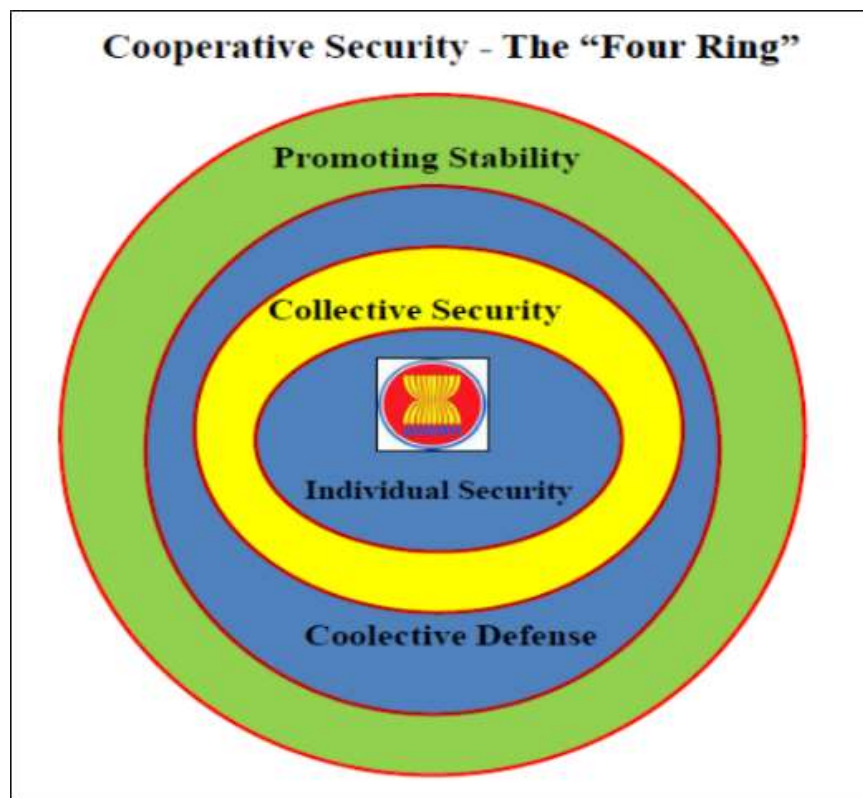
วิสัยทัศน์ในแผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล พ.ศ.2558 – พ.ศ.2564 “ประเทศไทยสามารถปกป้อง รักษาและแสวงหาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลได้อย่างสมดุลและยั่งยืนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้วยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายในการบริหารจัดการ และการบูรณาการการใช้พลังอำนาจในทุกด้านอย่างมีประสิทธิภาพ” ซึ่งประโยคท้ายนี้คือ แนวคิดทางยุทธศาสตร์ของเอกสารวิจัยฉบับนี้จะนำพลังอำนาจแห่งชาติด้านเศรษฐกิจทางทะเลมาใช้ร่วมกับพลังอำนาจทางการทหารของไทยและร่วมกับชาติอาเซียน เพื่อสร้างดุลภาพอำนาจของไทยในบทบาทการเมืองระหว่างประเทศต่อชาติในอาเซียนกับประเทศมหาอำนาจ

ภูมิรัฐศาสตร์กับการใช้ทฤษฎีสมมุติฐานภาพของประเทศไทย เมื่อกลับไปพิจารณาปัจจัยสภาวะแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ของไทยโดยพิจารณากำลังอำนาจแห่งชาติของไทยร่วมกับการพิจารณาตำบลที่ตั้งของประเทศในมุมมองภูมิรัฐศาสตร์คืออำนาจของไทยในการมีที่ตั้งอยู่จุดยุทธศาสตร์ทางทะเลของโลก ผลการศึกษา Scenario ข้างต้น เพื่อให้ประเทศไทยรอดพ้นหรือคือการดำเนินยุทธศาสตร์ดุลยภาพกับจีน สหรัฐฯ อินเดีย จากผลกระทบของสถานการณ์ที่อาจจะมี การใช้กำลังทางทหารในพื้นที่ทางทะเลในทะเลจีนใต้ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และมหาสมุทรอินเดีย ซึ่งจากผลการศึกษาข้างต้น การเสนอยุทธศาสตร์ความมั่นคงทางทะเลของไทยเพื่อรองรับการขยายอิทธิพลทางทะเลของจีนในทะเลจีนใต้และมหาสมุทรอินเดีย เป็นการกำหนดยุทธศาสตร์ดุลยภาพกับจีน สหรัฐฯ และอินเดีย โดยเป็นการนำทฤษฎีภูมิรัฐศาสตร์และ ทฤษฎี สมมุติฐานภาพมาวิเคราะห์ทั้งปัจจัยเรื่องสภาวะแวดล้อมความมั่นคงที่มีผลกระทบต่อไทย (SWOT Analysis) การวิเคราะห์พลังอำนาจแห่งชาติร่วมกับสมมุติฐานภาพของประเทศไทย ผลการวิเคราะห์สามารถกำหนดเป็นนโยบายเสริมสร้างและการสร้างดุลภาพพลังอำนาจของชาติด้านระบบเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องกับทางทะเลร่วมกับการใช้นโยบายทางการทหารในการการสร้างความร่วมมือของประชาคมอาเซียนผ่านกรอบความร่วมมือ ADMM เพื่อให้เกิดการ Balance of Major Power ด้านการทหารกับประเทศสหรัฐฯ อินเดีย และจีนสามารถนำมากำหนดเป็นยุทธศาสตร์เพื่อใช้เพิ่มเติมในแผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล พ.ศ. 2558-2564 และนำแนวคิดไปใช้ในการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ 20

ต่อไป สรุปแนวความคิดทางยุทธศาสตร์เพื่อสร้างดุลยภาพกับจีน สหรัฐฯ และอินเดีย ที่สำคัญมี 2 ประการ ได้แก่

1. การสร้างความมั่นคงร่วมกันของอาเซียน (ASEAN Cooperative Security Concept)
2. แนวคิดการสร้างหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจทางทะเล (Strategic Partnership on Maritime Economic) ของไทยกับประเทศมหาอำนาจโดยเฉพาะจีน แบบ Win-Win Situation Policy

แผนภาพที่ 4-12 แนวคิดการสร้างความมั่นคงร่วมกันของอาเซียน (ASEAN Cooperative Security)

ที่มา: เอกสารวิจัย ASEAN: Maritime Security Strategy for the 21st Century. วปอ.จีน. 2016

แนวความคิดความมั่นคงร่วมกันของประชาคมอาเซียน¹⁷ (ผนวก จ) เป็นแนวความคิดการสร้างความปลอดภัยร่วมกันของประชาคมอาเซียนบนหลักการอาเซียน (ASEAN Charter) คือการมี

¹⁷ พิสุทธิศักดิ์ ศรีชุมพล. "ASEAN: Maritime Security Strategy for the 21st Century" บทความในการประชุม International Security Symposium , National Defense University of PLA , 2016.

คุณค่าและผลประโยชน์ร่วมกันผ่านกรอบความร่วมมือบนเสาหลักทั้งสามประการของอาเซียน ได้แก่

1. ประชาคมการเมืองความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political-Security Community หรือ APSC) เน้นการรวมตัวของอาเซียนเพื่อสร้างความมั่นใจ เสถียรภาพ และสันติภาพในภูมิภาค เพื่อให้ประชาชนในอาเซียนอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข และปราศจากภัยคุกคามด้านการทหาร และภัยคุกคามในรูปแบบใหม่

2. ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community หรือ AEC) ท่ามกลางบริบททางเศรษฐกิจ การค้าและการลงทุนระหว่างประเทศที่มีการแข่งขันสูง อันส่งผลให้ประเทศต่างๆ ต้องปรับตัวเองเพื่อให้ได้รับประโยชน์จากระบบเศรษฐกิจโลก มีประสงค์ที่จะให้ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีความมั่นคง มั่งคั่ง และสามารถแข่งขันกับภูมิภาคอื่นๆ ได้

3. ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community หรือ ASCC) มีเป้าหมายให้อาเซียนเป็นประชาคมสังคมที่เอื้ออาทรและแบ่งปัน มีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีและมีการพัฒนาในทุกด้านเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตประชาชน ส่งเสริมการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน

วงแหวนด้านความมั่นคง Cooperative Security Concept 4 ห่วงมีความหมายดังนี้:

1. วงแหวนที่ 1 (การรักษาความมั่นคงระดับประเทศ): ญัตติอาเซียน-เคารพความเป็นอิสระอธิปไตย ความเสมอภาค บูรณภาพแห่งดินแดนและเอกลักษณ์ประจำชาติของประเทศสมาชิกอาเซียน

2. วงแหวนที่ 2 (ความมั่นคงร่วมกันในภูมิภาค): ญัตติอาเซียน – รักษาสันติภาพและความมั่นคงภายในขอบเขตพื้นที่ร่วมกันกับประเทศเพื่อนบ้านและความรับผิดชอบร่วมกันในการเสริมสร้างสันติภาพในภูมิภาคความมั่นคงและความเจริญรุ่งเรือง

3. วงแหวนที่ 3 (Collective Defense): การป้องกันการบุกรุกภายนอก อาเซียนจะใช้กำลังเพื่อปกป้องผลประโยชน์ร่วมกันและภัยคุกคามร่วมกันของอาเซียนเช่น การลาดตระเวน 4 ชาติ (ไทย อินโดนีเซีย มาเลเซีย และ สิงคโปร์) ร่วมกันในช่องแคบมะละกาเพื่อแก้ปัญหาโจรสลัด และการกระทำที่ผิดกฎหมายในทะเล และการจัดตั้งกองกำลังอาเซียนในภารกิจช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและภัยพิบัติ ASEAN Militaries Ready Group (AMRG) on HADR

4. วงแหวนที่ 4 (ส่งเสริมเสถียรภาพ): สนับสนุนเสถียรภาพในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และในพื้นที่อื่น ๆ ที่อาจมีความขัดแย้งกับอาเซียนด้วยความมั่นคงร่วมกัน อย่างเช่น การส่งกองเรือเฉพาะกิจไปปฏิบัติงานภารกิจปราบปรามโจรสลัดในอ่าวเอเดน

โดยสรุปคือ หลักการของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติและการสร้างเสถียรภาพความมั่นคงทางทะเลให้เกิดขึ้นในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เพื่อให้เอื้อต่อระบบขนส่งและระบบเศรษฐกิจทางทะเลของอาเซียนบนพื้นฐาน คือการเคารพซึ่งกันและกันต่ออธิปไตยและบูรณภาพแห่งดินแดน การไม่รุกรานซึ่งกัน และกันการไม่แทรกแซงกิจการภายในความเท่าเทียมกันและผลประโยชน์ร่วมกันและการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ ทั้งนี้อาเซียนได้ใช้กลไกความร่วมมือในกรอบประชาคมการเมืองความมั่นคงอาเซียน ผ่านเวทีการประชุม ADMM เพื่อกำหนดยุทธศาสตร์ตามแนวความคิดความมั่นคงร่วมกันของประชาคมอาเซียนและการสร้างกองกำลังอาเซียนทางทะเลเพื่อใช้ในการรักษาความปลอดภัยของกิจกรรมทางทะเลและปกป้องผลประโยชน์ทางทะเลร่วมกันของอาเซียน ซึ่งจะนำความมั่งคั่งที่ให้กับประเทศอาเซียนทั้งหมดในศตวรรษที่ 21

แนวคิดการสร้างความมั่นคงร่วมกันของอาเซียน (ASEAN Cooperative Security Concept) เป็นหลักการของการบรรลุจุดมุ่งหมายร่วมกันของทุกฝ่ายผ่านความยินยอม (Consent) โดยหลีกเลี่ยงที่การที่จะใช้กำลังระหว่างกัน หรืออาจกล่าวได้ว่า Cooperative Security Concept เป็นกระบวนการของการหลีกเลี่ยงข้อขัดแย้งที่อาจนำไปสู่สงคราม ที่ผ่านมาในภูมิภาคอาเซียน ได้มีการใช้แนวความคิด Cooperative Security ในการสร้างความมั่นคงร่วมทางทะเล โดยมุ่งเน้นใน 3 มาตรการ ได้แก่¹⁸

1. มาตรการสร้างความไว้วางใจ (Confidence Building Measures- CBMs)
2. การทูตเชิงป้องกัน (Preventive Diplomacy- PD) และ
3. แนวทางแก้ไขปัญหาคความขัดแย้ง (Approaches to Conflict Resolution)

ทั้งนี้จากอิทธิพลของมหาอำนาจทั้งสามชาติต่อไทยและอาเซียน เป็นการยากที่จะดำเนินนโยบายการสร้างความมั่นคงโดยตรงเพียงประเทศเดียวกับประเทศมหาอำนาจโดยเฉพาะประเทศไทยที่อยู่ตรงจุดศูนย์กลางของภูมิภาค ดังนั้นการดำเนินนโยบายและยุทธศาสตร์ของไทยจะต้องพยายามรักษาดุลยภาพและการรักษาผลประโยชน์ของไทย-อาเซียน-มหาอำนาจในภูมิภาคนี้ โดยพื้นฐานหลักการของอาเซียน (ASEAN Charter) และการนำหลักการ Five Principles of Peaceful Coexistence ที่ประเทศจีนและอินเดีย ได้กำหนดขึ้นร่วมกัน โดยได้ลงนามสนธิสัญญานี้ที่กรุงปักกิ่งเมื่อ 29 เม.ย.2497 และต่อมาประเทศจีนได้ใช้เป็นนโยบายนี้ในการพัฒนาความสัมพันธ์

¹⁸ “การอบรมด้านการทูตเชิงป้องกัน ในกรอบการประชุมอาเซียนว่าด้วยความร่วมมือด้านการเมืองและความมั่นคงในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก”. (ออนไลน์) .เข้าถึงได้จาก :

ด้านการค้าการลงทุนกับประเทศกำลังพัฒนาทั่วโลก หลักการพื้นฐานของการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข “Principles of Peaceful Coexistence” มีหลักการ 5 ประการ ได้แก่¹⁹

1. การเคารพซึ่งกันและกันในเรื่องอธิปไตยและบูรณภาพแห่งดินแดน (Mutual respect for sovereignty and territorial integrity)
2. การไม่รุกรานซึ่งกันและกัน (Mutual non-aggression)
3. การไม่แทรกแซงกิจการภายใน (Non-interference in each other's internal affairs)
4. ความเสมอภาคและผลประโยชน์ร่วมกันของแต่ละฝ่าย (equality and mutual benefit) และ
5. การอยู่ร่วมกันอย่างสันติ (peaceful coexistence)

จาก 3 มาตรการฯ และ 5 หลักการ สามารถกำหนดออกมาได้เป็นยุทธศาสตร์ความมั่นคงทางทะเลของไทย รองรับการขยายอิทธิพลทางทะเลของจีนในทะเลจีนใต้และมหาสมุทรอินเดีย ได้ 3 ยุทธศาสตร์ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การเพิ่มขีดความสามารถของกองทัพเรือในการปฏิบัติการร่วมกับชาติในอาเซียนเพื่อคุ้มครองเส้นทางขนส่งทางทะเลและผลประโยชน์ร่วมในทะเลจีนใต้และมหาสมุทรอินเดีย

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การทูตทางเรือ Naval Diplomacy แบบเชิงรุกได้แก่ กิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้บังคับบัญชาระดับสูงของจีน สหรัฐฯ อินเดียและประเทศต่างๆ ใน ASEAN ให้มากและ ถี่ยิ่งขึ้น ได้แก่ กิจกรรมแลกเปลี่ยนการเยือนของผู้บังคับบัญชาระดับสูง

ยุทธศาสตร์ที่ 3 ยุทธศาสตร์การสร้างความร่วมมือด้านความมั่นคงทางทะเลกับอาเซียนในการรักษาผลประโยชน์ร่วมทางทะเลและการรักษาความปลอดภัยกับประเทมหออำนาจ เช่น จัดตั้งกองกำลังทางเรือของอาเซียน

ประโยชน์ที่ประเทศไทยจะได้รับจากการดำเนินยุทธศาสตร์ 3 ยุทธศาสตร์ข้างต้นตามแนวคิดการสร้างความมั่นคงร่วมกันของอาเซียน มีดังนี้

กลยุทธ์การใช้พลังอำนาจของชาติด้านการทหารแบบในอดีตแต่ปรับให้เป็นการดำเนินนโยบายผ่านประชาคมอาเซียน เป็นการใช้อำนาจได้เปรียบในเรื่องภูมิรัฐศาสตร์ของไทยที่ประเทศมีลักษณะทะเลชายฝั่งยาวเป็นศูนย์กลางระบบขนส่งทางทะเลอาเซียนและระบบขนส่งทาง

¹⁹ “Ministry of Foreign Affairs of the People’s Republic of China”. (Online).

ทะเลโลก ที่แบ่งตะวันออก (แปซิฟิก) และตะวันตก (มหาสมุทรอินเดีย) ซึ่งทั้งจีน สหรัฐฯ และอินเดียได้ดำเนินนโยบายทางการทหารและการทูต โดยให้ความสำคัญในการเสริมสร้างกำลังทางเรือและระบบสนับสนุน เช่น การเคลื่อนกำลังจากฝั่งตะวันตกไปตะวันออก และการเสริมสร้างฐานทัพหน้าของ จีน สหรัฐฯ และอินเดีย ในทะเลจีนใต้เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และมหาสมุทรอินเดีย ทั้งนี้จากตำบลที่ตั้งของประเทศไทยที่มีความสำคัญอย่างยิ่งยวดต่อผลประโยชน์แห่งชาติทั้งสามประเทศ ซึ่งสังเกตจากนโยบายด้านการทหารทั้งสามประเทศต่อไทย เช่น การฝึกคอบบร้าโกลด์ การสนับสนุนและความร่วมมืออาวุธ ยุทโธปกรณ์ทางการทหาร ทั้งนี้ เนื่องจากทั้งสามมหาอำนาจมีศักยภาพที่สูงกว่าไทยมาก แนวทางจึงควรเป็นไทยอาศัยอาเซียนในการสร้างพลังอำนาจต่อรองกับ จีน สหรัฐฯ และอินเดีย ดังนี้

1. กรณีจะเกิดความขัดแย้งที่มีการใช้กำลังทางทหาร 3 สถานการณ์ คือ ระหว่างจีน สหรัฐฯ ในทะเลจีนใต้ ระหว่างจีนกับอินเดียในมหาสมุทรอินเดีย ประเทศไทยควรเป็นตัวกลางในนามอาเซียนในการเจรจาในการยุติการใช้กำลังทางทหารในทะเลเพื่อรักษาความมั่นคงทางทะเลของโลกไว้ร่วมกัน

2. ประเทศไทยสามารถรับการคุ้มครองหรือสิทธิพิเศษในการนำกองเรือรบไทย คุ้มครองกองเรือสินค้าและเรือน้ำมันของไทยเมื่อผ่านพื้นที่การรบหรือพื้นที่ที่ควบคุม MEZ ของจีน และอินเดีย

3. หากไม่สามารถยุติสถานการณ์ความขัดแย้งทางทะเลระหว่าง ระหว่างจีน สหรัฐฯ ในทะเลจีนใต้ และ ระหว่างจีนกับสหรัฐฯ ในมหาสมุทรอินเดียได้ ประเทศไทยและอาเซียนสามารถขอให้ประเทศจีน และ สหรัฐฯ กำหนดช่องทางปลอดภัยในการขนส่งทางทะเลนานาชาติ แบบ International Recommendation Transit Corridor หรือ IRTC ในพื้นที่อ่าวเอเดนเพื่อคุ้มครองกองเรือสินค้าไทยให้ปลอดภัยจากการสู้รบ

จากการสร้างความมั่นคงร่วมกันของอาเซียน ทำให้ได้ 3 ยุทธศาสตร์ ซึ่งยังคงต้องวิเคราะห์ต่อไปว่า จะมียุทธศาสตร์เพิ่มเติมอีกหรือไม่

แนวคิดการสร้างหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจทางทะเล (Partnership on Maritime Economic)

แนวคิดการสร้างหุ้นส่วนยุทธศาสตร์ทางเศรษฐกิจทางทะเล (Strategic Partnership on Maritime Economic) แบบ Win-Win Situation Policy กับประเทศมหาอำนาจ โดยเฉพาะมุ่งเน้นที่จีน เนื่องจากนโยบาย One Belt One Road มีผลกระทบเชิงบวกที่ชัดเจนต่อระบบเศรษฐกิจและความมั่นคงของไทยและอาเซียน ทั้งนี้เป็นความร่วมมือกับประเทศจีน โดยหลักการการมีเป้าหมายร่วมกัน (Common Goals) และยอมรับในผลประโยชน์ร่วมกัน แบบ Win-Win Situation Policy

ซึ่งนักวิจัยอิสระด้านรัฐศาสตร์ชาวอุซเบกิสถานชื่อ ดร.ฟาร์คูด์ โทลิปอฟ (Farkhod Tolipov) ได้ให้ความหมายของหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ไว้อย่างเด่นชัดว่าเป็นรูปแบบพิเศษของความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่มีลักษณะดังต่อไปนี้

1. มีความเชื่อมั่นและเชื่อใจต่อกันอยู่ในระดับสูงของการเป็นหุ้นส่วนกัน
2. มีความตั้งใจที่จะร่วมมือระหว่างกันโดยมีวิสัยทัศน์ในระยะยาว
3. ให้ความสนใจต่อความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นบนพื้นฐานของความมั่นคงและผลประโยชน์แห่งชาติ
4. มีจุดยืนที่ใกล้ชิดและผลประโยชน์ร่วมกันในเวทีการเมืองระหว่างประเทศ
5. มีสภาพทางภูมิรัฐศาสตร์ที่เกี่ยวข้องในระยะยาวกับการเป็นหุ้นส่วนระหว่างประเทศ

ทั้งนี้รูปแบบพิเศษของความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่เป็นหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ดังกล่าวข้างต้น มีความสอดคล้องกับแนวคิดของนักวิชาการจีนสองคนคือ โจเซฟ วาย เอส เฉิง (Joseph Y.S. Cheng) และจาง ว่านคุน (Zhang Wankun) ที่ได้นิยามความหมายของการเป็นหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ว่าเป็นลักษณะความสัมพันธ์ของสองประเทศที่มีความใกล้ชิดสนิทสนมอย่างยิ่ง อยู่บนพื้นฐานของความเสมอภาค มีนโยบายและแนวคิดทางการ เมือง เศรษฐกิจ สังคม และการทหารไปในแนวทางเดียวกัน โดยได้นำเสนอในเอกสารชื่อรูปแบบและความเคลื่อนไหวในพฤติกรรมทางยุทธศาสตร์ระหว่างประเทศของจีน²⁰

สำหรับประเทศไทยเมื่อพิจารณาความสัมพันธ์กับประเทศจีนที่มีมาอย่างยาวนานและมีความสัมพันธ์ไม่เฉพาะมีคนไทยเชื้อสายจีนมากในไทยเท่านั้น แต่ความสัมพันธ์นี้มีอยู่ในทุกระดับ โดยเฉพาะโครงการความร่วมมือกันในด้านต่างๆ ของรัฐบาลไทยกับรัฐบาลจีนมีมาต่อเนื่องและเพิ่มมากขึ้นในฐานะของหุ้นส่วนผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ จากแนวคิดการสร้างหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจทางทะเลนี้สามารถกำหนดออกมาได้เป็นยุทธศาสตร์ความมั่นคงทางทะเลของไทย รองรับขยายอิทธิพลทางทะเลของจีนในทะเลจีนใต้และมหาสมุทรอินเดีย ได้ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การเพิ่มขีดความสามารถโครงสร้างพื้นฐานทางทะเลและทรัพยากรทางทะเลที่สำคัญ (Maritime Critical Infrastructure and Key Resources) ของไทยเพื่อรองรับการขยายตัวของระบบเศรษฐกิจของจีน

²⁰ Cheng, Joseph Y. S. and Wankun, Zhang. "Patterns and Dynamics of China's International Strategic Behavior". *Chinese Foreign Policy*. Zhao, Suisheng.(ed.)(New York: An East Gate Book, 2004). p.179-206.

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาศูนย์อำนาจการรักษผลประโยชน์ของชาติทางทะเลเพื่อการรักษาและคุ้มครองผลประโยชน์ของชาติทางทะเล (Maritime National Interests) เพื่อให้เอื้อต่อการทำกิจกรรมทางทะเลและพัฒนาอุตสาหกรรมทางทะเลเพื่อระบบเศรษฐกิจที่ “มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน” ของประเทศ

ประโยชน์ที่ประเทศไทยจะได้รับจากการดำเนินยุทธศาสตร์ 2 ยุทธศาสตร์ข้างต้น มีดังนี้

1. กลยุทธ์การใช้พลังอำนาจของชาติด้านเศรษฐกิจทางทะเล Strategic Partnership on Maritime Economic โดยการใช้ข้อได้เปรียบในเรื่องภูมิรัฐศาสตร์ของไทยที่ประเทศมีลักษณะทะเลชายฝั่งยาวเป็นศูนย์กลางระบบขนส่งทางทะเลอาเซียนและระบบขนส่งทางทะเลโลก ที่แบ่งตะวันออก (แปซิฟิก) และตะวันตก (มหาสมุทรอินเดีย) โดยนำทฤษฎีสุมททานุภาพมากำหนดนโยบายเสริมสร้าง/การสร้างดุลยภาพพลังอำนาจของชาติด้านระบบเศรษฐกิจทางทะเลกับจีนและอินเดีย ในลักษณะใช้ผลประโยชน์การลงทุนร่วมทางเศรษฐกิจโดยตรงร่วมกัน คือ หุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์เศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องกับทะเล (Strategic Partnership on Maritime Economic) 3 ประเทศที่เชื่อมต่อด้วยระบบขนส่งทางทะเลกันคือ อินเดีย ไทย จีน สิ่งที่น่าคาดหวังคือ เมื่อไทยสามารถเจรจาแบ่งปันผลประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นจากทะเลแล้ว หากเกิดการขัดแย้งที่มีการใช้กำลังในทะเลจีนใต้ และมหาสมุทรอินเดียของจีน กับ สหรัฐฯ และ จีน กับ อินเดีย แล้วประเทศไทยจะสามารถดำเนินกลยุทธ์ที่ทำให้ประเทศอยู่รอดและยังมีบทบาทสำคัญในการเมืองระหว่างประเทศได้อีก 3 ประการได้ กล่าวคือ

1.1 เป็นตัวกลางในนามอาเซียนในการเจรจาในการยุติการใช้กำลังทางทหารในทะเลเพื่อรักษาสันติภาพร่วมกันทางเศรษฐกิจอาเซียน ไทย และ ประเทศมหาอำนาจ

1.2 ประเทศไทยสามารถลดผลกระทบต่อผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจทางทะเลที่ลงทุนร่วมกับจีนและอินเดีย

1.3 ประเทศไทยสามารถได้การคุ้มครองหรือสิทธิพิเศษในการนำกองเรือรบไทย คุ้มครองกองเรือสินค้าและเรือน้ำมันของไทยเมื่อผ่านพื้นที่การรบหรือพื้นที่ควบคุมทางทะเลหรือ MEZ ของจีนและอินเดีย

1.4 ศูนย์อำนาจการรักษาสันติภาพของชาติทางทะเลเพื่อการรักษาและคุ้มครองผลประโยชน์ของชาติทางทะเลจะเป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลักของประเทศในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล ที่มีศักยภาพในการบริหารสถานการณ์วิกฤต (Maritime National Interests) อย่าง “มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน”

สรุปว่า จากการวิเคราะห์การสร้างความมั่นคงร่วมกันของอาเซียน (ASEAN Cooperative Security Concept) และแนวคิดการสร้างหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจทางทะเล (Partnership on Maritime Economic) จะได้ยุทธศาสตร์รวม 5 ยุทธศาสตร์ ได้แก่

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การเพิ่มขีดความสามารถของกองทัพเรือในการปฏิบัติการร่วมกับชาติในอาเซียนเพื่อคุ้มครองเส้นทางขนส่งทางทะเลและผลประโยชน์ร่วมในทะเลจีนใต้และมหาสมุทรอินเดีย

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การทูตทางเรือ Naval Diplomacy แบบเชิงรุกได้แก่ กิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้บังคับบัญชาระดับสูงของจีน สหรัฐฯ อินเดียและประเทศต่างๆ ใน ASEAN ให้มากและถี่ยิ่งขึ้น ได้แก่ กิจกรรมแลกเปลี่ยนการเยือนของผู้บังคับบัญชาระดับสูง

ยุทธศาสตร์ที่ 3 ยุทธศาสตร์การสร้างความร่วมมือด้านความมั่นคงทางทะเลกับอาเซียนในการรักษาผลประโยชน์ร่วมทางทะเลและการรักษาคุณอำนาจกับประเทศมหาอำนาจ เช่น จัดตั้งกองกำลังทางเรืออาเซียน

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การเพิ่มขีดความสามารถ โครงสร้างพื้นฐานทางทะเลและทรัพยากรทางทะเลที่สำคัญ (Maritime Critical Infrastructure and Key Resources) ของไทยเพื่อรองรับการขยายตัวของระบบเศรษฐกิจของจีน

ยุทธศาสตร์ที่ 5 การพัฒนาศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล เพื่อการรักษาและคุ้มครองผลประโยชน์ของชาติทางทะเล (Maritime National Interests) เพื่อให้เอื้อต่อการทำกิจกรรมทางทะเลและพัฒนาอุตสาหกรรมทางทะเลเพื่อระบบเศรษฐกิจที่ “มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน” ของประเทศ

ขั้นที่ 4 : ยุทธศาสตร์และการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ให้บรรลุวัตถุประสงค์ของชาติที่กำหนดไว้

ยุทธศาสตร์ความมั่นคงทางทะเลของไทยรองรับการขยายอิทธิพลทางทะเลของจีนในทะเลจีนใต้และมหาสมุทรอินเดีย จัดทำขึ้นเพื่อใช้เพิ่มเติม 6 ยุทธศาสตร์หลักในแผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล พ.ศ. 2558-2564 และสามารถนำแนวคิดไปใช้ในการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ทั้งนี้หน่วยงานที่ควรทำหน้าที่รับผิดชอบ 5 ยุทธศาสตร์ที่เสนอตามเอกสารวิจัยนี้คือศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล หรือ ศรชล. ซึ่งจะทำหน้าที่ในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จในการสร้างดุลยภาพด้านความมั่นคงทางทะเลบนพื้นฐานผลประโยชน์ของไทยและอาเซียนกับประเทศมหาอำนาจ ทั้งนี้ยุทธศาสตร์ความมั่นคงทางทะเลของไทยรองรับการขยายอิทธิพลทางทะเลของจีนในทะเลจีนใต้และมหาสมุทรอินเดีย ได้แก่

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การเพิ่มขีดความสามารถกองทัพเรือในการปฏิบัติงานร่วมกับชาติอาเซียนและกับประเทศมหาอำนาจเพื่อคุ้มครองเส้นทางขนส่งทางทะเลและผลประโยชน์ร่วมในทะเลจีนใต้และมหาสมุทรอินเดีย

โดยมีแนวคิดในการมุ่งไปสู่กองกำลังทางทะเลของอาเซียนเพื่อใช้ในการรักษาผลประโยชน์ร่วมของอาเซียน ได้แก่ เส้นทางขนส่งทางทะเล จุด Chock Point สำคัญ การคอนวอยกองเรืออาเซียนในพื้นที่ขัดแย้งของประเทศมหาอำนาจ การป้องกันภัยคุกคามรูปแบบใหม่ เช่น โจรสลัด ก่อการร้ายในทะเล และภัยจากภัยพิบัติธรรมชาติ เป็นต้น จึงจะทำให้เกิดดุลยภาพและสมดุลของการ Balance of Major Power Policy ร่วมกันของทุกชาติในอาเซียน เพื่อเป็นการรักษาผลประโยชน์ร่วมกันของประชาคมอาเซียนไม่ให้ชาติมหาอำนาจเข้าแทรกแซงและมีบทบาทเหนือประชาคมอาเซียนในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

วัตถุประสงค์ คุ้มครองกองเรือสินค้าของไทยที่ผ่านทะเลจีนใต้และการสร้างระบบแจ้งเตือนภัยทางทะเลของประเทศไทยที่ครอบคลุมพื้นที่ทะเลจีนใต้ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้และมหาสมุทรอินเดีย

กิจกรรม การเสริมสร้างและการจัดหาทุโพรกรณ์ให้เหมาะสม เพียงพอและพร้อม การคอนวอยเรือสินค้า การลาดตระเวนตรวจการณ์ในพื้นที่เสี่ยง ความร่วมมือในการฝึกพหุภาคีกับชาติในอาเซียน การฝึกร่วมแบบทวิภาคีกับจีน และสหรัฐฯ การสร้างระบบแจ้งเตือนภาพสถานการณ์ทางทะเล (MDA) ที่สามารถเป็นระบบในการติดตามเป้า การวิเคราะห์ภาพสถานการณ์การขัดแย้ง และปัญหาการกระทำผิดทางกฎหมายในทะเลได้ครอบคลุมทุกพื้นที่ผลประโยชน์ทางทะเลของประเทศไทย

ดัชนีชี้วัดผลงาน ระดับองค์การและระดับหน่วยงาน (Strategic Plan's KPIs) ได้แก่ การสร้างมาตรวัดประสิทธิภาพ (Measure of Effectiveness: MOE) และ มาตรวัดประสิทธิผล (Measure of Performance MOP) และตัวชี้วัด (Indicator) ความสำเร็จในแต่ละกิจกรรมความร่วมมือในเรื่องความมั่นคงทางทะเลและการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลเพื่อการรักษาและคุ้มครองผลประโยชน์ของชาติทางทะเล เพื่อให้เอื้อต่อการทำกิจกรรมทางทะเลและพัฒนาอุตสาหกรรมทางทะเลเพื่อระบบเศรษฐกิจที่ “มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน” ของประเทศ

วัตถุประสงค์ เพิ่มขีดความสามารถในการอำนาจการและการแก้ปัญหาในสถานการณ์วิกฤติของ ศรชล. ในการเสริมสร้างกำลังทางทะเลในการบังคับใช้กฎหมายเพื่อรักษาและคุ้มครองผลประโยชน์ของชาติและอำนาจอธิปไตยทางทะเลของไทย โดยเฉพาะการคุ้มกัน

กองเรือสินค้าและกองเรือประมงที่ใช้เส้นทางขนส่งสินค้า น้ำมันผ่านทะเลจีนใต้ ภูมิภาคอาเซียน และมหาสมุทรอินเดีย

กิจกรรมความร่วมมือ

1. การให้ สรชล. รับผิดชอบเฉพาะในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล เพื่อลดความซับซ้อนในการทำงานในด้านต่าง ๆ ของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกัน จัดระบบ/ยกระดับประสิทธิภาพ/พัฒนาองค์กร บุคลากร เพื่อเพิ่มศักยภาพและประสิทธิภาพความมั่นคงทางทะเลของประเทศ
2. สร้างการรับรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับคุณค่า/การใช้ประโยชน์จากทะเล
3. พัฒนาความอุดมสมบูรณ์/แก้ปัญหามลพิษมีระบบตรวจสอบที่ได้

มาตรฐานสากล

4. การมีระบบตรวจระวังเฝ้าติดตามสถานการณ์ความมั่นคงทางทะเลของประเทศ ไทย (Thailand Maritime Domain Awareness) เพื่อเตรียมพร้อมรับมือภัยคุกคามทุกรูปแบบ ได้แก่ ภัยพิบัติธรรมชาติและสาธารณภัยทางทะเล ตลอดจนการปกป้องสิทธิ์ อธิปไตยทางทะเลของประเทศไทย

5. เสริมสร้างความร่วมมือกับอาเซียนและนานาชาติในการคุ้มครอง ปกป้อง และรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลของไทย

ดัชนีชี้วัดผลงานระดับองค์กรและระดับหน่วยงาน (Strategic Plan's KPIs) ได้แก่ การสร้างมาตรวัดประสิทธิภาพ (Measure of Effectiveness : MOE) และ มาตรวัดประสิทธิผล (Measure of Performance MOP) และตัวชี้วัด (Indicator) ความสำเร็จในแต่ละกิจกรรมความร่วมมือในเรื่องความมั่นคงทางทะเลและการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การเพิ่มขีดความสามารถของโครงสร้างพื้นฐานทางทะเลและทรัพยากรทางทะเลหลัก(Maritime Critical Infrastructure and Key Resources) ของไทยรองรับการขยายตัวทางเศรษฐกิจของจีน

วัตถุประสงค์ เพื่อให้จีนเป็นส่วนทางยุทธศาสตร์เศรษฐกิจ (Economic Partnership) ที่อาศัยนโยบาย One Belt One Road เสริมสร้างสมรรถภาพของไทยที่ยังขาดโครงสร้างพื้นฐานทางทะเลและทรัพยากรทางทะเลหลัก โดยการนำศักยภาพของไทยในการเป็นศูนย์กลางระบบขนส่งของอาเซียนที่เชื่อมโยงกับจีนมาสร้างความได้เปรียบในการลงทุนผ่านธนาคาร AIIB ในโครงการความร่วมมือไทย-จีน

กิจกรรม การพัฒนาท่าอากาศยานอู่ตะเภา การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษร่วมกับจีนในพื้นที่ภาคเหนือ ภาคตะวันออกและภาคใต้

ดัชนีชี้วัดผลงานระดับองค์กรและระดับหน่วยงาน (Strategic Plan's KPIs) ได้แก่ การสร้างมาตรวัดประสิทธิภาพ (Measure of Effectiveness: MOE) และ มาตรวัดประสิทธิผล (Measure of Performance MOP) และตัวชี้วัด (Indicator) ความสำเร็จในแต่ละกิจกรรมความร่วมมือในเรื่องความมั่นคงทางทะเลและการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การทูตทางเรือ Naval Diplomacy แบบเชิงรุก คือ กิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้บังคับบัญชาระดับสูงของจีน สหรัฐฯ อินเดียและประเทศต่างๆ ใน ASEAN ให้มากและถี่ยิ่งขึ้น ได้แก่ กิจกรรมแลกเปลี่ยนการเยือนของผู้บังคับบัญชาระดับสูง

วัตถุประสงค์ เพิ่มขีดความสามารถการทูตทางเรือ Naval Diplomacy ได้แก่ กิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้บังคับบัญชาระดับสูงของจีน สหรัฐฯ อินเดียและประเทศต่างๆ ใน ASEAN ให้มากและถี่ยิ่งขึ้น ได้แก่ กิจกรรมแลกเปลี่ยนการเยือนของผู้บังคับบัญชาระดับสูง ดังนี้

1. แผน Strategic Information Operation แบบเชิงรุกโดยอาศัยกลไกของ สน. ทูตทหาร ในการเป็นศูนย์ข่าว วิเคราะห์ข่าว และการทำ IO (Information Operations) ในการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีต่อกิจการทางทะเลของประเทศไทยตลอดจนในการรักษาและคุ้มครองผลประโยชน์ของชาติและอำนาจอธิปไตยทางทะเลของไทย

2. การกำหนดยุทธศาสตร์การป้องปรามและการรักษาคุ้มครองกองเรือสินค้าของไทยในทะเลจีนใต้ ภูมิภาคอาเซียน และมหาสมุทรอินเดีย

กิจกรรมความร่วมมือ การเยี่ยมชมเมืองท่า การฝึกยิงอาวุธปล่อยนำวิถี การฝึกร่วมกับชาติพันธมิตร การพัฒนากิจกรรมทางทะเลร่วมกันตามโครงการของอาเซียน

ดัชนีชี้วัดผลงานระดับองค์กรและระดับหน่วยงาน (Strategic Plan's KPIs) ได้แก่ การสร้างมาตรวัดประสิทธิภาพ (Measure of Effectiveness : MOE) และ มาตรวัดประสิทธิผล (Measure of Performance MOP) และตัวชี้วัด (Indicator) ความสำเร็จในแต่ละกิจกรรมความร่วมมือในเรื่องความมั่นคงทางทะเลและการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล

ยุทธศาสตร์ที่ 5 ยุทธศาสตร์การสร้างความร่วมมือด้านความมั่นคงทางทะเลกับอาเซียนในการรักษาผลประโยชน์ร่วมทางทะเลและการรักษาคุณอำนาจกับประเทศมหาอำนาจ เช่น กองกำลังทางเรือของอาเซียน

วัตถุประสงค์ เพื่อสร้างคุณอำนาจ สหประชากรมและอำนาจในการเจรจาต่อรองทางทหารระหว่างจีน สหรัฐฯ อินเดียโดยอาศัยความร่วมมือในกรอบอาเซียนซึ่งมีแผนในการสร้างคุณอำนาจระหว่าง 3 มหาอำนาจอยู่แล้วเนื่องจากไม่ต้องการเสียผลประโยชน์ทางการค้ากับประเทศมหาอำนาจในขณะที่กำลังอำนาจทางทหารหากรวมกันได้ทุกชาติในอาเซียนจะมีอำนาจเพียงพอในการแสดงกำลังทางเรือในการรักษาผลประโยชน์ทางทะเลในพื้นที่ผลประโยชน์ทางทะเลร่วมกัน

กิจกรรมความร่วมมือ การจัดตั้งกองกำลังอาเซียนทางทะเลเพื่อรักษาผลประโยชน์ร่วมทางทะเลและการรักษาคุณอำนาจกับประเทศมหาอำนาจภายใต้การดำเนินการในกรอบ ADMM เช่น การลาดตระเวนในช่องแคบมะละกา การจัดตั้ง ASEAN Military Ready Group on HADR เป็นต้น

ดัชนีชี้วัดผลงานระดับองค์การและระดับหน่วยงาน (Strategic Plan's KPIs) ได้แก่ การสร้างมาตรวัดประสิทธิภาพ (Measure of Effectiveness : MOE) และ มาตรวัดประสิทธิผล (Measure of Performance MOP) และตัวชี้วัด (Indicator) ความสำเร็จในแต่ละกิจกรรมความร่วมมือในเรื่องความมั่นคงทางทะเลและการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล

ข้อเสนอแนะในการขับเคลื่อน 5 ยุทธศาสตร์เชิงรุกจากผลการวิจัย

ตารางที่ 4-27 ยุทธศาสตร์ใหม่ ในร่าง แผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล พ.ศ. (จากการวิจัย)

เชิงรับ	เชิงรุก
<ul style="list-style-type: none"> • ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาศักยภาพความมั่นคงของชาติทางทะเล • ยุทธศาสตร์ที่ 2 การคุ้มครองการใช้ประโยชน์จากทะเล • ยุทธศาสตร์ที่ 3 การสร้างความสงบเรียบร้อย และส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากทะเล • ยุทธศาสตร์ที่ 4 การสร้างความสมดุลและยั่งยืนของทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทางทะเล • ยุทธศาสตร์ที่ 5 การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ องค์ความรู้ และความตระหนักรู้ความสำคัญของทะเล • ยุทธศาสตร์ที่ 6 การบริหารจัดการผลประโยชน์ของชาติทางทะเลโดยองค์กรของรัฐ 	<ul style="list-style-type: none"> • ยุทธศาสตร์ที่ 7 การเพิ่มขีดความสามารถของหน่วยงานทางทะเลในการปฏิบัติงานร่วมกับชาติอาเซียนและกับประเทศมหาอำนาจ • ยุทธศาสตร์ที่ 8 การพัฒนาศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล • ยุทธศาสตร์ที่ 9 การเพิ่มขีดความสามารถของโครงสร้างพื้นฐานทางทะเลและทรัพยากรทางทะเลหลัก • ยุทธศาสตร์ที่ 10 การทูตเชิงรุก • ยุทธศาสตร์ที่ 11 การสร้างความร่วมมือกับอาเซียนในการจัดตั้งกองกำลังอาเซียนทางทะเลเพื่อรักษาผลประโยชน์ร่วมทางทะเลและการรักษาคุณอำนาจกับประเทศมหาอำนาจ

5. ยุทธศาสตร์ความมั่นคงทางทะเลเชิงรุกของไทย รองรับการขยายอิทธิพลทางทะเลของจีนในทะเลจีนใต้และมหาสมุทรอินเดีย เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จในการสร้างดุลยภาพด้านความมั่นคงทางทะเลบนพื้นฐานผลประโยชน์ทางทะเลของไทยและอาเซียนกับประเทศมหาอำนาจ รองรับสถานการณ์วิกฤตการณ์การขัดแย้งกรณีมีการใช้กำลังทางทหารของประเทศมหาอำนาจในเส้นทางขนส่งทางทะเลและผลประโยชน์ในทะเลจีนใต้ ภูมิภาคอาเซียนและมหาสมุทรอินเดียของประเทศไทยนั้น เป็นยุทธศาสตร์เชิงรุกที่ต้องทำควบคู่ไปกับ 6 ยุทธศาสตร์เชิงรับตามแผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล พ.ศ. 2558-2564 เพื่อมุ่งไปสู่วิสัยทัศน์ (Vision) “ประเทศไทยสามารถปกป้องรักษา และแสวงหาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล ได้อย่างสมดุลและยั่งยืนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้วยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายในการบริหารจัดการ และการบูรณาการการใช้พลังอำนาจของชาติในทุกด้านอย่างมีประสิทธิภาพ” ข้อเสนอแนะในการขับเคลื่อน 5 ยุทธศาสตร์เชิงรุก

1. บรรลุ 5 ยุทธศาสตร์เชิงรุกไว้ในแผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล (พ.ศ.)

2. ควรจัดตั้งคณะกรรมการพัฒนาสมุททานุภาพเพื่อความมั่นคงของประเทศ ให้เป็นหน่วยขึ้นตรงกับ สมช. เพื่อการบูรณาการกำลังอำนาจแห่งชาติในการสร้างดุลยภาพด้านความมั่นคงทางทะเลต่อประเทศมหาอำนาจได้แก่ จีน สหรัฐฯ และอินเดีย โดยคณะกรรมการควรประกอบด้วย ศรชล. หน่วยงานความมั่นคง ภาครัฐที่รับผิดชอบเกี่ยวกับระบบเศรษฐกิจ ระบบขนส่ง นักลงทุนภาคเอกชนและประชาชนในการระดมความคิดเพื่อกำหนดทิศทางการพัฒนาสมุททานุภาพ โดยเฉพาะอุตสาหกรรมและโครงสร้างพื้นฐานของระบบเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องกับทะเล

3. หน่วยงานที่มีศักยภาพในการขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์ไปสู่ภาคปฏิบัติ ได้แก่ ศรชล. ซึ่งจะสามารขับเคลื่อน 5 ยุทธศาสตร์เชิงรุกได้อย่างมีประสิทธิภาพในการรักษาและคุ้มครองผลประโยชน์ของชาติทางทะเล เพื่อให้เอื้อต่อการทำกิจกรรมทางทะเลและพัฒนาอุตสาหกรรมทางทะเลเพื่อระบบเศรษฐกิจที่ “มั่นคง มั่งคั่ง และ ยั่งยืน” ของประเทศ ทั้งนี้แนวทางสำคัญในการปรับปรุง ศรชล. ให้สามารถขับเคลื่อน 5 ยุทธศาสตร์เชิงรุกไปสู่ภาคปฏิบัติได้เป็นรูปธรรมได้แก่

3.1 การเร่งรัดให้ พรบ.ศรชล.ให้ ศรชล.มีอำนาจในการอำนวยการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลได้ควบคู่ไปกับการจัดตั้งคณะกรรมการพัฒนาสมุททานุภาพเพื่อความมั่นคงของประเทศ

3.2 เนื่องจากกองทัพเรือมีภารกิจในการป้องกันประเทศและการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลในเขตไม่เกินเศรษฐกิจจำเพาะของประเทศไทยเป็นหลัก ดังนั้นการขับเคลื่อน 5 ยุทธศาสตร์เชิงรุกในการไปรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลนอกเขตเศรษฐกิจจำเพาะของประเทศไทย และทะเลหลวงนั้น รัฐบาลควรกำหนดให้เป็นหน้าที่และความรับผิดชอบ

ของ ศรชล. โดยแก้ไขใน พรบ. ศรชล. ต่อไป ทั้งนี้หน่วยงานที่ทำหน้าที่ขับเคลื่อนยุทธศาสตร์จะประกอบด้วยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้แก่ กระทรวงการต่างประเทศ สำนักงานสภาพความมั่นคงแห่งชาติ กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงแรงงานกระทรวงกลาโหม (กองทัพเรือ กองทัพบก กองทัพอากาศ และกองบัญชาการกองทัพไทย) เป็นต้น

สรุป

ยุทธศาสตร์ (Strategy) ไม่ใช่พันธกิจ (Mission) แต่ยุทธศาสตร์คือแผน (Plan) ทิศทางนโยบาย และกระบวนการที่องค์กรตัดสินใจเลือก เกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดเพื่อสนองความต้องการบนช่วงเวลาเฉพาะ ภายใต้สภาวะแวดล้อมที่ไม่มีความแน่นอน โดยมีอนาคตเป็นตัวกำหนดทั้งนี้องค์ประกอบของยุทธศาสตร์ ประกอบด้วยพื้นฐาน 5 ประการ คือ 1. การกำหนดทิศทาง (Direction Setting) ได้แก่ วิสัยทัศน์ (Vision) ภารกิจ (Mission) และเป้าหมายหลัก 2. การประเมินองค์การและสภาพแวดล้อม (Environment Scanning) 3. การกำหนดยุทธศาสตร์ (Strategy Formulation) ที่ดีที่สุดที่สามารถพาองค์กรจึงจะไปถึงเป้าหมายที่ได้กำหนด 4. การดำเนินยุทธศาสตร์ (Strategy Implementation) คือกระบวนการที่แปลงยุทธศาสตร์และนโยบายไปสู่แผนการดำเนินงาน ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพประสิทธิผลและเป็นรูปธรรม 5. การประเมินผลและการควบคุม (Evaluation and Control) คือการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลยุทธศาสตร์ที่นำไปปฏิบัติ

ยุทธศาสตร์ความมั่นคงทางทะเลเชิงรุกของไทย รองรับการพัฒนาอทธิพลทางทะเลของจีนในทะเลจีนใต้และมหาสมุทรอินเดีย เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จในการสร้างดุลยภาพด้านความมั่นคงทางทะเลบนพื้นฐานผลประโยชน์ทางทะเลของไทยในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ทะเลจีนใต้ และมหาสมุทรอินเดีย นั้น สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. **วัตถุประสงค์ (Ends)** ในการมุ่งสู่เป้าหมาย “ประเทศมั่นคง ประชาชนมั่งคั่ง และสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมีเกียรติภูมิและศักดิ์ศรีในเวทีระหว่างประเทศ” โดยอาศัย “ผลประโยชน์ของชาติทางทะเล” เป็นปัจจัยขับเคลื่อนที่สำคัญนั้น การกำหนดวัตถุประสงค์ในงานวิจัยฉบับนี้ นำมาจากแผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล พ.ศ. 2558 – 2564 ซึ่งรัฐบาลกำหนดไว้แล้วสรุป ดังนี้

วิสัยทัศน์ (Vision) “ประเทศไทยสามารถปกป้อง รักษา แสวงหาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล ได้อย่างสมดุลและยั่งยืนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้วยการมีส่วนร่วมทุกฝ่ายในการบริหารจัดการ และการบูรณาการการใช้พลังอำนาจของชาติในทุกด้านอย่างมีประสิทธิภาพ”

ผลประโยชน์ของชาติทางทะเล กำหนดไว้ดังนี้

1. อำนาจอธิปไตย บูรณภาพแห่งดินแดน สิทธิอธิปไตย และเขตอำนาจของชาติทางทะเล
2. ความมั่นคง ความสงบเรียบร้อย ความปลอดภัย และการมีสภาวะแวดล้อมที่เอื้อต่อการใช้ประโยชน์และการดำเนินกิจกรรมทางทะเล
3. ความเจริญรุ่งเรือง ความสมบูรณ์มั่งคั่งที่ยั่งยืนของชาติ และความอยู่ดีมีสุขของประชาชน อันเนื่องมาจากกิจกรรมทางทะเลในทุกมิติ
4. ผลประโยชน์สูงสุดและยั่งยืนจากทะเลและสิ่งที่เกี่ยวข้องกับทะเลในทุกมิติ ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว
5. การมีเกียรติ ศักดิ์ศรี เป็นที่ยอมรับในประชาคมระหว่างประเทศด้านกิจกรรมทางทะเล

วัตถุประสงค์ของชาติทางทะเล ดังนี้

1. เพื่อปกป้องและรักษาอำนาจอธิปไตย บูรณภาพแห่งดินแดน สิทธิอธิปไตย และเขตอำนาจของชาติทางทะเลจากภัยคุกคามทุกรูปแบบ
2. เพื่อคุ้มครองและรักษาชีวิต สิทธิ และทรัพย์สินของประชาชนที่ดำเนินกิจกรรมหรือมีความเกี่ยวข้องกับทะเลทั้งในและนอกน่านน้ำ
3. เพื่อจัดการและควบคุมการใช้ทะเลให้มีความสงบเรียบร้อย มีประสิทธิภาพเอื้อต่อการดำเนินกิจกรรมของทุกฝ่ายร่วมกันอย่างสมดุลและยั่งยืน ตลอดจนส่งเสริมศักยภาพในการแสวงหาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล
4. เพื่อปกป้อง รักษา และฟื้นฟูทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทางทะเล
5. เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เสริมสร้างองค์ความรู้ ความตระหนักรู้ความสำคัญของทะเล และปลูกจิตสำนึกในการรักษาทรัพยากร ตลอดจนส่งเสริมการเข้ามามีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน
6. เพื่อจัดทำและพัฒนานโยบาย รวมทั้งการบริหารจัดการทางทะเลโดยองค์กรของรัฐ

2. **แนวทางการแก้ปัญหา (Ways)** การขยายอิทธิพลทางทะเลของจีนในทะเลจีนใต้และมหาสมุทรอินเดีย หรือ การกำหนดยุทธศาสตร์เชิงรุก (นำมาจากผลของงานวิจัย) ได้แก่

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การเพิ่มขีดความสามารถกองทัพเรือในการปฏิบัติงานร่วมกับชาติต่างๆ ในอาเซียนและกับประเทศมหาอำนาจ ได้แก่ จีน สหรัฐฯ และอินเดีย เพื่อคุ้มครองเส้นทางขนส่งทางทะเลและผลประโยชน์ร่วมในทะเลจีนใต้และมหาสมุทรอินเดีย

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล เพื่อการรักษาและคุ้มครองผลประโยชน์ของชาติทางทะเล ให้เอื้อต่อการทำกิจกรรมและพัฒนาอุตสาหกรรมทางทะเลเพื่อระบบเศรษฐกิจที่ “มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน” ของประเทศ

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การเพิ่มขีดความสามารถของโครงสร้างพื้นฐานทางทะเลและทรัพยากรทางทะเลหลัก (Maritime Critical Infrastructure and Key Resources) ของไทยรองรับการขยายตัวทางเศรษฐกิจของจีนจากนโยบาย One Belt One Road

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การทูตทางเรือ หรือ Naval Diplomacy แบบเชิงรุก คือ กิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้บังคับบัญชาระดับสูงในระดับกองทัพเรือของ จีน สหรัฐฯ อินเดีย และประเทศต่างๆ ใน ASEAN ให้มากและถี่ยิ่งขึ้น เช่น กิจกรรมแลกเปลี่ยนการเยือนของผู้บังคับบัญชาระดับสูง เป็นต้น

ยุทธศาสตร์ที่ 5 ยุทธศาสตร์การสร้างความร่วมมือด้านความมั่นคงทางทะเลกับอาเซียนในการรักษาผลประโยชน์ร่วมทางทะเล และการรักษาคุลอำนาจกับประเทศมหาอำนาจ เช่น การจัดตั้งกองกำลังทางเรืออาเซียน เป็นต้น

3. เครื่องมือ (Means) ในการดำเนินยุทธศาสตร์ (จากผลการวิจัย) ได้แก่

แนวคิดของ 5 ยุทธศาสตร์เชิงรุกในการสร้างคุลภาพกับประเทศมหาอำนาจ โดยเฉพาะประเทศจีนเป็นการนำจุดเด่นในเรื่องภูมิรัฐศาสตร์ของไทย ที่มีทำเลที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของไทยเป็นจุดศูนย์กลางระหว่างมหาสมุทรอินเดียและมหาสมุทรแปซิฟิก ทำให้การดำเนินนโยบายทางทะเลใดๆ ของไทย จะส่งผลกระทบต่อผลประโยชน์ของชาติในอาเซียน และประเทศมหาอำนาจได้แก่ ประเทศจีน ญี่ปุ่น สหรัฐฯ และอินเดีย ซึ่งใช้เส้นทางขนส่งทางทะเลเส้นนี้ร่วมกันกับไทยและอาเซียน จึงทำให้มีผลต่อการเมืองระหว่างประเทศหรือของโลกด้วยเช่นกัน ดังนั้น ลักษณะการใช้ยุทธศาสตร์ทะเลเพื่อสร้างคุลภาพของประเทศไทย จะต้องเป็นการดำเนินนโยบายที่ต้องใช้เครื่องมือในการดำเนินยุทธศาสตร์คือพลังอำนาจแห่งชาติ 2 ด้านร่วมกัน ได้แก่

1. เครื่องมือ (Means) ที่ 1 ในการดำเนิน 5 ยุทธศาสตร์เชิงรุกจากผลการวิจัย คือ การใช้พลังอำนาจของชาติด้านการทหารในลักษณะแนวคิดการสร้างคุลภาพร่วมกันของอาเซียน (ASEAN Cooperative Security Concept) การใช้พลังอำนาจของชาติด้านการทหารจะใช้เป็นเครื่องมือในการดำเนิน 3 ยุทธศาสตร์เชิงรุก ได้แก่

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การเพิ่มขีดความสามารถกองทัพเรือในการปฏิบัติงานร่วมกับชาติอาเซียนและกับประเทศมหาอำนาจเพื่อคุ้มครองเส้นทางขนส่งทางทะเลและผลประโยชน์ร่วมในทะเลจีนใต้และมหาสมุทรอินเดีย

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การทูตทางเรือ Naval Diplomacy แบบเชิงรุก คือ กิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้บังคับบัญชาระดับสูงของจีน สหรัฐฯ อินเดียและประเทศต่างๆ ใน ASEAN ให้มากและถี่ยิ่งขึ้น ได้แก่ กิจกรรมแลกเปลี่ยนการเยือนของผู้บังคับบัญชาระดับสูง

ยุทธศาสตร์ที่ 5 ยุทธศาสตร์การสร้างความร่วมมือด้านความมั่นคงทางทะเลกับอาเซียนในการรักษาผลประโยชน์ร่วมทางทะเลและการรักษาคุณอำนาจกับประเทศมหาอำนาจ เช่น กองกำลังอาเซียน

2. เครื่องมือ (Means) ที่ 2 ในการดำเนิน 5 ยุทธศาสตร์เชิงรุกจากผลการวิจัย คือ พลังอำนาจของชาติด้านเศรษฐกิจทางทะเล ได้แก่การพัฒนาสมรรถภาพตามแนวคิดทางยุทธศาสตร์การสร้างหุ้นส่วนยุทธศาสตร์ทางเศรษฐกิจทางทะเล (Strategic Partnership on Maritime Economic) กับประเทศมหาอำนาจ โดยเฉพาะมุ่งเน้นที่จีน เนื่องจากนโยบาย One Belt One Road มีผลกระทบเชิงบวกที่ชัดเจนต่อระบบเศรษฐกิจและความมั่นคงของไทยและอาเซียน ทั้งนี้เป็นความร่วมมือกับประเทศจีนบนหลักการการมีเป้าหมายร่วมกัน (Common Goals) และยอมรับในผลประโยชน์ร่วมกัน แบบ Win-Win Situation Policy การใช้พลังอำนาจของชาติด้าน**ด้านเศรษฐกิจทางทะเล** คือการพัฒนาสมรรถภาพจะใช้เป็นเครื่องมือในการดำเนิน 2 ยุทธศาสตร์เชิงรุก ได้แก่

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล เพื่อการรักษาและคุ้มครองผลประโยชน์ของชาติทางทะเล (Maritime National Interests) เพื่อให้เอื้อต่อการทำกิจกรรมทางทะเลและพัฒนาอุตสาหกรรมทางทะเลเพื่อระบบเศรษฐกิจที่ “มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน”ของประเทศ

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การเพิ่มขีดความสามารถ โครงสร้างพื้นฐานทางทะเลและทรัพยากรทางทะเลที่สำคัญ (Maritime Critical Infrastructure and Key Resources) ของไทยเพื่อรองรับการขยายตัวของระบบเศรษฐกิจของจีน

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุป

กรอบแนวคิดในการวิจัยฉบับนี้ เขียนบนพื้นฐานของการนำแนวคิดยุทธศาสตร์ทะเล (Maritime Security Strategy) ที่มุ่งเน้นในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลเป็นหลัก โดยได้นำเอาทฤษฎีมุขานาฎภาพ (Sea Power) มาเป็นเครื่องมือในการศึกษา และเน้นการวิเคราะห์การนำศักยภาพความได้เปรียบของภูมิรัฐศาสตร์ (Geopolitics) ของไทย มากำหนดยุทธศาสตร์ความมั่นคงทางทะเล เพื่อรักษาคุณภาพความมั่นคงทางทะเลกับประเทศมหาอำนาจ ซึ่งใกล้เคียงกับแนวคิดการกำหนดยุทธศาสตร์ชาติของวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ที่มุ่งเน้นในการรักษาผลประโยชน์ของชาติ โดยการนำพลังอำนาจแห่งชาติ (National Power) มาเป็นเครื่องมือ ซึ่งทั้งสองแนวคิดมีกรอบแนวคิดและขั้นตอนการจัดทำที่ใกล้เคียงกัน ที่มุ่งไปเน้นทั้งในเรื่องการรักษาผลประโยชน์และความมั่นคงของชาติ

คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อ 21 ต.ค.57 ให้ความเห็นชอบแผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล (พ.ศ.2558 - 2564) โดยมีการเชื่อมโยงประเด็นยุทธศาสตร์ตามแผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล กับประเด็นยุทธศาสตร์ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555 - 2559) และกรอบทิศทางของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560 - 2564) สนับสนุนการดำเนินการมุ่งสู่เป้าหมายตามร่างกรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปีของไทย (พ.ศ. 2560 – 2579) ที่ได้กล่าวไว้ว่า “ประเทศไทย มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนในทุกสาขาของกำลังอำนาจแห่งชาติ” โดยอาศัย “ผลประโยชน์ของชาติทางทะเล” เป็นปัจจัยขับเคลื่อนที่สำคัญ

แนวโน้มของสถานการณ์ความมั่นคงทางทะเล และอิทธิพลของประเทศมหาอำนาจ ในศตวรรษที่ 21 ประเทศไทย ได้พัฒนาประเทศโดยอาศัยการค้าระหว่างประเทศมา โดยตลอด มีการนำเข้าและส่งออกสินค้าเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยมีมูลค่ามากกว่าร้อยละ 80 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) การขนส่งสินค้าทั้งขาเข้าและขาออกของไทย ส่วนใหญ่เป็นการขนส่งทางทะเล ดังนั้นการขนส่งสินค้าทางทะเล จึงเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการแข่งขันทางการค้าในตลาดโลก และเมื่อตรวจสอบสภาพแวดล้อมความมั่นคงภายนอกภูมิภาคอาเซียน ในประเด็นปัญหาวิกฤตด้านความมั่นคงทางทะเลที่จะส่งผลกระทบต่อผลประโยชน์ของชาติทางทะเลและอำนาจอธิปไตยของประเทศไทย พบว่า ปัญหาวิกฤตจะเกิดจาก

การที่ประเทศมหาอำนาจได้แก่ จีน สหรัฐฯ และอินเดีย พยายามจะรักษาผลประโยชน์ของตนในภูมิภาคนี้ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อประเทศไทยซึ่งมีที่ตั้งประเทศเป็นจุดศูนย์กลางภูมิภาคอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้หากมีความขัดแย้งกันจนถึงขั้นการเผชิญหน้าหรือการใช้กำลังต่อกัน ทั้งนี้ 6 ยุทธศาสตร์ในแผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเลของสภาความมั่นคงแห่งชาติ เป็นเพียงยุทธศาสตร์ที่ใช้ได้ในสถานการณ์ปกติจนถึงการเกิดเหตุการณ์ขัดแย้งทางทะเลระดับต่ำ และเฉพาะในอาณาเขตทะเลของประเทศไทยเท่านั้น แต่ไม่ใช่ยุทธศาสตร์ที่สามารถใช้ได้เมื่อเกิดเหตุการณ์ขัดแย้งทางทะเลระดับสูงที่มีการใช้กำลังทางทหาร ในพื้นที่ทะเลอาณาเขต เขตต่อเนื่อง และพื้นที่ผลประโยชน์ทางทะเลของไทยในพื้นที่อื่นๆ โดยเฉพาะเส้นทางขนส่งน้ำมันและสินค้าเข้าประเทศไทย ปัญหาสำคัญอีกประการหนึ่งคือ ยุทธศาสตร์ 6 ด้านนี้ เป็นยุทธศาสตร์เชิงรับที่มีมุมมองของการใช้ผลประโยชน์ทางทะเลในเขตเศรษฐกิจจำเพาะต่อเนื่องไปยังทะเลหลวงได้ โดยเฉพาะการคุ้มครองกองเรือประมงไทยในเขตทะเลหลวง และเส้นทางขนส่งทางทะเลที่กองเรือสินค้าที่ทำหน้าที่ในการขนส่งสินค้านำเข้า-ส่งออกประเทศไทย และเรือขนส่งน้ำมันที่เข้าประเทศไทย โดยใช้เป็นเส้นทางขนส่งนับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ได้แก่ เส้นทางขนส่งน้ำมันและสินค้าจากตะวันออกกลางผ่านมหาสมุทรอินเดีย เข้าช่องแคบมะละกาและผ่านเข้าประเทศไทย เส้นทางสองเส้นทางการค้าระหว่างไทยกับอินเดียและประเทศในอาเซียน เส้นทางที่สามคือเส้นทางจากไทยไปทะเลจีนใต้เข้าประเทศจีน เกาหลี ญี่ปุ่น เส้นทางที่สี่เส้นทางจากไทยไปมหาสมุทรแปซิฟิกเพื่อเข้าสู่สหรัฐฯ ซึ่งเส้นทางเหล่านี้หากประเทศไทยไม่มีกองเรือรบไปคุ้มครองคอนวอยเรือสินค้าและเรือน้ำมันในสถานการณ์วิกฤตแล้ว จะส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจและความมั่นคงด้านพลังงานของชาติ ทั้งเรื่องไฟฟ้าที่ใช้ น้ำมันและก๊าซธรรมชาติเป็นปัจจัยผลิตสำคัญ รวมถึงชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในประเทศ ทั้งนี้ปัจจัยสำคัญหรือที่มาของปัญหาความไม่ปลอดภัยของเส้นทางขนส่งทางทะเลที่สำคัญในปัจจุบันที่ควบคุมยากหรือ ประเทศไทยไม่มีขีดความสามารถกองกำลังทางเรือที่เพียงพอในการจัดการปัญหาตามลำพังและมีความเสี่ยงมากได้แก่ ปัญหาที่มาจากการขยายอิทธิพลของประเทศมหาอำนาจ จีน สหรัฐฯ และอินเดีย ที่มีพลังอำนาจเหนือกว่าไทยทุกด้าน

โดยสรุปภาพรวมผลกระทบต่อประเทศไทย ถึงแม้ประเทศไทยส่วนใหญ่จะไม่มีอาณาเขตทางทะเลในพื้นที่ที่มีปัญหาโดยตรง โดยเฉพาะในทะเลจีนใต้ แต่เส้นทางคมนาคมทางทะเลในการขนส่งสินค้าของไทย ต้องเดินทางผ่านพื้นที่การขยายอิทธิพลของและพื้นที่ขัดแย้งระหว่างมหาอำนาจทั้งหลาย ซึ่งในอนาคตหากปัญหาเหล่านี้ขยายตัวจนถึงขั้นการใช้กำลังทางเรือในพื้นที่ขัดแย้ง จะส่งผลกระทบต่อทางทะเลของไทยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ทั้งนี้ผลการศึกษาสถานการณ์ที่สำคัญ มีแนวโน้มจะเกิดการเผชิญหน้าและใช้กำลังทางทหารต่อกันระหว่าง

จีนกับสหรัฐฯ ในพื้นที่ทะเลจีนใต้ ซึ่งจีนก็ยังมีกรณีพิพาทเรื่องเส้นเขตแดนทางทะเลในทะเลจีนใต้กับประเทศสมาชิกในประชาคมอาเซียนอีกด้วย ได้แก่ เวียดนาม ฟิลิปปินส์ บรูไน และมาเลเซีย ซึ่งประเทศต่างๆ เหล่านี้ต่างได้พยายามใช้อ้างอิงอาเซียนโดยให้ไทยเป็นประเทศกลางในการไกล่เกลี่ยเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว จึงทำให้ไทยต้องเข้าไปมีส่วนร่วมในความขัดแย้งโดยปริยาย ประกอบกับไทยมีความสัมพันธ์ที่ดีกับสหรัฐฯ มาช้านาน โดยเฉพาะด้านการทหารที่มีการฝึกซ้อมทางทะเล ขณะที่จีนก็พยายามเข้ามามีส่วนร่วมทั้งในด้านการเมืองระหว่างประเทศ เศรษฐกิจ และการทหารร่วมกับไทยเพิ่มมากขึ้น โดยเริ่มมีการฝึกทางทะเลกับไทยเช่นกัน ดังนั้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการที่ไทยต้องกำหนดยุทธศาสตร์ความมั่นคงทางทะเลต่อจีนให้เหมาะสม เพื่อรองรับการขยายอิทธิพลทางทะเลตามยุทธศาสตร์ของของจีนและมหาอำนาจอื่นๆ

ยุทธศาสตร์ในการสร้างดุลย์อำนาจในการรักษาผลประโยชน์ทางทะเลร่วมกันระหว่างไทยกับประเทศมหาอำนาจทั้งสามประเทศได้แก่ จีน สหรัฐฯ และอินเดีย โดยกำหนดเป็นยุทธศาสตร์เชิงรุกที่สามารถคุ้มครองผลประโยชน์ทางทะเลในเขตเศรษฐกิจจำเพาะต่อเนื่องไปยังทะเลหลวงเพิ่มเติมจากแผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล (พ.ศ.2558 - 2564) นั้น จะเป็นแนวทางที่สามารถรองรับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ในการดำเนินการมุ่งสู่เป้าหมาย “ประเทศมั่นคง ประชาชนมั่งคั่ง” โดยอาศัย “ผลประโยชน์ของชาติทางทะเล” เป็นปัจจัยขับเคลื่อนที่สำคัญ

ยุทธศาสตร์ China Dream และ One Belt One Road ของจีนกำลังมุ่งเน้นการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างมากจนรุดหน้าเป็นอันดับที่หนึ่งของโลกแซงหน้าสหรัฐฯ และในขณะที่เดียวกันจีนก็ขยายขีดความสามารถทางทหารของตนโดยการขยายอิทธิพลทางยุทธศาสตร์ ระดับ Grand Strategy เพื่อรักษาผลประโยชน์ทางทะเลของตนไปทั่วโลก ด้วยการขยายขีดความสามารถทางเศรษฐกิจและการทหารสู่มหาสมุทรอินเดียและทะเลจีนใต้ เพื่อคุ้มครองเส้นทางคมนาคมที่สำคัญในการขนส่งน้ำมันอันเป็นทรัพยากรสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจให้ปลอดภัย นอกจากนี้ยังสร้างพันธมิตรและการพึ่งพาต่อกันกับประเทศต่างๆ ริมขอบมหาสมุทรอินเดียและทะเลจีนใต้ตามยุทธศาสตร์ “String of Pearls” เพื่อสนับสนุนการขยายตัวทางเศรษฐกิจให้ได้อย่างต่อเนื่องและมั่นคง ดังนั้นประเทศไทยซึ่งเป็นประเทศที่มีที่ตั้งจุดศูนย์กลางของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และเป็นพื้นที่ผลประโยชน์หลักของจีน ประกอบกับการที่ประเทศไทยมีเขตแดนใกล้ชิดกับจีนทางตอนใต้ จึงหลีกเลี่ยงจากการขยายอิทธิพลและยุทธศาสตร์ของจีนไปไม่ได้

ผลการศึกษาวิจัย เรื่องยุทธศาสตร์ความมั่นคงทางทะเลของไทย รองรับการพัฒนาขยายอิทธิพลทางทะเลของจีนในทะเลจีนใต้และมหาสมุทรอินเดียสามารถ ใช้ข้อได้เปรียบในเรื่องภูมิรัฐศาสตร์ของไทยและจุดเด่นในเรื่องลักษณะประเทศ (มีชายฝั่งยาวเชื่อมต่อทั้งฝั่งแปซิฟิกและมหาสมุทรอินเดีย อีกทั้งยังเป็นเป็นศูนย์กลางของชาติในอาเซียนด้านการขนส่งทางบก ทางทะเล

และทางอากาศ) มีที่ตั้งศูนย์กลางในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่ติดกับประเทศจีนทางเหนือและอินเดียทางตะวันตก ดังนั้น จึงสามารถเสริมสร้างสมุททานุภาพเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศโดยใช้ทะเลได้ง่าย และสามารถนำสมุททานุภาพนำไปใช้ในการต่อรองและการสร้างผลประโยชน์ร่วมกันกับทั้งสามประเทศมหาอำนาจ (จีน สหรัฐฯ และอินเดีย) และอาเซียนได้ เพื่อการลดบรรยากาศความขัดแย้งกันของประเทศมหาอำนาจ และนำประเทศมหาอำนาจ ประชาคมอาเซียนและประเทศไทย ไปสู่บรรยากาศการสร้างสถานะแวดล้อมความมั่นคงทางทะเล เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจของทุกประเทศ บนพื้นฐานทุกชาติได้ประโยชน์ร่วมกันและไม่เอาเปรียบซึ่งกันและกัน (Win-Win Situation)

การได้มาซึ่ง “ยุทธศาสตร์ความมั่นคงทางทะเลของไทย รองรับการขยายอิทธิพลทางทะเลของจีนในทะเลจีนใต้และมหาสมุทรอินเดีย” นี้ ได้มาบนพื้นฐานของการนำแนวคิดยุทธศาสตร์ทะเล (Maritime Security Strategy) ที่มุ่งเน้นในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล โดยการนำทฤษฎีสมุททานุภาพ (Sea Power) มาเป็นเครื่องมือ โดยจะเน้นเรื่องการวิเคราะห์การนำศักยภาพความได้เปรียบของ ภูมิรัฐศาสตร์ (Geopolitics) ของประเทศไทยมากำหนดยุทธศาสตร์ความมั่นคงในการรักษาคุณภาพความมั่นคงกับประเทศมหาอำนาจ ซึ่งใกล้เคียงกับแนวคิดการกำหนดยุทธศาสตร์ชาติ ๖๐๐. ที่มุ่งเน้นในการรักษาผลประโยชน์ของชาติโดยนำพลังอำนาจแห่งชาติ (National Power) มาเป็นเครื่องมือ ซึ่งทั้งสองแนวคิดมี กรอบแนวคิดและขั้นตอนการจัดทำที่ใกล้เคียงกันที่มุ่งไปเน้นทั้งเรื่องการรักษาผลประโยชน์แห่งชาติและความมั่นคงของชาติ ทั้งนี้มีขั้นตอนการดำเนินการ 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นที่ 1 การจัดวางทิศทางยุทธศาสตร์ความมั่นคงทางทะเลของประเทศ
2. ขั้นที่ 2 สรุปผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ (Strategic Analysis) การวางแผน และการบริหารจัดการทำยุทธศาสตร์
3. ขั้นที่ 3 การกำหนดยุทธศาสตร์ความมั่นคงทางทะเลของไทยรองรับการขยายอิทธิพลทางทะเลของจีนในทะเลจีนใต้และมหาสมุทรอินเดีย เป็นการนำข้อมูลสรุปผลการวิเคราะห์
4. ขั้นที่ 4 การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ให้บรรลุวัตถุประสงค์ของชาติที่กำหนดไว้ ซึ่งจะอยู่ในข้อเสนอแนะ

ตารางที่ 5-1 ยุทธศาสตร์ความมั่นคงทางทะเลของไทย รองรับการขยายอิทธิพลทางทะเลของจีน ในทะเลจีนใต้และมหาสมุทรอินเดีย (จากการวิจัย)

เชิงรับ	เชิงรุก
<ul style="list-style-type: none"> • ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาศักยภาพความมั่นคงของชาติทางทะเล • ยุทธศาสตร์ที่ 2 การคุ้มครองการใช้ประโยชน์จากทะเล • ยุทธศาสตร์ที่ 3 การสร้างความสงบเรียบร้อย และส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากทะเล • ยุทธศาสตร์ที่ 4 การสร้างความสมดุลและยั่งยืนของทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทางทะเล • ยุทธศาสตร์ที่ 5 การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ องค์ความรู้ และความตระหนักรู้ความสำคัญของทะเล • ยุทธศาสตร์ที่ 6 การบริหารจัดการผลประโยชน์ของชาติทางทะเลโดยองค์การของรัฐ 	<ul style="list-style-type: none"> • ยุทธศาสตร์ที่ 7 การเพิ่มขีดความสามารถกองทัพเรือในการปฏิบัติงานร่วมกับชาติอาเซียนและกับประเทศมหาอำนาจ • ยุทธศาสตร์ที่ 8 การพัฒนาศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล • ยุทธศาสตร์ที่ 9 การเพิ่มขีดความสามารถของโครงสร้างพื้นฐานทางทะเลและทรัพยากรทางทะเลหลัก • ยุทธศาสตร์ที่ 10 การทูตทางเรือ Naval Diplomacy แบบเชิงรุก • ยุทธศาสตร์ที่ 11 การสร้างความร่วมมือกับอาเซียนในการจัดตั้งกองกำลังอาเซียนทางทะเลเพื่อรักษาผลประโยชน์ร่วมทางทะเลและการรักษาคุณอำนาจกับประเทศมหาอำนาจ

ยุทธศาสตร์ความมั่นคงทางทะเลของไทย รองรับการขยายอิทธิพลทางทะเลของจีน ในทะเลจีนใต้และมหาสมุทรอินเดีย ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ มีดังนี้

วัตถุประสงค์ จัดทำขึ้นเพื่อใช้เพิ่มเติม 6 ยุทธศาสตร์ (เชิงรับ) หลักในแผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล พ.ศ. 2558-2564 ทั้งนี้หน่วยงานที่ควรทำหน้าที่รับผิดชอบ 5 ยุทธศาสตร์ (เชิงรุก) ที่เสนอตามเอกสารวิจัยนี้คือ ศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล หรือ สรชล.และกองทัพเรือ ซึ่งจะทำหน้าที่ในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จในการสร้างคุณภาพด้านความมั่นคงทางทะเลบนพื้นฐานผลประโยชน์ทางทะเลของไทย ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ทะเลจีนใต้ และ มหาสมุทรอินเดีย รายละเอียด ได้แก่

1. วัตถุประสงค์ (Ends) ในการมุ่งสู่เป้าหมาย “ประเทศมั่นคง ประชาชนมั่งคั่ง และสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมีเกียรติภูมิและศักดิ์ศรีในเวทีระหว่างประเทศ” โดยอาศัย “ผลประโยชน์ของชาติทางทะเล” เป็นปัจจัยขับเคลื่อนที่สำคัญนั้น การกำหนดวัตถุประสงค์ในงานวิจัยฉบับนี้มาจากแผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล พ.ศ. 2558 – 2564 ซึ่งรัฐบาลกำหนดไว้แล้วสรุปดังนี้

วิสัยทัศน์ (Vision) “ประเทศไทยสามารถปกป้อง รักษา แสวงหาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล ได้อย่างสมดุลและยั่งยืนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้วยการมีส่วนร่วมทุกฝ่ายในการบริหารจัดการ และการบูรณาการการใช้พลังอำนาจของชาติในทุกด้านอย่างมีประสิทธิภาพ”

ผลประโยชน์ของชาติทางทะเล กำหนดไว้ดังนี้

1. อำนาจอธิปไตย บูรณภาพแห่งดินแดน สิทธิอธิปไตย และเขตอำนาจของชาติทางทะเล
2. ความมั่นคง ความสงบเรียบร้อย ความปลอดภัย และการมีสถานะแวดล้อมที่เอื้อต่อการใช้ประโยชน์และการดำเนินกิจกรรมทางทะเล
3. ความเจริญรุ่งเรือง ความสมบูรณ์มั่งคั่งที่ยั่งยืนของชาติ และความอยู่ดีมีสุขของประชาชน อันเนื่องมาจากกิจกรรมทางทะเลในทุกมิติ
4. ผลประโยชน์สูงสุดและยั่งยืนจากทะเลและสิ่งที่เกี่ยวข้องกับทะเลในทุกมิติ ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว
5. การมีเกียรติ ศักดิ์ศรี เป็นที่ยอมรับในประชาคมระหว่างประเทศด้านกิจกรรมทางทะเล

วัตถุประสงค์ของชาติทางทะเล ดังนี้

1. เพื่อปกป้องและรักษาอำนาจอธิปไตย บูรณภาพแห่งดินแดน สิทธิอธิปไตย และเขตอำนาจของชาติทางทะเลจากภัยคุกคามทุกรูปแบบ
2. เพื่อคุ้มครองและรักษาชีวิต สิทธิ และทรัพย์สินของประชาชนที่ดำเนินกิจกรรม หรือมีความเกี่ยวข้องกับทะเลทั้งในและนอกลำน้ำ
3. เพื่อจัดการและควบคุมการใช้ทะเลให้มีความสงบเรียบร้อย มีประสิทธิภาพ เอื้อต่อการดำเนินกิจกรรมของทุกฝ่ายร่วมกันอย่างสมดุลและยั่งยืน ตลอดจนส่งเสริมศักยภาพในการแสวงหาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล
4. เพื่อปกป้อง รักษา และฟื้นฟูทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทางทะเล

5. เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เสริมสร้างองค์ความรู้ ความตระหนักรู้ ความสำคัญของทะเล และปลูกจิตสำนึกในการรักษาทรัพยากร ตลอดจนส่งเสริมการเข้ามามีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน
6. เพื่อจัดทำและพัฒนานโยบาย รวมทั้งการบริหารจัดการทางทะเลโดยองค์กรของรัฐ

2. แนวทางการแก้ปัญหา (Ways) การขยายอิทธิพลทางทะเลของจีนในทะเลจีนใต้และมหาสมุทรอินเดียหรือการกำหนดยุทธศาสตร์เชิงรุก (นำมาจากผลของงานวิจัย) ได้แก่

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การเพิ่มขีดความสามารถกองทัพเรือในการปฏิบัติงานร่วมกับชาติต่างๆ ในอาเซียนและกับประเทศมหาอำนาจ ได้แก่ จีน สหรัฐฯ และอินเดีย เพื่อคุ้มครองเส้นทางขนส่งทางทะเลและผลประโยชน์ร่วมในทะเลจีนใต้และมหาสมุทรอินเดีย

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล เพื่อการรักษาและคุ้มครองผลประโยชน์ของชาติทางทะเล ให้เอื้อต่อการทำกิจกรรมและพัฒนาอุตสาหกรรมทางทะเลเพื่อระบบเศรษฐกิจที่ “มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน” ของประเทศ

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การเพิ่มขีดความสามารถของโครงสร้างพื้นฐานทางทะเลและทรัพยากรทางทะเลหลัก (Maritime Critical Infrastructure and Key Resources) ของไทยรองรับการขยายตัวทางเศรษฐกิจของจีนจากนโยบาย One Belt One Road

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การทูตทางเรือ หรือ Naval Diplomacy แบบเชิงรุก คือ กิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้บังคับบัญชาระดับสูงในระดับกองทัพเรือของ จีน สหรัฐฯ อินเดีย และประเทศต่างๆ ใน ASEAN ให้มากขึ้นและถี่ยิ่งขึ้น เช่น กิจกรรมแลกเปลี่ยนการเยือนของผู้บังคับบัญชาระดับสูง เป็นต้น

ยุทธศาสตร์ที่ 5 ยุทธศาสตร์การสร้างความร่วมมือด้านความมั่นคงทางทะเลกับอาเซียนในการรักษาผลประโยชน์ร่วมทางทะเลและการรักษาคุลอำนาจกับประเทศมหาอำนาจ เช่น การจัดตั้งกองกำลังทางเรืออาเซียน เป็นต้น

3. เครื่องมือ (Means) ในการดำเนินยุทธศาสตร์ (จากผลการวิจัย) ได้แก่

แนวคิดของ 5 ยุทธศาสตร์เชิงรุกในการสร้างดุลยภาพกับประเทศมหาอำนาจ โดยเฉพาะประเทศจีนเป็นการนำจุดเด่นในเรื่องภูมิรัฐศาสตร์ของไทย ที่มีตำบลที่ทางภูมิศาสตร์ของไทยเป็นจุดศูนย์กลางระหว่างมหาสมุทรอินเดียและมหาสมุทรแปซิฟิก ทำให้การดำเนินนโยบายทางทะเลใดๆ ของไทย จะส่งผลกระทบต่อผลประโยชน์ของชาติในอาเซียน และประเทศมหาอำนาจได้แก่ ประเทศจีน ญี่ปุ่น สหรัฐฯ และอินเดีย ซึ่งใช้เส้นทางขนส่งทางทะเลเส้นนี้ร่วมกันกับไทยและอาเซียน จึงทำให้มีผลต่อการเมืองระหว่างประเทศหรือของโลกด้วยเช่นกัน ดังนั้น

ลักษณะการใช้ยุทธศาสตร์ทะเลเพื่อสร้างคุณภาพของประเทศไทย จะต้องเป็นการดำเนินนโยบายที่ต้องใช้เครื่องมือในการดำเนินยุทธศาสตร์คือพลังอำนาจแห่งชาติ 2 ด้านร่วมกัน ได้แก่

1. เครื่องมือ (Means) ที่ 1 ในการดำเนิน 5 ยุทธศาสตร์เชิงรุกจากการวิจัย คือ การใช้พลังอำนาจของชาติด้านการทหารในลักษณะแนวคิดการสร้างควมมั่นคงร่วมกันของอาเซียน (ASEAN Cooperative Security Concept) การใช้พลังอำนาจของชาติด้านการทหารจะใช้เป็นเครื่องมือในการดำเนิน 3 ยุทธศาสตร์เชิงรุก ได้แก่

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การเพิ่มขีดความสามารถกองทัพเรือในการปฏิบัติงานร่วมกับชาติอาเซียนและกับประเทศมหาอำนาจเพื่อคุ้มครองเส้นทางขนส่งทางทะเลและผลประโยชน์ร่วมในทะเลจีนใต้และมหาสมุทรอินเดีย

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การทูตทางเรือ Naval Diplomacy แบบเชิงรุก คือ กิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้บังคับบัญชาระดับสูงของจีน สหรัฐฯ อินเดียและประเทศต่างๆ ใน ASEAN ให้มากขึ้น ได้แก่ กิจกรรมแลกเปลี่ยนการเยือนของผู้บังคับบัญชาระดับสูง

ยุทธศาสตร์ที่ 5 ยุทธศาสตร์การสร้างความร่วมมือด้านความมั่นคงทางทะเลกับอาเซียนในการรักษาผลประโยชน์ร่วมทางทะเลและการรักษาคุณอำนาจกับประเทศมหาอำนาจ เช่น กองกำลังอาเซียน

2. เครื่องมือ (Means) ที่ 2 ในการดำเนิน 5 ยุทธศาสตร์เชิงรุกจากผลการวิจัยคือ พลังอำนาจของชาติด้านเศรษฐกิจทางทะเล คือการพัฒนาสมรรถภาพตามแนวคิดทางยุทธศาสตร์การสร้างหุ้นส่วนยุทธศาสตร์ทางเศรษฐกิจทางทะเล (Strategic Partnership on Maritime Economic) กับประเทศมหาอำนาจโดยเฉพาะมุ่งเน้นที่จีนเนื่องจากนโยบาย One Belt One Road มีผลกระทบเชิงบวกที่ชัดเจนต่อระบบเศรษฐกิจและความมั่นคงของไทยและอาเซียน ทั้งนี้เป็นความร่วมมือกับประเทศจีนบนหลักการการมีเป้าหมายร่วมกัน (Common Goals) และยอมรับในผลประโยชน์ร่วมกัน แบบ Win-Win Situation Policy การใช้พลังอำนาจของชาติด้านเศรษฐกิจทางทะเล คือการพัฒนาสมรรถภาพจะใช้เป็นเครื่องมือในการดำเนิน 2 ยุทธศาสตร์เชิงรุก ได้แก่

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล เพื่อการรักษาและคุ้มครองผลประโยชน์ของชาติทางทะเล (Maritime National Interests) เพื่อให้เอื้อต่อการทำกิจกรรมทางทะเลและพัฒนาอุตสาหกรรมทางทะเลเพื่อระบบเศรษฐกิจที่ “มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน” ของประเทศ

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การเพิ่มขีดความสามารถโครงสร้างพื้นฐานทางทะเลและทรัพยากรทางทะเลที่สำคัญ (Maritime Critical Infrastructure and Key Resources) ของไทยเพื่อรองรับการขยายตัวของระบบเศรษฐกิจของจีน

ข้อเสนอแนะ

ปัญหาการขยายอิทธิพลทางทะเลของจีนในทะเลจีนใต้และมหาสมุทรอินเดีย มีผลกระทบต่อความมั่นคง เศรษฐกิจ มิตติความมั่นคง การเมืองระหว่างประเทศ สิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะความมั่นคงทางทะเลและการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลของไทย เป็นปัญหาที่ต้องใช้การบูรณาการกำลังอำนาจแห่งชาติทุกสาขาและสมุทธานุภาพของประเทศ เพื่อสร้างดุลภาพหรืออำนาจต่อรองกับประเทศมหาอำนาจ ทั้ง จีน สหรัฐฯ และอินเดีย ซึ่งการแก้ปัญหาตามยุทธศาสตร์เชิงรับในแผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล (พ.ศ.2558-2564) จะไม่เพียงพอหากเกิดสถานการณ์วิกฤติที่มีการใช้กำลังทหารในเส้นทางขนส่งสินค้าและน้ำมันเพื่อการนำเข้า-ส่งออกทางทะเลของประเทศไทย ยุทธศาสตร์เชิงรุก 5 ยุทธศาสตร์ เพื่อการสร้างดุลยภาพกับประเทศมหาอำนาจซึ่งเป็นผลจากการวิจัย จึงมีความจำเป็นและมีความสำคัญในสถานการณ์ความมั่นคงในปัจจุบัน ซึ่งผู้วิจัยขอเสนอแนะแนวทางในการแก้ปัญหานี้ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 เห็นควรให้รัฐบาลเพิ่มเติมยุทธศาสตร์ (เชิงรุก) รองรับการแข่งขันอิทธิพลทางทะเลของจีนในทะเลจีนใต้และมหาสมุทรอินเดีย ทั้ง 5 ข้อที่ได้จากการวิจัย ไว้ในแผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล พ.ศ. 2558-2564 หรือ แผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล พ.ศ. โดยให้ศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล หรือ ศรชล. และกองทัพเรือ ทำหน้าที่ในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จในการสร้างดุลยภาพด้านความมั่นคงทางทะเลบนพื้นฐานผลประโยชน์ของไทยและอาเซียนกับประเทศมหาอำนาจต่างๆ ได้แก่ จีน สหรัฐฯ และอินเดีย

1.2 เห็นควรนำแนวคิดในเรื่องการใช้ภูมิรัฐศาสตร์ (Geo-Politic) และการพัฒนาสมุทธานุภาพ (Sea Power) การสร้างสภาวะแวดล้อมความมั่นคงทางทะเลร่วมกันของประชาคมอาเซียนแบบ Cooperative Security เพื่อรองรับการพัฒนากระบวนเศรษฐกิจทางทะเลของทุกประเทศในกลุ่มประเทศอาเซียน บนพื้นฐานทุกชาติได้ประโยชน์ร่วมกันและไม่เอาเปรียบซึ่งกันและกัน (Win-Win Situation) ไปใช้ในการทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 และการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปีต่อไป

1.3 เห็นควรนำแนวคิดการรักษาความมั่นคงร่วมมือกับอาเซียนแบบ Cooperative Security ไปใช้ในการกำหนดนโยบายความมั่นคงของประเทศและยุทธศาสตร์ของกองทัพไทยในการสร้างดุลอำนาจในการรักษาผลประโยชน์ทางทะเลระหว่างไทยและอาเซียนกับประเทศมหาอำนาจ ได้แก่ จีน สหรัฐฯ และอินเดีย

1.4 เห็นควรให้กองทัพเรือนำเอกสารวิจัยเรื่องยุทธศาสตร์ความมั่นคงทางทะเลของไทยรองรับการขยายอิทธิพลทางทะเลของจีนในทะเลจีนใต้และมหาสมุทรอินเดีย ไปพิจารณาในการกำหนดยุทธศาสตร์กองทัพเรือเพื่อใช้ในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลและการป้องกันประเทศต่อไป

2. ข้อเสนอแนะระดับปฏิบัติการในการขับเคลื่อน 5 ยุทธศาสตร์เชิงรุกจากผลการวิจัย

การนำ 5 ยุทธศาสตร์ความมั่นคงทางทะเลของไทย (เชิงรุก) รองรับการขยายอิทธิพลทางทะเลของจีนในทะเลจีนใต้และมหาสมุทรอินเดียสู่ความสำเร็จในการสร้างดุลยภาพด้านความมั่นคงทางทะเลบนพื้นฐานผลประโยชน์ทางทะเลของไทยและอาเซียนกับประเทศมหาอำนาจรองรับสถานการณ์วิกฤตการณ์ขัดแย้ง กรณีมีการใช้กำลังทางทหารของประเทศมหาอำนาจในเส้นทางขนส่งทางทะเลและผลประโยชน์ในทะเลจีนใต้ ภูมิภาคอาเซียน และมหาสมุทรอินเดียของประเทศไทยนั้น เป็นยุทธศาสตร์เชิงรุกที่ต้องทำควบคู่ไปกับ 6 ยุทธศาสตร์ (เชิงรับ) ตามแผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล พ.ศ. 2558-2564 เพื่อมุ่งไปสู่วิสัยทัศน์ (Vision) “ประเทศไทยสามารถปกป้อง รักษา และแสวงหาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล ได้อย่างสมดุลและยั่งยืนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้วยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายในการบริหารจัดการ และการบูรณาการการใช้พลังอำนาจของชาติในทุกด้านอย่างมีประสิทธิภาพ” จึงมีข้อเสนอแนะในการขับเคลื่อน 5 ยุทธศาสตร์เชิงรุก ดังนี้

2.1 บรรลุ 5 ยุทธศาสตร์เชิงรุกไว้ในแผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเลฉบับต่อไป

2.2 ควรจัดตั้งคณะกรรมการพัฒนาสมุททานุภาพเพื่อความมั่นคงของประเทศ ให้เป็นหน่วยขึ้นตรงกับ สภาความมั่นคงแห่งชาติ เพื่อการบูรณาการกำลังอำนาจแห่งชาติในการสร้างดุลยภาพด้านความมั่นคงทางทะเลต่อประเทศมหาอำนาจ ได้แก่ จีน สหรัฐฯ และอินเดีย โดยคณะกรรมการควรประกอบด้วย ศรชล. หน่วยงานความมั่นคง ภาครัฐที่รับผิดชอบเกี่ยวกับระบบเศรษฐกิจ ระบบขนส่ง นักลงทุนภาคเอกชนและประชาชน ในการระดมความคิด เพื่อกำหนดทิศทางการพัฒนาสมุททานุภาพ โดยเฉพาะอุตสาหกรรมและโครงสร้างพื้นฐานของระบบเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องกับทะเล

2.3 สนับสนุนให้ ศรชล. ซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีศักยภาพในการขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์ไปสู่ภาคปฏิบัติ ขับเคลื่อน 5 ยุทธศาสตร์เชิงรุกได้อย่างมีประสิทธิภาพในการคุ้มครองและรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล เพื่อให้เอื้อต่อการทำกิจกรรมทางทะเลและพัฒนาอุตสาหกรรมทางทะเลเพื่อระบบเศรษฐกิจที่ “มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน” ของประเทศ ทั้งนี้แนวทางสำคัญในการปรับปรุง ศรชล. ให้สามารถดำเนินการตาม 5 ยุทธศาสตร์ (เชิงรุก) ใหม่ที่ได้จากการวิจัยได้อย่างเป็นรูปธรรม ได้แก่ การเร่งรัดให้ พรบ.ศรชล. ให้ ศรชล. มีอำนาจในการ

อำนาจหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลได้ ควบคู่ไปกับการจัดตั้งคณะกรรมการพัฒนาสมุทรภาพเพื่อความมั่นคงของประเทศ

2.4 เนื่องจาก พรบ.ศรชล.กำหนดอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานต่างๆ ใน ศรชล. ดำเนินการในเขตไม่เกินเศรษฐกิจจำเพาะของประเทศไทยเป็นหลัก โดยยึดถือกฎหมายระหว่างประเทศในการได้ตามคิดพื้นที่นั้น ดังนั้น การขับเคลื่อน 5 ยุทธศาสตร์เชิงรุกในการไปรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลนอกเขตเศรษฐกิจจำเพาะของประเทศไทยและทะเลหลวง (เช่น การคุ้มครองการทำประมงนอกน่านน้ำ การค้นหาและช่วยเหลือประชาชนและแรงงานที่ดำเนินกิจกรรมทางทะเลนอกน่านน้ำ เป็นต้น) นั้น รัฐบาลควรกำหนดให้เป็นหน้าที่และความรับผิดชอบของ ศรชล. โดยแก้ไขใน พรบ. ศรชล. ต่อไป ทั้งนี้หน่วยงานที่ทำหน้าที่ขับเคลื่อนยุทธศาสตร์จะประกอบด้วยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้แก่ สำนักงานสภาพัฒนาการแห่งชาติ กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงแรงงานกระทรวงกลาโหม (กองทัพเรือ และกองทัพบก กองทัพอากาศ และกองบัญชาการกองทัพไทย) เป็นต้น ก็จะสามารถทำให้สามารถขับเคลื่อน 5 ยุทธศาสตร์เชิงรุกไปสู่ภาคปฏิบัติได้เป็นรูปธรรม

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

3.1 ควรนำผลการวิจัยเรื่องยุทธศาสตร์ความมั่นคงทางทะเลของไทยรองรับการขยายอิทธิพลทางทะเลของจีนในทะเลจีนใต้และมหาสมุทรอินเดียไปวิจัยต่อ ในเรื่อง การพัฒนาสมุทรภาพให้เป็นเครื่องมือในการสร้างอำนาจต่อรองในเรื่องผลประโยชน์ของชาติทางทะเลกับประเทศมหาอำนาจและ”การกำหนดยุทธศาสตร์ของอาเซียนในการรักษาความมั่นคงและผลประโยชน์ทางทะเลร่วมกันของอาเซียน”

3.2 ควรวิจัยการบริหารสาธารณภัยที่เกิดขึ้นในทะเล ในประเด็นการขาดหน่วยงานรับผิดชอบหลักในการบริหารสถานการณ์วิกฤตที่เกิดขึ้นจากภัยพิบัติธรรมชาติ เช่น สึนามิ ภัยจากไต้ฝุ่น ภัยจากสงคราม และภัยที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมในทะเล เช่น น้ำมันรั่วไหลจากเรือน้ำมันขนาดใหญ่หรือท่อในทะเล และการที่ยังไม่มีการแบ่งเขตพื้นที่ความรับผิดชอบของจังหวัดในเขตแดนทะเลของไทย (ยกเว้นอ่าวไทยรูปตัว ก) เป็นต้น

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

หนังสือ

โกสุ่ม กมลนาวิน, พลเรือเอก. สมุทรทานุภาพ และ ประวัติการสงครามทางทะเล ตอนที่ 1 ว่าด้วยสมุทรทานุภาพ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ ม.ป.ท. , 2540.

ชินวุธ สุนทรสีมะ, พันเอก. “หลักและวิธีการทำวิทยานิพนธ์ รายงานประจำภาคและเอกสารวิจัย”. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2535.

ไชยสิทธิ์ ตันตยกุล, พันเอก. รูปแบบของความสัมพันธ์ระหว่างจีนกับสหรัฐฯและบทบาทของไทย. ศูนย์วิจัยยุทธศาสตร์ไทย-จีน สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ , 2557.

ศิริ กระจ่างเนตร์ , พลเรือเอก. หลักการและอิทธิพลที่มีต่อสมุทรทานุภาพ ยุคกอลจักร และยุคปรมาณู. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรมสารบรรณทหารเรือ, 2512.

สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. “ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์”. กรุงเทพฯ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2534.

วารสารและหนังสือพิมพ์

จันทร์ สิ้นศุภฤกษ์. “กรณีพิพาทหมู่เกาะสแปรตลีย์ : ทิศนะทางกฎหมายและการเมือง” จุดสารความมั่นคงศึกษา. (ฉบับที่ 127 – 128), กรกฎาคม – สิงหาคม 2556. หน้า 10.

ช่อฉัตร กระเทศ, พลเรือตรี. “จีนกับมหาสมุทรอินเดีย”, จุดสารความมั่นคงศึกษา. (ฉบับที่ 115 – 116), พฤศจิกายน 2555. หน้า 2-5.

ช่อฉัตร กระเทศ, พลเรือตรี. “CHINA and the INDIAN OCEAN”, นาวิกศาสตร์ .ปีที่ 96 เล่มที่ 1, มกราคม 2556. หน้า 8-9.

ช่อฉัตร กระเทศ, พลเรือตรี. “CHINA and the INDIAN OCEAN”, นาวิกศาสตร์ .ปีที่ 96 เล่มที่ 3, มีนาคม 2556. หน้า 20-37.

คุณวัฒน์ เชาวนดี, นาวาเอก. “ปัญหาข้อพิพาทหมู่เกาะในทะเลจีนใต้”, เอกสารประกอบการสัมมนาในการประชุมสัมมนาทางวิชาการด้านความมั่นคงทางทะเลของ ศยร, สิงหาคม 2556. หน้า 1-3.

ธีระยุทธ นอบน้อม, นาวาเอก. “ปัญหาทะเลจีนใต้กับผลกระทบต่อความมั่นคงของไทย”, บทความทางวิชาการ นักศึกษาวิทยาลัยการทัพเรือ รุ่นที่ 45. มกราคม 2556, หน้า 1

นิโรจน์ ธรรมยศ, พันเอก. “นโยบาย ความฝันของชนชาติจีน (Chinese Dream) ของประธานาธิบดีสีจิ้นผิง”. วารสารหลักเมือง. ปีที่ 23 (ฉบับที่ 281), กันยายน พ.ศ.2557. หน้า 32-35.

ประเทือง เพ็ชรรัตน์. “เทคนิคเดลฟาย”, วารสารการวิจัยเพื่อการพัฒนา, มกราคม-ธันวาคม 2530 . หน้า 38-42.

มณฑล ชศสมศักดิ์, นาวาโท. “การขยายบทบาททางทหารของจีน ในทะเลจีนใต้” จุลสารความมั่นคงศึกษา (ฉบับที่ 132 – 133), พฤศจิกายน 2556. หน้า 19-30.

วชิรพร วงศ์นครสว่าง, นาวาเอก. “ความร่วมมือด้านความมั่นคงทางทะเลในอาเซียน: ความท้าทายและความคาดหวัง”, นาวิกวิทย์สาร. (ฉบับที่ 84), มิถุนายน-กันยายน 2555.

สามารถ จำปรัตน์, พลเรือเอก. “สมุททานุภาพ เนื้อหาความรู้ความหมายที่ทหารเรือไทยควรรู้ให้แจ้ง ตอนที่ 2 สมุททานุภาพ”, นาวิกศาสตร์, 2556. หน้า 11-23.

สุรัชย์ ศิริไกร. “ปัญหาหมู่เกาะพาราเซลและสแปรตลีย์ในทะเลจีนใต้”, เอเชียปริทัศน์. ปีที่ 14 (ฉบับที่ 1), มกราคม – เมษายน ๒๕๖๖. หน้า 48-50.

วิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัย และเอกสารวิจัย

วายุณ ศาลานุกุลกิจ. “นโยบายต่างประเทศของจีนในสมัยเลขาธิการพรรคและประธานาธิบดีสีจิ้นผิงต่อกรณีพิพาทเกี่ยวกับหมู่เกาะสแปรตลีย์ระหว่าง ค.ศ. 2012 –2015” วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, สาขา การเมืองการปกครอง, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

บรรยาย ปาฐกถา

Dr. Roger Darby, Centre for Defense Management & Leadership Cranfield University, UK Defense Academy of the United Kingdom. บรรยาย. “หลักสูตร MDWSC” ณ. สปท. 16 พ.ย. 2559.

เอกสารไม่ตีพิมพ์

คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. “รายงานแผนงานพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (พ.ศ. 2560-2564)”. 2559.

ป้องกันราชอาณาจักร, วิทยาลัย. “เอกสาร วปอ. หมายเลข 006 คำแนะนำการเขียนเอกสารวิจัยส่วนบุคคล ประจำปีการศึกษาพุทธศักราช 2552 - 2553”. 2552.

ป้องกันราชอาณาจักร, วิทยาลัย. “เอกสาร วปอ. หมายเลข 009 คู่มือเรื่อง การพัฒนายุทธศาสตร์ชาติ ประจำปีการศึกษา 2554- 2555”. 2554.

สภาความมั่นคงแห่งชาติ , สำนักงาน. “แผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล พ.ศ. 2558-2564”. 2558.

สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ. “รายงานคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ เรื่อง การพัฒนากลไกการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง: การผลักดันร่างพระราชบัญญัติการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล”. 2559.

สภาความมั่นคงแห่งชาติ , สำนักงาน. “ร่างพระราชบัญญัติ การรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล พ.ศ....”.

ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

“20 แนวคิดการสร้างความมั่นคงร่วมกันของอาเซียน”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก:

www.asean.org, 2560.

กระทรวงการต่างประเทศ, “โครงการศึกษาพัฒนาแนวทางการดำเนินยุทธศาสตร์ไทยต่อสหรัฐฯ อย่างเต็มรูปแบบ (US Watch)” .(ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก :

<http://uswatch.mfa.go.th/uswatch/th/relationship/history/>, 2559.

การต่างประเทศจีน, กระทรวง. “China's Initiation of the Five Principles of Peaceful Co-

Existence” (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก:http://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/ziliao_665539/3602_665543/3604_665547/t18053.shtml, 2560.

“การรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก :

<http://www.komchadluek.net/news/scoop/230933>, 2559.

"ข้อพิพาททะเลจีนใต้ระหว่างจีนและประเทศสมาชิกอาเซียน ASEAN THAI ". (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: http://www.asean thai.net/ewt_news.php?nid=3222&filename=index, 2560.

“ที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของรัสเซีย ในช่วง 1857 – 1905” . (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก:

<http://byebyeromanovs.weebly.com/growing-discontent.html> ,2560.

“พื้นที่แหลมทาบทางทะเลของไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก:

<http://www.thaifighterclub.org/webboard/17696/>, 2560.

สังคมโลก, “ทะเลจีนใต้”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก:

http://www.thaiworld.org/th/thailand_monitor/answer.php?question_id=1215,2560.

เอกชัย ศรีวิลาศ, พลเอก. สำนักสันติวิธีและธรรมาภิบาล สถาบันพระปกเกล้า. “โครงสร้างกระบวนการกำหนดและพัฒนายุทธศาสตร์ทหาร”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก:

:<https://www.slideshare.net/tarayasri/ss-44058741>, 2559.

ภาษาต่างประเทศ

Book

Alfred Thayer Mahan. The Influence of Sea Power upon History 1660-1783. London : Dover Publications, 1987.

Alfred Thayer Mahan, The Influence of Sea Power Upon History: 1660–1783, 12nd Ed., USA: Little, Brown and Co. , 1890.

Ashton Carter, William Perry, John D. Steinbrunner. A New Concept of Cooperative Security. Washington D.C. : Brookings Institution, 1992.

Captain Pisutsak Sreechumpol. ASEAN: Maritime Security Strategy for the 21st Century. National Defense University of PLA, People's Republic of China , 2016

Center for Strategic and International Studies (CSIS). U.S. Force Posture Strategy in the Asia Pacific Region: An Independent Assessment. June 2012.

Cheng, Joseph Y. S. and Wankun, Zhang. Patterns and Dynamics of China’s International Strategic Behavior” in Zhao, Suisheng.(ed.). Chinese Foreign Policy. New York: An East Gate Book. , 2004.

Chow-Hou Wee. The Art of War by Sun Tzu. Pearson Education Asia, USA, 2003

David C. Gompert, Astrid Stuth Cevallos, Cristina L. Garafola. War with China: Thinking Through the Unthinkable., California: RAND Corporation 2016 .

Henry C. Bartlett, G. Paul Homan, Jr., and Timothy E. Somes, The Art of Strategy and Force Planning, 4th ed. Newport, RI: Naval War College Press, 2004.

Jensen, C., The Delphi in Depth: Power Technique from the Experts., Singapore: Mc Grew-Hill Berkley, 1996.

Mikael Weissmann, "Kyoto Review of Southeast Asia. The South China Sea". Issue 15 March, 2014.

, United Pacific Command, Strategic Planning and Policy Directorate, Regional Strategy and Policy Division: South China Sea Reference Book, p.32.

T.T Macmillan, "The Delphi Technique," in Annual meeting of the California Junior Colleges Association Commission on Research and Development", Monterey, California, 1971.

Journals and Newspaper

Do Thanh Hai. "Vietnam's evolving claims in The South China Sea," Australian National University. March 2013. p. 28.

J. Ashley Roach, "Malaysia and Brunei: An Analysis of their Claims in the South China Sea", CNA Analysis and Solution. 2014. p. 10.

Joyner, Christopher C. "The Spratly Islands Dispute in the South China Sea Problems" Policies and Prospects for Diplomatic Accommodation. 1999. p.61.

Kaye, Stuart B. "The Spratly Islands Dispute : A Legal Background," Maritime Studies. No.102, September - October 1998. p. 19.

Rowan, J.P. "The U.S.-Japan security alliance, ASEAN, and the South China Sea dispute," Asian Survey. vol. 45, issue. 3 2005. p. 417.

Electronic Database

"21st Century Security Requirements". (Online). Available:

<http://archive.defense.gov/news/briefingslide.aspx?briefingslideid=214>, 2017.

"Agreed Maritime Boundaries". (Online). Available :

https://en.wikipedia.org/wiki/Territorial_disputes_in_the_South_China_Sea#/media/File:South_China_Sea_Claims_and_Boundary_Agreements_2012.jpg, 2017.

- “Becoming a Maritime Power? – The First Chinese base in the Indian Ocean”. (Online).
Available : <http://cimsec.org/becoming-a-maritime-power-the-first-chinese-base-in-the-indian-ocean/18200> , 2017.
- “China to Become World’s Largest Economy in 2024”. Reports IHS Economics. (Online).
Available : <http://news.ihsmarket.com/press-release/economics-country-risk/china-become-worlds-largest-economy-2024-reports-ihs-economics>, 2017.
- “China-Vietnam Conflict in The South China Sea”. (Online). Available :
<http://www.marketoracle.co.uk/Article45916.html>, 2017.
- “Controlling the South China Sea enables Beijing to project power into the Indian Ocean”.
(Online). Available : <http://fpif.org/impact-chinese-maritime-policies-india/>, 2017.
- “India – China Relations Potentials of Cooperation and Dissonance”. (Online). Available :
<https://chaurahha.wordpress.com/tag/india-china-relations/> , 2017.
- “Island-Hopping and Leap-frogging, U.S. Strategies Part I”. (Online). Available :
<https://weaponsandwarfare.com/2016/03/page/2/>, 2017.
- “Just Where Exactly Did China Get the South China Sea Nine-Dash Line From?”. (Online).
Available : <http://time.com/4412191/nine-dash-line-9-south-china-sea/>, 2017.
- “Level of Armed Conflict and Security Requirements”. (Online). Available :
<http://archive.defense.gov/news/briefingslide.aspx?briefingslideid=214> , 2017.
- “Ripples in the East and South China Seas: Aid, ADIZs, Aircraft Carriers, and Arbitration”.
(Online). Available : <https://www.ejiltalk.org/category/law-of-the-sea/maritime-delimitation/>, 2017.
- “Sea Power: Theory and Practice”. (Online). Available :
http://www.academia.edu/11334870/Sea_Power_Theory_and_Practice_ppt, 2017.
- “Silk Road: A way out of overcapacity woes?”. (Online). Available :
<http://www.straitstimes.com/asia/east-asia/silk-road-a-way-out-of-overcapacity-woes> , 2017.
- “Simultaneous application of A2/AD keeps the U.S. out, and the Chinese”. (Online). Available :
<http://cimsec.org/strategic-architectures/9941>, 2017.
- “South China Sea / Spratly Islands.”. (Online). Available : <http://www.globalsecurity.org/military/world/war/spratly.htm>, 2017.

“Spratlys - Spratly Islands (Nansha Islands) of China”. (Online). Available :

<http://www.spratlys.org/islands-names/1983.html>, 2017.

“Stability in the Indian Ocean.”. (Online). Available : <http://apdf-magazine.com/stability-in-the-indian-ocean>, 2017.

“The U.S. and China’s Nine-Dash Line: Ending the Ambiguity.”. (Online). Available : <http://www.brookings.edu/research/opinions/2014/02/06-us-china-nine-dash-line-bader>, 2017.

“Trump’s Twitter diplomacy troubles US–China relations.”. (Online). Available : <http://www.eastasiaforum.org/2017/01/26/trumps-twitter-diplomacy-troubles-us-china-relations/>, 2017.

“US Confident its ‘Multi-Domain Battle’ Concept will Destroy China’s A2/AD Defenses”. (Online). Available : <http://www.chinatopix.com/articles/102987/20161008/reveals-new-multi-domain-battle-concept-will-destroy-china-s.htm>, 2017.

“US Military in the West Pacific”. (Online). Available :

<http://warnewsupdates.blogspot.com/2013/03/north-koreas-military-threatens-us.html> , 2017.

Vietnam Times. “Anti-access/area denial (A2/D2)” . (Online). Available :

http://baomoi-photo-1-td.zadn.vn/16/06/24/275/19689960/2_533316.jpg, 2017.

ภาคผนวก

ผนวก ก

ร่าง

พระราชบัญญัติการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล พ.ศ.

บันทึกหลักการและเหตุผล

ประกอบร่างพระราชบัญญัติการรักษาผลประโยชน์ของชาติ

ทางทะเล

พ.ศ.

หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล

เหตุผล

โดยที่ในปัจจุบันมีปัญหาเกี่ยวกับการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลจากภัยคุกคามทั้งภายในและภายนอกราชอาณาจักร ซึ่งภัยคุกคามดังกล่าวอยู่ในเขตทางทะเลอันมีลักษณะที่หลากหลายและประเทศไทยมีขอบเขตอำนาจอธิปไตยหรือสิทธิอธิปไตยที่จะต้องรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลไว้ รวมทั้งมีสิทธิหน้าที่อื่นตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศที่ประเทศไทยมีพันธกรณีจะต้องปฏิบัติตามอีกด้วย อันทำให้กฎหมายที่มีอยู่ในปัจจุบันไม่สามารถใช้บังคับในเขตทางทะเลที่อยู่ภายนอกราชอาณาจักร หรืออาจไม่ครอบคลุมถึงการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลที่มีอยู่อย่างมากมายในทุก ๆ ด้านทั้งความมั่นคง การเมือง เศรษฐกิจ การทหาร สังคม และวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ภัยคุกคามดังกล่าวมีความหลากหลายและความซับซ้อนเกินกว่าหน่วยงานของรัฐแห่งหนึ่งแห่งใดจะป้องกันหรือแก้ไขได้ มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับความร่วมมือจากทุก ๆ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และจะต้องมีหน่วยงานรับผิดชอบในการควบคุมหรือกำกับดูแล รวมทั้งต้องมียุทธศาสตร์ทางวิชาการเพื่อเป็นที่ปรึกษา จัดการความรู้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับผลประโยชน์ของชาติทางทะเลดังกล่าวอย่างยั่งยืน นอกจากนี้ การตอบสนอง

ต่อภัยคุกคามที่มีความรุนแรงหรือส่งผลกระทบต่อประชาชนจำนวนมาก ยังต้องการความรวดเร็วในการแก้ไขปัญหาอย่างทันท่วงที ดังนั้น เพื่อดำรงไว้ซึ่งผลประโยชน์ของชาติทางทะเลอันมีอยู่ในทุก ๆ ด้านทั้งภายในและภายนอกราชอาณาจักรอันมีคุณค่ามหาศาลที่ไม่อาจประเมินได้ เพื่อให้สามารถป้องกันหรือแก้ไขภัยคุกคามทางทะเลดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งเพื่อบูรณาการและประสานการปฏิบัติงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในภาวะปกติและในภาวะไม่ปกติสมควรกำหนดให้มีหน่วยปฏิบัติงานหลักเพื่อรับผิดชอบดำเนินการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลได้อย่างมีประสิทธิภาพทั้งในทางนโยบาย ยุทธศาสตร์ และวิชาการ ตลอดจนบูรณาการและประสานการปฏิบัติงานในเขตทางทะเลได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ร่าง
พระราชบัญญัติ
การรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล
พ.ศ.

.....
.....
.....

.....
โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล
.....

มาตรา 1 พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติการรักษาผลประโยชน์ของ
ชาติทางทะเล พ.ศ.”

มาตรา 2 พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุ
เบกษาเป็นต้นไป

มาตรา 3 ในพระราชบัญญัตินี้

“ผลประโยชน์ของชาติทางทะเล” หมายความว่า ผลประโยชน์ของประเทศไทย
อันพึงได้รับจากกิจกรรมทางทะเล หรือประโยชน์อื่นใดในเขตทางทะเล ไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อม
เพื่อให้เกิดประโยชน์ในทุก ๆ ด้าน เช่น ด้านความมั่นคง ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านวิทยาศาสตร์
และเทคโนโลยี ด้านทรัพยากร หรือด้านสิ่งแวดล้อม

“เขตทางทะเล” หมายความว่า พื้นที่ทางทะเลที่ประเทศไทยใช้อยู่หรือมีสิทธิหรือ
เสรีภาพในการใช้หรือจะใช้หรือมีหน้าที่รับผิดชอบตามกฎหมายระหว่างประเทศ หรือตาม
สนธิสัญญา หรือด้วยประการใด ๆ

“กิจกรรมทางทะเล” หมายความว่า การดำเนินการเพื่อใช้ประโยชน์ในเขตทาง
ทะเลในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การพาณิชย์นาวี การประมง การท่องเที่ยว การแสวงประโยชน์จาก
ทรัพยากรที่ไม่มีชีวิต หรือการสำรวจและวิจัยวิทยาศาสตร์ทางทะเล

“ยานพาหนะ” หมายความว่า เรือ อากาศยาน หรือยานพาหนะใด ๆ ที่สามารถบรรทุก
คนหรือสิ่งของได้

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการนโยบายการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล

“ผู้อำนวยการ” หมายความว่า ผู้อำนวยการศูนย์อำนาจการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล

“หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานอื่นของรัฐ แต่ไม่รวมถึงศาลและองค์กรตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐอื่น ๆ ตามรัฐธรรมนูญ

“หน่วยงานทางทะเล” หมายความว่า หน่วยงานของรัฐที่มีภารกิจหน้าที่เกี่ยวกับกิจกรรมทางทะเล มีการปฏิบัติงานในทะเล หรือการปฏิบัติการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล และมีเรือเดินทะเลในสังกัดเพื่อใช้ปฏิบัติงานตามภารกิจหน้าที่ดังกล่าว

“เจ้าหน้าที่ของรัฐ” หมายความว่า ข้าราชการ พนักงาน และลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่งผู้อำนวยการแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ จากบุคคลคงต่อไปนี้

(1) นายทหารเรือ นายตำรวจชั้นสัญญาบัตร หรือข้าราชการพลเรือนสามัญไม่ต่ำกว่าระดับปฏิบัติการ ที่ดำรงตำแหน่ง ผู้บังคับการเรือ ผู้ควบคุมเรือ ผู้ควบคุมอากาศยาน หรือเทียบเท่า

(2) ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นที่ผู้อำนวยการประกาศในราชกิจจานุเบกษาให้เทียบเท่ากับตำแหน่งตาม (1)

“จังหวัดชายทะเล” ให้หมายความรวมถึง จังหวัดที่มีอาณาเขตติดต่อกับชายฝั่งทะเลในเขตพื้นที่ของศูนย์อำนาจการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล ทั้งอ่าวไทยและทะเลอันดามัน ตามที่ผู้อำนวยการศูนย์อำนาจการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลกำหนด

“ผู้ว่าราชการจังหวัด” ให้หมายความรวมถึง ผู้ว่าราชการจังหวัดชายทะเล

“ภาวะปกติ” หมายความว่า สถานการณ์ใด ๆ ที่หน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบตามกฎหมายหรือ ศรชล. สามารถดำเนินการได้โดยไม่จำเป็นต้องประกาศภาวะไม่ปกติ

“ภาวะไม่ปกติ” หมายความว่า สถานการณ์ใด ๆ ที่กระทบหรืออาจส่งผลกระทบต่อผลประโยชน์ของชาติทางทะเลหรือกิจกรรมทางทะเลอย่างกว้างขวางหรือรุนแรง หรือมีความจำเป็นอื่นที่จำเป็นต้องประกาศภาวะไม่ปกติ

มาตรา 4 ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

หมวด 1

คณะกรรมการนโยบายการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล

มาตรา 5 ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการนโยบายการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล” เรียกโดยย่อว่า “นปท.” ประกอบด้วย นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นประธานกรรมการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงแรงงาน ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ปลัดกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ปลัดกระทรวงพลังงาน ปลัดกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ปลัดกระทรวงสาธารณสุข เลขาธิการคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ผู้อำนวยการสำนักข่าวกรองแห่งชาติ ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ เลขาธิการคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ ผู้บัญชาการทหารสูงสุด ผู้บัญชาการทหารบก ผู้บัญชาการทหารเรือ ผู้บัญชาการทหารอากาศ ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ อัยการสูงสุด เลขาธิการกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร เลขาธิการสถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ และประธานกรรมการที่ปรึกษาและจัดการความรู้เพื่อผลประโยชน์ของชาติทางทะเล เป็นกรรมการ และเลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติเป็นกรรมการและเลขานุการ

ให้เสนาธิการทหารเรือเป็นผู้ช่วยเลขานุการและให้ประธานกรรมการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐใน ศรชล. อีกหนึ่งคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ

ให้ นปท. มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(1) กำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ แผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเลและมาตรการในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล ให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

(2) วางนโยบายเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของ ศรชล. และหน่วยงานทางทะเลที่เกี่ยวข้องและหน่วยงานของรัฐต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล

(3) วางระเบียบเกี่ยวกับการอำนวยความสะดวกและประสานงานกับหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล การวางระเบียบเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของ ศรชล. ศรชล.ภาค และ ศรชล.จังหวัด หรือออกข้อบังคับเกี่ยวกับการงบประมาณ การเงิน การคลัง การจัดการทรัพย์สินของ ศรชล. ศรชล.ภาค และ ศรชล.จังหวัด และการอื่นใดที่จำเป็น

(4) ให้คำแนะนำ ปรีกษา และสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ในการบริหารจัดการการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล

(5) ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานในเชิงนโยบาย ยุทธศาสตร์ แผนแม่บท มาตรการในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลของหน่วยงานทางทะเล หรือหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องและเสนอผลการดำเนินการต่อสภาความมั่นคงแห่งชาติ และคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบ

(6) แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใดแทนหรือตามที่ นปท. มอบหมาย

(7) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่พระราชบัญญัตินี้กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของ นปท. หรือตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

การดำเนินการตาม (2) และ (3) ให้ นปท. มีอำนาจมอบหมายให้ผู้อำนวยความสะดวกเป็นผู้ดำเนินการแทนได้

การประชุมของ นปท. และการดำเนินงานอื่นให้เป็นไปตามระเบียบที่ นปท. กำหนด

มาตรา 6 ให้สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติรับผิดชอบงานธุรการและงานประชุมของ นปท. รวมทั้งการดำเนินงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ของ นปท.

หมวด 2

คณะกรรมการที่ปรึกษาและจัดการความรู้เพื่อผลประโยชน์ของชาติทางทะเล

มาตรา 7 ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการที่ปรึกษาและจัดการความรู้เพื่อผลประโยชน์ของชาติทางทะเล” เรียกโดยย่อว่า “ทจชล.” ประกอบด้วย ประธานกรรมการและกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งจำนวนไม่น้อยกว่ายี่สิบห้าคนแต่ไม่เกินสามสิบห้าคน ในจำนวนนี้ให้แต่งตั้งข้าราชการของสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติไม่ต่ำกว่าบริหารระดับต้น อำนวยการระดับสูง หรือวิชาการระดับเชี่ยวชาญเป็นกรรมการและเลขานุการ

และให้แต่งตั้งข้าราชการของสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติอีกสองคนเป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

ประธานกรรมการและกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามวรรคหนึ่งต้องแต่งตั้งจากผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านกิจกรรมทางทะเล ด้านกฎหมาย ด้านการทหารเรือ หรือด้านอื่น ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล ทั้งนี้ จะแต่งตั้งผู้แทนหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายหรือกิจกรรมทางทะเล หรือจะแต่งตั้งผู้ที่เป็นหรือเคยเป็นอาจารย์สอนในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในวิชากฎหมายหรือวิชาที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางทะเลก็ได้

มาตรา 8 ประธานกรรมการและกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

- (1) มีสัญชาติไทย
- (2) ไม่เป็นบุคคลล้มละลายหรือเคยเป็นบุคคลล้มละลายทุจริต
- (3) ไม่เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
- (4) ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับ

ความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

มาตรา 9 ประธานกรรมการและกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละหกปี ประธานกรรมการและกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นจากตำแหน่งอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้

ในกรณีที่ประธานกรรมการหรือกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งตามวาระแต่ยังมีได้แต่งตั้งประธานกรรมการหรือกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิใหม่ ให้ประธานกรรมการหรือกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระนั้นอยู่ในตำแหน่งเพื่อปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าประธานกรรมการหรือกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้รับแต่งตั้งใหม่เข้ารับหน้าที่

มาตรา 10 นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระตามมาตรา 9 ประธานกรรมการและกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

- (1) ตาย
- (2) ลาออก
- (3) คณะกรรมการให้ออก
- (4) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 8

ในกรณีที่ประธานกรรมการหรือกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระหรือมีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในระหว่างที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่แต่งตั้งไว้แล้วยังมีวาระอยู่ในตำแหน่ง ไม่ว่าจะเป็นการแต่งตั้งเพิ่มขึ้นหรือแต่งตั้งซ่อม ให้ผู้ได้รับแต่งตั้งนั้นดำรงตำแหน่ง

ได้เท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของประธานกรรมการหรือกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งแต่งตั้งไว้แล้วนั้นแล้วแต่กรณี

ในกรณีที่ประธานกรรมการหรือกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระให้ ทจชล. ประกอบด้วยการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่จนกว่าจะมีการแต่งตั้งประธานกรรมการหรือกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิไม่น้อยกว่าจำนวนที่กำหนดไว้ในมาตรา 7 วรรคหนึ่ง และในกรณีที่ประธานกรรมการพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระให้กรรมการที่เหลือเลือกกรรมการคนหนึ่งทำหน้าที่ประธานกรรมการเป็นการชั่วคราว

มาตรา 11 การประชุมของ ทจชล. และการดำเนินงานอื่นให้เป็นไปตามระเบียบที่ นปท. กำหนด

มาตรา 12 ทจชล. มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(1) ให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะ หรือความเห็นทางวิชาการแก่คณะกรรมการและ ศรชล. เกี่ยวกับการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ แผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล และมาตรการในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล รวมทั้งแนวทางปฏิบัติหรือภารกิจในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล

(2) ให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะ หรือความเห็นทางวิชาการแก่คณะกรรมการหรือหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางทะเล เพื่อพัฒนากิจกรรมทางทะเลและเพื่อการดำเนินนโยบายด้านกิจกรรมทางทะเลเป็นไปอย่างเหมาะสม ได้รับประโยชน์สูงสุด หรือสอดคล้องกับกฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางทะเล

(3) จัดการเกี่ยวกับองค์ความรู้ในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล ศึกษา วิจัย รวบรวม วิเคราะห์ ให้บริการทางวิชาการ รวมทั้งเผยแพร่แก่ประชาชนและส่งเสริมให้หน่วยงานของรัฐและภาคเอกชนมีความรู้เกี่ยวกับการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล

(4) ออกคำสั่งเพื่อขอข้อมูลใด ๆ จากหน่วยงานของรัฐ หรือเรียกให้บุคคลใดมาชี้แจงหรือส่งเอกสารเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ได้

(5) เสนอแนะต่อคณะกรรมการเพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีให้มีการตราหรือปรับปรุงกฎหมายหรือกฎที่ใช้บังคับอยู่เพื่อการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลและให้สอดคล้องกับหลักกฎหมายระหว่างประเทศ

(6) ส่งเสริมและสนับสนุน รวมทั้งจัดการศึกษาหรือฝึกอบรมให้เจ้าหน้าที่ของรัฐและบุคลากรทั่วไปเกิดทักษะ มีความรู้ และความเข้าใจเกี่ยวกับหลักวิชาการแต่ละด้านในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลหรือมีความรู้ความเชี่ยวชาญในกิจกรรมทางทะเลแต่ละด้าน

(7) ส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัย การศึกษา และการพัฒนาเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล หรือกิจกรรมทางทะเลทั้งภายในและภายนอกราชอาณาจักร

(8) ประสานงานหรือเข้าร่วมประชุม สัมมนาทางวิชาการ หรือกิจกรรมใด ๆ กับหน่วยงานของรัฐ หน่วยงานทางทะเล หรือหน่วยงานใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ของชาติทางทะเลหรือกิจกรรมทางทะเลทั้งภายในและภายนอกราชอาณาจักร รวมทั้งหน่วยงานของต่างประเทศ หรือองค์การระหว่างประเทศ

(9) ร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐและเอกชนทั้งภายในและภายนอกราชอาณาจักร รวมทั้งหน่วยงานของต่างประเทศหรือองค์การระหว่างประเทศ ทางวิชาการ การศึกษาวิจัย หรืออื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ของชาติทางทะเลหรือกิจกรรมทางทะเล

(10) ติดตาม ประเมินผล และรวบรวมสถิติหรือข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงาน กิจกรรมทางทะเลหรือการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล

(11) กระทำการใด ๆ เพื่อพัฒนา พื้นฟู หรือทำให้เกิดประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์สูงสุด หรือเกิดความยั่งยืนซึ่งกิจกรรมทางทะเลของประเทศหรือก่อให้เกิดผลประโยชน์ของชาติทางทะเล

(12) ประสานหรือร่วมมือกับสถาบันที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางทะเลของประเทศ เพื่อเป็นศูนย์กลาง ในการพัฒนาองค์ความรู้ของหน่วยงานของรัฐ ให้มีความเป็นเอกภาพและมีประสิทธิภาพในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลโดยรวมในทุกด้าน รวมทั้งพัฒนาบุคลากร ในกิจกรรมทางทะเลทุกด้านให้มีความเชี่ยวชาญอย่างต่อเนื่องและได้รับการสนับสนุนให้มีความเจริญก้าวหน้า

(13) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้หรือตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

การปฏิบัติหน้าที่ตาม (3) ในการจัดการเกี่ยวกับองค์ความรู้ในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล ศึกษา วิจัย รวบรวม วิเคราะห์ หรือให้บริการทางวิชาการ ทจชล. จะเป็นผู้ว่าจ้าง หรือเป็นผู้รับจ้างในงานดังกล่าวก็ได้ ในกรณีที่ ทจชล. เป็นผู้รับจ้างและก่อให้เกิดรายได้ ให้นำรายได้มาใช้จ่ายเป็นทุนหมุนเวียนในการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ตามวรรคหนึ่ง โดยไม่ต้องนำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน

มาตรา 13 ในกรณีที่ ทจชล. ประสงค์จะดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ตามมาตรา 12 ในเรื่องใดที่ต้องมีการศึกษา ถิ่นกรอง หรือช่วยเหลือด้วยประการใด ๆ ให้ ทจชล. เสนอต่อ คณะกรรมการเพื่อแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการในเรื่องดังกล่าวได้

มาตรา 14 ให้มีสำนักงานคณะกรรมการที่ปรึกษาและจัดการความรู้เพื่อผลประโยชน์ของชาติทางทะเล เรียกโดยย่อว่า “สำนักงาน ทจชล.” มีหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (1) สืบหา ศึกษา และวิเคราะห์เรื่องที่จะต้องเสนอให้ ทจชล. พิจารณา
- (2) รับผิดชอบในงานธุรการและงานวิชาการให้แก่ ทจชล.
- (3) จัดทำรายงานประจำปีเกี่ยวกับผลงานและอุปสรรคในการดำเนินงานของ ทจชล. เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการ
- (4) ดำเนินการต่าง ๆ เพื่อให้การดำเนินงานของ ทจชล. เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล
- (5) ปฏิบัติงานอื่นตามที่ ทจชล. มอบหมาย

ให้สำนักงานสภาพความมั่นคงแห่งชาติ สรชล. หน่วยงานทางทะเล และหน่วยงานของรัฐให้การสนับสนุนด้านบุคลากร งบประมาณ และทรัพย์สินในการปฏิบัติงานของสำนักงาน ทจชล. ตามที่ ทจชล. ร้องขอ

หมวด 3

การรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล

ส่วนที่ 1

ศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล

มาตรา 15 ให้จัดตั้งศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล เรียกโดยย่อว่า “สรชล.” ขึ้นในสำนักนายกรัฐมนตรี มีฐานะเป็นส่วนราชการรูปแบบเฉพาะ มีอำนาจหน้าที่และรับผิดชอบเกี่ยวกับการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล

สรชล. มีฐานะเป็นส่วนราชการรูปแบบเฉพาะอยู่ภายใต้การบังคับบัญชาขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี โดยวิธีการปฏิบัติราชการและการบริหารงาน การจัดโครงสร้าง การแบ่งส่วนงาน และอำนาจหน้าที่ของส่วนงานและอัตรากำลัง ให้เป็นไปตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

ให้นายกรัฐมนตรีเป็นผู้อำนวยการศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล เรียกโดยย่อว่า “ผอ.ศรชล.” เป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการ พนักงาน และลูกจ้างใน ศรชล. และรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของ ศรชล. โดยมีผู้บัญชาการทหารเรือเป็นรองผู้อำนวยการศูนย์รักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล

ให้ผู้อำนวยการแต่งตั้งรองผู้บัญชาการทหารเรือเป็นผู้ช่วยผู้อำนวยการและอาจแต่งตั้งผู้ช่วยผู้อำนวยการจากข้าราชการในสังกัด ศรชล. หรือเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐได้ตามความเหมาะสม โดยคำนึงถึงโครงสร้างและการแบ่งส่วนงานภายในของ ศรชล.

ให้เสนาธิการทหารเรือเป็นเลขาธิการ ศรชล. มีหน้าที่รับผิดชอบงานอำนวยการและธุรการของ ศรชล.

รองผู้อำนวยการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ และเลขาธิการ ศรชล. มีอำนาจบังคับบัญชาข้าราชการ พนักงาน และลูกจ้างใน ศรชล. รองจากผู้อำนวยการ และมีอำนาจหน้าที่อื่น ทั้งนี้ ตามที่ผู้อำนวยการกำหนด

เพื่อประโยชน์ในการอำนวยการและการประสานงานของ ศรชล. ผู้อำนวยการอาจแต่งตั้งคณะกรรมการอำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลก็ได้ เรียกโดยย่อว่า คณะกรรมการ ศรชล.” ประกอบด้วย หัวหน้าหรือผู้แทนหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล เพื่อให้คำปรึกษาหรือช่วยเหลือผู้อำนวยการในการกำกับดูแลและกำหนดแนวทางปฏิบัติต่อ ศรชล. ในการปฏิบัติงานในอำนาจหน้าที่ของ ศรชล. รวมทั้งเพื่อให้คำปรึกษาหรือช่วยเหลืองานในอำนาจหน้าที่ของผู้อำนวยการ ทั้งนี้ การประชุมและการดำเนินงานอื่นของคณะกรรมการ ศรชล. ให้เป็นไปตามระเบียบที่ผู้อำนวยการกำหนด

ผู้อำนวยการอาจแต่งตั้งคณะที่ปรึกษา ศรชล. โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในภาคส่วนต่าง ๆ และมีหน้าที่ในการเสนอแนะการแก้ไขปัญหาหรือป้องกันภัยที่จะเกิดขึ้น และให้คำปรึกษาตามที่ ศรชล. หรือ

ให้ผู้อำนวยการมีอำนาจทำนิติกรรมและดำเนินการทั้งปวงอันเกี่ยวเนื่องกับอำนาจหน้าที่ของ ศรชล. ทั้งนี้ โดยกระทำในนามของสำนักนายกรัฐมนตรี

ในการปฏิบัติหน้าที่และการใช้อำนาจตามพระราชบัญญัตินี้ ผู้อำนวยการจะมอบอำนาจเป็นหนังสือให้รองผู้อำนวยการเป็นผู้ปฏิบัติหรือใช้อำนาจแทนก็ได้

ให้ผู้อำนวยการมีอำนาจอนุมัติให้เลื่อนเงินเดือนประจำปีเป็นกรณีพิเศษสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล นอกเหนือจากการอนุมัติของผู้บังคับบัญชาของเจ้าหน้าที่ของรัฐดังกล่าว ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

เพื่อประโยชน์แห่งความคล่องตัวและประสิทธิภาพในการบริหารราชการ นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ปลัดกระทรวง ปลัดทบวง อธิบดีหรือหัวหน้า ส่วนราชการซึ่งดำรงตำแหน่งเทียบเท่า จะมอบอำนาจให้ผู้อำนวยการเป็นผู้ปฏิบัติราชการแทนก็ได้ ตามระเบียบที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

มาตรา 16 ให้ ศรชล. เป็นส่วนราชการตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณและ กฎหมายว่าด้วยเงินคงคลัง

มาตรา 17 ให้ ศรชล. มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(1) วางแผน อำนวยการ ประสานงาน สั่งการ และสนับสนุนการปฏิบัติของ หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล ในภาวะปกติตามมาตรา 23 และในภาวะไม่ปกติตามมาตรา 24

(2) ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินแนวโน้มของสถานการณ์ที่อาจก่อให้เกิด ภัยคุกคามต่อผลประโยชน์ของชาติทางทะเล และรายงานคณะกรรมการและคณะรัฐมนตรี ตามลำดับเพื่อพิจารณาต่อไป

(3) เสนอแผนและแนวทางในการปฏิบัติงานและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ หรือแผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเลต่อคณะกรรมการและคณะรัฐมนตรี ตามลำดับ เพื่อพิจารณา ให้ความเห็นชอบ

(4) เสริมสร้างให้ประชาชนตระหนักรู้ในความสำคัญของผลประโยชน์ของชาติ ทางทะเล สิทธิอธิปไตย เขตอำนาจ และสิทธิในการแสวงหาและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรในเขต ทางทะเลพื้นที่ต่าง ๆ และหน้าที่ที่ต้องพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งผลประโยชน์ของชาติทางทะเล รวมทั้ง ส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่กระทบต่อ ผลประโยชน์ของชาติทางทะเล

(5) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้หรือดำเนินการตามที่ คณะกรรมการหรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย

ในกรณีที่ ศรชล. มีปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ตามวรรคหนึ่งหรือ การปฏิบัติตามภารกิจตามมาตรา 23 หรือมาตรา 24 ให้ ศรชล. เสนอเรื่องต่อ ทจชล. เพื่อให้ คำปรึกษาหรือข้อเสนอแนะ

มาตรา 18 นอกจากการมอบอำนาจตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการ แผ่นดินแล้ว บรรดาอำนาจหน้าที่ของผู้อำนวยการตามพระราชบัญญัตินี้ ผู้อำนวยการจะมอบอำนาจ ให้ ผอ.ศรชล.ภาค หรือผู้อำนวยการศูนย์ หรือหัวหน้าหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นปฏิบัติแทนก็ได้

มาตรา 19 เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติการตามอำนาจหน้าที่ของ สรชล.ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้หน่วยงานของรัฐจัดส่งเจ้าหน้าที่ของรัฐไปปฏิบัติหน้าที่ใน สรชล.ตามที่ผู้อำนวยการร้องขอ และให้องค์กรกลางบริหารงานบุคคลหรือองค์กรอื่นที่มีอำนาจหน้าที่ทำนองเดียวกันของหน่วยงานของรัฐนั้น จัดให้หน่วยงานของรัฐที่จัดส่งเจ้าหน้าที่ของรัฐไปปฏิบัติหน้าที่ยังสรชล. มีอัตรากำลังแทนตามความจำเป็นแต่ไม่เกินจำนวนอัตรากำลังที่จัดส่งไป

มาตรา 20 ให้จัดตั้งศูนย์อำนาจการรักษผลประโยชน์ของชาติทางทะเลภาค เรียกโดยย่อว่า “สรชล.ภาค.” ขึ้นใน สรชล. โดยมีผู้บัญชาการทัพเรือภาคเป็นผู้อำนวยการศูนย์อำนาจการรักษผลประโยชน์ของชาติทางทะเลภาค เรียกโดยย่อว่า “ผอ.สรชล.ภาค” มีอำนาจหน้าที่และรับผิดชอบเกี่ยวกับการรักษผลประโยชน์ของชาติทางทะเลในเขตพื้นที่รับผิดชอบของทัพเรือภาคและจังหวัดชายทะเล ตามที่ผู้อำนวยการมอบหมาย

เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ของ สรชล.ภาค ให้ผู้อำนวยการมีอำนาจแต่งตั้งข้าราชการและลูกจ้างของทัพเรือภาค รวมตลอดทั้งข้าราชการ พนักงาน และลูกจ้างของหน่วยงานทางทะเลและหน่วยงานของรัฐที่อยู่ในเขตพื้นที่ให้มาปฏิบัติงานประจำหรือเป็นครั้งคราวใน สรชล.ภาค ได้ตามที่ ผอ.สรชล.ภาค เสนอ

ผอ.สรชล.ภาค เป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการ พนักงาน และลูกจ้างที่ได้รับคำสั่งให้มาปฏิบัติงานใน สรชล.ภาค และรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของ สรชล.ภาค

การจัดโครงสร้าง การแบ่งส่วนงานและอำนาจหน้าที่ อัตรากำลัง และการบริหารงานของส่วนงานภายใน สรชล.ภาค ให้เป็นไปตามที่ผู้อำนวยการกำหนดตามข้อเสนอของ ผอ.สรชล.ภาค

เพื่อประโยชน์ในการอำนาจการและการประสานงานของ สรชล.ภาค ผู้อำนวยการอาจแต่งตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษาศูนย์อำนาจการรักษผลประโยชน์ของชาติทางทะเลภาคก็ได้ เรียกโดยย่อว่า “คณะกรรมการที่ปรึกษา สรชล.ภาค” ประกอบด้วย หัวหน้าหรือผู้แทนหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องในการรักษผลประโยชน์ของชาติทางทะเลที่อยู่ในเขตพื้นที่ของ สรชล.ภาค เพื่อให้คำปรึกษาหรือช่วยเหลือ สรชล.ภาค ในการปฏิบัติงานในอำนาจหน้าที่ของ สรชล.ภาค รวมทั้งให้คำปรึกษาหรือช่วยเหลือ ผอ.สรชล.ภาค ในการรักษผลประโยชน์ของชาติทางทะเลในเขตพื้นที่สรชล.ภาค ทั้งนี้ การประชุมและการดำเนินงานอื่นของคณะกรรมการที่ปรึกษา สรชล.ภาค ให้เป็นไปตามระเบียบที่ผู้อำนวยการกำหนด

ให้ สรชล. ทัพเรือภาค หน่วยงานทางทะเล และหน่วยงานของรัฐพิจารณาให้การสนับสนุนด้านบุคลากร งบประมาณ และทรัพย์สินในการปฏิบัติงานของ สรชล.ภาค ตามที่

ผอ.ศรชล.ภาค ร้องขอ และให้นำความในมาตรา 18 และมาตรา 19 มาใช้บังคับกับ ศรชล.ภาค ด้วย โดยอนุโลม

มาตรา 21 ให้จัดตั้งศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลจังหวัด เรียกโดยย่อว่า “ศรชล.จังหวัด” ตามด้วยชื่อจังหวัดขึ้นในจังหวัดชายทะเลทุกจังหวัดที่อยู่ในเขตของ ศรชล.ภาค เป็นหน่วยงานขึ้นตรงต่อ ศรชล.ภาค โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้อำนวยการศูนย์ อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลจังหวัด เรียกโดยย่อว่า “ผอ.ศรชล.จังหวัด” มีอำนาจหน้าที่และรับผิดชอบเกี่ยวกับการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลในเขตพื้นที่รับผิดชอบของ จังหวัดชายทะเล

เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ของ ศรชล.จังหวัด ให้ผู้อำนวยการมีอำนาจ แต่งตั้งข้าราชการ พนักงาน และลูกจ้างของหน่วยงานทางทะเลและหน่วยงานของรัฐที่อยู่ในเขต พื้นที่ให้มาปฏิบัติงานประจำหรือเป็นครั้งคราวใน ศรชล.จังหวัด ได้ตามที่ ผอ.ศรชล.จังหวัด เสนอ

ผอ.ศรชล.จังหวัด เป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการ พนักงาน และลูกจ้างที่ได้รับคำสั่ง ให้มาปฏิบัติงานใน ศรชล.จังหวัด และรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของ ศรชล.จังหวัด

การจัดโครงสร้าง การแบ่งส่วนงานและอำนาจหน้าที่ อัตราค่าจ้าง และการ บริหารงานของส่วนงานภายใน ศรชล.จังหวัด ให้เป็นไปตามที่ผู้อำนวยการกำหนดตามข้อเสนอ ของ ผอ.ศรชล.ภาค และผอ.ศรชล.จังหวัด

ให้หน่วยงานทางทะเลและหน่วยงานของรัฐพิจารณาให้การสนับสนุนด้าน บุคลากร งบประมาณ และทรัพย์สินในการปฏิบัติงานของ ศรชล.จังหวัด ตามที่ ผอ.ศรชล.จังหวัด ร้องขอ และให้นำความในมาตรา 18 และมาตรา 19 มาใช้บังคับกับ ศรชล.จังหวัด ด้วยโดยอนุโลม

ให้นำความในมาตรา 20 บรรดาคำมาใช้บังคับกับการแต่งตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษา ศรชล.จังหวัด ด้วยโดยอนุโลม ทั้งนี้ ให้ ผอ.ศรชล.จังหวัด เป็นผู้เสนอรายชื่อคณะกรรมการที่ปรึกษา ศรชล.จังหวัดต่อผู้อำนวยการเพื่อแต่งตั้ง

มาตรา 22 ให้ ศรชล. จัดให้มีศูนย์ศึกษาอบรม เพื่อทำหน้าที่จัดการฝึกอบรมการ ปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ใน ศรชล. หรือบุคลากรอื่น ๆ ในหน่วยงานทางทะเล

ส่วนที่ 2

ภารกิจการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล

มาตรา 23 ในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลโดยทั่วไป ให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานทางทะเลตามขอบเขตของกฎหมายที่ให้อำนาจหน้าที่แก่หน่วยงานทางทะเลนั้น ในการปฏิบัติภารกิจของ ศรชล. ในภาวะปกติ ให้ ศรชล. เป็นผู้ควบคุมบังคับบัญชา กำกับดูแล และอำนวยความสะดวกในการจัดการหรือแก้ไขปัญหา โดยบูรณาการขีดความสามารถของหน่วยงานทางทะเลเข้าด้วยกันเพื่อป้องกันปราบปราม หรือแก้ไขปัญหา เหตุการณ์ หรือการกระทำผิดกฎหมายที่กระทบหรืออาจส่งผลกระทบต่อผลประโยชน์ของชาติทางทะเลหรือกิจกรรมทางทะเล-เมื่อปรากฏว่าภาวะปกตินั้นเกินขีดความสามารถของหน่วยงานทางทะเล หรือไม่มีหน่วยงานของรัฐใดรับผิดชอบ หรือต้องมีการบูรณาการ ในการปฏิบัติงาน หรือมีความจำเป็นอื่นตามที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา 24 ในกรณีที่มีภาวะไม่ปกติเกิดขึ้น คณะรัฐมนตรีจะมีมติมอบหมายให้ ศรชล. เป็นผู้ควบคุมบังคับบัญชา กำกับดูแล ป้องกันปราบปราม ระงับ ยับยั้ง จัดการแก้ไข หรือบรรเทาปัญหาที่กระทบหรืออาจส่งผลกระทบต่อผลประโยชน์ของชาติทางทะเลหรือกิจกรรมการทางทะเลภายในพื้นที่และระยะเวลาที่กำหนดก็ได้ ทั้งนี้ ให้นายกรัฐมนตรีประกาศให้ทราบโดยทั่วไปและเมื่อภาวะไม่ปกตินั้นสิ้นสุดลง ให้นายกรัฐมนตรีประกาศยกเลิกภาวะไม่ปกติและให้ภารกิจของ ศรชล. สิ้นสุดลงและรายงานให้คณะกรรมการและคณะรัฐมนตรีทราบ ตามลำดับ

ส่วนที่ 3

การปฏิบัติการและพนักงานเจ้าหน้าที่

มาตรา 25 เพื่อให้การปฏิบัติเป็นไปตามมาตรา 23 หรือมาตรา 24 แล้วแต่กรณีเมื่อปรากฏว่ามีการกระทำหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่ายานพาหนะ หรือบุคคลในยานพาหนะนั้นได้กระทำความผิดเกี่ยวกับกิจกรรมทางทะเลใด ๆ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจดำเนินการตามความจำเป็นเพื่อป้องกันปราบปราม ระงับ ยับยั้ง หรือแก้ไขสถานการณ์ รวมทั้งให้มีอำนาจสืบสวนสอบสวน และในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่ทำการสอบสวน ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจและ

หน้าที่เช่นเดียวกับพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ทั้งนี้ ให้มีอำนาจกระทำการเท่าที่จำเป็น ดังต่อไปนี้

(1) สั่งให้ยานพาหนะหยุด รวมทั้งใช้กำลังบังคับเท่าที่จำเป็นเพื่อให้ยานพาหนะนั้นหยุด

(2) ขึ้นไปบนยานพาหนะนั้น เพื่อตรวจสอบเอกสารเกี่ยวกับยานพาหนะนั้น และเอกสารคนประจำยานพาหนะนั้น

(3) ค้นยานพาหนะ และคนประจำยานพาหนะที่ต้องสงสัยนั้น ให้หรือหรือขงสิ่งของในเรือหรือยานพาหนะใด ๆ เพื่อการค้น โดยไม่ต้องมีหมายค้น เมื่อมีเหตุอันควรสงสัยว่ายานพาหนะ หรือคนประจำยานพาหนะนั้นได้กระทำความผิดเกี่ยวกับกิจกรรมทางทะเล

(4) ควบคุมผู้ต้องสงสัย ตลอดจนควบคุมยานพาหนะ และสิ่งของที่จะใช้หรือได้ใช้ในการกระทำความผิด หรือได้มาจากการกระทำความผิด ถ้าการตรวจค้นยานพาหนะหรือการสืบสวนสอบสวนเบื้องต้นมีเหตุอันควรสงสัยว่าจะมีหรือได้มีการกระทำความผิด ห้ามมิให้ควบคุมยานพาหนะ ผู้ควบคุมยานพาหนะหรือบุคคลในยานพาหนะไว้เกินความจำเป็นตามพฤติการณ์แห่งคดี

(5) ให้พ่วงยานพาหนะ หรือให้ทำการอื่นเพื่อให้ยานพาหนะนั้น ไปยังที่ซึ่งสะดวกแก่การตรวจค้น การสอบสวน หรือการดำเนินคดี

(6) ไล่ตามยานพาหนะใด ๆ ที่กระทำหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำความผิดตามกฎหมายของประเทศไทยในเขตทางทะเล รวมทั้งไล่ตามจับกุมผู้ต้องสงสัยที่หนีขึ้นฝั่งได้ตามความจำเป็น

(7) ควบคุมตัวผู้ต้องหาว่ากระทำความผิดไว้ได้ไม่เกิน 48 ชั่วโมงนับแต่นำตัวผู้ต้องหามาถึงฝั่ง และมีให้นับเวลาเดินทางตามปกติที่นำตัวผู้ต้องหามาถึงฝั่งเป็นเวลาควบคุมผู้ต้องหาของพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ทั้งนี้ เมื่อการสอบสวนเสร็จแล้ว ให้ทำความเข้าใจว่าควรส่งฟ้องหรือไม่ฟ้อง ส่งไปยังพนักงานอัยการตามที่อัยการสูงสุดกำหนด

ในการปฏิบัติหน้าที่ พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องแสดงบัตรประจำตัวต่อบุคคลที่เกี่ยวข้อง บัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ให้เป็นไปตามแบบที่ผู้อำนวยการกำหนด ดังนี้

(1) กรณีข้าราชการและพนักงานเจ้าหน้าที่หน่วยงานทางทะเลที่มาปฏิบัติงานภายในของ ศรชล. ให้ใช้บัตรประจำตัวของ ศรชล. เป็นบัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้

(2) กรณีข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานของรัฐอื่นที่ร่วมปฏิบัติงานใน สรชล. ให้ใช้บัตรข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานต้นสังกัดประกอบกับคำสั่งแต่งตั้งให้เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่เป็นบัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้

ผู้อำนวยการจะกำหนดให้ใช้เครื่องหมายแทนบัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ก็ได้ ทั้งนี้ การใช้หรือแสดงเครื่องหมายให้เป็นไปตามระเบียบที่ผู้อำนวยการกำหนด

มาตรา 26 เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่มีเหตุผลที่เชื่อได้ว่า เรือต่างชาติได้กระทำความผิดตามกฎหมายที่ประเทศไทยมีเขตอำนาจ แล้วหนีออกไปนอกทะเลอาณาเขต เขตต่อเนื่อง หรือ เขตเศรษฐกิจจำเพาะของประเทศไทย แล้วแต่กรณี ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ให้อำนาจสัตยาบันให้หยุดในระหว่างที่เรือต่างชาติสามารถเห็นหรือได้ยินสัตยาบันได้เท่านั้น แต่ไม่จำเป็นว่าในขณะที่มีคำสั่งให้หยุด เรือหรืออากาศยานที่ออกคำสั่งจะต้องอยู่ภายในเขตทางทะเลที่ประเทศไทยมีเขตอำนาจ หากเรือนั้นไม่หยุดพนักงานเจ้าหน้าที่มีสิทธิไล่ตามเรือต่างชาตินั้น และสามารถดำเนินการต่อไปได้หากการไล่ตามนั้นมีได้ขาดตอนลง แต่สิทธิการไล่ตามสิ้นสุดลงทันทีเมื่อเรือต่างชาติที่ถูกไล่ตามเข้าสู่ทะเลอาณาเขตของประเทศตนหรือประเทศอื่น

การไล่ตามคิดค้นในวรรคหนึ่ง อาจริเริ่มหรือดำเนินต่อไปโดยเรือหรืออากาศยานอื่นของรัฐที่ปฏิบัติการร่วมกับ สรชล. ก็ได้โดยให้นำความในวรรคหนึ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม โดยเรือหรืออากาศยานอื่นของรัฐที่ออกคำสั่งให้หยุดต้องไล่ตามคิดค้นยานพาหนะต่างชาตินั้นเพื่อบังคับให้ยานพาหนะนั้นหยุดหรือไปยังที่แห่งใดแห่งหนึ่งด้วยตนเอง หรือจนกว่าจะมีการรับช่วงไล่ตามคิดค้นเพื่อบังคับให้ยานพาหนะนั้นหยุดหรือไปยังที่แห่งใดแห่งหนึ่งโดยเรือหรืออากาศยานอื่นของรัฐที่เรือหรืออากาศยานของรัฐที่ไล่ติดตามเรียกมา การไล่ตามคิดค้นจะกระทำมิได้ถ้าเรือหรืออากาศยานของรัฐที่จะไล่ตามคิดค้นเพียงแต่เห็นยานพาหนะต่างชาติกระทำความผิดหรือสงสัยว่าได้กระทำความผิด แต่มิได้มีการสั่งให้หยุดและมิได้มีการไล่ตามคิดค้นโดยเรือหรืออากาศยานของรัฐโดยไม่ขาดตอน

การไล่ตามคิดค้นในมาตรานี้ให้หมายความรวมถึง การไล่ตามยานพาหนะต่างชาติที่ได้กระทำความผิดหรือมีเหตุผลอันควรสงสัยว่ายานพาหนะนั้นได้กระทำความผิดตามกฎหมายของประเทศไทยที่ได้กระทำโดยประสงฆ์ให้เกิดขึ้นในราชอาณาจักร หรือรัฐบาลไทยเป็นผู้เสียหาย หรือกระทำโดยทำงานร่วมกันกับยานพาหนะอื่น ซึ่งอยู่หรือเข้ามาในเขตทางทะเลที่ประเทศไทยมีอำนาจ ไม่ว่าจะเป็นการร่วมหรือเป็นผู้สนับสนุนกระทำความผิด แม้กระทำนอกราชอาณาจักร ให้ถือว่าเป็นการกระทำในราชอาณาจักร และให้รับโทษในราชอาณาจักร

มาตรา 27 เพื่อปฏิบัติตามความในมาตรา 23 หรือมาตรา 24 แล้วแต่กรณี ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งและบังคับให้ผู้ควบคุมยานพาหนะ และคนประจำยานพาหนะ ที่ใช้หรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าใช้ในการกระทำความผิดหรือที่ความผิดเกิดขึ้นหรือสงสัยว่าเกิดขึ้น หยุดยานพาหนะ หรือนำยานพาหนะไปยังที่ใดที่หนึ่ง ถ้าไม่ปฏิบัติตามก็ให้มีอำนาจดำเนินการใด ๆ เพื่อบังคับให้ปฏิบัติตามหรือนำยานพาหนะไปหรือเพื่อป้องกันการหลบหนี

การสั่งหรือบังคับให้หยุดยานพาหนะ หรือนำยานพาหนะไปยังที่ใดที่หนึ่งตามความในวรรคหนึ่ง อาจทำโดยใช้อำนาจพิเศษอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างก็ได้แต่อำนาจพิเศษที่จะใช้นั้นต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่ผู้อำนวยการประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา 28 ในการปฏิบัติการตามมาตรา 23 หรือมาตรา 24 แล้วแต่กรณี ให้ สรชล. มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้ด้วย

(1) ป้องกัน ปราบปราม ระงับ ยับยั้ง และแก้ไขหรือบรรเทาเหตุการณ์หรือการกระทำที่กระทบหรืออาจส่งผลกระทบต่อผลประโยชน์ของชาติทางทะเล

(2) กำกับ ติดตาม และเร่งรัดหน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้อง ให้ดำเนินการหรือบูรณาการในการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนเผชิญเหตุ หรือคำสั่งการของ สรชล. ที่เกี่ยวข้อง

(3) สั่งให้บุคคล หรือยานพาหนะ ซึ่งขัดขวาง กีดขวาง หรือเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินการตาม (1) ออกจากพื้นที่ที่กำหนด

(4) ควบคุม กำกับดูแลการปฏิบัติงานของท่าเรือพาณิชย์ และท่าเรือประมงให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย

เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติการตามอำนาจหน้าที่ตามวรรคหนึ่ง ถ้ามีความจำเป็นที่ สรชล. ต้องใช้อำนาจหรือหน้าที่ตามกฎหมายใดที่อยู่ในอำนาจหน้าที่หรือความรับผิดชอบของหน่วยงานของรัฐใด ให้คณะรัฐมนตรีมีอำนาจแต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งใด ๆ ใน สรชล. เป็นเจ้าพนักงานหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายนั้น หรือมีมติให้หน่วยงานของรัฐนั้นมอบอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบตามกฎหมายในเรื่องดังกล่าวให้ สรชล. ดำเนินการแทนหรือมีอำนาจดำเนินการด้วยภายในพื้นที่และระยะเวลาที่กำหนด ทั้งนี้ ต้องกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการใช้อำนาจนั้นไว้ด้วย

มาตรา 29 เพื่อประโยชน์ตามมาตรา 28 (1) หรือ (3) ให้ผู้อำนวยการโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีมีอำนาจออกข้อกำหนด ดังต่อไปนี้

(1) ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องปฏิบัติการหรืองดเว้นการปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใด

(2) ห้ามเข้าหรือให้ออกจากบริเวณเขตทางทะเลหรือทางน้ำอื่น ๆ ตลอดจนพื้นที่ทางบก อาคาร หรือสถานที่ที่กำหนด ในห้วงเวลาที่ปฏิบัติการ เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือเป็นบุคคลซึ่งได้รับการยกเว้น

(3) ห้ามการออกเรือหรือนำเรือเข้าจอดในที่ต่าง ๆ

(4) ห้ามการใช้เส้นทางคมนาคมหรือการใช้อยานพาหนะ หรือกำหนดเงื่อนไขการใช้เส้นทางคมนาคมหรือการใช้อยานพาหนะ

ข้อกำหนดตามวรรคหนึ่งจะกำหนดหลักเกณฑ์ เงื่อนไขหรือเงื่อนไขที่กำหนดไว้ด้วยก็ได้ ทั้งนี้ การกำหนดดังกล่าวต้องไม่ก่อความเดือดร้อนแก่ประชาชนเกินสมควรแก่เหตุ

มาตรา 30 ให้ผู้อำนวยการและพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ผู้อำนวยการมอบหมายเป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

มาตรา 31 ในการใช้อำนาจของ ศรชล. ถ้าก่อให้เกิดความเสียหายแก่ประชาชนผู้สุจริต ให้ ศรชล. จัดให้ผู้นั้นได้รับการชดเชยค่าเสียหายตามควรแก่กรณีตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

มาตรา 32 ผู้อำนวยการหรือผู้ที่ผู้อำนวยการมอบหมาย พนักงานเจ้าหน้าที่ หรือเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานทางทะเลหรือหน่วยงานของรัฐที่ปฏิบัติงานหรือปฏิบัติหน้าที่ใน ศรชล. รวมทั้ง ศรชล.ภาค และ ศรชล.จังหวัด ตามพระราชบัญญัตินี้ ไม่ต้องรับผิดชอบทั้งทางแพ่ง ทางอาญา หรือทางวินัยเนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่ หากเป็นการกระทำที่สุจริตตามความจำเป็น แต่ไม่ตัดสิทธิผู้ได้รับความเสียหายที่จะเรียกร้องค่าเสียหายจากทางราชการตามกฎหมายว่าด้วยความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ หรือได้รับการชดเชยค่าเสียหายตามควรแก่กรณีตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 31

มาตรา 33 พนักงานเจ้าหน้าที่หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งปฏิบัติหน้าที่ภายในพื้นที่ที่กำหนดตามมาตรา 24 อาจได้รับสิทธิและค่าตอบแทนพิเศษตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

พนักงานเจ้าหน้าที่หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐตามวรรคหนึ่งผู้ใดเจ็บป่วย เสียชีวิต ทูพพลภาพ พิกัด หรือสูญเสียอวัยวะอันเนื่องมาจากการปฏิบัติหน้าที่ ให้ได้รับสิทธิประโยชน์อื่นนอกเหนือจากที่มีกฎหมายกำหนด ทั้งนี้ ตามระเบียบที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

มาตรา 34 บรรดาข้อกำหนด ประกาศ คำสั่ง หรือการกระทำของพนักงานเจ้าหน้าที่หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐตามหมวดนี้ไม่อยู่ในบังคับของกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง

การดำเนินคดีใด ๆ อันเนื่องมาจากข้อกำหนด ประกาศ คำสั่ง หรือการกระทำตามหมวดนี้ให้อยู่ในอำนาจของศาลยุติธรรม ทั้งนี้ ในกรณีที่ศาลจะต้องพิจารณาเพื่อใช้มาตรการหรือวิธีการชั่วคราวก่อนพิพากษาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งหรือประมวลกฎหมาย

วิธีพิจารณาความอาญา แล้วแต่กรณี ให้ศาลเรียกพนักงานเจ้าหน้าที่หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งออกข้อกำหนด ประกาศหรือคำสั่ง หรือกระทำการนั้น มาเพื่อชี้แจงข้อเท็จจริง รายงานหรือแสดงเหตุผล เพื่อประกอบการพิจารณาสั่งใช้มาตรการหรือวิธีการชั่วคราวดังกล่าวด้วย

หมวด 4

บทกำหนดโทษ

มาตรา 35 ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของ ทจชล. หรือ ไม่มาชี้แจงหรือส่งเอกสารตาม มาตรา 12 (4) ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท

มาตรา 36 ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ ตามมาตรา 25 (1) หรือมาตรา 27 หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของ ศรชล. ตามมาตรา 28 (3) หรือต่อสู้หรือขัดขวางการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 37 ผู้ใดฝ่าฝืนข้อกำหนดที่ออกตามมาตรา 29 (2) (3) หรือ (4) ต้องระวางโทษ จำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ เว้นแต่กรณีการกระทำความผิด เกี่ยวกับการประมงหรือสิ่งแวดล้อมในเขตเศรษฐกิจจำเพาะ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสิบล้านบาท

บทเฉพาะกาล

มาตรา 38 ให้บรรดาระเบียบหรือข้อบังคับในเรื่องใดที่เกี่ยวกับวิธีปฏิบัติงานที่ ออกโดยศูนย์ประสานการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลหรือศูนย์อำนาจการซื้ออื่นที่อาจมี การจัดตั้งขึ้นมาทำหน้าที่แทนศูนย์ประสานการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลยังคงมีผลใช้ บังคับกับ ศรชล. ไปพลางก่อนจนกว่าจะมีระเบียบหรือข้อบังคับในเรื่องนั้นที่ออกโดย คณะกรรมการหรือผู้อำนวยการตามพระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับแทน

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

.....

นายกรัฐมนตรี

ผนวก ข

เกาะต่างๆ ในทะเลจีนใต้ที่ประเทศต่างๆ อ้างกรรมสิทธิ์

S/N	Corresponding English Names	Hanyu Pinyin	Geographic Coordinates		Occupier
			North Latitude	East Longitude	
1	Nanhai Islands or South China Sea Islands	Nánhǎi Zhūdǎo			M
2	Dongsha Islands or Pratas Islands	Dōngshā Qúndǎo			
3	<i>Dongsha Reef</i>	Dōngshā Jiāo	20°35' - 20°47'	116°45' - 116°55'	
4	Dongsha Island or Pratas Island	Dōngshā Dǎo	20°42'	116°43'	
5	North Vereker Bank	Běiwèi Tān	20°04'	115°58'	
6	South Vereker Bank	Nánwèi Tān	20°58'	115°55'	
7	Bei Shuidao (<i>North Waterway</i>)	Běi Shuǐdào	20°45'	116°43'	
8	Nan Shuidao (<i>South Waterway</i>)	Nán Shuǐdào	20°39'	116°42'	
9	Xisha Islands or Parcel Islands	Xīshā Qúndǎo			
10	Yongle Qundao, Yung-lo Chün-tao, Crescent Group	Yǒnglè Qúndǎo	15°46' - 17°07'	111°11' - 112°06'	
11	Bei Jiao, North Reef	Běi Jiāo	17°05'	111°30'	
12	Jinyin Dao, Money Island	Jīnyín Dǎo	16°27'	111°31'	

13	Linyang Jiao, Lin-yang Chiao, Antelope Reef	Língyáng Jiāo	16°28'	111°35'	
14	Kuangzai Shazhou	Kuāngzǎi Shāzhōu	16°27'	111°36'	
15	Ganquan Dao, Robert Island	Gānquán Dǎo	16°30'	111°35'	
16	Shanhu Dao, Shan-hu Tao, Pattle Island	Shānhú Dǎo	16°32'	111°36'	
17	Quanfu Dao	Quánfù Dǎo	16°35'	111°40'	
18	Yagong Dao	Yāgōng Dǎo	16°34'	111°41'	
19	Yin Yu (<i>Silver islet</i>), Observation Bank	Yín Yǔ	16°35'	111°42'	
20	Yinyuzai (<i>Silver islet</i> <i>small or junior</i>)	Yínǔzǎi	16°35'	111°42'	
21	Xianshe Yu	Xiánshě Yǔ	16°33'	111°43'	
22	Shi Yu (<i>Stone islet</i>)	Shí Yǔ	16°33'	111°45'	
23	Jinqing Dao, Drummond Island	Jīnqīng Dǎo	16°28'	111°44'	
24	Chenhang Dao, Duncan Island	Chēnháng Dǎo	16°27'	111°43'	
25	Guangjin Dao	Guāngjīn Dǎo	16°27'	111°42'	
26	Yuzhuo Jiao	Yùzhuó Jiāo	16°19' - 16°22'	111°57' - 112°06'	
27	Huaguang Jiao, Discovery Reef	Huāguāng Jiāo	16°09' - 16°17'	111°34' - 111°49'	
28	Panshi Yu, Passu Keah	Pánshí Yǔ	16°02' - 16°05'	111°45' - 111°50'	
29	Zhongjian Dao, Triton Island	Zhōngjiàn Dǎo	15°47'	111°12'	

30	Xuande Qundao, Amphitrite Group	Xuāndé Qúndǎo	16°49' - 17°00'	112°12' - 112°21'	
31	Yongxing Dao, Yung- hsing Tao, Woody Island	Yǒngxīng Dǎo	16°50'	112°20'	
32	Shi Dao, Shih Tao, Rocky Island	Shí Dǎo	16°51'	112°21'	
33	Qilian Yu (Seven connected islets)	Qīlián Yǔ	16°55' - 16°58'	112°19' - 112°21'	
34	Dongxin Shazhou	Dōngxīn Shāzhōu	16°55'	112°21'	
35	Xinxin Shazhou	Xīxīn Shāzhōu	16°55'	112°21'	
36	Nan Shazhou (South shoal), South Sand	Nán Shāzhōu	16°56'	112°21'	
37	Zhong Shazhou (Middle shoal)	Zhōng Shāzhōu	16°56'	112°21'	
38	Bei Shazhou (North shoal)	Běi Shāzhōu	16°56'	112°20'	
39	Nan Dao, Nan Tao, South Island	Nán Dǎo	16°57'	112°20'	
40	Zhong Dao (Middle island)	Zhōng Dǎo	16°57'	119°19'	
41	Bei Dao, (North island)	Běi Dǎo	16°58'	112°19'	
42	Zhaoshu Dao	Zhàoshù Dǎo	16°59'	112°16'	
43	Xi Shazhou (West shoal)	Xī Shāzhōu	16°59'	112°13'	
44	Yinli Tan, Iltis Bank	Yīnlì Tān	16°45' - 16°48'	112°12' - 112°15'	
45	Dong Dao, Lincoln Island	Dōng Dǎo	16°40'	112°44'	
46	Xidu Tan, Dido Bank	Xīdù Tān	16°49'	112°54'	

47	Gaojianshi (Tall sharp stone)	Gāojiānshí	16°35'	112°38'	
48	Beibianlang (North side corridor)	Běibiānláng	16°32'	112°33'	
49	Binmei Tan, Bremen Bank	Bīnméi Tān	16°17' - 16°24'	112°20' - 112°33'	
50	Zhanhan Tan, Jehangire Reefs	Zhànhány Tān	16°25'	112°37'	
51	Langhua Jiao, Bombay Reef	Lànghuā Jiāo	16°01' - 16°05'	112°26' - 112°36'	
52	Songtao Tan	Sōngtāo Tān	15°43'	112°13'	
53	Laocumen	Lǎocūmén	16°31'	11°35'	
54	Quanfumen	Quánfūmén	16°33'	111°38'	
55	Yinyumen, Yin Yu, Observation Bank	Yínyǔmén	16°35'	111°41'	
56	Shiyumen	Shíyǔmén	16°34'	111°44'	
57	Jinqingmen	Jīnqīngmén	16°27'	111°44'	
58	Hongcaomen	Hóngcǎomén	16°53'	112°21'	
59	Zhaoshumen	Zhàoshùmén	16°58'	112°18'	
60	Ganquanmen	Guānquánmén	16°30'	111°35'	
61	Zhongsha Qundao, Macclesfield Bank	Zhōngshā Qúndǎo			
62	Ximen Ansha, Siamese Shoal	Xīmén Ànshā	15°58'	114°03'	
63	Bengu Ansha, Bangkok Shoal, Bangkok, Banc	Běngù Ànshā	16°00'	114°06'	

64	Meibin Ansha, Mei-pin An-sha, Magpie Shoal	Měibīn Ànshā	16°03'	114°13'	
65	Luban Ansha, Carpenter Shoal	Lǔbān Ànshā	16°04'	114°18'	
66	Zhongbei Ansha, Oliver Shoal	Zhōngběi Ànshā	16°06'	114°25'	
67	Biwei Ansha, Pygmy Shoal	Bǐwēi Ànshā	16°13'	114°44'	
68	Yinji Tan, Egeria Bank	Yīnjī Tān	16°03'	114°56'	
69	Wuyong Ansha, Howard Shoal	Wúyǒng Ànshā	15°52'	114°47'	
70	Jimeng Ansha, Learmonth Shoal	Jíměng Ànshā	15°42'	114°41'	
71	Haijiu Ansha, Hai-chiu An-sha, Plover Shoal	Hǎijiū Ànshā	15°36'	114°28'	
72	Anding Lianjiao, Addington Patch	Āndīng Liánjiū	15°37'	114°24'	
73	Meixi Ansha, Smith Shoal	Měixī Ànshā	15°27'	114°12'	
74	Bude Ansha, Bassett Shoal	Bùdé Ànshā	15°27'	114°10'	
75	Bofu Ansha, Balfour Shoal, Balfour, Banc	Bōfú Ànshā	15°27'	114°00'	
76	Paibo Ansha, P'ai-po An- sha, Parry Shoal	Páibō Ànshā	15°29'	113°51'	
77	Guodian Ansha, Cawston Shoal	Guǒdiàn Ànshā	15°32'	113°46'	

78	Paihong Tan, P'ai-hung T'an, Penguin Reef	Páihóng Tān	15°38'	113°43'	
79	Taojing Ansha, Tancred Shoal	Tāojìng Ànshā	15°41'	113°54'	
80	Kongpai Ansha, Combe Shoal	Kòngpài Ànshā	15°48'	113°54'	
81	Huaxia Ansha, Hua-hsia An-sha, Cathay Shoal	Huáxià Ànshā	15°54'	113°58'	
82	Shitang Lianjiao, Shih- t'ang Lien-chiao, Hardy Patches	Shítáng Ànshā	16°02'	114°46'	
83	Zhizhang Ansha (Finger palm shoal)	Zhǐzhǎng Ànshā	16°00'	114°39'	
84	Nanfei Ansha, Nan-fei An-sha, Margesson Shoal	Nánfēi Ànshā	15°55'	114°38'	
85	Manbu Ansha, Man-pu An-sha, Walker Shoal	Mànbù Ànshā	15°55'	114°29'	
86	Lexi Ansha, Lo-hsi An- sha, Phillips Shoal	Lèxī Ànshā	15°52'	114°25'	
87	Pingnan Ansha, Payne Shoal	Píngnán Ànshā	15°52'	114°34'	
88	Huangyan Dao, Minzhu Jiao, Scarborough Reef	Huángyán Dǎo	15°08' -	117°44' -	
		Mínzhǔ Jiāo	15°14'	117°48'	
89	Nanyan (South rock)	Nányán	15°08'	117°48'	
90	Beiyán (North rock)	Běiyán	15°14'	117°44'	
91	Xianfa Ansha (Constitution shoal)	Xiànfǎ Ànshā	16°20'	116°44'	

92	Yitong Ansha	Yītǒng Ànshā	19°12'	113°53'	
93	Shenhu Ansha	Shénhú Ànshā	19°33'	113°02'	
94	Zhongnan Ansha (Middle south shoal)	Zhōngnán Ànshā	13°57'	115°24'	
95	Nansha Qundao, Nansha Islands, Spratly Islands	Nánshā Qúndǎo			
96	Shuangzi Qunjiao, the Two Islands, North Danger Reef or N. Danger Cay	Shuāngzǐ Qúnjiāo	11°23' - 11°28'	114°19' - 114°25'	C
97	Gongshi Jiao, North Reef	Gòngshì Jiāo	11°28'	114°24'	
98	Beizi Dao, North East Cay	Běizǐ Dǎo	11°27'	114°22'	P
99	Beiwai Shazhou, Shira Reef	Běiwài Shāzhōu	11°27'	114°21'	
100	Nanzi Dao, South-west cay	Nánzǐ Dǎo	11°26'	114°20'	V
101	Nailuo Jiao, South Reef	Nàilúo Jiāo	11°23'	114°19'	
102	Dongnan Ansha, Sabine Patches	Dōngnán Ànshā	11°24'	114°22'	
103	Dongbei Ansha, Day Shoal	Dōngběi Ànshā	11°26'	114°24'	
104	Beizi Ansha, Iroquois Ridge	Běizǐ Ànshā	11°26'	114°23'	
105	Yongdeng Ansha, Trident Shoal	Yǒngděng Ànshā	11°23' - 11°31'	114°38' - 114°44'	
106	Lesi Ansha, Lys Shoal	Lèsī Ànshā	11°19' - 11°22'	114°35' - 114°39'	

107	Zhongye Qunjiao, Thitu Island and Reefs, or Thitu Reef	Zhōngyè Qúnjiāo	11°01' - 11°06'	114°11' - 114°24'	P
108	Tiezhi Jiao (Thitu reef)	Tiězhì Jiāo	11°05'	114°23'	
109	Tiezhi Shuidao (Thitu trough)	Tiězhì Shuǐdào	11°03'	114°18'	
110	Meijiu Jiao	Méijiǔ Jiāo	11°03'	114°19'	C
111	Zhongye Dao, Thitu Island	Zhōngyè Dǎo	11°06'	114°17'	
112	Tiexian Jiao	Tiěxiàn Jiāo	10°01' - 11°04'	114°11' - 114°16'	
113	Zhuibi Jiao, Subi Reef	Zhǔbì Jiāo	10°54' - 10°56'	114°04' - 114°07'	C
114	Daoming Qunjiao, Loaita Bank and Reefs	Dàomíng Qúnjiāo	10°40' - 10°55'	114°19' - 114°37'	
115	Shuanghuang Shazhou, (double egg yolk shoal)	Shuānghuáng Shāzhōu	10°42' - 10°43'	114°19' - 114°20'	P
116	Nanyue Dao, Loaita Island	Nányuè Dǎo	10°40'	114°25'	P
117	Yangxin Shazhou, Lankiam Cay	Yángxìn Shāzhōu	10°43'	114°32'	P
118	Kuigui Jiao	Kùguī Jiāo	10°44' - 10°46'	114°35'	
119	Chang Tan (long shoal)	Cháng Tān	10°55' - 11°09'	114°37' - 114°49'	
120	Mengzi Jiao, Menzies Reef	Méngzì Tān	11°09'	114°48'	

121	Zhenghe Qunjiao, Tizzard Bank and Reefs	Zhènghé Qúnjiāo	10°09' - 10°25'	114°13' - 114°44'	
122	Taiping Dao, Itu Aba Island	Tàipíng Dǎo	10°23'	114°22'	T
123	Dunqian Shazhou, Sandy Cay	Dūnqiān Shāzhōu	10°23'	114°28'	V
124	Bolan Jiao, Petley Reef	Bólán Jiāo	10°25'	114°35'	V
125	Anda Jiao, Eldad Reef	Āndá Jiāo	10°21'	114°42'	V
126	Hongxiu Dao, Namyt Island	Hóngxiū Dǎo	10°11'	114°22'	V
127	Nanxun Jiao, Gaven Reef	Nánxūn Jiāo	10°10' - 10°13'	114°13' - 114°15'	C
128	Xiaoxian Jiao, Discovery Small Reef	Xiǎoxiàn Jiāo	10°00'	114°02'	
129	Daxian Jiao, Discovery Great Reef	Dàxiàn Jiāo	10°00' - 10°08'	113°52' - 113°53'	V
130	Fulusi Jiao, Western or Flora Temple Reef	Fúlúsi Jiāo	10°14'	113°38'	
131	Kangle Jiao, Corn Wallis Reef	Kānglè Jiāo	10°00'	114°23'	
132	Jiuzhang Qundjiao, Union Banks and Reef, Union Tablemount	Jiǔzhāng Qúnjiāo	9°42' - 10°00'	114°15' - 114°40'	V
133	Jinghong Dao, Sin Cowe Island	Jǐnghóng Dǎo	9°53'	114°20'	V
134	Nanmen Jiao, Edmund Reef	Nánmén Jiāo	9°54'	114°24'	

135	Ximen Jiao, McKennan Reef	Xīmén Jiāo	9°54'	114°28'	
136	Dongmen Jiao, Hugh Reef or Hughes Reef	Dōngmén Jiāo	9°55'	114°30'	C
137	Anle Jiao, Hallet Reef	Ānlè Jiáo	9°56'	114°31'	
138	Changxian Jiao, Holiday Reef	Chángxiàn Jiāo	9°58'	114°34'	
139	Zhuquan Jiao, Empire Reef	Zhǔquán Jiāo	9°58'	114°35'	
140	Niu'e Jiao, Whitsum Reef	Niú'è Jiāo	9°57' - 10°00'	114°36' - 114°40'	
141	Ranqing Dongjiao, Ross Reef	Rǎnqīng Dōngjiāo	9°54'	114°36'	
142	Ranqing Shazhou, Grierson Reef	Rǎnqīng Shāzhōu	9°54'	114°34'	
143	Longxia Jiao, Bamford Reef	Lóngxiā Jiāo	9°53'	114°32'	
144	Bianshen Jiao, Tetley Reef	Biǎnshēn Jiāo	9°52'	114°31'	
145	Zhangxi Jiao, Jones Reef	Zhāngxī Jiāo	9°50'	114°28'	
146	Quyuan Jiao, Higgen Reef	Qūyuán Jiāo	9°48'	114°24'	V
147	Qiong Jiao, Lansdowne Reef	Qióng Jiāo	9°46'	114°22'	V
148	Chigua Jiao, Johnson Reef	Chìguā Jiāo	9°42'	114°17'	C
149	Guihan Jiao, Collins Reef	Guǐhǎn Jiāo	9°45'	114°15'	V

150	Hua Jiao, Loveless Reef	Huá Jiāo	9°51'	114°16'	
151	Jiyang Jiao, Gent Reef	Jíyáng Jiāo	9°52'	114°17'	
152	Fan'ai Ansha, Fancy Wreck Shoal	Fàn'ài Ànshā	9°43'	114°40'	
153	Fubo Jiao, Genges South Reef	Fúbō Jiāo	9°23'	114°11'	V
154	Yongshu Jiao, Fiery Cross Reef or N.W. (Northwestern) Investigator Reef	Yǒngshǔ Jiāo	9°30' - 9°40'	112°53' - 113°04'	C
155	Xiaoyao Ansha, Daulle Shoal	Xiāoyáo Ànshā	9°28'	114°24'	
156	Huo'ai Jiao, Irving Reef	Huǒ'ài Jiāo	10°53'	114°56'	
157	Xiyue Dao, West York Island	Xīyuè Dǎo	11°05'	115°02'	P
158	Mahuan Dao, Nanshan Island	Mǎhuān Dǎo	10°44'	115°48'	P
159	Feixin Dao, Flat Island	Fèixìn Dǎo	10°49'	115°50'	P
160	Heping Ansha, Third Thomas Reef	Héping Ànshā	10°53'	115°55'	
161	Huoxing Jiao, Hopkins Reef	Huǒxīng Jiāo	10°48'	116°06'	
162	Dayuan Tan, Nares Reef	Dàyuān Tān	11°04' - 11°44'	116°02' - 116°20'	
163	Wufang Jiao, Jackson Atoll	Wǔfāng Jiāo	10°27' - 10°32'	115°42' - 115°48'	

164	Wufangwi, Hamspoon Reef	Wǔfāngwěi	10°27'	115°44'	
165	Wufangnan, Petch Reef	Wǔfāngnán	10°27'	115°47'	
166	Wufangxi, Deane Reef	Wǔfāngxī	10°30'	115°43'	
167	Wufangbei, Hoare Reef	Wǔfāngběi	10°32'	115°44'	
168	Wufangtou, Dickinson Reef	Wǔfāngtóu	10°32'	115°48'	
169	Xunjiang Ansha, Shinko Shoal	Xúnjiāng Ànshā	10°28'	116°00'	
170	Banlu Jiao, Hardy Reef	Bànlù Jiāo	10°08'	116°08'	
171	Nanfang Qiantan, Southern Bank or Souther Shoal	Nánfāng Qiǎntān	10°15' - 10°41'	116°27' - 116°57'	V
172	Dongpo Jiao, Pennsylvania S. Reef	Dōngpō Jiāo	10°23'	116°34'	
173	Zong Tan, Brown Bank	Zōng Tān	10°42'	117°23'	
174	Bao Tan (treasure bank)	Bǎo Tān	10°30'	116°40'	
175	Donghua Jiao, Foulerton Reef	Dōnghuá Jiāo	10°33'	116°56'	
176	Bin Jiao	Bīn Jiāo	10°34'	116°59'	
177	Antang Tan, Amy Douglas Bank	Āntáng Tān	10°36' - 11°00'	116°09' - 116°33'	
178	Antang Jiao, Amy Douglas Reef	Āntáng Jiāo	10°53'	116°26'	
179	Houteng Jiao, Iroquois Reef	Hòuténg Jiāo	10°37'	116°10'	

180	Gongzhen Jiao, Baker Reef	Gǒngzhēn Jiāo	10°43'	116°10'	
181	Liyue Tan, Reed Bank, Reed Tablemount	Lǐyuè Tān	11°06' - 11°55'	116°22' - 117°20'	V
182	Xiongnan Jiao, Marie Louise Bank	Xióngnán Jiāo	11°55'	116°47'	
183	Yangming Jiao, Pennsylvania N. Reef, Pennsylvania North Reef	Yángmíng Jiāo	10°48'	116°51'	
184	Liyue Nanjiao, North Reef	Lǐyuè Nánjiāo	10°51'	116°40'	
185	Zi Tan, Wood Bank	Zǐ Tān	10°36'	117°11'	
186	Elan Ansha, Lord Auckland Shoal	Élán Ànshā	10°20'	117°17'	
187	Hongshi Ansha, Carnatic Shoal	Hóngshí Ànshā	10°06'	117°21'	
188	Xianhou Tan, Fairie Queen	Xiānhòu Tān	10°38'	117°38'	
189	Zhongxiao Tan, Templier Bank or Templer Bank	Zhōngxiao Tān	11°01'	117°17'	
190	Yongshi Tan, Leslie Bank	Yǒngshì Tān	11°05'	117°28'	
191	Shenxian Ansha, Sandy Shoal	Shénxiān Ànshā	11°02'	117°38'	
192	Haima Tan, Seahorse Shoal or Routh Bank	Hǎimǎ Tān	10°43' - 10°51'	117°44' - 117°50'	
193	Beiheng Jiao, Ganges N. Reef	Běihéng Jiāo	10°33'	115°09'	
194	Heng Jiao, Ganges Reef	Héng Jiāo	10°20'	115°04'	

195	Kongming Jiao, Pennsylvania South Reef	Kǒngmíng Jiāo	9°59'	115°10'	
196	Sanjiao Jiao, Livock Reef	Sānjiǎo Jiāo	10°10' - 10°13'	115°16' - 115°19'	
197	Lusha Jiao, Hopps Reef	Lùshā Jiāo	10°14'	115°22'	
198	Meiji Jiao, South Mischief Reef	Měiji Jiāo	9°52' - 9°56'	115°30' - 115°35'	
199	Xian'e Jiao, Alicia Annie Reef	Xiān'è Jiāo	9°22' - 9°26'	115°26' - 115°28'	
200	Xinyi Jiao, First Thomas Shoal	Xīnyì Jiāo	9°20' - 9°21'	115°54' - 115°58'	
201	Haikou Jiao, Investigator N. E. Shoal, Investigator Northeast Shoal	Hǎikǒu Jiāo	9°11'	116°27'	
202	Banyue Jiao, Half Moon Shoal	Bànyuè Jiāo	8°54'	116°17'	
203	Jianzhang Jiao, Royal Captain Shoal	Jiànzhǎng Jiāo	9°02'	116°40'	
204	Ren'ai Jiao, Second Thomas Reef	Rén'ài Jiāo	9°39' - 9°48'	115°51' - 115°54'	
205	Xianbin Jiao, Sabina Reef	Xiānbīn Jiāo	9°43' - 9°49'	116°25' - 116°37'	
206	Zhongshan Jiao	Zhōngshān Jiāo	9°46'	116°44'	V
207	Lixin Jiao	Lìxīn Jiāo	9°51'	116°35'	
208	Niuchelun Jiao, Boxall Reef	Niúchēlún Jiāo	9°36'	116°24'	
209	Pian Jiao	Piàn Jiāo	9°32'	116°56'	
210	Bombay Shoal	Péngbó Ànshā	9°27'	115°55'	

211	Zhixiang Jiao, Director Reef, Director Rock 或 Director	Zhǐxiàng Jiāo	8°28'	115°55'	
212	Nanle Ansha, Glasgow Shoal or Glasgow	Nánlè Ànshā	8°29'	115°31'	
213	Xiaowei Ansha, North East Shoal	Xiàowèi Ànshā	8°30'	115°14'	
214	Duhu Ansha, North Viper Shoal or Seahorse	Dūhù Ànshā	8°02'	115°23'	
215	Baowei Ansha, South Viper Shoal	Bǎowèi Ànshā	7°30'	115°00'	
216	Siling Jiao, Commodore Reef	Sīlíng Jiāo	8°22' - 8°24'	115°11' - 115°17'	P
217	Shuang Jiao, Galsgow Bank	Shuāng Jiāo	8°20'	115°24'	
218	Shilongyan, Observation Rock	Shílóngyán	9°02'	116°39'	
219	Yixinshi, Madagascar Rock	Yǐxīnshí	9°27'	116°56'	
220	Wumie Jiao, Tennent Reef or Pigeon Reef	Wúmiē Jiāo	8°50' - 8°53'	114°38' - 114°41'	V
221	Yunuo Jiao, Cay Marino	Yùnuò Jiāo	8°30'	114°21'	
222	Nanhua Jiao, Cornwallis South Reef	Nánhuá Jiāo	8°40' - 8°46'	114°10' - 114°12'	V
223	Liumen Jiao, Alison Reef	Liùmén Jiāo	8°46' - 8°50'	113°54' - 114°03'	V
224	Shipanzai, Maralie Reef or Bittern Shoal	Shípánzǎi	9°12'	113°40'	

225	Bisheng Jiao, Pearson Reef	Bìshēng Jiāo	8°56' - 8°59'	113°39' - 113°44'	V
226	Yuya Ansha, Investigator Shoal	Yúyà Ànshā	8°07' - 8°14'	114°30' - 114°50'	
227	Erjiao Jiao	Èrjiǎo Jiāo	8°12'	114°42'	
228	Langkou Jiao	Làngkǒu Jiāo	8°08'	114°33'	
229	Xiantou Jiao	Xiàntóu Jiāo	8°08'	114°48'	
230	Jinwu Ansha, South West Shoa or Southwest Shoal	Jīnwǔ Ànshā	7°59'	114°52'	
231	Puning Ansha, U.S.S. Plymouth	Pǔníng Ànshā	7°35'	114°39'	
232	Boji Jiao, Erica Reef	Bòjī Jiāo	8°06'	114°08'	
233	Andu Tan, Asdasier Bank	Āndù Tān	7°35' - 7°57'	113°55' - 114°30'	M
234	Polang Jiao, Gloucester Breakers	Pòlàng Jiāo	7°49'	114°14'	
235	Guangxing Jiao, Dallas Reef	Guāngxīng Jiāo	7°36' - 7°38'	113°45' - 113°50'	M
236	Guangxingzai Jiao, Ardasier Reef	Guāngxīngzǎi Jiāo	7°37'	113°56'	M
237	Xibo Jiao, Ardasier Breakers	Xībō Jiāo	7°57'	114°02'	
238	Nanghai Jiao, Mariveles Reef	Nánhǎi Jiāo	7°56' - 8°00'	113°53' - 113°58'	
239	Bai Jiao, Barque Canada Reef	Bǎi Jiāo	8°04' - 8°17'	113°15' - 113°23'	V
240	Danzhushi, Lizzie Webber Reef	Dānzhùshí	8°04'	113°15'	

241	Niaoyudingshi	Niǎoyúdingshí	8°16'	113°22'	
242	Anbo Shazhou, Amboyne or Amboyna Cay	Ānbō Shāzhōu	7°53'	112°56'	V
243	Yindun Ansha, Stag Shoal	Yǐndùn Ànshā	8°27'	112°57'	
244	Yinqing Qunjiao, London Reefs	Yǐnqīng Qúnjiāo	8°48' - 8°55'	112°12' - 112°53'	
245	Huayang Jiao, Cuarteron Reef	Huáyáng Jiāo	8°51' - 8°52'	112°50' - 112°53'	C
246	Dong Jiao, East Reef or East London Reef	Dōng Jiāo	8°48' - 8°50'	112°34' - 112°40'	V
247	Zhong Jiao, Central Reef	Zhōng Jiāo	8°55'	112°22'	
248	Xi Jiao, West Reef or West London Reef	Xī Jiāo	8°49' - 8°53'	112°12' - 112°17'	V
249	Nanwei Dao, Spratly Island, Storm Island	Nánwēi Dǎo	8°39'	111°55'	V
250	Riji Jiao, Ladd Reef	Rìjī Jiāo	8°39' - 8°40'	111°39' - 111°42'	V
251	Kangtai Tan, Coronation Bank	Kāngtài Tān	9°21'	111°44'	
252	Zhuying Tan, Jubilee Bank	Zhūyīng Tān	8°32'	111°28'	
253	Aoyuan Ansha, Owen Shoal	Àoyuán Ànshā	8°09'	111°58'	
254	Suilang Ansha	Suìlǎng Ànshā	7°11'	114°49'	
255	Nanwei Tan, Rifleman Bank	Nánwēi Tān	7°31' - 7°57'	111°32' - 111°46'	

256	Pengbobao, Bombay Castle	Péngbóbǎo	7°56'	111°44'	V
257	Johnson Patch	Chángjùn Ànshā	7°46'	111°34'	
258	Kingston Shoal	Jīndùn Ànshā	7°32'	111°32'	
259	Aonan Ansha, Orleana Shoal.	Àonán Ànshā	7°42'	111°45'	
260	Guangya Tan, Prince of Wales Bank	Guǎngyǎ Tān	8°08'	110°31'	V
261	Renjun Tan, Alexandra Bank	Rénjùn Tān	7°58' - 8°02'	110°35' - 110°38'	
262	Lizhun Tan, Grainger Bank	Lǐzhūn Tān	7°46' - 7°50'	110°26' - 110°31'	V
263	Xiwei Tan, Prince Consort Bank	Xīwèi Tān	7°52'	109°58'	V
264	Wan'an Tan, Vanguard Bank	Wàn'ān Tān	7°28' - 7°33'	109°36' - 109°57'	V
265	Danwan Jiao, Swallow Reef	Dànwán Jiāo	7°23'	113°50'	M
266	Royal Charlotte Reef	Huánglù Jiāo	6°57'	113°35'	M
267	Nantong Jiao, Louisa Reef	Nántóng Jiāo	6°20'	113°14'	M
268	Beikang Ansha, North Luconia Shoals	Běikāng Ànshā	5°22' - 5°59'	112°22' - 112°36'	
269	Friendship Shoal	Méngyì Ànshā	5°57'	112°32'	
270	Yijing Jiao, Aitken Reef	Yìjīng Jiāo	5°54'	112°33'	
271	Haikang Ansha, Hardie Shoal	Hǎikāng Ànshā	5°56'	112°31'	

272	Faxian Ansha, Buck Reef	Fǎxián Ànshā	5°45'	112°33'	
273	Mordy Reef	Kāngxī Ànshā	5°38'	112°22'	
274	Bei'an Jiao	Běi'ān Jiāo	5°39'	112°32'	
275	Nan'an Jiao, Sea-horse Breakers	Nán'ān Jiāo	5°32'	112°35'	
276	Nanping Jiao, Hayes Reef	Nánpíng Jiāo	5°22'	112°38'	
277	Nankang Ansha, South Luconia Shoals	Nánkāng Ànshā	4°41' - 5°07'	112°28' - 112°56'	
278	Yinbo Ansha, Connel Reef	Yǐnbō Ànshā	5°06'	112°34'	
279	Hai'an Jiao, Stigant Reef	Hǎi'ān Jiāo	5°02'	112°30'	
280	Qiongtai Jiao, Luconia Breakers	Qióngtái Jiāo	4°59'	112°37'	
281	Tanmen Jiao, Richmond Reef	Tánmén Jiāo	5°04'	112°43'	
282	Haining Jiao, Herald Reef	Hǎiníng Jiāo	4°57'	112°37'	
283	Chengping Jiao, Sterra Balanca	Chéngpíng Jiāo	4°51'	112°32'	
284	Huanle Ansha, Comus Shoal	Huānlè Ànshā	5°01'	112°56'	
285	Zengmu Ansha, James Shoal	Zēngmǔ Ànshā	3°58'	112°17'	
286	Zhong Shuidao, Middle Pass	Zhōng Shuǐdào	11°27'	114°20'	
287	Nanhua Shuidao, U.S. S. Pigeon Passage	Nánhuá Shuǐdào	8°40' 9°55' 10°55'	116°30' 113°15' 112°35'	

	ผู้ครอบครอง	C	จีน		
	Occupier	M	มาเลเซีย		
		P	ฟิลิปปินส์		
		T	ไต้หวัน		
		V	เวียดนาม		

ที่มา 1. Spratlys - Spratly Islands (Nansha Islands) of China จาก

<http://www.spratlys.org/islands-names/1983.htm>

2. South China Sea Reference Book, United Pacific Command, Strategic Planning and Policy Directorate, Regional Strategy and Policy Division

ผนวก ก

แบบสอบถามคำถามปลายเปิดโครงการวิจัยแบบเดลฟาย

เรื่อง ยุทธศาสตร์ความมั่นคงทางทะเลของไทย รองรับการขยายอิทธิพลทางทะเลของจีน
ในทะเลจีนใต้ และ มหาสมุทรอินเดีย
ผู้วิจัย พลเรือโท ช่อฉัตร กระเทศ หลักรัฐ วปอ. รุ่นที่ 59

กล่าวนำ

เอกสารวิจัยเรื่องยุทธศาสตร์ความมั่นคงทางทะเลของไทยรองรับการขยายอิทธิพลทางทะเลของจีนในทะเลจีนใต้และมหาสมุทรอินเดีย ฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อแก้ปัญหาในเรื่องอิทธิพลของประเทศมหาอำนาจที่มีผลต่อแผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล พ.ศ. 2558-2564 เพื่อให้สามารถใช้เป็นแผน/ยุทธศาสตร์ความมั่นคงทางทะเลที่ใช้ในการดำเนินนโยบายกับประเทศมหาอำนาจ สามารถรองรับได้ทั้งในสถานการณ์ปกติ สถานการณ์ขัดแย้งระดับต่ำจนถึงสถานการณ์ขัดแย้งระดับสูงในพื้นที่ผลประโยชน์ทางทะเลของไทย โดยเฉพาะเส้นทางขนส่งทางทะเลที่ประเทศไทยใช้ในการขนส่งน้ำมัน แก๊สและสินค้านำเข้า-ส่งออกประเทศ ได้แก่เส้นทางในทะเลจีนใต้ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และมหาสมุทรอินเดีย ดังนั้นเอกสารวิจัยฉบับนี้คือการกำหนดนโยบายเฉพาะ/ยุทธศาสตร์เพื่อเติมจากแผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล พ.ศ. 2558-2564

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ปัญหาความขัดแย้งในทะเลจีนใต้และมหาสมุทรอินเดีย ตลอดจนสถานะแวดล้อมความมั่นคงทางทะเลในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ตั้งแต่อดีต ปัจจุบัน และแนวโน้มในอนาคต รวมทั้งผลกระทบที่มีต่อประเทศไทยและกองทัพเรือ
2. เพื่อศึกษา หลักการ ทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ รวมทั้งนโยบายและยุทธศาสตร์ องค์กรและกลไกเกี่ยวกับความมั่นคงทางทะเลในภูมิภาคเป็นอย่างไร
3. เพื่อกำหนดยุทธศาสตร์ความมั่นคงทางทะเลของไทยรองรับการขยายอิทธิพลทางทะเลของจีนในทะเลจีนใต้และมหาสมุทรอินเดีย และการถ่วงดุลการตัดสินใจในการพึ่งพามหาอำนาจต่างๆ

คำชี้แจงแบบสอบถาม

แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะรวบรวมความคิดเห็นเกี่ยวกับภาพสถานการณ์การจัดแย้งระหว่างประเทศมหาอำนาจทั้งระดับการดำเนินนโยบายและการใช้กำลังทางทหาร ได้แก่ สหรัฐฯ อินเดียที่มีต่อจีนในพื้นที่ที่เป็นพื้นที่ผลประโยชน์ทางทะเลของไทยที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต ตลอดจนรวบรวมข้อคิดเห็นของหนทางการแก้ไขปัญหาผลกระทบจากสถานการณ์การจัดแย้งดังกล่าว ทั้งนี้ผลลัพธ์ที่ได้จากแบบสอบถามจะนำไปวิเคราะห์เพื่อให้ได้มาซึ่งการกำหนดยุทธศาสตร์ความมั่นคงทางทะเลรองรับการขยายอิทธิพลทางทะเลของจีนในทะเลจีนใต้และมหาสมุทรอินเดีย แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นผู้เชี่ยวชาญ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบสำรวจรายการ (Checklist) จำนวน 6 ข้อ

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวโน้มของสถานการณ์จัดแย้งของประเทศมหาอำนาจ ได้แก่ สหรัฐฯ และอินเดียที่มีต่อจีนในพื้นที่ผลประโยชน์ทางทะเลของไทย เพื่อที่จะสามารถเสนอหนทางแก้ปัญหาหรือการกำหนดยุทธศาสตร์ความมั่นคงทางทะเลของไทยที่สามารถสร้างสถานะสมดุลของความมั่นคงทางทะเลในภูมิภาคนี้ อันจะนำมาสู่การรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลของประเทศไทยอย่าง มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน แบบสอบถามเป็นแบบเติมคำตอบในช่องว่าง จำนวน 3 ข้อ

ส่วนที่ 1 : ข้อมูลส่วนบุคคล

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () ที่ตรงกับสถานภาพของท่าน

1. เพศ () ชาย () หญิง
2. อายุ ปี
3. ระดับการศึกษาสูงสุด
() ปริญญาตรี () ปริญญาโท () ปริญญาเอก
4. หน่วยงาน/องค์กร/สถาบันที่ท่านสังกัด

.....

5. ประสพการณ์/ความเชี่ยวชาญของท่าน (โปรดระบุ 1 มากที่สุด 2 ปานกลาง 3 น้อยที่สุด)

- () การจัดทำยุทธศาสตร์ () การจัดทำแผนและนโยบาย
- () การปฏิบัติการทางเรือ () การรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล
- () การรักษาสันติภาพ () การบังคับใช้กฎหมายในทะเล
- () อื่นๆ โปรดระบุ

.....

6. ตำแหน่ง ประสพการณ์ หน้าที่/บทบาท/ผลงานที่เกี่ยวข้องกับการรักษาความมั่นคงทางทะเล (โปรดระบุรายละเอียด)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ส่วนที่ 2 : คำถามปลายเปิด (Open – Ended Questions)

กล่าวนำ ผลการศึกษาอนาคตศาสตร์(Futurism) ของ Rand Corporation ที่วิเคราะห์ปัญหาจีน-สหรัฐฯ ชื่อ War with China ตีพิมพ์ในปี ค.ศ.2016 ว่าด้วยการจำลองสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างสหรัฐฯ กับจีน ในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ซึ่งแบ่งผลที่จะเกิดขึ้นเป็น 4 ลักษณะ คือ 1) กรณีสั้นแต่รุนแรง (Brief, Severe) 2) กรณีนานและรุนแรง (Long, Severe) 3) กรณีสั้นแต่ไม่รุนแรง (Brief, Mild) 4) กรณียาวแต่ไม่รุนแรง (Long, Mild) ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อประเทศต่างๆ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง และการทหาร

วัตถุประสงค์คำถาม เพื่อการคาดการณ์แนวโน้มสถานการณ์ (Trend Projection) และการเขียนภาพอนาคต (Scenario Writing) ลักษณะการขัดแย้งของประเทศมหาอำนาจในพื้นที่ผลประโยชน์ทางทะเลและอาณาเขตทางทะเลของประเทศไทย (โดยเฉพาะเส้นทางขนส่งทางทะเลที่ประเทศไทยใช้ในการขนส่งน้ำมัน แก๊สและสินค้านำเข้า-ส่งออกประเทศ ทรัพยากรในทะเล เช่น

แก้ธรรมชาติน้ำมัน) ได้แก่ เส้นทาง SLOC ในทะเลจีนใต้ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และมหาสมุทรอินเดีย เพื่อให้ได้ข้อสรุปที่สามารถนำไปวิเคราะห์หา แนวทางการแก้ไขปัญหาโดยการกำหนดเป็นแนวนโยบายหรือยุทธศาสตร์ต่อไป

คำถามที่ 1 ตัวชี้วัดสำคัญในการจะบ่งชี้การจะใช้กำลังทางทหารของประเทศมหาอำนาจในพื้นที่ผลประโยชน์ทางทะเลและอาณาเขตทางทะเลของประเทศไทย คืออะไร?

.....
.....
.....
.....

คำถามที่ 2 ภาพสถานการณ์การขัดแย้งของประเทศมหาอำนาจในพื้นที่ผลประโยชน์ทางทะเลของประเทศไทย ตลอดจนลักษณะเหตุการณ์และผลกระทบที่มีต่อผลประโยชน์ของชาติทางทะเลของประเทศไทยเป็นอย่างไร?

กรณีเกิดการขัดแย้งในพื้นที่ทะเลจีนใต้

ก) ผลกระทบต่อผลประโยชน์ของชาติทางทะเลของประเทศไทย

.....
.....
.....
.....
.....

ข) ผลกระทบต่อความมั่นคงทางทะเลของประชาคมอาเซียน

.....
.....
.....
.....

ค) ประโยชน์/ผลกระทบที่ได้รับของประเทศมหาอำนาจ จีน สหรัฐฯ และอินเดีย

.....

.....

.....

.....

ง) ลักษณะของกลุ่มขัดแย้ง/ประเภทของการใช้กำลังทางเรือในพื้นที่ความขัดแย้ง

.....

.....

.....

.....

กรณีเกิดการขัดแย้งในพื้นที่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ก) ผลกระทบต่อผลประโยชน์ของชาติทางทะเลของประเทศไทย

.....

.....

.....

.....

ข) ผลกระทบต่อความมั่นคงทางทะเลของประชาคมอาเซียน

.....

.....

.....

.....

ค) ประโยชน์/ผลกระทบที่ได้รับของประเทศมหาอำนาจ จีน สหรัฐฯ และอินเดีย

.....

.....

.....

.....

.....

ง) ลักษณะของกลุ่มขัดแย้ง/ประเภทของการใช้กำลังทางเรือในพื้นที่ความขัดแย้ง

.....

.....

.....

.....

กรณีเกิดการขัดแย้งในมหาสมุทรอินเดีย

ก) ผลกระทบต่อผลประโยชน์ของชาติทางทะเลของประเทศไทย

.....

.....

.....

.....

ข) ผลกระทบต่อความมั่นคงทางทะเลของประชาคมอาเซียน

.....

.....

.....

.....

ค) ประโยชน์/ผลกระทบที่ได้รับของประเทศมหาอำนาจ จีน สหรัฐฯ และอินเดีย

.....

.....

.....

.....

ง) ลักษณะของกลุ่มขัดแย้ง/ประเภทของการใช้กำลังทางเรือในพื้นที่ความขัดแย้ง

.....

.....

.....

.....

คำถามที่ 3 ผลการวิเคราะห์ภาพสถานการณ์การขัดแย้งของประเศมหาอำนาจในพื้นที่ผลประโยชน์ทางทะเลและอาณาเขตทางทะเลของประเทศไทย โดยเฉพาะเส้นทางขนส่งทางทะเลที่ประเทศไทยใช้ในการขนส่งน้ำมัน แก๊สและสินค้านำเข้า-ส่งออกประเทศ ในข้อ 2 นั้น

ท่านคิดว่าแนวทางในการดำเนินนโยบายความมั่นคงทางทะเลของประเทศไทยในการตอบโต้ต่อนโยบาย (Pivot to Asia ของสหรัฐฯ Look East ของอินเดีย และ One Belt One Road จีน) และสถานการณ์การใช้กำลังทางเรือของประเศมหาอำนาจในพื้นที่ผลประโยชน์ทางทะเลและอาณาเขตทางทะเลของประเทศไทย ควรมีอะไรบ้าง? ทั้งในระดับรัฐบาล ศูนย์อำนวยการในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลและกองทัพเรือ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่านที่กรุณาให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัยของ วปอ.

ผนวก ง

แบบสอบถามคำถามปลายปิดโครงการวิจัยแบบเดลฟาย

เรื่อง ยุทธศาสตร์ความมั่นคงทางทะเลของไทย รองรับการขยายอิทธิพลทางทะเลของจีนในทะเล
จีนใต้ และมหาสมุทรอินเดีย

ผู้วิจัย พลเรือโท ช่อฉัตร กระเทศ หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ 59

กล่าวนำ

เอกสารวิจัยเรื่องยุทธศาสตร์ความมั่นคงทางทะเลของไทยรองรับการขยายอิทธิพลทางทะเลของจีนในทะเลจีนใต้และมหาสมุทรอินเดีย ฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อแก้ปัญหาในเรื่องอิทธิพลของประเทศมหาอำนาจที่มีผลต่อแผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล พ.ศ. 2558-2564 เพื่อให้สามารถใช้เป็นแผน/ยุทธศาสตร์ความมั่นคงทางทะเลที่ใช้ในการดำเนินนโยบายกับประเทศมหาอำนาจ สามารถรองรับได้ทั้งในสถานการณ์ปกติ สถานการณ์ขัดแย้งระดับต่ำจนถึงสถานการณ์ขัดแย้งระดับสูง ในพื้นที่ผลประโยชน์ทางทะเลของไทย โดยเฉพาะเส้นทางขนส่งทางทะเลที่ประเทศไทยใช้ในการขนส่งน้ำมัน แก๊สและสินค้านำเข้า-ส่งออกประเทศ ได้แก่เส้นทางในทะเลจีนใต้ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และมหาสมุทรอินเดีย ดังนั้นเอกสารวิจัยฉบับนี้คือการกำหนดนโยบายเฉพาะ/ยุทธศาสตร์เพื่อเติมจากแผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล พ.ศ. 2558-2564

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ปัญหาความขัดแย้งในทะเลจีนใต้และมหาสมุทรอินเดีย ตลอดจนสถานะแวดล้อมความมั่นคงทางทะเลในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ตั้งแต่อดีต ปัจจุบัน และแนวโน้มในอนาคต รวมทั้งผลกระทบที่มีต่อประเทศไทยและกองทัพเรือ
2. เพื่อศึกษา หลักการ ทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ รวมทั้งนโยบายและยุทธศาสตร์ องค์กรและกลไกเกี่ยวกับความมั่นคงทางทะเลในภูมิภาคเป็นอย่างไร

3. เพื่อกำหนดยุทธศาสตร์ความมั่นคงทางทะเลของไทยรองรับการขยายอิทธิพลทางทะเลของจีนในทะเลจีนใต้และมหาสมุทรอินเดีย และการถ่วงดุลการตัดสินใจในการ ฟังพามหาอำนาจต่างๆ

คำชี้แจงแบบสอบถาม

แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะรวบรวมความคิดเห็นเกี่ยวกับภาพสถานการณ์การขัดแย้งระหว่างประเทศมหาอำนาจทั้งระดับการดำเนินนโยบายและการใช้กำลังทางทหาร ได้แก่ สหรัฐฯ อินเดียที่มีต่อจีนในพื้นที่ที่เป็นพื้นที่ผลประโยชน์ทางทะเลของไทยที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต ตลอดจนรวบรวมข้อคิดเห็นของหนทางการแก้ไขปัญหาผลกระทบจากสถานการณ์การขัดแย้งดังกล่าว ทั้งนี้ผลลัพธ์ที่ได้จากแบบสอบถามจะนำไปวิเคราะห์เพื่อให้ได้มาซึ่งการกำหนดยุทธศาสตร์ความมั่นคงทางทะเลรองรับการขยายอิทธิพลทางทะเลของจีนในทะเลจีนใต้และมหาสมุทรอินเดีย

ส่วนที่ 1 : ข้อมูลส่วนบุคคล

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () ที่ตรงกับสถานภาพของท่าน

7. เพศ () ชาย () หญิง อายุ ปี

8. ระดับการศึกษาสูงสุด () ปริญญาตรี () ปริญญาโท () ปริญญาเอก

9. หน่วยงาน/องค์กร/สถาบันที่ท่านสังกัด

10. ประสพการณ์/ความเชี่ยวชาญของท่าน

() การจัดทำยุทธศาสตร์

() การจัดทำแผนและนโยบาย

() การปฏิบัติการทางเรือ

() การรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล

() การรักษาสันติภาพ

() การบังคับใช้กฎหมายในทะเล

11. ตำแหน่ง ประสบการณ์ หน้าที่บทบาท ผลงานที่เกี่ยวข้องกับการรักษาความมั่นคงทางทะเล

ส่วนที่ 2 : คำถามปลายปิด (Close – Ended Questions)

กล่าววนำ ผลการศึกษาอนาคตศาสตร์ (Futurism) ของ Rand Corporation ที่วิเคราะห์ปัญหาจีน-สหรัฐฯ ชื่อ War with China ตีพิมพ์ในปี ค.ศ.2016 ว่าด้วยการจำลองสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างสหรัฐฯ กับจีน ในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ซึ่งแบ่งผลที่จะเกิดขึ้นเป็น 4 ลักษณะ คือ 1) กรณีสั้นแต่รุนแรง (Brief, Severe) 2) กรณีนานและรุนแรง (Long, Severe) 3) กรณีสั้นแต่ไม่รุนแรง (Brief, Mild) 4) กรณียาวแต่ไม่รุนแรง (Long, Mild) ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อประเทศต่างๆ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง และการทหาร

คำถามที่ 1 ความสำคัญของตัวชี้วัดในการจะบ่งชี้การจะใช้กำลังทางทหารของสหรัฐฯ และจีนในพื้นที่ผลประโยชน์ทางทะเลและอาณาเขตทางทะเลของประเทศไทย

ตัวชี้วัดในการจะบ่งชี้การจะใช้กำลังทางทหารของ สหรัฐฯ และจีนในพื้นที่ขัดแย้ง	ความสำคัญของตัวชี้วัด				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. การตัดสินใจของตัวผู้นำประเทศ					
2. การเตรียมความพร้อมรบ เช่น การขยายฐานทัพ หน้า การเพิ่มเติมกำลังทางเรือในพื้นที่					
3. ผลประโยชน์ทางทะเลที่ไม่ลงตัว					
4. ความได้เปรียบในการดำเนินนโยบายต่างประเทศ					
5. Proxy War หรือ Limiting War สิ่งที่จะได้หลังสงคราม					

คำถามที่ 2 ความเป็นไปได้ที่จะเกิดของสถานการณ์การขัดแย้งระดับสูงระหว่างของสหรัฐฯ และจีนที่มีการใช้กำลังทางเรือเข้าปะทะกันในพื้นที่ผลประโยชน์ทางทะเลของไทย

พื้นที่ความขัดแย้งระดับสูงทางทะเลระหว่าง ประเทศจีนและประเทศสหรัฐฯ	ความเป็นไปได้ที่จะเกิดเหตุการณ์ขัดแย้ง				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
กรณีการเกิดความขัดแย้งและมีการใช้กำลังทหารในพื้นที่ทะเลจีนใต้					
กรณีการเกิดความขัดแย้งและมีการใช้กำลังทหารในพื้นที่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้					
กรณีการเกิดความขัดแย้งและมีการใช้กำลังทหารในมหาสมุทรอินเดีย					

คำถามที่ 3 ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อระบบเศรษฐกิจและความมั่นคงของไทย กรณีสหรัฐฯ และจีนมีการใช้กำลังทางเรือเข้าปะทะกันในพื้นที่ผลประโยชน์ทางทะเลของไทย

3.1 กรณีเกิดการขัดแย้งและมีการใช้กำลังทางทหารของประเทศจีนและประเทศสหรัฐฯ ในพื้นที่ทะเลจีนใต้

ผลกระทบต่อประเทศ/องค์กรในภูมิภาค	ระดับผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจและความมั่นคง				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ประเทศไทย					
ประชาคมอาเซียน					

3.2 รูปแบบของการใช้กำลังทางเรือของประเทศมหาอำนาจและประเทศไทยในพื้นที่ความขัดแย้งในพื้นที่ทะเลจีนใต้

ประเทศ	แนวโน้มของการปฏิบัติการควบคุมและปฏิเสธการใช้ทะเลสนับสนุนนโยบายต่างประเทศ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ไทย					
สหรัฐฯ					
จีน					
อินเดีย					
ประเทศ	แนวโน้มของการปฏิบัติการการคอนวอยเรือสินค้าและน้ำมันในเส้นทาง SLOC สากล				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ไทย					
สหรัฐฯ					
จีน					
อินเดีย					
ประเทศ	แนวโน้มของการปฏิบัติการปิดกั้น Blockage ฐานทัพและท่าเรือฝ่ายตรงข้าม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ไทย					
สหรัฐฯ					
จีน					
อินเดีย					

ประเทศ	แนวโน้มของการปฏิบัติการทางเรือเพื่อการป้องปรามและใช้กำลังเพื่อแสดงอำนาจอธิปไตยเขตแดนทางทะเลและ/หรือสิทธิในการเดินเรือตามกฎหมายทะเล				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ไทย					
สหรัฐฯ					
จีน					
อินเดีย					
ประเทศ	แนวโน้มของการปฏิบัติการแบบสงครามจำกัดเพื่อยึดครองพื้นที่พิพาททางทะเล				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ไทย					
สหรัฐฯ					
จีน					
อินเดีย					

3.3 กรณีเกิดการขัดแย้งและมีการใช้กำลังทางทหารของประเทศจีนและประเทศสหรัฐฯ ในพื้นที่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ผลกระทบต่อประเทศ/องค์กรในภูมิภาค	ระดับผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจและความมั่นคง				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ประเทศไทย					
ประชาคมอาเซียน					

3.4 รูปแบบของการใช้กำลังทางเรือของประเทศมหาอำนาจและประเทศไทยในพื้นที่ความขัดแย้งในพื้นที่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ประเทศ	แนวโน้มของการปฏิบัติการควบคุมและปฏิเสธการใช้ทะเลสนับสนุนนโยบายต่างประเทศ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ไทย					
สหรัฐฯ					
จีน					
อินเดีย					
ประเทศ	แนวโน้มของการปฏิบัติการการคอนวอยเรือสินค้าและน้ำมันในเส้นทาง SLOC สากล				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ไทย					
สหรัฐฯ					
จีน					
อินเดีย					
ประเทศ	แนวโน้มของการปฏิบัติการปิดกั้น Blockage ฐานทัพและท่าเรือฝ่ายตรงข้าม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ไทย					
สหรัฐฯ					
จีน					
อินเดีย					

ประเทศ	แนวโน้มของการปฏิบัติการทางเรือเพื่อการป้องกันและใช้กำลังเพื่อแสดงอำนาจอิทธิพลโดยเขตแดนทางทะเลและ/หรือสิทธิในการเดินเรือตามกฎหมายทะเล				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ไทย					
สหรัฐฯ					
จีน					
อินเดีย					
ประเทศ	แนวโน้มของการปฏิบัติการแบบสงครามจำกัดเพื่อยึดครองพื้นที่พิพาททางทะเล				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ไทย					
สหรัฐฯ					
จีน					
อินเดีย					

3.5 กรณีเกิดการขัดแย้งและมีการใช้กำลังทางทหารของประเทศจีนและประเทศสหรัฐฯ ในพื้นที่มหาสมุทรอินเดีย

ผลกระทบต่อประเทศ/องค์กรในภูมิภาค	ระดับผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจและความมั่นคง				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ประเทศไทย					
ประชาคมอาเซียน					

3.6 รูปแบบของการใช้กำลังทางเรือของประเทศมหาอำนาจและประเทศไทยในพื้นที่ความขัดแย้งในพื้นที่มหาสมุทรอินเดีย

ประเทศ	แนวโน้มของการปฏิบัติการควบคุม/ปฏิเสธการใช้ทะเลสนับสนุนนโยบายต่างประเทศ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ไทย					
สหรัฐฯ					
จีน					
อินเดีย					
ประเทศ	แนวโน้มของการปฏิบัติการการคอนวอยเรือสินค้าและน้ำมันในเส้นทาง SLOC สากล				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ไทย					
สหรัฐฯ					
จีน					
อินเดีย					
ประเทศ	แนวโน้มของการปฏิบัติการปิดกั้น Blockage ฐานทัพและท่าเรือฝ่ายตรงข้าม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ไทย					
สหรัฐฯ					
จีน					
อินเดีย					

ประเทศ	แนวโน้มของการปฏิบัติการทางเรือเพื่อการป้องกันและใช้กำลังเพื่อแสดงอำนาจอธิปไตยเขตแดนทางทะเลและ/หรือสิทธิในการเดินเรือตามกฎหมายทะเล				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ไทย					
สหรัฐฯ					
จีน					
อินเดีย					
ประเทศ	แนวโน้มของการปฏิบัติการแบบสงครามจำกัดเพื่อยึดครองพื้นที่พิพาททางทะเล				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ไทย					
สหรัฐฯ					
จีน					
อินเดีย					

กรอบแนวคิดคำถามที่ 4 แผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล พ.ศ. 2558-2564 ได้กำหนดวิสัยทัศน์ไว้ว่า “ประเทศไทยสามารถปกป้อง รักษา และแสวงหาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล ได้อย่างสมดุล และยั่งยืนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้วยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายในการบริหารจัดการ และการบูรณาการการใช้พลังอำนาจของชาติในทุกด้านอย่างมีประสิทธิภาพ และระบุนุผลประโยชน์ของชาติทางทะเล มีดังนี้

1. อำนาจอธิปไตย บูรณาภาพแห่งดินแดน สิทธิอธิปไตย และเขตอำนาจของชาติทางทะเล
2. ความมั่นคง ความสงบเรียบร้อย ความปลอดภัย และการมีสภาวะแวดล้อมที่เอื้อต่อการใช้ประโยชน์และการดำเนินกิจกรรมทางทะเล
3. ความเจริญรุ่งเรือง ความสมบูรณ์มั่งคั่งที่ยั่งยืนของชาติ และความอยู่ดีมีสุขของประชาชน อันเนื่องมาจากกิจกรรมทางทะเลในทุกมิติ

4. ผลประโยชน์สูงสุดและยั่งยืนจากทะเลและสิ่งที่เกี่ยวข้องกับทะเลในทุกมิติ ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว
5. การมีเกียรติ ศักดิ์ศรี เป็นที่ยอมรับในประชาคมระหว่างประเทศด้านกิจกรรมทางทะเล

คำถามที่ 4 จากกรอบแนวนโยบายแผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเลข้างต้น เรียงลำดับความสำคัญของนโยบายความมั่นคงทางทะเล/ยุทธศาสตร์ของประเทศไทยที่ยั่งยืนสามารถใช้ในการตอบโต้ต่อนโยบาย (Pivot to Asia ของสหรัฐฯ Look East ของอินเดีย และ One Belt One Road จีน) ในทุกสถานการณ์ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นตั้งแต่ระดับสถานการณ์ปกติ ระดับความขัดแย้งระดับต่ำ จนถึงระดับความขัดแย้งระดับสูงที่มีการใช้กำลังทางเรือเข้าปะทะกันของประเทศมหาอำนาจในพื้นที่ผลประโยชน์ทางทะเลของประเทศไทย

ยุทธศาสตร์	การจัดลำดับความสำคัญ/เร่งด่วนของยุทธศาสตร์				
	อันดับ 1 (5)	อันดับ 2 (4)	อันดับ 3 (3)	อันดับ 4 (2)	อันดับ 5 (1)
ยุทธศาสตร์การเพิ่มขีดความสามารถของกองทัพเรือในการปฏิบัติการร่วมกับชาติในอาเซียนและกับประเทศมหาอำนาจเพื่อคุ้มครองเส้นทางขนส่งทางทะเลและผลประโยชน์ร่วมในทะเลจีนใต้และมหาสมุทรอินเดีย					
ยุทธศาสตร์การทูตทางเรือ Naval Diplomacy แบบเชิงรุกได้แก่ กิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้บังคับบัญชาระดับสูงของจีน สหรัฐฯ อินเดียและประเทศต่างๆ ใน ASEAN ให้มากและถี่ยิ่งขึ้น ได้แก่ กิจกรรมแลกเปลี่ยนการเยือนของผู้บังคับบัญชา					

<p>ยุทธศาสตร์การสร้างความร่วมมือด้านความมั่นคงทางทะเลกับอาเซียนในการรักษาผลประโยชน์ร่วมทางทะเลและการรักษาคุณอำนาจกับประเทศมหาอำนาจ เช่น การจัดตั้งกองกำลังอาเซียน</p>					
<p>ยุทธศาสตร์การเพิ่มขีดความสามารถโครงสร้างพื้นฐานทางทะเลและทรัพยากรทางทะเลที่สำคัญ (Maritime Critical Infrastructure and Key Resources) ของไทยเพื่อรองรับการขยายตัวของระบบเศรษฐกิจของจีน</p>					
<p>ยุทธศาสตร์การพัฒนาศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลเป็นหน่วยงานหลักในการรักษาและคุ้มครองผลประโยชน์ของชาติทางทะเล (Maritime National Interests) ให้เอื้อต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องทางทะเลรองรับระบบเศรษฐกิจที่ “มั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืน” ของประเทศ</p>					

ขอขอบคุณผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่านที่กรุณาให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัยของ วปอ.

ผนวก จ

แนวคิดการสร้างความมั่นคงร่วมกันของอาเซียน

(ASEAN Cooperative Security)

ที่มา: เอกสารวิจัย ASEAN: Maritime Security Strategy for the 21st Century. ๗๒๐.จีน. 2016

	密 级 _____ 论文编号 _____
<p>中国人民解放军国防大学 NATIONAL DEFENSE UNIVERSITY OF PLA</p> <p>硕士学位论文</p> <p>东盟：21 世纪海洋安全战略</p>	
<p>作者姓名 陆军上校 Pisutsak Sreechumpol 培训班次 第 36 届国防和战略研究课程 国 家 泰国 学科专业 军事战略研究 研究方向 国家安全战略 指导教师 教授 Zhang Haiwen</p>	
2016 年 07 月	
<p>NATIONAL DEFENSE UNIVERSITY OF PLA</p> <p>A Dissertation for Master's Degree</p> <p>东盟：21 世纪海洋安全战略</p> <p>ASEAN: Maritime Security Strategy for the 21st Century</p>	
<p>Author</p> <p>Course</p> <p>Country</p> <p>Discipline</p> <p>Research Area</p> <p>Supervisor</p>	<p>Navy Captain Pisutsak Sreechumpol</p> <p>36th Defense and Strategic Studies Course</p> <p>Thailand</p> <p>Military Strategy Studies</p> <p>International Security Strategy</p> <p>Professor Zhang Haiwen</p> <p>Department of International Cooperation</p> <p>State Oceanic Administration</p>
<p>Submission time</p> <p>Unit Conferring Degree</p> <p>Source of topic</p> <p>Key Words</p>	<p>01 June 2016</p> <p>National Defense University, PLA</p> <p>Individual Research</p> <p>Maritime Security Strategy of ASEAN</p> <p>Combined Maritime Forces of ASEAN</p>

เอกสารวิจัยเรื่อง “ASEAN: Maritime Security Strategy for the 21st Century”

อนุมัติโดย คณะกรรมการ Degree Awarding Committee , มหาวิทยาลัยป้องกันประเทศจีน
 ที่ปรึกษาคือ ศาสตราจารย์ Zhang Haiwen , Department of International Cooperation State
 Oceanic Administration

ประวัติ ดร. Haiwen จบปริญญาเอกและปริญญาโทด้านกฎหมายระหว่างประเทศ จากโรงเรียนกฎหมายของมหาวิทยาลัยปักกิ่ง ได้ทำงานร่วมกับ State Oceanic Administration (SOA) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542 ปัจจุบันดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมความร่วมมือระหว่างประเทศ เธอเป็นที่ปรึกษาสมาคมจีนด้านกฎหมายแห่งท้องทะเลและเป็นศาสตราจารย์ประจำที่มหาวิทยาลัยปักกิ่ง ดร. จางมีประสบการณ์หลายปีในกิจการทางทะเลระหว่างประเทศและปัญหาด้านกฎหมายทางทะเล เธอเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขและร่างกฎหมายและระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับมหาสมุทรเช่น กฎหมายคุ้มครองสิ่งแวดล้อมทางทะเลของประเทศจีนกฎหมายว่าด้วยการจัดการการใช้พื้นที่ ภายพื้นทะเลของประเทศจีนและกฎหมายคุ้มครองเกาะของประเทศจีน เธอได้ตีพิมพ์หนังสือ วิทยานิพนธ์และบทความเกี่ยวกับกฎหมายของทะเลและมักเข้าร่วมในการประชุมของ สหประชาชาติหรือสถาบันการศึกษานานาชาติในเรื่องเกี่ยวกับประเด็นทางกฎหมายทางทะเลและ เรื่องทางทะเลระหว่างประเทศ

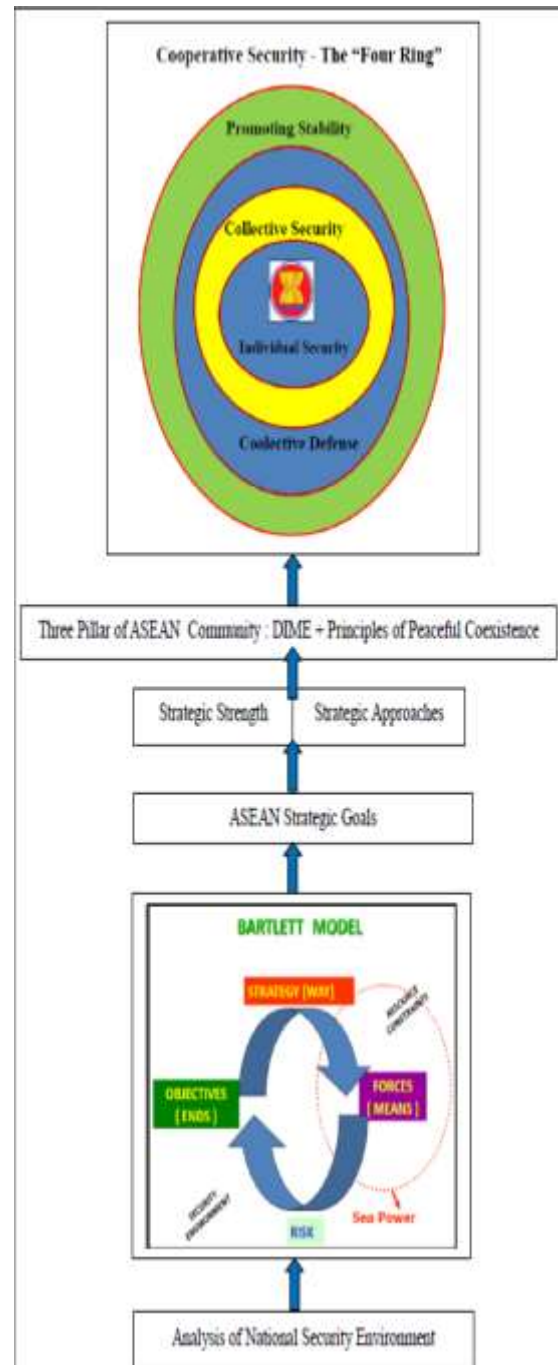
ผลการประเมินเอกสาร

The thesis topic has important theoretical significance. First, it is a new topic as ASEAN Community has been set up recently. As mentioned, there is no academic research devoted to this problem, therefore, this thesis has exploratory and innovative theoretical value. Second, this thesis topic has important practical significance for roadmap of ASEAN Community to the success of prosperity community and stability of ASEAN in 21st Century .The research on ASEAN: Maritime Security Strategy for the 21st Century will support the APSC Blueprint of ASEAN which focuses on the maritime security policy and support the concept of establishing Combined Naval Forces of ASEAN following the Minutes of Meeting of ADMM

Abstract

Most of ASEAN countries use sea transportation for importing and exporting goods and fuel to support their own economy as 80% of their transportations. With this reason, ASEAN community requires the protection of Sea Lanes of Communication (SLOC) from Gulf of Aden, Indian Ocean, and South China Sea using naval forces of ASEAN. During the SLOC of ASEAN, there are still the influence areas of major powers countries (China, USA, and India) and the area of non-traditional threat (piracy, terrorism, armed robbery, refugee smuggler, illegal fishery and drug smuggling) and natural disaster (Tsunami, super typhoon, and earthquake). Meanwhile, the SLOC is one of the maritime interests of all ASEAN members which a difficult job to analyze is to find the location of the threats and to find the strategy to solve the problem. For this problem, ASEAN community needs to combine naval forces of ASEAN to protect the SLOC, national maritime interests and secure the sovereignty of ASEAN community.

"ASEAN: Maritime Security Strategy for the 21st Century" will analyze the approach and the ability to use the Naval Diplomacy, Combined Naval Forces of ASEAN and building up the "Sea Power" to success in maritime security cooperation among ASEAN countries for the 21st century. The research also will analyze the problem of maritime security and guide to using the sea power of ASEAN to strengthen economic development and also try to offer not only plans and policy, but also try to reform Combined Naval Forces of the ASEAN for protect the interests of ASEAN and maintain stability with major powers countries in Southeast Asia. The intention of the research is to analyze the maritime security environment in the 21st century and how to fight maritime threats and protect interests of ASEAN at sea. The researcher uses the concept of cooperative security to find the maritime security strategy and the concept of Combined Naval Forces of ASEAN to solve this problem. The scope of this research will focus on four main geographic areas, the first area is Southeast Asia, the second is the South China Sea, the third is the Indian Ocean and the fourth is the Gulf of Aden.

Model of Thesis Studies “ASEAN: Maritime Security Strategy for the 21st Century”

To the success of the research. The researcher will combine all security theories above come into a framework of research studies of the maritime security strategy of ASEAN community. This framework is the new innovative concept which built on the survey research at NDU and summary from the Minutes of Meeting of ASEAN maritime security meeting with National Defense College of the Philippines , Diplomatic Academy of Vietnam ,Malaysian International Affairs Forum , Habibie Center of Indonesia and the Army of Cambodia and Myanmar during 2012 (Achievement :Page 91) as following:

Cooperative Security of ASEAN community

The new security concept of ASEAN community is a strategic system which forms around a nucleus of liberal democratic states linked together in a network of formal or informal alliances and institutions characterized by shared values and practical and transparent economic, political, and defense cooperation. In a Cooperative Security system, individual states' national security objectives are linked by four reinforcing rings of security as following:

Ring One (Individual Security): ASEAN Charter - Respect for the independence, sovereignty, equality, territorial integrity and national identity of all ASEAN Member States

Ring Two (Collective Security): ASEAN Charter - Maintaining peace and stability within their common space shared commitment and collective responsibility in enhancing regional peace, security, and prosperity.

Ring Three (Collective Defense): Mutual protection against outside aggression . ASEAN will use of force for protecting the Common Interests and Common Threats of ASEAN such as the joint patrol in Strait of Malacca for solving the pirate and illegal activity at sea

Ring Four (Promoting Stability): Actively promoting stability in SE Asia and other areas where conflict could threaten to ASEAN by shared security such as Combined Naval Forces at the Gulf of Aden or using other means such as Political and Economic.

Principles of Peaceful Coexistence, namely, mutual respect for sovereignty and territorial integrity, mutual non-aggression, non-interference in each other's internal affairs, equality and mutual benefit, and peaceful coexistence

The success key is ASEAN should have the Maritime Security Strategy for ASEAN community to increase the highest capability of Seapower and Combined Naval Forces of ASEAN to secure the maritime activity, protect the common interests of ASEAN

C.2 RESPONSES FROM QUESTIONNAIRE AND DATA ANALYSIS

Participants: Twelve participants in questionnaire come from ASEAN countries include Indonesia ,Malaysia, Philippines, Myanmar, Singapore,Thailand and Cambodia who are studying in DSSC Class 36.

Time for answer the questions: One week during 14-18 March 2016 at NDU,PLA

C.2.1 : What should be the main maritime security problem of ASEAN community ?

Ranking	Maritime Security Problem of ASEAN community	Agree(3)	Neutral(2)	Disagree(1)
<u>1 (36)</u>	Natural Disaster	12		
2 (35)	Piracy , Armed Robbery, Maritime Terrorism	11	1	
2(35)	Transnational crime	11	1	
3(34)	Illegal Activity at Sea	11		1
3(34)	Pollution and marine environment	11		1
4(32)	Influence of major powers countries	9	2	1
4(32)	Maritime boundary issues	8	4	
5(26)	Transnational Threats	5	4	3
	Sum	78/96	12/96	6/96
	Percentage	<u>81%</u>	13%	6%

Summary: 81% of respondents realized that maritime security problem has challenged to the stability of ASEAN community and agreed that prioritization of issues following : (1) Natural Disaster (2) Pirate , Armed Robbery and Maritime Terrorism (2) Transnational Crime (3) Illegal Activity at Sea, (3) Pollution and marine environment Countries (4) Influence of major powers countries (4) Maritime boundary issues (5) Transnational Threats

C.2.2: What is the component that should be defined in Vision of Maritime Security Strategy for the 21st Century?

Ranking	Vision of Maritime Security Strategy	Agree	Neutral	Disagree
1(34)	ASEAN community has the capability to protect the right of sovereignty , national maritime interests and exploitation of marine by balanced and sustainable	11		1
2(33)	Protect common interests of ASEAN such as SLOC	10	1	1
2(33)	ASEAN should have a Task Force of ASEAN community for protecting the common interests , fighting with common threats and HA/DR operations	10	1	1
2(33)	Peaceful and Resilient Region with Shared Responsibility for Comprehensive Security in Southeast Asia	9	3	
3(32)	Southeast Asia is the regions of peace, stability, prosperity.	9	2	1
4(31)	The right of every State to free from external influence power and Non-interference in the internal affairs of members of ASEAN	9	1	2
	Sum	58/72	8/72	6/72
	Percentage	81%	11%	8%

Summary: 81% of respondents agreed the first components of Vision of Maritime Security Strategy is ASEAN community has the capability to protect the right of sovereignty , national maritime interests and exploitation of marine by balanced and sustainable.

C.2.3: What are the maritime threats and maritime security issues of ASEAN?

Ranking	ASEAN :Maritime Common Threats	Agree	Neutral	Disagree
1(36)	Threats to the safety of navigation in Straits of Malacca , Straits of Sunda ,Straits of Lombok ,Gulf of Aden , SLOC	12		

	in the South China sea			
2(35)	Transnational crime such as arms trafficking, drugs trafficking , human trafficking	11	1	
2(35)	Pirate Attack to Oil Tanker, Cargo Ship, Armed Robbery	11	1	
2(35)	Threat to the stability of marine resources	11	1	
2(35)	Maritime Terrorism	11	1	
2(35)	Maritime Dispute Issue	11	1	
2(35)	Natural Disaster	11	1	
3(34)	Threat to the stability of the marine environment	10	2	
3(34)	Impact of major powers countries	11		1
4(31)	Fishing smuggler	7	5	
	Sum	106/120	13/120	1/120
	Percentage	88%	11%	1%
Summary: 88% of respondents agreed that maritime threats and common concern issues that severe impact to the stability of ASEAN maritime community which the <u>first</u> prioritization is threats to the safety of navigation in Straits of Malacca , Straits of Sunda ,Straits of Lombok , Gulf of Aden and Straits of Hormuz as well as the SLOC in the South China sea				

C.2.4: What should be the Maritime Interests of ASEAN community?

Ranking	Maritime Common Interests of ASEAN	Agree	Neutral	Disagree
1(36)	SLOC : Freedom of navigation in Southeast Asia	12		
1(36)	The ASEAN community dignity and the lead role in maritime affairs in the international.	12		
2(35)	The independence,sovereignty, and sovereign rights at sea of ASEAN countries	11	1	
3(33)	Prosperity and integrity wealth sustainability of all ASEAN nations stemming from the use of Seapower with efficiency , secure and sustainable.	10	1	1

4(29)	Joint Development Area	6	5	1
5(27)	Sea power: Deep sea port, fleet of merchant ship	5	5	2
	Sum	56/72	12/72	4/72
	Percentage	<u>78%</u>	17%	5%
<p>Summary: 78% of respondents agreed that common interests of ASEAN community which the first prioritization is SLOC : Freedom of navigation in Southeast Asia and second is the ASEAN community dignity and the lead role in maritime affairs in the international</p>				

C.2.5: What should be the Maritime Security Objective of ASEAN

Ranking	ASEAN Maritime Security Objective	Agree	Neutral	Disagree
<u>1(35)</u>	To Promote the maritime law enforcement cooperation among ASEAN member	11	1	
2(34)	To protect the independence ,territorial integrity, and sovereign rights at sea of all countries in the ASEAN from Non-Traditional threats and influence of major powers countries	11		1
2(34)	To protect and safe life of the people of ASEAN community from natural disaster	10	2	
2(34)	To Promote the cooperation among ASEAN member in tackling the maritime dispute by peaceful means	10	2	
3(33)	To protect the marine natural resource and preserve the marine environment	9	3	
4(31)	To protect the Safety of Navigation in SOUTHEAST ASIA and International sea routes especially Straits of Malacca, Straits of Lombok , South China Sea and International Transit Corridor at Gulf of Aden which are the importance for import-export of international trade and the transportation of fuel and gas of ASEAN community .	8	3	1

5(30)	To protect and secure Seapower of ASEAN	7	4	1
	Sum	66/84	15/84	3/84
	Percentage	78%	18%	4%
<p>Summary: 78% of respondents agreed that maritime security objective of ASEAN <u>the first prioritization</u> is To Promote the maritime law enforcement cooperation among ASEAN member and <u>the second priority</u> is To protect the independence ,territorial integrity, and sovereign rights at sea of all countries in the ASEAN from Non-Traditional threats and influence of Major powers countries.</p>				

C.2.6: What is the location of the Sea Lanes of ASEAN which is the common interests or impact to the economy of each ASEAN nations ?

Ranking	Sea Lanes of ASEAN	Agree	Neutral	Disagree
1(35)	Strait of Malacca and South East Asia SLOC	11	1	
2(33)	South China Sea	9	3	
3(32)	India Ocean	8	4	
3(32)	The Gulf of Aden	8	4	
4(31)	Sunda Strait	7	5	
4(31)	Lombok Strait	7	5	
	Sum	50/72	22/72	
	Percentage	70%	30%	
<p>Summary : 70% of respondents agreed that the location of the Sea Lanes of ASEAN which is the common interests of ASEAN nations: (1) Strait of Malacca and South East Asia SLOC (2) South China Sea, (3) India Ocean (3) the Gulf of Aden (4) Sunda Strait (4) Lombok Strait</p>				

C.2.7: What is Maritime Domain Awareness System of ASEAN community?

Ranking	Maritime Domain Awareness System	Agree	Neutral	Disagree
<u>1(36)</u>	Information Sharing among Laws Enforcement Center	12		
<u>1(36)</u>	Warning System of Natural Disaster	12		
2(35)	Joint Monitoring System	11	1	
3(33)	Computer, Intelligence ,Surveillance and Reconnaissance	10	1	1
4(32)	Network Centric Warfare System	9	2	1
5(31)	Decision Support System for Joint Maritime Operations	8	3	1
5(31)	Common Operation Picture(COP)	8	3	1
6(30)	Surveillance, Classification and Tracking System	7	4	1
	Sum	77/84	14/84	5/84
	Percentage	<u>92%</u>	17%	1%

Summary: 92% of respondents agreed that the concept of Maritime Domain Awareness System of ASEAN community should integrate the system as following: (1) Information Sharing among Laws Enforcement Center, (2) Warning System of Natural Disaster

C.2.8: What should be the mission of the Combined Naval Force of ASEAN ?

Ranking	Mission Operation of Task Force	Agree	Neutral	Disagree
<u>1(34)</u>	Protect the International Sea Lanes	10	2	
<u>1(34)</u>	Joint Laws Enforcement	11		1
<u>1(34)</u>	Humanitarian Assistance	10	2	
<u>1(34)</u>	Disaster Relief Operation	10	2	
<u>1(34)</u>	Joint Counter Maritime Terrorism	11		1

1(34)	Counter Piracy Mission	11		1
1(34)	Joint Operations on solving the Marine Environment problem such as control the oil spill at sea	10	2	
2(33)	Protect the Sea Lanes in Southeast Asia	10	1	1
2(33)	Maritime Search and Rescue	9	3	
2(33)	Non combatant evacuation operations (NEO)	10	1	1
3(32)	Naval Operations to support UN Resolution	9	2	1
3(32)	Joint Maritime Air Patrol for Protecting Common Interests	10		2
3(32)	Joint Patrol in the Maritime Dispute Area	10		2
3(32)	Joint Maritime Interdiction	11	1	
4(31)	Peace Enforcement Operation under UN Resolutions	9	1	2
4(31)	Peace Keeping Operation under UN Resolutions	9	1	2
4(31)	Joint Logistic Support by Agreement	7	5	
4(31)	Ship Visits	8	3	1
5(30)	Protect the Convoys of Cargo or Oil Tanker of ASEAN	8	2	2
5(30)	Shows of Forces to Support the Diplomacy of ASEAN	8	2	2
	Sum	191/240	30/240	19/240
	Percentage	80%	12%	8%

Summary: 80% of respondents agreed that three priorities mission of “Combined Naval Force” of ASEAN include the first mission is Protect the International Sea Lanes , Joint Laws Enforcement, Humanitarian Assistance, Disaster Relief Operation, Joint Counter Maritime Terrorism, Counter Piracy Mission and Joint Operations on solving the Marine Environment problem such as control the oil spill at sea.

C.3 PROFILE OF RESPONDENTS

The twelve respondents from the 36th DSSC comprised of senior officers from Seven ASEAN countries. The average experience of respondents served 26 years in their respective profession. (Navy, Army, and Airforce) . The profile of these respondents is given below.

Country	Navy	Army	Air force	Sub-Total
1. Indonesia	1		1	2
2. Malaysia	1	1	1	3
3. Philippines	1			1
4. Myanmar		2		2
5. Singapore	1			1
6. Cambodia		1		1
7. Thailand	1	1		1
Total	5	5	2	12

ผนวก จ

ขยายความคำย่อภาษาอังกฤษ

ADMM	ASEAN Defense Ministers Meeting การประชุมรัฐมนตรีกลาโหมอาเซียน
AEC	ASEAN Economic Community ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน
AIIB	The Asian Infrastructure Investment <i>Bank</i> ธนาคารเพื่อการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานแห่งเอเชีย
APEC	Asia Pacific Economic Cooperation ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ เอเชีย-แปซิฟิก
APSC	ASEAN Political-Security Community ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน
AMRG	ASEAN Militaries Ready Group ค่ายกองกำลังเตรียมพร้อมอาเซียน
ARF	ASEAN Regional Forum การประชุมอาเซียนว่าด้วยความร่วมมือด้านการเมือง และความมั่นคงในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก
ASEAN	Association of South East Asian Nations สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
ASEM	Asia Europe Meeting การประชุมเอเชีย-ยุโรป
ASCC	ASEAN Social-Cultural Community ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน
CARAT	Cooperation <i>Afloat</i> Readiness and Training เป็นการฝึกผสมทางทะเลของสหรัฐฯ กับประเทศต่างๆ
ในเอเชีย	ตะวันออกเฉียงใต้ต่างๆ กันไป มี บังกลาเทศ บรูไน กัมพูชา อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และ ไทย

CBM	Confidence Building Measures มาตรการเสริมสร้างความไว้วางใจ
CORPAT	Coordinating Patrol การลาดตระเวนร่วมทางทะเล
CV PASSEX	Aircraft Carrier Passing Exercise การฝึกผสมกับกองเรือบรรทุกเครื่องบินที่มาเยี่ยมชมเยือน
DOC	Declaration on the Conduct of Parties in the South China Sea ปฏิญญาว่าด้วยการปฏิบัติของภาคีในทะเลจีนใต้
FTA	Free Trade Area หมายถึง เขตการค้าเสรี หรือข้อตกลงทางการค้าเสรี (Free Trade Agreement) โดยเป็นการรวมตัวกันของ 2 ประเทศขึ้นไป เพื่อตกลงลดอุปสรรคทางการค้าระหว่างประเทศ รวมถึงลดค่าภาษีศุลกากรให้น้อยลงอีกด้วย พร้อมทั้งให้ความร่วมมือกันในด้านต่างๆ เช่น การอำนวยความสะดวกทางการค้า การลงทุน การคุ้มครองสินค้า เป็นต้น
G20	Group of Twenty หมายถึง กลุ่มประเทศกำลังพัฒนาผู้ส่งออกสินค้าเกษตร 23 ประเทศ ได้แก่ บราซิล อินเดีย อาร์เจนตินา อียิปต์ ชิลี แอฟริกาใต้ จีน โบลิเวีย คิวบา กัวเตมาลา เม็กซิโก ไนจีเรีย ปากีสถาน ปารากวัย เวเนซุเอลา อูรุกวัย ชิมบับเว เปรู และเอกวาดอร์ รวมทั้งอาเซียน 3 ประเทศ ได้แก่ อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ และไทย เป็นต้น
G77	Group of Seventy-Seven กลุ่มประเทศกำลังพัฒนาที่เป็นสมาชิกสหประชาชาติ จำนวน 77 ประเทศ ซึ่งริเริ่มให้มีการประชุม UNCTAD เป็นครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2507 ปัจจุบันประกอบด้วยสมาชิก 134 ประเทศ
GDP	Growth Domestic Product ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ

GMS SUMMIT	Greater Mekong Sub-region Summit การประชุมสุดยอด โครงการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง
HADR	Humanitarian Assistance and Disaster Relief การช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและบรรเทาภัยพิบัติ
IOC	Index of Item-Objective Congruence ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและ วัตถุประสงค์
IR	Interquartile Range พิสัยระหว่างควอร์ไทล์
IRTC	International Recommendations Transit Corridor เส้นทางแนะนำในการผ่านเข้าออกระหว่างประเทศ
JWG	Joint Working Group การประชุมคณะทำงานร่วม
KPI	Key Performance Indicator ดัชนีชี้วัดผลงานหรือความสำเร็จของงาน
MDWSC	Managing Defence in the Wider Security Context and Strategic Leadership Programme Export Course
MED	Median ตัวกลาง
MEZ	Military Exclusive Zone เขตหวงห้ามเฉพาะทางทหาร
MINEX/EODEX	Mine Counter Measures Exercise and Explosive Ordnance Exercise การฝึกต่อต้านทุ่นระเบิด และ การฝึกถอดทำลายวัตถุ ระเบิด
MOE	Measure of Effectiveness การสร้างมาตรวัดประสิทธิภาพ
N	Number จำนวน
PASSEX	Passing Exercise การฝึกในทะเลระหว่างการเดินทางมาเชื่อมเขื่อนก่อน การเดินทางเข้าท่าเรือ หรือ หลังจากออกจากท่าเรือใน การเดินทางกลับ

PD	Preventive Diplomacy การทูตเชิงป้องกัน
PLAN	People's Liberation Army Navy กองทัพเรือ กองทัพปลดปล่อยประชาชน
RAND Corporation	Research and Development Corporation องค์กรในการทำการวิจัยและพัฒนา
ReCAAP	The Regional Cooperation Agreement on Combating Piracy and Armed Robbery against Ships in Asia ความตกลงว่าด้วยความร่วมมือระดับภูมิภาคเพื่อการต่อต้านโจรสลัดและการปล้นเรือโดยใช้อาวุธในเอเชีย
SEACAT	Southeast Asia Cooperation Against Terrorism เป็นการฝึกผสมทางเรือในลักษณะพหุภาคี มีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและความร่วมมือในการรักษาความมั่นคงทางทะเลในภูมิภาค เน้นการป้องกันและปราบปราม การกระทำผิดในทะเล และการกระทำอันเป็นโจรสลัด ภายใต้ขอบเขตของกฎหมายระหว่างประเทศ และกฎหมายภายในประเทศ
SEA SURVEX	Sea Surveillance Exercise การฝึกลาดตระเวนตรวจการณ์ทางทะเล
SLOC	Sea Line of Communication เส้นทางคมนาคมทางทะเล
SPSS	Statistical Package for the Social Science โปรแกรมในการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ และการจัดการข้อมูลต่างๆ
SUB PASSEX	Submarine Passing Exercise การฝึกผสมกับเรือดำน้ำต่างชาติที่มาเยี่ยมเยือน
SWOT	Strength Weakness Opportunity Threat จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค

TAC	Treaty of Amity and Cooperation in Southeast Asia สนธิสัญญามิตรภาพและความร่วมมือในภูมิภาคเอเชีย ตะวันออกเฉียงใต้
THAAD	Terminal High Altitude Area Defense System คือระบบ ขีปนาวุธขีปนาวุธที่ปล่อยออกมาจากฝ่ายตรงข้าม
TPP	Trans-Pacific Partnership ข้อตกลงหุ้นส่วนยุทธศาสตร์เศรษฐกิจภาคพื้นแปซิฟิก คือ ข้อตกลงการค้าเสรีของประเทศในแถบแปซิฟิกที่ กำหนดขึ้นเพื่อเพิ่มการค้า การบริการและการลงทุนใน กลุ่มประเทศสมาชิก อีกทั้งสร้างมาตรฐานการค้าและ กฎระเบียบร่วมกันในเรื่องการป้องกันทรัพย์สินทาง ปัญญา มาตรฐานแรงงาน กฎหมายด้านสิ่งแวดล้อม และ กลไกแก้ไขข้อพิพาทระหว่างรัฐบาลและนักลงทุน ต่างชาติ โดยปัจจุบันสมาชิกที่เข้าร่วม TPP ประกอบไป ด้วย 12 ประเทศ ได้แก่ สหรัฐฯ ญี่ปุ่น แคนาดา ซิลิ แม็กชิโก เปรู ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ สิงคโปร์ มาเลเซีย บรูไน และเวียดนาม คิดเป็นสัดส่วนราว 40% ของ GDP โลก ทั้งนี้ทำให้ TPP เป็นข้อตกลงเขตการค้าเสรีที่ใหญ่ ที่สุดของโลก
UNCLOS	United Nations Convention on the Law of the Sea อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล
UNCTAD	United Nations Conference on Trade and Development การประชุมสหประชาชาติว่าด้วยการค้าและการพัฒนา เป็นองค์กรสังกัดองค์การสหประชาชาติก่อตั้งขึ้นมาเพื่อ เพิ่มโอกาสทางการค้า การลงทุนและการพัฒนาให้แก่ ประเทศกำลังพัฒนา และส่งเสริมให้ประเทศเหล่านี้เข้า มาเป็นส่วนหนึ่งของระบบเศรษฐกิจโลกอย่าง เท่าเทียม กับประเทศที่พัฒนาแล้ว
UUV	Unmanned Underwater Vehicle ยานใต้น้ำไร้คนขับ

ผนวก ข

ตารางยุทธศาสตร์

ตารางที่ ข-1 ยุทธศาสตร์ ตาม แผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล พ.ศ. 2558-2564

ยุทธศาสตร์

ตาม แผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล พ.ศ. 2558-2564

- **ยุทธศาสตร์ที่ 1** การพัฒนาศักยภาพความมั่นคงของชาติทางทะเล
- **ยุทธศาสตร์ที่ 2** การคุ้มครองการใช้ประโยชน์จากทะเล
- **ยุทธศาสตร์ที่ 3** การสร้างความสงบเรียบร้อย และส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากทะเล
- **ยุทธศาสตร์ที่ 4** การสร้างความสมดุลและยั่งยืนของทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทางทะเล
- **ยุทธศาสตร์ที่ 5** การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ องค์ความรู้ และความตระหนักรู้ความสำคัญของทะเล
- **ยุทธศาสตร์ที่ 6** การบริหารจัดการผลประโยชน์ของชาติทางทะเล โดยองค์กรของรัฐ

ตารางที่ ข-2 ยุทธศาสตร์ ใหม่ที่ได้จากการวิจัย

ยุทธศาสตร์ใหม่ที่ได้ (จากการวิจัย)

- **ยุทธศาสตร์ที่ 1** การเพิ่มขีดความสามารถกองทัพเรือในการปฏิบัติงานร่วมกับชาติอาเซียนและกับประเทศมหาอำนาจ
- **ยุทธศาสตร์ที่ 2** การพัฒนาศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล
- **ยุทธศาสตร์ที่ 3** การเพิ่มขีดความสามารถของโครงสร้างพื้นฐานทางทะเลและทรัพยากรทางทะเลหลัก
- **ยุทธศาสตร์ที่ 4** การทูตทางเรือ Naval Diplomacy แบบเชิงรุก
- **ยุทธศาสตร์ที่ 5** การสร้างความร่วมมือกับอาเซียนในการจัดตั้งกองกำลังอาเซียนทางทะเลเพื่อรักษาผลประโยชน์ร่วมทางทะเลและการรักษาคุลอำนาจกับประเทศมหาอำนาจ

ตารางที่ ช-3 เปรียบเทียบยุทธศาสตร์ ตาม แผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล พ.ศ. 2558-2564
กับ ยุทธศาสตร์ใหม่ที่ได้จากการวิจัย

เปรียบเทียบยุทธศาสตร์
ตาม แผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล พ.ศ. 2558-2564
กับ ยุทธศาสตร์ใหม่ที่ได้ (จากการวิจัย)

<u>เดิม - เจริญ</u>	<u>ใหม่ - เจริญ (ผลที่ได้จากการวิจัย)</u>
<ul style="list-style-type: none"> • <u>ยุทธศาสตร์ที่ 1</u> การพัฒนาศักยภาพความมั่นคงของชาติทางทะเล • <u>ยุทธศาสตร์ที่ 2</u> การคุ้มครองการใช้ประโยชน์จากทะเล • <u>ยุทธศาสตร์ที่ 3</u> การสร้างความสงบเรียบร้อย และส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากทะเล • <u>ยุทธศาสตร์ที่ 4</u> การสร้างความสมดุลและยั่งยืนของทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทางทะเล • <u>ยุทธศาสตร์ที่ 5</u> การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ องค์ความรู้ และความตระหนักรู้ความสำคัญของทะเล • <u>ยุทธศาสตร์ที่ 6</u> การบริหารจัดการผลประโยชน์ของชาติทางทะเลโดยองค์กรของรัฐ 	<ul style="list-style-type: none"> • <u>ยุทธศาสตร์ที่ 1</u> การเพิ่มขีดความสามารถกองทัพเรือในการปฏิบัติงานร่วมกับชาติอาเซียนและกับประเทศมหาอำนาจ • <u>ยุทธศาสตร์ที่ 2</u> การพัฒนาศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล • <u>ยุทธศาสตร์ที่ 3</u> การเพิ่มขีดความสามารถของโครงสร้างพื้นฐานทางทะเลและทรัพยากรทางทะเลหลัก • <u>ยุทธศาสตร์ที่ 4</u> การทูตทางเรือ Naval Diplomacy แบบเจริญ • <u>ยุทธศาสตร์ที่ 5</u> การสร้างความร่วมมือกับอาเซียนในการจัดตั้งกองกำลังอาเซียนทางทะเลเพื่อรักษาผลประโยชน์ร่วมทางทะเลและการรักษาดุลอำนาจกับประเทศมหาอำนาจ

ตารางที่ ข-4 ยุทธศาสตร์ความมั่นคงทางทะเลของไทย รองรับการขยายอิทธิพลทางทะเลของจีน
ในทะเลจีนใต้และมหาสมุทรอินเดีย

ยุทธศาสตร์ความมั่นคงทางทะเลของไทย รองรับการขยายอิทธิพลทางทะเลของจีน ในทะเลจีนใต้และมหาสมุทรอินเดีย (จากการวิจัย)

<u>เชิงรับ</u>	<u>เชิงรุก</u>
<ul style="list-style-type: none"> • <u>ยุทธศาสตร์ที่ 1</u> การพัฒนาศักยภาพความมั่นคงของชาติทางทะเล • <u>ยุทธศาสตร์ที่ 2</u> การคุ้มครองการใช้ประโยชน์จากทะเล • <u>ยุทธศาสตร์ที่ 3</u> การสร้างความสงบเรียบร้อย และส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากทะเล • <u>ยุทธศาสตร์ที่ 4</u> การสร้างความสมดุลและยั่งยืนของทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทางทะเล • <u>ยุทธศาสตร์ที่ 5</u> การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ องค์ความรู้ และความตระหนักรู้ความสำคัญของทะเล • <u>ยุทธศาสตร์ที่ 6</u> การบริหารจัดการผลประโยชน์ของชาติทางทะเลโดยองค์กรของรัฐ 	<ul style="list-style-type: none"> • <u>ยุทธศาสตร์ที่ 7</u> การเพิ่มขีดความสามารถกองทัพเรือในการปฏิบัติงานร่วมกับชาติอาเซียนและกับประเทศมหาอำนาจ • <u>ยุทธศาสตร์ที่ 8</u> การพัฒนาศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล • <u>ยุทธศาสตร์ที่ 9</u> การเพิ่มขีดความสามารถของโครงสร้างพื้นฐานทางทะเลและทรัพยากรทางทะเลหลัก • <u>ยุทธศาสตร์ที่ 10</u> การทูตทางเรือ Naval Diplomacy แบบเชิงรุก • <u>ยุทธศาสตร์ที่ 11</u> การสร้างความร่วมมือกับอาเซียนในการจัดตั้งกองกำลังอาเซียนทางทะเลเพื่อรักษาผลประโยชน์ร่วมทางทะเลและการรักษาดุลอำนาจกับประเทศมหาอำนาจ

ตารางที่ ข-5 ยุทธศาสตร์ใหม่ ในร่าง แผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล พ.ศ.

ยุทธศาสตร์ใหม่

ในร่าง แผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล พ.ศ. (จากการวิจัย)

เชิงรับ	เชิงรุก
<ul style="list-style-type: none"> • ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาศักยภาพความมั่นคงของชาติทางทะเล • ยุทธศาสตร์ที่ 2 การคุ้มครองการใช้ประโยชน์จากทะเล • ยุทธศาสตร์ที่ 3 การสร้างความสงบเรียบร้อย และส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากทะเล • ยุทธศาสตร์ที่ 4 การสร้างความสมดุลและยั่งยืนของทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทางทะเล • ยุทธศาสตร์ที่ 5 การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ องค์ความรู้ และความตระหนักรู้ความสำคัญของทะเล • ยุทธศาสตร์ที่ 6 การบริหารจัดการผลประโยชน์ของชาติทางทะเลโดยองค์การของรัฐ 	<ul style="list-style-type: none"> • ยุทธศาสตร์ที่ 7 การเพิ่มขีดความสามารถของหน่วยงานทางทะเลในการปฏิบัติงานร่วมกับชาติอาเซียนและกับประเทศมหาอำนาจ • ยุทธศาสตร์ที่ 8 การพัฒนาศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล • ยุทธศาสตร์ที่ 9 การเพิ่มขีดความสามารถของโครงสร้างพื้นฐานทางทะเลและทรัพยากรทางทะเลหลัก • ยุทธศาสตร์ที่ 10 การทูตเชิงรุก • ยุทธศาสตร์ที่ 11 การสร้างความร่วมมือกับอาเซียนในการจัดตั้งกองกำลังอาเซียนทางทะเลเพื่อรักษาผลประโยชน์ร่วมทางทะเลและการรักษาคุลอำนาจกับประเทศมหาอำนาจ

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ	พลเรือโท ช่อฉัตร กระจกเทศ	
วัน เดือน ปีเกิด	30 ตุลาคม 2503	
การศึกษา	1. สวนกุหลาบวิทยาลัย	2519
	2. โรงเรียนเตรียมทหาร (รุ่นที่ 19)	2521
	3. วิทยาศาสตร์บัณฑิต – วิศวกรรมไฟฟ้า (โรงเรียนนายเรือรุ่นที่ 76)	2526
	4. Graduate Certificate in Management, University of New South Wales, ออสเตรเลีย	2538
	5. รัฐศาสตรมหาบัณฑิต – ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย)	2555
	หลักสูตรทางทหาร	
	ในประเทศ	
	1. หลักสูตรนายทหารใหม่พรคนาวิน	2526
	2. หลักสูตรต้นปืน กองการฝึกกองเรือยุทธการ	2529
	3. หลักสูตรพรคนาวิน	2533
	4. หลักสูตรผู้บังคับการเรือและยุทธวิธีเรือผิวน้ำ	2535
	5. หลักสูตรเสนาธิการทหารเรือ	2536
	6. หลักสูตรวิทยาลัยการทัพเรือ	2545
	7. หลักสูตรการทูตฝ่ายทหารแบบรวมการ รุ่นที่ 14	2549
	8. หลักสูตรการปฐมนิเทศชั้นนายพลเรือของกองทัพไทย	2554
	ต่างประเทศ	
	1. Long Communication Course, อินเดีย	2527
	2. On Job Training, Surface Training, USS Oldendorf, 7 th Fleet, ญี่ปุ่น	2531
	3. Maritime Air Surveillance Course, ออสเตรเลีย	2535
	4. Advanced Australian English Course, ออสเตรเลีย	2538
	5. Royal Australian Naval Staff Course, ออสเตรเลีย	2538
	6. Defence Intermediate Financial Management, ออสเตรเลีย	2538

	7. Asia-Pacific Security Studies Executive Course, มลรัฐฮาวาย, สหรัฐฯ	2543
ประวัติการทำงาน	- ประจำกรมกำลังพลทหารเรือ ช่วยราชการ โรงเรียนเตรียมทหาร	มกราคม 2526
	- นายทหารประจำเรือ เรือหลวงพระทอง กองเรือยกพลขึ้นบกและบริการ กองเรือยุทธการ	เมษายน 2527
	- รักษาราชการ ผู้ช่วยนายทหารควบคุมการฝึก แผนกควบคุมการฝึก กองฝึกศูนย์ยุทธการ กองการฝึกกองเรือยุทธการ	ตุลาคม 2527
	- ต้นปี เรือหลวงตาปี กองเรือปราบเรือดำน้ำ กองเรือยุทธการ	ตุลาคม 2529
	- ต้นเรือ เรือหลวงชลบุรี กองเรือตรวจอ่าว กองเรือยุทธการ	ตุลาคม 2531
	- ประจำแผนกยุทธการ กองยุทธการ กองเรือยุทธการ และ รักษาราชการนายธง เสนาธิการกองเรือยุทธการ	ตุลาคม 2532
	- ประจำกรมกำลังพลทหารเรือ (เข้าศึกษาในหลักสูตร พรคนาวิน สถาบันวิชาการทหารเรือชั้นสูง)	ตุลาคม 2533
	- ผู้บังคับการเรือ เรือหลวงคลองใหญ่ กองเรือตรวจอ่าว กองเรือยุทธการ	เมษายน 2534
	- ผู้บังคับการเรือ เรือหลวงหาญหึกศัตร์ กองเรือตรวจอ่าว กองเรือยุทธการ	ตุลาคม 2534
	- นายธงรองผู้บัญชาการทหารเรือ	ตุลาคม 2535
	- ประจำกรมกำลังพลทหารเรือ (เข้าศึกษาในหลักสูตร เสนาธิการทหารเรือ สถาบันวิชาการทหารเรือชั้นสูง)	ตุลาคม 2536
	- หัวหน้าแผนกการจัด กองการวิจัยและพัฒนา กรมยุทธการทหารเรือ	ตุลาคม 2537
	- ประจำกองการปกครอง โรงเรียนเสนาธิการทหารเรือ สถาบันวิชาการทหารเรือชั้นสูง	ธันวาคม 2538
	- รองผู้อำนวยการ กองการปกครอง โรงเรียนเสนาธิการ- ทหารเรือ สถาบันวิชาการทหารเรือชั้นสูง	ตุลาคม 2539

- รองผู้อำนวยการ กองยุทธการ กรมยุทธการทหารเรือ	ตุลาคม 2540
- ผู้อำนวยการ กองการฝึก กรมยุทธการทหารเรือ	ตุลาคม 2542
- ผู้บังคับหมวดเรือที่ 1 กองเรือบรรทุกเฮลิคอปเตอร์ กองเรือยุทธการ	ตุลาคม 2545
- ผู้อำนวยการ กองการฝึก กรมยุทธการทหารเรือ	ตุลาคม 2546
- ผู้อำนวยการ กองนโยบายและแผน กรมยุทธการทหารเรือ	ตุลาคม 2547
- ประจำกรมข่าวทหารเรือ	ตุลาคม 2548
- ผู้ช่วยทูตฝ่ายทหารเรือประจำกรุงลอนดอน สหราชอาณาจักร	ตุลาคม 2549
- รักษาการผู้ช่วยทูตฝ่ายทหารประจำกรุงลอนดอน สหราชอาณาจักร	ตุลาคม 2549
- รักษาการผู้ช่วยทูตฝ่ายทหารเรือประจำ กรุงโคเปนเฮเกน ประเทศเดนมาร์ก	ตุลาคม 2549
- รักษาการผู้ช่วยทูตฝ่ายทหารเรือประจำกรุงออสโล ประเทศนอร์เวย์	ตุลาคม 2549
- รักษาการผู้ช่วยทูตฝ่ายทหารเรือประจำกรุงสตอกโฮล์ม ประเทศสวีเดน	ตุลาคม 2549
- รองเสนาธิการ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ	ตุลาคม 2552
- รองเจ้ากรมข่าวทหารเรือ	ตุลาคม 2553
- ผู้บัญชาการกองเรือยกพลขึ้นบกและยุทธบริการ กองเรือยุทธการ	ตุลาคม 2554
- ผู้บัญชาการ โรงเรียนเสนาธิการทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ	ตุลาคม 2555
- ผู้บัญชาการวิทยาลัยการทัพเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ	ตุลาคม 2556
- รองเจ้ากรมยุทธศึกษาทหารเรือ	ตุลาคม 2558
ตำแหน่งปัจจุบัน - เจ้ากรมยุทธศึกษาทหารเรือ	ตุลาคม 2559

สรุปย่อ

ลักษณะวิชา ยุทธศาสตร์

เรื่อง ยุทธศาสตร์ความมั่นคงทางทะเลของไทยรองรับการขยายอิทธิพลทางทะเลของ
จีนในทะเลจีนใต้และมหาสมุทรอินเดีย

ผู้วิจัย พล.ร.ท.ช่อฉัตร กระเทศ ร.น. หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ 59

ตำแหน่ง เจ้ากรมยุทธศึกษาทหารเรือ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สถานการณ์ด้านความมั่นคงทางทะเลในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและหลากหลาย ทะเลเป็นสิ่งที่เชื่อมโยงทุกภูมิภาคเข้าด้วยกัน และมีผลกระทบกับทุกประเทศที่พึ่งพาทะเลในการพัฒนาเศรษฐกิจและความอยู่รอดของตนเช่นกัน โดยในพื้นที่ภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิกนั้น ทะเลจีนใต้และมหาสมุทรอินเดีย ถือได้ว่ามีความสำคัญมากที่สุด โดยมีการใช้ประโยชน์และมีการเปลี่ยนแปลงสถานการณ์ด้านความมั่นคงอยู่ตลอดเวลา โดยเฉพาะการขยายอิทธิพลและการปกป้องผลประโยชน์ของประเทศมหาอำนาจต่างๆ ที่มีอยู่ทั้งในและนอกภูมิภาค โดยเฉพาะจีน ทั้งนี้ประเทศไทยตั้งอยู่ตรงกึ่งกลางระหว่างทะเลจีนใต้และมหาสมุทรอินเดีย ย่อมหลีกเลี่ยงไม่ได้ต่อผลกระทบที่เกิดขึ้นในการขยายอิทธิพลและการปกป้องผลประโยชน์ทางทะเลของประเทศมหาอำนาจต่างๆ ที่กล่าวมา

ทะเลจีนใต้มีพื้นที่ประมาณ 3,500,000 ตารางกิโลเมตร เป็นพื้นที่ทางยุทธศาสตร์ที่มีความสำคัญต่อประเทศต่างๆ ในภูมิภาคอย่างมาก โดยเฉพาะประเทศมหาอำนาจอย่างสหรัฐฯ และจีน ซึ่งทั้งสองประเทศต่างมีส่วนเกี่ยวข้องกับทั้งทางตรงและทางอ้อมในการรักษาผลประโยชน์ของตนในพื้นที่นี้ เนื่องจากทะเลจีนใต้เป็นพื้นที่ทางทะเลที่เชื่อมต่อระหว่างเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และมหาสมุทรแปซิฟิกตะวันตก น้ำมันและก๊าซธรรมชาติส่วนใหญ่จะถูกขนส่งจากแหล่งผลิตในตะวันออกเฉียงใต้ผ่านมหาสมุทรอินเดียสู่ทะเลจีนใต้ไปยังชาติต่างๆ ในเอเชีย นอกจากนี้ทะเลจีนใต้นับเป็นพื้นที่ยุทธศาสตร์ที่สำคัญที่สุดแห่งหนึ่งของสหรัฐฯ ซึ่งถูกใช้เป็นเส้นทางคมนาคมทางยุทธศาสตร์ในการเคลื่อนย้ายกำลังและการวางกำลังทางทหาร ทั้งทางบก ทางเรือ และทางอากาศ จากฐานทัพต่างๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ไปยังฐานทัพต่างๆ ในมหาสมุทรอินเดีย และตะวันออกเฉียงใต้ เพื่อป้องปรามและปกป้องผลประโยชน์ของตน

ในด้านทรัพยากรทางทะเล ทะเลจีนใต้นับเป็นพื้นที่ที่มีแหล่งทรัพยากรสัตว์น้ำมากเป็นอันดับ 4 จากจำนวนทั้งหมด 19 แห่งของโลก และมีปริมาณน้ำมันสำรองประมาณ 11,000 ล้านบาร์เรล จึงส่งผลให้ชาติต่างๆ ในพื้นที่ทะเลจีนใต้ ประกอบด้วย จีน ใต้หวัน เวียดนาม ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย อินโดนีเซีย และบรูไน ต่างอ้างกรรมสิทธิ์ทับซ้อนเหนือพื้นที่ต่างๆ ในทะเลจีนใต้ โดยมี

พื้นฐานของการอ้างอยู่ 2 ประการ ได้แก่ การอ้างกรรมสิทธิ์ภายใต้อนุสัญญาระหว่างประเทศ ว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982 (UNCLOS) เช่นพื้นที่อยู่ในทะเลอาณาเขตและเขตเศรษฐกิจจำเพาะของตน และการอ้างเหตุผลทางประวัติศาสตร์ (Historic Right) ซึ่งตลอดห้วงเวลาที่ผ่านมาการอ้างกรรมสิทธิ์เหนือพื้นที่ดังกล่าวของชาติต่างๆ ที่กล่าวมา ทำให้เกิดปัญหาการอ้างกรรมสิทธิ์ทับซ้อนเกิดความขัดแย้งและทวีความรุนแรงขึ้น จนถึงขั้นมีแนวโน้มที่จะเกิดการใช้กำลังทางเรือต่อกัน

จากประเด็นข้อขัดแย้งในทะเลจีนใต้ ประกอบกับความแข็งแกร่งของจีนด้านเศรษฐกิจและการทหาร จนก้าวขึ้นมาเป็นมหาอำนาจอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะความพยายามของจีนในการต่อต้านระบบโลกที่สหรัฐอเมริกาครอบความเป็นเจ้า (Hegemony) อยู่เพียงประเทศเดียวหรือ Unipolar จนสถานการณ์โลกกำลังปรับเปลี่ยนกลายเป็นลักษณะหลายขั้วอำนาจ (Multipolar) อีกครั้ง ทำให้นโยบายต่างประเทศของสหรัฐฯ ต้องหันกลับมาให้ความสนใจภูมิภาคเอเชีย (Pivot to Asia) เพิ่มขึ้น โดยดำเนินนโยบายปิดล้อมจีน ด้วยการขยายและกระชับความสัมพันธ์กับประเทศต่างๆ ในภูมิภาคเอเชียเพื่อให้ได้มาซึ่งความไว้วางใจ โดยการปรับเปลี่ยนบทบาทด้วยการให้ความสำคัญใน 3 ด้าน ได้แก่ 1) การวางแผนทางทหารในการใช้กำลังท้องถิ่นของประเทศพันธมิตรในการป้องกันภัยคุกคาม 2) การดำเนินนโยบายต่างประเทศ 3) การปรับนโยบายทางเศรษฐกิจ โดยต้องการมีเสรีภาพในการเดินเรือโดยไม่มีอุปสรรคขัดขวางในพื้นที่และใช้พื้นที่ที่จีนมีอิทธิพลที่ยังแก้ปัญหาและตกลงกันระหว่างประเทศไม่ได้

สำหรับมหาสมุทรอินเดีย มีพื้นที่ ๗0,560,000 ตารางกิโลเมตร นับเป็นพื้นที่ที่สำคัญที่สุดอีกพื้นที่หนึ่งในมุมมองของจีน มีทะเลแดง อ่าวเอเดน และ Horn of Africa ตั้งอยู่ทางตะวันตกของมหาสมุทรอินเดีย เป็นพื้นที่ที่เส้นทางคมนาคมทางทะเลที่สำคัญของจีนพาดผ่าน เพื่อลำเลียงน้ำมันจากตะวันออกกลางและขนส่งสินค้าจากยุโรปผ่านคลองสุเอซ ซึ่งน้ำมันและสินค้านับเป็นปัจจัยที่สำคัญมากในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจจีนที่กำลังเติบโตในอัตราที่สูงอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน แต่พื้นที่ดังกล่าวชุกชุมไปด้วยโจรสลัดที่คอยปล้นสะดมยึดคร่าและเรียกค่าไถ่เรือสินค้าของชาติต่างๆ รวมถึงของจีนด้วย จีนจึงมีความจำเป็นที่จะต้องขยายบทบาทของตนต่อมหาสมุทรอินเดียผ่านทางกองทัพเรือ เพื่อคุ้มครองเส้นทางคมนาคมปกป้องและรักษาผลประโยชน์ของตนที่มีอยู่ในมหาสมุทรอินเดีย (จากยุโรปและตะวันออกกลาง) ให้มีความมั่นคงและยั่งยืน

จีนได้เห็นความสำคัญของเส้นทางยุทธศาสตร์นี้จึงจะต้องดำรงและรักษาไว้ให้ปลอดภัยให้ได้ จีนจึงได้เริ่มส่งกองเรือของตนออกปฏิบัติการ โฟ้นทะเล ไกลจากน่านน้ำภายในทะเลอาณาเขตและเขตเศรษฐกิจจำเพาะของตน เพื่อป้องกันและปราบปรามการกระทำอันเป็นโจรสลัดบริเวณอ่าวเอเดนและทะเลอาระเบีย และได้ส่งกองเรือออกปฏิบัติการอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน การดำเนินการดังกล่าวนับเป็นการสร้างภาพให้ประเทศต่างๆ ได้เห็นถึงความชอบธรรมของจีนในการส่งกองเรือของรบมาปฏิบัติการกิจโพนทะเลในพื้นที่นี้

นอกจากเส้นทางคมนาคมทางทะเลในมหาสมุทรอินเดียที่ใช้ลำเลียงทรัพยากรและสินค้าอันมีค่าของจีนแล้ว พม่าและปากีสถานก็นับเป็นระเบียงยุทธศาสตร์ (Strategic Corridor) ที่สำคัญที่ช่วยให้จีนมีทางออกสู่มหาสมุทรอินเดียและมีความมั่นคงที่จะก้าวไปใช้มหาสมุทรอินเดีย นอกจากนี้พม่ายังทำหน้าที่เป็นสะพานของทวีป (Continental Bridge) ระหว่างเอเชียใต้และเอเชีย

ตะวันออกเฉียงใต้รวมทั้งเป็นรัฐกันชน (Buffer State) ระหว่างจีนกับมหาอำนาจอื่นรอบๆ มหาสมุทรอินเดียอีกด้วย เช่น กับอินเดีย เป็นต้น

จากความจำเป็นในการพัฒนาเศรษฐกิจของจีน จีนจึงมุ่งมั่นที่จะเปลี่ยนจากการปฏิบัติการทางทหารในมหาสมุทรเดียวคือมหาสมุทรแปซิฟิก ไปสู่การปฏิบัติการทางทหารในสองมหาสมุทร คือมหาสมุทรแปซิฟิกและมหาสมุทรอินเดีย และได้กำหนดยุทธศาสตร์ทางทะเลต่างๆ เพื่อให้สอดคล้องกับการขยายอิทธิพล เช่น Far Sea Defence และ Nine Dash Lines เป็นต้น

การมีพันธมิตรในมหาสมุทรอินเดียและมีเส้นทางเศรษฐกิจต่างๆ สู่อินนออกเหนือจากทางทะเล จะช่วยให้จีนลดการพึ่งพิงคาบสมุทรมาลาและช่องแคบมะละกา และสามารถหลีกเลี่ยงความเสี่ยงจากการถูกโจมตีโดยสหรัฐฯ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากเกิดเหตุการณ์ความขัดแย้งในช่องแคบไต้หวัน (Taiwan Strait) ได้

อย่างไรก็ตาม จีนกำลังมองสิ่งท้าทายและความเสี่ยงในการใช้คาบสมุทรมาลาและช่องแคบมะละกา เพราะการขนส่งพลังงานของจีนผ่านพื้นที่นี้ยังมีความมั่นคงไม่เพียงพอ เพราะจีนยังมองเห็นความเหนือกว่าของขีดความสามารถทางทหารของสหรัฐฯ ต่อขีดความสามารถทางทหารของจีนในพื้นที่ ทั้งนี้เส้นทางขนส่งต่างๆ ที่จีนกำลังสร้างในประเทศต่างๆ ริมขอบมหาสมุทรอินเดีย จะสามารถกระจายเส้นทางลำเลียงน้ำมันและปัจจัยอื่นๆ ที่จะสนับสนุนเศรษฐกิจของจีนให้รอดพ้นและมั่นคงแทนการผ่านช่องแคบมะละกาได้ นอกจากนี้จีนยังจะต้องสร้างพันธมิตรในมหาสมุทรอินเดียเพื่อให้สามารถสนับสนุนการปฏิบัติการของจีนในการคุ้มครองเส้นทางคมนาคมในมหาสมุทรอินเดียได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืนต่อไปอีกด้วย

สำหรับประเทศไทย ถึงแม้จะไม่มีอาณาเขตทางทะเลในพื้นที่ที่มีปัญหาในทะเลจีนใต้โดยตรง แต่เส้นทางคมนาคมทางทะเลในการขนส่งสินค้าของไทยต้องเดินทางผ่านพื้นที่การขยายอิทธิพลของจีนในมหาสมุทรอินเดีย และการผ่านพื้นที่ขัดแย้งระหว่างมหาอำนาจและประเทศต่างๆ ในทะเลจีนใต้ ซึ่งหากปัญหาขยายตัวในอนาคต จนถึงขั้นการใช้กำลังทางเรือในพื้นที่ขัดแย้ง จะส่งผลกระทบต่อการขนส่งทางทะเลของไทยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ประกอบกับประเทศที่มีข้อขัดแย้งในทะเลจีนใต้จำนวนถึง 4 ประเทศ ได้แก่ เวียดนาม ฟิลิปปินส์ บรูไน และมาเลเซีย ก็เป็นประเทศสมาชิกในประชาคมอาเซียนทั้งสิ้น ซึ่งประเทศต่างๆ เหล่านี้ ต่างพยายามใช้อิทธิพลอาเซียนเข้ามาแก้ปัญหา โดยให้ไทยช่วยเป็นประเทศกลางในการไกล่เกลี่ยแก้ปัญหาดังกล่าวมาแล้วหลายครั้ง จึงทำให้ไทยต้องเข้าไปมีส่วนร่วมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ประกอบกับไทยมีความสัมพันธ์ที่ดีกับสหรัฐฯ ซึ่งเป็นคนละขั้วอำนาจกับจีนมาช้านาน โดยเฉพาะด้านการทหารที่มีการฝึกร่วมทางทะเลจำนวนมาก เช่น Cobra Gold, CARAT, MINEX/EODEX, PASSEX, SEA SIAM และอื่น ๆ ในขณะเดียวกันจีนก็พยายามเข้ามามีส่วนร่วมทั้งในด้านการเมืองระหว่างประเทศ เศรษฐกิจ และการทหารร่วมกับไทยเพิ่มมากขึ้น โดยเริ่มมีการฝึกทางทะเลกับไทยคือการฝึกร่วม BLUE STRIKE ประกอบกับสหรัฐฯ เป็นพันธมิตรกับไทยมาช้านาน และยกให้ไทยเป็นพันธมิตรนอกนาโต้ มีการช่วยเหลือทางทหารอย่างต่อเนื่อง มีอิทธิพลต่อการครอบครองและการจำหน่ายอาวุธยุทโธปกรณ์ให้ไทย ทำให้ไทยต้องพึ่งพาสหรัฐฯ เกือบจะตลอดเวลา ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งและน่าศึกษาอย่างมากในการที่ไทยต้องกำหนดยุทธศาสตร์ความมั่นคงทางทะเลต่อจีนให้เหมาะสม เพื่อรองรับ

การขยายอิทธิพลทางทะเลตามยุทธศาสตร์ของจีน และให้เกิดการสมดุลย์ในความต้องการเป็นพันธมิตรที่เหนียวแน่นกับไทยของสองมหาอำนาจสหรัฐฯ และ จีน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ปัญหามันคงในทะเลจีนใต้และมหาสมุทรอินเดีย ตลอดจนสถานะแวดล้อมความมั่นคงทางทะเลในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ตั้งแต่อดีต ปัจจุบัน และแนวโน้มในอนาคต รวมทั้งผลกระทบที่มีต่อประเทศไทยและกองทัพเรือ
2. เพื่อกำหนดยุทธศาสตร์ความมั่นคงทางทะเลของไทย รองรับการขยายอิทธิพลทางทะเลของจีนในทะเลจีนใต้และมหาสมุทรอินเดีย
3. ให้ได้ผลเพื่อนำแนวคิดไปเสริมยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และแผนความมั่นคงแห่งชาติ ทางทะเล พ.ศ. 2558-2564
4. เพื่อให้ได้มาซึ่ง ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะในระดับนโยบาย ระดับผู้ปฏิบัติ ตลอดจนเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยนี้จะมุ่งเน้นการศึกษาวิเคราะห์การขยายบทบาทของจีนในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกในพื้นที่มหาสมุทรอินเดีย ทะเลจีนใต้ และบริเวณใกล้เคียง
2. การวิจัยนี้จะนำทฤษฎี หลักการ แนวคิด นโยบายและยุทธศาสตร์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งของไทยและต่างประเทศ มากำหนดยุทธศาสตร์ความมั่นคงทางทะเลของไทย รองรับการขยายอิทธิพลทางทะเลของจีนในทะเลจีนใต้และมหาสมุทรอินเดีย
3. ใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) ในการปรึกษาและวิจัยร่วมกับผู้เชี่ยวชาญของกองทัพเรือ เพื่อวิจัยอนาคต โดยจะทำการทำนาย เหตุการณ์ คาดคะเนหรือพยากรณ์เหตุการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง ที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต ประกอบการจัดทำยุทธศาสตร์ความมั่นคงทางทะเลของไทย รองรับการขยายอิทธิพลทางทะเลของจีนในทะเลจีนใต้และมหาสมุทรอินเดีย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ทำการวิจัยโดยดำเนินการวิจัยอนาคตศึกษาด้วย Delphi Technique ทำการวิเคราะห์และนำเสนอเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) จากการรวบรวมข้อมูลที่เป็นเอกสารแบบปฐมภูมิ (Primary Document) และเอกสารแบบทุติยภูมิ (Secondary Document) ที่ได้จากการศึกษา และจากการค้นคว้าจากตำรา หนังสือ บทความจากวารสารต่างๆอินเทอร์เน็ตเอกสารทางราชการ เอกสารสิ่งพิมพ์ ทั้งภายในและต่างประเทศ รวมทั้งการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ต้องการนำไปสู่การกำหนดผลการวิจัย คือ ยุทธศาสตร์ความมั่นคงทางทะเลของไทย รองรับการขยายอิทธิพลทางทะเลของจีน

ในทะเลจีนใต้และมหาสมุทรอินเดีย รวมทั้งข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อไปในระดับนโยบาย ระดับผู้ปฏิบัติ ตลอดจนเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ผลการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัยฉบับนี้เขียนบนพื้นฐานของการนำแนวคิดยุทธศาสตร์ทะเล (Maritime Security Strategy) ที่มุ่งเน้นในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลโดยน่านน้ำ ทฤษฎีมุขทานภาพ (Sea Power) มาเป็นเครื่องมือโดยจะเน้นเรื่องการวิเคราะห์การนำศักยภาพความได้เปรียบของภูมิรัฐศาสตร์ (Geopolitics) ของประเทศไทยมากำหนดยุทธศาสตร์ความมั่นคงในการรักษาคุณภาพความมั่นคงกับประเทศมหาอำนาจซึ่งใกล้เคียงกับแนวคิดการกำหนดยุทธศาสตร์ชาติ วปอ. ที่มุ่งเน้นในการรักษาผลประโยชน์ของชาติโดยนำพลังอำนาจแห่งชาติ (National Power) มาเป็นเครื่องมือทั้งสองแนวคิดมีกรอบแนวคิดและขั้นตอนการจัดทำที่ใกล้เคียงกันที่มุ่งไปเน้นทั้งในเรื่องการรักษาผลประโยชน์แห่งชาติและความมั่นคงของชาติ

แผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเลคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อ 21 ต.ค.57 ให้ความสำคัญเห็นชอบแผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล (พ.ศ.2558 - 2564) โดยแผนได้มีการเชื่อมโยงประเด็นยุทธศาสตร์ตามแผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล กับประเด็นยุทธศาสตร์ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555 - 2559) และกรอบทิศทางของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560 - 2564) เพื่อสนับสนุนการดำเนินการมุ่งสู่เป้าหมายตามร่างกรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปีของไทย (พ.ศ. 2560 – 2579) ที่ได้ไว้ว่า “ประเทศไทย มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนในทุกสาขาของกำลังอำนาจแห่งชาติ” โดยอาศัย “ผลประโยชน์ของชาติทางทะเล” เป็นปัจจัยขับเคลื่อนที่สำคัญ

การวิเคราะห์แนวโน้มของสถานการณ์ความมั่นคงทางทะเล และอิทธิพลของประเทศมหาอำนาจในศตวรรษที่ 21 ประเทศไทยพัฒนาประเทศโดยอาศัยการค้าระหว่างประเทศมาโดยตลอด มีการนำเข้าและส่งออกสินค้าเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยมีมูลค่ามากกว่าร้อยละ 80 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) การขนส่งสินค้าทั้งขาเข้าและขาออกของไทยเป็นการขนส่งทางทะเลเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้นการขนส่งสินค้าทางทะเลจึงเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการแข่งขันทางการค้าในตลาดโลกเมื่อตรวจสอบสภาพแวดล้อมความมั่นคงภายนอกภูมิภาคาเซียในประเด็นปัญหาวิกฤตด้านความมั่นคงทางทะเลที่จะส่งผลกระทบต่อรุนแรงต่อผลประโยชน์ของชาติทางทะเลและอำนาจอธิปไตยของประเทศไทยพบว่าปัญหาวิกฤตจะเกิดจากการที่ประเทศมหาอำนาจได้แก่ จีน สหรัฐและอินเดีย จะพยายามรักษาผลประโยชน์ของชาติตนเองในภูมิภาคนี้ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อประเทศไทยซึ่งมีที่ตั้งประเทศเป็นจุดศูนย์กลางภูมิภาคอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ทั้งนี้ 6 ยุทธศาสตร์ในแผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเลของสมช. เป็นยุทธศาสตร์ที่ใช้ได้ในสถานการณ์ปกติจนถึงการเกิดเหตุการณ์ขัดแย้งทางทะเลระดับต่ำ และเฉพาะในอาณาเขตทะเลของประเทศไทยแต่ไม่ใช่ยุทธศาสตร์ที่สามารถใช้ได้เมื่อเกิดเหตุการณ์

ขัดแย้งทางทะเลระดับสูงที่มีการใช้กำลังทางทหารในพื้นที่ทะเลอาณาเขตและพื้นที่ผลประโยชน์ทางทะเล โดยเฉพาะเส้นทางขนส่งน้ำมันและสินค้าของประเทศไทย ปัญหาอีกประการที่สำคัญคือ เป็นยุทธศาสตร์เชิงรับที่มีมุมมองของการใช้ผลประโยชน์ทางทะเลในเขตของประเทศไทยแต่ไม่ใช่อุทธศาสตร์เชิงรุกที่สามารถคุ้มครองผลประโยชน์ทางทะเลในเขตเศรษฐกิจจำเพาะต่อเนื่องไปยังทะเลหลวง โดยเฉพาะการคุ้มครองกองเรือประมงไทยในเขตทะเลหลวงและเส้นทางขนส่งทางทะเลที่กองเรือสินค้าทำหน้าที่ขนส่งสินค้านำเข้า-ส่งออกประเทศไทย และเรือขนส่งน้ำมันเข้าประเทศไทยใช้เป็นเส้นทางขนส่งในปัจจุบัน ได้แก่ เส้นทางขนส่งน้ำมันและสินค้าจากตะวันออกกลางมามหาสมุทรอินเดีย เข้าช่องแคบมะละกาและผ่านเข้าประเทศไทย เส้นทางสองเส้นทางการค้าระหว่างไทยกับอินเดียและประเทศในอาเซียน เส้นทางที่สามคือเส้นทางจากไทยไปทะเลจีนใต้เข้าประเทศจีน เกาหลี ญี่ปุ่น เส้นทางที่สี่เส้นทางจากไทยไปมหาสมุทรแปซิฟิกเพื่อเข้าสู่ประเทศสหรัฐ ซึ่งหากเส้นทางเหล่านี้ประเทศไทยไม่มีกองเรือรบไปคุ้มครองคอนวอยในสถานการณ์วิกฤตแล้วจะส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจและความมั่นคงพลังงานประเทศทั้งเรื่องไฟฟ้า น้ำมันที่เป็นปัจจัยผลิตสำคัญและชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในประเทศ ทั้งนี้ปัจจัยสำคัญหรือที่มาของปัญหาความไม่ปลอดภัยของเส้นทางขนส่งทางทะเลที่สำคัญในปัจจุบันที่ควบคุมยากหรือประเทศไทยไม่มีขีดความสามารถกองกำลังทางเรือที่เพียงพอในการจัดการปัญหาตามลำพังและมีความเสี่ยงมากได้แก่ปัญหาที่มาจาก การขยายอิทธิพลของประเทศมหาอำนาจ จีน อินเดีย สหรัฐที่มีพลังอำนาจทุกด้านมากกว่าไทย

โดยสรุปภาพรวมผลกระทบต่อประเทศไทย ถึงแม้ประเทศไทยส่วนใหญ่จะไม่มีอาณาเขตทางทะเลในพื้นที่ที่มีปัญหาโดยตรงแต่เส้นทางคมนาคมทางทะเลในการขนส่งสินค้าของไทยต้องเดินทางผ่านพื้นที่การขยายอิทธิพลของและพื้นที่ขัดแย้งระหว่างมหาอำนาจ ซึ่งในอนาคตหากปัญหาเหล่านี้ขยายตัวจนถึงขั้นการใช้กำลังทางเรือในพื้นที่ขัดแย้ง จะส่งผลกระทบต่อทางทะเลของไทยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ทั้งนี้ผลการศึกษาศานาการณัที่สำคัญมีแนวโน้มจะเกิดการใช้กำลังทางทหารระหว่างประเทศจีนกับสหรัฐคือ ทะเลจีนใต้ ซึ่งจีนก็ยังมีกรณีพิพาทเรื่องเส้นเขตแดนทางทะเลในทะเลจีนใต้กับประเทศสมาชิกในประชาคมอาเซียน ได้แก่ เวียดนาม ฟิลิปปินส์ บรูไน และมาเลเซีย ซึ่งต่างได้พยายามใช้อิทธิพลอาเซียนโดยให้ไทยเป็นประเทศกลางในการไกล่เกลี่ยแก้ปัญหาดังกล่าว จึงทำให้ไทยต้องเข้าไปมีส่วนร่วมโดยปริยาย ประกอบกับไทยมีความสัมพันธ์ที่ดีกับสหรัฐฯ มาช้านาน โดยเฉพาะด้านการทหารที่มีการฝึกซ้อมทางทะเล เช่น การฝึก Cobra Gold และการฝึก CARAT ขณะที่จีนก็พยายามเข้ามามีส่วนร่วมทั้งในด้านการเมืองระหว่างประเทศ เศรษฐกิจ และการทหารร่วมกับไทยเพิ่มมากขึ้น โดยเริ่มมีการฝึกทางทะเลกับไทยคือการฝึกซ้อม Blue Strike เช่นกัน ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการที่ไทยต้องกำหนดยุทธศาสตร์ความมั่นคงทางทะเลต่อจีนให้เหมาะสม เพื่อรองรับการขยายอิทธิพลทางทะเลตามยุทธศาสตร์ของของจีนและมหาอำนาจ

ยุทธศาสตร์ในการสร้างดุลอำนาจในการรักษาผลประโยชน์ทางทะเลร่วมกันระหว่างไทยกับประเทศมหาอำนาจทั้งสามประเทศ ได้แก่ จีน สหรัฐและอินเดีย โดยกำหนดเป็นยุทธศาสตร์เชิงรุกที่สามารถคุ้มครองผลประโยชน์ทางทะเลในเขตเศรษฐกิจจำเพาะต่อเนื่องไปยังทะเลหลวงเพิ่มเติมจากแผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล (พ.ศ.2558 - 2564) นั้น จะเป็นแนวทางที่สามารถรองรับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ในการดำเนินการมุ่งสู่เป้าหมาย “ประเทศมั่นคง ประชาชนมั่งคั่ง” โดยอาศัย “ผลประโยชน์ของชาติทางทะเล” เป็นปัจจัยขับเคลื่อนที่สำคัญ

ผลการศึกษาวิจัย เรื่องยุทธศาสตร์ความมั่นคงทางทะเลของไทย รองรับการขยายอิทธิพลทางทะเลของจีนในทะเลจีนใต้และมหาสมุทรอินเดียสามารถใช้ข้อได้เปรียบในเรื่อง ภูมิรัฐศาสตร์ของไทยและจุดเด่นในเรื่องลักษณะประเทศ(มีชายฝั่งยาวเชื่อมต่อทั้งฝั่งแปซิฟิกและมหาสมุทรอินเดีย อีกทั้งยังเป็นศูนย์กลางของชาติในอาเซียนด้านการขนส่งทางบก ทางทะเล ทางอากาศ) มีที่ตั้งศูนย์กลางในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่ติดกับประเทศจีนทางเหนือและอินเดียทางตะวันตก ดังนั้นจึงสามารถเสริมสร้างสมุททานุภาพเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศโดยใช้ทะเลได้ง่าย และสามารถนำสมุททานุภาพนำไปใช้ในการต่อรองและการสร้างผลประโยชน์ร่วมกันกับทั้งสามประเทศมหาอำนาจและอาเซียนได้ เพื่อการลดบรรยากาศการขัดแย้งกันของประเทศมหาอำนาจและนำประเทศมหาอำนาจ ประชาคมอาเซียนและประเทศไทยไปสู่บรรยากาศการสร้างสภาวะแวดล้อมความมั่นคงทางทะเลเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจของทุกประเทศบนพื้นฐานทุกชาติได้ประโยชน์ร่วมกันและไม่เอาเปรียบซึ่งกันและกัน (Win-Win Situation)

ทำไมเลือกดำเนินยุทธศาสตร์กับจีน อิทธิพลของจีนต่อไทยยุทธศาสตร์ China Dream และ One Belt One Road จีน ที่กำลังมุ่งเน้นการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างมากจนรุดหน้าเป็นอันดับที่หนึ่งของโลกแซงหน้าสหรัฐฯ ในขณะที่ในเวลาเดียวกันก็ขยายขีดความสามารถทางทหาร โดยการขยายอิทธิพลยุทธศาสตร์ ระดับ Grand Strategy ในการรักษาผลประโยชน์ของประเทศจีนทางทะเลไปทั่วโลก จีนในการเดินทางสู่การขยายขีดความสามารถทั้งทางด้านเศรษฐกิจและการทหารสู่มหาสมุทรอินเดียและทะเลจีนใต้ โดยที่จีนจะเน้นด้านเศรษฐกิจเป็นหลัก แต่ขณะเดียวกันก็เพิ่มศักยภาพด้านการทหารเช่นกัน อีกทั้งการสร้างพันธมิตรและการพึ่งพาต่อกันกับประเทศต่างๆ ริมขอบมหาสมุทรอินเดียและทะเลจีนใต้ เพื่อสนับสนุนการขยายตัวทางเศรษฐกิจให้ได้อย่างต่อเนื่องและมั่นคง ดังนั้นประเทศไทยซึ่งเป็นประเทศที่มีที่ตั้งจุดศูนย์กลางของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ซึ่งเป็นพื้นที่ผลประโยชน์หลักของจีน และการที่ประเทศไทยมีเขตแดนใกล้ชิดกับประเทศจีนทางตอนใต้จึงหลีกเลี่ยงจากการขยายอิทธิพลและยุทธศาสตร์ของประเทศจีนไปไม่ได้

ยุทธศาสตร์ความมั่นคงทางทะเลของไทย รองรับการขยายอิทธิพลทางทะเลของจีนในทะเลจีนใต้และมหาสมุทรอินเดีย

วัตถุประสงค์ จัดทำขึ้นเพื่อใช้เพิ่มเติม 6 ยุทธศาสตร์หลักในแผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล พ.ศ. 2558-2564 ทั้งนี้หน่วยงานที่ควรทำหน้าที่รับผิดชอบ 5 ยุทธศาสตร์ที่เสนอตาม

เอกสารวิจัยนี้คือศูนย์อำนาจการรักษาสภาพประโยชน์ของชาติทางทะเล หรือ ศรชล.และกองทัพเรือ ซึ่งจะทำหน้าที่ในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จในการสร้างคุณภาพด้านความมั่นคงทางทะเลบนพื้นฐานผลประโยชน์ของไทยและอาเซียนกับประเทศมหาอำนาจ รายละเอียดได้แก่

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การเพิ่มขีดความสามารถกองทัพเรือในการปฏิบัติงานร่วมกับชาติอาเซียนและกับประเทศมหาอำนาจเพื่อคุ้มครองเส้นทางขนส่งทางทะเลและผลประโยชน์ร่วมในทะเลจีนใต้และมหาสมุทรอินเดีย

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาศูนย์อำนาจการรักษาสภาพประโยชน์ของชาติทางทะเลเพื่อการรักษาและคุ้มครองผลประโยชน์ของชาติทางทะเล เพื่อให้เอื้อต่อการทำกิจกรรมทางทะเลและพัฒนาอุตสาหกรรมทางทะเลเพื่อระบบเศรษฐกิจที่ “มั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืน” ของประเทศ

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การเพิ่มขีดความสามารถของโครงสร้างพื้นฐานทางทะเลและทรัพยากรทางทะเลหลัก (Maritime Critical Infrastructure and Key Resources) ของไทยรองรับการขยายตัวทางเศรษฐกิจของจีนจากนโยบาย One Belt One Road

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การทูตทางเรือ Naval Diplomacy แบบเชิงรุก คือ กิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้บังคับบัญชาระดับสูงของจีน สหรัฐ อินเดียและประเทศต่างๆ ใน ASEAN ให้มากและถี่ยิ่งขึ้น ได้แก่ กิจกรรมแลกเปลี่ยนการเยือนของผู้บังคับบัญชาระดับสูง

ยุทธศาสตร์ที่ 5 ยุทธศาสตร์การสร้างความร่วมมือด้านความมั่นคงทางทะเลกับอาเซียนในการรักษาสภาพประโยชน์ร่วมทางทะเลและการรักษาคุณอำนาจกับประเทศมหาอำนาจ เช่น กองกำลังทางเรือของอาเซียน

ข้อเสนอแนะ

ปัญหาการขยายอิทธิพลทางทะเลของจีนในทะเลจีนใต้และมหาสมุทรอินเดียมีผลกระทบต่อความมั่นคง เศรษฐกิจ มิติความมั่นคง การเมืองระหว่างประเทศ สิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะความมั่นคงทางทะเลและการรักษาสภาพประโยชน์ของชาติทางทะเลของไทยเป็นปัญหาที่ต้องใช้การบูรณาการกำลังอำนาจแห่งชาติและ สมุททานุภาพของประเทศเพื่อสร้างคุณภาพหรืออำนาจต่อรองต่อประเทศมหาอำนาจ ทั้งจีน สหรัฐและอินเดีย การแก้ปัญหาตามยุทธศาสตร์เชิงรับในแผนความมั่นคงทางทะเล อาจจะไม่เพียงพอหากเกิดสถานการณ์วิกฤติที่มีการใช้กำลังทหารในเส้นทางขนส่งสินค้าและน้ำมันเพื่อการนำเข้า-ส่งออกทางทะเลของประเทศไทย ยุทธศาสตร์เชิงรุกเพื่อการสร้างคุณภาพกับประเทศมหาอำนาจจึงมีความจำเป็นและมีความสำคัญในสถานการณ์ความมั่นคงในปัจจุบัน ซึ่งผู้วิจัยขอเสนอแนะแนวทางในการแก้ปัญหาที่ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

a. เห็นควรให้รัฐบาลเพิ่มเติมยุทธศาสตร์ (เชิงรุก) รองรับการแข่งขันทางทะเลของจีนในทะเลจีนใต้และมหาสมุทรอินเดีย ทั้ง 5 ข้อ ในแผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล พ.ศ. 2558-2564 โดยให้ศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล หรือ ศรชล. และกองทัพเรือทำหน้าที่ในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จในการสร้างดุลยภาพด้านความมั่นคงทางทะเลบนพื้นฐานผลประโยชน์ของไทยและอาเซียนกับประเทศมหาอำนาจ

1.2 เห็นควรนำแนวคิดในเรื่องการใช้ภูมิรัฐศาสตร์ (Geo-Politic) และการพัฒนาสมุทธานุภาพ (Sea power) การสร้างสถานะแวดล้อมความมั่นคงทางทะเลร่วมกันของประชาคมอาเซียนแบบ Cooperative Security เพื่อรองรับการพัฒนาระบบเศรษฐกิจทางทะเลของทุกประเทศในกลุ่มประเทศอาเซียน บนพื้นฐานทุกชาติได้ประโยชน์ร่วมกันและไม่เอาเปรียบซึ่งกันและกัน (Win-Win Situation) ไปใช้ในการทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 และการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปีต่อไป

1.3 เห็นควรนำแนวคิดการรักษาความมั่นคงร่วมมือกับอาเซียนแบบ Cooperative Security ไปใช้ในการกำหนดนโยบายความมั่นคงของประเทศและยุทธศาสตร์ของกองทัพไทย ในการสร้างดุลอำนาจในการรักษาผลประโยชน์ทางทะเลระหว่างไทยและอาเซียนกับประเทศมหาอำนาจได้แก่ จีน สหรัฐและอินเดีย

1.4 เห็นควรให้กองทัพเรือนำเอกสารวิจัยเรื่องยุทธศาสตร์ความมั่นคงทางทะเลของไทยรองรับการแข่งขันทางทะเลของจีนในทะเลจีนใต้และมหาสมุทรอินเดียไปพิจารณาในการกำหนดยุทธศาสตร์กองทัพเรือเพื่อใช้ในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลและการป้องกันประเทศต่อไป

2. ข้อเสนอแนะระดับปฏิบัติการในการขับเคลื่อน 5 ยุทธศาสตร์เชิงรุกจากผลการวิจัย

2.1 ยุทธศาสตร์ความมั่นคงทางทะเลของไทยรองรับการแข่งขันทางทะเลของจีนในทะเลจีนใต้และมหาสมุทรอินเดียเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จในการสร้างดุลยภาพด้านความมั่นคงทางทะเลบนพื้นฐานผลประโยชน์ทางทะเลของไทยและอาเซียนกับประเทศมหาอำนาจรองรับสถานการณ์วิกฤตการณ์ที่มีการใช้กำลังทางทหารของประเทศมหาอำนาจในเส้นทางขนส่งทางทะเลและผลประโยชน์ในทะเลจีนใต้ ภูมิภาคอาเซียนและมหาสมุทรอินเดียของประเทศไทยนั้น เป็นยุทธศาสตร์เชิงรุกที่ต้องทำควบคู่ไปกับ 6 ยุทธศาสตร์เชิงรับตามแผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล พ.ศ. 2558-2564 เพื่อมุ่งไปสู่ วิสัยทัศน์ (Vision) “ประเทศไทยสามารถปกป้องรักษา และแสวงหาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล ได้อย่างสมดุลและยั่งยืนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้วยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายในการบริหารจัดการ และการบูรณาการการใช้พลังอำนาจของชาติในทุกด้านอย่างมีประสิทธิภาพ” ข้อเสนอแนะในการขับเคลื่อน 5 ยุทธศาสตร์เชิงรุก

2.2 บรรจุ 5 ยุทธศาสตร์เชิงรุกไว้ในแผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเลฉบับต่อไป

2.3 ควรจัดตั้งคณะกรรมการพัฒนาสมุทรภาพเพื่อความมั่นคงของประเทศ ให้เป็นหน่วยขึ้นตรงกับ สมช. เพื่อการบูรณาการกำลังอำนาจแห่งชาติในการสร้างดุลยภาพด้านความมั่นคงทางทะเลต่อประเทศมหาอำนาจได้แก่ จีน สหรัฐ อินเดีย โดยคณะกรรมการควรประกอบด้วย ศรชล. หน่วยงานความมั่นคง ภาครัฐที่รับผิดชอบเกี่ยวกับระบบเศรษฐกิจ ระบบขนส่ง นักลงทุน ภาคเอกชนและประชาชนในการระดมความคิดเพื่อกำหนดทิศทางการพัฒนาสมุทรภาพ โดยเฉพาะอุตสาหกรรมและโครงสร้างพื้นฐานของระบบเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องกับทะเล

2.4 หน่วยงานที่มีศักยภาพในการขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์ไปสู่ภาคปฏิบัติ ได้แก่ ศรชล. ซึ่งจะสามารถขับเคลื่อน 5 ยุทธศาสตร์เชิงรุกได้อย่างมีประสิทธิภาพในการรักษาและคุ้มครองผลประโยชน์ของชาติทางทะเล เพื่อให้เอื้อต่อการทำกิจกรรมทางทะเลและพัฒนาอุตสาหกรรมทางทะเลเพื่อระบบเศรษฐกิจที่ “มั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืน” ของประเทศ ทั้งนี้แนวทางสำคัญในการปรับปรุง ศรชล. ให้สามารถดำเนินการตาม 5 ยุทธศาสตร์ได้อย่างเป็นรูปธรรมได้แก่ การเร่งรัดให้ พรบ.ศรชล.ให้ ศรชล.มีอำนาจในการอำนวยการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลได้ควบคู่ไปกับการจัดตั้งคณะกรรมการพัฒนาสมุทรภาพเพื่อความมั่นคงของประเทศ ก็จะสามารทำให้สามารถขับเคลื่อน 6 ยุทธศาสตร์เชิงรุกไปสู่ภาคปฏิบัติได้เป็นรูปธรรม

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

3.1 ควรนำผลการวิจัยเรื่องยุทธศาสตร์ความมั่นคงทางทะเลของไทยรองรับการขยายอิทธิพลทางทะเลของจีนในทะเลจีนใต้และมหาสมุทรอินเดียไปวิจัยต่อในเรื่องการพัฒนาสมุทรภาพให้เป็นเครื่องมือในการสร้างอำนาจต่อรองในเรื่องผลประโยชน์ของชาติทางทะเลกับประเทศมหาอำนาจและการกำหนดยุทธศาสตร์ของอาเซียนในการรักษาความมั่นคงและผลประโยชน์ทางทะเลร่วมกันของอาเซียน

3.2 ควรวิจัยการบริหารสาธารณสุขภัยที่เกิดขึ้นในทะเล ในประเด็นการขาดหน่วยงานรับผิดชอบหลักในการบริหารสถานการณ์วิกฤตที่เกิดขึ้นจากภัยพิบัติธรรมชาติ เช่น สึนามิ ภัยจากไต้ฝุ่น ภัยจากสงคราม และภัยที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมในทะเล เช่น น้ำมันรั่วไหลจากเรือน้ำมันขนาดใหญ่หรือท่อในทะเล และการที่ยังไม่มีการแบ่งเขตพื้นที่ความรับผิดชอบของจังหวัดในเขตแดนทะเลของไทย (ยกเว้นอ่าวไทยรูปตัว ก) เป็นต้น

ยุทธศาสตร์

ตาม แผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล พ.ศ. 2558-2564

- ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาศักยภาพความมั่นคงของชาติทางทะเล
- ยุทธศาสตร์ที่ 2 การคุ้มครองการใช้ประโยชน์จากทะเล
- ยุทธศาสตร์ที่ 3 การสร้างความสงบเรียบร้อย และส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากทะเล
- ยุทธศาสตร์ที่ 4 การสร้างความสมดุลและยั่งยืนของทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทางทะเล
- ยุทธศาสตร์ที่ 5 การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ องค์ความรู้ และความตระหนักรู้ความสำคัญของทะเล
- ยุทธศาสตร์ที่ 6 การบริหารจัดการผลประโยชน์ของชาติทางทะเลโดยองค์กรของรัฐ

ตารางที่ 4 ยุทธศาสตร์ ตาม แผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล พ.ศ. 2558-2564

เปรียบเทียบยุทธศาสตร์
ตาม แผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล พ.ศ. 2558-2564
กับ ยุทธศาสตร์ใหม่ที่ได้ (จากการวิจัย)

เดิม - เจริญ	ใหม่ - เจริญ (ผลที่ได้จากการวิจัย)
<ul style="list-style-type: none"> • ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาศักยภาพความมั่นคงของชาติทางทะเล • ยุทธศาสตร์ที่ 2 การคุ้มครองการใช้ประโยชน์จากทะเล • ยุทธศาสตร์ที่ 3 การสร้างความสงบเรียบร้อย และส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากทะเล • ยุทธศาสตร์ที่ 4 การสร้างความสมดุลและยั่งยืนของทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทางทะเล • ยุทธศาสตร์ที่ 5 การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ องค์ความรู้ และความตระหนักรู้ความสำคัญของทะเล • ยุทธศาสตร์ที่ 6 การบริหารจัดการผลประโยชน์ของชาติทางทะเล โดยองค์การของรัฐ 	<ul style="list-style-type: none"> • ยุทธศาสตร์ที่ 1 การเพิ่มขีดความสามารถกองทัพเรือในการปฏิบัติงานร่วมกับชาติอาเซียนและกับประเทศมหาอำนาจ • ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล • ยุทธศาสตร์ที่ 3 การเพิ่มขีดความสามารถของโครงสร้างพื้นฐานทางทะเลและทรัพยากรทางทะเลหลัก • ยุทธศาสตร์ที่ 4 การทูตทางเรือ Naval Diplomacy แบบเจริญ • ยุทธศาสตร์ที่ 5 การสร้างความร่วมมือกับอาเซียนในการจัดตั้งกองกำลังอาเซียนทางทะเลเพื่อรักษาผลประโยชน์ร่วมทางทะเลและการรักษาดุลอำนาจกับประเทศมหาอำนาจ

ตารางที่ 5 เปรียบเทียบยุทธศาสตร์ ตาม แผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล พ.ศ. 2558-2564

กับ ยุทธศาสตร์ใหม่ที่ได้จากการวิจัย

ยุทธศาสตร์ความมั่นคงทางทะเลของไทย
รองรับการขยายอิทธิพลทางทะเลของจีน
ในทะเลจีนใต้และมหาสมุทรอินเดีย (จากการวิจัย)

เชิงรับ	เชิงรุก
<ul style="list-style-type: none"> • ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาศักยภาพความมั่นคงของชาติทางทะเล • ยุทธศาสตร์ที่ 2 การคุ้มครองการใช้ประโยชน์จากทะเล • ยุทธศาสตร์ที่ 3 การสร้างความสงบเรียบร้อย และส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากทะเล • ยุทธศาสตร์ที่ 4 การสร้างความสมดุลและยั่งยืนของทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทางทะเล • ยุทธศาสตร์ที่ 5 การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ องค์ความรู้ และความตระหนักรู้ความสำคัญของทะเล • ยุทธศาสตร์ที่ 6 การบริหารจัดการผลประโยชน์ของชาติทางทะเลโดยองค์การของรัฐ 	<ul style="list-style-type: none"> • ยุทธศาสตร์ที่ 7 การเพิ่มขีดความสามารถกองทัพเรือในการปฏิบัติงานร่วมกับชาติอาเซียนและกับประเทศมหาอำนาจ • ยุทธศาสตร์ที่ 8 การพัฒนาศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล • ยุทธศาสตร์ที่ 9 การเพิ่มขีดความสามารถของโครงสร้างพื้นฐานทางทะเลและทรัพยากรทางทะเลหลัก • ยุทธศาสตร์ที่ 10 การทูตทางเรือ Naval Diplomacy แบบเชิงรุก • ยุทธศาสตร์ที่ 11 การสร้างความร่วมมือกับอาเซียนในการจัดตั้งกองกำลังอาเซียนทางทะเลเพื่อรักษาผลประโยชน์ร่วมทางทะเลและการรักษาดุลอำนาจกับประเทศมหาอำนาจ

ตารางที่ 6 ยุทธศาสตร์ความมั่นคงทางทะเลของไทย รองรับการแข่งขันอิทธิพลทางทะเลของจีน

ในทะเลจีนใต้และมหาสมุทรอินเดีย

ยุทธศาสตร์ใหม่

ในร่าง แผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล พ.ศ. (จากการวิจัย)

เชิงรับ	เชิงรุก
<ul style="list-style-type: none"> • ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาศักยภาพความมั่นคงของชาติทางทะเล • ยุทธศาสตร์ที่ 2 การคุ้มครองการใช้ประโยชน์จากทะเล • ยุทธศาสตร์ที่ 3 การสร้างความสงบเรียบร้อย และส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากทะเล • ยุทธศาสตร์ที่ 4 การสร้างความสมดุลและยั่งยืนของทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทางทะเล • ยุทธศาสตร์ที่ 5 การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ องค์ความรู้ และความตระหนักรู้ความสำคัญของทะเล • ยุทธศาสตร์ที่ 6 การบริหารจัดการผลประโยชน์ของชาติทางทะเลโดยองค์กรของรัฐ 	<ul style="list-style-type: none"> • ยุทธศาสตร์ที่ 7 การเพิ่มขีดความสามารถของหน่วยงานทางทะเลในการปฏิบัติงานร่วมกับชาติอาเซียนและกับประเทศมหาอำนาจ • ยุทธศาสตร์ที่ 8 การพัฒนาศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล • ยุทธศาสตร์ที่ 9 การเพิ่มขีดความสามารถของโครงสร้างพื้นฐานทางทะเลและทรัพยากรทางทะเลหลัก • ยุทธศาสตร์ที่ 10 การทูตเชิงรุก • ยุทธศาสตร์ที่ 11 การสร้างความร่วมมือกับอาเซียนในการจัดตั้งกองกำลังอาเซียนทางทะเลเพื่อรักษาผลประโยชน์ร่วมทางทะเลและการรักษาดุลอำนาจกับประเทศมหาอำนาจ

ตารางที่ 7 ยุทธศาสตร์ใหม่ ในร่าง แผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล พ.ศ.
